नं० ४८०२

नाम- तन्त्रसारः

कर्त्ता - कृष्णानन्दवागीशभट्टाचार्यः

पत्रसंख्या- ३३० पत्राणि सं० x

विषयः - तन्त्रम्

तंत्रसार

तंत्रसारः

गें. तं. सा. १

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं ब्रह्मादिसुर
वंदितं गुरुं च ज्ञानदातारं कृष्णानंदेन धीमता तन्त्र।
क्रमतो ह्याक्याज्ञानार्थं प्रतिपद्य च सौकर्यार्थं च संदे
पात्तंत्रसारः प्रतन्यते उच्यते प्रथमं तत्र लक्षणं गुरु।
शिष्ययोः शान्तो दान्तः कुलीनश्च विनीतः शुद्धवेश।
वान् शुद्धाचारः सुप्रतिष्ठः शुचिर्दक्षः सुबुद्धिमान्
आश्रमी ध्याननिष्ठश्च मंत्रतंत्रविशारदः निग्रहानुग्र
हे शक्तो गुरुरित्यभिधीयते इति गुरुलक्षणम् अ।
थ शिष्यलक्षणम् शान्तो विनीतः शुद्धात्मा श्रद्धावा
न्धारणक्षमः समर्थश्च कुलीनश्च प्राज्ञः सच्चरितो
यती एवमादिगुणैर्युक्तः शिष्यो भवति नान्यथा
गुरुता शिष्यतापि च तयोर्वत्सरवासतः तथा चोक्तं
सारसंग्रहे सद्गुरुः स्वाश्रितं शिष्यं वर्षमेकं परीक्ष
येत् स्वप्नेन कालनियमः स्वप्नेन नियमो नहि इ।
ति नारदवचनात् तत्रैव राज्ञि चामात्यजो दोषः पत्नी
पापं स्वभर्तरि तथा शिष्यार्जितं पापं गुरुः प्राप्नोति।
निश्चितम् रुद्रयामले शिववाक्यम् गुरुशय्यास.
नं यानं पादुकोपानत्पीठकं स्नानोदकं तथाच्छाया
लंघयेन्न कदाचन गुरोरग्रे पृथक्पूजामौद्धत्यं च वि
वर्जयेत् दीक्षां व्याख्यां प्रभुत्वं च गुरोरग्रे परित्यजेत्।
इति शिष्यलक्षणम् यथा योगिनीतंत्रे पितुर्दीक्षां न
गृह्णीयात्तथा मातामहस्य च सोदरस्य कनिष्ठस्य।

वैरिपक्षाश्रितस्यच इतिगणेशविमर्शिन्याम् यतो
दीक्षापितृदीक्षादीक्षास्ववनवासिनः विविक्षाश्रमि
णोदीक्षानसाकल्याणदायिका इत्यादिनिषिद्धत्वा
न्मंत्रनगृह्णीयात् इदंतुसिद्धेतरविषयम् सिद्धमंत्रोन
दुष्यतीतिवचनात् तथासिद्धयामलेच यदिभाग्य
वशेनैवसिद्धविद्यांलभेत्प्रिये तदैवतांतुदीक्षेतत्यक्त्वा
गुरुविचारणाम् तथाचरुद्रयामले नपत्नींदीक्ष
येद्भर्तानपितादीक्षयेत्सुतान् नपौत्रंचतथाभ्राता
भ्रातरंनतुदीक्षयेत् सिद्धमंत्रोयदिपतिस्तदापत्नींस
दीक्षयेत् प्रमादाच्चतथाज्ञानात्पितुर्दीक्षांसमाचरेत्
प्रायश्चित्तंततःकृत्वापुनर्दीक्षांसमाचरेत् पितुरुप
लक्षणं मातामहादीनामपि प्रायश्चित्तंत्वयुतगा
यत्रीजपः सर्वत्रतथादर्शनात् तथाचमत्स्यसूक्ते।
निर्वीर्यंतुपितुर्मंत्रंशैवेशाक्तेनदुष्यतीतिवचनंकौ।
लिकमंत्रदीक्षापरम् योगिनीतंत्रेश्यामादिविद्यामपि
कृत्यदीक्षानिषेधात् तद्धानादिविद्यायां मत्स्यसू
क्तेतथाप्रतिपादनात् तथाचतारविलासे कथमपि
त्वनुमेयं श्याम्यशिष्यायकस्मै निजकुलतिलकायद्दे
यपुत्रायदद्यात् सहानीक्षपरागेसतिनदोषः त
थाचविष्णुमंत्रमंत्रमपिकृत्वा सापुत्रध्रुवयाचनमन
दपामिसकलेतव ब्रह्मणाकथितंपूर्वंवसिष्ठायम।
हात्मने वसिष्ठोपिस्वपुत्रायमह्यपित्रेददौवान्वयं।
प्रसन्नहृदयास्वस्थः पितामेकरुणानिधिः कृतवेत्रे।
महातीर्थेसर्वपर्वणिदत्तवान् इत्यादिवैशंपायनम

दीक्षायां शौनकं प्रति व्यासवाक्ये योगिनीतन्त्रे नि
वीर्यस्यापि तु मन्त्रोक्तस्य मानानामहं स्वयं स्वप्नलब्धः ।
स्त्रियादत्तः संस्कारेणैव सिद्ध्यति यत्तु साध्वीचैव सदा
चारा गुरुभक्ता जितेन्द्रिया सर्वमन्त्रार्थतत्त्वज्ञा सुशी
ला पूजने रता गुरुयोग्या भवेत्सा हि विधवा परिव
र्जितः स्त्रियो दीक्षा शुभा प्रोक्ता मातुश्चाष्टगुणा स्मृ
ता इदं तु सद्गुरोरुपासितमन्त्रपरम् तथा च भैरवी
तन्त्रे स्त्रीयं मन्त्रोपदेशो न तु न कुर्याद्गुरुचिन्तनामिति
मातुरिति उपासिते हृष्टगुणामनुपासिते शुभफल
मित्यर्थः सिद्धमन्त्रविषयं वेति केचित् वस्तुतस्तु
योगिनीतन्त्रे स्त्रीपदं विधवापरमेकवाक्यत्वात् स्व
प्नलब्धे च कलशे गुरोः प्राणान्निवेश्य तेन वटपत्रे
कुङ्कुमेन लिखित्वा यद्ग्रहणं शुभं ततः शुद्धिमवाप्नो
ति अन्यथा विफलं भवेत् इदं तु सद्गुरोरभावे तत्स
म्भवे तस्मादेव गृह्णीयात् स्वप्ने तु नियमो नहीति ना
रदवचनात् तत्र सिद्ध्यादिनियमो नास्ति दीक्षावि
ना जपपूजाद्युक्त्वा सर्वमेसा निष्पद्यते दिव्यं ज्ञानं य
तो दद्यात्क्षीयते पापसंचयः तस्माद्दीक्षेति सा प्रोक्ता
मुनिभिस्तन्त्रवेदिभिः सर्वाश्रमेषु दीक्षायाश्चावश्य
कत्वम् तथा च दीक्षामूलं जपं सर्वं दीक्षामूलं परं त
पः दीक्षामाश्रित्य निवसेद्यत्र कुत्राश्रमे वसन् अदी
क्षिताय कुर्वन्ति जपपूजादिकाः क्रियाः न भवन्ति शि
ये तेषां शिलायामुप्तबीजवत् देवि दीक्षाविहीना
नां न सिद्धिर्न च सद्गतिः तस्मात्सर्वप्रयत्नेन गुरुणा

दीक्षितो भवेत् अदीक्षितो हि मरणे घोरं रौरवं नरकं व्रजे
त् तस्माद्दीक्षां प्रयत्नेन सदा कुर्याच्छ्रुतान्तिकात् ।
कल्पेहृष्टाव यो मंत्रं प्रशस्तस्ति न वा पमः मन्वन्तर
सहस्रेषु निष्कृतिर्नैव विद्यते नादीक्षितस्य कार्ये
स्याज्जपोभिर्नियमव्रतैः न तीर्थगमनेनापि न च शा
रीरयंत्रिणैः अतसकृत्वा हि नदीक्षः सर्वकर्मा ।
णि साधयेत् तत्राप्यनकुलं मंत्रं गृह्णीयात् तथा
च कुलाकुलराशिकोष्ठानामत्र कुलाकुलजेमनून्
वागृहीतेत्रे ताराचक्रं राशिचक्रं नामचक्रं तथैव ।
च तत्र चेत्सकृणो मंत्रो नात्यं चक्रं विचारयेत् इदं
तत्प्रधानयावोपयं तथा वदति मंत्रे नष्टस्त्रीया
दकुले च तथैव ह्यीति वचनात् विकविचारस्याव
श्यकत्वात् प्रथमतस्तन्निरूप्यते तत्र च नृसिंह ।
कं वराहाणां प्रसादप्रणवस्य च सपिगरुणदर मंत्रा
णां सिद्धादीन्नैव शोधयेत् स्वप्नलब्धे स्त्रियादत्ते मा
लामंत्रे च त्र्यक्षरे वैदिकेषु सर्वेषु सिद्धादीन्नैव शोध
येत् मुण्डमालायां कालीताराम्महाविद्याषोड
शी भुवनेश्वरी भैरवीच्छिन्नमस्ता च विद्या धूमाव ।
ती तथा वगलामुखी सिद्धविद्या मातंगी कमला
त्मिका एता दश महादेवि महाविद्याः प्रकीर्तिताः
नात्र सिद्धाद्यपेक्षास्ति न च तत्र विचारणा कला ।
दिशोधनं नास्ति न च मित्रादिदूषणम् सिद्धवि
द्यामहाविद्यायागसेवापरिश्रमः नास्ति किंचि ।
न्महादेवि इः रवमाधां कथ्यवनेत्यादि वचनात् ।

मालामंत्रस्तथा गाहीये विंशत्यर्णाधिका मंत्रा मालामंत्राः
प्रकीर्तिताः नपुंसकस्य मंत्रस्य सिद्धादींश्चैव शोधये
त् हंसस्य प्रासादस्य पिंडस्याष्टाक्षरस्य च एकाद्वि
त्र्यादिबीजस्य सिद्धादींश्चैव शोधयेत् एकाक्षरस्य मंत्र
स्य मालामंत्रस्य पार्वति वैदिकस्य च मंत्रस्य सिद्धादी
न्नैव शोधयेत् प्राणप्रतिष्ठामंत्रस्य सिद्धादींश्चैव शो।
धयेत् इत्यादिवचनात्तेषु विचारो नास्तीति वस्तुत
स्त्विदं प्रश्नोत्तरं सर्वत्र विचारस्यावश्यकत्वात् इ
दं सुवशात्करादिचिह्नैर्मंत्रस्य स्वभावदोषज्ञानात्त
द्दोषस्य दृष्टत्वादिति साम्प्रदायिकाः तत्र कुलाकु
लस्य भेदो द्विविधाभिमंत्रिणामिह तथा च निबं
धे वाय्वग्निभूजलाकाशाः पंचाशल्लिपयः क्रमात्
पंचह्रस्वाः पंचदीर्घा बिन्द्वन्ताः संधिसंभवः कादयः
पंचशः सबलसहान्ताः समीरिताः अआएकचटतप
यामारुताः इईऐखछठथफरक्षा आग्नेयाः उऊओगज
डदबलाः पार्थिवाः ऋॠऔघझढधभवसा वारु
णाः लृॡअंङञणनमशहा नाभसाः साधका
स्याद्यक्षरं पूर्वं मंत्रस्यापि तदक्षरम् यद्येकभूतदैव
त्यं तानीयात्तत्कुले हितम् भौमस्य वारुणं मित्रम्।
ग्नेयस्यापि मारुतं मारुतं पार्थिवानां च विद्ध्याग्नेय
संभवः वकारादाग्नेयपार्थिवानां च नाभसं सर्वमि
त्रं स्यादितरद्वैनैव शीलयेत् इति कुलाकुलविचारः।
अथ राशिचक्रं अआइईमेषः उऊऋवृषः ऋॠलॡ।
मिथुनम् एऐकर्कटः ओऔसिंहः अंअःशषसहक

न्या कवर्गस्तुला चवर्गो वृश्चिकः टवर्गो धनुः तवर्गो
मकरः पवर्गः कुंभः यवर्गो मीनः शेषाद्वयं पूर्ववदेव
ज्ञेयात्तन्मध्योत्तरायाः स्वरूपैर्भेदात् एकैकमीशान।
निशाद्यारेतत्कृताशावायो विलिखितनामार्णान् वेदाग्नि
वह्नियुगलश्रवणाद्विसंख्यान्यंचेषु धारणाधारपंच
चतुर्थानात् मेषादितः प्रविलिखेत्सकलांस्तुवर्णा
न्कन्यागतान्प्रविलिखेच्छ्रवसहांस्ववर्णान् स्वरा।
श्रीनामन्वकूलं मंत्रं भोजयेत् तथाच स्वनानराशि
कोष्ठानामनुकूलानभजेन्मन्त्रान् इति वचनात् रा।
श्रीनां शुद्धत्वाज्जैयान्यन्येऽपि छन्नमितिव्ययम् स्वराशे
र्मंत्रराशेपन गणनीयं विचक्षणैः यदा तु स्वराशोर
नानंतरं साधकनामायत्तुरसंबीपनीराशिष्टहीन
गणयेत् साध्यायत्तरश्शपेनेगणयेत्साधकाद्धराम
इति रामार्चनचंद्रिकायाम् एकपंचनवबोधकाःस्यु
तानेत्रषष्ठदशाकाश्च सेवकाः वह्निरुद्रमनयस्त्व
पोषकाद्वादशाश्चत्वरस्त्वघातकाः इति विसंवि
षयं रामार्चनचंद्रिकायां विहितत्वात् शंकादोष
हेतुवर्जनीयं षष्ठाष्टद्वादशानि वर्जनीयानीति वच।
नात् ग्रंथलोपनेशात्रवं फत्रशाच कलहकाः।
सारणेपर्मकर्मोयन्यायाद्वादशाशाप्रायः नामात्र
रूपमेतेषां शुभाशुभफलं भवेत् वैसवेतशानस्था
नेवंफक्तितिपाठः वंफस्थानेच शात्रवितिपाठः तथा
च तंत्रराजे तेन मंत्राद्यवर्णेन नाम्न आद्यक्षरेणच।
गणयेद्यादि षष्ठं स्याद्द्वादशं मंत्रशान्त्वनाशि पुमंत्राद्यवर्णाः

स्यात्तेनास्याहितं भवेत् इति राशिचक्रम् अथ गणच
चक्रम् अश्वाश्विनी देवः इभभरणी मनुष्यः ईडकृ
त्तिका राक्षसः अजक्र लेलरोहिणी मानुषः पशूग।
शिरा देवः पेश्वार्द्रा मनुष्याः गेगौपुनर्वसुर्देवः कःपु
ष्यो देवः खगाश्लेषा राक्षसा खेउ मघा राक्षसः चपू
र्वफल्गुणी मनुष्यः कजउत्तराफाल्गुनी मनुष्यः क
महस्तो देवः ठठचित्रा राक्षसः उस्वातिर्देवः फण
विशाखा राक्षसः नथदनुराधा देवः पयपज्येष्ठा
राक्षसः लथानभिषकराक्ष वधापूर्वभद्रपदा मनु।
ष्यः थसउत्तरभाद्रपदा मानुष्यः अंअः लंहः रेवती।
देवः तथा च पिंगलातंत्रे उत्तरादक्षिणाग्रास्तु रेखाः
ऊर्ध्वाधस्तु दश रेखाः पश्चिमाग्राः कर्तव्या वर्णा
नि अश्विन्यादिभमेतेषु विलिखेन्नारकाः पुनः वर्ग
मात्राविधानेन तन्मध्ये वर्णकांल्लिखेत् पट्टेकचवि
रूपाचतिभुजगाशशिद्विद्वि भूयुग्मपट्टायुग्मैकद्वित्रि
रूपवत्ताणाशिभजेज्ञाद्येकपट्टाब्धिवेदाः वर्णाःक्रमा।
त्स्वरांत्यौ तु रेवत्यंतगतानावुभौ तथा च निर्णये सूर्यो
रात्र्यंधैवभरण्यंशानरोहिनी रमातिमात्रपाण्पाङ्।
नैर्ऋताणिमनीषिणः ज्येष्ठाशानभिषङ्मूलयनिष्ठा।
श्लेषकृत्तिकाः चित्रामघाविशाखास्तु नाराक्षसदेव
नाः अश्विनीरेवतीपुष्याः स्वातिर्हस्ताः पुनर्वसुः अनू
राधामृगशिरः श्रवणो देवनारकाः तथा च स्वजातौ
रमाप्रीतिर्मध्यमा भिन्नजातिषु रक्षोमनुष्ययोर्नाशो
वैरं दानवदेवयोः जन्मसंपद्विपत्क्षेमप्रत्यरिसाधकाव

पः सिद्धंपरमविद्वेषजन्मादौ तिष्ठतःपुनः जन्मतनीयमं
वमसप्तमानि वर्जनीयानि नक्षत्राणि तथाच यसाहन
वभस्राणिषुष्मयुष्मगतान्यपि इतराणि नभस्राणीति स
नक्षत्रा इव न तत्रं गणनीयम् स्वनक्षत्राने स्वनाम
यक्षरसंबंधिनो नक्षत्रादेव गणनीयमिति प्रादक्षिण्ये
नगणयेत्साधकायक्षत्रात्सुधीः इति नक्षत्रचक्रम् अ
थः कथहचक्रम् चतुरश्रे लिखेद्वर्णांस्तत्कोष्ठेषु सं
ल्लिपिती मद्विती चतुष्कोष्ठे षोडशकोष्ठ इति यावत्
अकारादिवर्णान्तत्र चतुष्कोष्ठे प्रादक्षिण्येन लिखेत्
तत्क्रमः इंद्वग्निरुद्रनववनेत्रयुगार्कदिक्चंद्रनक्षत्रको
ष्ठाचतुर्ष्षाभौतिकेषु पातालेवह्निहिमांशुकोष्ठेष
र्णांल्लिखेल्लिपि भवान्क्रमशस्सुधीमान् नामादि
वर्णमारभ्य यावन्मंत्राद्यमक्षरं चतुर्भिः कोष्ठैरेकैकमि
तिकोष्ठचतुष्टयं पुनः कोष्ठककोष्ठेषु सव्यतो नाम
आदितः सव्यतो दक्षिणतः तथाच विश्वसारे द
क्षिणावर्तयोगेन कोष्ठवर्णा लिखेत्क्रमात् येनैव
लिखेनंक्रयौनिनैवगणनं स्मृतम् सिद्धः साध्यः सु
सिद्धोरिः क्रमात्तेयाविचक्षणैः सिद्धाः सिध्यन्ति का
लेन साध्यास्तु जपहोमतः सुसिद्धो ग्रहणादेवारि
मूलं निकृन्तति सिद्धा[illegible]र्णाश्चायवाः प्रोक्ताः साध्या
स्तु मेचकाः स्मृताः सुसिद्धाः पोषकास्तेयः शत्रवोहा
तकाः स्मृताः जपेनबंधः सिद्धः साध्यस्तु कोष्ठिक
मेवया पुष्पाति पोषकोभीष्टं घातको नाशयेद्ध्रुव
म् पिंगलायां सिद्धसिद्धो यथोक्तेनाद्विगुणात्सिद्ध

पंचदश

गौं॰ तं॰ सां॰ ५

साधकः सिद्धस्सिद्धोर्धजपात्सिद्धारिर्हन्तिबांधवान्
साध्यसिद्धोहिद्विगुणतः साध्यात्सुसद्धोनिरर्थकः तत्र
सिद्धोहित्रिगुणतः साध्यारिर्हन्तिगोत्रजान् सुसिद्धसिद्धो।
र्धजपात्साध्योयोद्विगुणाधिकात् तत्रसिद्धोमहादेव
सुसिद्धारिः स्वगोत्रहा अरिसिद्धः सुताहन्यादरिसाध्य
स्तुपत्नीहानदरिर्हन्तिसाधकान् एषुदेवेषुसर्वत्रमा
याकाममथापिवाहिश्रावादौश्रियंदद्यात् हुवणावि
श्रकथे इत्यकथाहुवत्रम् गोशिवक्रोलिखित्वा पात्रे
येशिलङ्गौचवाणीनांचभैरवीम् कर्णस्तुत्र्यम्ब
तईशानादिषुयोजयेत् त्रिपुरांभवनेशींचपीठशक्तिंवै
वश्यचक्रं वासुदेवंश्रियंचैवच्छिन्नमस्तांचचंडिकाम्
ईशान्यादिष्ववस्तंनेत्रमासुहविंतनथा इंद्राक्षींचैव
हेरम्बंपितामहस्मनंतरं महामायांचकालींचपरं।
न्यसेत्सौम्यदैवतम् ईशानायमिति ईशानकोणमा
धकत्वेनप्यर्थः पंचाशाहिलिखेद्वर्णानीशाकोणादि
कक्रमात् ग्रग्रनामपदेनरिग्गतकोष्ठानामधिपाह
णाम् मातापितृस्वकंतेनामदेवमंत्रपरिक्षनम् सर्व
कर्मणिचयोमंष्रास्तेनेमंत्रवीलक्षणम् इतिहुरव
कपरम् नामारीतमसमारभ्यायावद्वेवाणगोचरम्
संस्कृत्यैकग्रहणंकुर्यात्प्रयाडेनकरावन धनंपुत्रांश्च
लाभंचैवनिपतंचैवविक्रयाम् मक्तिंसौख्यंचधर्मंचद
सिमित्रंचकामदम् श्रीघणांविजयेन्कोह्यवक्रको
मितीरितम् स्तमापिदक्षिणाक्रमः इतिहुरवक्रम्
मथाकरमवक्रं देवादयंसर्वंपरेणकुर्यात्मन्त्र्यान

ग्राम्यक्रूरभेदात् महेश्वरत्वोपियानिक्रमेणातिर्यक्त
याबायुरूनाशनेन अकारादिहकारान्तान्क्लीवहीनान्
लिखेत्ततः एकैककमतो लेख्यान्मषादिषु पंचान्तको
गणयेत्क्रमशो भद्रो नामादिवर्णकात्मकान् मेषा
दितो हि मीनान्तं क्रमोश`` णयेत्सुधीः सिद्धसाध्य
सुसिद्धारीन्पुनः सिद्धादयाश्च नः नवैकपंचमे सिद्धः
साध्यः षट्दशयुग्मके सुसिद्धिस्त्रिसप्तरुद्रे वैरी द्वा
दशे रिपुः एतच्चैकस्थिते देविकडकमादि त्वमन्त्रमे
रदं तु गोपालविषयकमेव गोपालकडमास्मृतं।
इति वचनात् तथा चोक्तं वाराहतन्त्रे नाराशुद्धिवै।
स्सवानां कोष्ठसिद्धिः शैवस्यैव राशिशुद्धिस्तु वैष्णवे
गोपालेकडमास्मृतः कोष्ठशुद्धिर्वाराहे च महाल
क्ष्म्याः कुलाकुलम् नामादिचक्रं सर्वेषां भूतचक्रं
तथैव च इति वचनात् अथ ऋणधनिचक्रं तथा
कोष्ठान्येकादशान्येवं वदने पूरितानि च अकारा
दिहकारान्तं लिखेत्कोष्ठेष्वानतत्त्ववित् प्रथमं पंच
कोष्ठेषु स्वरांश्च क्रमेणानु द्वयं द्वयं लिखेत्तत्र।
विचार्य खलु साधकः शेषेष्वेकैकशो वर्णाः क्रम
तस्तु लिखेत्सुधीः तथा च निबंधे द्वौ द्वौ स्वरौ
पंचमकोष्ठकेषु शेषान्वर्णान्यथैकमेकम्।
कादीन्हशेषान्विलिखेत्ततोणि नैकैकमेव कादि
शकोष्ठकेषु षट्कालका विषद्धिसमरुद्रवेदखा
कणाष्टभ्रवेदहताः खलसाध्यवर्णाः युग्माद्वि
पंचविषरंध्रयुक्ताः शोक विमोधि वेदशाशिनः खल

साध्यकार्णाः नामोद्बलादकडवागाजभक्ते शेषे
तानेभयाविधिकशेषमरणं पनस्यात् अस्यार्थः।
साध्यवर्णान् स्वरव्यंजनरूपेणाष्टधा कृत्वा तान् स्वकला
यंकैर्गुणितान् कृत्वा तथा साधकनामाक्षरान् स्वरव्यं
जनरूपेणाष्टधा कृत्वा तान् स्वाद्यांकैर्गुणयित्वाष्ट
संख्याभिर्हृत्वा उभयोः साध्यसाधकयोरधिकम्।
शेषं धनं स्वल्पमृणं तज्ज्ञात्वा मंत्रं दद्यात् तत्र मंत्रश्चेदृणी
भवति धनी चैव तन्मानरे मंत्रो यदि विकांकः स्या
त्तन्मंत्रं प्रजपेत्साधीः समोपि च जपेन्मंत्रेन जपेद्बुधः।
नाधिकं शून्यमृत्युंविजानीत्साध्यं शून्यं विवर्जयेत्।
तथा रुद्रयामले रविपंचदशाक्षवहुड्डाग्युधाहनवभि
र्गुणितांश्च साध्याक्षरे हिमभूगिरिशक्रतिगजाग्नि
मुनीषुवेदषड्ढिभिश्च गुणितानाथ साधकाणां
न धंकालकालेन्यादि वचनं विस्तरविषयम् मा
वेनवेदृ्रिकाङ्गनलादिति केचित् वस्तुतस्तु पूर्वो
सैव विवरणम् तथाहि रुद्रयामले त्र्यादिनवान्।
तरंता मार्णकोष्ठकमथाभिहन्यादंकादिकं
कगतक्रमेण यद्वक्ष्ये रुद्रयामले साध्यांकान्साध
कांकांश्च संमानयेत् सकृदेव तदेकेकक्षयामध्य।
एकादशाष्टहस्थितं स्वकाष्ठकालेन्यफलम्।
प्रकारांतरं यथा नामाद्यक्षरमारभ्य यावेदतादि
संभवेत् त्रिधा कृत्वा लिख्येद्भिन्नं तदन्वाद्विपरीनेक
अस्यार्थः साधकनामाद्यक्षरान्मंत्रकाद्यक्षरात्रान
यावन्मंत्रादिमान्तरं तन्संख्या त्रिगुणीकृत्यमन

भिर्हत्वाधिकस्तूर्णं शोधं पनं स्यात् तदन्यदपि मंत्रादक्ष
मारभ्य यावत्साधकादक्षरं भवेत् तावन्मंत्राणां समस्तगुणा
कृत्वा त्रिभिर्हरेत् अन्यच्च साध्यनाम द्विगुणितं साधके
नसमन्वितम् अष्टभिश्च हरेच्छेषं तदन्या विपरीतकम्
अस्यार्थः साध्यनामस्वरव्यंजनभेदेन द्विगुणीकृत्य सा
धकनाम्नास्वरव्यंजनभेदेन मिलितं कृत्वाष्टभिर्हरे
त् तदन्यदपि साधकनामादिद्वरं स्वरव्यंजनभेदे
न द्विगुणीकृत्य साध्येन युतं कृत्वाष्टभिर्हरेत् अथदी
क्षाकालः मंत्रारंभस्तु चैत्रे समस्तपुरुषार्थदः वैशा
खे रत्नलाभः स्याज्ज्येष्ठे तु मरणं भवेत् आषाढे बंधुना
शात्पूर्णायुः श्रावणे भवेत् प्रजानाशो भवेद्भाद्रे आ।
श्विने रत्नसंचयः कार्त्तिके मंत्रसिद्धिः स्यान्मार्गशीर्षे
तथा भवेत् पौषे तु शत्रुपीडा स्यान्माघे मेधाविवर्द्ध।
नम् फाल्गुने सर्वकामाः स्युर्मलमासं विवर्जयेत्।
चैत्रे तु गोपालविषये गौतमीयोक्तत्वात् मधुमा
से भवेद्दीक्षा दुःखायेति वचनात् अत्र मासः सौर।
एव सौरे माघे शिशुमादीक्षानवांशेनवतारके इति
गौतमीयात् अथ वारनियमः रविवारे भवेद्वित्तं सो
मे शांतिर्भवेत्किल आयुरंगारके हंति तत्र दीक्षां वि
वर्जयेत् बुधे सौंदर्यमाप्नोति ज्ञानं स्यात् बृहस्पतौ
शुक्रे सौभाग्यमाप्नोति यशोहानिः शनैश्चरे अ।
थ तिथिनिर्णयः प्रतिपदि कृता दीक्षा ज्ञाननाशा।
करी मता द्वितीयायां भवेज्ज्ञानं तृतीयायां शुचिर्भवे
त् चतुर्थ्यां वित्तनाशः स्यात्पंचम्यां बुद्धिवर्धनम् षष्ठ्या

ज्ञानक्षयः सौख्यं लभते सप्तमीदिने अष्टम्यां बुद्धिना-
शः स्यान्नवम्यां वपुषा क्षयः दशम्यां राजसौभाग्यमे-
कादश्यां शुचिर्भवेत् द्वादश्यां सर्वसिद्धिः स्यात्त्रयो-
दश्यां दरिद्रिता तिर्यग्योनिश्चतुर्दश्यां हानिर्मासाव-
साने च पञ्चाङ्गे धर्मबुद्धिः स्याद्दर्शाद्यो याविवर्जयेत्
संध्यागर्जितनिर्घोषभूकंपोल्कानिपातनम् एतानन्या-
श्चदिवसांश्च नक्षत्रान्यरीवर्जयेत् द्वादश्यामपि कार्त-
ज्यं त्रयोदशीविधानम् तद्विस्तरविषय रामार्चनचंद्रिका-
धृतत्वात् त्रयोदशी च दशमी प्रशस्ता सर्वकामदेति स-
नत्कुमारवचनात् अथ नक्षत्रनिर्णयः अश्विन्यां सुख-
माप्नोति भरण्यां मरणं भवेत् कृत्तिकायां भवेद्दुःखी रो-
हिण्यां वाहनं भवेत् मृगशीर्षे सुखावाप्तिरार्द्रायां बंध-
नाशनम् पुनर्वसौ धनाप्तिः स्यात्पुष्ये शत्रुविनाशनं
अश्लेषायां भवेत्सत्यं मघायां दुःखमोचनम् सौंदर्यं पू-
र्वफल्गुण्यां प्राप्नोति न संशयः ज्ञानं चोत्तरफल्गु-
न्यां हस्ते वै वपनं भवेत् चित्रायां ज्ञानसिद्धिः स्यात्स्वा-
तौ शत्रुविनाशनम् विशाखायां सुखं चानुराधायां
धनवर्धनं ज्येष्ठायां सुतहानिः स्यान्मूलायां कीर्तिवर्ध-
नं पूर्वाषाढोत्तराषाढे भवेत्तां कीर्तिदायिके श्रवणा-
यां भवेद्दुःखं धनिष्ठायां दरिद्रताः बुद्धिः शतभिषायां
स्यात्पूर्वभाद्रे सुखी भवेत् सौख्यं चोत्तरभाद्रे च रेवत्यां।
कीर्तिवर्धनम् तथा योगतारादीनिर्णयो विष्णुसारे शु-
भः सिद्धस्तथा पुण्यो ध्रुवो योगास्ततः परम् प्रीतिः सौभा-
ग्ययोगश्च वृद्धियोगस्ततः परं हर्षणश्च ततो योगाः सर्वतं

त्रयाणां वह्निः तैतिलाकौलववबौ वनिजस्तदनंतरं
करणानि शुभान्येव सर्वतंत्रे शुभामिति अथ लग्नानि
र्णयः वृषसिंहे च कन्यायां पत्रुदीनां खिलयके चं
द्रतायानुकूलेवऊयाहीताप्रवर्तनम् शुक्लपक्षेषु
भाद्रीताकृष्णेचापंचमाक्रिकात् निषिद्धमासे
ततनाहिषयोमानिमेदतः रत्नमालायाम् षष्ठीभा
द्रपदे चैशीनथाकृष्णाचतुर्दशी कार्तिके नवमी।
शुक्ला मार्गे शुक्लान्ततीयिका पौषे च नवमी शुक्ला
चैत्रे कामचतुर्दशी वैशाखे चाक्षया चैव ज्येष्ठे दश
हरातिथिः आषाढी पंचमी शुक्ला श्रावणे कृष्णपं
चमी एतानि देवपर्वाणि नीथोकारिफलं लभेत्
अन्यच्च मतनम् चैत्रे त्रयोदशी शुक्ला वैशाखे का
दशी सिता ज्येष्ठे चतुर्दशी कृष्णाऽऽषाढे नागपं
चमी श्रावणे काद्वशी भाद्रे रोहिणी संयुताष्टमी ।
आश्विने च महाशुण्याम् महाष्टम्यपाभी हृदा कार्ति
के नवमी शुक्ला मार्गशीर्षे तथा सिता षष्ठी चतुर्द
शी पौषमाघे च्छे काद्वशी सिता फाल्गुने चासिता
षष्ठी चेति कालस्य निर्णयः तथाच योगिनीतंत्रे
अयने विषुवे चैव ग्रहणे चंद्रसूर्ययोः रविसंक्रांति।
दिवसे युगाद्येव सुरेश्वरि मन्वंतरस्य पर्वोस्य महाष्ट
म्यादि नेतथा चतुर्थी पंचमी चैव चतुर्दश्यष्टमी तथा
तिथयः शुभदः प्रोक्ताः इत्यादिवशानाश्चतुर्दश्यष्ट
मी चैवेति शान्तिविधयम् चतुर्थीगणेशाविधया ।
ननत्कल्पोऊन्वान् निर्दिनेषपि कालेषुदीक्षा

ग्रहणे शुभा सूर्यग्रहणकालस्य समानो नास्ति भूत।
ले यत्र यत्र ग्रहणं सर्वमनंतफलं भवेत् सर्वसंक्रा।
मणे चैव सूर्यस्य ग्रहणे तथा तत्र लग्नादिकं किंचिन्न
विचार्यं तपोधनः तथा रात्रिश्चिमामासादिशोधनं सू
र्यपर्वणि एवं चन्द्रग्रहणेपि तथा च मत्स्यसूक्ते।
नकुर्यात्संक्रांतिकोटीनामुपरागे दिवाकरे नकुर्या
द्दिसवीनां यदि चन्द्रमसो ग्रहः शुभावस्यां सोम
वारे भौमी चैव चतुर्दशी सप्तमी रविवारे च सूर्यप।
र्वशतैः समा योगिनीतंत्रे ग्रहणे च महातीर्थे नास्ति
कालस्य निर्णयः शिष्यानाहूय ग्रहणादीयते हृदय
यायदा तदा लग्नादिकं किंचिन्न विचार्यं कथंचन
सर्ववारः ग्रहाः सर्वे नक्षत्राणि चराशयः यस्मिन्नह
नि संक्रमो गुरुः सर्वे शुभावहाः तथा ग्रहणे च मह।
तीर्थे नास्ति कालस्य निर्णयः गंगायां भास्करे देवे
विरजे चन्द्रपर्वते वर्यालेचमानंगे च तथा कन्याश्र
मेषु च तत्र ग्रहणे याज्ञनोटी[illegible] तीर्थेष्वेतेषु पार्वति।
वाराहीतंत्रे शुक्लाले यदि वा हृद्येग वाद्विन्यो भवेद्य
दि मेषवृश्चिकसिंहेषु तदादीक्षा न विद्यते अक्ष
करमालानिर्णयः सनत्कुमारसंहितायां उर्जनी
मध्यमानामा कनिष्ठाङ्गुलिताः क्रमात् निर्दिष्टांगु।
लघ्विपर्वाणि मध्यमा चैकपर्वका पर्वद्वयं मध्यमा।
यां मेरुत्वे नोपकल्पयेत् अनामामध्यमारभ्य कनि
ष्ठादितः पवञ्च तर्जनीमूलपर्यन्तं दशपर्वसु मंत्रयेत्
अनामातलमारभ्य कनिष्ठादितः पवञ्च तर्जनीमू।

पर्यंतमष्टपर्वस्वमंत्रंजपेत् एतद्वचनंत्वष्टोत्तरशतविष।
यम् इतिश्रीक्रमवचनम् हंसपारमेश्वरेपि पर्वद्वय
मनामानामायांपरिवेष्टनकारयेत् पर्वत्रयमध्यमा
यांस्तर्जन्येकंसमाहरेत् प्राक्तिमालासमाख्यानाम
र्वतंत्रप्रदीपिका अनामामूलमारभ्यप्रदक्षिणक्रमे
णतु मध्यमामूलपर्यंतंजपेदष्टपर्वसु इदमपि
तथैव मुंडमालातंत्रे अनामापर्वद्वितयंकनिष्ठा।
दिक्रमेणतु तर्जनीमूलपर्वांतंकरमालाप्रकीर्तितः
अंगुलीनवियुंजीतकिंचिदाकुंचितेतले अंगुलीनांवि
योगात्तुछिद्रेचस्रवतेजपः अन्यत्रापि अंगुलीयव
याजप्तंयज्जप्तंमेरुलंघनात् पर्वसंधिषुयज्जप्तंतत्स।
र्वंनिष्फलंभवेत् गणनाविधिमुल्लंघ्ययोजपेत्तज्जपो
यतः गृह्णंतिराक्षसास्तेनगणयेत्सर्वथाबुधाः सन
त्कुमारे क्रमोत्क्रमगतैर्मालामातृकार्णैःस्वमेरुकैः
सर्वार्थिकैःसाष्टवर्गैरंतर्यजनकर्मणि आदिक्षांतःकचट
तपयशाख्याष्टप्रकीर्तितैः तद्यथा अकारादीनांवर्णा
नांकवर्गादीनांचांतिमवर्णेसानुस्वारंकृत्वापूर्वमष्टा
र्यपश्चान्मंत्रजपःकार्यः अनेनप्रकारेणाष्टोत्तरशतसं
ख्योजपोभवति अंतर्यजनरूपलक्षणंसबिंदुवर्ण
मष्टार्यपश्चान्मंत्रंजपेद्बुधः अकारादिक्षकारांतंबिंदुयु
क्तंविभाव्यच वर्णमालासमाख्यातानुलोमविलो।
मिका इतिनारदवचनात् अथमालानांमाणिनिर्ण
यः पद्मबीजादिभिर्मालाबहिर्यागेशृणुघनाः रुद्रा
त्नपांचपद्माक्षपुत्रजीवकमौक्तिकैः स्फाटिकैर्मणि

ग्रं॰ तं॰ सा॰ १

रत्नैस्सुसौवर्णैः विद्रुमैस्तथा रजतैस्त्रपुशाश्मूलैस्सुगरुडस्या
स्याद्धिमालिका अंगुलीगणनादेकं पर्वज्यपुत्रगणं
भवेत् पुत्रजीवैर्दशगुणं शतं शंखैः सहस्रकम् प्र।
वालैर्मणिरत्नैर्दशसाहस्रिकं स्मृतं तदेव स्फाटिकैः
प्रोक्तं मौक्तिकैर्लक्षमुच्यते पद्माक्षैर्दशलक्षं स्यात्सौ
वर्णैः कोटिरुच्यते कुशग्रंथ्या कोटिशतं रुद्राक्षैः।
स्यादनंतकं सर्वा विरचिता माला नृणां भुक्तिफल।
प्रदा पद्माक्षैरिति विख्यातविषयम् पद्माक्षविहिता।
माला शत्रूणां भुक्तिफलप्रदा पद्माक्षैर्नाशनीम्।
नाकुशग्रंथिमयी माला सर्वपापप्रणाशनी पुत्रजी।
वफलैः कृता कुरुते पुत्रसंपदम् निर्मिता कण्ठमणि
भिर्जपमाले प्सितप्रदा प्रवालैर्विहिता माला प्रयच्छे।
त्सुफलं धनं भैरवीविद्यायां भैरवीतंत्रे सुवर्णमणि।
भिर्मालां स्फाटिकीं वां विनिर्मिताम् प्रवालैरेव वा
कुर्यान्नपुत्रजीवं विवर्जयेत् पद्माक्षैश्चैव रुद्राक्षैर्मिंद्रा।
क्षेवविशेषतः त्रिपुरामंत्रजपार्थे तु रक्तचंदनबीजा
दिभिरतिप्रशस्ता तथा वतंत्रराजे रक्तचंदनमाला
ला तु भोगदा मोक्षदा भवेत् वैष्णवी तुलसीमाला।
गजदंतैर्गणेश्वरे त्रिपुरायां जपमाला रुद्राक्षैर्रक्तचं
दनैः मणिनियमस्तु मंत्रमालायाम् मूर्त्योन्यसम
त्वपाणिनातिस्थूलकृशाणि च कीटादिभिरक्षता।
णि भिन्नानि नवानि वै तथा गौतमधी पंचाशन्म।
णिभिर्माला विहिता सर्वकर्मसु मूकारादिक्षका
रांता वा तु माला प्रकीर्तितः नार्णमेरुमस्वेनत्रकल

येन्मा निसत्तम अनयासर्वविद्यानांजपः स्यात्सुसम
हितः वामकेशतन्त्रे नित्यंजपंकरेकुर्यान्नतु काम्य।
मबोधनात् काम्यमपिकरेकुर्यान्मालाभावेपि।
सुंदरि नथाचगोतमीये समासेनात्तसूत्रस्यावि
धानमिहकथ्यते पंचविंशतिभिर्मोक्षे त्रिंशद्भिर्ध
नसिद्धये सर्वार्थाः सप्तविंशत्यापंचदशाभिचारि
के पंचाशद्भिः काम्यसिद्धिः स्यात्तथाचततनमैः
अष्टोत्तरशतैः सर्वसिद्धिः कन्नामिनीधिमः ३।
तिमालानिर्णयः अथासनभेदः काम्यार्थंकं
वलंचैवश्रेष्ठंचरमाकंबलम् कृष्णाजिनेकाम्य
सिद्धिमोक्षश्रीर्व्याघ्रचर्मणि कुशासनेमंत्रसि।
द्धिर्नात्रकार्याविचारणा चरणपांडुः स्वसंसृद्धिः
र्दौर्भाग्यंदारजामने वंशासनेदरिद्रः स्यात्पा।
षाणोव्याधिपीडनम् तृणासनेयशोहानिंवस्त्रा
सनंकरोतिहः वस्त्रासनंकेवलमेवनिषिद्धम्।
वस्त्रासनंरगोद्भवमितिवचनात् विशिष्टफल
दत्वाभिधानात् चैलाजिनकुशोत्तरमितिभग
वद्वचनाच्च इत्यासनलक्षणम् अथमाला
संस्कारः कर्पाससंभवसूत्रंधर्मकामार्थमोक्ष
दम् तच्चविप्रेंद्रकान्याभिर्विहितंचसृणोभनम्
उच्चाटनेकर्पटमेवसूत्रंलोहस्यसूत्रंखलमारणे
त पट्टस्यसूत्रंचमहद्भुपीठेकमीमसूत्रंखलसर्व।
सिद्धौ शुक्लंरक्तंतथाकृष्णंपट्टसूत्रमथापिवा।
शांतिवश्याभिचारेषुमोक्षेश्वर्यजयेषुच शुक्लंरक्तं

गौ॰ तं॰ सा॰ १

10

तथाक्षसूत्रं पद्मसूत्रमथापि वा प्रोक्तं निवशाभिचारेषु
मोक्षैश्वर्यजपेषु च पीतं कृष्णं वर्णेषु च क्रमात् सर्वे
कामे च वर्णानां रक्तं सर्वेप्सितप्रदं श्राद्धमेषु तथा चैव
रक्तं चैव समाहितम् त्रिगुणं त्रिगुणीकृत्य ग्रन्थये ।
च्छिल्पशास्त्रतः एकैकं मातृकावर्णमनारंभजपे
ऽपि धीः मणीमादाय सूत्रेषु ग्रन्थयेन्मध्यमध्यतः
ब्रह्मग्रंथिं विधायैतस्यैमेडं च यग्रन्थिसंयुतम् ग्रन्थ ।
यित्वा ततो मालां ततः संस्कारमाचरेत् गोतमी ।
ये सुवेसुवेत संयोज्य पुच्छे पुच्छं तु योजयेत्
गोपुच्छं सदृशी माला यद्वा सर्पाकृतिर्भवेत् एवं
निर्माय मालां च शोधयेन्मानिसत्तम अश्वत्थप
त्रनवकैः पद्माकारेण कारयेत् तन्मध्ये स्थापय
न्मालां मातृकामूलमुच्चरेत् क्षालयेत्पंचगव्यै
स्सद्योजातेन मन्त्रलैः तत्रादौ सद्योजातमन्त्रः ।
सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमः भवेभवे ।
नातिभवे भजस्व मां भवोद्भव चंदनाद्यैस्सुगंधाद्यै
र्वामदेवेन घर्षयेत् अथ वामदेवमन्त्रः ओं वाम
देवाय नमो ज्येष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय कल
विकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलप्रमथ
नाय नमउन्मनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमः धू
पयेदघोरेण अथाघोरमन्त्रः ओं अघोरेभ्योऽथ ।
घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यश्च सर्वतः सर्वसर्वेभ्यो न
मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः लेपयेत्तत्पुरुषेण अथ तत्पुरुष
मन्त्रः तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि तन्नो रु

दः प्रचोदयात् मंत्रयेत्पंचमेणैव प्रत्येकं तु शतं शतम् ।
मेरुं च मंत्रयेच्चैव मन्त्रेणानेन शतं शतम् पंचममंत्रस्य ओं
ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानाम् ब्रह्माधिःप
तिर्ब्रह्मणोऽधिपतिः शिवमेऽस्तु सदाशिवोम् प्रत्येकं तु
सहस्रमष्टोत्तरं तु वा तथा च तन्नैव प्रत्येकं मंत्रयेन्मंत्रीपं
चमेन सकृदिति सम्प्रदायमालामधिकृत्य पंचमेन स
कृत्स्नेन शतं स्तेन मंत्रयेदिति दर्शितास्मालायां वा
दशतजपः तथा वा घ्नयजेद्देवं यथा विभवविस्तरैः
मालायाः प्राणप्रतिष्ठानेन तद्देवमायजेत् यथा
सनत्कुमारसंहितायां संस्कृत्यैव वदेमालां तन्मार्गेण
स्तत्र स्थापयेत् मूलमंत्रेणैनां मालां प्रजपेद्द्विजस
त्तमः तदाहीनत्रे मंत्रः ओं मां माले महामाले सर्व
तत्त्वस्वरूपिणि चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे शुभदा
भव स्वाहान्तोऽयं महामंत्रः सर्वमालाविशोधनः इ
ति देवीरहस्ये मायाबीजाधिकं कृत्वा रक्तपुष्पैः सम
र्पयेदिति शास्त्रविषयमेतत् पुनः वाग्भवं चरमावी
जं ताद्यं मालिकाततः — तो हृदयवर्णेन मंत्रेण
वेन पूजयेत् तथा मंत्रयेत् मंत्रेण क्रमेणोत्क्रमयोग
तः जपेच्चैव मातृकावर्णैर्मंत्रयेत्तां तु मंत्रवित् अथ श
ङ्खमालादिमालामंत्रः ओं श्रीं श्रीं ओं शं खिनी ओं श्रीं ओं स्वा
हा अथ मौक्तिकमालामंत्रः ओं ह्रूं ह्रूं ओं मुक्तमालिनि
श्रीं श्रीं स्वाहा अथ प्रवालमालामंत्रः ओं ह्रीं वैं ई वैं द्र।
मालिनि फं स्वाहा अथ स्फाटिकमालामंत्रः ओं स्रं सः
सः स्रक्कं माले फट् स्वाहा अथ रुद्राक्षमालामंत्रः ओं।

गें. तं. सां. ॥

ॐ ह्रीं रुद्राक्षमालिनि शुभ्रा भव स्वाहा ॥ अथ तुलसी
ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ शीतलसिवेस्मविवोधद् स्वाहा ॥ अथ मणि
माला ॐ ॐ ब्लें मणिमाले स्वाहा ॥ अथ स्वर्णमाला
ॐ श्रीं क्लीं सौः स्वर्णमालिनि सौः स्वाहा ॥ अथ पद्माक्ष
मालामंत्रः ॐ श्रीं ॐ पद्माक्षमालिनि ह्सौं स्वाहा ॥ अथ र
त्नमाला स्फटिकमाला मंत्रः ॐ ॐ ॐ श्रीं श्रीं श्रीं क्लीं क्लीं क्लीं
ह्सौः रत्नमाले वा स्फटिकमाले श्रीं ह्सौं ह्सौः स्वाहा ॥ पु
त्रकरशंखमालामंत्रः श्रीचक्रस्य महेश्वरि मालि
संशोध्य संपूज्य मूलेनाष्टशतेन ततः गंधाक्षतपुष्प
नैः पूजयेन्मातृके नमः ॥ अथ साधारणमालामंत्रः
ॐ मे सर्वविघ्नं कुरु मे स्वाहा ॥ अथ करमालामंत्रः ॐ क्लीं
ॐ क्लीं करमाले स्वाहा ॥ प्राणमासेनैव मालानां शोध
नं स्थापकस्य च स्यात् ततो पूजनं महाविद्यां सर्वसिद्धीश्व
री भवेत् इति देवीरहस्ये भैरववचनं योगिनीतंत्रे
होमकर्म ततः कुर्यात् हवनाभावसिद्धये अष्टोत्तरशतं
कृत्वा संपातात् जपं विनिक्षिपेत् होमकर्मण्यशक्तश्चे
द्विगुणं जपमाचरेत् नान्यमंत्रं जपेन्मंत्री कंपयेन्न
विधूनयेत् कंपनात् सिद्धिहानिः स्याद्धूननं बहुदुःख
दं ॥ शाब्दे जीर्णे भवेद्रोगः करभ्रंशाद्विनाशकृत्
छिन्ने सूत्रे भवेन्मृत्युस्तस्माद्यत्नपरो भवेत् ततेमा
ला नेन सर्वमाना सर्वदेवानां सर्वसिद्धिप्रदा मम
परिपूज्य अर्पयेत् तनोस्तु देहि मातर्नमोस्तु ते कुण्डल
स्फाटिकशैलसौवर्णमालाकर्त्ताममेकाः मंत्रतो ।

विस्त्रमंत्रेणाहिवामामेनग्रास्यते ग्राह्यीनामपिकर्मण्या
एत्वौभक्ता यथाविधि अष्टम्यां वानवम्यां वाचतुर्दश्या
मथैववा त्रयोदश्यां नद्यांकुर्याच्छिवस्यापि महेश्वरि ।
कामनाद्वैदैत्वंगुलिनियमः यथातर्जन्यंगुष्ठयोगेन
शत्रूच्चाटनमन्त्रम मंगुष्ठमध्यमायोगान्नाश्वायेच्छाद
नेमते ॥ ज्येष्ठाकनिष्ठायोगेनशत्रूणांनाशनंमतम् जी
र्णैमंत्रेषुनः सूत्रैश्चक्रयित्वाशतंजपेत् समस्तानपि
नेहस्ताष्टकेनमहोन्नतंजपेत् जपेत्रिविधरुद्रसंख्ययोर्वा
लयित्वायथोविनम् छिद्रेष्वष्टोत्तरशतंजपः कर
ष्टद्धिकात्रयोस्तुल्यत्वात् इतिमालाविधिः अथपुर
श्चरणविधिः योगिनीहृदये श्रूयोदितां समादाय श्र
ध्यांतः करणोनरः ततः पुरश्चर्यां कुर्यात् मंत्रसंसि ।
द्धिकाम्यया जीवहीनो यथा देही सर्वकर्मसुनक्ष
मः पुरश्चरणहीनोपि तथा मंत्रः फलदायकः तस्मादा
दौ स्वयंकुर्यान्नरो वा कारयेत्सुधीः गंगोदकंवाविश्वं
वासर्वप्राणिहितेरतम् स्त्रियं शान्तमिदं मित्रं नाना
गुणसमन्वितम् स्त्रियंच सद्गुणोपेतांसम्पूर्णां विनियो
जयेत् तत्रादौपुरश्चर्यांकर्तृस्थाननियमः कथ्यते
योगिनीहृदये पुण्यक्षेत्रंनदीतीरंगुहापर्वतमस्त
कम् तीर्थप्रदेशाः सिंधूनांसंगमः पावनं वनम् उद्या
नानि विल्वमूलानि वलमूलंतटंगिरेः तुलसीकाननं
गोष्ठंवृषशून्यंशिवालयं अश्वत्थामलकीमूलेगो ।
शालाजलमध्यतः देवतायतनंकूलं समुद्रस्यनि ।
जंगृहम् तथागुरोःसुपातगुणं विद्याजीवं लक्ष्यगुणम्

गो॰
तं॰
सा॰ १२

भवेत् कोटिदेवालयेषु गमनं नो शिवसन्निधौ ह्येस
रुद्रमार्गाद्यादर्शकानेक विवर्जयेत् एकान्ते पावने नि
दाघहिते भक्तिसंयुते सदेशे धार्मिके देशे ह्यभिदेनि।
रुपद्रवे रम्ये भक्तजनस्थाने निवसेत्साधकस्त्रिये गुरू
णां सन्निधाने च विविक्ते काननस्थले तथा एषामन्यत
मं स्थानमाश्रित्य शेषाघमाचरेत् यत्र ग्रामे जपेन्मंत्री
तत्र कूर्मं विचिन्तयेत् पुरश्चरणोक्तमंत्री भक्त्या भस्य
विचिन्तयेत् अन्यथा मत्तणादोषा सिद्धिहानिप्रजा।
यते तथा अग्रासल्पसंहिताया दीपदीर्घं चूर्णैंसमन्व।
यांतडवर्जितम् तैलाभ्यंवसितामृज्ञाः केदाः किंत्रक
वर्जिताः नारिकेलफलं चैव कदलीलवलीतथा आ
म्रमामलकं चैव पनसं च हरीतकी व्रतान्तरेप्रशस्तं
च हविष्यमत्यनेबुधैः भक्षान्नो वाहविष्यान्नं शाकं।
यावकमेव वा पयोमूलफलं चैव यद्वायोपलभ्यते
यत्नयोगिनीनेत्रे चिंचां च नालिकाशाकं कलायं च गल
वं तथा कदंबनारिकेलं च बनेन कूष्माण्डकं त्यजेत्।
इतिव्रतान्तरे वाध्यम् अग्रघ्यवज्यानि विवर्जयेन्मफ
लावलवणं तैलमेव च तांबूलं च कांस्यपात्रं च दिवा
भोजनमेव च तथा लावलवनं मांसं दंजनभोजनं
माघाद्यकी मसूरांश्च कोद्रवांश्चणकानपि कौटिलं।
ताम्रमांसमनिवेदितभोजनं कुर्याद्यथोक्तविधिना
त्रिसंध्यं देवतार्चनम् अपवित्रकरो नग्नः शिरसि प्रावृ
तोपि वा प्रलपन् जपेद्यावत्तावन्निष्फलमुच्यते ॥
लाधितेपि यस्मात्तपानमधौमाः कुरुते धर्मसंचयम्

सर्वपापफलं स्यादर्थकामस्वार्थेन संशयः तस्मात्सर्वप्र
यत्नेन प्रमाणं वर्जयेत्सुधीः पुरश्चरणकाले तु सर्वक
र्मसु शास्त्रवत् जिह्वा दग्धा परान्नेन हस्तौ दग्धौ प्रतिग्र
हात् परस्त्रीभिर्मनो दग्धं कथं सिद्धिर्वरानने परस्वं
भिक्षान्नेतिरविविषयं भिक्षायोमलस्पृहतोः स्यादनात न
स्याद् वैदिकाचाररतमनोशुचीनां श्रीमतां सताम् ।
सत्कुलस्थानजातानां भिक्षाशास्त्रार्थजन्मनाम् सत्क
दुश्चारिते भ्रादृप्रमाणं वत्समुदीरयेत् भोजकोपमशावेश
दूषणायामं समाचरेत् वृद्धमलाख्याख्यावस्पन्द ।
स्यांगानि नोत जपेत् तथा स्पर्शं स्थानानां स्पर्शनेपि
वपवसांशीश्वानिय सामृक्ष्चरणकृच्चरेत् विन्दुत्रोत्स
र्गं पांकादियुक्तः कर्म करोति यः जपार्चनादिकं स
र्वमपवित्रं भवेत्प्रिये मालिन्यं वरकेशादि वस्त्रदौर्ग
न्ध्यसंयुतः योजपेत्तदहं मान्ये देवताग्रसंस्थितः ।
आलस्यं जृम्भणं निद्रां क्षुतं निष्ठीवनं भयम् नीचांग
स्पर्शनं कोपं जपकाले विवर्जयेत् एवमेतद्विधाने
न विलंबं न त्वरितं विना उक्तमंत्रं जपेत्कुर्यात्पुरश्चरण
सिद्धये देवतागुरुमंत्राणामैक्यं संभावयन्धिया ।
जपेदेकमनाः प्रातःकालं मध्यदिनावधि यत्सं
ख्यया समारब्धं तत्कर्तव्यमहर्निशम् यदि न्यूना ।
धिकं कुर्याद्व्रतभंगो भवेन्नराः मालान्तरे यत्सं
ख्यया समारब्धं तज्जप्यं दिने दिने न्यूनाधिकं न कर्त
व्यं मासमासं समाचरेत् गलाणविपि न्यूनातिरि
क्तकर्माणि न फलन्ति कदाचन यथाविधि कृतान्येव

मं. तं. मा. ३

13

नत्कर्माणि फलं तिच भूमध्या ब्रह्मचारित्वं मौनमा।
चार्यमेवनम् नित्यं त्रिषवणं स्नानं त्वष्टकर्मविवर्ज
येत् नित्यं पूजा नित्यदानं देवतास्तुतिकीर्तनं नैमि
त्तिकार्चनं चैव विश्वासो गुरुदेवयोः जपनिष्ठा द्वाद।
शैते धर्माः स्युर्मंत्रसिद्धिदः स्त्रीशूद्रपतितव्रात्यना
स्तिकोच्छिष्टभाषणम् असत्यभाषणं जिह्मभाषणं।
परिवर्जयेत् सत्येनापि न भाषेत जपहोमार्चनादिषु।
अन्यथा त्वहितं सर्वं भवत्येकं निरर्थकं योगिनीहृद
ये शायीत कुशशय्यायां शुचिवस्त्रधरः सदा प्रत्यह
स्तालयेक्षय्यामेकाकी निर्भयः स्वपेत् असत्यभाष।
णं वाक्कौटिल्यं परिवर्जयेत् सत्येनापि न भाषेत ज
पहोमार्चनादिषु वर्जयेत्स्त्रीनवाद्यादिश्रवणं निघद
र्शनम् अभ्यंगं गंधलेपं च पुष्पधारणमेव च मै।
थुनं स्त्रीकथालापं तत्संगं चैव विवर्जयेत् त्यजेद्दुष्टो।
दकस्नानमनिवेदितभोजनम् नचैव नैकवासाज
पेद्दं तं वक्रवक्रवस्त्राजलोपिवा पतितानां मंत्यजा।
नां दर्शभाषणमश्नुते स्नातेयो वाग्गमनं जपभणं जप
मन्त्रजेत् तस्मात्कस्मात् श्रुतं न्यासो प्राणायामं षडंग।
कम् कल्याणमस्य जपे [illegible] वषड्हामत्र्यो विदर्शनम्।
आदिशान्वाहड्ढिंशलालोणव नेत्रानतात् मनुसंहर
णां शौचं मौनं मंत्रार्थचिंतनम् अव्यग्रत्वमनिर्वेदोज।
पसंपत्तिहेतवः उल्लेखी केचकीनये मुक्तके योगला
चूनः अपवित्रकरः स्फुटः पलपत्रनपेन्कुवित् अ।
अन्यमानः शायानो वाग [illegible] जाननपञ्चवा अशाश्नतो।

करौकृत्वाशिरस्याप्राङ्मुखोपिवा विनाय्याकुलचित्तोवा
क्रुद्धोभ्रांतःक्षुधान्वितः रथ्यायामशिवेस्थानेनजपे
त्तिमिरावृते उपानद्गूढपादोवायानशय्यागतस्त
था प्रसार्यनजपेत्पादावुत्कटासनएवच मार्जारंकु
क्कुटंक्रौंचंश्वानंशूद्रंकपिंखरं दृष्ट्वाचसंस्पृशेत्कर्णं
स्पृष्ट्वास्नानंविधीयते सर्वत्रजपेयंनियमः नतुमा
नसे तथाच मशुचिर्वाशुचिर्वापिगच्छंस्तिष्ठन्स्वप
न्नपि मंत्रैकशरणोविद्वान्मनसैवसदाभ्यसेत् नदो
षोमानसेजाप्येसर्वदेशेपिसर्वदा जपनिष्ठोद्विजश्रे
ष्ठोखिलयज्ञफलंलभेत् प्रणवादिमंत्रजाप्येन्त्वतन्म
न्मंत्रविशेषोवक्तव्यः जपफलमाहशिवधर्मे स
र्वेषामेवजपधर्माणांजाप्यतेसौमहाफलः जपेन
देवतानित्यंस्तूयमानाप्रसीदति प्रसन्नाविपुला
न्कामान्दद्यान्मुक्तिंचशाश्वतीम् यक्षरक्षःपिशाचा
श्चग्रहाःसर्पाश्चभीषणाः जपिनंनोपसर्पन्तिभयभी
ताःसमंततः यावंतःकर्मयज्ञाःस्युःप्रदिष्टानितपां
सिच सर्वेतेजपयज्ञस्यकलांनार्हन्तिषोडशीम् महा
स्यंवाविविक्तस्थेनजपयज्ञस्यकीर्तितं तस्मात्स्तुतय
णोपांशुःसहस्रोमानसःस्मृतः तथांतरे मानसः
सिद्धिकामानांपुष्टिकामेरुपांशुकः वाचिकोमार
णेचैवप्रशस्तोमंत्रवेदिनः गौतमीये शान्त्यादिष्वव
णेस्थानमन्यथात्वेसदस्यवा त्रिसंध्यंप्रजपेन्मंत्रंपू
जनंतत्समंभवेत् संध्यात्रयेपूजाकालाजपमस्या
न्नेवमातंकुर्यादित्यर्थः एकदावाभवेत्पूजाकाल्वाजप

गं. नं. सां. ४

स्नानं विना जपो नैवाभवेत् स्नानं नैवाजपेन्मंत्रं
प्रातःकालं समारभ्य जपन्मध्यंदिनावधि मध्यंदिना
वधीति नियमपरम् किंत्वविच्छिन्नकालव्यवच्छेदपरम्
अन्यथा तत्समयजपनाज्जपनियमे कदाचिद्विच्छिन्नो जा
त्या तेन्यन वा समासि प्रतिनियतदिवसीयजपसं
ख्यायाऽपूर्णत्वेनाधिकत्वेन नियमभंगः स्यात् ।
मनःसंहृत्य विषयान्मंत्रार्थगतमानसः न द्रुतं न
विलंबं च जपेन्मौक्तिकहारवत् जपः स्यादक्षरावृ
त्तिर्मानसोपांशुवाचिकैः धिया यदक्षरश्रेणीं वर्णा
द्वर्णपदात्मिकाम् उच्चरेदर्थमुद्दिश्य मानसः स ज
पः स्मृतः जिह्वौष्ठौ चालयेत्किंचिद्देवतागतमान
सः किंचिच्छ्रवणयोग्यः स्यादुपांशुः स जपः स्मृतः
विशुद्धेश्वरतत्त्वे निजकर्णागोचरो यो मानसः स ज
पः स्मृतः उपांशुर्निजकर्णस्य गोचरः परिकीर्तितः
निगदस्तु जनैर्वेद्यस्त्रिविधो जप ईरितः मंत्रमुच्चा
रयेद्वा वाचिकः स जपः स्मृतः उच्चैर्जपाद्विशि
ष्टः स्यादुपांशुर्दशभिर्गुणैः जिह्वाजपः शतगुणः
साहस्रो मानसः स्मृतः तंत्रांतरे उच्चैर्जपोऽधमः प्रो
क्त उपांशुर्मध्यमः स्मृतः उत्तमो मानसो देवि त्रिवि
धः कथितो जपः प्रतिक्रमोक्तोऽप्यत्र तु निर्दिष्टौ ।
व सत्त्वयः मुक्तामलत्वसंयुक्तं जपेन्मौक्तिकहारवत्
मनसा यत्स्मरेत्स्तोत्रं वचसा वा मनुं जपेत् उभयं निष्फ
लं याति भिन्नभाण्डोदकं यथा गौतमीये पञ्चमा
वेष्टितः मंत्रः केवलं वर्णरूपिणः सोऽपि सौषुम्नाध्वनस्य

रिताः प्रभुत्वं प्राप्नुवंतीति मंत्राक्षराणि विघ्नोमे
ज्ञातानि परिभावयेत् नामेव परमव्योम्नि परमानं
दरूं हिते दर्शयन्त्यात्मसद्भावं पूजाहोमादिभि।
विनीति कल्पार्णवेपि मनोन्यत्रासवोन्यत्र शाक्ति।
रन्यत्र वायवः न सिद्ध्यन्ति वारारोहे कल्पकोटि।
जपादिति ज्ञानसूक्ष्मपादौ स्यादंते च मृतसूतके
सूतकद्वयद्वयसंयुक्तो मंत्रः सनसिद्ध्यति गु
रुक्ताद्दितं कृत्वा मंत्रयावज्जपेद्धिया सूतकद्वयसं
युक्तः समंत्रः सर्वसिद्धिदः मत्रैव ब्रह्मबीजं मनो।
र्दत्वाद्यं तेपरमेश्वरि सप्तवारं जपेन्मंत्रं सूतक।
द्वयमुक्तये मंत्रार्थं मंत्रचैतन्यं योनिमुद्रां न वेत्ति
यः शतकोटिजपेनापि तस्य सिद्धिर्न जायते ल
प्तबीजास्तु ये मंत्रा न दास्यंति फलं प्रिये मंत्राश्चै
तन्यसहिताः सर्वसिद्धिकराः स्मृताः चैतन्यरहिता
मंत्राः प्रोक्ता मंत्रास्तु केवलम् फलं नैव प्रयच्छंति
लक्षकोटिजपैरपि मंत्रैश्चारैकृते याद्दक् स्वरूपं।
प्रत्यक्षं भवेत् शतेसहस्रे लक्षे वा कोटिजाप्येन त
त्फलं हृदयग्रंथिभेदश्च सर्वावयववर्धनम् आ
नंदाश्रूणि पुलको देहावेशः सुरेश्वरि गद्गदोक्ति
श्च सहसा जायते नात्र संशयः सकृदुच्चारितेप्ये।
वं मंत्रे चैतन्यसंपुटे दृश्यंते प्रत्ययास्तत्र पारंपर्य
तदुच्यते मातृकाद्यं जपेन्मंत्रं भूतलिप्याथ संपुटम्
क्रमोत्क्रमात्सहस्रं च तस्य सिद्धो भवेन्मनुः अथ भूत
लिपिः पंचह्रस्वाः संधिवर्णाः व्योमरायिंसलंदरा।
पंचवर्गा
द्यंति माद्यं द्वितीयं च चतुर्थं मध्यसंक्रमात्

ॐ तं सां १५

15

दशांशं स्कंधतः स्वेनकामिसमह पञ्चभूतलिपिः
प्रोक्ता ह्रस्ववर्णा विंशद्वर्णा गौतमीये प्रवेजपं प्रभु।
कृत्वा तेजोरूपं समर्पयेत् देवस्य दक्षिणे हस्ते जप
पुष्पाद्यम्बुवारिभिः सफलं तद्धि यद्येव प्राणायामं स
माचरेत् शान्तिविषये वामहस्ते तथा च प्रवेजपं प्रभु
हुत्वा गंधाक्षतकुशोदकैः जपं समर्पयेद्देव्या वामह
स्ते विचक्षणः जपान्ते प्रत्यहं मंत्री होमयेत्तद्दशांश
तः तर्पणं चाभिषेकं च तद्दशांशं ततो मतिः प्रत्यहं
भोजयेद्विप्रान् न्यूनाधिकप्रशान्तये अशक्तो वा सर्वपूर्ण
श्च होमादिकमथाचरेत् होमाद्यप्रशक्तो सन्नत्कर्मा
दीये यद्यदंगं भवेद्भग्नं तत्संख्याद्विगुणं जपः होमा
न्तेव जपः कार्यो होमसंख्यावत्तर्गणः
त्रियाणां च समसंख्यागणाः विप्राणां च।
संख्याकमेषां स्त्रीणामयं विधिः स्मृतः वैश्यानां च।
शूद्रः सच्चतस्य विधिं चरेत् पंचवर्णमाश्रितः
न्यस्त्वा सहस्रो जपः सप्ताष्टशतं जपेत् शूद्रस्य विप्रभृत्यस्यत
स्मृटये होमकर्मण्यशक्ता नो विप्राणां हि गुणोज
सर्वविषयम् एतेन स्त्रीशूद्राणां होमादिकारः इति
श्चाव शूद्राणां त्रिश्च कारणप्रकरणे शारदायाम् स्त्री
कन्यां प्रयच्छति अनेन विधिना कन्यावरमाप्नोति
वांछितम् अतः स्त्रीणां होमाधिकारो न च लाजैर्हिमथ रोपयेत् होमः
द्वारा तथा च तंत्रे ॐकारोच्चारणाद्धोमान्नालिग्रा
मशिलार्चनात् ब्राह्मणीगमनाच्चैव शूद्रश्चाण्डालतां व्रजेत्। तस्माच्चाण्डालता

लंताञ्जपेत् इति सामान्यविधानात् तथा स्त्रीणामपि सर्ववै
दिककर्मसु शूद्रवत्त्वप्रतिपादनात् स्त्रीशूद्रकरसंस्प
र्शो वज्रपातसमो मतः इति भगवद्वचनात् तथा नाराय
णकल्पे षडक्षरो महामंत्रः सर्वेषां शूद्रयोषितः प्र
णवादिरयं मंत्रो न स्त्रीशूद्रेषु शस्यते इति सर्वस्त्रीणां
शूद्रवद्व्यवहारः सर्वेषां वा द्विगुणो जपः तथा वर्तमा
ने यदंगं विहीयते तत्संख्या द्विगुणो जपः कर्तव्य
स्त्रागसिद्ध्यर्थं तदशक्तेन भक्तितः तद्वदंगं विहीयते तत्ता
द्विशिष्टमवाप्नुयात् तथा गरुडसंहितायाम् योहि
होमेन शक्तः स्यात्स ज्ञायात्तर्पणेऽपि वा तावत्संख्याज
पेनैव ब्राह्मणः स्यपनेन वा सवेदंगवारणोवश्परस्वरा
णाकर्माणि स्वयं ब्राह्मणानमावाप्यकमेव उक्तं हि वि
प्रोभजनमात्रेणाङ्गं सांगं भवेद् ध्रुवम् इति ततः गु
रवे दक्षिणां दद्याज्ज्ञानाच्छादनादिभिः गुरुसंतोष
मात्रेण मंत्रसिद्धिर्भवेद्ध्रुवं समासिद्धैकमंत्रस्य पंचां
गोपासनेनैव सर्वे मंत्राश्च सिद्ध्यन्ति तत्प्रसादात्कले
स्वरि: गुरुमूलमिदं सर्वमित्याहुस्तत्ववेदिनः प्रका
या मत्सिद्धिनो नित्यं गतं वेदेन वै गुरुम् गुरुरेव परंब्र
ह्म तस्मादादौ तमर्चयेत् तदनेन महती पूजा कार्या तस्मा
पकसत्तमः सुवासिनी कुमारी च भूषणैरपि भूषये
त् मिष्टान्नं वस्त्रसत्कारैर्भक्तवैष्णवैः सह प्रवेशि
ष्टमंत्रं मंत्री साधयेत्सकलेप्सितम् अथवान्यप्रका
रेणापुरश्चरणमभिधीयते ग्रहणोक्तस्य वैदिको वाप्युविधि
वेद्यपोषितः तथा सम्यग्रणाभिमन्त्यो नाभिमात्रोदके।

स्थितः स्पर्शाद्विमुक्तिपर्यन्तं जपेन्मंत्रमनन्यधीः ताव।
भावेत् यद्वाग्रहणोदके स्नात्वाशुचिः पूर्वमुपोषितः ग्र
हणादिविमोक्षान्तं जपेन्मंत्रं समाहितः सूर्यग्रहमारभ्य
दृष्टान्तात्समये कल्पो विमोक्षान्तं जपं चरेत् तावद्यत्ना
दिकं कार्यं ग्रहांश्चैते तत्र श्चविर्भवेत् इति जप्त्वा मंत्रसिद्धि
र्भवेत्यत्र न संशयः यः श्राद्धाद्युपरोधेन यदि त्याज्यं स्या।
जेन्नरः स भवेद्देवताद्रोही पितृन्समनयेत्यपः इति
सनत्कुमारीयवचनाज्जपस्यावश्यकत्वम् वस्तुतस्त्वा
रब्धपुरश्चरणविषयमेतत् तथा हि आरब्धे पुरश्चरणे
यदि ग्रहणम् भवेत् तदा श्राद्धाद्युपरोधेन जपं नैव त्य।
जेन्नरः एवं रात्रावपि पुरश्चरणविशेषो वक्तव्यः इति
सर्वत्र समं जपे योगिनीहृदये कल्पोक्तविधिना मं
त्रीकुर्यात्तद्दोषसंसमाहितः अथवा तद्दशांशेन क्र
माद्धोमं समाचरेत् गोपालमंत्रतर्पणे होमसमसंख्या
त्वम् तथा गोपालमंत्रस्य तर्पणे होमसंख्यया वर्णि
नामिह सर्वेषामित्यागमशिरोविदः तेदं तमसन्तीप्र
जोकुर्याद्ब्राह्मणानां तोषणम् तेषां तरे ततो मंत्रप्रसिद्ध
ष्ट्यं गृहे सुसंपूज्य तोषयेत् एवं च मंत्रसिद्धिः स्याद्देवताश्च
प्रसीदति यद्यपि पुरश्चरणपदं पंचांगपरं तथा च।
जपहोमौ तर्पणं चाभिषेको विप्रभोजनम् पंचांगो।
पासना लोके पुरश्चरणमिष्यते तथापि ग्रहणादौ
वन्हसौदयावधीतिदर्शनात् तत्रहोमादेरभावा
त. तर्हि कथं पुरश्चरणे होमादिरितिवेत् वचनाद्यो।

वजायतेन च पुरश्चरणस्य पञ्चाङ्गत्वात् न च सर्वत्र ता-
दृवस्यादिनियमपूर्वम् ग्रहणे पुनस्तद्दिनादनमनर्थ-
कं स्यात् किं च ग्रहणे होमादिनियमाभावान्यत्र होमा-
दि ग्रहणं पुरश्चरणहोमादिविधानं तु प्रकटीभूतपु-
रश्चरणानल्पनावबोधनाय अतएव पञ्चाङ्गस्वरूप-
पुरश्चरणोक्तौ तेन मुख्यप्रयोगोप्यधिकार इति प्रकटी-
कृतम् न ह्यकरणे पुनः केवलजपमात्रपुरणेनाधिका-
र इति सर्वसंमतम् पुरश्चरणकालस्तु वाराहीये वंद-
नायानुकूलस्य शुक्लपक्षे शुभे दिने आरभेत् पुरश्चर्यामिह।
गैव सप्तैव नावधेत् ग्रहणे च महातीर्थे न कालमव-
धारयेत् अथ पुरश्चरणप्रयोगः तत्र तावत् स्नैः परिग्र-
हं कृत्वा पुरश्चरणात् प्राक्तनीयदिवसे तावद्रात्रिकं।
विधाय विदिक्षु च नदीतटे कोणे पञ्चक्रोशाह्वपदे ग्रं वता।
रञ्ज माहानादिविहारार्थं परिकल्प्यते तत्रैव कूर्मचक्रा-
नुगुणं मण्डपं विधायैकमप्यकं कुर्यात् ततः परदिने स्ना-
नादिकं विधाय शुद्धः सन् अस्मत्पोऽर्चरसलदाणा
मण्डपस्य वितस्तिमात्रायां वेदिकायां ये तत्र विघ्नक-
र्तारो भुवि दिव्यान्तरिक्षकाः विघ्नभूताश्च ये चान्ये मम
मन्त्रस्य सिद्धिषु मयैतत्कीलितं क्षेत्रं परित्यज्य विद्र-
रन्तः अपसर्पन्तु ते सर्वे निर्विघ्ना सिद्धिरस्तु मे इति म-
स्त्राय फट् इत्यनेन मन्त्रेण सुश्वेतसर्षपानभिमन्त्रिता-
यो दशदिक्षु निक्षिपेत्सु ॐ नमः सुदर्शनाय अस्त्रा-
य फट् इति मन्त्रेणासनं संपूज्य पूर्वादिक्रमेणेन्द्रादिलो-
कपालान् सर्वोपचारैः पूजयेत् तथा च प्रत्येकं तन्त्रादि

कौं॰ तं॰ सां॰ १७

17

कं गत्वा कुर्याद्भूमिपरिग्रहम् तथा श्रावयाम्यमुकमं
त्रस्य पुरश्चरणसिद्धये मयेयं गृह्यते सिद्धिर्मंत्रोयं
समर्पिममसिद्ध्यतामिति तथाच नगरादावपि क्रो
शं क्रोशद्वयमथापि वा ग्रामादिविहारार्थं ताव
ताभूमिमाक्रमेत् हीरहलोज्ज्वलकीलान् स्वमंत्रा
भिमंत्रितान् निखनेद्दशदिग्भागेषु हुं च प्रपूज
येत् लोकपालांस्तु तत्स्थगंधाद्यैरर्चयेत्सुधीरिति
ततो मध्यस्थाने क्षेत्रपालं वास्तोष्पतिं संपूज्य सर्वविना
शार्थं गणपतिं पूजयेद्यथा अद्येत्यादि अमुकगो
त्रोऽमुकदेवशर्मा सत्कर्तव्यामुकमंत्रपुरश्चरणकर्म
णि विघ्ननिरासार्थं गणेशपूजनमहं करिष्ये इति सं
कल्प्य वेदिमध्ये पंचोपचारैः पूजयेत् तद्वत् क्षेत्रपा
लादिकं तत्र पूजयेद्विधिवत्ततः क्षेत्रपं वास्तुनामा
नं विघ्नराजं समर्चयेत् दिक्पतिभ्यो बलिं दद्यात्ततः
क्षेत्रं समाविशेत् ततो मांसभक्तादिना पूजितदेवता
भ्यो बलिं दद्यात् ततः ये चैतद्रौद्रकर्माणो रौद्रस्थान
वासिनः मातरोप्युग्ररूपाश्च गणाधिपतयश्च ये वि
घ्नभूताश्च ये चान्ये दिग्विदिक्षु समाश्रिताः सर्वे ते प्री
तमनसः प्रतिगृह्णन्त्विमं बलिम् इत्यनेनाष्टदिक्
भूतेभ्यो बलिं दद्यात् ततो गायत्रीं जपेत् ततश्च प्रा
तः स्नात्वा तत्र गायत्र्याः सहस्रं प्रयतो जपेत् तावता
तानस्य पापस्य तत्पार्थं प्रशमनकः इति विधायप
वार्यः यत्र प्रातः स्नात्वा तत्र सावित्र्याः अयुतं प्रयतो ज
पेत् तस्य तत्तत्पापशंकया गंगेत्यादि अमुक

गोत्रः अमुकदेवशर्माहं ज्ञाताज्ञातपापक्षयकामोऽमुक-
सहस्रं सावित्रीजपमहं करिष्ये । ततउपवासं हविष्यं
वा कुर्यात् ततः परदिने तु घस्रिस्नानादिकं विधाय
स्वस्तिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात् विधिः अद्येत्या-
दि अमुकगोत्रः श्रीअमुकदेवशर्माहं ज्ञाताज्ञातपाप-
क्षयकामोऽमुकदेवतायां अमुकमंत्रसिद्धिप्रतिबंध-
कपापदुरितक्षयपूर्वकं तं मंत्रसिद्धिकामो प्रारभ्य
यावत्कालेन सेत्स्यति तावत्कालममुकमंत्रस्य प्र-
त्यहं जपेन तद्दशांशतर्पणतद्दशांशाभिषेकतद्दशां-
शब्राह्मणभोजनरूपपुरश्चरणमहं करिष्ये इति संक-
ल्प्य भूतशुद्धिं प्राणायामं च कृत्वा स्वां स्वां मन्त्रोक्तां
स्वस्वपद्धत्युक्तक्रमेण देवतां संपूज्य दीपं प्रज्वलिते
देवतोद्देश्ये कृत्वा प्रातःकाले समारभ्य मध्यदि-
नं यावज्जपं कुर्यात् ततो होमः ततस्तर्पणम् कलशे
वै तर्पणं तु ततः कुर्यात्तीर्थोदकैर्दुग्धमिश्रितैः जपेद्देवं
ममाद्यपादाद्येरुद्रकामनैः संपूज्य विधिवद्भक्त्याप-
रिवारसमन्वितम् एकैकमञ्जलिं तद्योपरिवारं प्र-
तर्पयेत् ततो होमाद्दशांशेन तर्पयेदिष्टदेवताम् तर्प-
णांते स्नानप्रकारेण वक्ष्ये अभिषेकवाक्यं तन्नमोम्
लेमस्त्राख्यामकदेवतामहमभिषिंचामीति कलश-
मुद्रया स्वमूर्ध्नि समभिषिंचेत् तथा च तमोंत्रे मंत्रम-
वार्यतदंते देवताभिधाम् द्वितीयान्तामहं पश्चादभि-
षिंचाम्यनेन तत्र अभिषिंचेत्स्वमूर्धानं तोयैः कुंभात्
मुद्रया प्रान्निविषये मंत्रान्तेनामकस्यार्थं सिंचामीति

नमः पदं इति नीलतन्त्रे मूलान्ते नामचोच्चार्य सि-
द्धमीति नमः पदम् ततो दक्षिणा अथ कृतैतदमुकदे-
वतायाममुकमन्त्रस्य पुरश्चरणकर्मणः सांगतार्थं द-
क्षिणामिदं कांचनं यथानामगोत्राय गुरवे तुभ्यमहं
संप्रददे ततो छिद्रावधारणं कुर्यात् यच्छिद्रं तत्पच्छि-
द्रं यजने मम तत्सर्वमच्छिद्रमस्तु भास्करस्य प्रसादात्।
इत्यादि अमुकगोत्रोमुकदेवशर्माहमद्यसेदिवाक-
रेवा अमुकदेवतायाममुकमन्त्रसिद्धिकामो ग्रासादि
विमुक्तिपर्यंतममुकमन्त्रस्य जपपुरश्चरणमहं क-
रिष्य इति संकल्य जपेत् तद्दिने पारणे वा स्नानादिकं
विधाय गं अद्येत्यादि अमुकमन्त्रस्यैतत्कृतग्रहण-
कालेन यत्संख्यातद्दशांशतद्दशांशहोमतद्दशांशत-
र्पणेन तद्दशांशाभिषेकतद्दशांशब्राह्मणभोजनं क-
मिण्यहं करिष्य इति संकल्प्य होमादिकं कुर्यादिति द-
क्षिणादिकं तत्पूर्ववत् इति पुरश्चरणविधिः संपूर्णः
अथ कूर्मचक्रम् दीपस्थानं समाश्रित्य कृतं कर्मफ-
लप्रदम् दीपस्थाने पुरुषेयत्र दीपस्थानं तदुच्यते चतु-
रस्रां भवं भित्वा कोष्ठानां नवकं लिखेत् दिक्षु स्वादि
तोयत्र देशाय तत्र संस्थितिः मध्यं तस्य तु जानीयात्
हस्ताद्भयतः स्थितो कोष्ठकदीश्रयादौ देहिनि तत्
पुत्रमीरितम् क्रमेणानेन विभक्तेन मध्यस्थमपि भा-
उदामीनाकृतिसंस्थः पारस्थोद्भवमामुयात् पूर्व
स्थः पीडाते मंत्रीविंघ्नो नोत्पाटनादिभिः कूर्मचक्रमि

देशोक्तं मंत्राणां सिद्धिसाधनम् कूर्मचक्रमविज्ञाय यः कु
र्याज्जपयज्ञकम् तस्य यज्ञफलं नास्ति सर्वानर्थाय क
ल्पते अथ मंत्राणां दश संस्काराः तत्र गौतमीये जननं
जीवनं पश्चात्ताडनं बोधनं तथा अथाभिषेको विमली
करणाप्यायनं पुनः तर्पणं दीपनं गुप्तिर्दशैता मंत्रसंस्क्रि
याः स्वर्णादिपीठे संलिख्य मातृकायंत्रमुत्तमम् का
श्मीरचंदनेनाथ भस्मना वाथ मन्त्रविते काश्मीरेणाग्नि
संस्कारे चंदने वैष्णवे मतौ शैवे भस्म समाख्यातं मातृ
कायंत्रलेखने शैवादिमंत्रभेदेन शाक्तेऽप्यत्र यथाक्रमे ।
मंत्राणां मातृकामध्यादुद्धारो जननं स्मृतं पंक्तिक्रमे
णविधिना सम्यग्भिन्नत्वेन निश्चितम् प्रणवान्तरितां कृ।
त्वा मंत्रवर्णान् जपेत्सुधीः एतेकैकशतवारं तज्जीवनं तड
ताडनम् मंत्रवर्णान्समालिख्य ताडयेच्चंदनांभसा
प्रत्येकं वायुबीजेन पूर्व वै मातनं स्मृतम् विलिख्य मंत्रव
र्णांस्तु प्रसूनैः करवीरजैः तन्मंत्रवर्णसंख्यातं हत्वा ।
रेफेन बोधनम् तत्तन्मंत्रोक्तविधिना अभिषेकः प्रकी
र्तितः अश्वत्थपल्लवैः सिंचेन्मंत्री मंत्राणसंख्यया सं।
चिंत्य मनसा मंत्रं सुषुम्णामूलमध्यतः ज्योतिर्मंत्रेण वि
धिवद्दहेन्मलत्रयं यती तारं व्योमाग्निमनुयुग्दण्डी ज्यो
तिर्मनुर्मतः मनः ओंकारः दण्डी अनुस्वारः व्योम ह
कारः अग्नी रेफः स्वर्णोनकुशतोयेन प्रोक्षणाप्यायनं।
या तेन मंत्रेण विधिवदाप्यायनविधिः स्मृतः मंत्रेण।
वारिणा तंत्रेण तर्पणं तर्पणं मतम् मधुनाथाग्नि मंत्रेण
वैष्णवेचं कुशजलैः शैवेच्च तेन दुग्धेन तर्पणं समुदीरि
नम् अभिषेकेपि तथा तारमायारमायोगान्मनोर्दीप

ग्रं॰ नं॰ स्तो॰ १९

19

नमुच्यते जपमानस्य मंत्रस्य गोपनत्वप्रकाशनम् से
कादशमे प्रोक्ताः सर्वतंत्रेषु गोपिताः याल्कत्वा मंत्र
दायेण मंत्री वांछितमाप्नुयात् मलत्रयमिति आणवं
मायिकं मायया चोक्तं पौरुषं कार्मणं मलम् मायि
कं मायया चोक्तं पौरुषं आणवेन तत्त्वयेते ये निष्कृतं
मलत्रयं तारमायारमायोगादिति तारमायारमाबी
जपुटितं मंत्रमहेशान शतं जपेत्सिध्यर्थः तथा विमला
दे तारमायारमाबीजपुटितेन जपेद्दनम् श्रुतमहे
मरंचैव दीपयेत्साधकोत्तमः अथाकलावतीदीक्षा
प्रयोगः तत्र शिष्यः पूर्वमुपोषितः स्नाननित्यक्रियाः
स्वस्तिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात् यथा अद्येत्या
दि अमुकगोत्रोमुकदेवशर्माहं धर्मार्थकाममोक्षप्रा
प्तिकामो ममुकदेवतायाः सत्कतंत्रामुकमंत्रदीक्षा
महं करिष्ये इति संकल्प गुरुं वृणुयात् तद्यथा सा
दर्भीवानां त्वां साधाम गंधर्वयिष्यामो भवन्तम् ॐ
सर्वयतततो गंधपुष्पवस्त्रालंकारादिभिर्गुरुमभ्यर्च्य
दक्षिणानाव धृत्वा पठेत् विप्रः अद्येत्यादि अमुकगो
त्रोमुकदेवशर्मामुकदेवतायाम् सत्कतंत्रामुकमंत्र
दीक्षाकर्मणि अमुकगोत्रं श्रीअमुकदेवशर्माणं पभिः पा
द्यादिभिरभ्यर्च्य गुरुत्वेन भगवंतमहं वृणे ॐ वृतोस्मीति
प्रतिवचनम् यथाविहितं कर्म कुरु यथाज्ञानतः करवा
णीति प्रतिवचनम् ततो गुरुर्यागस्य द्वारदेशमागा
त्य ॐ ...पारशांतये नमः इति संपूज्य ... भूर्विविविलि
ता पात्रस्य शाल्मली ... मायारंतत्र निपातयन् इति मंत्रे
... रत्नानि पातयन्मह इति संपूज्य कौ

इति कृत्वा मन्त्रयामर्घ्यमुत्फुल्लाङ्गं वयमनेवेत्वादिनाती
र्थमावाह्य ॐ इति गंधपुष्पं निक्षिप्य धेनुमुद्रां प्रदर्श्य
ॐ इति पुष्पादर्घ्यपात्रावाजस्रा फट् इति तज्जलेन द्वारम
भ्युक्ष्य द्वारपूजां समाचरेत् तथा च त्रिकोणवृत्तमभ्यु
पितमण्डलं च वयेन्नतः आधारशक्तिं संपूज्य तत्राधा
रं विनिक्षिपेत् अर्घेणार्घं सम्पूर्णं ध्यात्वा मन्त्रेणाप्रपू
रयेत् निक्षिपेत्तीर्थमावाह्य गंधादीन्यर्पणेन तु
दर्शयेद्धेनुमुद्रां च सामान्यार्घ्यमिदं स्मृतम् मंत्रये।
त्प्रणवेनैव सामान्यार्घ्यमितीरितम् इति गौत।
मीयवचनात् अष्टपात्रप्रणवजपः विशेषार्घ्येन तत्प्र
दर्शनात् फट् इति जलेन द्वारमभ्युक्ष्य द्वारपूजां
कुर्यात् यथा ऊर्ध्वोदुम्बरे ॐ विघ्नेशाय नमः अधःको
णहये ॐ महालक्ष्म्यै नमः ॐ सरस्वत्यै नमः दक्षि
णशाखायाम् ॐ विघ्नाय नमः वामशाखायां ॐ क्षे
त्रेशाय नमः तयोः पार्श्वे ॐ गंगायै नमः ॐ यमुना
यै नमः देहल्यां ॐ अस्त्राय नमः इति पूजयेन्मध्या।
वाहिण्या अष्टाङ्गुष्ठेन ॐ द्वारदेवताभ्यो नमः इति सा
तावन्मन्त्रं त्रिपुरापूजादिषु गणेशक्षेत्रपालवटु
केयोगिनीस्तथा गंगां च यमुनां चैव लक्ष्मीं वाणीं च।
योजयेत् ततो दक्षिणपादपुरः सरं वामशाखां स्पृ।
शेत् दक्षिणांगं संकोचयेत् मण्डपान्तः प्रविश्य नै
ऋत्यां ॐ वास्तुपुरुषाय नमः ॐ ब्रह्मणे नमः ततो दे
वतां मंत्रेणादिव्यदृष्ट्यावलोकयन्दिव्यान्विघ्नान्समु
त्सार्यास्त्राय फट् इति जलेनान्तरिक्षगान्विघ्नानुत्सा

यंवामपार्श्वेवातत्रयेण भौमान् फडिति जप्त्वा वि।
रानादाय ॐ अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भुवि संस्थिताः
ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया इत्यनेनास्त्रविकि
रेत् तथाच लाजाश्चंदनसिद्धार्थभस्मदूर्वाक्षताः कुश
विकिरा इति संदिष्टाः सर्वविघ्नौघनाशकाः ह्रीं आधा
रशक्तिकमलासनाय नमः इत्यासनं संपूज्य ॐ अस्य
श्री आसनशोधनमंत्रस्य मेरुपृष्ठ ऋषिः सुतलं
छन्दः कूर्मो देवता आसनपरिग्रहे विनियोगः ।
ॐ पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता । त्वं च
धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् इति पठित्वा स्वस्ति
कादिक्रमेणोपविशेत् तथाच तंत्रांतरे आदौ वि।
घ्नशमनार्थं पश्चादासनमाचरेत् अथवाप्यासने स्थि
त्वा विघ्नानुत्सारयेत्सुधीः ततः पंचगव्येन मण्डपं सं
शोधयेत् तथाच गौतमीये पंचगव्येन तद्धर्म्यं मण्डपं ।
पंचविंशोधयेत् पंचगव्यप्रमाणं तत्रैव पलमात्रं तु
गव्यभागे गोमूत्रं तावदिष्यते शकृते च पलमात्रं स्यादङ्गु
ष्ठं तोलकद्वयं दधिप्रसृतिमात्रं स्यात्पंचगव्यमि
ष्टमेतत् अथवा पंचगव्यानां समानो भाग इष्यते मू
लमंत्रेण संमंत्र्य तेनैव परिशोधयेत् तेन सर्वविघ्न
डिम्भान्सर्वपापनिकृन्तनम् मण्डपदक्षिणभागे मूलाद्द।
ध्याणीवामे रक्षवासिनां तु मार्गे मंदरक्षमूलालनार्थं
पाचांनरं हहभ्यापयेत् सर्वविघ्नहनप्रदीपांश्च संपू।
रितोनिलिर्भूत्वा वामे गुरुभ्यो नमः ॐ पूर्वसपरु।
भ्यो नमः ॐ गणपतये गुरुभ्यो नमः दक्षिणभागे ॐ गण

पतये नमः मध्ये ॐ श्रीमत्कदेवतायै नमः तथाच कृतां
जलिपुटो भूत्वा वामे गुरुत्रयं यजेत् गणेशं च परमादिं वा
पराद्यस्त्रकं तथा दक्षिणे पिंगणेशं च मूर्ध्नि देवं विभा
वयेत् ततः फट् इति मंत्रेण गंधपुष्पाभ्यां करौ संमा।
र्ज्य छायेषे ताल त्रयं दत्वा कोटिकयादि दिग्बंधनं कुर्यात्
ततो रक्षितिज्वालादिर्जलधारयावह्निप्राकारेण वि
नयेत् ततो भूतशुद्धिः ततो मातृकान्यासः ततो मं।
त्रन्यासः ततः प्राणायामः ततः पीठन्यासः ततः ऋ
ष्यादिन्यासः ततो मंत्रन्यासः ततो मुद्राप्रदर्शनम्।
ततो ध्यानम् ततो मानसीपूजा ततोर्घ्यस्थापनम्।
तथा स्ववामे त्रिकोणमण्डलं कृत्वा तत्र त्रिपादिक
मारोप्य फट् इति शोधयित्वा तदुपरि संस्थाप्य नम
इति मंत्रेण गंधपुष्पाक्षतदूर्वादि तत्र निक्षिप्य विमल
जलेन तंलेहं सं षं शं वं लं रं यं मं भं बं फं पं नं धं दं थं तं णं
ढं डं ठं टं ञं झं जं छं चं ङं घं गं खं कं सः अः ॐ औं ऐं एं लॄं।
लृं ॠं ऋं ऊं उं ईं इं आं अं इत्यनेन मूलेन च पूरयेत् ता।
तात्र गौतमीये मं वह्निमण्डलाय दशकलात्मने न
नम इति त्रिपादिकायाम् अं सूर्यमण्डलाय द्वादशक
लात्मने नमः इति शंखे उं सोममण्डलाय षोडशक
लात्मने नम इति जले संपूज्य ॐ गंगे च यमुने चैव गोदा
वरीत्यादिनेन कौ भित्यंकुशमुद्रया तीर्थमावाह्य प्र
भ्रेके इहावह इहतिष्ठेति स्वमुद्रया हेवर्मांतानाच्छाद्य
लभित्य वगुण्ठनावधायिति गालिनीमुद्रां तत्र सरूप
ता धेनुरिति तज्जलं वीक्ष्य पुनरागमंत्रैः सकलीकृत्य।

गंधपुष्पाभ्यां नम इति तत्र देवतां संपूज्य तदुपरि म
त्स्यमुद्रया संछाद्य तदुपरि मूलमंत्रमष्टवारं जपेत्
तथा च गौतमीये गंधपुष्पैः समभ्यर्च्य कलशं त्वाम
योजयेत् अष्टकृत्वो जपेन्मंत्रं शिवो वा योगमालिनीं न्यसे
त् अत्र कलशपदं तत्र देवतापरम् ततो योमिति मंत्रेण
धेनुमुद्रां प्रदर्श्य अस्त्रेण संरक्ष्य तस्मात् किंचिज्जलं प्रोक्ष
णीयपात्रे निधाय तेनोदकेनात्मानं पूजोपकरणा
नि चाभ्युक्ष्य मूलमंत्रेण पीठन्यासक्रमेण शरीरे धर्मा
दीन्पूजयेत् तद्यथा दक्षिणस्कंधे ॐ धर्माय नमः
वामस्कंधे ॐ ज्ञानाय नमः वामोरौ ॐ वैराग्याय
नमः दक्षिणोरौ ॐ ऐश्वर्याय नमः मुखे ॐ अध
र्माय नमः वामपार्श्वे ॐ अज्ञानाय नमो नाभौ ॐ अ
वैराग्याय नमः दक्षिणपार्श्वे ॐ अनैश्वर्याय नमः हृ
दये ॐ अनंताय नमः ॐ पद्माय नमः ॐ अं सूर्यम
ण्डलाय नमः द्वादशकलात्मने नमः ॐ सौं सोम
मण्डलाय षोडशकलात्मने नमः ॐ रं वह्निमण्ड
लाय नमः दशकलात्मने नमः सं सत्त्वाय नमः
रं रजसे नमः तं तमसे नमः आं आत्मने नमः अं अंत
रात्मने नमः पं परमात्मने नमः ह्रीं ज्ञानात्मने न
मः ततोम्बुजस्य पूर्वादिकेषु दलेषु पीठशक्तीः
संपूज्य मध्ये पीठमनेन यजेत् तत्र हृदये मूलदेवता
नैवेद्यं विना गंधाद्यैः संपूजयेत् तथा च निबंधे न्यास
क्रमेण देहस्थधर्मादीन् प्रपूजयेत् पुष्पाद्यैः पीठ
मध्ये तस्मिन्नयेद्देवताम् विना नैवेद्यैः गंधाद्यैरुप

चैः समर्चयेत् ततः उत्तमोगैः हृदयमूलाधारप
द्मे सर्वांगेषु मूलेन पंचपुष्पांजलिं दत्वा यथाशक्ति ।
मंत्रं जप्त्वा गुह्यातिना जपं समर्पयेत् तथा चानिवेद्य
पंचकृतमस्ततो दद्यात्पुष्पांजलिमनन्यधीः उत्तमा
गाहृदयाधारपद्मे सर्वांगके क्रमात् सर्वमेतत्स्वशो
त्वणोपात्रस्थजलेन विध्यात् ततः प्रोक्षिणीतोयं
विसृज्य पूर्ववत्संपूज्य बहिः पूजामारभेत् तत्र व
क्ष्यमाणप्रकारेण सर्वतोभद्राद्यन्यतममंडलेषु
जपेत् ॐ मण्डलाय नमः इति मण्डलं संपूज्य शा
लिभिः कर्णिकामध्यमापूर्य तदुपरि तंडुलानास्ती
र्य तेषु दर्भानास्तीर्य विष्टरं वा तत्तन्मंत्रैस्तेन तदुपरि
न्यसेत् ततो मंडलेपताः संपूजयेत् तद्यथा ।
पीठमध्ये ॐ आधारशक्त्यै नमः ॐ कूर्माय नमः इ
त्यादि पीठमंत्रं नवरत्नन्यटलोक्त रीत्या पीठपूजां
कुर्यात् ततो मंडले प्रादक्षिण्येन धूम्रार्चिषे नम
इति वक्ष्यमाणा वह्निदशकला विन्यस्य पूजयेत् त
तो हेमादिरचितं कुंभपात्रं इति प्रक्षाल्य चंदनागु
रुकर्पूरैर्धूपयित्वा त्रिगुणतन्तुकं तेनतं संवेष्ट्य ॐ
कुंभाय नमः इति गंधपुष्पाभ्यां संपूज्य विष्टरं वालत न
वरत्नानि संक्षिप्य प्रणवमस्त्रान्ते पीठयोः कां
विभाव्य पीठे स्थापयेत् गोतमीयक्ते भविधानेत
हेमं रौप्यं ताम्रं मृत्तिकं वा स्वशक्तितः विना ।
शाठ्येन कुर्वीत कृते निष्फलमाप्नुयात् षट्त्रिंश
दङ्गुलं कुम्भं विस्तारोन्नतिशालिनम् षोडशा ।

द्वादशांगान्यपि ततो न्यस्तेनं कारयेत् कुंभे प्रादक्षिण्येन
कुंभे तान्यपि न्यस्येन्नमः इत्यादिना दशकलाविन्यस्य पू
जयेत् ततः क्षीरदुमकषायेणापला शाद्वाम्भवेन वा
तीर्थोदकैर्वा कर्पूरगंधपुष्पसुवासितैः मात्राभे
दन वैपि वन्मात्रकाप्रतिलोमतः जपंमूलेमापि
त द्वन्नूरयेद्देवनापिया ततस्तुंद्रस्यास्तनादिकत्ते
षाकलाजलेने प्रादक्षिण्येन विन्यसेत् श्रेष्ठत
न्त्रेयेन मन्त्रास्ति नामन्तृजपशोवोनेरे क्षीरकषा
यादिद्रव्यैरापूर्य गंधाष्टकं विलोज्य तस्मिंजलेस
म् शक्ति विद्याशिवात्मकम् तत्र शारदायाम् चं
दनागुरुकर्पूरोचरकुंकुमरोचना जटामांसीकपि
युतानि शक्तेर्गंधाष्टकं विदुः चंदनागुरुह्रीबेरकुष्ठ
कुंकुमसेव्यकाः जटामांसीमुरमिति विष्णोर्गंधाष्ट
कं मतम् चंदनागुरुकर्पूरतमालजलकुंकुमम्
कुशीतकुष्ठसंयुक्तं शैवं गंधाष्टकं स्मृतम् अस्यार्थः
चंदनागुरुकर्पूरकस्तूरीकुंकुमरोचना जटामां
सी गाविन्यानाश्रितिशक्तेर्गंधाष्टकम् चंदनागरुपाल
कष्ठकुंकुमस्वेतवीरणमूलजटामांसीदेवदारु।
इति विष्णोर्गंधाष्टकं चंदनागुरुकर्पूरतमालदल
कुंकुमवला चंदनकुष्ठमितिशैवे गंधाष्टकं गंधा।
ष्टकं त्रिविधं शक्तिविद्याशिवात्मकम् तत्र देवा।
कुर्दशाकलाः पूजयेत् तत्पश्चा वह्निर्वै प्रार्थयादिद्य।
षाकलाश्रदुःखाग्निष्ठते इतिघनश्वरमात्रिपोमवत न

तो मूलमंत्रेण प्रतिलोमेन जपन्मंत्रदेवतां ध्यायन्नात्म
प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् । तद्यथा ॐ आं ह्रीं क्रौं हंसः धू
म्रार्चिरादीनां वह्नेर्दशकलानां प्राणाः इह प्राणाः ॐ
धूम्रार्चिरादीनां वह्नेर्दशकलानां सर्वेन्द्रियाणि व
वं ॐ धूम्रार्चिरादिवह्निदशकलानां वाङ्मनश्चक्षुः
श्रोत्रघ्राणप्राणाः इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ।
इति प्राणप्रतिष्ठाप्य गंधादिभिः पूजयेत् । ॐ धूम्रा
र्चिरादिवह्निदशकलाभ्यः पाद्यं गंधो नमः इत्यादिना ।
पंचोपचारैः संपूज्य प्रत्येकं पूजयेत् । तद्यथा यं धूम्रा
र्चिषे नमः । रं ऊष्मायै नमः । लं ज्वालिन्यै नमः । वं ज्वा
लिन्यै नमः । शं विस्फुलिंगिन्यै नमः । षं सुश्रियै न
मः । सं सुरूपायै नमः । हं कपिलायै नमः । लं हव्यवा
हायै नमः । क्षं कव्यवाहायै नमः । शाक्तक्रमे प्रत्येक
मावाहनाद्यादिभिः सूर्यस्य द्वादशकलाः पूर्ववदा
वाहनादिकं कृत्वा पूजयित्वा च प्रत्येकं पूजयेत् ।
तद्यथा कं भं तपिन्यै नमः । खं बं तापिन्यै नमः । गं
फं धूम्रायै नमः । घं पं मरीच्यै नमः । ङं नं ज्वालिन्यै न
मः । चं धं रुच्यै नमः । छं दं सुषुम्नायै नमः । जं थं भो
गदायै नमः । झं तं विश्वायै नमः । ञं णं बोधिन्यै नमः ।
टं ढं धारिण्यै नमः । ठं डं क्षमायै नमः । इति प्रत्येकं पू
जयेत् । शाक्तक्रमे प्रत्येकं पूजयेत् । तथा च तंत्रे कं गं
घाद्याः स्वराः सोमात् षोडशनाद्वादशो विना इति तन्तुश्च
इत्याद्यमृतादिषोडशकलाः प्रागुक्ताः साधनादिकं ।
कृत्वा पूर्ववत्पूजयेत् । तद्यथा अं अमृतायै नमः ।

श्रीं
तं
सां
२३

२३

ओं मानदायै नमः इं इषायै नमः ईं तृष्णायै नमः उं पू
ष्णायै नमः ऊं रत्यै नमः ऋं पूज्यायै नमः ॠं पालिन्यै नमः
ऌं चंद्रिकायै नमः ॡं कान्त्यै नमः एं ज्योत्स्नायै नमः
ऐं श्रियै नमः ओं प्रीत्यै नमः औं अंगदायै नमः अं पूर्णा
यै नमः अः पूर्णामृतायै नमः शाक्तश्चेन्द्रात्मकमावा
ह्य पूजयेत् ततः पंचाशत्कलापूज्याः यथा क्षादि
कं चवर्ग दशकलाः पूर्ववत् प्राणप्रतिष्ठादिकं कृत्वा
पूजयेत् पूजनंच कं सृष्ट्यै नमः खं ऋद्ध्यै नमः गं स्मृ
त्यै नमः घं मेधायै नमः ङं कान्त्यै नमः चं लक्ष्म्यै नमः
छं द्युत्यै नमः जं स्थिरायै नमः झं स्थित्यै नमः ञं सि
द्ध्यै नमः ब्राह्मस्थेन्द्रात्मकमावाह्य पूजयेत् ततः हंसः
शुचिषद्वसुरंतरिक्षसद्धोतावेदिषदतिथिर्दुरोण
सत् नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जागोजाऋतजा
अद्रिजाऋतम् बृहत् इति जप्त्वा वासुदेवं पूज
येत् ततो जयादि टवर्ग दशकलाः पूर्ववत् प्राणप्र
तिष्ठादिकं कृत्वा पूजयेत् प्रत्येकंतु टं जरायै नमः
ठं पालिन्यै नमः डं शान्त्यै नमः ढं ऐश्वर्यै नमः णं
रत्यै नमः तं कामिकायै नमः थं वरदायै नमः दं ह्ला
दिन्यै नमः धं प्रीत्यै नमः नं दीर्घायै नमः प्राक्तश्चेन्द्रा
त्मकमावाह्य पूजयेत् ततः प्रतद्विष्णुः स्तवते वी
र्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः यस्योरुषु त्रिषु
विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा इति जप्त्वा
पूजयेत् तथा च तत्र प्रतद्विष्णुः स्तवते वीर्येण
मृगो न भीमः कुचरः परः गिरिष्ठाः

पद्मोलिखेत् यस्योरुषुत्रिषूपंचततोविक्रमणे
ष्वेवाधिपेतिभुवनानीतिविष्णुपदंसमर्चयेत्
ततः नीवृत्यादीःपयवर्गाष्टकलाः पूर्ववत् पं।
नीवृत्यायैनमः फं वैष्ठ्यैनमः बं भयायैनमः मं
निद्रायैनमः यं तन्द्रायैनमः रं क्रोधिन्यैनमः।
लं क्रियायैनमः वं उत्कारिण्यैनमः शं मृत्यवेनमः
षं कृष्णत्वेकमावाह्यपाद्यादिभिः पूजयेत् त
तः त्र्यंभकंयजामहेसुगंधिंपुष्टिवर्धनम् उर्वा।
रुकमिवबंधनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतात् इति
मन्त्रेणावाह्यपूजयेत् ततःपीतादिषवर्गाष्टक।
लाः प्राणप्रतिष्ठादिकं कृत्वावाहनपाद्यादिभिः।
पूजयेत् यथा षं पीतायैनमः सं श्वेतायैनमः हं
अरुणायनमः लं असितायैनमः क्षं अनंतायन
मः षं क्षेत्रस्यैकमावाह्यपूजयेत् तत्तद्विष्णो।
परमंपदंमित्यादिजपित्वापदिनावाह्यपूजयेत्।
ततोनिवृत्त्यादीःस्वरषोडशाकलाःपूर्ववत्प्राणप्र
तिष्ठादिकंकृत्वावाहनपाद्यादिभिःपूजयेत् यथ
था अं निवृत्त्यैनमः आं प्रतिष्ठायनमः इं विद्यायै
नमः ईं शांत्यैनमः उं अभिकायैनमः ऊं दीपिका
यैनमः ऋं रेचिकायैनमः ॠं मोचिकायैनमः लृं
परायैनमः ॡं सूक्ष्मायैनमः एं सूक्ष्मामृतायैनमः
ऐं ज्ञानामृतायैनमः ओं आप्यायिन्यैनमः औं व्या
पिन्यैनमः अं व्योमरूपायनमः अः अनंतायैन।

मः शाक्तेश्वैस्तेकमावाह्य पूजयेत् ॐ तद्विप्रा
सोविपन्यवोजागृवांसः समिंधते विष्णोर्यत्पर
मंपदं ॐ विष्णोर्योनिं कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिं
शतु आसिंचतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते ॐ
गर्भं देहि सिनीवाली गर्भं देहि सरस्वती गर्भं
ते अश्विनौ देवावाधत्तां पुष्करस्रजौ इत्यावाह्य
पूजयेत् ततः कलात्मकं तं क्षेत्रसंस्कारार्थं कुं
भे निक्षिपेत् ततो स्थापनमचूतपल्लवैर्वि
वल्लीवेष्टितैः कल्पहृत्त्वद्ध्याक्कुंभवक्त्रं पिता।
यत्नस्मिन्कुंभे सफलानि तेन वर्णकं कल्पहृत्त्वद्ध्या
स्था स्थापयेत् तत्कुंभे निर्मलहैमयुग्येन सं
वेष्टितेन कुंभमस्तुति संकल्प्य यथोक्तरूपादे।
वताध्यानांतस्यामावाह्य पूजयेत् मूलमंत्र
मध्वार्घामृतकरह्रावह हर हतिहृ रह सन्निधिं पदेहि
वरदामृतदेवतां गंधानुगंधां संकृत्वा कुंभिनि
मद्ययामृतीकृत्यपरमीकरणं कुर्यात् ततश्च।
प्राणप्रतिष्ठादिकं कृत्वा षोडशोपचारैः पूजये
त सर्वाणि पात्राणि यमस्तोत्रेण नमीये मध्य
वमनीयानि पात्राणि यस्यापि त्रयं भवेत् तथैवा।
णादौ तल्पादेकमेव प्रपास्यते सामान्यविशे
कार्यं हृदयस्थाव प्रपकलम तथावनवरत्नेश्वरः

जं. तं. का. २४

२४

एकपात्रेण कुर्वीत यदि स्याद्ब्राह्मणेश्वरः मंत्रप्रयो।
न्वायोगान्निष्पादनश्च पदे पदे इह लोके दरिद्रस्या
त्तत्र नरकं व्रजेत् तथा च राघवभट्टः वर्षस्तु।
लविहीनं तु न पात्रं कारयेद्बुधः सर्वत्रैश्च प्रशस्तो
ह्मः शिवसूर्यार्चनं विना मूलमन्त्रार्घ्यपात्रस्याथ म
मुकदेवतायै नम इति पाद्यं तु जे एतस्यामाक।
र्वोक्तविसर्जनाधिपरीरितम् एतदर्घ्यममुक
देवतायै स्वाहा अर्घ्योदिपौनर्वैभि शिरोमन्त्रेवद।
नेद्याद्दाचमनीयकम् इत्यत्र स्वधापदं पाठकुर्वे
तः स्वधाशब्देनाम्रताकत्वादिदमाचमनीयमि
तिवदंति तथा च मधुपर्कं दद्याज्जलमन्त्रेण दद्या
दैशाक इति वचनात् न च मधुपर्कमात्रं विषयमि
दम् स्वधाग्नानानतः कुर्यान्मधुपर्कं स्वतोवृजे
नेनैवमन्त्रनाकुर्याद्द्विराचमनीयकम् तथा च वा
रुणेन च मन्त्रेण दद्यात् द्वाचमनीयमिति वचनात्।
तथा च स्वपेत्याद्दिमनीयकं त्रिवारं स्वत्वपंकजे स्व
पेति मधुपर्कं च पुनराचमनीयकमिति सोमशंभु
ना च एकेषु नर्मलमन्त्रेण देशिकाः वारुणेन च
बीजेनेत्यत्र सहार्थे तृतीयां वदन्तः इदमाचनीयं।
कं वं अमुकदेवतायै स्वधेति मन्यते तत्र वचनद्वय
स्त्रीशूद्रविषयमिति केचित् मैथिलास्तु स्वधाप
दं कुर्वन्तिन स्वधेति वक्तव्यागाठोपकत्वात् किं
च त्यागात्मकस्वाहाशब्देनार्घ्यवचनात् तत्सम
भिव्याहृनाचमनदानेपि त्यागानुरोधेन स्वधाम।

गं॰ नं॰ सं॰ २५

२५

त्रेणानुवमित्यनेन तथानमः स्वधास्वाहावडिति
यथाक्रमेणाभिधानात् जलमंत्रेणेतिवचनप्रमाण
शून्यमितितांत्रिकाः तेनैवमुनीयंस्वधेतिजातेलवं
गंधकोलात्मकमाचमनीयवदंति स्वर्ग्यंस्वाहेति
गंधपुष्पाक्षतयवकुशाग्रतिलसर्षपदूर्वात्मकं।
सर्ग्यंशिरसिदद्यात् वैल्ववेनसर्ग्योदिक्रमेणैव
देयमितिवदंतिमधुपर्कः स्वधा आज्यदधिमधु
मिश्रमेतदर्कमनीषिभिः पश्चात्पुनराचमनीयंस्व।
धा ततः स्नानीयंनिवेदयामि ततोवस्त्रयुग्मय।
ज्ञोपवीताभरणादिदद्यात् ततोमंत्रपुष्टितमात
कावर्तानंतल्यामस्थानेपूजयित्वाचंदनागरुक
पूरकालागुर्वात्मकंगंधंदद्यात् तथाविधे गंध
चंदनकर्पूरकालागुरुभिरीरितः ततःपुष्पाणि
लमंत्रेणस्वाहांतं ततोगुग्गुलवगुरुश्रीवेष्टकाराम
फचंदनघृतात्मकंधूपंदद्यात् तथाच गुग्गुल।
गुरुश्रीवेष्टकारामफचंदनैः धूपयेदाज्यसंमि
श्रैर्नीचैर्देवस्यदेशकः विशेषस्तंत्रांतरे यथा
मिताज्यमधुसंमिश्रैर्गुग्गुल्वागुरुचंदनैः धूपं धूप।
हरयोगदंकाद्या उत्तरकणानु तथाचतंत्रे रोगरोग।
विश्वविवर्जितवाजिमञ्जानलगुणचत्रविशेषाः ॥
द्रा गुग्गुलंमधुरालेदारुपात्रंमलयसंभवं विहमंदरभ
रसगंधकालेयगुडंमनोरसंजनम् हरीतकीनखी

लाक्षारक्तामोक्षीवशैलजम् धोऊपर्णगंधविदूर्धूपदे।
वेषित्येवकर्मणि मधुसमाद्धूतेगंधपञ्चगग्गलुगुरु
शैलंजम् चंदनेमिल्हमिडार्थदूषणागोधूपरञ्ज
ने कर्पूरगर्भेणपावर्तिकयादीपंदद्यात् वर्त्याकर्पू
रगर्भेणापर्पिषातिलजेनवा घ्राणेद्यदर्शयेद्दी
पान्तुशैः सौरभशालिनः इतिपाद्मसंहितायाम् गौतमी
ये विशेषस्तु तत्रतत्रजलंदद्यात् गंधादिदानेविशेष
स्तु तत्रान्तरे मध्यमानामिकाग्रष्टैरंगुष्ठाग्रेणपार्वति
दद्याद्विमलंगंधमूलमंत्रेण अंगुष्ठतर्जनीभ्यां
तु चक्रे पुष्पंनिवेदयेत् यद्वागंधेनपादेविधूपंदद्या
दिति मध्यमानामिकाभ्यां तु मध्यपर्वणादैविकः
अंगुष्ठाग्रेणादेवेशधूपंपुत्यानिवेदयेत् ततः समर्प
येद्धूपंघंटावाद्यजयस्वनैः जयघोषेततोमंत्रामा
नः स्वाहीन्तुदीर्घंच अस्यार्थ्यंवादयेद्घंटांसधूपेषु
पयेमनः एवंदीपदानेपिघंटावादनम् शैवागमे
धूपभाजनमस्त्रेणप्रोक्ष्याभ्यर्च्यहृदानाअस्त्रेण
धूपितेनांघंटांवादयेत्कुलंदहेत् एवंदीपदानेपिघं
टावादनमिति तथाचगौतमीये उद्धार्यदक्षिणपर्ये
नेघंटांवामहस्तस्थिताम् वादयत्वामहस्तेनद
दहस्तेनार्पयेत् यामले दीपंदक्षिणतोदद्यात्स्व।
गोतवानस्फुटनः वामतस्तुतथाधूपमग्रेवानतस्तद।
क्षिणे नैवेद्यंदक्षिणेभागेपुरतोवानस्फुटनः वाम
ददक्षिणभागमस्तुदेवतायानतस्तमाधकस्य तथाच
धूपदीपेषुमंत्रोयोज्यंदेवताग्रेनिवेदयेत् इतिदर्शः।

श्री॰ नं॰ सं॰ २८

नात् घृतयुक्तं दक्षिणे तैलयुक्तं वामे एवं सिताव
निश्चेत् दक्षिणे रक्ताश्वेता वामे इत्येवं देवता वामे।
श्रीमात्रैवैव दक्षिणे इति संप्रदायिकाः तदपि प्रमा
णमूलम् तथा च यामले दीपद्वये घृतयुक्तं तैलयु
क्तं च वामतः दक्षिणे च सितो वर्तिर्वामतो रक्तवर्तिका
पक्वापक्वविभागेन नैवेद्ये हविषं स्थितिः इत्यतो नि
यमो नास्ति दीपनैवेद्ययोः क्वचिदित्यादि ततोऽष्टा
वरणमादिना वंदनम् ततो होमतर्पणं सहस्रं वा
मंजपं शत्यादिना जपं समर्पयेत् अथ पुनैव होमः इति क्रम
दीपिका ततो मंत्रस्य दशसंस्काराः पूर्वोक्तप्रकारे
णकार्यः ततो गुरुः शिष्यमानीय वौषडित्यनेन शि
ष्यस्य नेत्रे बध्वा णाक्षायशिष्यं जलिं पुष्पैः पूरयित्वा।
गुरुः स्वयमेव मंत्रमुच्चरन् कलशे देवताप्रीत्यैवि
पेत् ततो नेत्रबंधं दूरीकृत्य दर्भास्तरणासीनः शि
ष्यस्यात्मसूत्राभूतशुद्ध्यादिकं विधाय तन्मंत्रोक्तो
न्यासं शिष्यदेहे कुर्यात् गंधस्यादेवतां स्वनस्वरूपं पंचो
पचारैः संपूज्य लेकृते शिष्यं वान्यस्मिन्नुपवेशयेत्
ततो मंगलाचारपूर्वकं ततं मंत्रमह्यान्यतन्मखस्मा
इरद्भुमतूणान्यलवांच छस्यापि रस्य निधाय मात्रका
मनमाजपन्मलेन मापितैस्तोयैस्तमभिषिंचेत् शि
ष्यावशिष्टजलेनावस्यावामसी परिधाय गुरुः म
शिष्यावुपविशेत् तामेव गुरुरात्मने देवतां शिष्य
मंडलीनां तयोरैक्यं संभावयेत् शिष्यं गंधादिभिः स
नयेत् मद्गुरुस्त्वं वाकृफट् इति मंत्रेण शिष्यस्य शि

ह्रोंवक्त्रासंरंध्रकलाल्याम: तद्यथा पादतलाज्जानुप
र्यंतं ॐनिवृत्त्यैनमः जानुभ्यांनाभिपर्यंतं ॐप्रति
ष्ठायैनमः नाभेराकण्ठंतम् ॐविद्यायैनमः क
ण्ठाल्ललाटम् ॐशान्त्यैनमः कंठान्नाभिपर्यंतम्
ॐविद्यायैनमः नाभेर्जानुपर्यंतं ॐप्रतिष्ठायैनमः
जानुभ्यांपादपर्यंतम् ॐनिवृत्त्यैनमः ततःशिष्य
स्यशिरसिहस्तंदत्त्वाष्टशतंजपेत् शुभोमंत्रंततोमंत्रंद
द्यात् उदकपूर्वकम् श्रावयोत्तल्पकालदोभवेत्
वसुदीगुयेत ततोदद्स्वेतिशिष्योब्रूयात् ततःस्व
दिसंयुक्तमंत्राणुरूदादित्यकर्णेत्रिर्जपेत् तथावगो
तमीये न्यासजालंतस्यदेहेगुरुः सम्यक्सयत्नतः।
दक्षिणकर्णेवदेन्मंत्रंदिवारंपूर्वमानसः दक्षेतिहि
जातिविषयम् तथाचतंत्रे दक्षिकर्णेत्रिशोविद्याम्
कवात्रेणश्रोत्रस्वेत् एवंविधिर्द्विजातीनां स्त्रीशूद्राणां
ववामतः तथावविश्वसारे दक्षकर्णेवदेन्मंत्रम्
ष्पादिकसमाचितम् तथातस्मिन्दक्षिणेदेविजपेन्मं
त्रंशतनाष्टकम् शारदायांतु तः ग्वोर्लब्धागुर्नावि
द्यामष्टकृत्वोजपेत्सुधीः गुरुमंत्रदेवतानामैक्यंस
भावयन्धिया इतिवचनेन्तत्तन्नज्ञावनेपरंजपविव
ये ततोगुरुचरणेदंडवत्प्रणिपत्यैवतिष्ठेत् गुरुस्त
ॐउत्तिष्ठवत्समुक्तोसि सम्यगाचारवानभव इ
त्युत्थापयेत् ततःशिष्यः कृपातिलाजलान्यादाय
ॐप्रत्येकंतेनदशकमंत्रग्रहणप्रतिष्ठार्थंदक्षिणा
सिदंदत्तवांस्मिस्तकगोत्रायामुकशर्मणेगुरवे।

क्रं. तं. सा. २

27

वेतव्यं महत्संप्रदद्दे शरीरमर्थप्राणांश्च सर्वं तस्मै निवे
दयेत् ततः प्रभृति कर्तव्यं तद्गुरोः प्रियमनन्यधीः यद्य
दिष्टतमं लोके गुरवे तन्निवेदयेत् स्वतंत्रे तंत्रे दक्षिणा
नियमो यथा गुरवे दक्षिणां दद्यात्स्वयमेवाथ शिष्यवान्म
ने सर्वस्वं वा तदर्धं वा तदा तया नचेत्सा चारिणी शक्ति
कथमस्य भविष्यति अन्यत्र सर्वस्वदक्षिणां दद्या।
त्स्त्रश्च दद्यात्तपस्विनीः भूमिं हिरण्यं गोवरं दद्यात्स्वर्णं पो
तानुयायिनीम् तथा गुरवे दक्षिणां दद्यात्स्वर्ण।
वासमालिनम् गुरुसंतोषमात्रेणाप्तु मंत्रोपि सिद्ध्य
ति अन्यथा नैव सिद्धिः स्यादभिचाराय कल्पते दी।
क्षाग्रहणसामग्रीं गुरवे तन्निवेदयेत् अन्यांश्च ब्राह्म
णांस्तत्र यत्नतः परितोषयेत् विश्वसारे अथापि।
कमहसंवाप्तं वापि विधानतः सशक्तिर्दक्षिणार्थी।
यद्गुरुमंत्रेन राजयेत् ततो मिष्टान्नपानादिना ब्राह्म
णान्परितोष्य स्वयं भुंजी दीक्षादेवमे गुरुशिष्ययो
रुपवासे दोषमाह योगिनीहृदये मंत्रं दत्वा गुरुश्चै
वमुपवासं यदाचरेत् तस्य रुष्टः महादेवः शापं द
दात्सुदारुणम् यद्यत्र होमः क्रियते तद्विधानमन्यत्र
इति कलावतीदीक्षाप्रयोगः अथ पंचायतनदीक्षा
तत्र यामले भवानीं हृदयदामध्ये पश्चान्यामच्युतं य
जेत् आग्नेय्यां पंचवक्त्रं च नैरृत्यां गणनायकम् वा
यव्यां तपनं चैव पूजाक्रम उदाहृतः यदा तु मध्ये
गोविंदं पश्चान्यां शंकरं यजेत् आग्नेय्यां गणनाथं च
नैरृत्यां तपनं तथा वायव्यामंबिकां चैव भोगमो

त्फलात्मिकाम् शंकरं तत्र यदा मध्ये ऐशान्याम्।
कान्तेयजेत् आग्नेय्यां तथा चैव नैरृत्यां गणनायकं
वायव्यां पार्वतीं चैव स्वर्गमोक्षप्रदायिनीम् आदित्य।
मत्र यदा मध्ये ऐशान्यां शंकरं यजेत् आग्नेय्यां गणना।
यं च नैरृत्यां केशवं तथा वायव्यामंबिकां देवीं स्व।
र्गमाधवभूमिकाम् गणनाथो यदा मध्ये ऐशान्यां
केशवं तथा वायव्यां पार्वतीं चैव पूजयेन्मोक्षदायि
नीं तथा गणेशविमर्शिन्याम् शोभामध्यगते हरौ
नहस्पृष्टेब्योहरौ शंकरे भास्वे नागस्तनारवौ हरगणे
शाजं विकाः स्थापिता देवां विष्णुहरैकदंतरवयो
लेवाद्रेजेश्वरे नार्या शंकरभागतो मृत्युदाव्यसाले
हानिदाः सामार्चने वेदिकायां गौतमीये च यदंगदे।
वनायाः पूजने विशेषकमस्तु सगोपालविषयक
मितिके चित् वस्तुतो वैकाल्पिकमिति शास्त्रार्थः।
पतेषां पूजनं तु गौतमीये गंधादिभिर्यथाभ्यर्च्य च।
देगार्चनमेव च विशकृत्वा जपेन्मंत्रं नमस्कृत्य तत्।
मापयेत् अंगदेवता पूजा काल स्वपीठ पूजनानंतरम्
तथा च सनत्कुमारीये पीठस्यार्चनमं गर्वनेदावपुः।
जनं प्राणप्रतिष्ठा ततः आहुः नमिति यत्तदेवे पूष्णा
नालिंदत्वा अंगदेवानमर्चयेत् इति तत्प्रतिष्ठितय
जादि परम् यंत्रादि रिक्तापारी पूजनं कलावल्याम
एकपीठे पृथक् पूजा विनायंत्रं करोति यः संगागि।
देपरित्यज्य देवताशापमाप्नुयात् सर्वेषामंगमंत्रा
णां सिद्धादिविचारो नास्ति तथा च सिद्धादिशोधनं।

मं॰
तं॰
सा॰
२५

नैवा मंगहे समतिराजयेत् प्राणादौ न पंचायतनाभा
वः तथाच रुद्रयामले श्यामायां भैरवीताराछिन्नम
स्ताच भैरवी मंत्रेचोक्तेतथा गौरी इत्यंगानेष्यते बुधैः
उपविद्या सु सर्वासु षट्कर्मादिषु साधने नात्र दीक्षाय
पंचायतनात्रांगादिपूजनम् इति पंचायतनदीक्षा
अथ संक्षेपदीक्षा निबंधे स्कृत्वे सर्वतोभद्रे नवं कुंभं
विधायच मोदकं गंधपुष्पाभ्यामर्चितं वस्त्रसंयुतं
सर्वौषधिनवरत्नपंचपल्लवसंयुतम् ततो देवार्चनं
कृत्वा कुंभे देवतावेशनं पंचपल्लवेति पनसाम्राश्वत्थ
वटबकुलानि तथाच वाशिष्ठे पनसाम्रं तथाश्वत्थ
वटबकुलमेवच पंचपल्लवमित्युक्तं मुनिभिस्तत्त्ववे।
दिभिः पनसाम्रं तथा नवरत्नेति मुक्तामाणिक्यवै
दूर्यगोमेधप्रवालवज्रविद्रुमौ पद्मरागं मरकतं नीलं चेति
यथाक्रमम् निबंधे शिष्यं स्थले कृतवेष्टनमभिस
पवेशयेत् मंत्रितैः श्रीकलशितोयैः सुंतानिकुंभजलेन
वा मूलमंत्रेणाष्टधानैरभिषेचयेत् अष्टधानैः रक्षान
दशानेन अथपादयं मंत्रे हस्तं शिरसि धारयन् समा
ख्यित्वाद्वंद्वपादं दयाम्रतः शिष्याचर्वयेत्क्रमम् य
टादीक्षांतरे चैव शक्तिमभ्यर्च्यमातितम् निधायो हे
तैपत्कर्णे उपदेशं हृदयं विधि इति संक्षेपदीक्षा अथो
पदेशांतरमाह वेदस्तार्थगृहे तीर्थे सिद्धक्षेत्रे शिवाल
ये मंत्रमात्रप्रकथनमुपदेशः स उच्यते विश्वसारे।
महादीक्षासमस्थादीक्षोपदेशस्तदनंतरम् युगेयुगे
प्रवर्ततेज्ञउपदेशः कलौयुगे अथसर्वतोभद्रमंडलं

चतुरस्रे चतुष्कोणेष्वेकाग्रसूत्रसमन्विते चतुर्ष्वपि च
कोणेषु कोणसूत्रचतुष्टयं मध्ये मध्ये यथा मत्स्या
भवेयुः पातयेत्तथा पूर्वापरायते द्वे द्वे मंत्री यास्योत्तरा
यते पातयेत्तेषु मत्स्येषु समं सूत्रचतुष्टयं पूर्ववत्को
णसूत्रेषु कर्णसूत्राणि पातयेत् तद्वत्तेषु मत्स्येषु
दद्यात्सूत्रचतुष्टयं ततः कोणेषु मत्स्याः स्युस्तेषु सू
त्राणि पातयेत् यावद्भवति हस्तं मंत्री पट्टं पञ्चाशतं
तान्यपि तावत्तेनैव विधिना तत्र सूत्राणि पातयेत् ।
षड्विंशता पदैर्मध्ये लिखेत्पद्मं सलक्षणम् बहिः
पङ्क्त्या भवेत्पीठं शाक्तिकं यादृङ्न वेदिका हारशोभोप
शोभाद्यं शिखाभ्यां परिकल्पयेत् प्राग्द्वारं विधि
ना मंत्री ततः पद्मं समालिखेत् पद्मक्षेत्रस्य संत्यज्य
द्वादशांशं बहिः सुधीः तन्मध्ये विभजेद्वृत्तैस्त्रि
भिः समविभागतः आद्यं स्यात्कर्णिकास्थानं केस
राणां द्वितीयकम् बाह्यं दलानां लक्षमनेन
विधिना सुधीः निधाय केसराग्रेषु परितोर्द्धनिशा
करान् लिखित्वा संधिमध्यानि तत्र सूत्राणि पा
तयेत् दलाग्राणां च यन्मानं तन्मानाद्वृत्तमालि
खेत् तदंतरालं तन्मध्ये सूत्रस्योभयतः सुधीः श्रा
लिखेद्वालहस्तेन दलाग्राणि समंततः दलमू
लेषु युगशः केसराणि प्रकल्पयेत् एतत्साधार
णं प्रोक्तं पंकजं तत्र वेदिभिः पदानि त्रीणि पदाश्र
पीठकोणेषु मार्जयेत् सर्वपार्श्वपदैर्विद्वान्पीठ
गात्राणि कल्पयेत् पदानि त्रीणि संख्यानि मार्जये

ओं॰ नें॰ सा॰ २४

पंक्त्यभेदतः हरिद्राचूर्णैश्च ये द्विचत्वारिंशकोष्ठके
स्मृताः पदैस्त्रिभिरेकैकेन शोभाः स्युः तथा च पार्श्वि
नः उपशोभाः स्युरेकैकेन त्रिभिः कोष्ठैरनन्तरम् । अव
शिष्टैः पदैः षड्भिः कोणानां स्याच्छुक्लतण्डुलं रंजयेत्तच्च
भिर्वर्णैर्मेखलं तन्मनोहरम् हृत्कमलस्य हृत्के पं
कजे शुक्लवर्णेन वैष्णवे यागकर्मणि शाक्तियो
गे तु रक्तं स्याच्छैवे पीतं विनिर्दिशेत् प्रतिष्ठासु च
सर्वासु शुक्लमेवाविनिर्दिशेत् पीतं हरिद्राचूर्णं ।
स्यात्सितं तण्डुलसंभवं कुसुम्भचूर्णमरुणं कृष्णं दग्ध
पुलाककम् बिल्वादिपत्रजं श्याममिश्रं कं वर्णं
पंचकं मंगल्यं संप्रविस्तराः सीमारेखाः सिताः शु
भाः कर्णिका पीतवर्णेन केसराश्चारुणेन च शुक्ल
वर्णानि पत्राणि तत्संधौ श्यामलेन च रक्तारंज
येत्संधीयद्वा पीतेन वा कर्णिका केसराः पीतवर्णा
स्युः नकृष्णानि दलानि च संधयः कृष्णवर्णाः स्युः ।
सितेनापि सितेन वा रंजयेत्पीठगर्भाणि पादाः स्यु
नकृष्णप्रभाः गात्राणि तस्य शुक्लानि वीथ्योऽपि शु
नम्रघापि शालिखेत्कल्पलतिकादलपुष्पफलावि
तः वर्णैर्नानाविधैश्चित्राः सर्वदृष्टिमनोहराः ।
द्वाराणि श्वेतवर्णानि शोभा रक्ताः समीरिताः उ
पशोभाः पीतवर्णाः कोणान्यसितभांसि च ति
स्रो रेखा बहिः कुर्यात्सितारक्तासिताः क्रमात्
मण्डले सर्वतोभद्रमेतन्मायाधरणं स्मृतम्
वं सर्वतोभद्रम् चतुरस्रां समं विभज्य द्वादश

णपामपीः पातयेत्तेषु मुख्यानि कोष्ठानां हृष्यते शाने
चतस्त्रुतारिंशत्संख्यं पश्चात्स्वष्टत्रिंशानां तु जे कोष्ठैः
प्रकल्पयेत्पीठं पंक्त्याने वात्र वीथिका द्वारशोभाय।
श्चापूर्णास्यपशोभोनहृपपने अवशिष्टैः पदैः क्रया
त्वष्टिकोणानितत्रवित् निदध्यात्सर्वकष्ठेष्वेवं
वामंडलेसृतं प्रथनवनाभिमंडलम् चतस्रश्चैव
तुष्काष्टिपदात्यारचयेत्सुपीः पदैस्त्रतभिः पद्मस्या
त्मयोत्तत्वारिनःपुनः वीथीस्त्वतस्रः कुर्वीत मंडले।
नःवसायिकः तिर्यग्यानेषु कोष्ठेषु पंकजानि समा
लिखेत् विदिग्गानचतुष्कोणाभिन्याषोडशपाल।
पीः मार्जयेत्स्वस्तिकाकारं श्वेतपीतारुणासितैः
रजोभिः पूरयेत्तानि स्वस्तिकानि शिवादिभिः प्रा
कोणक्रैनैव मार्गेण शेषमप्यत्समापयेत् नवना।
भमिदं प्रोक्तं मंडलं सर्वसिद्धिदम् पंचाशन्मंडले
प्रोक्तमेतत्स्वस्तिकवर्जितम् दीक्षायां देवपूजाया
मंडलानां चतुष्टयं सर्वतंत्रानुसारेण प्रोक्तं सर्वस
मृद्धिदम् प्रथमं श्रेणीहितार्थाय त्रिलोहीमुद्रा।
निरूप्यते सोमसूर्याग्निरूपः सुवर्णाः लोहत्रयंत
था रौप्यमिंदुः स्मृतो हेमसूर्यस्ताम्रोऽग्निर्नाशनः।
लोहभागाः समः हृद्याः स्वरा यद्वत्संख्यया त्रिलो
हं कारयेन्मुद्रामसंकलितसंगनाम पंचस्वराः स्मृ
ताः सोम्याः स्पर्शाः सौराः शुभोदयाः प्रांत्याः।
व्यापकाः सर्वसोमसूर्याग्निदेवताः स्वराः षोडश
विख्याताः स्पर्शाः स्युः पंचविंशतिः व्यापकादशानेका

मधनधर्मप्रदायिनः साहस्रद्वंसंजप्यस्यलक्षाणांतोऽ
ऽप्यायातः तस्यान्तेपानयेन्मंत्री सर्पिषा पूर्वसंख्या।
या पूर्वसंख्ययाहोत्रं संख्यया निक्षिप्याग्नेमतोऽ
ऽस्त्रमभिषेकोऽक्रवत्मना श्रावाल्यपूजयेद्देवीमुपचा
रैः समाहितः अभिषिच्य विनीताय दद्यात्तां सुहृ
कोत्सुकः इयं मद्रावत्स्यरोगविषज्वरविनाशिनी
व्यालदोषमसाटिभ्यो रक्षां कुर्याद्विशेषतः यु
द्धे विजयमाप्नोति धारयेद्येन मन्त्रेश्वरः मंत्रसिद्धि
करीपुंसां चतुर्वर्गफलप्रदम् धारयेन्मन्त्रजो नि।
त्यं देववत्स्याभवेद्भुवि तपः शाक्तः दद्यात्तिं वा
सिद्धिमवाप्नुयात् अभिषेकोत्रिपूर्वोक्तरीत्याप।
उत्पक्रमेणाष्टरंसंस्थाप्य तत्कल्पोक्तदेवता।
मावाह्य यथोपचारैः संपूज्य साध्यमभिषिच्य तस्मै
दद्यादित्यर्थः ततो गुरवे दक्षिणां दत्त्वा महोत्सवं
सर्वं कुर्यादिति गोपांगनाकेलिविलासमग्नं संस्म
रेदोवानलभंगदक्षम् वलारिहृद्दारकवेदितांघ्रिं
वंदे मुकुंदं जगदेकनाथं इति तंत्रसारसंग्रहः परि
च्छेदः १ श्रीगणेशायनमः अथ सामान्यपूजापद्ध
ति ध्यालेश्वहृत्तेश्मायसुनमस्वापः सहस्रदलकम
लकर्णिकावृत्तिंने श्वेतवर्णं द्विभुजं वराभयकरं
श्वेतमाल्यानुलेपनं स्वप्रकाशारूपं स्ववामस्थितर।
म्यानन्दास्वप्रकाशास्वरूपया सहितं स्वगुरुं विभा।
विमानमोपचारैराराध्य इति यथाशक्ति जप्त्वा न
मस्कुर्यात् अखंडमंडलाकारं व्याप्तं येन चराचरं।

तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः अज्ञानतिमिरान्ध-
स्य ज्ञानाञ्जनशलाकया चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्री
गुरवे नमः ततो मूलादिब्रह्मरन्ध्रान्तं मूलविद्यां विभा
वयेत् उदितदिनकरोद्योतं यावच्छ्वासं हृत्प्रान्ततः
अथो ध्याग्रभशान्त्यंष्ठे समाहितमनाः शिवम् तन्म
भामण्डलमाप्तं शरीरमपि भावयेत् भावप्रदीपे ।
ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय कृतमैत्र्यादिकाक्रियः म्रदु
कंबलमासीनो मंत्रसिद्धिपरः सदा षडंगन्यासमा
चर्य प्राणायामं त्रयं तथा योनिमुद्रां विधायाथ मूला
धारे तु चिंतयेत् शक्तिं कुण्डलिनीं ब्रह्मा जगच्चैतन्य
रूपिणीम् प्रसुप्तभुजगाकारां सार्धत्रिवलयस्थितां
वायुमार्गे स मंत्रस्य भावतो बोधयेत्ततः ब्रह्मरंध्रपथे।
नैव परब्रह्मणि योजयेत् षट्चक्रभेदनेनैव परब्रह्म
मयं पुनः एवं कृत्वा मुहूर्तेनैव संस्थाप्याधारमानयेत्
एवं दिशो विधायाथ यद्देवीरूपमलेक्ष्यवेन संपूज्य मा
नसैर्द्रव्यैर्यथोक्तकल्पानुसारतः अथोत्तमस्थानवि
सर्जयेद्वर्णविद्यामालया प्रातःकृत्यानन्तरं मैत्र्या
दिकं कुर्यात् नमस्कृत्य समुत्थाय बहिर्गत्वा दैहि
कः ततो मैत्र्यादिकं कुर्याद्दन्तविशोधनम् ततो मू
लादिब्रह्मरन्ध्रान्तं मूलविद्यां विभावयेत् तस्याविस्ता
रमाहुर्गौतमीये इदानीं पूर्वकृत्यं चतुरंगात्मकं यथा या
मिते यत्कृत्वाधिकतां याति मंत्रध्यानार्चनादिषु वि
नायेन सिद्धिः स्यात्तस्मात्तत्प्रयत्नेन यामलेन प्रातः
कृत्यः सकलात्तयो देवी भक्तितोर्चयेत् निष्कलात

ॐ तं सं ३१

31

सपूजास्याच्छ्रेयोविहीनायथाक्रियाः लक्ष्मीकलार्णवेपि संध्ययाविहीनोयोनदीत्वाफलमाप्नुयात् इतिवचनात्तस्याश्चावश्यकत्वम् वैदिकसंध्यानंतरं मंत्रसंध्याकर्तव्या तदुक्तम् वैदिकींतांत्रिकींसंध्यां यथानुक्रमयोगतः अथसंध्याप्रयोगः तत्रप्राचीविधये ॐ आत्मतत्वायस्वाहा ॐ विद्यातत्वायस्वाहा ॐ शिवतत्वायस्वाहा त्याचमेत् अन्यत्रह्याचमनमाचं तथाचशाक्तेत आत्मविद्याशिवैस्तत्त्वैराचामेत्साधकाग्रणीः वह्निजायांपरेदत्वाशुद्धेनपयसाप्रिये मालिनीतंत्री आचामेदात्मतत्वाद्यैः प्रणवाद्यैर्हिठांतकैः मंत्रस्तथाविद्याचक्षुर्नासादिश्रोत्रनाभिहृत्कंठोमूलंस्पृशेन्मंत्रीऊर्ध्वांघ्रीर्थाभिवेदनम् ततोजले ॐ गंगेचयमुनेचैवगोदावरिसरस्वति निर्मदेसिंधुकावेरिजलेस्मिन्सन्निधिंकुरु इतितीर्थमावाह्यमूलेनअंशेनत्रिवारंजलंभूमौनिक्षिप्य सप्तधाजलेनमूलेनमूर्धानमभिषेचयेत् ततश्चवंगत्वासंस्नात्वावामहस्तेजलंनिधायदक्षिणहस्तेजलमाच्छाद्यहंयंरंलंवंइतिविभिमंत्रमूलमंत्रेर्गलितोदकबिंदुभिः तत्वमुद्रयासप्तधाभ्युक्षणंकृत्वाशेषजलंदक्षिणहस्तेनसमादायतेजोरूपंध्यात्वाइडयाकृष्यदेहांतः पापंप्रक्षाल्यकृष्णवर्णंतदुदकंपापरूपंध्यात्वापिंगलयाविरेच्यपुरः कल्पितवज्रशिलायाम्फट् इतिमंत्रेणपापपुरुषंतज्जलेनताडयेत् इत्यघमर्षणम् तथाचगौतमीये । आचम्यविधिनामंत्रीशुचौदेशेसमाविशेत् जलेमंत्रो

न्पनीर्थानि त्रिवारं मूलमंत्रितः क्षिपेन्मूर्ध्नोत्क्रमयोगेण
सप्तधा मूर्ध्नि सेचयेत् तदनंतरे वामहस्ते जलं गृह्य गलि
तोदकबिंदुभिः सप्तधाभ्युक्षणं कृत्वा मूलमंत्रमनु
स्मरन् अवशिष्टोदकं दक्षहस्ते संगृह्य शुद्धिमान् इडा
याकृष्य देहांतात् क्षालितं पापसंचयं कृष्णवर्णं
तदुदकं दक्षनाड्या विरेचयेत् दक्षहस्ततले मंत्रेण
पश्चात् परिचिंत्य च पुरतो वज्रपाषाणे निक्षिपेदस्त्रमन्त्र
रन् अन्यत्रापि षडंगन्यासमाचार्य वामहस्ततले ततः गृ
हीत्वा दक्षिणेनैव संपुटं कारयेद् द्वयोः खवायुजलपृथ्वी
वह्निबीजैस्त्रिधा पुनः अभिमंत्र्य च मूलेन सप्तधा तत्सम्यग्या
निक्षिपेत् जले शंखं भिद्यते इति ध्यायेच्च हस्ते प्रपूर्याथ वाम
ह्रीं हंसः ओं घृणिः सूर्य इति मंत्रेणार्घं भास्कराय दद्यात् सूर्यमंडल
स्थाय अमुकदेवतायै नमः इति मंत्रेण देवतायै दद्यात् ततोऽ
र्घ्याय जले त्रिवारं निक्षिप्य तद्देवता गायत्रीं जपेत् ता
वाचार्यानेन तारतानार्णवे ततस्त्व जपेदिमां गायत्रीं परमा
क्षरीम् गायत्रीस्नानप्रकरणोक्ता नन्दिकेश्वरसंहि
तायां यावन्न दीयते चार्घ्यं भास्कराय महात्मने तावन्न पूज
येद्विष्णुं शंकरं वा महेश्वरीम् गौतमीये एवं ते कथिता मे
ऽसंध्यामंत्रफलाप्तये न कुर्याद्यदि मोहेन न दीक्षाफलमा
प्नुयात् संक्षेपसंध्यामथवा कुर्यात् मंत्रैरशक्तितः सायंप्रा
तस्तथा मध्याह्ने देवं ध्यात्वा मनं जपेत् सन्ध्यायां पतितायां वा
गायत्रीं दशधा जपेत् ॥ अथ स्नानविधिः तत्र तथादौ
गत्वा वैदिकस्नानं कृत्वा ततो त्रिकालस्नानमाचरेत् तथा च गौ
तमीये अथ स्नानं परा कुर्यात् यथाप्रोक्तविधानवित् स

ॐ त. सा २२

लग्नस्नालनेस्नानेस्वशाखोक्तंसमाचरेत् मंत्रस्नानेततः।
कुर्यात्कर्मणोसिद्धिहेतवे ॥ तद्यथा अमुकदेवताप्रीत
येस्नानमहंकरिष्ये इतिसंकल्प्य तथाचकुलचूडाम
णौ तान्त्वमात्रेसहस्त्रवीचसतिलेसजलेनतः सहीतामुक
देवस्यप्रीतयेस्नानमाचरेत् ततःषडंगन्यासप्राणाया
मौकृत्वा गंगेचयमुनेचैवेत्यादिनांकुशामुद्रयासूर्यमं
डलात्स्नानतीर्थमावाहयमितियेनमुद्रयासंनीकृत्य
कवचेनावगुण्ठ्यास्त्रेणसंरक्ष्यमूलेनैकादशवारमभि
मंत्र्य सूर्याभिमुखेद्वादशाधानि दिष्यततस्मिन्निष्टदेवता
निस्सृतजलेनिमज्ज्यदेवतांध्यायेत् मूलमंत्रंयथाशक्ति
जपन्मूलमंत्रोदकेनत्रिवारंजमेनकलशमुद्रयात्रिवारंस्ना
त्वानमभिषिच्य वैदिकसंध्यातर्पणासूर्यार्घ्यदानेकुर्या
त् तांत्रिकाघमर्षणादिवाशिथारोतंकर्मकुर्यात् तथा
चनिबंधे ध्यात्वाजलांजलिंदिक्षात्तर्पयेदिष्टदेवताम्
देवीस्तर्पयामि ॐऋषीन्तर्पयामि ॐपितृन्तर्पयामीतिसं
तर्प्यंगुरुंपरमगुरुंपरमेष्ठिगुरुंचतर्पयेत् तथाच देवा
न्ऋषीपितृंश्चैवकल्पोक्तविधिनाततः गुरुपंक्तिंपुरातर्प्य
तर्पयेदिष्टदेवतां वैलक्षीतविशेषः नारदपर्वतजि
ष्णोनिषिध्रोद्भवदारुकम् विष्वक्सेनंचशैलेयंगरुडंच।
तर्पयेद्विप्राः ॐनारदंतर्पयामीत्यादिक्रमेणमूलमन्त्रा
द्यार्थामुकदेवतांतर्पयामिनमइतिविसृज्यविषयम् ता
यावरोतमीये आदौमंत्रेसमस्तार्थेशीपूर्वंकृत्वामिनं
पि तर्पयामिपदंवाक्यान्नमेनंतर्पयेत्ततः अन्यत्रमूलमु
द्यार्थामुकदेवतांतर्पयामि तथाच तर्पयामिपदंयोज्यं

मंत्रांतेष्वेवनामसु द्वितीयांतेषु वेत्येवं तर्पयामि स्वे।
मंतः शाक्तविषयेन मूलमंत्राद्यामकदेवींतर्पया
मि स्वाहा ॥ होमतर्पणयोः स्वाहेति तत्तमन्त्रवा।
चनात् तथा च नीलतंत्रे मंत्रांते नाम चोच्चार्य तर्प।
यामि ततः परम् स्वाहांते तर्पणेष्वेवमिति पंचविं
शतिसंख्येवा दशधा वा त्रिधापि वा मूलमंत्रं सम।
च्चार्य श्रीकुलं तर्पयेत्सुधीः इति गौतमीयवचा।
नात्पंचविंशतिवारं वा दशधा वा त्रिधापि वा संत
र्पयेत् अत्र च श्रीकुलमित्युपलक्षणम् ततश्च त
दावरणदेवतानां प्रत्येकेन सकृत्तर्पयेत् तथा च
कुलार्णवे एकैकांजलिना येन परिवारांस्तर्पयेत्
तत्राप्यशक्तश्चेन्मूलमुच्चार्य देवनामात्रेण तर्पयेत्
तथा च अशक्तौ मूलमुच्चार्य देवीमात्रं च तर्पयेत् त
तो जलाडम्याय यौन वाससी परिधाय याव स्थ ह्रीं हं।
हरदमखं सूर्याय स्वाहा तारादौ तु ह्रीं हंसः मार्तं
ण्डभैरवाय प्रकाशशक्तिसहिताय हरदमखं स्वाहा
श्रीविद्याविषये ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं सः अहर्णिशनत्व
तिथियोगकरणपरिवारसहिताय सूर्याय हरदमखं
स्वाहा इत्यर्घ्यं दत्त्वा ततो गायत्रीशानभासहस्तथावात
पेत् तथा च तंत्रे अष्टोत्तरशतं नाहंस्या गायत्रीं प्रजपे।
त्सुधीः महापातकयुक्तोपि प्रजपेद्दशधा यदि सत्यं
सत्यं महादेवि मुक्तो भवति तत्क्षणात् इति शाक्तप्र
क्रमभेदेन गायत्रीजपानंतरं तर्पणं च तथा च सूर्यमं
डलवासिन्यै देवतायै ततः परम् अर्घ्यं मंजलिमादाय

ॐ
तं
सा
२२

गायत्र्या वा त्रिकृत्वो दिबेत ध्यात्वा जलांजलिं द्विमा
नर्पयेदिष्टदेवताम् यथाशक्ति जपेद्देवीं गायत्रीं
तद्देवतेनरम् तर्पणार्थं न दद्यात् ब्राह्मणान्तयमा
साधकः ॥ गायत्र्यास्तु त्रैलोक्यमोहनाय विद्
महे नारायणाय धीमहि तन्नो विष्णुः प्रचोदया
त् इति विष्णुगायत्री गोपालगायत्री तु श्रीकृ
ष्णाय विद्महे दामोदराय धीमहि तन्नो विष्णुः प्र
चोदयात् कामदेवाय विद्महे पुष्पबाणाय धी
महि तन्नो नंगः प्रचोदयात् दाशरथाय विद्म सी
तावल्लभाय धी तन्नो रामः प्र इति रामगायत्री
तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धी तन्नो रुद्रः प्र
चोदयात् इति शिवगायत्री तत्पुरुषाय वि व
क्रतुण्डाय धी तन्नो दंती प्र ॥ इति गणेशगाय
त्री दक्षिणामूर्तये वि ध्यानस्थाय धी तन्नो धीशः
प्र इति दक्षिणामूर्तिगायत्री नारायणाय वि
वासुदेवाय धीमहि तन्नो विष्णुः प्र इति नाराय
णगायत्री आदित्याय वि मार्तण्डाय धी तन्नः
सूर्यः प्र इति सूर्यगायत्री शिवागायत्री तु सर्व
संमोहिन्यै वि विश्वजनन्यै धी तन्नः शक्तिः प्र ॥
त्रिपुरसुन्दर्यै वि महानित्यायै धी तन्नो देवी प्र ॥
नित्यक्लिन्नायाः ॥ वागीश्वराय वि हयग्रीवाय धी
तन्नो हंसः प्र इति हयग्रीवस्य ऐं वागीश्वरि वि
क्लीं कामेश्वरि धी सौः तन्नः शक्तिः प्र इति बाला
भैरवीगायत्री त्रिपुरादेवि वि क्लीं कामेश्वरि धी

सौः तन्नः क्लिन्ने प्रचोदयात् इति त्रिपुरसुन्दरीगाय-
त्री महादेव्यै वि॰ दुर्गायै धीम॰ तन्नो देवी प्र॰ इति दु
र्गागायत्री महालक्ष्म्यै वि॰ महाश्रियै धी॰ तन्नः श्री
प्रचोदयात् इति लक्ष्मीगायत्री वाग्देव्यै वि॰ काम
बीजाय धी॰ तन्नो देवी प्र॰ इति दुर्गागायत्री वैरोचि
न्यै विद्महे छिन्नमस्तायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्
इति छिन्नमस्तायाः कालिकायै वि॰ श्मशानवासि
न्यै धी॰ तन्नो घोरी प्र॰ इति श्यामायाः तारायै वि॰ म
होग्रायै धी॰ तन्नो देवी प्रचोदयात् इति तारायाः ध्याने
तु ॥ उद्यदादित्यसंकाशां पुस्तकाक्षकरां स्मरेत् कृ
ष्णाजिनाम्बरां ब्राह्मीं ध्यायेत्तारांकिते ऽम्बरे मध्याह्ने
श्यामवर्णां च चतुर्बाहुं शंखचक्रलसत्करां देवीं स्मरेद्
सनत्कृताश्रयां गरुडोपरि स्थिरां देवीं सायाह्ने वरदां दे
वीं गायत्रीं संस्मरेदिति शुक्लां शुक्लाम्बरधरां वृषा
सनकृताश्रयाम् त्रिनेत्रां वरदां पाशशूलांकितक-
रांकिताम् सूर्यमण्डलमध्यस्थां ध्यायेद्देवीं समा-
तु॰ भ्यसेत् त्रिपुरादीनां ध्यानविशेषा यथा प्राण-
धारकमले ऽरुणमण्डलोपरि वाग्बीजरूपे विद्या
यां विद्युत्पटलभास्वराम् प्रसूनबाणेक्षुदण्डपा-
शांकुशलसत्करां स्मरेत्कामहीनवपुर्गुरुविद्याद
न्मिकाम् मध्याह्ने हृदयाम्भोजकर्णिके सूर्यमं
डले कामबीजात्मिकां देवीं मत्तककरमारुणाम्
प्रसूनबाणपुष्पेक्षुचापपाशांकुशान्विताम् परि
तः स्वात्मसमाख्याभिः षट्त्रिंशत्तत्त्वशक्तिभिः साया-

ने॰
मा॰
३५

मार्तण्डसरोजस्थं देवं चन्द्राभसद्युतिम् शक्तिबीजात्मकं
चापबाणपाशाङ्कुशान्विताम् पुनर्नित्याह्वरणका॰
ं स्फटिकारशनान्विताम् चिंतयित्वा भगवतीं नित्या
भिः परिवारिताम् तारादौ सूर्यायार्घ्यं दत्वा नाम्नादिपा
त्रे चन्दनार्कसमायाराजिनापुष्पाणि निक्षिप्य उद्य
दादित्यमंडलमध्यवर्तिन्यै नित्यचैतन्योदितायै श्रीम
देकजटायै स्वाहेत्यर्घ्यं दत्वा गायत्रीं जपेदिति विशेषः
अन्यत्र कालिकादिप्रयोगः ततः सूर्यमण्डलदेवतां
विभाव्य मूलमंत्रं यथाशक्ति जप्त्वा संहारमुद्रया देव
तां स्वहृदयमानीय तीर्थेन महत्यागस्थानमावि
शेत् इति स्नानविधिः ततः सामान्यार्घ्यस्थापना॰
दि आसनोपविश्यापर्यंतं कर्म समाप्य वामे ॐ गुरु
भ्यो नमः ॐ परापरगुरुभ्यो नमः दक्षिणे ॐ गणे
शाय नमः मध्ये ॐ अमुकदेवतायै नमः तथा च॰
गौतमीये कृतांजलिपुटो भूत्वा वामे गुरुत्रयं यजे
त् गुरुं च परादिं च परापरगुरुं तथा दक्षपार्श्वे ग
णेशं च मध्ये देवं विभावयेत् ततः फडिति मंत्रे॰
ण गन्धपुष्पाभ्यां करौ संशोध्य ऊर्ध्वोर्ध्वं तालत्रयं च
दत्वा छोटिकाभिर्दशदिग्बन्धनं कुर्यात् ततो वह्नि
तिजलधारयाग्निप्राकारं विचिंत्य भूतशुद्धिं कुर्यात्
तद्यथा अंके उत्तानौ करौ कृत्वा सोहमिति जीवात्मा
नं दीपकलिकाकारं मूलाधारस्थितकुण्डलिन्या॰
सह सुषुम्नावर्त्मना मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूर॰
कानाहतविशुद्ध्याज्ञाख्यचक्राणि शिरोवस्थितेनाथ॰

म्रवेसहस्रदलकमलकर्णिकान्तर्गतपरमा-
त्मनितत्संयोज्यतत्रैवपृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाश-
गंधरसरूपस्पर्शनासिकाजिह्वाचक्षुस्त्वक्छ्रो-
त्रपाणिपादपायूपस्थप्रकृतिमनोबुद्ध्यहंकारच
तुर्विंशतितत्त्वानिलीनानिविभाव्य यमितिवायु-
बीजेधूम्रवर्णंवामनासापुटेविचिंत्यतस्यषोडश-
वारजपेनवायुनादेहमापूर्यनासापुटेधृत्वाचतु-
ष्षष्टिवारजपेनकुम्भकेकृत्वावामकुक्षिस्थकृष्ण-
वर्णपापपुरुषेणदेहंसंशोष्यद्वात्रिंशद्वारजपेनद-
क्षिणनासायावायुंरेचयेत् दक्षिणनासापुटेरमि-
तिवह्निबीजेरक्तवर्णंध्यात्वा तस्यषोडशवारज-
पेनवायुनादेहमापूर्यनासापुटेधृत्वाचतुष्षष्टिवा-
रजपेनकुम्भकंकृत्वापापेनसहदेहंदग्ध्वातस्यद्वा-
त्रिंशद्वारजपेनवामनासयाभस्मनासहवायुंरेच-
येत् वमितिचंद्रबीजेशुभ्रवर्णंवामनासायांध्या-
त्वाषोडशवारजपेनवायुंललाटेचंद्रंनीत्वावमि-
तिवरुणबीजस्यचतुष्षष्टिवारजपेनतस्माल्लला-
टचंद्राद्गलितसुधयामातृकावर्णात्मिकयासम-
स्तदेहंविरचय्यलमितिपृथ्वीबीजस्यद्वात्रिंशद्वा-
रजपेनदेहंसुदृढंविचिंत्यदक्षिणेनवायुंरेचये-
त् मात्रासंख्यायावातडके गौनमीये धूम्रवर्णं
ततोवायुबीजंषड्बिंदुलांछितम पूरयेद्देवता
वायुंसुधीः षोडशमात्रया मात्रयाचचतुष्षष्ट्या
कुम्भयेच्चसततमायया द्वात्रिंशन्मात्रयामंत्रीरेचये

पिंगलाख्यया पूरयेदनयाचैवसंचिंत्यनीलमा
रुतं रक्तवर्णं वह्निबीजं त्रैकोणस्वस्तिकान्वितं
तेनपूरकयोगेन मात्रयाषोडशाख्यया मात्र
यावचतुष्षष्ट्यानिर्देहकुंभकेनतु वामपार्श्वे
स्थितंपापपुरुषं कज्जलप्रभम् ब्रह्महत्याशिरः
स्कन्धं स्वर्णस्तेयभुजद्वयम् सुरापानहृदायुक्तं
गुरुतल्पकटिद्वयम् तत्संसर्गिपदद्वंद्वमंगप्रत्यं
गपातकम् उपपातकरोमाणं रक्तश्मश्रुविलो
चनम् खड्गचर्मधरं कृष्णमेवंकुक्षौविचिंतये
त् मूलाधारोत्थितेनैव वह्निनानिर्दहेत्स्वतनुम्
एवंमन्त्रस्यपतितो द्वात्रिंशन्मात्रया ततः भस्म
नासरन्ध्रेमंत्री रेचयेद्दिड्यापनः वामनाड्यांचेन्दुबी
जंकुन्दद्युतिसमप्रभं बालेन्दुराजेसंयोज्य ततः षोड
षामात्रया सप्तमाणांचतुष्षष्टिमात्रयाबीजसे·
रवम् घनामृतमयीहृद्दिपेवा शाढ्यांद्रूपिणीम्
नयादेहं विचिन्त्यैवं मनसा पिंगलाधना द्वात्रिंश
मात्रयामंत्रीलंबीजेन दृढेनयेत् सस्थानेहंसमं
त्रेणाधनसैनैववर्त्मना जीवतत्त्वानिचानीयसंस्था
नेस्थापयेत्ततः इतिकृत्वाभूतशुद्धिंमातृकान्यासं
समाचरेत् तान्यासैवे प्राणप्रतिष्ठयापञ्जरो
वेदेहेनिधापयेत् सावहृत्तंसमुच्चार्यहंसस्तुवि
परीतकः उद्धरेत्परमेशानिविद्ययंजपन्तीभ
वेत् प्राणप्रतिष्ठामेत्रोयंसर्वकर्माणिसाधयेत् ते
नेवाविधिनादेविधिपीठऊर्ध्वं
त्रिजोनतनुम् हंसर

निबीजं स्वहृदयमानीय कुलकुण्डलिनीं पृथिव्या
दीनि यथास्थानमानयेत् विशेषस्तु प्राक् विष
ये हंसः इति जीवादिकं परमशिवे संयोज्य सोहम
स्मीति मंत्रेण स्थानमानयेत् तथा च गौतमीये स
षुम्णावर्त्मना सोहमस्मीति मंत्रेणादेशिकः सहस्रा
रे शिवस्थाने परमात्मनि योजयेत् तथा व वाराहे
मूलाधारान्तजीवं ब्रह्ममार्गेण देशिकः हंसे
न पुष्कर स्थाने परमात्मनि योजयेत् सोहमेव स
मा भाष्य जीवं हृदि समानयेत् त्रिपुरासारसमु
च्चये संयोज्य जीवमथ पङ्कजं समायन नाडी मार्गेण
पुष्पाति विहृषि वे सहस्रदले तथा व तंत्रांतरे सो
हमेवं समाभाष्य जीवं हृदि समानयेत् भूतशुद्धि
विशेषस्तु विशुद्धेश्वरे पुरीणाकारभूतेन भूता
नां यद्विशोधनं अव्यय ब्रह्म संयोगाद्भूतशुद्धि
रियं मता ततो मातृकान्यासः तत्र मातृकाना
साद्यादिन्यासः अस्य मातृकामंत्रस्य ब्रह्मा ऋ
षिः गायत्री छन्दः मातृका सरस्वती देवता ह
लो बीजानि स्वराः शक्तयः अव्यक्तं कीलकं लि
पिन्यासे विनियोगः तद्यथा शिरसि ब्रह्मणे
ऋषये नमः मुखे गायत्रीछन्दसे नमः हृदि
मातृकासरस्वत्यै देवतायै नमः पादयोः स्वरे
भ्यः शक्तिभ्यो नमः गुह्ये हल्भ्यो बीजेभ्यो नमः
सर्वांगेषु अव्यक्तकीलकाय नमः तथा व ता
नां शिवे मातृकां स्मरणादेवेशि न्यासमान्यापनिके

ननीम ऋषिर्ब्रह्मास्य मन्त्रस्य गायत्रीछन्द उच्यते
देवता मातृका देवी बीजं व्यञ्जनमेव च शक्तय
स्स्वरा देवि षडंगं न्यासमाचरेत् ततः कराङ्ग
न्यासौ अं कं खं गं घं ङं आं अंगुष्ठाभ्यां नमः इं चं
छं जं झं ञं ईं तर्जनीभ्यां नमः (स्वाहा) उं टं ठं डं ढं णं ऊं मध्य
माभ्यां नमः (वषट्) एं तं थं दं धं नं ऐं अनामिकाभ्यां हुम् ओं
पं फं बं भं मं औं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् अं यं रं लं वं
शं षं सं हं अः करतलपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृद
यादिषु अं कं खं गं घं ङं आं हृदयाय नमः इं चं
छं जं झं ञं ईं शिरसे स्वाहा उं टं ठं डं ढं णं ऊं शिखा
यै वषट् एं तं थं दं धं नं ऐं कवचाय हुम् ओं पं फं बं
भं मं औं नेत्राभ्यां वौषट् अं यं रं लं वं शं षं सं हं अः
अस्त्राय फट् तथा वक्तानारिवे अं आं मध्ये का
वर्गान्त इं ईं मध्ये च वर्गकम् उं ऊं मध्ये टवर्गः स्यादे
ऐं मध्ये तवर्गकम् ओं औं मध्ये पवर्गान्त बिन्दुयुक्ते
न्यसेत्प्रिये अनुस्वारविसर्गान्त यशवर्गौ मलत्व
कौ हृदयं च शिरो देवि शिखा कवचकं तथा ने
त्रमस्त्रं न्यसेद्देवि नमः स्वाहाक्रमेण तु वषड्ढुं
वौषडन्ते च फडन्ते योजयेत्प्रिये षडंगोयं मातृ
कायाः सर्वामयहरः स्मृतः अथ ध्यानं मातृका
अकारादिषोडशस्वराम्बिं हृन्षोडशदलकम
ले कण्ठकमले न्यसेत् ककारादिद्वादशवर्णा
न्द्वादशदले हृत्कमले न्यसेत् डकारादिदश
वर्णांश्च तद्दलकमले नाभौ न्यसेत् वकारादि

षड्वर्णान्षड्दलकमले लिंगमूले न्यसेत् वकारा
दिचतुरो वर्णांश्चतुर्दलकमले मूलाधारे न्यसेत् ह
क्षवर्णद्वयं द्विदलपद्मे भ्रूमध्ये न्यसेत् तथा वक्ताना
णंवे द्यष्टपत्राम्बुजे कण्ठे स्वरान्षोडश विन्यसेत्
द्वादशाब्जदहृत्पद्मे कादीन्द्वादश विन्यसेत् दश
पत्राम्बुजे नाभौ डकारादीन्न्यसेत् दृण षस्थे लिंगम
ध्यस्थे बकारादीन्न्यसेत् षट् आधारे चतुरो वर्णांश्च
वकारादींश्चतुर्दले हक्षौ भ्रूमध्यगे पद्मे द्विदले विन्यसे
त्प्रिये इत्येतां मातृकान्यासं सर्वांगे न्यासमाचरेत्
अथ न्यसेत् हितायाम् एकैकवर्णमेकैकपत्रेण
विन्यसेत्प्रिये एवमन्तःप्रविन्यस्य मनसा तान्बहि
न्यसेत् वैखरेण एकैकवर्णमध्याय मूलाधारा
स्त्रिरोनकम् नमोन्तमितिन्यासश्चान्तरः परिकीर्ति
तः अथ मातृकान्यासो मूलाधारे चतुर्दले सुवर्णा
भे वशषसचतुर्वर्णविभूषिते षड्दले वैद्युतनि
भे स्वाधिष्ठाने नलिनि बभमयरलैर्युक्ते वर्णैः व
ज्रिमसत्त्वने मणिपूरे दशदले नीलजीमूतसन्नि
भे डादिफान्तदलैर्युक्ते बिन्दुभूषितमस्तकैः अना
हते द्वादशारे प्रवालरुचिसन्निभे कादिठान्तदले
र्युक्ते योगिनां हृदयंगमे विशुद्धे षोडशदले धूम्रा
भे स्वरभूषिते आज्ञाचक्रे तवेन्दाभे द्विदले हक्षरंजि
ते सहस्रारे हिमनिभे सर्ववर्णविभूषिते अका
याविविरेखाग्रे हलतज्ञभूषिते तन्मध्ये परावि
न्दुवस्य शिवस्थितिलयात्मिकाम् एवं समाहितमना

ध्यायेच्चाक्षोयमान्तरः ॥ ततो बाह्यमातृकान्या-
सः पंचाशल्लिपिभिर्विभक्तमुखदोःपन्मध्यवक्षः
स्थलां भास्वन्मौलिनिबद्धचन्द्रशकलामापीनतुं-
गस्तनीम् मुद्रामक्षगुणं सुधाढ्यकलशं विद्यां च
हस्ताम्बुजै बिभ्राणां विशदप्रभां त्रिनयनां वाग्देव-
तामाश्रये एवं ध्यात्वा न्यसेत् तथा च गौतमीये ल-
लाटमुखवृत्ताक्षिश्रुतिघ्राणोष्ठगण्डयोः ओष्ठदं-
तोत्तमांगास्यदोःपत्संध्यग्रकेषु च पार्श्वयोः पृष्ठ-
तो नाभौ जठरे हृदयेंसके ककुद्येसेव हृत्पूर्वं पाणि
पादयुगे तथा जठराननयोर्न्यस्येन्मातृकाणी
न्यथाक्रमात् तथा च अं नमो ललाटे आं नमो मु-
खवृत्ते इं नमो दक्षिणचक्षुषि ईं नमो वामचक्षुषि
उं ऊं कर्णयोः ऋं ॠं नासयोः लृं लॄं गण्डयोः एं
नमः ओष्ठे ऐं नमोऽधरे ओं नमः ऊर्ध्वदंते औं नमः
अधोदंते अं नमो ब्रह्मरन्ध्रे अः नमो मुखे कं नमो
दक्षबाहुमूले खं नमः कूर्परे गं नमो मणिबंधे घं
नमोऽङ्गुलिमूले ङं नमोऽङ्गुल्यग्रे एवं चं छं जं झं ञं
नमो वामबाहुमूले संध्यग्रकेषु च टं ठं डं ढं णं नमो
दक्षपादमूले सन्ध्यग्रकेषु च तं थं दं धं नं नमो वाम
पादमूले सन्ध्यग्रकेषु च पं नमो दक्षपार्श्वे फं
नमो वामपार्श्वे बं नमः पृष्ठे भं नमो नाभौ मं नमो
जठरे यादित्वानम् यं नमो हृदि रं नमो दक्षबा-
हुमूले लं नमः ककुदि वं नमो वामबाहुमूले शं
नमो हृदादिदक्षकरे षं नमो हृदादिवामकरे सं न

मोहृदादिदक्षपादे हंनमोहृदादिवामपादे लं
नमोहृदादिउदरे वंनमोहृदादिमुखे न्यासो
यमनेकविधः स्थाव ॥ अथसंहारमातृका
न्यासः तस्याध्यानम् अक्षस्रजंवेस्तकुम्भमु
दग्रटंकेविद्याधरैरविरतंदधतींत्रिनेत्राम् अर्धे
न्दुमौलिमरुणामरविंदहस्तांवर्णात्मिकांप्र
णमतस्तनभारनम्राम् न्यासस्तुक्षकाराद्यका
रान्तम् तयोर्याम्यवादिहृदयान्तेषुनमः स्यादि
अथस्थितिमातृकान्यासः डादिठान्तः ओंआ
द्येनांतमोनोवासबिंदुर्बिन्दुवर्जितः पंचाशद्व
र्णविन्यासः क्रमाड्क्तोमनीषिभिः इतिमतः
अपरंच वर्ण्यमातृकाओंकाकेवलाबिंदुसंयु
ता सविसर्गासोभयाचरहस्यंस्मृताउक्तथ्याने वि
द्याकरीकेवलाचसोभयाभक्तिकारिणी सवि
सर्गापुत्रदाचसबिंदुर्वित्तदायिनी यामले भूत
शुद्धिलिपिन्यासौविनायस्तुप्रपूजयेत् विपरीत
फलंदद्यादभक्त्यापूजनंयथा सामान्यन्यासेअं
गुलिनियमस्तुगौतमीये मनसावान्यसेन्न्यासा
न्पुष्पैर्वाथवामने अंगुष्ठानामिकाभ्यांवाचाम
ध्यानिष्फलंभवेत् विशेषन्यासेतन्नायंनियमः।
श्यामादिविद्यायांविशेषमातृकान्यासोवक्तव्यः
मेत्रमस्तकावल्याम् ललाटेनासिकामध्येविन्यसेत्
खेहृत्के तर्जनीमध्यमानामासाहृद्यानामावनेत्रयोः
अंगुष्ठेकार्णयोःश्रेवकनिष्ठांगुष्ठयोर्नसोः मध्या

ने
मा
४५

स्तिस्तोभाण्डयोश्चमध्यमामोष्ठयोर्न्यसेत् अनामि
दंतयोर्न्यसेन्मध्यमामुत्तमांगके मुखेनासामध्य
मा च हस्तपादेयपार्श्वयोः कनिष्ठानामिकामध्या
नाश्च पृष्ठेच विन्यसेत् न्यासोंगुष्ठेनाभिदेशे सर्वाः
जठरेच विन्यसेत् हृदयेचतलेसर्वैमस्तयोश्चककु
त्स्थले हस्तं वैहस्तपङ्क्तिमंचिवनलेमेवच पा
नाम्नात्मान्तेकामुद्राः क्रमेणपरिकीर्तिताः अता
नाहिन्यसेयस्तुन्यासः स्यात्तस्यनिष्फलः प्राणा
यामेंगुलिनियमस्तत्तानार्णवे कनिष्ठानामि
कांगुष्ठैर्यन्नासापुटरोधनम् प्राणायामः सविते
यस्तर्जनीमध्यमेविना प्राणायामोद्विविधः स
गर्भोनिर्गर्भश्च सगर्भोमंत्रजापेन निर्गर्भोमात्र
याभवेत् मात्राच वामजानुनिहस्तस्य भ्रमणोया
वताभवेत् कालेनमात्रामात्रेयामुनिभिस्तत्र
पारगैः अथप्राणायामः मूलमंत्रस्यबीजस्य
प्रणवस्यवाषोडशधाजापेनवामनासापुटेनवा
युंपूरयेत् तथाचकालीक्रमे प्राणायामत्रयं
कुर्यान्मूलेनप्रणवेनवा अथवामंत्रबीजेनय
थोक्तविधिनासुधीः तस्यचतुःषष्टिवारजपेन
वायुंस्तंभयेत् तस्यद्वात्रिंशद्वारजपेन दक्षि
णनासापुटेनवायुंरेचयेत् पुनर्दक्षिणेनापूर्य
भाभ्यांकुंभयित्वावामेनरेचयेत् पुनर्वामेनापू
र्यभाभ्यांकुंभयित्वादक्षिणेनरेचयेत् योगि
केनपुनर्मात्रानियमः तथाचयोगिनमीये मन्त्र

प्राणायामः प्रोक्तो योगिकं कथयामि ते पूरयेद्वा
मयाविद्धा मन्त्राः षोडशसंख्ययेत्यादि यद्वावत्
षोडशवारं जपेन पूरकादिकं कुर्यात् तथावर्तेत्रो
तरे पूरयेत् षोडशभिर्वायुं धारयेच्चतुर्गुणैः रेचये
त्कुम्भकेनैव अष्टात्मानन्तरीयकम् तद्दशकेन त
र्थैः स्यादेवं प्राणस्य संयमः प्राणायामं विना मंत्रप्र
जपेन हि योगिना गोपाले विशेषावकाशः पी
ठपीठन्यासः हृदि ओं आधारशक्त्यै नमः ओं कू
र्माय नमः ओं अनन्ताय नमः पृथिव्यै क्षीरसमुद्रा
य श्वेतद्वीपाय मणिमण्डपाय कल्पवृक्षाय म
णिवेदिकायै रत्नसिंहासनाय एतत्प्रणवादिन
मोन्तेन पूजयेत् ततो दक्षिणस्कन्धे ओं धर्माय नमः ।
वामस्कन्धे ओं ज्ञानाय नमः वामोरौ ओं वैराग्याय नमः
दक्षिणोरौ ओं ऐश्वर्याय नमः मुखे ओं अधर्माय नमः
ओं नाभौ ओं अवैराग्याय नमः दक्षपार्श्वे ओं अनैश्व
र्याय नमः तथा वशारदायाम् अंसोरुयुग्मयोर्वि
द्वान्वादक्षिणेन दैशिकः धर्मं ज्ञानं च वैराग्यमैश्व
र्यं च क्रमान्न्यसेत् मुखपार्श्वनाभिपार्श्वेष्वधर्मादी
न् प्रकल्पयेत् हृदि ओं अनन्ताय नमः ओं पद्माय नमः
प्र. ओं सूर्यमण्डलाय द्वादशकलात्मने नमः ओं वं सो
ममण्डलाय षोडशकलात्मने नमः ओं मं वह्निमण्डला
दशकलात्मने नमः सं सत्त्वाय रं रजसे तं तमसे आं आ
त्मने अं अन्तरात्मने पं परमात्मने ह्रीं ज्ञानात्मने
इत्यन्तं विन्यसेत् हृत्पद्मस्य केसरेषु पीठशक्तीः पी

ढमन्त्रेकन्यसेत् ॥ ततऋष्यादिन्यासः ऋषिस्तु म
हेश्वरस्तुखोज्ञानायःसाक्षात्तपसामनुम् सेताथ
यतिश्रद्धात्मामनस्मऋषिरीरितः गुरुत्वान्मस्त
केचास्यन्यासस्तत्परिकीर्तितः सर्वेषामेवतत्वानां
च्छादनाच्छन्दउच्यते अक्षरत्वात्पदत्वाच्च विस्कंदः
प्रकीर्तितः सर्वेषामेवजंतूनांभाषणाच्छ्रवणात्तथा
हृदयाम्भोजमध्यस्थादेवतातत्रतान्न्यसेत् ऋषि
च्छन्दोपरिज्ञानान्नमंत्राःफलभाग्भवेत् दौर्बल्यं
यातिमंत्रस्तुविनियोगमजानताम् तंत्रांतरे ऋ
षिन्यासंमूर्ध्निदेशेच्छन्दस्तुमुखपंकजे देवताहृ
दयेचैवबीजंतुगुह्यदेशके शक्तिन्तुपादयोश्चैव
सर्वांगेकीलकंन्यसेत् ततःमंत्राकन्यासंकुर्यात्
तदुक्तंकुलार्णवे आगमोक्तविधानेन नित्यंन्यासं
करोतियः देवताप्रीतिमाप्नोतिमंत्रसिद्धिप्रजाय
ते योन्यासकवचच्छन्नोमंत्रंजपतितंप्रिये विघ्नाह
स्तुपलायंतेसिंहंदृष्ट्वायथागजाः अकृत्वान्यास
जालंयोमूढःमाजपतेमनुम् सर्वविघ्नैःसबाध्यः
स्याद्व्याघ्रैर्मृगशिशुर्यथा अंगन्यासेतुनियमः
त्रिधाकरशाखाविहितःसांख्ययोगेलसंभवे अंगुलीना
मितिवचनात् इतिसर्वसाधारणम् वेत्सवेत् ।
मंतेगुष्ठान्तर्जनीचाहस्तशाखाभवेन्मुद्राहृदयेशुभा ।
यैकेच अंगुष्ठांगुलावलम्बिः शिखायांकरदंडो
गलयोर्वर्मतोभ्युः नाराचमुद्रावल्लबाकृयुग्मा ।
कांगुष्ठतर्जन्युदितोधवितस्त विसर्गविषमिकाःक

थिनाखमुद्रायन्त्रादिणोनर्जनीमध्यमेव ततःत
त्त्वकल्पोक्तमुद्राः प्रदर्श्यध्यानेक्तनामानसैः संपूज्य
शंखस्थापनंकुर्यात् तथावसनक्तमारीये श्री
क्तनामानसैर्यागेन कुर्याद्सहपूजनम् शंखस्था
पनंतुदीक्षाप्रकरणोक्तम् ततःपीठपूजा पी
ठस्याग्रेतुगुरुपंक्तीः पूजयेत् वायव्यादीशपर्यंतं
ॐ गुरुभ्योनमः ॐ परमगुरुभ्योनमः ॐ परापरगुरु
रुभ्योनमः ॐ परमेष्ठिगुरुभ्योनमः त्रिपुरादौतु
विशेषगुरुपूजावक्तव्या पीठस्यदक्षिणे ॐ गणे
शायनमः पीठमध्ये ॐ आधारशक्त्यैनमः ॐ कू
र्मायनमः ॐ शेषायनमः ॐ पृथिव्यैनमः ॐ क्षी
रसमुद्रायनमः ॐ श्वेतद्वीपायनमः ॐ मणिमंडपा
यनमः ॐ कल्पतरवेनमः ॐ मणिवेदिकायैनमः
ॐ रत्नसिंहासनायनमः अग्निकोणे ॐ धर्मायनमः
एवं नैरृतवायव्येशानेषु ज्ञानवैराग्यैश्वर्याणिपू
जयेत् पूर्वादिदिक्षु अधर्माज्ञानावैराग्यानैश्वर्या
णिपूजयेत् मध्ये अनंतादिह्रींतानात्मनेनमः स्त्वं
नेपूजयेत् पूर्वादिकेसरेषुमध्येतत्तत्कालोक्तपीठ
शक्तीः संपूज्यमध्येपीठमनुंपूजयेत् तारादिवि
द्यादौतुविशेषोवक्तव्यः पूर्वादिदिक्षु यमस्त्वा
पूज्यपूजकयोर्मध्येप्राचीतिकीर्तिताबुधैः तद्द
क्षिणोदक्षिणोस्याउमरंपुरस्ततम् एवंतुपश्चिमं
तेयसर्वत्रैवंप्रयोजयेत् अविशेषेयत्रनियमस्तत्र
स्यसत्के अनुक्तकल्पेयंत्रसलिलविन्यासदलाष्टकं

ने.
ला.
५.

40

षट्कोणकर्णिकं तत्र वेदद्वारोपशोभितम् ततः पुन
र्ध्यात्वावाहनादिप्राणप्रतिष्ठान्तं कर्म कुर्यात् ततः षोडशो
पचारेण पंचोपचारेण वा पूजां कुर्यात् षोडशोपचारान्नि
यमस्तु आसनं स्वागतं पाद्यमर्घ्यमाचमनीयकम् मधु
पर्काचमस्नानवसनाभरणानि च सुगन्धिसुमनोधूप
दीपनैवेद्यवन्दनम् प्रयोजयेदर्चनायामुपचारांस्तु षो
डश अथवा तेषामप्यभावे पंचोपचारान्कल्पयेत् गं
न्धादयो नैवेद्यान्ताः पूजा पंचोपचारिका अर्घ्याद्याः प्रा
क्पंचैव गन्धाद्या इति भेदतः पुष्पपर्यंतमुपचारं तन्त्रम
न्त्रेण दत्वा षडंगेन पूजयेत् पुष्पदाने तु विशेषः पुष्पे
णायदि वा पत्रेणैवाधोमुखं वनतं दुःखदं तत्समाख्या
तं यथोत्पन्नं तथार्पयेत् तथोर्ध्वमुखे फलेनैव पुष्पांजलि
विधीनं च ततो मूर्ध्नि हृदि पादे सर्वांगके च मूलेन पंच
पुष्पांजलीन्दत्वा तन्त्रकल्पोक्तावरणपूजां कुर्यात् तथा
च ततः पुष्पांजलीन्दत्वा परिवारार्चनं चरेत् इति भट्टः
ततो धूपदीपौ दद्यात् तथा च जयध्वनिमंत्रमातः इति
पुष्पाद्यैः घंटां संपूज्य वामहस्तेन तां वादयंस्तन्मन्त्रे
णानीचैर्धूपं दद्यात् एवं दृष्टिपर्यंतं दीपं दद्यात् ततो मू
लेन पुष्पांजलिं दत्वा नैवेद्यमानीय फडिति संप्रोक्ष्य
चक्रमुद्रयाभिरक्ष्य तदुपरि मूलमष्टधा जप्त्वा धेनुमुद्रा
यामृतीकृत्य मूलमुच्चार्य नैवेद्यं दद्यात् ततः पुनराच
मनीयं दत्वा ताम्बूलादि दद्यात् वैसर्वीन्तु नैवेद्यविश
वतकः ततः सपरिवारां देवतां गंधादिभिरभ्यर्च्य तर
नगीतैर्देवं संतोष्य जपं जपेत्स्तुत्वा विलोमार्घ्यं दत्वा पुष्पां

जलिंदद्यात् दानेनार्घ्येमूलेनततोञ्जलेरेः ततः।
समुद्राने ततःपदमितिसर्वत्र ततश्चकलशारे श्रा
द्येमेत्रसमग्रार्थमप्याहेयंसमग्रेण संप्रदानेनदत्ते
ततत्सागार्थंकंपदमिति तथा एवंक्रमेणदेवे
ष्विउपचारान्प्रकल्पयेत् सर्वत्रमेत्रांतेकर्मसन्नि।
धातः तस्मुलकोदकमादाय ततःपूर्वप्राणबुद्धि
देहधर्माधिकारतोजाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासमनः
सावाबाहुस्ताभ्यांपद्भ्यामुदरेणशिश्नायत्स्मृतंय
दुक्तंयत्कृतंतत्सर्वंब्रह्मार्पणंभवतुस्वाहा ओमद्दी
येसकलेसम्यगमुकदेवतायैसमर्पये ओंतत्सत्
नमस्कारानंतरंवाततोष्टोत्तरसहस्रंप्रातर्वाजप्या।
गुह्येति गुह्यगोप्त्रीत्वंगृहाणास्मत्कृतंजपम् सि।
द्धिर्भवतुमेदेवत्वत्प्रसादात्वयिस्थिते तथाच कौ।
पूरपाकलात्मिश्रेतामूलेनचनिवेदयेत् अत्रत्रा।
गोप्त्रीत्वंदेवीतिविशेषः जपंसमर्प्यसाष्टांगप्र
णामंकुर्यात् पद्भ्यांकराभ्यांजानुभ्यामुरसाशिर।
सादृशा वचसामनसाचेतिप्रणामोष्टांगईरितः
बाहुभ्यांचसजानुभ्यांशिरसावचसादृशा पंचांगो
यंप्रणामःस्यात्पूजासुप्रवरैःस्थितः भूमौनिपत्य
यःकुर्यात्कलिष्टांगेनतिरथीः सहस्रजन्मजंपा
पंतत्क्षणाद्वैकरणद्रमाप्नुयात् तथा वेदविद्यायां।
वेदज्ञायत्फलंलभतेनरः तत्फलंलभतेभक्त्यासा।
ष्टांगनाप्रदक्षिणाम् कृत्वात्रयपलत्रणाम विष्णु
सारे श्रावहस्तेनसर्वत्रप्रदक्षिणांप्रकीर्तितम् त

नं
सा·
५१

५१

न्निविशेषरुद्रयामले त्रिकोणाकारमर्वत्र नतिः
शक्तिः प्रकीर्तिता अर्धचन्द्रं महेशस्य पृष्ठताश्चस
मीरिता तथा शिवप्रदक्षिणमेत्री अर्धचन्द्रक
मेणच सव्यासव्यक्रमेणैव सोमसूत्रं न लंघयेत
नलनिस्सरणो मार्गः सोमसूत्र इति स्मृतः इति व
चनात् प्रसार्य दक्षिणं हस्तं स्वयं नम्रशिराः पुनः
दर्शयेद्दक्षिणं पार्श्वं मनसापि प्रदक्षिणम् त्रि
धा वेष्टयेत्सम्यग् देवतायाः प्रदक्षिणम् एक
हस्तप्रणामस्य एके चापि प्रदक्षिणम् अकाले
दर्शनं विसोऽहं निष्फलं पुष्पाहननम् देवतां गोत्र
वरणं देवतां विलाप्य हमहेति विसृज्य संहार
मुद्रया तैजसः पुष्पैः सार्धं स्वहृदयमानयेत् तथा
च नित्यायदेवतापश्चात्सीयहृत्सरसीरुहे स
षुमणावर्त्मना पुष्पमाघ्राय योद्धासयेत्ततः ततश्चा
शान्यां मण्डलिकां कृत्वा निर्माल्यशेषं दद्यात् वै
लवेत ॐ विष्वक्सेनायनमः शाक्तौ ॐ विशेषि
कायै नमः शिवे ॐ चण्डीश्वराय नमः सूर्ये ॐ ते
जश्चण्डाय नमः गणेशे ॐ उच्छिष्टगणेशाय न
मः कालिकादौ ॐ उच्छिष्टचाण्डालिन्यै नमः
ततः पादोदकं पीत्वा नैवेद्यं किंचिद्भक्षयित्वा अ
न्यायथायामपायदत्वा यथासुखं विहरेत् तत्रा
तरे निर्माल्यं शिरसि धार्यं सर्वांगेषु चानुलेपनम्
नैवेद्यं चोपभुञ्जीत दत्वानन्यकिंचिदिने देवता
याश्चावशिष्टं सलिलं शालमध्यगम् अंगोलमम

नष्याणांब्रह्महत्यांव्यपोहति मन्यस्ते अ
निवेद्यनभुंजीत मत्स्यमांसादिकंचयत् अन्नं
विशेषयोग्यं हिलावनिवेदितम् तथाच
भैरवीतंत्रे हृदयेचबहिर्देवीसमर्प्यविधिवन्
नः निर्मात्यंचप्रसादेनैवेद्यंभक्षयेत्सुधीः
इति अन्ननतद्दिवतोपलक्षणम् ॥ इतिसामा
न्यपूजापद्धतिः ॥ श्रीगणेशायनमः यमा
द्ययोगप्रकृतिंमुनीन्द्राःप्रमांत्रिशक्तिंशिवा
अन्नपूर्णाम् नित्यंवदन्तीनतिरेतानथान्या
नामिनित्यंभुवनेश्वरीताम् अथवक्ष्येजगद्धा
त्रीमथभुवनेश्वरीम् ब्रह्मादयोपियंतानाम
लेभिरेश्रियमूर्जिताम् तत्रादौभुवनेश्वरीमंत्रः
नकुलीशोग्निमारूढोवामनेत्रार्धचंद्रवान् न
कुलीशोहकारः अग्नीरेफः वामनेत्रमीकारः
अर्धचन्द्रोनुस्वारः भुवनेश्वरीपदमित्यंतमाह
नृसिंहसंहितायाम् व्योमबीजेमहेशानीति अ
स्यपूजाप्रकारः सामान्यपद्धत्युक्तप्रातःकृ
त्यादिपीठन्यासांतंकर्मविधायकेसरेषुपूर्वा
दिक्रमेणमध्येपीठशक्तीर्न्यसेत् तथथा ज
याविजयाअजिताअपराजितानित्याविला
सिनी दोग्ध्रीअघोरामध्येमंगला वाकंत ॐ
जयायैनमः कर्णिकायां ह्रींआसनायनमः
ततःऋष्यादिन्यासः भुवनेश्वरीमंत्रस्य शक्ति
ऋषिः गायत्रीछन्दः हकारोबीजम् ईका

ने॰
सा॰
षर॰

ऱ्हः शक्तिः रेफःकीलकम् भुवनेश्वरीदेवता
चतुर्वर्गसिद्ध्यर्थेविनियोगः शिरसिशक्तये
ऋषयेनमः मुखेगायत्रीछन्दसेनमः हृदिभु
वनेश्वर्यैदेवतायैनमः गुह्येहंबीजायनमः पाद
योः ईंशक्तयेनमः सर्वाङ्गेरंकीलकायनमः त
तोमंत्रन्यासंकुर्यात् शिरसि ॐहृल्लेखायैनमः
वदने ऐंगगनायैनमः हृदिरंरक्तायैनमः गु
ह्ये ईंकरालिकायैनमः पादयोः ॐमहोच्छुष्मा
यैनमः एवमूर्ध्वप्राच्योदीच्यपश्चिमेषुमात्रेषु
न्यसेत् एतांस्तांबीजानिनिबन्ध्य सत्यादियं
चक्रस्यायाश्चतत्त्वाश्वतमप्रभाः ततःकरांगा
न्यासंकुर्यात् ह्रांअंगुष्ठाभ्यांनमः ह्रींतर्जनीभ्यां
स्वाहा ह्रूंमध्यमाभ्यांवषट् ह्रैंअनामिकाभ्यां
हुम् ह्रौंकनिष्ठिकाभ्यांवौषट् ह्रःकरतलपृ
ष्ठाभ्यांफट् ह्रांहृदयायनमःहृदि ह्रींशिरसे
स्वाहा शिरसि ह्रूंशिखायैवषट् शिखायां ह्रैं
कवचायहुम् कवचे ह्रौंनेत्रत्रयायवौषट् नेत्र
योः ह्रःअस्त्रायफट् चतुर्दिक्षु तथाच षट्दी
र्घभाजाबीजेनकुर्यादंगक्रियांमनोः लक्ष्यन्त्वे
षडङ्गानिविधीयानिसर्वत्रायंविधिःस्मृतः ॐ
क्रमः ततोभाले ॐगायत्रीसहितायब्रह्मणेन
मः दक्षिणकपोले सावित्रीसहितविष्णवेनमः

वामकपोले ॐवागीश्वरीसहितमहेश्वराय
नमः वामकर्णे ॐश्रीसहितधनपतयेनमः
मुखे रतिसहितस्मरायनमः सव्यकर्णे ॐपु
ष्टिसहितायगणपतयेनमः दक्षकर्णगण्डो
नगाले ॐशंखनिधयेनमः वामकर्णगण्डान्त
गाले मुखे ॐभुवनेश्वर्यैदेवतायैनमः क्षमा
कर्णमूलेनमूले एवंकण्ठमूलदक्षिणस्तन
दक्षिणे सर्वांसे सहृदयपार्श्वद्वयनाभिषु
न्यसेत् तथाचवर्णाभिन्नन्यासेनविश्वसारे ॐ
काराद्येवतेयुक्तेनासेनेवयथाविधि विधि
नाविन्यसेत्सर्वं ॐकारस्यमनेनत ततोभाले
ॐब्राह्म्यैनमः वामांसे ॐमाहेश्वर्यैनमः जठ
रे ॐवैष्णव्यैनमः दक्षिणपार्श्वे ॐवाराह्यैन
मः दक्षिणांसे ॐरुद्राण्यैनमः अपरगाले ॐ
चामुण्डायैनमः हृदि ॐमहालक्ष्म्यैनमः इति
विन्यस्यमूलेनव्यापकत्रयंकुर्यात् ततोध्यानं
उद्यद्दिनेशायुतमिन्दुकिरीटोत्तुंगकुचांनयन
त्रययुक्ताम् स्मेरमुखींवरदांकुशपाशाभीति
करांप्रभजेभुवनेशीम् इतिध्यानामानसैः सं
पूज्यशंखस्थापनंकुर्यात् ततोयंत्रपूजा प
द्मम् अष्टदलंबाह्यवृत्तेषोडशभिर्दलैः विलि
खेत्कर्णिकमध्येषट्कोणमतिसुन्दरम् वत्त
रश्चैवनतद्वारमेवंमण्डलमालिखेत् ततोपीठा
पद्मस्थक्रमेण शंखस्थापनंकुर्यात् ततःसा

ने॰
सा॰
५३

मानापद्मस्तकपीठपूजां कृत्वा पीठशक्तीः पू-
जयेत् तद्यथा पूर्वादिकेसरेषु जयायै वि-
जयायै अजितायै अपराजितायै नित्यायै
विलासिन्यै दोग्ध्र्यै अघोरायै मध्ये मंगलायै
प्रणवादिनमोन्तेन पूजयेत् तदुपरि सर्वशा-
क्तिपद्मासनाय नमः ततः पूर्ववद्ध्यानावाह-
नादिपुष्पदानपर्यन्तं विधाय केसरेष्वग्न्यादि
कोणमध्ये दिक्षु च ॐ ह्रां हृदयाय नम इत्यादि-
ना षडंगेन पूजयित्वा पंचपुष्पांजलीन् दत्वा
ततआवरणपूजा कर्णिकामध्ये ॐ ह्रं हृल्लेखा-
यै नमः ॐ गगनायै नमः पूर्वे दक्षिणे ॐ रक्ता-
यै नमः उत्तरे ॐ करालिकायै नमः पश्चिमे
ॐ महोच्छुष्मायै नमः षट्कोणे पूर्वे ॐ गा-
यत्र्यै ॐ ब्रह्मणे नैरृते ॐ सावित्र्यै ॐ विष्ण-
वे वायव्ये ॐ सरस्वत्यै ॐ रुद्राय वह्निको-
णे ॐ श्रियै ॐ धनपतये पश्चिमे ॐ रत्यै ॐ
स्मराय ऐशान्यां ॐ पुष्ट्यै ॐ गणपतये ।
षट्कोणस्याभयपार्श्वयोः ॐ शंखनिधये
ॐ पद्मनिधये केसरेष्वग्निनिरृतिवायवीशा-
नमध्येषु च दिक्षु च ॐ ह्रां हृदयाय नम इत्या-
दिना षडंगेन पूजयेत् तथावनिधये के-
सरेष्वग्निकोणादि हृदयादीनि पूजयेत् ।
नेत्रमग्रे दिक्ष्वस्त्रं ध्यानव्याप्यांगदेवताः
भैरव्यादीन् विशेषावककल्पः अष्टदलेषु पा।

वादिक्रमेण ॐ अनंगकुसुमायै ॐ अनंगकु
सुमातुरायै ॐ अनंगमदनायै ॐ अनंगमदनो
नरायै ॐ भुवनपालायै ॐ गगनवेगायै ॐ श
शिरेखायै ॐ गगनरेखायै षोडशदले पूर्वा
दिक्रमेण ॐ करालै ॐ विकरालै ॐ उमायै
ॐ सरस्वत्यै ॐ श्रियै ॐ दुर्गायै ॐ उषायै ॐ ल
क्ष्म्यै ॐ श्रुत्यै ॐ स्मृत्यै ॐ धृत्यै ॐ श्रद्धायै ॐ
मेधायै ॐ मत्यै ॐ कान्त्यै ॐ आर्यायै ततो हिःपू
र्वादि ॐ अनंगरूपायै ॐ अनंगमदनायै ॐ अ
नंगमदनोत्तरायै ॐ भुवनवेगायै ॐ भुवनपालि
कायै ॐ सर्वशिशिरायै ॐ अनंगवेदनायै ॐ
अनंगमेखलायै नमः ततो हिःपूर्वदेहे पूर्वादि ॐ
लाँ इन्द्राय देवनाथाधिपतये सकपावेदाय सायु
धाय सवाहनाय सपरिवाराय ॐ रं अग्नये तेजो
धिपतये सायुधायेत्यादि ॐ मों यमाय प्रेता
धिपतये इत्यादि ॐ क्षां नैर्ऋताय रक्षोधिपतये
सायुधायेत्यादि ॐ वां वरुणाय जलाधिपत
ये सायुधायेत्यादि ॐ यां वायवे प्राणाधिपतये
सायुधायेत्यादि ॐ सां सोमाय ताराधिपतये
सायुधायेत्यादि ॐ ईं ईशानाय सर्वाधिपतये
सायुधायेत्यादि पूर्वेशानयोर्मध्ये ॐ आं ब्र
धि॰ ह्मणे प्रजापतये सायुधायेत्यादि निरृतिव
रुणयोर्मध्ये ॐ ह्रीं अनन्ताय नागाधिपतये
सायुधायेत्यादि तथा च लोकपालास्ततः।

पूज्याः समंनाश्चतरश्चके पुरहनेशायोमंथ्येर
श्रावरुणायोस्तथा अलविस्त्वसदापूज्यादि
गीशावींविदुर्बुधाः इन्द्रादिलोकपालानां
येमंत्रास्तेध्रुवादिकाः ससबीजाश्रयाः सर्वेस
वर्तुर्थीनमोंतकाः इतिवचनात्सर्वेत्रप्रणवा
दिनमोंतेन एतानिवबीजानि एष्वग्निमा
त्यसहितैवरुणानिलसेश्वरैः अनेनविन्दुसंयु
क्तैरेभ्यः पाशेनमायया अनेनयजेल्लोकपाला
न्मूलपारिषदानिमान् हेतिजानिधियायेना
न्दिवपूर्वादितोयजेत् सवाहनायेतिदीपिका
तद्वहिःपूर्वादितः वज्राय शक्त्यै दण्डाय खड्
गाय पाशाय अंकुशाय गदायै शूलाय प
द्माय चक्राय प्रणवादिनमोंतेन पूजयेत् ततो
धूपादि विसर्जनांतंकर्मसमापयेत् अस्यमंत्र
स्य पुरश्चरणं द्वात्रिंशल्लक्षजपः तथा प्रजपेन्
मंत्रविन्मंत्रं द्वात्रिंशल्लक्षमानतः त्रिस्वाद्वयु
क्तैर्जुहुयाद्दष्टद्रव्यैर्दशांशतः अष्टद्रव्याणि
यथा अश्वत्थोदुम्बरप्लक्षन्यग्रोधसमिधस्ति
लाः सिद्धार्थपायसाज्यानि द्रव्याण्यष्टौविदु
र्बुधाः त्रिस्वाद्विति चन्नमधुशर्कराः इति वाग्भ
वेशाम्बवनिताशमबीजत्रयात्मकम् मंत्रंसमु
द्धरेन्मंत्री त्रिवर्गफलसाधनम् न्यासपूजादिकं
सर्वमेकाक्षरीवत् षडंगन्यासेन विशेषः ऐं
ह्रीं श्रीं अंगुष्ठाभ्यांनमः इत्यादि ऐं ह्रीं हृदयायनमः

न्यादिव तथाच षड्दीर्घभाजामध्येन वा
न्भावाद्येन कल्पयेत् षडङ्गानि विधेयानि
जातियुक्तानि देशिकः ध्यानं तु सिंदूरा-
रुणविग्रहां त्रिनयनां माणिक्यमौलिस्फुर
त्तारानायकशेखरां स्मितमुखीमापीनव-
क्षोरुहाम् पाणिभ्यां मणिपूर्णरत्नचषकं र
क्तोत्पलं बिभ्रतीं सौम्यां रत्नघटस्थसव्य
चरणां ध्यायेत्परामम्बिकाम् अस्य पुरश्चरण
जपो द्वादशलक्षः तथाच रविलक्षं जपेन्मं
त्रं पायसैर्मधुराप्लुतैः तद्दशांशेन जुहुयान्मं
त्री प्रत्यादिवचनात् वाग्बीजपुटितामायाबि
येयं त्र्यक्षरी मता अस्य मंत्रस्य पूर्ववन्न्यासः
करांगन्यासस्तु ऐं ह्रीं ऐं अंगुष्ठाभ्यां नमः इत्या-
दि ऐं ह्रूं ऐं हृदयाय नमः इत्यादिव तथाच
मध्येन दीर्घयुक्तेन वाक्पुटेन प्रकल्पयेत् ।
ध्यानं तु जपाभांगीं धृतशशिशेखरां निजकरै-
र्दानं चरक्तोत्पले रत्नाढ्यं चषकं परं भयहरं
सम्बिभ्रतीं शाश्वतीम् मुक्ताहारलसत्पयोध
रनतां नेत्रत्रयोल्लासिनीं वन्दे हं सुरपूजि
तां हरवधूं रक्तारविन्दस्थिताम् एवं ध्यात्वा
पूर्ववद्यजेत् अष्टपत्रेषु विशेषः अं ब्राह्म्यै
इं माहेश्वर्यै उं कौमार्यै ऋं वैष्णव्यै लृं वा-
राह्यै ऐं इन्द्राण्यै औं चामुण्डायै अः महाल-
क्ष्म्यै अं असितांगाय इं रुरवे उं चण्डाय ऋं

ने
सा॰
४५

क्रोधायनमः लं उन्मत्ताय ऐं कपालिने ॐ
भीषणाय अं संहाराय यद्वा अं क्रों असितां
गब्राह्मीभ्यां नमः इत्यादि दीर्घोच्चार्यमानरःश्री
काङ्क्षायां भैरवाः स्मृताः अन्यत्सर्वं पूर्ववद्वि
ध्यम् अस्य पुरश्चरणं जपाद्दशलक्षः इति शि
वः अनंतरं गतास्मधुराक्तैः पलाशपुष्पैर्दश
शांशहोमः तथा च तत्वलक्षं जपेन्मंत्रं जुहुया
त्तद्दशांशतः पलाशपुष्पैः स्वादक्तैः पुष्पैर्वा
रानहदजैः तत्वलक्षं च तु विंशतिलक्षमि
तिकेचित् ॥ अनेनैव बिन्दुसंयुक्तो मायाब्र
ह्माग्निनारवान् पाशादित्रयवरो मंत्रः सर्वव
श्यफलप्रदः अस्यषकादशीवद्दषिश्छन्दोदे
वतान्यासः अंगमन्त्रस्य क्रों अंगुष्ठाभ्यां नम
इत्यादि क्रों हृदयाय नमः इत्यादि च सर्वत्र बी
जेनकारांगन्यासौ कुर्यात् तथा च निबंधे
रक्षायाः पूर्वमुक्ताः सबीजैः सांगाक्रियाम
ता ध्यानम् वरांकुशौ पाशमभीतिमुद्रा
करैर्वहंतीं कमलासनस्थाम् बालार्ककोटि
प्रतिमां त्रिनेत्रां भजेहमाद्यां भुवनेश्वरीं नामश्र
स्याः पूजा एकादशीवत् अष्टदलेषु ब्राह्म्या
दियुगलं पूजयेत् अस्य मंत्रस्य षोडशदलेपूजा
यां अनुक्तत्वात् षोडशदललाभावः तथा च
अंगानि केसरेषुस्युः पत्रे ष्यामानरःक्रमात्
इन्द्रादयः पुनः पूज्यास्तेषामस्त्राणि तद्बहिः

अस्यचरस्वरागेजपोदशांशतः दधिमधुघृता-
क्ताभिरश्वत्थोदुम्बरप्लक्षाणांसमिद्भिस्तिलैर्दु
ग्धाक्तैर्दशांशहोमः तथाच हविष्मधुरज
पेन्मंत्रेणनवलक्षंजितेन्द्रियः दधिमधुघृताक्ता
भिर्जपान्तेमंत्रवित्तमः दधिक्षीरघृताक्ताभिः
समिद्भिःक्षीरभूरुहाम् तत्संख्ययातिलैःशुद्धैः
पयोक्तैर्जुहुयात्ततः अत्रचतत्रशब्देनदशांशं
ते पूर्वोक्तैर्दशांशतत्रमितिवचनात् अन्येनभुवने
श्वरीमंत्रेणेनकाः अत्रप्रसिद्धत्वादपेविनार
ति अथान्नपूर्णा मायाहृद्भगवत्येनेमाहेश्व
रिपदंततः अन्नपूर्णेठयुगलेमनुः सप्तदशा
क्षरः अयंमंत्रःप्रणवादिरष्टादशाक्षरः प्र
णवादिर्वाश्रीबीजादिर्वाभवादिश्चकामा
दिश्चमायांविनासप्तदशाक्षरः कल्पेकवा
वेवतथाप्रतिपादनात् विशेषफलस्यबीजस्या
दिक्लैनैवांशकल्पना प्रणवाद्यायप्रदादेवि
दासप्रसादप्रदात्री अत्रहामोदप्रदावैवप्रदा
दासप्रादप्रदात्री अत्रदामोदप्रदावैवसदा
विभववर्धिनी मायाद्यायावप्रदादेवीनदासास
कलेष्टदा श्रीबीजाद्यायप्रदादेविवाग्विभवव
र्धिनी वाग्बीजाद्यायप्रदादेवीसर्वकामप्रदा
दायिनी कामाद्यायावप्रदादेवीभोगमोक्षैकदा
यिनी नारमायादिकादेवीभोगसदाविभवदा
यिनी मायाश्रीयुग्मबीजाद्यासदासंपत्तिप्रद
यिनी श्रीमायायुग्मबीजाद्यासदा

णी अस्य पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादि पीठन्यासा
न्तं विधाय हृत्पद्मे शुक्केसरेषु मध्ये च भुवनेश्वरीपी
ठमन्त्रेण पीठशक्तीर्विन्यस्य ऋष्यादिन्यासं कु
र्यात् तद्यथा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मु
खे पंक्तिश्छन्दसे नमः हृदि अन्नपूर्णायै देव
तायै नमः तत्रैव एतांसां मन्त्रशक्तीनां ऋषिः
ब्रह्मा उदाहृताः पंक्तिश्छन्दः समाख्यातं देव
ता चान्नपूर्णिका ततः करन्यासो ह्रां अङ्गु
ष्ठाभ्यां नमः ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः स्वाहा ह्रूं मध्यमाभ्यां
हुम् नमः ह्रैं अनामिकाभ्यां नमः वषट् ह्रौं कनिष्ठिका
वौषट् भ्यां नमः ह्रः करतलपृष्ठाभ्यां नमः फट् इत्येवम
ङ्गन्यासः ह्रीं हृदयाय नम इत्यादि सर्वं च बीजे
न कुर्यात् तथा च अङ्गानि मायया कुर्यात् ततो
देवीं विचिन्तयेत् यद्बीजाया भवेद्विद्या तद्बी
जेनाङ्गकल्पना ततो ध्यानम् रक्तां विचित्रव
सनां नवचन्द्रचूडामन्नप्रदाननिरतां स्तनभार
नम्राम् नृत्यन्तमिन्दुशकलाभरणं विलोक्य
हृष्टां भजे भगवतीं भवदुःखहन्त्रीम् एवं ध्यात्वा
मानसैः संपूज्य शङ्खस्थापनं कुर्यात् ततः साधा
रणपद्धत्युक्तपीठपूजां विधाय भुवनेश्वरीमन्त्रो
क्तविन्यासादिपीठमन्त्रेण पूजां विधाय पुनर्ध्याना
वाहनादि पञ्चपुष्पाञ्जलिदानपर्यन्तं कर्म विधा
यावरणपूजामारभेत तद्यथा केसरेष्वग्निको
णे ह्रीं हृदयाय नमः नैरृते ह्रीं शिरसे स्वाहा ।

वायव्ये ह्रुं शिखायै वषट् ऐशान्ये ह्रैं कवचाय
हुम् मध्ये ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् चतुर्दिक्षु ह्रः अ
स्त्राय फट् अष्टदलेषु पूर्वादिक्रमेण ब्राह्म्यै मा
हेश्वर्यै कौमार्यै वैष्णव्यै वाराह्यै इन्द्राण्यै चामु
ण्डायै महालक्ष्म्यै सर्वत्र प्रणवादि नमोन्तेन पू
जयेत् तत्रैव दलेषु पूजयेदेता ब्राह्म्याद्याः क्रो
मतः स्थिताः षड्दलचतुर्दले पद्मस्योपरि विन्दुयुक्तः अ
गावः कालिकापुराणोक्तमन्त्रसेतुकरणे तत्रेंद्रा
दीन् वज्रादींश्च पूर्ववत्पूजयेत् धूपादि विसर्जनान्ते
नैव कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणे जपाः षोडश
लक्षसंख्याः तथा च यथाविधि जपेन्मन्त्रं
सहस्रकम् साज्येनान्नेन जुहुयात् दश
मांशमनेन रम् अस्य ऋष्यादिन्यासो ब्राह्म्यादिषु
नान्तनतत्याक्ता अथ त्रिपुरामन्त्रः श्रीमायाम
दनैः प्रोक्तो मन्त्रो बीजत्रयात्मकः अस्य पूजा
प्रयोगः प्रातः कृत्यादि पीठन्यासान्ते भुवनेश
रीमन्त्रोक्तजयादि पीठमन्त्रान्ते विन्यस्य ऋष्या
दिन्यासं कुर्यात् शिरसि संमोहनाय ऋषये न
मः मुखे गायत्रीछन्दसे नमः हृदि त्रिपुरा
यै देवतायै नमः ततः करन्यासः श्रीं अंगु
ष्ठाभ्यां नमः ह्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा क्लीं मध्यमा
भ्यां वषट् श्रीं अनामिकाभ्यां हुम् ह्रीं कनि
ष्ठिकाभ्यां वौषट् क्लीं करतलपृष्ठाभ्यां फट्
एवं श्रीं हृदयाय नमः ह्रीं शिरसे स्वाहा ।

ते
सा॰
४७

47

क्लीं शिखायै वषट् श्रीं कवचाय हुम् ह्रीं नेत्रत्र-
याय वौषट् क्लीं अस्त्राय फट् तथा च निबंधे
ऋषिः संमोहनश्छन्दो गायत्री देवतास्य तु वि-
पुटाख्याहि हृतैर्लैः श्रीं जैरंगानि षट्क्रमात् ।
ततो ध्यानम् पारिजातवने मध्ये माणिक्यमणि-
कुट्टिमे रत्नसिंहासने रम्ये पद्मे षट्कोणशो-
भिते अथ लोकत्रयहृद्यसंनिषण्णां देवतां
स्मरेत् चापं पाशांकुशं सरसिजान्यंकुशं पुष्प-
बाणान् बिभ्राणां करसरसिजै रत्नमौलिं त्रि-
नेत्राम् हेमाब्जाभां कुचभरनतां रत्नमंजीरकां-
चीग्रैवेयाद्यैर्विलसिततनुं भावये शक्तिमा-
द्याम् वामादर्शं तानलकरागडकमज्जुरुका-
व् वहंतीभिः कुवातीभिः सखीभिः परिवारि-
ता करुणामृतवर्षिणाप सपनीसाथ कंदृशा
अभ्रुतेपयतनतमोकवेदयंतीपद्मयुगलमिति
दक्षिणामूर्तिवचनात् एवं ध्यात्वा मानसैः सं-
पूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततः सामान्योक्तपी-
ठपूजां विधाय केसरेषु भुवनेश्वरीमंत्रोक्तज-
यादिपीठमंत्रं तेन संपूज्य पुनर्ध्यात्वावाहनादि
पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावरणपू-
जामाचरेत् तथाग्न्यादिषट्कोणे ॐ लक्ष्म्यै ।
एवं क्रमेणाहरये गौर्यै शिवाय ज्ये कामाय
षट्कोणस्योभयपार्श्वे शंखनिधये पद्मनि-
धये प्रणवादिनमोन्तेन मंत्रेण केसरेष्वग्न्या-

दिकोणवत्तच्केषु मध्ये हिद्वव श्रीहृदयायन
मः स्वाहादिना षडङ्गेन पूजयेत् पत्रेषु ब्राह्म्याद्या
मातरः पूज्याः तथा च निबन्धे हृल्लेखाविधि
ने पीठे पूजयेन्मन्त्रविधानवित् अग्न्यादिषु षट्
कोणेषु लक्ष्म्याद्याः प्रतिपूजयेत् लक्ष्मीं हेम
प्रभां नीलवरदाब्जयुगाभयाम् शंखचक्रगा
दाम्भोजधरां हेमनिभां हरिम् पाशांकुशाभया
भीष्टधरां गौरीं जपारुणाम् स्रगक्षशूलाभया
भीष्टधरां स्फटिकनिभं शिवम् नीलोत्पलधरां
सौम्यां रतिं काञ्चनसन्निभाम् धनपाशांकुशे
ष्वासपुष्पबाणकरं स्मरम् पूर्ववन्निधियुग्मं
च यजेदुभयपार्श्वयोः बहिरङ्गानि संपूज्यप-
त्रेषु मातरः पूज्या लोकपालांश्च पूजये-
त् तथा च निबन्धे लोकेशानन्तिनाद्रूपान
वेदयेत्सौम्यविग्रहान् इति ततो धूपादिवि
सर्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं ज
पो द्वादशलक्षः तथा च भानुलक्षं जपेद्दे
मन्त्रं तावत्सहस्रकम् बिल्वाश्वत्थसंभूतैर्म
धुसिक्तैः समिद्वरैः जपापुष्पैश्च जुहुयात्तोय
येष्टसनाशुकम् अश्वत्थःपैप्पलः श्रप
पेत्रस्त्रिया तथा च मन्त्रादिर्वाभवेद्द्विकामा
दिर्वाभवेदयम् इति दक्षिणामूर्तिवचनात्
अन्तेभिधास्यतारिन्तां तत्रिफलदायिनी।
तारो माया च र्मबीजमर्ह रिशाखराविना।

ह्रूंमेस्वरं तैं भगवान्दर्शी दीर्घेनेन्दुच्छदम् सेव
तैं भगवान्मायाफट्केनोडादशाक्षरः मायावी
जेभुवनेश्वरी वर्म हूं ऋषिः रवकारः ईशाक्षरः
पकारः ह्रूंमेश्वकारः नदेन्दुच्छकारः भगपर्के
स्तयुक्तः दक्षीस्वरूपम् दीर्घेनेन्दुच्छदम् हूंसे
वर्तः दकारः भगपकारास्तयुक्तः अस्याजेनेम
निः विराट्छन्दः नरितादेवता पुरुषार्थेसि
ड्येविनियोगः तथाच मुनिरजेनप्राख्यातो
विराट्छन्दः समीरितम् देवतानरिताप्रोक्ता
पुरुषार्थफलप्रदा अस्यमूलजप्यइतिः ध्यानःके
न्यादिपीठन्यासंतेकर्मविधायकेसरेषुजयादि
पीठन्यासान्तेकर्मविन्यसनउपरिमध्ये दहेव

शक्ती,

जेरेहुगुरुत्रुरुहिंगुलहिंगुलगजेगजेहूंऊंदा
पंचाननायनमः तथाच सेवर्तकेबिंदुयुक्तः
कवर्वसकलेवियत् वज्रदेहगुरुहढन्दमामा
मा हिंगुलद्वयम् गजेयुग्मंवियत्सेन्दुर्वर्मदो
दीर्घबिन्दुमान् पंचाननायहृदयपीठमंत्रः
प्रकीर्तितः ततःऋष्यादिन्यासः शिरसि
अजेनऋषयेनमः मुखेविराट्छन्दसेनमः
हृदिनरितायैदेवतायैनमः ततोमंत्रन्यासः
मूर्ध्नि ऊंनमः भालेहूंनमः गलेरवंनमः हृ
दिवंनमः नाभौक्षेनमः ऊर्वोःस्त्रीनमःजा
न्वोः हूंनमः जंघयोःदंनमः पादयोःफट्
नमः तथाचनिबंधे मायाविवर्जितावर्णा

मूर्ध्नि भाले गले हृदि नाभौ गुह्ये ऊरुयुग्मे पुना
र्नेत्रपादेषु च विन्यस्य व्यापकं कुर्यात् मूलके
नैव साधकः ततो मूलेन व्यापकं कुर्यात् तत
श्च करांगन्यासः वज्रे अंगुष्ठाभ्यां नमः ह्रूं तर्ज
नीभ्यां स्वाहा हस्त्रीं मध्यमाभ्यां वषट् स्त्रीं अना
मिकाभ्यां हुम् ह्लूं लेने त्राभ्यां वौषट् रे फट् कर
तलपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु विन्यसेत् त
थाच क्रमाद्यैः समभिर्वर्णैः पूर्वं पूर्वं विवर्जितैः
ड्याम्बां हृद्याभ्यां षडंगानि कुर्यात् साधकसत्तमः त
तो ध्यानम् श्यामां वर्हिकलापशेखरयुतामा
बद्धपर्णांशुकां गुंजाहारलसत्पयोधरभाराम
ष्टाहिपां विभ्रतीम् ताडंकांगदमेखलागुण
रणन्मंजीरतां प्रापितां कैरातीं वरदाभयोद्य
करां देवीं त्रिनेत्रां भजे एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य
शंखस्थापनं कुर्यात् ततः सामान्यार्घ्यं पीठपू
जां विधाय पद्मकेसरेषु पूर्वादिक्रमेण ॐ जया
यै नमः एवं विजयायै अपराजितायै विन्या
यै विलासिन्यै दोग्ध्र्यै अघोरायै मध्ये मंगला
यै प्रणवादिनमोन्तेन पूजयेत् तथाच हृल्लो
खकल्पिते पीठे नवशक्तिसमन्विते पूजयेद्वा
रितां देवीं वक्ष्यमाणविधानतः पुनर्मध्ये ह्रैं हं
वज्रदेह हुं हुं फट् हिंगुल हिंगुल गजेग हैं हं दां
पंचाननाय नमः ततः पूर्वोक्तां ध्यात्वावाहना
दिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय आवरणपूजा

५

ने॰ मा॰ ५५

मावयेत् अथाष्टिकेसरेषु वह्निके गायत्र्यै हृदया
य नमः ॐ हूं गायत्र्यै शिरसे स्वाहा हीं क्लूं गा
यत्र्यै कवचाय हुम मध्ये ॐ हूं गायत्र्यै नेत्रत्रया
य वौषट् दिक्षु हूं फट् गायत्र्यै अस्त्राय फट् त
थाच निबंधे श्रीगौः प्रणीतां गायत्रीं केसरेषु चं
येत्क्रमात् दलेषु पूजयेद् देवाः श्रीबीजाद्याः स्व
भूषिताः ॐ कारीं विंधवरीं च एं ओं कृन्तनीं देव
णीं ह्रियाम् हूं कारीं देमकारीं च फट्कारीं म
नोयजेत् पूर्वादिषु दलेषु बाकंन श्रीहूंका
यै नमः इत्यादि अथ तैः श्रीफट्कारिण्यै नमः
द्वारसोभयपार्श्वे ॐ जयायै नमः ॐ विजयायै
नमः तद्दाहे किंकराय रक्त रक्त भरितानाना
शिरो भव हूं फट् इति मंत्रेण किंकरं पूजयेत्
तथाच द्वारस्य पार्श्वयोः पूज्ये हेमवेत्रकराम्बु
जे जयाख्या विजयाख्या च किंकरायपदं ततः
रक्तरक्तपदस्यान्ते भरितान्ताशिरो भव वर्मास्त्रा
न्तेन मनुना किंकरं तद्बहिर्यजेत् अथेन्द्रादि
पूजानाश्रित्य निबंधेन क्रमात् तथाच पूजादि
विसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणा
जपो लक्षसंख्याः तद्दशांशेन बिल्वसमिद्
होमः अथ नित्यामंत्राः कामभवं कामबीजे
व नित्यक्लिन्ने मदद्रवे पुनः द्रावे च द्विवर्णमंत्रो
हारद्राणीयमीरितः अस्य पूजाप्रयोगः प्रा
तः स्नानादि पीठन्यासान्तं विधाय केसरेषु मा

ध्येव पूर्वादिक्रमेणजयादि ह्रीं आसनायनमः
येतं विन्यस्य करन्यासादिन्यासमाचरेत् तद्यथा
शिरसि संमोहनस्वरूपायैनमः मुखेनिरञ्जरसे
नमः हृदि नित्यायैदेवतायैनमः ततःकराङ्ग
न्यासः ऐं अङ्गुष्ठाभ्यांनमः ऐं तर्जनीभ्यांस्वाहा।
ऐं मध्यमाभ्यांवषट् ऐं अनामिकाभ्यांहुम् ऐंक
निष्ठाभ्यांवौषट् ऐंकरतलपृष्ठाभ्यांफट् एवं
एवं ऐं हृदयायनम इतिहृदयादिषुषडङ्गेषुन्य
सेत् तथाचनिवेद्य वाचाहूतावडङ्गानिनि।
न्योध्यायेद्यथाविधि अर्धेन्दुमौलिममलाम
मलाभिधेयामम्भोजपाशसृणिरक्तकपाल
हस्ताम् रक्ताङ्गरागवसनाभरणां त्रिनेत्रां ध्या
येत्क्लिन्नवनितांमदविह्वलाङ्गीम् एवंध्या
त्वामानसैः संपूज्य शङ्खंविस्थापनं कुर्यात् तत्रा
पीठपूजांविधायकेसरेषुजयादिपीठशक्तीः
संपूज्य मध्ये ह्रीं आसनायनमः इतिसंपूज्य।
पुनर्ध्यात्वावाहनादिपञ्चपुष्पाञ्जलिदानप
र्यन्तंविधायावरणपूजांकुर्यात् तद्यथा के
सरेष्वग्न्यादिकोणचतुष्टये ऐं हृदयायनमः
ऐं शिरसेस्वाहा ऐं शिखायैवषट् ऐं कवचा
यहुम् मध्ये ऐं नेत्राभ्यांवौषट् दिक्षु ऐं अस्त्रा।
यफट् पत्रेषुपूर्वादिक्रमेण ॐ नित्यायै ॐ।
निरञ्जनायैनमः क्लिन्नायै क्लेदिन्यै मदनातुरा
यै मदद्रवायै द्राविण्यै तारिण्यै सर्वचप्रणावा।

ते.
सा.
प.

50

दिनमेतेन पूजयेत् तद्बाह्ये इन्द्रादीन् वज्रादींश्च पू
जयेत् ततो धूपादिविसर्जनान्तेन कर्म समापयेत्
अस्य श्रुश्रूषणं वक्तलेदं जपः तथा च वक्तलेदं
जपित्वा तु मधुराक्तैर्मधूकजैः कुसुमैरयुतं हुत्वा तो
षयेद्गुरुमात्मवान् अथ वज्रप्रस्तारिणी वामा
यान्तं तरं निरोधं क्लीं मे मूर्येमदद्वे स्वाहान्तेयं विसर्ग्या
कामं त्रैवाच्यप्रदायकः अस्य पूजार्थं षट्कोण
द्वादशदले च वज्रद्वीरं चक्रमेव अस्य पूजाप्रयोगः
प्रातःकृत्यादि पीठन्यासान्तेन कर्म विधाय केसरेषु
जयादि पीठमन्त्रेण विन्यस्य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्
शिरसि अंगिरसे ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छन्दसे
नमः हृदि वज्रप्रस्तारिणी देवतायै नमः ततः क
राङ्गन्यासौ ऐं अंगुष्ठाभ्यां नमः ऐं तर्जनीभ्यां स्वा
हा ऐं मध्यमाभ्यां वषट् ऐं अनामिकाभ्यां हुम् ऐं
कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ऐं करतलपृष्ठाभ्यां फट्।
एवं हृदयादिषु तथा च निबन्धे अंगिरा ऋषि
स्त्रिष्टुप्छन्दो मुनिभिरीरितम् वज्रप्रस्तारिणी
प्रोक्ता देवताभीष्टदायिनी वाग्भवेन षडंगानि वि
दध्यान्मन्त्रवित्तमः ततो ध्यानम् रक्ताब्धौ रत्नपो
तेरविटलकमलाभ्यन्तरे सन्निषण्णां रक्तांगी।
रत्नमौलिस्फुरितशशिकलाशेखरवक्त्रां त्रिनेत्राम्
बीजापूरेषुपाशांकुशमदनधनुः सत्कपालानि।
हस्तैर्बिभ्राणामानतांगीं स्तनभरनमितां नाभिका
मौश्रयामः एवं ध्यात्वा मानसैः सम्पूज्य शंखं स्थापनेद्

येत् पूर्ववत्पीठपूजां कृत्वा पुनर्ध्यात्वावाहनादिपं
चपुष्पांजलिदानपर्यंतंविधायावरणपूजामाचरेत् के
सरेष्वग्न्यादिकोणमध्येदिक्षु च ऐं हृदयाय नमः इत्या
दिषडंगानिसंपूज्य द्वादशदलेषु पूर्वादिक्रमेण ऐं हृल्ले
खायै नमः क्लेदिन्यै क्लिन्नायै क्षोभिण्यै मदनातुरा
यै निरंजनायै रागवत्यै मदनावत्यै मेखलायै द्रावि
ण्यै वेगिन्यै स्वरायै तथा हृल्लेखा क्लेदिनी क्लिन्ना
क्षोभिणी मदनातुरा निरंजना रागवती सप्तमी मदा
नावती मेखला द्राविणी पश्चाद्वेगवत्यपरा स्मृता
ततो ह्रीं ब्राह्म्यादिमातॄः पूजयेत् ततो ह्रिं इंद्रादींल्लो
कपालान्पूजयेत् तथा च निबंधे मानसोदितविद
कृत्वाः पुनः पूज्या दिगीश्वराः ततो धूपादिविस
र्जनांतं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं लक्षजपः
तथा च मंत्रमेतं जपेल्लक्षं जुहुयात्तद्दशांशतः अ
पुनेत्पायसहुताशैर्वृताक्तैः समिद्वरैः राजवृक्षैः पा
लाशैः इति भुवनेश्वरीविद्यापरिच्छेदः ॥ अथ
डंगीमंत्रं वक्ष्ये इष्टफलप्रदम् यथाविरुद्धोवि
द्वात्का भूयासोमर्गीवाभ्भवेत् पेचांतकः प्रतिष्ठावा
मारुतो भौतिकामनुः तारादिहृदयांतोयं मंत्रो
वसुवर्णः स्मृतः अग्निर्दकारः वर्णः उकारः पेचांत
केगकारः प्रतिष्ठा आकारः मारुतो यकारः भौति
कः पकारः अस्य पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादि पी
ठन्यासांतं विधाय केसरेषु मध्ये च पीठशक्तीर्विम
लेत् तद्यथा ओं प्रतिष्ठायै नमः ईं मायायै नमः ऊंज

ते॰
स॰
पा॰

51

ह्यायैनमः ऐं सत्यायैनमः ऐं विशुद्धयैनमः
ॐ नन्दिन्यैनमः ॐ सुप्रभायैनमः ॐ अं सर्वसि
द्धायैनमः तदुपरि ॐ वज्रनखदंष्ट्रायुधमहा
सिंहाय हुं फट् नमः इति विन्यसेत् ततऋष्यादि
न्यासः शिरसि नारदाय ऋषयेनमः मुखे गा
यत्री छन्दसे नमः हृदि दुर्गायै देवतायैनमः
ततः करांगन्यासः ह्रीं ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै मध्यमा
भ्यां वषट् ह्रीं ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै अनामिकाभ्यां हुं
म् ह्रीं ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै कनिष्ठाभ्यां वौषट् ह्रीं ॐ
ह्रीं दुं दुर्गायै करतलपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदया
दिषु न्यासं विधाय नमस्कारविमुक्तेन मूल
मंत्रेण साधकः ह्रीं माद्यैः षडङ्गबीजैः षडङ्गा
नि यथाविधि ततो ध्यानम् सिंहस्था शशि
शेखरा मरकतप्रख्या चतुर्भिर्भुजैः शंखं च
क्रधनुः शरांश्च दधती नेत्रैस्त्रिभिः शोभिता
आमुक्तांगद हारकंकणरणत्काञ्चीक्वणन्नूपु
रा दुर्गा दुर्गतिहारिणी भवतु नो रत्नोल्लसत्कु
ण्डला एवं ध्यात्वा मानसैः सम्पूज्य शंखस्थापनं
कुर्यात् ततः पीठपूजां कृत्वा केसरेषु मध्ये च
पूर्वादिक्रमेण ॐ प्रभायैनमः ॐ मायायै
नमः ॐ जयायैनमः ऐं सूक्ष्मायैनमः ऐं विशु
द्धायैनमः ॐ नन्दिन्यैनमः ॐ सुप्रभायैनमः ॐ
विजयायैनमः ॐ सर्वसिद्धिदायैनमः तदु
परि ॐ वज्रनखदंष्ट्रायुधाय महासिंहाय हुं फट्

नमइतिपूजयेत् तथाच आयुधत्रयकीवर
ह्निनैः पूजयेदिमाः शरणवानेनरवज्ञनखदंष्ट्रा
युधायच महासिंहायवर्माह्वनतिः सिंहमनुर्म
तः दद्यादासनमेतेन मूर्तिंमूलेनकल्पयेत् ततः
पुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं
विधायावरणपूजांविधातुमारभेत् अग्निनि
र्ऋतिवाय्वीशानकोणमध्येदिक्षुच ह्रीं ॐ ह्रीं दु
र्गायैहृदयायनमइत्यादिनापूजयेत् ततः
पत्रेषुपूर्वादिक्रमेणजंजयायैनमः विंविजया
यैनमः प्रींप्रीत्यैनमः कींकीर्त्यैनमः पंप्र
भायैनमः श्रंश्रद्धायैनमः मेंमेधायैनमः धंधृ
त्यैनमः तथाचनित्यैवं जयाचविजयाकीर्तिः
प्रीतिःपश्चात्प्रभापुनः श्रद्धामेधाधृतिःप्रोक्ताः
स्वनामाद्यक्षरादिकाः पत्राग्रेषु ॐशंखायन
मः एवंचक्राय गदायै खड्गाय पाशाय
अंकुशाय शराय चापाय तद्बाह्ये इंद्रादीन्वज्रा
दींश्चपूजयेत् ततोधूपादिविसर्जनांतंकर्मस
मापयेत् अस्यपुरश्चरणंमष्टलक्षजपः तथाच
बिल्वदलैर्जपेन्मंत्रं तिलैर्मधुरलोडितैः पयोभ
सावाज्ययुक्तयान्नसहस्रंजितेंद्रियः अथमहि
षमर्द्दिनीमंत्रः भाते विपयस्तनयनेश्वेतामर्द्दि
हृदयम् अष्टादशीसमाख्याताविद्यामहिष
मर्दिनी नारायणीतंत्रे विष्णुर्हिमजकालाधि
रात्रिर्हृदयानिठठयम् अष्टादशीसमाख्याताविद्या

यामहिषमर्दिनी विषमकारः मजषकारः का
लोमकारः अग्नीरकारः इत्यइतिवचनादिका
रवेकोदकारः अयंमेत्रस्तारादिर्मायादिर्वा-
ग्भवादिर्वधूबीजादिः कवचादिश्चत्रवादये
भवति तथाचविश्वसारे प्रणवाद्यांजपेद्धियो
मायाद्यांवाजपेत्सुधीः वधूबीजादिकांवापिक
वचाद्यांजपेत्तथा सर्वकालेषुसर्वत्रकामाद्यां-
वाजपेत्सुधीः वाग्भवाद्यांजपेन्नित्यंदेवीवाक्य
विशुद्धये शक्तिबीजयुग्मेनमूलविपरमदेशु
के विनाबीजैर्महाविद्यानिर्वीर्यापरिकीर्ति
ता दशान्तरीसमानास्तिविद्यात्रिभुवनेश्वरी
प्रणवत्वेनयामायाभवेद्विद्यापुनर्दशी कामं
प्रणवसंयुक्तेभवेद्विद्यापुनर्दशी विनाबीजै
र्महाविद्यानिर्वीर्यापरिकीर्तिता इतिविश्वा-
सारवचनात् अथपूजाप्रयोगः प्रातःकृत्या-
दिपीठन्यासान्तंकर्मसमाप्यकेसरेषुमध्येचतु-
र्गामंत्रोक्तपीठशक्तीः पीठमन्त्रं न्यसेत ततः
पूर्वोक्तऋष्यादिन्यासंकृत्वाकरांगन्यासौकुर्या
त् तद्यथा ॐमहिषहिंसके हुं फट् अंगुष्ठाभ्यांन
मः ॐमहिषपात्रेघाति हुं फट् तर्जनीभ्यांस्वाहा
ॐमहिषहेयघर हुं फट् मध्यमाभ्यांवषट् ॐम
हिषंहनहनदेवि हुं फट् अनामिकाभ्यांहुम् ॐ
महिषसूदनि हुं फट् कनिष्ठिकाभ्यांवौषट् न
यावतंत्रे ॐमहिषहिंसके हुं फट् हृदयायनमो

हृदि ॐ महिषघ्ने शूलाग्रे ग्रा विं हूं फट् शिर उद्दीतम
महिषघ्ने हैषयष्टं हूं फट् नः शिखामन्तुः ॐ महि
षघ्ने हन हन देवि हूं फट् कवचमित्यपि ॐ महिष
सूदनि हूं फट् अस्त्रांगं स्मृतं भैरवि मंत्रैरेतैर्नो
नियुक्तैः पंचांगानि प्रकल्पयेत् एतेन सर्वत्रैव
णावादि ततो ध्यानम् गारुत्मोपलसन्निभां मा
लिमौलिकुण्डलमण्डिताम् नौमि भालवि
लोचनां महिषोत्तमांगनिषेदुषीम् शंखचक्र
कृपाणखेटकबाणकार्मुकशूलकराम् तर्
जनीमपि बिभ्रतीं निजबाहुभिः शशिशेखरा
म् एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्या
त् ततः पीठपूजां विधाय केसरेषु मध्ये च पूर्वो
क्तपीठशक्तीः पीठमन्त्रं च यजेत् अत्र शंखनिषेधो
विश्वसारे कालीवत्संजये देवीकालीवत्फल
मानुयात् नवैलंबी यजेद्देवीं न तुलस्या कदा
चन न शंखेनार्घ्यपात्रे स्यात्कथितं पद्मयोनि
ना विश्वामित्रस्य पात्रेण ताम्रदावापि शिवो य
जेत् ततः पुनर्ध्यानावाहनादिपंचपुष्पांजलि
दानपर्यन्तं विधायावरणपूजामाचरेत् अग्नि
निर्ऋतिवाय्वीशानकोणेषु दिक्षु च पूर्ववदं
गपूजयेत् ततः पत्रेषु पूर्वादिक्रमेण ओं दुर्गा
येनमः ईं वरवर्णिन्येनमः ऊं आर्यायनमः ऐं
कनकप्रभायैनमः ऌं कृत्तिकायैनमः ऐं अ
भयप्रदायैनमः ओं कन्यायैनमः अः सुरूपायैन.

53

मः पत्रेषु पंचक्रायनमः रेखांशायनमः ले
लिहानायनमः पर्वबंधविटकायनमः प्रांवाणा
यनमः पंथनुषेनमः संपुलायनमः हेतजो
लैनमः तदहिरिद्राद्रीवज्रादीश्चपूजयेत्
ततोधूपादिविसर्जनांतंकर्मकुर्यात् तस्यब
लिदानमंत्रस्तु एहिएहिपदद्वन्द्वंगृह्णगृह्ण
पदद्वयम् मदीयंचबलिंदेविललापकपद
द्वयम् साधयहितयंब्रूयात्तवादयहितयंपुनः
सर्वसिद्धिप्रदेदेविनमःस्वाहापदेनच बहि
दानस्यमंत्रोयंमदीयाःपरिकीर्तितः अस्यपु
रश्चरणंतुषोडशलक्षः अष्टसहस्रंतिलैर्होमः
तथाच षट्लक्षंजपेन्मंत्रंतत्सहस्रंतिलैःशुभै
रित्यादिवचनात् अथजयदुर्गामंत्रः तारे
दुर्गेदुर्गेरक्षमेस्वाफांतेसलोचनम् हिंदातो
जयदुर्गेयंविद्यावेद्यादशाक्षरी अस्यपूजाच
योगः आतःकृत्वादिदुर्गामंत्रोक्तऋष्यादि
न्यासांतकर्मकृत्वाकारंगन्यासंकुर्यात् यथा
ॐदुर्गेअंगुष्ठाभ्यांनमः ॐदुर्गेतर्जनीभ्यांस्वाहा
ॐदुर्गायैमध्यमाभ्यांवषट् ॐभूतरक्षिण्यै अ
नामिकाभ्यांहुम् ॐदुर्गेदुर्गेरक्षणिकनिष्ठि
काभ्यांवौषट् ॐदुर्गेदुर्गेरक्षणिकरतलपृष्ठा
भ्यांफट् एवंहृदयादिषु तथाचनिबंधे तारा
दिदुर्गेहृदयंदुर्गेचशिरईरितं दुर्गायैस्याच्छि
खावर्मभूतरक्षिणीकीर्तितम् तारादिदुर्गे

द्वितयुगलोरस्त्राणपहस्तमुदीरितम् ततोध्यानम्
कालाभ्राभांकटाक्षैररिकुलभयदाम् मौलि
बद्धेन्दुरेखां शंखचक्रकृपाणंत्रिशिखमपिक
रैरुद्वहन्तीं त्रिनेत्राम् सिंहस्कन्धाधिरूढांत्रिभु
वनमखिलंतेजसापूरयन्तीं ध्यायेद्दुर्गांजया
ख्यांत्रिदशपरिवृतांसेवितांसिद्धिकामैः एवं
ध्यात्वामानसैःसंपूज्यअर्घ्यस्थापनंकुर्यात् ततः
पूर्वोक्तपीठपूजांविधायपूर्ववदावरणपूजां
कुर्यात् अस्यपुरश्चरणंपंचलक्षजपः हुतेनद
शांशतोहोमः तथाचनिवेद्ये बाणलक्षंजपेन्मं
त्रंचैतेनकुर्यात्ततः दशांशंसंस्कृतेनवह्नौब्राह्म
णानपिपूजयेत् अष्टादशोदितेपीठेपूर्ववत्पू
जयेत्सुधीः अथशूलिनीमंत्रः ज्वलज्वलपद
स्यान्तेशूलिनीतिपदंततः दुष्टग्रहहुमस्यान्ते
वह्निजायावधिर्मनुः अस्यपूजाप्रयोगः प्रा
तःकृत्यादिदुर्गामंत्रोक्तपीठन्यासान्तेकृत्वा
ऋष्यादिन्यासंकुर्यात् यथा शिरसि दीर्घतप
सेऋषयेनमः मुखेककुप्छन्दसेनमः हृदि
शूलिन्यैदेवतायैनमः ततःकरांगन्यासौकुर्या
त् यथा शूलिनिदुर्गेहुंफट् अंगुष्ठाभ्यांनमः
शूलिनिवरदेहुंफट्तर्जनीभ्यांस्वाहा शूलि
निविन्ध्यवासिनिहुंफट्मध्यमाभ्यांवषट् शू
लिनिअसुरमर्दिनियुद्धप्रियेत्रासयत्रासयहुंफ
ट् अनामिकाभ्यांहुम् शूलिनिदेवसिद्धसुपू

ते
सा°
५४

54

जिनेनन्दि निरञ्जनमहायोगेश्वरि हूं फट् कनि
ष्ठाभ्यां वौषट् एवं हृदयादिषु तथा वनिबन्धे
दुर्गे हृद्वरदे शीर्षे विन्ध्यवासिनि तच्छिखा अस
रेनेमर्दिनि सायुद्धपूर्वे प्रियेपुनः त्रासयच्छिन
येवर्म देवसिद्धसुपूजिते नन्दिनि साद्द्रयुगे
महायोगेश्वरि क्रमा शूलिन्याद्याङ्गफट्नाःसं
वांगमनवः क्रमात् ततो ध्यानम् अध्यारूढाम्
गेन्द्रं सजलजलधरश्यामलां हस्तपद्मैः शूलं बा
णं कृपाणं रिपुजलजगदाचापपाशान्वहन्ती
चन्द्रोत्तंसा त्रिनेत्रा चतसृभिरभिता खेटकं बिभ्र
तीभिः कन्याभिः सेव्यमानाऽप्रतिभटभयदां शू
लिनीं भावयामि एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्यार्घ्य
स्थापनं कुर्यात् ततः पूर्वोक्तपीठमन्त्रेण पीठपू
जां विधाय पुनर्ध्यात्वावाहनादिपञ्चपुष्पाञ्ज
लिदानपर्यन्तं कृत्वावरणपूजां कुर्यात् अग्नि
नैरृतिवायवीशानादिषु पूर्वोक्तषडङ्गानि पू
जयेत् ततः पत्रेषु पूर्वादि ओं दुर्गायै नमः एवं व
रदायै नमः विन्ध्यवासिन्यै असुरमर्दिन्यै युद्ध
प्रियायै देवसिद्धसुपूजितायै नन्दिन्यै महायो
गेश्वर्यै ततः पत्राग्रेषु तदस्त्राणि पूर्ववत्क्रमशः
पुनः गदेषुचापशूलानि पाशपवाहिशोभिपा
न ततो धूपादिविसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अ
स्य अक्षराणां पञ्चदशलक्षजपः मनुमानेन जपे
मंत्री वर्णलक्षं विधिवद्दशांशतः सर्पिषान्नेन वा होम

लक्ष्णांशमितो भवेत् अथ वागीश्वरीमंत्राः अ
थवर्णेन तेनैव देवि विश्वबोधविधायिनी यस्यामनुप
लब्धायां सर्वशोन जगज्जडम् वद वद वाग्वादिनि
वह्निवल्लभेति दशार्णः तथाच निबंधे अग्निवं
हणसेफेत्रीदवाग्वादिनि ठठयम् सरस्वत्यादशा
र्णोयं वागैश्वर्यप्रदायकः तथा भुवनेश्वरीसंपु
टोयं महासारस्वतप्रदः हहस्रैनमीये कर्णि
कायां श्रेनबीजे विधिना विलिखेद्गुरुः ततः षो
डश केसरेषु विलिखेत्षोडश स्वरान् तथाष्टद
लमध्ये वर्गाष्टकं यथाविधि कादिसांताः पंच
वर्गा लेख्याः स्पर्शान्तकोदिताः यादिवांताः श
दिह्रांता लक्ष्मीशेषविन्यसेत् चतुरस्रं चतुर्द्वारं
दिक्षुवेदविदिङ्मुने अस्य यंत्रम् शारदाया यो
मन्दैरमनार्णकर्णिकमंबोहन्दैः स्वरकेसरं
पंचांतर्गतकैः पंचवर्गयशालाक्रादित्रिवर्गकमा
त् आमास्यस्पृलांतलांगलिपुनादोणीश्वरे
णाहृते वर्णाक्षिभिस्तिष्ठितं विभगदर्शंधेसिस्य
स्येनयम् अस्य पूजा प्रातःकृत्यादिपीठन्यासांतं
विधाय केसरेषु मध्ये च ॐ मेधायै नमः प्रज्ञायै
प्रभायै विद्यायै धृत्यै स्मृत्यै बुद्ध्यै विद्येश्वर्यै म
ध्ये वर्णपद्मासनाय नमः ततः ऋष्यादिन्यासः
तथा च शिरसि कण्वऋषये नमः मायाप्रतिसंभे
त् बृहत्यनये ऋक्षये नमः मुखे विराट्छंदसे न
मः हृदि वागीश्वर्यै देवतायै नमः अथ मंत्रन्यासः

ने
मा॰
५५

55

शिरसि वेंनमः श्रवणयोर्ईंनमः वेंनमः चक्षुषो
र्दंनमः वोंनमः नासिकायाम्वांनमः दिंनमः
वदने निंनमः लिंगे ह्रांनमः गुह्ये ह्रांनमः मातृ
कायाः करंगन्यासौ कृत्वा ध्यायेत् तथा च नित्या
ये न्यस्य वर्णान्षडंगानि मार्यकोन्यानि कल्पयेत्
ततो ध्यानम् तरुणशकलमिन्दोर्बिभ्रती शुभ्रा
कीर्तिः कुचभरनमितांगी सन्निषण्णा सिताब्जे
निजकरकमलोद्यल्लेखिनीपुस्तकश्रीः सकलवि
भवसिद्ध्यै पातु वाग्देवता नः एवं ध्यात्वा मानसैः स
मभ्यर्च्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततः पीठपूजां कृत्वा
केसरेषु मध्ये च पीठमन्त्रेण सम्पूज्य पुनर्ध्यात्वा वाहना
दिपंचपुष्पांजलिदानपर्यन्तं कृत्वा वरणपूजां कुर्या
त् केसरेषु अग्निकोणे अं कं ५ ओं हृदयाय नमः ।
नैरृते इं वं ५ ईं शिरसे स्वाहा वायुकोणे उं टं ५
ऊं शिखायै वषट् ईशाने एं तं ५ ऐं कवचाय हुं म
ध्ये ओं पं ५ औं नेत्रत्रयाय वषट् एवं अं कवर्गाद्य
ये अंगुष्ठाभ्यां नमः दिक्षु अं यं ५ अः अस्त्राय फट्
पत्रेषु पूर्वादि ओं योगायै नमः एवं सत्यायै विमला
यै ज्ञानायै बुद्ध्यै स्मृत्यै मेधायै प्रज्ञायै दलाग्रेषु
ब्राह्म्याद्याः पूज्याः तद्बहिरिन्द्रादीन्वज्रादींश्च पू
जयेत् ततो धूपादिविसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य
पुरश्चरणं दशलक्षजपः तथा च दशलक्षं जपे
न्मंत्रं दशांशं जुहुयात्ततः पुण्डरीकैः पयोयुक्तैस्ति
लैर्वा मधुराप्लुतैः हुतैस्तैर्भगवति वदना हृद्युतं

नतः वाग्देविवह्निजायां नेवाग्भवाद्यं समुद्धरे
त् अथ पूजा प्रातःकृत्यादि पीठन्यासांतं कर्म
विधाय केसरेषु मध्ये च पूर्वोक्तपीठशक्तीः पी
ठमंत्रं च न्यसेत् पूर्वोक्तऋष्यादिन्यासकरांगा
न्यासौ यथा ऐं अंगुष्ठाभ्यां नमः नमस्तर्जनीभ्यां
स्वाहा भगवति मध्यमाभ्यां वषट् वदवद अना
मिकाभ्यां हुं वाग्देविकनिष्ठाभ्यां वौषट् स्वाहा
करतलपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदादिषु तथा वनि
वेद्य मंत्रोः षड्भिः पदैः कुर्याज्जातियुक्तैः षडंगकं
ततो ध्यानम् शुभ्रां स्वच्छविलेपमाल्यवसनां शी
तांशुखंडोज्वलां व्याख्यामक्षगुणां सुधाढ्यकल
शं विद्यां च हस्ताम्बुजैः बिभ्राणां कमलासनां कु
चनतां वाग्देवतां सस्मितां वन्दे वाग्विभवप्रदां त्रि
नयनां सौभाग्यसम्पत्करीम् एवं ध्यात्वा मानसैः सं
पूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् शंखस्थापने दीक्षाप्र
करणोक्ते सर्वत्र तथा बोध्यम् तत्र पूर्वोक्तक्रमे
ण पूजयेत् किंतु गमंत्रे विशेषः अस्य पुरश्चर
णमेकलक्षजपः तथा च हविष्याशी जपेन्मंत्रं
वसुलक्षमनन्यधीः दशांशं जुहुयादग्नौ तिलै
राज्यसमन्वितैः तारो माया धराबिंदुः शक्तिस्वा
रः सरस्वती ॐ नमोंतको मंत्रः प्रोक्त एकादशा
क्षरः अथ पूजा प्रातःकृत्यादि पूर्वोक्तपीठमं
त्रं ते विन्यस्य पूर्वोक्तऋष्यादिन्यासं कुर्यात् ता
तो मंत्रन्यासः ॐ नमो ब्रह्मरन्ध्रे ह्रीं नमो भ्रुवोर्म

सरस्वती

ने.
ना.
५६

56

ॐ ऐंनमः ह्रींनमः वक्त्रयोः ॐनमः सेंनमः क
र्णयोः रेंनमः स्लेंनमः नासिकयोः ग्लैंनमः मु
खे नेंनमः लिंगे मंनमो गुह्ये ततः कराङ्गन्यासो
ऐं अंगुष्ठाभ्यांनमः ऐं तर्जनीभ्यां स्वाहेत्यादि एवं
हृदयादिषु तथाच निबंधे ब्रह्मरंध्रे मुखे मध्ये
नवरंध्रेषु चक्रमात् मंत्रवर्णान्न्यसेत्मंत्री वाग्भवेनां
गकल्पना ततो ध्यानम् वाणीं पूर्णनिशाकरो
ज्ज्वलमुखीं कर्पूरकुन्दोज्ज्वलां वन्द्यार्थीकिनमस्त
स्यपक्कलशौ विद्यां च हंसमालिनीं दिव्याभरणैः
विभूषिततनुं हंसाधिरूढां भजे एवं ध्यात्वा मान
सैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततः पीठपूजां वि
मलं च यजेत् पुनर्ध्यानावाहनादिपंचपूजा
लीन्समर्प्यावरणपूजामाचरेत् देव्याद्दक्षिणे
ॐ सरस्वत्यैनमः ॐ वाङ्मय्यैनमः वामे ॐ ब्राह्
यैनमः ॐ वाङ्मय्यैनमः केसरेष्वग्निकोणे
ऐं हृदयायनमः नैरृते ऐं शिरसे स्वाहा वायव्ये
ऐं शिखायै वषट् ईशाने ऐं कवचाय हुम् मध्ये
ऐं नेत्रत्रयाय वौषट् दिक्षु ऐं अस्त्राय फट् ततः
पत्रेषु पूर्वादिक्रमेण ऐं प्रज्ञायैनमः एवं मेधायै
श्रुत्यै स्मृत्यै वागीश्वर्यै सरस्वत्यै ततः पत्राग्रे
षु ब्राह्म्याद्या मातरः पूज्याः तद्बहिः इन्द्रादीन्
यजेत् ततो धूपादि विसर्जनान्तं कर्म समाप्यम्

अस्य त्र्यक्षरस्य द्वादशलक्षजपः तथा च जपे
द्वादशलक्षाणि तत्सहस्रं सिताम्बुजैः नागव
ल्यकपुष्पैश्च जुहुयात्साधकोत्तमः वाचस्पतेस्स
तेभूयस्त्वं वस्तुरिति कीर्तयेत् वाग्भवमन्त्रराख्यातो
रुद्रसंख्याक्षरो मन्त्रः अस्य पूजादिकं पूर्ववत् क
रांगन्यासस्तु पंचप्रणवाभ्यां नमः वाचस्पते तर्जनी
भ्यां स्वाहा अमृते मध्यमाभ्यां वषट् सर्व अना
मिकाभ्यां हुम् लः कनिष्ठाभ्यां वौषट् एवं हृदया
दिषु तथा च निबंधे ऊर्ध्वादंगानि विधिवद्वाग्भ
वैः पंचभिः पदैः ध्यानेन आसीनाकमलैककै
र्नपर्वटीपस्रहृद्यंगुलकं बिभ्राणोऽनरुणोऽत्व
दमृक्कुटामृकेंदुकुन्दप्रभाम् भालोन्मीलितलोच
नोऽक्षवमनक्रान्तो भ्मनेद्धूतये भूयाद्वागधिदेवता
मुनिगणैराराध्यमाना निशम् अस्य त्र्यक्षरणो एका
दशलक्षजपः तथा च रुद्रलक्षेन पञ्चवेदघ्नोर्शो
नजुहुयाद्धुतैः नोयस्येश्वायनं विश्नोः सकेवलेवक्
मुखम् अधीशेन्दुयुतो वह्निर्बिन्दुमध्यात्मुमान्स
तुः नोयं वकारः विश्नोः शयनं आकारः केव॰
लेन अकाररहितेन ककारेणानेन वाक् भवेनेप
र्थः केचित्तु लहितेन लक्षणाभयादेवं वदंति आ
आकारयुक्तो वकारः केवलो नुस्वारः नयुतेन
ककारेणावर्तते नेन कामिति नत्र निरूफलव
णाया: शक्तिवल्पनात् वाग्भवमिति पर्यायः
वलतेन लहाटप्रासरमहूरूपबिन्दुनादविभूषि

ने॰ सा॰ ५८

57

नम् बिंदुनादसमायुक्ते वह्निबीजं समुद्धरेत् ष
ष्ठस्वरसमायुक्ते द्वितीयं बीजमुद्धरेत् चेन्द्रबीजं स
मुद्धृत्य कवर्गे योजयेत्ततः त्रयोदशस्वराढ्यं च बि
न्दुनादविभूषितम् इति विश्वसारवचनात् वा
ग्भवबीजमेव अस्य पूजा पूर्ववत् करांगन्यासः
स्तु द्विरुक्तैस्त्रिभिर्बीजैर्विधेयः तथा च निबं
धे अंगानि कल्पयेन्मंत्री द्विरुक्तैर्जातिसंयुतैः
ध्यानम् मुक्ताहारावदातोद्धारसिशुभ्रशिकला
लंकृतां बाहुभिः स्वैर्व्याख्यां वीणां च मालाम
णामयकलशं पुस्तकं चोद्वहन्ती आपीनोत्तुंग
वक्षोरुहभरविनमन्मध्यदेशामभीष्टां वाचामी
ष्टे विणयत्रिभुवननमितां पुण्डरीके निषण्णाम्
अस्य पुरश्चरणं त्रिलक्षजपः तथा च त्रिलक्षं
प्रजपेन्मंत्रं जुहुयात्तद्दशांशतः पायसैराज्यसंयु
तैः संस्कृते हव्यवाहने अथ पारिजातसरस्वती
मंत्रः मंत्रदेवप्रकाशिन्याम् स्वप्रणवहृल्लेखा
समुदितहकारसकारौकारौ बिन्दुयुक्तः सरस्वा
मी ऽन्तानतिः अस्य पूजा प्रातः कन्यादिपीठम
ध्ये तं विन्यस्य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि कण्व
ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छन्दसे नमः हृदि सरस्व
ती देवतायै नमः ततो मातृकया करांगन्यासं कु
र्यात् मूर्धभ्रूमध्यनेत्रकर्णनासापुटहृद्वदन
गुह्यपादेषु पकारदशाक्षराण्यसेत् दक्षिणामूर्ति
संहितायां तु सम्यक्प्रदायाभेस्या वाग्भवं बीज

मालिखेत् तारेणापरयादे विसंपुटीकृतमंत्र-
वित् सरस्वत्यैहृदंतोयंरुद्राणोमनुरीरितः द
क्षिणामूर्तिऋषिः प्रोक्तगायत्रीछन्दईरितम्
पारिजातेश्वरीदेवीदेवतापरिकीर्तिता ऽन्तो
यैवह्निनीयंचबीजंशक्तिश्चतारकम् केलकंप
रमेशानिमहासारस्वतप्रदा षड्दीर्घस्वरसंभि-
न्नबीजेनांगानिविन्यसेत् ततोध्यानम् हंसा
रूढावरहसितहारेन्द्वकुन्दावदातावाणीमन्द
स्मितयुतमखीमौलिबद्धेन्दुरेखा विद्यावीणा-
मृतमयघटाक्षस्रजादीप्तहस्ताश्वेताब्जस्थाभव
दभिमतप्राप्तयेभारतीस्यात् प्रसपूजादिकंपू
र्वोक्तंकादष्टादशीवत् पुरश्चरणंतद्वादशल-
क्षजपः इतिसरस्वतीमंत्राः अथगणपतेर्मंत्रा
न्सर्वान्सर्वार्थसाधकान् यांस्तान्मानवानित्यं-
साधयेत्तिमनोरथान् पंचांतकेशिखाधरंबीजं-
गणपतेर्विदुः गणकःस्याद्दृषिश्छन्दोनिवृद्दे-
वोस्यविघ्नराट् प्रारदायाम् वाग्भवंवामनेत्र-
सबिंदुमान्भुवनेश्वरी उक्तानित्रीणिबीजानि-
सद्भिःसारस्वतार्थिनां पंचांतकेगकारः प्रसा-
पूजाप्रयोगः प्रातःकृत्यादिपीठन्यासांतेविधा
य केसरेषुमध्येच ॐतीव्रायैनमः एवं ज्वालिन्यै
नन्दायै भोगदायै कामरूपिण्यै उग्रायै तेजोव
त्यायै विघ्ननाशिन्यै तदुपरिसर्वशक्तिकम
लासनायनमः तथाच तीव्राज्वालिनीनंदा

ने॰
सा॰
५८

58

भोगदाकामरूपिणी उग्रतेजोवतीसत्यानवमी।
विघ्ननाशिनी सर्वादिशक्तिकमलासनायह
दयावधि पीठमंत्रोयमेतेन पुष्पदद्यादासनंवि
भोः तत्रऋष्यादिन्यासोयथा शिरसिगणकऋ
षयेनमः मुखेनिवृच्छन्दसेनमः हृदिगणेश
यदेवतायैनमः ततःकरांगन्यासौ गां अंगुष्ठाभ्यां
नमः गींतर्जनीभ्यांमित्यादि अंगन्यासोप्येवम्
तथावन्निबंधे षड्दीर्घभाजबीजेनकुर्याद्गणा।
निषट्कामात् ततोध्यानम् गजवदनमचिन्त्यं
तीक्ष्णदंतंत्रिनेत्रं बृहदुदरमनंतंदंतमालेपदंथं
ने परशुवषकपद्महस्तारविंदंहरियुगल
निविष्टंश्रीगणेशं भजामि एवंध्यात्वामानसैःसं
पूज्यशंखस्थापनंकुर्यात् ततःपीठपूजांविधा
यकेसरेषुमध्येचतीव्रादिपीठमन्त्रेणपूजयेत् त
तःपुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचपुष्पांजलिदानंवि
धायावरणपूजांकुर्यात् कर्णिकायांपूर्वादि
दिक्षु ॐगणपतयेनमः ॐगणनाथायनमः
ॐगणक्रीडायनमः ततःकेसरेषु अग्निनिरृ
ति वायवीशानमध्येदिक्षुच गांहृदयायेत्यादि
नापिपूजयेत् पत्रमध्येषुपूर्वादिक्रमेण वक्र
तुंडमेकदंतंमनोहरगजाननौ लम्बोदराख्यंवि
कटंविघ्नराजमनंतरम् धूम्रवर्णंचपूजयेत् वा
कंत गेंवक्रतुंडायनमइत्यादि दलाग्रेषुब्राह्म्या
द्यामातरः पूज्याः पूर्वादिक्रमेण ततइंद्रादी

वस्त्रादीन्संपूजयेत् ततो धूपदीपादिविसर्जनां-
तं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं चतुर्लक्षजपः
तथा च वेदलक्षं जपेन्मंत्रं दशांशं जुहुयात्ततः।
मोदकैः पृथुकैर्लाजैः सक्तुभिरिक्षुपर्वभिः ना-
रिकेलैस्तिलैः शुक्लैः सुपक्वैः कदलीफलैः अ-
ष्टद्रव्याणि विघ्नस्य कथितानि मनीषिभिः ॥
श्रीशक्तिःस्मरभूविघ्नबीजानि प्रथमं वदेत् ङेंतं
गणपतिं पश्चाद्वरवरदं पदम् उक्त्वा सर्वजन-
मे मे वशमानय ठठयम् अष्टाविंशत्यक्षरो यो
नाख्योमनुरीरितः स्मृतिस्थं मांसमो बिन्दुयुक्तं।
भूबीजमीरितम् स्मृतिर्गकारः मांसं लकारः अ-
स्य पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादि पीठन्यासांतं विधा-
य पूर्वोक्तपीठमध्ये तत्पीठशक्तीर्विन्यस्य ऋष्यादि-
न्यासमाचरेत् शिरसि गणकऋषये नमः मुखे।
गायत्रीछन्दसे नमः हृदि गणपतये देवतायै नमः
ततः करांगन्यासौ ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गां गं अंगुष्ठा-
भ्यां नमः एवं ह सर्वत्र केचित्तु केचित्तु गां हृद-
याय नम इत्यादिनेत्याहुः तत्र षड्बीजस्य सर्वी-
येनैवेति वचनात् विशिष्टस्यैव ग्रहणम् ततो।
ध्यायेत् उद्भूनरत्नधाराभिररुणीकृतभूतले
उद्यद्दिनकरेन्दुभ्यामुद्भासितदिगम्बरम् तस्याम्
ध्येया रत्नानं नवरत्नमयं स्मरेत् ऋतुभिः सेवितं
षड्भिर्नित्यं प्रीतिवर्धनम् तस्याथ स्नान्महापीठे
रचिते मातृकाम्बुजे षट्कोणान्तस्त्रिकोणस्य म-

तं॰
सा॰
५९

59

ह्गणपतिं स्मरेत् गजवदनेति एवं ध्यात्वा मानसैः
संपूज्य अस्य पूजायंत्रे त्रिकोणाद्बहिः षट्कोणं
अन्यत्सर्वं मातृकायंत्रवत् प्राणस्थापनं कृत्वा पी
ठपूजां विधाय पूर्वोक्तपीठशक्तीः पीठमन्त्रं च संपू
ज्य पुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यं
तं विधायावरणपूजामाचरेत् त्रिकोणमध्ये पू
र्वादिचतुर्दिक्षु पूर्वे बिल्ववृक्षतले श्रियं श्रीप
तिं दक्षिणे वटवृक्षतले गौरीं गौरीपतिम् पश्चि
मे पिप्पलवृक्षतले रतिं रतिपतिम् उत्तरे प्रियं
गुवृक्षतले महीं वराहम् षट्कोणेष्वग्रकोणे
सिद्धिसहितामोदम् अग्निकोणे समृद्धिसहि
तप्रमोदम् ईशानकोणे कान्तिसहितसुमुखम् पश्चिमे
मदनावतीसहितदुर्मुखम् नैरृते मदद्रवासहित
विघ्नं वायव्ये द्राविणीसहितविघ्नकर्तारं पूजये
त् षट्कोणस्योभयपार्श्वयोः वसुधासहितशं
खनिधये नमः वसुमतीसहितपद्मनिधये नमः
ततः केसरेष्वग्न्यादिकोणेषु मध्ये दिक्षु च षडं
गैस्तु गां हृदयाय नम आदिभिश्च पूजयेत् ततो ध्या
नम् मुक्तागौरेति एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य प्रा
णस्थापनं कुर्यात् ततः पीठपूजां विधायाष्ट
पत्रमध्ये ब्राह्म्याद्याः संपूज्य भूगृहे इन्द्रादीन्वज्रादीं
श्च पूजयेत् ततो धूपादिविसर्जनान्तं कर्म समापये
त् अस्य पुरश्चरणं जपश्चतुश्चत्वारिंशत्सहस्रात्मि
कस्तद्दशः तथा च ध्यायेन्मंत्रैपेन्मां जीवनतत्त्वं

समाहितः चतुसहस्रसंयुक्तं चत्वारिंशत्सहस्रकम् द
शांशं जुहुयाद्भक्त्या इक्षुभिर्मोदकादिभिः शक्तिरा
ङ्गं निजं बीजं महागणपतिं वदेत् ॐ नमश्शिवभूश्री
कौमंत्रोयं द्वादशाक्षरः अथ पूजाप्रयोगः प्रातः
स्नानादिनीत्यादि शक्तिपीठमनुसहितपीठन्यासं
विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् यथा शिरसि गणा
कऋषये नमः मुखे निचृद्गायत्रीछन्दसे नमः हृ
दि शक्तिगणाधिपतये देवतायै नमः तथाचनि
बन्धे गणकः स्यादृषिश्छन्दो गायत्री निचृदादिका
उदिता देवता मंत्रे नाम्ना शक्तिगणाधिपः ततः क
रन्यासौ ह्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः गं तर्जनीभ्यां स्वाहा
ह्रीं मध्यमाभ्यां वषट् महागणपतये नामिकाभ्यां
हुम् स्वाहा कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् समुदायमु
च्चार्य करतलपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु तथा
च निबंधे व्यस्तैः समस्तैर्मंत्रस्य पदैरंगानि कल्पये
त् ततो ध्यानम् मुक्तागौरेति एवं ध्यात्वा मनसैः
संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततः पीठपूजां विधा
य तीव्रादिपीठमन्त्रेण यजेत् पुनर्ध्यात्वावाहनादि
पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावरणपूजामा
रभेत् पूर्वोक्तचत्वारि मिथुनानि षट्कोणे आमो
दादीन्केसरेषु पूर्वादि मध्ये दिक्षु च ह्रीं हृदयाये।
न्यादि पूर्ववत् पत्रेषु ब्राह्म्याद्या मातृकाः तद्ब
हिरिन्द्रादिदेवताश्च पूजयेत् ततो धूपादिविस
र्जनांतं कर्म समापयेत् यंत्रस्त्वमतागणपतियंत्र

तं.
सा.
६.
६०

वत् अस्य पुरश्चरणे लक्षजपः तथा च लक्षमेकं ज
पेन्मन्त्रमपूपैर्लक्षहोमतः जुहुयाद् विधिवद्भक्त्या दि
नशो देवमर्चयेत् शक्तिरुद्रं निजं बीजं वर्णमान
यहृदयम् नारायणो मनुर्गणेश्वानो रुद्रसंख्याद्वर्णानि
नः अस्य पूजा पूर्ववत् अंगमंत्रस्तु एकेन त्रिभि
र्द्वाभ्यां त्रिभिर्द्वाभ्यां समस्तेकेन कल्पयेत् तथा
च निवेये एकेनाक्षौ त्रिभिर्द्वाभ्यां त्रिभिर्द्वाभ्यामने
नरम् समस्तेनास्त्रसंख्यानमंगक्लृप्तिरियं मता ए
तान्यंगुष्ठादिषु हृदयादिषु च न्यसेत् ध्यानं यथा
हस्तैर्बिभ्रन्नमिक्षुदंडेति अस्य पुरश्चरणे लक्षत्रयं
तथा च लक्षत्रयं जपेन्मंत्रमिक्षुदंडैर्दशांशतः
अपूपैराज्ययुक्तैर्वा जुहुयान्मंत्रसिद्धये अथ हेरम्ब
मंत्रः उकारयुग्गकारः स्यात्सबिंदुः प्रणवादि
कः नमोंतश्चतुरक्षरश्चतुर्वर्गफलप्रदः पंचां
तको बिंदुयुतो वामकर्णविभूषितः नारदिहृ
दयांतोयं हेरम्बमनुरीरितः चतुर्वर्णात्मको न्हा
णो चतुर्वर्गफलप्रदः षड्दीर्घभाजा बीजेन षडं
गानि प्रकल्पयेत् अस्य गणक ऋषिः गायत्रीछं
दः हेरम्बो देवता गकारो बीजम् बिंदुः शक्तिः
गां गीं गूं गैं गौं गः इत्येतैः षडंगानि ततो ध्यानं
मुक्ताकांचनकुन्दशुभ्रेति एवं ध्यात्वा मानसैः संपू
ज्य शंखस्थापनं कुर्यात् गणेशोक्तपीठशक्तिं
ते संपूज्य ओं ह्रूं ह्रूं महासिंहाय गं हेरम्बाय नमः इ
ति पूजयेत् तथा च प्रणवं कवचद्वंद्वं महासिंहा

र्यंतं ततः हेरम्बेति पदं पश्चादासनाय हृदं विदुः
प्रथमासनमंत्रः स्यात्प्रदद्यादमुनासनम् गणा
दिविघ्नबीजेन मूर्तिं तस्य प्रकल्पयेत् न्यासेष्वेवं
मंत्रः ततः ॐ गं इति मंत्रेण मूर्तिं संकल्प्यावाह
नादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावरणपू
जामारभेत यथाग्न्यादिकोणमध्ये दिक्षु च गणा
हृदयायनमइत्यादिना पूजयेत् पत्रेषु लोकपा
लांस्तद्बहिरिन्द्रादीन्वज्रादींश्च पूजयेत् ततो धूपा
दिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणे वि
लक्षजपः तथा च लक्षत्रयं जपेन्मंत्री दशांशं
जुहुयात्तिलैः गं क्षिप्रप्रसादनाय हृदयम् तथा च
संवर्तकोनेत्रयुक्तः पार्श्वं वज्रासने स्थितः प्रसाद
नाय हृन्मंत्रः सबीजो द्वादशाक्षरः अस्य पूजा
प्रातःकृत्यादि गणेशशक्तिपीठन्यासांतं कर्मस
माप्य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि गणकऋष
ये नमः मुखे विराट्छन्दसे नमः हृदि क्षिप्रप्रसा
दनाय देवतायै नमः तथा च गणको मुनिरस्य
स्याद्विराट्छन्द उदीरितम् क्षिप्रप्रसादनो विघ्नो
देवतास्य समीरिता दीर्घयुक्तेन बीजेन षडंगानि
प्रकल्पयेत् एकादशवक्त्रांगन्यासौ कृत्वा ध्याये
त् पाशांकुशौ कल्पलतां विषाणमित्यादि इति
ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततः पू
र्वोक्तपीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचपु
ष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावरणपूजां कुर्यात् अ

ग्यादिकोणेषु गां हृदयायेत्यादि पूजयेत् पत्रेषु
विघ्नं विनायकं शूरं वीरं वरदं शंकरम् इभवक्त्र
मेकदंतं लंबोदरं च पूजयेत् तथा च निबंधे शृं
गानि पूर्वमभ्यर्च्य विघ्नानष्टौ यजेत्ततः विघ्नं वि
नायकं शूरं वीरं वरदशंकरम् इभवक्त्रं चैकरदं
लम्बोदरमनंतरम् पत्राग्रे शालायाः बहिरिंद्रा
दीन् वज्रादींश्च पूजयेत् ततो धूपादि विसर्जनांतं
कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं तत्त्वं जपः लक्षं
जपेज्जपस्यांते जुहुयाद्घृतं तिलैः मधुरत्रितयैर्द्र
व्यैरथवाष्टाभिरीरितैः अथ हारिद्रगणेशमंत्रः
पंचांतको धरासंस्थो बिंदुभूषितमस्तकः एका
दशो महामंत्रः सर्वकामफलप्रदः अस्य वसिष्ठऋ
षिः गायत्रीछंदः हारिद्रगणपतिर्देवता गका
रो बीजं लकारः शक्तिः बीजेनैव षडंगकम् ।
ध्यानं च हारिद्राभं चतुर्बाहुं हारिद्रवसनप्रभुम्
पाशांकुशधरं देवं मोदकं दंतमेव च एवं ध्यात्वा ग
णपतिं पूजयेत् आवाहनपूजादिकमेकाक्षर
गणपतिमंत्रवत्पूजयेत् अस्य पुरश्चरणं चतुर्लक्ष
जपः त्रिमधुरयुक्तहरिद्राभिश्चूर्णैस्तण्डुलैर्जुहु
यात्तद्दशांशतम् मंत्रांतरे मंत्रोद्धारमहं वक्ष्ये शृणु
पद्मकमलानने इंद्रबीजं समुद्धृत्य निजबीजं समु
द्धरेत् चतुर्थं प्रासादेणार्णं बिंदुभूषितमस्तकं
एकादशी महाविद्या कथिता पद्मयोनिना अस्य
पूजादिकं सर्वं महागणपतिमंत्रवत् कुर्यात्

सस्तुबीजेन षड्दीर्घयुक्तेन अस्यभेदान्तरम् लक्ष्म्या
द्यावाग्निरूढोऽयं वा मायाद्यो वा जपेत्सुधीः कामा
द्यो वा वधूबीजाद्यो वा वा प्रजपेत्सुधीः ॐकारा
द्यो महाविद्यो निजबीजादिकोऽथवा ठिदरीयम
हाविद्याभ्यन्दरी चाष्टसंयुता चतुर्वर्गात्मिकौवि
द्यावह्निनावधिः प्रिये एषा विद्या महाविद्या त्रैलो
क्ये च सुदुर्लभा चतुर्वर्गप्रदा साक्षान्महापातकना
शिनी एतासां पूजादिकं महागणपतिमन्त्रवत् अ
थ लक्ष्मीमन्त्रः अथ वक्ष्ये श्रियो मन्त्रान् सौभाग्यश्रीफ
लप्रदान् यस्याः कटाक्षमात्रेण त्रैलोक्यं समपि वर्धये
त् वाणे वह्निसमारूढं वामनेत्रेन्दुसंयुतम् बीजमेत
च्छ्रियाः प्रोक्तं सर्वकामफलप्रदम् अस्य पूजाप्रयो
गः प्रातः कृत्यादि पीठन्यासान्तं कर्म विधाय ऋ
ष्यादिन्यासान्ते कुर्यात् शिरसि भृगवे ऋषये नमः
मुखे निचृच्छन्दसे नमः हृदि श्रियै देवतायै नमः
तथा च ऋषिर्भृगुर्निचृच्छन्दो देवता श्रीः समीरि
ता षड्दीर्घाढ्यस्वबीजेन कुर्यादङ्गानि मन्त्रवि
त् केसरेषु मध्ये ॐ विभूत्यै नमः ॐ उन्नत्यै नमः ए
वं कान्त्यै कीर्त्यै सन्नत्यै पुष्ट्यै श्रीं आसनाय नमः
ततः करन्यासो श्रां अंगुष्ठाभ्यां नमः श्रीं तर्जनीभ्यां
स्वाहा श्रूं मध्यमाभ्यां वौषट् श्रैं अनामिकाभ्यां हुं
श्रौं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् श्रः करतलपृष्ठाभ्यां फ
ट् एवं हृदयादिषु तथा च निवेश्य अंगानि दीर्घ
युक्तेन रमाबीजेन कल्पयेत् ततो ध्यानम् कान्त्या

ने॰
मा॰
६१

कांचनसन्निभां हिमगिरिप्रख्यैश्चतुर्भिर्गजैर्हस्तो
त्क्षिप्तहिरण्मयामृतघटैरासिच्यमानां श्रियम्
बिभ्राणां वरमब्जयुग्ममभयं हस्तैः किरीटोज्ज्वलां
क्षौमाबद्धनितम्बबिम्बललितां वन्देऽरविन्दस्थिताम्
एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ।
ततः पीठपूजां विधाय पूर्वादिकेसरेषु मध्ये च
विभूत्यादिपीठमन्त्रं संपूज्य पुनर्ध्यानावाहना
दिपंचपुष्पांजलिदानपर्यन्तं विधाय आवरणपूजा
माचरेत् तद्यथा आग्नेयादिकेसरेषु मध्ये च दिक्षु च श्री
हृदयाय नमः इत्यादिना षडंगानि संपूज्य क्रमेण
पूर्वादितः ॐ वासुदेवाय नमः ॐ संकर्षणाय न
मः ॐ प्रद्युम्नाय नमः ॐ अनिरुद्धाय नमः विदि
क्षु दिग्दलेषु ॐ दमकाय नमः एवं सलिलाय न
मः गुग्गुलवे कुरुण्टकाय ततो देव्या दक्षिणे
ॐ शंखनिधये नमः ॐ वसुधायै नमः वामे ॐ प
द्मनिधये नमः ॐ वसुमत्यै नमः पत्राग्रेषु पूर्वा
दिक्रमेण ॐ बलाकायै नमः ॐ विमलायै नमः
कमलायै वनमालिकायै विभीषिकायै मालि
कायै शांकर्यै वसुमालिकायै सर्वत्र प्रणवा
दिनायजेत् तद्बहिरिन्द्रादीन् वज्रादींश्च पूजये
त् ततो धूपादि विसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अ
स्य पुरश्चरणं द्वादशलक्षजपः तथा च मात्रा
लक्षं जपेन्मंत्री दीक्षितो विजितेन्द्रियः तद्दशांशं
तेन जुहुयात् कमलैर्मधुरोक्षितैः तर्पणं तेन कुर्यान्मो ।

62

श्रीति लैर्वा मधुराक्तैः बिल्वैः फलैर्वा जुहुयात्त्रि-
भिर्वा साधकोत्तमः वाग्भवं वनिताविलोमा-
यामकरकेतनः वसुबीजात्मको मंत्रः सर्वदा
फलप्रदः अस्य पूजादिकं सर्वं पूर्ववद्धोयथवा
ध्यानेतु विशेषः माणिक्यप्रतिमप्रभां हिमा-
निभैस्तुंगैश्चतुर्भिर्गजैर्हस्तग्राहितरत्नकुम्भस-
लिलैरासिच्यमानां सदा हस्ताब्जैर्वरदानमा-
म्बुजयुगाभीतीर्दधानां हरेः कांतां कांक्षित-
पारिजातलतिकां वन्दे सरोजासनाम् अस्य
पुरश्चरणे द्वादशलक्षजपः भानुर्लक्षजपो-
न्ते हविष्याग्निसरोरुहैः जुहुयाद्दशांशो
स्तु सहस्रं जितेन्द्रिय इति वचनात् मंत्रांतरमा-
ह नमः कमलनिवासिन्यै ठद्वयमिति प्रोक्तो
दशाक्षरः दीर्घायादिविसर्गान्तो ब्रह्मस्यमा-
नुर्वसुन्धरा बींते सिन्यै प्रियावह्नेर्मनुः प्रोक्तो
दशाक्षरः पूर्ववत्पीठं विन्यस्य ऋष्यादिन्या-
सं कुर्यात् शिरसि दक्षाय ऋषये नमः मुखे
विराट् छन्दसे नमः हृदि श्रियै देवतायै नमः
ततः करांगन्यासौ ओं दक्षाय नमः अंगुष्ठाभ्यां
नमः ओं पद्मिन्यै नमः तर्जनीभ्यां स्वाहा ओं
विश्वपत्न्यै नमः मध्यमाभ्यां वषट् ओं वरदा-
यै नमः अनामिकाभ्यां हुम् ओं कमलरूपा-
यै नमः कनिष्ठिकाभ्यां फट् ओं दक्षाय नमः हृद-
याय नमः ओं पद्मिन्यै नमः शिरसे स्वाहा ओं

ते॰
सा॰
ह्व

63

विल्वपत्न्यैनमः शिखायैवषट् ॐनारदायैन
मः कवचायहुम् ॐकमलासनायैनमः अ
स्त्रायफट् तथाचनिबंधे देव्यैहृदयामा
ख्यातंपद्मिन्यैशिरईरितम् विल्वपत्न्यैशि
खाश्रीकावरदायैतनुच्छदः अस्त्रंकमलरू
पायैनमोंतः प्रणवादिकः ततोध्यानम्
आसीनासरसीरुहेस्मितमुखीहस्ताम्बुजैर्बि
भ्रती दानंपद्मयुगाभयेचवपुषासौदामि
नीसन्निभा मुक्ताहारविराजमानपृथुलो
त्तुंगस्तनोद्भासिनी पायाद्वःकमलाकटा
क्षविभवैरानंदयंतीहरिम् एवंध्यात्वामा
नसैःसंपूज्यशंखस्थापनंकृत्वा पूर्वोक्तपी
ठशक्तिसहितपीठमनवकापीठपूजांविधा
य पुनर्ध्यात्वावाह्यपंचपुष्पांजलिदानपर्यं
तंविधायावरणपूजांविमारभेत केसरेषु
अग्न्यादिकोणचतुष्टयेमध्येच पंचांगानि
पूजयेत पूर्वादिदलेषुपूर्ववद्दलाक्यादीः
पूजयेत ततोधूपादिविसर्जनांतंकर्मसमा
पयेत अस्यपुरश्चरणंजपोदशलक्षः त
थाच दशलक्षंजपेमंत्रंमंत्रस्थविजितेंद्रि
यः दशांशंजुहुयान्मेधीमधुराक्तैःसरोरुहैः
नारोवायभवमायारमाकामः हंसोजगत्प्र
सूत्यैनमः तथाच वाग्भवंशंभुवनितारमा
मकारकेतनः नारीयेचजगत्प्राणश्चैव ह्रींबीज

समञ्जलः अर्घ्यं प्राग्विधिमष्टगन्धैर्हृन्मंत्रोद्धाद्

प्रान्तरः महालक्ष्म्याः समुद्दिष्टस्त्राणाग्याः सर्व

सिद्धिदः अथ पूजा प्रातः कृत्यादि श्रीबीजो

क्तपीठन्यासांतं विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्

शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्रीछ

न्दसे नमः हृदि महालक्ष्म्यै देवतायै नमः मू

लेन करौ संशोध्य अंगुष्ठादिक्रमेण तलादि

नमोंतेन पंचबीजानि न्यसेत् यथा ॐ ऐं नमः

ॐ ह्रीं नमः ॐ श्रीं नमः ॐ क्लीं नमः ॐ हसौः न

मः ॐ जगत्प्रसूत्यै नमः करतले ततो मस्त

कादिचरणं यावन्मूलेन व्यापकं न्यसेत् ततो

मूर्धास्यहृदयगुह्यपादेषु पंचबीजानि न्यसेत्

प्राणाद्यराणि हृदये समस्थानेषु तथा च निर्व

ये हस्तौ संशोध्य मूलेन तलादि हृदयांतकम्

बीजानां पंचकं न्यसेदंगुलीषु यथाक्रमम् मं

मंत्रप्राणं न्यसेन्मंत्री तलयोर्हस्तयोरपि मूर्धा

दिचरणं यावन्मूलेन व्यापकं न्यसेत् मूर्धास्य

वक्षोगुह्यांघ्रौ पंचबीजानि विन्यसेत् प्राणाद्य

सेत्समवर्णान् हृदये समस्थानेषु ततः करन्या

सो ऐं ज्ञानाय अंगुष्ठाभ्यां नमः ह्रीं ऐश्वर्याय त

र्जनीभ्यां स्वाहा श्रीं शक्तये मध्यमाभ्यां वषट् ।

क्लीं बलाय अनामिकाभ्यां हुम् हसौः वीर्या

य कनिष्ठाभ्यां वौषट् ह्रं जगत्प्रसूत्यै तेजसे कर

तलपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु तथा च।

ने॰
ता॰
६४

निवेद्य अंगानि पंचभिर्बीजैरस्त्रपूर्षाद्यैर्न्यसे
त् तानैश्वर्यादिभिर्युक्तैश्चतुर्थ्यन्तैः सजातिभिः
ज्ञानमैश्वर्यशक्तीचबलवीर्यैस्तेजसी तानैश्व
र्यादयः प्रोक्ताः षट्क्रमाद्दंगयोजिनः ततो ध्या
नम् बालार्कद्युतिमिन्दुखण्डविलसत्कोटीर
हारोज्वलां रत्नाकल्पविभूषितां कुचनतां शो
णैकरैर्मंजरीम् पद्मां कौस्तभरत्नमप्यविरतं
संबिभ्रतीं सस्मितां फुल्लाम्भोजविलोचनत्र
ययुतां ध्यायेत्परामम्बिकाम् इति ध्यानम्
विस्तरेणानु शारदायां द्रष्टव्यम् इति ध्यात्वा
मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् श्रीबीजे
न पीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचपु
ष्पांजलिदानपर्यन्तं विधायावरणपूजामारभे
त यथा देव्याद्दक्षिणेशंकरानन्दाय नमः प
द्मं वामे पुण्यधनदाय नमः केसरेष्वग्न्यादिकोणे
मध्ये च दिक्षु पंचानां हृदयाय नम इत्यादि
ना पूजयेत् पत्रेषु पूर्वादिक्रमेण ॐ उमायै न
मः पद्मश्रियै सरस्वत्यै दुर्गायै धरण्यै गाय
त्र्यै देव्यै उषायै दक्षिणे जकुमत्तायै वावे सू
र्यमत्तायै नथाप्रावृतिषये पद्मनिधये पश्चि
मे एतान पत्रे वरुणं पूजयेत् नथाच जकुत्स
वीपूज्या पार्श्वयोर्वहनवाम रो एतान पत्रं वरु
णं पूजयेत्पश्चिमेषु नः मयारो हादपूणाग्नी।

नवग्रहान्प्रत्येकेनपूजयेत् ततोहोगजान् पे
रावतपुंडरीकवामनाकुमुदंजनपुष्पदंतसार्व-
भौमसुप्रतीकानिंद्रादीनन्तादीश्चसंपूज्यधूप
दिविसर्जनांतंकर्मसमापयेत् अस्यपुरश्चरणे
द्वादशलक्षजपः तथाच भानुलक्षंजपेन्मंत्रं
दशांशंजुहुयाद्घृतैः जुहुयाच्छ्रीफलैःपद्मैःप्र
त्येकमयुतद्वयम् तर्पयेत्सलिलैःशुद्धैःसगंधै
रयुतद्वयम् अयुतद्वयमित्यत्रवाचनिकत्वाद
स्या पुंभुपत्नीश्रियारुद्राकामोभगवतीमही
ब्रह्मादिर्गायत्र्यादीर्योलक्ष्म्यादिर्भगवान्मरुत्
प्रसीदयुगलंभूयःश्रीरुद्राभुवनेश्वरी महाल
क्ष्मिनमोन्तःस्यात्प्रणवादिरयंमनुः महीलकारः
भगवतीयकारः ब्रह्माककारः आदिर्ग्रोमका
रः आकारश्चक्रौलक्ष्म्यादिर्लकारः मरुत्यका
रः यकारश्चकः आतःकृत्यादिपूर्वोक्तऋष्या
दिन्यासंविधायकरांगन्यासौकुर्यात् श्रींह्रींश्री
कमलेश्रींह्रींश्रींअंगुष्ठाभ्यांनमः एवंरंकमला
लयायैरं तर्जनीभ्यांस्वाहा रंप्रसीद रं मध्यमा
भ्यांवषट् रं प्रसीद रं अनामिकाभ्यांहुम् रंम
हालक्ष्मि रं कनिष्ठिकाभ्यांफट् एवंहृदया
दिषुविन्यसेत् तथाचनिबंधे कमलेहृदयं
प्रोक्तंशिरःस्यात्कमलालये शिखाप्रसीदनेत्रे
वकवचंवक्त्रादेः अस्त्रमेतैःपदैःकुर्यात्त्रिबीज
पुटितैःक्रमात् ध्यानंतुसिंदूरारुणकांतिमब्जव

ने. मा. ६५ ६६

सति सौन्दर्यवारांनिधिं कोटीरांगदहारकुंड-
लकटीसूत्रादिभिर्भूषिताम् हस्ताब्जैर्वरदपा-
शमब्जयुगलात् पुंगवहेतीपरामादीनां परिवा-
रिकाभिरनिशं ध्यायेत्परांगौरीं ता: एवं ध्या-
त्वा मानसैः संपूज्य पंचावस्थापनं कुर्यात् पूर्ववा-
त्पीठपूजां विधाय पुनर्ध्यानावाहनादिपंचपु-
ष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावरणपूजामारभे-
त केसरेष्वग्न्यादिकोणेषु दिक्षु च श्रीं ह्रीं श्रीं।
कमले रहृदयाय नम इत्यादिना पूजयेत् दला-
मूले पूर्वादिक्रमेण ॐ श्रीधराय नमः एवं हृषी-
केशाय वैकुंठाय विश्वरूपाय वासुदेवाय सं-
कर्षणाय प्रद्युम्नाय अनिरुद्धाय दलमध्येषु
भारत्यै पार्वत्यै चान्द्र्यै शच्यै मदनकाय सलिला-
य गुग्गुलवे कुरुण्टकाय दलाग्रेषु अनुरागं
विसंवादं विजलं वलं भं मदम् हर्षं बलं वीर्यं ते-
जो लोकनाथमनेनरम् इति महालक्ष्मीबाणा-
न्पूजयेत् चाकोणे अनुरागाय महालक्ष्मीबाणा-
य नम इत्यादिक्रमेण तद्बहिरिन्द्रादीन्वज्रादीं-
श्च पूजयेत् ततो धूपादि विसर्जनान्तं कर्म समा-
पयेत् अस्य पुरश्चरणं लक्षजपः तथा च ल-
क्षेण पेन्फलैर्बिल्वैर्जुहुयान्मधुरोक्षितैः दशां-
शेन सन्तेव ब्राह्मणाकोऽकेनवववमेना इति लक्ष्मी-
मंत्राः अथ सर्वमंत्राः नारोक्षणाभिर्मंत्रः पद्मा-
हामकरणविभूषितः वक्षासनो महाक्षेमः स

नेत्रोद्दिश्यपश्चिमः अस्त्राद्देमनुःश्रीकोभा-
नुरमिततेजसः अस्यपूजाप्रातःकृत्यादिप्रा-
णायामं विधाय पीठन्यासं कुर्यात् तत्रविशे-
षः हृदयस्य पूर्वादिदिक्षु मध्येच प्रभूतं वि-
मलं सारं समाराध्यं परमसुखं विन्यस्य आधा-
रशक्त्यादि ॐ अं सूर्यमण्डलाय द्वादशकला-
त्मने नमः इत्यन्तं विन्यसेत् तथाच निबन्धे पी-
ठस्यलक्षणैः प्रथमं दिक्षु मध्येच संयजेत् प्रभू-
तं विमलं सारं समाराध्यमनन्तरम् परमादिसु-
खं पीठं स्वविन्यासं प्रकल्पयेत् ततः केसरेषु
मध्येच रां दीप्तायै नमः रीं सूक्ष्मायै नमः रूं
जयायै नमः रें भद्रायै नमः रैं विभूत्यै नमः
रों विमलायै नमः रौं अमोघायै नमः रं विद्युतै
रः सर्वतोमुख्यै ततउपरि ब्रह्मविष्णुशिवात्मका-
य सौराय योगपीठाय नमः तथाच दीप्ता-
सूक्ष्मा जया भद्रा विभूतिर्विमला पुनः अमो-
घा विद्युता सर्वतोमुखी पीठशक्तयः दीप्ता-
दीप्तशिवाकाराबीजन्यासं विदुःक्रमात् अ-
क्षौ वह्निस्वरविनयसरान् इन्दुबिन्दुसंयुतान् वैदे-
त्यं दैवतत्र्यात्मं ब्रह्मविष्णुशिवात्मकम् सौरा-
ययोगपीठाय नमः पदमनन्तरम् ततः ऋष्या-
दिन्यासः शिरसि देवभाग ऋषये नमः मुखे
गायत्रीछन्दसे नमः हृदि आदित्याय देवता-
यै नमः तथाच देवभागोमुनिः प्रोक्तो गाया-

नै·
सा·
६७

67

श्रीखकरईरितम् आदित्यो देवताप्रोक्तो हृष्टाहृ·
ष्टफलप्रदः ततःकरांगन्यासौ सत्यायज्वा·
लामणोस्वाहा अंगुष्ठाभ्यांनमः एवंब्रह्मणो
मने नीभ्यांस्वाहा विष्णवे मध्यमाभ्यांवषट् रु
द्रायअनामिकाभ्यांहुम् अग्नयेकनिष्ठिकाभ्यां
वौषट् सर्वायज्वालामणोहुंफट्करतलपृष्ठा
भ्यांफट् एवंहृदयादिषु तथाच सत्यायहृ
दयेप्रोक्तेब्रह्मणोशिरईरितम् विष्णवेस्या·
च्छिखावर्मरुद्रायपरिकीर्तितं अग्नयेनत्र·
मास्त्रानेसर्वायास्त्रमुदाहृतम् तेजोज्वाला·
मणोहुंफट्छिद्रांतः पृथगीरितः ततोमू·
र्तिन्यासः यथाशिरसि ॐआदित्यायनमः
मुखेरविंहृदयेभानुंगुह्येभास्करंचरणयोः
सूर्यायनमः तथाच आदित्यंविन्यसेन्मू·
र्ध्नि रविंवक्त्रेविनोन्यसेत् हृदयेभानुमा·
ख्यातंभास्करंगुह्यदेशतः सूर्यंचरणयो·
र्न्यसेद्धीमान्सत्यादिपंचभिरिति ततोमंत्र
न्यासः मूर्ध्नि ॐनमः आस्ये घृनमः कर्णा·
योर्णिनमः हृदिसूनमः ऊर्वोर्यनमः ना·
सोआनमः लिंगेदिनमः पादयोस्त्यनमः
तथाच मूर्धास्यकर्णहृदयऊरुद्विनाभिषु·
गांघ्रिषु मंत्रवर्णान्न्यसेद्धीमान्प्रत्येकंप्रणवा
दिकान् ततोध्यानम् रक्ताब्जयुग्माभयदा
नहस्तंकेयूरहारांगदकुंडलाढ्यम् मा·

णिकर्णिकामौले हितनाथमीडे बंधूककांतिविल
सत्त्रिनेत्रम् एवं ध्यात्वामानसैः संपूज्य शंखा
स्थापनं कुर्यात् ततो गुरुपंक्तिं संपूज्य पद्मं
चोन्कपीठपूजां कुर्यात् ॐ खं खखोल्काय न
मः इति मंत्रेण संपूज्य ध्यात्वावाहनादि पंच
मुद्राजलितदानपर्यंतं विधाय यावरणपूजामा
रभेत तथा च निबंधे नागादिखखोल्काय
मंत्रनाममूर्तिकल्पना सादित्यः सर्वलोकानां
तस्यात्सावाह्य पूजयेत् केसरेषु आग्न्यादिकोण
मध्ये दिक्षु च सत्याय नेत्रो ज्वालामणे हुं फट्
स्वाहा हृदयाय नमः एवं ब्रह्मणे शिरसे स्वाहा
विष्णवे शिखायै वषट् रुद्राय कवचाय हुम्
भ्रमये नेत्रत्रयायै वौषट् सर्वाय अस्त्राय फट्
दिक्पत्रेषु ॐ आदित्याय नमः एवं यं रविं भा
नं रं भास्करं दिक्पत्रेषु आग्न्यादि उमायै नमः
प्रज्ञायै नमः प्रभायै नमः संध्यायै नमः
तथा च तत्र अंगानि पूजयेद्दलेषु दिक्पत्रेष्वर्क
मूर्तयः आदित्याद्याश्च तत्र सोम्याः प्रकृतयः को
णपत्रगाः सुसनामादिवर्णाः स्युर्लासंवी
तास्यत्क्रमात् ततः पत्राग्रेषु वैल्याद्याः संपू
ज्याः पुस्तोरुणसमर्चयेत् तद्बाह्ये पूर्वादिक्रमे
सौचे द्वारी संपूजयेत् ॐ वं द्राय एवं मंगलाय
बुधाय बृहस्पतये शुक्राय शनैश्चराय राह
वे केतवे तथा च पत्राग्रसंस्था ब्राह्म्याद्याश्च

३.

तं·
सा·
६८

68

तोहृल्लीमर्चयेत् वेद्यादीपूजयेत्पश्चाद्गुहानथैः
ततोबहिः ततइन्द्रादीनस्त्रादींश्चपूजयेत् त
तोधूपादिविसर्जनांतंकर्मसमापयेत् अस्य
पुरश्चरणेमष्टलक्षजपः तथाच वसुलक्षं
जपेन्मंत्रसंसिद्धिः हीरयाविनोम तत्सहा
स्रंचजुहुयात्लीएकाभिजितेंद्रियः आकाश
मग्निदीर्घेन्दुसंयुतंमायाभुजः सवितासर्गः त
थाच आकाशमग्निदीर्घेन्दुसंयुतंभुवनेश्वरी
म सर्गाविनोभस्तुभानोह्यमद्यरोमनुरीरितः
अस्यपूजाप्रयोगः प्रातःकृत्यादिपूर्वोक्तंमंत्र
पीठन्यासंविधायपूर्वोक्तऋष्यादिन्यासंकु
र्यात् ततोमंत्रन्यासः आधारादिपादपर्यंतं
ह्रींनमः कण्ठादाधारपर्यंतंसःनमः तथा
च मूर्धादिकण्ठपर्यंतंक्रमाद्बीजत्रयेणमेन
षड्दीर्घस्वरयुक्तेनमध्येनांगंविकल्पयेत्
ततोध्यानम् रक्ताम्बुजाननमशेषगुणैकसि
न्धुंभानुंसमस्तजगतामधिपंभजामि पद्म
द्वयाभयवरान्दधतंकराब्जैर्माणिक्यमौलिम
रुणांगदिननाथमीडे एवंध्यात्वामानसैःसंपू
ज्यशंखस्थापनंकुर्यात् पीठंसंपूज्यपूर्वोक्त
मंत्रेणमूर्तिंसंकल्प्य पुनर्ध्यात्वावाहनादिपं
चपुष्पांजलिदानपर्यंतंविधायावरणपूजां
कुर्यात् केसरेष्वग्निनिरृतिवायवीशानमको
णेषुमध्येदिक्षुच ह्रांहृदयायनमइत्यादिषु

जयेत् पत्रेषु चेंद्रादीन्पूजयेत् ततश्चण्डादीनन्यांदि
क्षु पूजयेत् ततोर्घ्यपादिविसर्जनांतं कर्म समापये
त् अस्य पुरश्चरणं द्वादशलक्षजपः तथा च भा
नुलक्षं जपेन्मंत्रं चरुनेन तद्दशांशतः तिलैर्वा मधु
राक्तैर्जुहुयाद्विजितेन्द्रियः आकाशमग्निपव
नसंयोगो बीजसंज्ञितम् मार्ताण्डभैरवं नाम बी
जमेतद्द्वादशाक्षरम् घटितं बिम्बबीजेन सर्वकाम
फलप्रदम् टांतेदहननेत्रेन्दुसहितेन तदाहृतं
अस्य पूजा प्रातःकृत्यादि एतन्मंत्रोक्तपीठन्या
सान्तं कर्म विधाय पूर्ववद्ध्यानादिन्यासं कुर्यात् त
तो मूर्तिन्यासः ह्रां सूर्याय नमः ह्रीं भास्कराय न
मः ह्रूं भानवे नमः मध्यमयोः ह्रैं रवये नमः अ
नामिकयोः ह्रौं दिवाकराय नमः कनिष्ठिकयोः
ततः शिरसि वदने हृदि गुह्ये पादद्वये च तत्तद्बीजा
दिकान्न्यसेत् तथा च निबंधे पंचरूपान्स्वबीजे
न पंचमूर्तीः प्रविन्यसेत् अंगुष्ठादिकनिष्ठान्तमं
गुलीषु क्रमादितः सूर्यस्तु भास्करो भानुस्ततो
रविर्दिवाकरौ शिरोवदनहृद्गुह्यपादद्वयेषु न्या
सेत् ततः करांगन्यासौ यथा ह्रां अंगुष्ठाभ्यां
नमः ह्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा ह्रूं मध्यमाभ्यां वषट्
ह्रैं अनामिकाभ्यां हुम् ह्रौं कनिष्ठाभ्यां वौषट्।
ह्रः करतलपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादीनां न्या
सेत् तथा च निबंधे दीर्घयुक्तेन बीजेन नेत्रांतां
गानि विन्यसेत् ततो मूलबीजेन व्यापकं कृत्वा

ने॰
सा॰
६५

69

ध्यायेत् तथाच व्यापके मूलबीजेन ऊर्ध्वीततदा
नेनरम् ततो ध्यानम् हेमाम्भोजप्रवालप्रतिम
निजरुचिं चारुखट्वाङ्गपद्मौ चक्रं शक्तिं सपाशं सृ
णिमतिरुचिरमक्षमालां कपालम् हस्ताम्भो
जैर्दधानं त्रिनयनविलसद्वेदवक्त्राभिरामं मार्त्त
ण्डं वल्लभार्धं मणिमयमुकुटं हारदीप्तं भजामः ए
वं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य प्राणस्थापनं कुर्यात् त
तः पूर्वोक्तक्रमेण पीठं संपूज्य पूर्वादिदिक्षु क
लिकायां ॐ रक्तायै नमः ॐ प्रदीप्तायै नमः ॐ प्रभा
यै नमः ॐ सेवितायै नमः इति संपूज्य मूलेन मूर्तिं
संकल्प्य पुनर्ध्यानावाहनादि पञ्चपुष्पाञ्जलिदा
नपर्यन्तं विधाय आवरणपूजां कुर्यात् तथाच नि
बन्धे पीठे दीप्तादिभिर्युक्ते कर्णिकायां सुधादि
काः पूर्वादिदिक्षु संपूज्य मूर्तिं मूलेन कल्पये
त् ततः पूर्वादिदिक्षु ॐ सूर्याय नमः ॐ भास्क
राय नमः ॐ भानवे नमः ॐ रवये नमः कोणेषु
ॐ दिवाकराय नमः तथाच सूर्यादीश्च मरीचिं
द्यविदिक्षु समर्चयेत् ततोग्निनिर्ऋतिवायी
शानेषु ॐ हृदयाय नमः इत्यादिना पूजयेत् देवा
ग्रे ॐ नेत्रत्रयाय वौषट् अंगपूजां यथापूर्वं को
णेभीषणान् दिग्गजानम् ततः पत्रेष्विन्द्रादीन्संपूज्य
भूपुरे लोकपालान्पूजयेत् तथाच निबन्धे ग्र
हानष्टौ ततो बाह्ये लोकपालांस्ततः परम् ततो धू
पादिविसर्जनान्तं कर्म समापयेत् ग्रहस्पष्टप्रकरण

जपोलक्षत्रयसंख्यः त्रिमधुरोपेतैः कमलैर्दशां
शोहोमः तथाच लक्षत्रयंजपेन्मंत्रीवबीजवि
षपुटीकृतम् दशांशंकमलैःफुल्लैर्जुहुयान्म
धुरोक्षितैः इमंमंत्रंजपेन्मंत्रीकीर्तिपुत्रान्धनं
श्रुतिं वाक्सिद्धिमतुलांलक्ष्मीसौभाग्यमप्यसा
पयेत् विपदर्थेतुलक्षितेनतदादिसर्गसंयुतः
अजपाख्योमन्त्रःप्रोक्तोष्टादशाक्षरः स्वपादमः अथ
पूजा प्रातःकृत्यादिपीठमन्त्रेनसमाप्य ऋष्या
दिन्यासंकुर्यात् शिरसिब्रह्मणेऋषयेनमः मु
खेगायत्रीछन्दसेनमः हृदिगिरिजापतयेदे
वतायैनमः ततःकरांगन्यासः हसौंअंगुष्ठाभ्यां
नमः इत्यादि हसौंहृदयायनमइत्यादिव त
थाचनिबंधे हसौंषड्दीर्घयुक्तेनकुर्याद्देगा।
क्रियांमनोः ततोध्यानं उद्यद्भानुस्फुरितन।
डिदाकारमर्धाम्बिकेशं पाशाभीतिवरदपर
शूनसंदधानंकराब्जैः दिव्याकल्पैर्नवमणिम
यैःशोभितंविश्वमूलं सौम्याग्नेयंवपुरवतुवः।
चन्द्रचूडंत्रिनेत्रम् एवंध्यात्वामानसैःसंपूज्यशं
खस्थापनंकुर्यात् ततस्तंत्रोक्तपीठपूजांविधा
यावरणपूजामारभेत केसरेषुततोग्निनिर्ऋ।
तिवायवीशानकोणेषुदिक्षुच हसौंहृदयायन
मइत्यादिपूजयेत् ततोदिग्दलेषु अनंतंवस्तंन
देवं विदिग्दलेषु अजजानोजाअद्रिजा अ
ग्नः पूजयेत् तद्बाह्येइन्द्रादीन्वज्रादींश्चपूजयेत्।

नं॰
ला॰
१॰
70

स ततोऽम्बादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् अथ पु
रश्चरणं द्वादशलक्षजः घृतयुक्तपायसेन दशां
शहोमः तथाच मातुलदेवनपेमं त्रपायसेन।
ससर्पिषा दशांशं जुहुयात्सम्यक्कृतः सिद्धो भा
वेन्मनुः इति सर्वमंत्रः क्लींउद्धरेत गोपकुमार।
संवैर्नंदामनेथलिविभूषितांगम् महेन्द्रहेय।
नवनीतचौरं नमादिदेवं शरणं प्रपद्ये अथ वक्ष्ये
महामंत्रान् विष्णोः सर्वार्थसाधकान् यस्य सं
स्मरणमात्रेण भवाब्धेः पारमाश्रिताः अथ विष्णु
मंत्राः तत्र वैष्णवाचमनं गौतमीये केशवाद्यै
स्त्रिभिः पीत्वा द्वाभ्यां प्रक्षालयेत्करौ द्वाभ्यामो
ष्ठौ च संमृज्य द्वाभ्यां संमृज्यान्मुखं ततः एकेन ह
स्तं प्रक्षाल्य पादौ प्रोक्षयेत्तथैकतः संप्रोक्ष्यैकेन मू
र्धानं ततः संकर्षणादिभिः अंस्यनासादिक
र्णांश्च नाभौ उरसि के भुजौ स्पृशेद्देवं भवेदाचमा
नीयं वैष्णवान्वये एवमाचमनं कृत्वा साक्षान्ना
रायणो भवेत् केशवाद्याः केशव नारायण
माधव गोविंद विष्णु मधुसूदन त्रिविक्रम वाम
न श्रीधर हृषीकेश पद्मनाभ दामोदर संक।
र्षण वासुदेव प्रद्युम्न अनिरुद्ध पुरुषोत्तम अ
धोक्षज नृसिंह अच्युत जनार्दन उपेन्द्र हरे श्री
कृष्ण वाकेवल ॐ केशवाय नम इत्यादि सर्वत्र
ध्वीनमोंतेष्वनामभिर्वैष्णवसत्तधीः नारो नमो।
नारायणायच तथाच नारं नमः पदं ब्रूयात्तारो

दीर्घसमन्वितौ पवनोनादमेंत्रोयं प्रोक्तो वसुदे
वानितः अस्यपूजाप्रयोगः प्रातःकृत्यादिमा
त्रकांतेविन्यस्यकेशवकीर्त्यादिन्यासंकुर्यात
तस्यध्यानम् उद्यत्प्रद्योतनशतरुचिंतप्तहेमा
वदातं पार्श्वद्वंद्वेजलधिसुतयाविश्वधात्र्याच
जुष्टाम् नानारत्नोल्लसितविविधाकल्पमापी
तवस्त्रं विद्यद्वंदरकमलकौमोदकीचक्र
हस्तम् एवंध्यात्वान्यसेत् अंकेशवायकीर्त्यै
नमः ललाटे आंनारायणायकांत्यैनमः मु
खे इंमाधवायतुष्ट्यैनमः दक्षनेत्रे ईंगोविंदा
यपुष्ट्यैनमोवामनेत्रे उंविष्णवेधृत्यैनमोदक्षक
र्णे ऊंमधुसूदनायशांत्यैनमोवामकर्णे ऋं
त्रिविक्रमायनमोदक्षनासापुटे ॠंवामनाय
दयायैनमोवामनासापुटे लृंश्रीधरायमेधायै
नमोदक्षगंडे ॡंहृषीकेशायहर्षायैनमो
वामगंडे एंपद्मनाभायश्रद्धायैनमः ओष्ठे ऐं
ऐंदामोदरायलज्जायैनमः अधरे ओंवासुदेवा
यलक्ष्म्यैनमः ऊर्ध्वदंतपंक्तौ औंसंकर्षणायस
रस्वत्यैनमः अधोदंतपंक्तौ अंप्रद्युम्नायप्रीत्यैन
मः मस्तके अःअनिरुद्धायरत्यैनमोमुखे कंच
क्रिणेजयायैनमः खंगदिनेदुर्गायैनमः गंशा
र्ङ्गिणेप्रभायैनमः घंखड्गिनेसत्यायैनमः
ङंशंखिनेचंडायैनमः दक्षकरमूलसंध्यग्रे
षु चंहलिनेवाण्यैनमः छंमुसलिनेविलासि

यैनमः जं शूलिने विजयायै नमः झं पाशिने
विरजायै नमः ञं अंकुशिने विश्वायै नमः वा
मकरमूलसंध्यग्रेषु टं महेन्द्राय विनन्दायै नमः
ठं नन्दजाय सुनन्दायै नमः डं नन्दिने सर्वायै न
मः ढं नागाय ऋद्ध्यै नमः णं नाकजिने समृद्ध्यै
नमः दक्षपादमूलसंध्यग्रकेषु तं हरये शुद्ध्यै
नमः थं हरुण्माय बुद्ध्यै नमः दं सन्याय मुक्त्यै
नमः धं मनेनाय मत्यै नमः नं श्रीकाराय दमा
यै नमः वामपादमूलसंध्यग्रकेषु पं स्थूराय
रमायै नमः दक्षपार्श्वे फं जनार्दनाय उमायै
नमः वामपार्श्वे बं भूधराय क्लेदिन्यै नमः पृ
ष्ठे भं विश्वमूर्तये क्लिन्नायै नमो नाभौ मं वैकु
ण्ठाय वसुधायै नमः उदरे यं त्वगात्मने पुरु
षोत्तमाय वसुधायै नमः हृदि रं असृगात्मने
बलिने गदिने परायै नमो दक्षांसे लं मांसा
त्मने बलानुजाय परायणायै नमः ककुदि
वं मेदआत्मने बालाय सूक्ष्मायै नमो वामांसे
शं अस्थ्यात्मने वृषघ्नाय संध्यायै नमः हृदा
दि दक्षकरे षं मज्जात्मने वृषाय प्रज्ञायै नमः
हृदादि वामकरे सं शुक्रात्मने हंसाय प्रभा
यै नमः हृदादि दक्षपादे हं प्राणात्मने वरा
हाय निशायै नमः हृदादि वामपादे लं जी
वात्मने विमलाय अमोघायै नमः हृदया
द्युदरे क्षं क्रोधात्मने नृसिंहाय विद्युतायै न

मः हृदयादिस्थाने गौतमीये केशवादि
र्न्यासो न्यासमात्रेण देहिनाम् अच्युतत्वंद
दात्येव सत्यंसत्येन संशयः इति न्यासे कृते
धीरो विष्णुर्भवति ध्रुवम् सकलवैष्णवमं
त्रजपादिष्विति दर्शनात् केशवकीर्त्यादिन्या
सेनित्यत्वात् मातृकार्णसमस्त्यार्थकेशवा
य इति स्मरेत् कीर्त्यैवमनसायुक्तं चैवं न्यासं
समाचरेत् केशवाय नमः कीर्त्यै कान्त्यै नाराय
णाय च इत्यगस्त्यसंहितावचनात् अयं क्रमः
नत्र केशवकीर्तिभ्यां नमः इति तथाच्युत किंतु
क्रिमिश्रुनायेन्यासः श्रीबीजादिः कर्तव्यः ।
यथा श्रीं श्रीं केशवाय कीर्त्यै नमः इति तथा
म एवं प्रविन्यसेन्न्यासे लक्ष्मीबीजपुरस्सरम्
स्मरतिं यत्रि महालक्ष्मी प्राप्नोनेह रितोव्रजेत्
ततस्तत्त्वन्यासः मातृकोनानयार्णोश्रबीजा
न्येकैकशोवदेत् नमः परायेत्स्त्र्यार्थवीजत
त्वात्मनेनमः इति गौतमीये सर्वतन्त्रप्रयोग ।
यथा मं नमः परायजीवतत्त्वात्मनेनमः सकलव
पुषि भं नमः परायप्राणतत्त्वात्मनेनमः कंठे बं
नमः परायमतितत्त्वात्मनेनमः फं नमः पराया
हंकारात्मनेनमः पं नमः परायमनस्तत्त्वात्म
नेनमः पत्रिनयंहृदि नं नमः परायशब्दत
त्वात्मनेनमः मस्तके धं नमः परायस्पर्शतत्त्वा
त्मनेनमः मुखे दं नमः परायरूपतत्त्वात्मनेनमो

ने॰
ता॰
७२

हृदि यंनमः परायरसतत्त्वात्मनेनमः गुह्ये मं
नमः परायगंधतत्त्वात्मनेनमः पादयोः णंन
मः परायश्रोत्रतत्त्वात्मनेनमः कर्णयोः ढंन
मः परायत्वक्तत्त्वात्मनेनमस्त्वचि डंनमः परा
यनेत्रतत्त्वात्मनेनमः नेत्रयोः ठंनमः पराय
जिह्वातत्त्वात्मनेनमो जिह्वायां टंनमः पराय
घ्राणतत्त्वात्मनेनमः घ्राणयोः ञंनमः परा
यवाक्तत्त्वात्मनेनमो नेत्रयोः झंनमः पराय
पाणितत्त्वात्मनेनमः पाणयोः जंनमः पराय
पादतत्त्वात्मनेनमः पादयोः छंनमः पराय
पायुतत्त्वात्मनेनमो गुह्ये चंनमः परायउप
स्थतत्त्वात्मनेनमो लिंगे ङंनमः परायाकाश
तत्त्वात्मनेनमो मूर्ध्नि घंनमः परायवायुत
त्त्वात्मनेनमो मुखे गंनमः परायतेजस्तत्त्वा
त्मनेनमो हृदि खंनमः परायजलतत्त्वात्म
नेनमो लिंगे कंनमः परायपृथ्वीतत्त्वा
त्मनेनमः पादयोः गौंनमः इति गंबीजं हृ
त्पुण्डरीकनवं हृदि प्रविन्यसेत् हंबीजंसू
र्यमण्डलनवं हृदि प्रविन्यसेत् संबीजं चंद्र
मण्डलनवं हृदि प्रविन्यसेत् रंबीजं वह्निमं
डलनवनंत्र प्रविन्यसेत् प्रमाणम् फंनमः
परायहृत्पुण्डरीकतत्त्वात्मनेनमो हृदि हंन
मः परायद्वादशकलात्मसूर्यमण्डलत
त्त्वात्मनेनमो हृदि संनमः परायषोडशक

लाभ्यामसोममंडलतत्वात्मनेनमोहृदि रंनमः
परायदशकलाभ्यामवह्निमंडलतत्वात्मने।
नमोहृदि तथा द्विषड्गुणद्वादशकलाभ्या
मारतिदर्पणान् षंनमः परायपरमेष्ठितत्वा
त्मनेनमोवासुदेवायनमःमस्तके तथावगो
नमीये षंबीजंपरमेष्ठितत्वंवासुदेवंचमूर्ध।
नि यंबीजमथपुंस्तत्वंसंकर्षणमथोमुखे
लेरंबीजंवह्नितत्वंप्रद्युम्नंचहृदिन्यसेत् वं
बीजेनिवृत्तितत्वंचानिरुद्धमुपस्थके लंबी
जंसर्वतत्वंचपादेनारायणंन्यसेत् ह्रौंबीजं
कोपतत्वंचनृसिंहंसर्वगात्रके एवंतत्वानि
विन्यस्यप्राणायामंसमाचरेत् इत्यादि यं
नमः परायपुरुषतत्वात्मनेसंकर्षणायन।
मोमुखे लंनमः परायविश्वतत्वात्मनेप्रद्यु
म्नायनमोहृदि वंनमः परायनिवृत्तितत्वा
त्मनेअनिरुद्धायनमोलिंगे लंनमः परा
सर्वतत्वात्मनेनारायणायनमः पादयोः।
ह्रौंनमः परायकोपतत्वात्मनेनृसिंहायन
मः सर्वगात्रे फलंतुयथा तत्वन्यासेततः
कुर्यान्साधकः सिद्धिहेतवे कृतेनयेनदेव
स्यरूपतामेवयान्त्यसौ ततोयथाविधिप्रा
णायामंकृत्वापीठन्यासंविधाय केसरेषुप्र
थेचपूर्वादिक्रमेण ॐविमलायैनमः एवं
उत्कर्षिण्यै ज्ञानायै क्रियायै योगायै प्रह्वौ

ने.
मा.
७२

73

सत्याये ईशानाये अनुग्रहाये तत्पति ॐ नमो
भगवते विश्वे सर्वभूतात्मने वासुदेवाय सर्वा
त्मसंयोगयोगपद्मपीठात्मने नमः तथावति
बंधे नमो भगवते ऊर्ध्वाहि विश्वेशपर्वदेत स
र्वभूतात्मने वासुदेवायेति वदेत्ततः सर्वात्मा
संयोगपद्मयोगपद्मपदेषु नः पीठात्मने हृ
दंतो यं मंत्रमात्रादिरीरितः ततः स्वाद्विधा
सः तथया शिरसि साध्यनारायणा ऋषये न
मः मुखे गायत्री छन्दसे नमः हृदि श्रीविश्व
देवतायै नमः ततः करन्यासो क्रुद्धोल्का
य अंगुष्ठाभ्यां नमः महोल्काय तर्जनीभ्यां स्वा
हा वेगोल्काय मध्यमाभ्यां वषट् द्युल्काय
अनामिकाभ्यां हुम् सहस्रोल्काय कनिष्ठा
भ्यां फट् एवं हृदयादिषु तथावतिबंधे
क्रुद्धोल्काय हृदयायान्ते महोल्काय शिरः स्व
नम् वेगोल्काय शिखा प्रोक्ता द्युल्काय कवचे
स्व नम् सहस्रोल्काया स्त्रमकमंगल्क लिपि
यं मता ततो मंत्रेण षडंगं कुर्यात् ॐ हृदयाय
नमः ॐ शिरसे स्वाहा ॐ शिखायै वषट् ॐ
कवचाय हुम् ॐ नेत्राभ्यां वौषट् ॐ अस्त्राय
फट् ॐ नमो दक्षपार्श्वे ॐ नमो वामपार्श्वे ॐ
नमः सट् पंनास्त्राय फट् इति मंत्रेणादिग्ब
न्धनं कृत्वा मंत्रन्यासं कुर्यात् तथाव मंत्रन्यासं
ततः कुर्यात् सर्वकामफलप्रदम् येविनानम

म्पगाहृवामरं निष्कलं तथा तद्य्या ग्राथो
ॐ नमो हृदये नं नमो वक्त्रे मों नमो दोर्युगले
ने नमो रां नमः पादयोः ये नमो णां नमो ना
भौ यं नमः एवं कण्ठनाभौ हृदि ऊरुद्वयोः पा
र्श्वयोः पृष्ठे मूर्ध्नि आस्ये नेत्रयोः श्रवणयोः ।
घ्राणयोः हस्तयोः सर्वांगुलीषु तथा पादयोः
सर्वांगुलीषु च विन्यसेत् हृदये समर्यात्तथा ।
मूर्ध्नि नेत्रे आस्ये हृदि ऊरौ ऊरौ जंघायां पाद
योः गण्डयोः स्तनयोः चक्रे शंखे गदायां पद्मे ।
च विन्यसेत् ततो मूर्तिपंजरन्यासः ललाटे
ॐ अं केशवाय धात्रे नमः नाभौ ॐ आं नारा।
यणाय अर्यम्णे नमः हृदि ॐ इं माधवाय ।
मित्राय नमः गलकूपतले ॐ ईं गोविन्दाय व।
रुणाय नमः दक्षिणपार्श्वे ॐ उं विष्णवे अंश
वे नमः दक्षिणांसे ॐ ऊं मधुसूदनाय भगाय
नमः गलदक्षिणभागे ॐ ऋं त्रिविक्रमाय
विवस्वते नमः वामपार्श्वे ॐ ॠं वामनाय इंद्रा
य नमः वामांसे ॐ लृं श्रीधराय पौष्णे नमः ग
लवामभागे ॐ ॡं हृषीकेशाय पर्जन्याय नमः
पृष्ठे ॐ एं पद्मनाभाय त्वाष्ट्रे नमः ककुदि ॐ
ऐं दामोदराय विष्णवे नमः शिरसीति द्वाद
शाक्षरं न्यसेत् तथा च ललाटे केशवं धात्रा
ऊर्द्धो नारायणं पूनः अर्यम्णा हृदि मित्रेण ।
माधवं कण्ठदेशतः वरुणेन च गोविन्दं पुनर्द

क्षिणपार्श्वके अंशुना विष्णुमंसस्थे भगोतनम
धुसूदनम् गले विवस्वता युक्तं त्रिविक्रममते
नरम् वामपार्श्वस्थमित्रेण वामनाख्यमथो
सके पूष्णा श्रीधरनामानं गले पर्जन्यसंयुतं
हृदिके शाह्वये ष्टे पद्मनाभं ततः परम् त्वष्ट्रा
दामोदरं पश्चाद्विष्णुना ककुदि न्यसेत् द्वाद
शादित्यासे फलेमारु वैतन्यासजवपुरके
कोटितेजो धूम्रहस्थैर्वपुरादिलेसवासुदेवः
ऊर्ध्वस्थः स्तु विमलयाथ हीवक्षसिकें व्याप्नोति प्रक
टितमेत्र विप्रकीर्णम् न्यासफलेन तन्मूर्ति
पंजरं सौम्याभिहितः परमेष्ठिना सकृन्न्यासा
द्भवेन्मैत्री विष्णुरेव न संशयः मूर्तिपंजरन्या
सस्तु वासुदेवमनो रेके वर्णों क्लीबविवर्जि
तम् सरेकबिंदुयुक्तं चवर्त्यां केशवादि
कम् तथा धात्रादिकं चोक्तानामन्यासउच्य
हतः नारदीयतंत्रोडकक्रमो ग्राह्यः तत्र
केशवधातृरूपो ध्यानसहितकेशवायनमस्र
न्यादि ततः किरीटकेयूरहारमकरकुण्ड
लशंखचक्रगदाम्बुजहस्तपीताम्बरधरश्री
वत्सांकितवक्षःस्थलश्रीभूमिसहितस्वात्म
ज्योतिर्द्वयदीप्तिकायमहस्रादित्यतेजसो
नमः इति मंत्रेण व्यापकं न्यसन्मुद्राप्रदर्शय ध्या
नेक्कुर्यात् तथा च उद्यत्कोटिदिवाकराभ
निशं शंखं गदां पंकजं चक्रं बिभ्रतमिन्दिराव

समन्तीसंपोभिपार्श्वद्वयम् कोटीरांगदहारकु
ण्डलयं पीताम्बरं कौस्तुभोद्दीप्तवक्षसं चतुर्भुजं शं
वद्सिलसच्छ्रीवत्सं विष्णुं भजे एवं ध्यात्वा मा
नसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततो वैसव
पात्रं तत्र गोतमीये नामपात्रेत्त्रिविशेषविस्तार
निष्प्रयोजनम् तथैव सर्वपात्राणां मस्त्वेकमेव
प्रकीर्तितम् मत्पात्रं तत्र तथा श्रोतके सौवर्णे राज
तेन तथा पंचपात्रे हरेस्त्विदं नान्यत्र तु नियोज
येत् नैवेद्यदानेन नैव सर्वेषामपात्रे वा
ऽप्येवापके जलेदले इत्यादि ततः सामान्यपी
ठपूजां ततो विमलादिशक्तिसहितपीठपूजां
कृत्वा पुनर्ध्यात्वा आवाहनादिपंचपुष्पांजलिदा
नपर्यन्तं विधाय आवरणपूजामारभेत तथा
याकेसरेष्वग्निकोणे क्रुद्धोल्काय हृदयाय न
मः नैरृते महोल्काय शिरसे स्वाहा वायव्ये वी
रोल्काय शिखायै वषट् ईशाने द्युल्काय क
वचाय हुम् दिक्षु सहस्रोल्काय अस्त्राय फट्
ततः केसरेषु पूर्वादिक्रमेण ॐ नमः नं नमः
मों नमः नां नमः रां नमः यं नमः णां नमः यं
नमः ततो दलेषु पूर्वादिदिक्षु ॐ वासुदेवाय
नमः एवं संकर्षणाय नमः प्रद्युम्नाय अनिरु
द्धाय आग्नेयादिकोणेषु ॐ शान्त्यै नमः एवं श्रि
यै सरस्वत्यै ततः पत्राग्रेषु पूर्वादिक्रमेण ॐ च
क्राय नमः एवं शंखाय गदायै पद्माय कौस्तु

नै॰
सा॰
७५

75

भाय मुसलाय खड्गाय वनमालायै बहि
रये ॐ गरुडाय दक्षिणे शंखनिधये पद्म
निधये पश्चिमे ध्वजाय अग्निकोणे ॐ वि
घ्नाय नैरृते ॐ आर्य्याय वायुकोणे ॐ गरु
डाय नमः ईशाने ॐ सेनान्यै नमोन्तेन तद्बहि
रिन्द्रादीन्वज्रादींश्च पूजयेत् ततो धूपदीपौ
दत्वा नैवेद्यानि च दद्यात् तद्यथा नैवेद्यमा
नीय देवाय मूलेन पाद्याचमनीये दत्वा फट्
इति मंत्रेण नैवेद्यं संप्रोक्ष्य चक्रमुद्रया संरक्ष्
यमिति मंत्रेण दोषसमूहं संशोष्य रमिति मं
त्रेण संदह्य वामकरसौधरसाभिपूर्णं वमि
त्यमृतीकृत्य मूलमंत्रमष्टधा जप्त्वा धेनुमुद्र
यामृतीकृत्य गंधपुष्पे नैवेद्यं संपूज्य कृतांज
लिः संहरिं प्रार्थयेत तस्माद्वेतोसहः प्रस
रेदिति विभाव्य स्वाहा ततो निवेदनादिमं
त्रमुच्चार्य नैवेद्यं जले दद्यात् एतन्नैवेद्यममु
कदेवतायै नमः ततो नैवेद्यं हस्ताभ्यामुद्धृ
त्य ॐ निवेदयामि भवते जुषाणेदं हविर्हरे इ
ति नैवेद्यं समर्प्य अमुकदेवतायै एतज्जलम
मृतोपस्तरणमसीति जलं दत्वा वामहस्तेग्रा
समुद्रां प्रदर्श्य दक्षिणे प्राणादिमुद्रां प्रदर्श
येत् यथा ॐ प्राणाय स्वाहेति कनिष्ठानामि
केअंगुष्ठेन स्पर्शयेत ॐ अपानाय स्वाहेति त
र्जनीमध्यमेअंगुष्ठेन स्पर्शयेत ॐ समानाय

स्वाहेति सर्वांगुलीरंगुष्ठेन स्पर्शयेत् ततोंगु-
ष्ठाभ्यामनामाग्रेस्पृशन्नैवं नमः परात्मनेति
रुद्रायनैवेद्यंकल्पयामि इति नैवेद्यमुद्रां प्रद-
र्शयेन्मूलमुच्चार्यामुकदेवं तर्पयामीति चतुर्धा
समर्प्य अमुकदेवतायै एतज्जलममृतापिधा
नमसीति जलं दत्वाचमनीयादिकानि दद्या
त् नैवेद्यवत्सर्वत्र नैवेद्यदाने एष एव विधिः
ततः सामान्यक्रमेणाविसर्जनान्तं कर्म समाप-
येत् अस्य पुरश्चरणे षोडशलक्षजपः तथाच
विकारलक्षं प्रजपेन्मन्त्रमेतं समाहितः तद्द-
शांशं सर्पिषैर्जुहुयान्मधुराप्लुतैः अथ श्री
रामचन्द्रायनमः अनन्तो न्यासः सेतुबीजं ए
मायहन्मन्त्रः षडक्षरोयमादिष्टो भजतां का
मदायकः अस्य पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्वा
दिनैत्यिकं पीठन्यासान्तं विधाय ऋष्यादि
न्यासं कुर्यात् तद्यथा शिरसि ब्रह्मणे ऋष-
ये नमः मुखे गायत्रीछन्दसे नमः हृदि रा
माय देवतायै नमः ततः करांगन्यासौ रां अं
गुष्ठाभ्यांनमः रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा रूं मध्यमा-
भ्यांवषट् रैं अनामिकाभ्यांहुम् रौं कनिष्ठि
काभ्यांवौषट् रः करतलपृष्ठाभ्यांफट् एव
वेहृदयादिषु तथाच निबध्ये दीर्घभाजा-
सबीजेन कुर्यादंगानि षट्क्रमात् ततो मंत्र-
न्यासः ब्रह्मरंध्रे रां नमः भ्रुवोर्मध्ये रां नमः।

ने॰
सा॰
७६

76

हृदिमो नमः नाभौयनमः लिंगेनमः पाद
योःमःनमः ततोमूर्तिपंजरादिविधिंविधा
यध्यायेत् कालांभोधरकांतिकांतमनिशं
वीरासनाध्यासितं मुद्रांज्ञानमयींदधानम
परंहस्तांबुजेजानुनि सीतांपार्श्वगतांसरो
रुहकरांविद्युन्निभांराघवंपश्यंतंमुकुटांग
दादिविविधाकल्पोज्ज्वलांगंभजे एवंध्या
त्वामानसैःसंपूज्य शंखस्थापनंकुर्यात् ततः
पीठपूजांविधायवैस्वोक्तपीठशक्तीःपी
ठमन्त्रसंपूज्यपुनर्ध्यानावाहनादिपंच
पुष्पांजलिदानपर्यंतंविधायावरणपूजा
मारभेत देववामपार्श्वे श्रीसीतायैनमः अ
ग्रेशार्ङ्गायनमः दक्षिणवामपार्श्वेशराभ्यां
नमः चापायनमः ततःहृत्केसरेष्वग्न्या
दिकोणमध्येदिक्षुच ॐहृदयायनमइत्या
दिषडंगंपूजयेत् ततोदलेषुपूर्वादिक्रमे
ण ॐहनुमतेनमः ॐसुग्रीवायनमः ॐवि
भीषणायनमः ॐभरतायनमः ॐलक्ष्मणा
यनमः ॐअंगदायनमः ॐशत्रुघ्नायनमः
ॐजाम्बवतेनमः दलाग्रेषु ॐधृष्टयेनमः ॐ
जयंतायनमः ॐविजयायनमः ॐसुराष्ट्रा
यनमः ॐराष्ट्रवर्धनायनमः ॐअशोका
नमः ॐधर्मपालायनमः ॐअकोपाय
ॐभरतायनमः ॐसुमंत्रायनमः
ततइंद्रादीन्संपूजयेत् ततो

धूपादिभिस्तर्जनान्ते कर्मसमापयेत् अस्य
पुरश्चरणं बहुलं लक्षजपः तथाच उत्पल
दलैर्जपेन्मंत्रं दशांशं कमलैः शुभैः जुहुयाद
विधिवद्विप्रान्ब्राह्मणान्पूजयेत्ततः अयं वष
ड्विधः तथाच सकामः शाक्तिवाग्लक्ष्मीता
रकः पंचवर्णकः षडक्षरः षड्विधः साम्रा
ज्यवर्गफलप्रदः ब्रह्मास्त्रमोहनः शक्तिर्द
क्षिणामूर्तिरुच्यते अगस्त्यः श्रीशिवः प्रोक्ता
मनयोनुक्रमादिमे अथवाक्रमबीजादेः
विश्वामित्रो मुनिर्मतः छन्दो गायत्रीसंप्रो
श्रीरामश्चैव देवता ध्यानपूजादिकं पूर्वव
त् जानकीवल्लभायाथ भवेत्पावकवल्लभा
न्तमादिरेष कथितो रामवंशोदशाक्षरः त
थाच जानकीवल्लभं ङेन्तं वह्निजायायुङ्मादि
कम् दशाक्षरोयं मंत्रः स्याद्वसिष्ठः स्याद्दृषि
विराट् छन्दस्तु देवता रामः सीतापाणिपरि
ग्रहः आद्यं बीजं ह्रिं ठः शक्तिः कामेनांगक्रि
यामता शिरोललाटे भ्रूमध्ये तालुकंठेषु हृदय
पि नाभ्यूरुजान्वादेषु दशार्णोत्थमनोर्न्यसेत्
ततो ध्यानम् अयोध्यानगरे चित्ररत्नसौवर्णि
मण्डपे मन्दारपुष्पैराबद्धविताने तोरणांकि
ते सिंहासनसमारूढं पुष्पकोपरिराघवम्
रक्षोभिर्हरिभिर्देवैर्दिव्ययानगतैः शुभैः सं
स्तूयमानं मुनिभिर्गेयवैः प्रशान्तम् सी

तं.
सा.
११

५७

नालंकृतेनवामांगेलक्ष्मणेनोपशोभितम् धृण
मेघ्नमनवदनेसर्वाभरणभूषितम् ध्यायेद्ब्र।
वंजपेमंत्रंवर्णलक्षमनन्यधीः वह्निनारय
णेनाक्षिजठरःकेवलश्चैव ह्यद्दशोमंत्रग।
नोयंसर्वाभीष्टफलप्रदः श्रीरामायनमश्चै
केकबीजाद्यंनराणेनोमंत्रः वन्हिर्वर्णःसप्तव
स्यात्षडर्णोवान्हिनप्रदः स्वाहांतेनोहुंफट्।
नेवामामेनोवाभवेमंत्रः नथा नारामाय
रमानेनावाक्सबीजैस्तुषड्विधः अष्टार्णम
त्रराजःस्यात्सर्वाभीष्टफलप्रदः द्यद्तरशोंड
मेंदानोमेंत्रोयेवन्तुरालरः रामायहन्मनुःश्री
केमंत्रःपंचासरःपरः पंचाशन्मातृकावर्ण
प्रत्येकपूर्वकेमंत्रः लक्ष्मीवान्ममथादिस्व
नारादिःस्यादनेकधा मेनंत्ररामायनमः
स्यादि षडक्षराञक्ष्मीलिखामादौ लक्ष्मीबी
जादीनामन्यतराद्दानेसमाक्षरः वह्निस्थेप
यनेविस्कारथंवेद्विभूषितम् एकाक्षरो
मंत्रःश्रोक्तोमंत्रराजःसुरद्रुमः ब्रह्मामुनिः
स्याद्गायत्रीछन्दोरामश्चदेवता एकाक्षरेन
पुरश्चरणेद्वादशलक्षजपः भानुलक्षंजपे
न्मंत्रमितिवचनात् अन्येषांषड्लक्षमितिवि
धानः पूजादिकंसर्वंषडक्षरवत् अथश्री
कृष्णमंत्रः गोपीजनपदस्यानेवल्लभायद्वि
रावधिः अयंदशाक्षरोमंत्रेष्टष्टफलप्रदः।

दः अथमंत्रोक्तकामबीजादिः रहितेन तत्र विधा
रेण बीजरहितेन विचारः बीजपूर्वं जपस्या
स्य रहस्यं कथितं मुने रामबीजस्य भावनाद्
प्राणद रहस्यं गते इति गौतमीयात् तथाह
ह्लोतमीये भोगमोक्षैकनिलयो रामबीजो
दशाक्षरः उद्धरेत् पृथक् तेन कामबीजमस्य
मुने तयोगात्फलदो मंत्रो नान्यथा याथा कल्प
कोटिभिः अस्य प्रयोगः प्रातः कृत्यादि पी
ठन्यासोने विधाय प्राणायामं कुर्यात् तथा
च गौतमीये एवं तत्तानि विन्यस्य प्राणायाम
त्रयं चरेत् तथा च कामबीजस्यैकवारजपेन
दक्षनासापुटेन वायुं रेचयेत् पुनः सप्तवार
जपेन वामनासया वायुं पूरयेत् ततश्च नासा
पुटाभ्यां विंशतिवारजपेन वायुं कुंभयेत्
पुनर्वामेन रेचयेत् (मबीजेनैव पृथक् कृत्वा)
दक्षया पूरयेत् उभाभ्यां कुंभयेत् तथा च
एकेन रेचयेत् कामबीजेनैव पृथक् पृथक् पू
रयेत् सप्तजपेन विंशत्यानेन धारयेत् सर्वं के
वलमंत्रेण बीजेनानेन रेचयेत् यद्वा पवनमा
यमनेत्रसूत्राचरेयमिह जन्ममसौ मन्त्रमिच्छे
ति यदि दशाक्षरं जपति तदा दशाक्षरेणा ते
त्राणां विंशत्या रेचयेत् पूरयेद्धामतत्तद्धा
रयेत् प्रमाणतः प्राणायामो भवेदेको रेचपू
रकुंभकैः अष्टादशाक्षरेणैव ष्ठादशपोर्वेस

मापयेत् प्रथममनुभिर्वर्णैरनुस्यूतमिति वचना-
त् अन्यत्र तत्तन्मंत्रवर्णैस्ताराके रेखकादित्रयं
कुर्यात् रेखये माहते दत्वया पूरयेद्वामयामा-
ध्यवार्ड्सुन पोरयेत् इत्यादि एतच्छ्रीकृष्ण
विषयम् नान्यत्र तथापीठन्यासं विधाय केश
रेषु मध्ये च विमलादिपीठशक्तीः पीठमंत्रं प्र
विन्यस्य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि नारद
ऋषये नमः मुखे विराट्छन्दसे नमः हृदि
श्रीकृष्णदेवतायै नमः गुह्ये कामबीजाय नमः
पादयोः स्वाहाशक्तये नमः मंत्राधिष्ठात्र्यै दुर्गा
यै नमः इति ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् ततः प्रणवपु
टितेन मूलमंत्रं करयोर्मध्ये पृष्ठे पार्श्वे च त्रिधा
विन्यस्य प्रणवपुटितान्मंत्रवर्णान् संविहृतेंगु
लिपर्वसु नमोंतान् विन्यसेत् दक्षिणांगुष्ठे त्रि
षु पर्वसु ॐ गों ॐ नमः दक्षतर्जन्यां ॐ पीं ॐ न
मः दक्षमध्यमायाम् ॐ जं ॐ नमः दक्षनामि-
कायाम् ॐ नं ॐ नमः दक्षकनिष्ठिकायाम् ॐ
वं ॐ नमः वामहस्तकनिष्ठायाम् ॐ ल्लं ॐ नमः
वामनामिकायां ॐ भं ॐ नमः वाममध्यमायां
ॐ यं ॐ नमः वामतर्जन्यां ॐ हां ॐ नमः वामांगु
ष्ठे ॐ हं ॐ नमः दक्षांगुष्ठे अयेन सृष्टिन्यासः
एवेन दक्षिणांगुष्ठपर्वाद्वामकनिष्ठान्तान् पुनः
सृष्टिस्थितीरिति पंचधा कुर्यात् अथ प्रातःक्षेपेन
स्थितिमात्रं कुर्यात् न्यासत्रयं सदा कार्यमथवा

मेकश्च वह्निः इति गौतमीयवचनात् ततः स्थि
तिक्रमेणांगुलिषु दक्षाणांविन्यसेत् तद्यथा
गोंनमो दक्षिणांगुष्ठे पींनमस्तर्जन्याम् जंनमो म
ध्यमायां तंनमो नासिकायां वंनमः कनिष्ठा
यां वामांगुष्ठे ह्लंनमस्तर्जन्याम् भंनमः मध्यमा
याम् यंनमः अनामिकायाम् स्वांनमः कनिष्ठा
याम् हांनमः ततः करयोः पंचांगन्यासः आव
क्रायस्वाहांगुष्ठाभ्यांनमः विवक्रायस्वाहा त
र्जनीभ्यांस्वाहा सचक्रायस्वाहा मध्यमाभ्यां व
षट् त्रैलोक्यरक्षणचक्रायस्वाहा अनामिका
भ्यां हुम् असुरांतकचक्राय कनिष्ठिकाभ्यां
फट् ततो मूलमंत्रस्फुटितां मातृकावर्णान्स्था
विंदुमातृकास्थानेषु न्यसेत् ततः प्रणवस्फु
टितं मूलमंत्रमाकेशादापादमापादाकेशं
त्रिवारं विन्यस्य संहारसृष्टिभेदेन दशतत्वानि
विन्यसेत् संहृत्यावतरणतो मंत्रवर्णः सृष्टिवर्ण
निभवेत्सृतियातः तद्यथा पादयोः गोंनमः प
राय पृथ्वीतत्वात्मनेनमः लिंगे पींनमः परा
य जलतत्वात्मनेनमः हृदि जंनमः पराय तेज
स्तत्वात्मनेनमः मुखे तंनमः पराय वायुतत्वा
त्मनेनमः शिरसि वंनमः पराय आकाशतत्वा
त्मनेनमः हृदि ह्लंनमः पराय अहंकारतत्वात्म
नेनमः भंनमः पराय महत्तत्वात्मनेनमः यं
नमः पराय प्रकृतितत्वात्मनेनमः स्वांनमः पा

नै.
मा
१५

79

रायपुरुषतत्त्वात्मनेनमः ह्रांनमः परायपरतत्त्वा
त्मनेनमः इतिसंहारक्रमः सर्वांगे ह्रांनमः प
रायपरतत्त्वात्मनेनमः ह्रांनमः परायपुरुषत
त्त्वात्मनेनमः यंनमः परायप्रकृतितत्त्वात्मने
नमः हृदि भंनमः परायमहत्तत्त्वात्मनेनमः
हंनमः परायाहंकारतत्त्वात्मनेनमः शिरसि
वंनमः परायाकाशतत्त्वात्मनेनमः मुखे वंन
मः परायावायुतत्त्वात्मनेनमः हृदि जंनमः
परायातेजस्तत्त्वात्मनेनमः लिंगे पींनमः परा
यजलतत्त्वात्मनेनमः पादयोः गंनमः परा-
यपृथ्वीतत्त्वात्मनेनमः इतिसृष्टिक्रमः ततः
षडंगन्यासः तत्राङ्गुलिनियमो निबंधे शि
रसि विहितामध्यमास्या दक्षिणतर्जनिकाविना
श्च वसिरहितांगुष्ठाज्येष्ठाविनोनापकनिष्ठि
का नाभौ वषट्नेसर्वाः सम्पायसी हृदितर्ज
नी प्रथमरहितामध्यैनाभौ श्नानाविवनाथ
मे नापवांगुलयोजावोः सांगुष्ठास्त्रपदहये
तद्यथा शिरसि ॐनमः मध्यमांगुष्ठा नेत्र-
योः पींनमः तर्जनीमध्यमाभ्यां कर्णयोर्जं
नमः अंगुष्ठरहिताभिरंगुलीभिः घ्राणे-
तेनमः अंगुष्ठानामिकाभ्याम् मुखे वंनमः
सर्वांगुलीभिः हृदि लंनमः अंगुष्ठतर्जनी
भ्याम् उदरे भंनमः अंगुष्ठमध्यमाभ्यां लिं
गे यंनमः अंगुष्ठरहिताभिरंगुलीभिः मातृ

नोः ह्रांनमः अंगुष्ठरहिताभिरंगुलीभिः पाद
योः ह्रेंनमः सर्वांगुलीभिः अयंनुसृष्टिक्रमः
अथ स्थितिक्रमः हृदि योंनमः अंगुष्ठतर्जनी
भ्याम् उदरे पींनमः अंगुष्ठमध्यमाभ्यां लिंगे
जंनमः अंगुष्ठरहिताभिरंगुलीभिः जान्वोः
नंनमः अंगुष्ठरहिताभिः पादयोः वंनमः सर्वा
गुलीभिः शिरसि ह्रांनमः मध्यमांगुल्या नेत्र
योः भांनमः तर्जनीमध्यमाभ्याम् कर्णयो
र्यंनमः अंगुष्ठरहिताभिरंगुलीभिः घ्राणेह्रां
नमः अंगुष्ठानामिकाभ्यां मुखे ह्रांनमः सर्वा
गुलीभिः लिंगेजंनमः अंगुष्ठरहिताभिः उ
दरे नंनमः अंगुष्ठमध्यमाभ्यां हृदि वंनमः अं
गुष्ठतर्जनीभ्यां मुखे ह्रेंनमः सर्वांगुलीभिः
घ्राणयोर्भांनमः अंगुष्ठानामिकाभ्यां कर्ण
योर्यंनमः अंगुष्ठरहिताभिः नेत्रयोःसोंन
मः तर्जनीमध्यमाभ्यां शिरसि ह्रांनमः मध्य
मांगुल्या पुनः सृष्टिस्थिती च कुर्यात् वैराग्य
युक्तस्य संहारेण विन्यासेन एतेन विद्यार्थि
ब्रह्मचारिणां वनस्थानां गृहस्थानां च यथाय
ति विरक्तानां च त्रिधा न्यासः तथा निबंधे
न्यासः संहारेणो मस्कुर्वैवा नसेषु विहितो
यम् स्थित्यं नो गृहमेधिषु सृष्ट्यं नो वर्णिना
मिति प्राहुः वैराग्य युक्तस्य गृहस्थस्य संहारं के
चिदाहुराचार्याः सहजानो वनवासिनि स्थि

ने॰
सा॰
८॰

८०

त्तिं च विद्यार्थिनां इष्टिम् केचित्तु न्यासमत्र ये वै
परीत्यमासनं तिनेन सर्वै रेव त्रिधा न्यासः कर्तव्यः
ग्रथ विभूतिपंजरन्यासः तत्र त्रिविधे वाद्यपरं
न्यासपरं भूत्यधिपं भूतिकरं मंत्रं दक्षिणाहस्तिम
ये गुप्ततरं गुप्ततमेः तद्यथा आधारे गों नमः ना
भौ पीं नमः ऊर्द्धो जें नमः हृदि नें नमः गले वं
नमः मुखे ह्लें नमः अंसयोः भं नमः यं नमः
ऊर्वोः स्रों नमः हों नमः ग्रीवायां गों नमो नाभौ
पीं नमः ऊर्द्धो जें नमः हृदि नें नमः स्तनयोः
वं ह्लें नमः पार्श्वयोः भं यं नमः श्रोण्योः स्रां हों
नमः शिरसि गों नमो मुखे पीं नमो नेत्रयोः
जें नें नमः कर्णयोः वं ह्लें नमो नासापुटयोः
भं यं नमः कपालयोः स्रां हों एवं दक्षिणा
करस्य मूलसंध्यग्रेषु पंच स्व दक्षिणाहस्ताग्र
लीषु च एवं वामकरस्य मूलसंध्यग्रकेषु पंच
पंच पंचांगुलीषु मूर्धि गों तन्मध्ये पीं तद्दक्षि
णे तत्पश्चिमे नें तदुत्तरे वं मूर्ध्नि सकले ह्लें भ्रु
जयोः भं यं ऊर्वोः स्रां हों शिरसि गों नेत्रयोः
पीं मुखे जें नें कण्ठे हृदि वं उदरे ह्लें मूलाधा
रे भं लिंगे यं गां गुल्फयोः जंघयोः स्रां पादयोः
हों सर्वांगेण नमो नानिन्यमेतत् ततः पूर्ववत्
मूर्तिपंजरन्यासः तद्यथा हृदि गों नमः शि
रसि पीं शिखायां जें सर्वांगे नें दिक्षु वं दक्षपा
र्श्वे ह्लें वामपार्श्वे भं कटिदेशे यं पृष्ठे स्रां मूर्ध्नि

ह्रां आचक्राय स्वाहा हृदयाय नमः विचक्राय
शिरसे सुचक्राय शिखायै वषट् त्रैलोक्यरक्ष
णचक्राय कवचाय हुम् असुरान्तकचक्राय स्वा
हा अस्त्राय फट् इति मंत्रेणादिग्बन्धनं कुर्यात्
किरीटादिकं तु सर्वत्र ततो ध्यानम् स्मरेद्वृन्दा
वने रम्ये मोहयन्तमनारतम् गोविन्दं पुण्डरीका
क्षं गोपकन्याः सहस्रशः आत्मनो वदनाम्भोजे
प्रेरिताक्षिमधुव्रताः पीडिताः कामबाणेन चि
रमाश्लेषणोत्सुकाः मुक्ताहारलसत्पीनतुंग
स्तनभरानताः स्रस्तधम्मिलवसना मदस्खा
लितभाषणाः दंतपंक्तिप्रभोद्भासिस्पंदमाना
धराञ्चिताः विलोभयंती विविधै र्विभ्रमै र्भाव
गर्भितैः फुल्लेन्दीवरकान्तिमिन्दुवदनं बर्हाव
तंसप्रियं श्रीवत्सांकमुदारकौस्तुभधरं पीता
म्बरं सुन्दरम् गोपीनां नयनोत्पलार्चिततनुं गो
गोपसंघावृतं गोविंदं कलवेणुवादनपरं
दिव्यांगभूषं भजे एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य पु
ष्पाञ्जलिदानं कुर्यात् ततो वैष्णवे पीठमनंत पी
ठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा आवाहनादिपंचपुष्पा
ञ्जलिदानपर्यंतं विधाय देवशरीरे स्थिति
द पुष्पगन्धपञ्चाङ्गन्यासक्रमेण पूजयेत् ततो मध्ये
वेणवे नमः हृदि वनमालायै नमः ॐ कौस्तुभा
य नमः ॐ श्रीवत्साय नमः ततो परं पञ्चपुष्पा
ञ्जलिं दद्यात् तथा च गौतमीये दक्षिणे वामदे

ने. सा. ८२

वात्स्यं स्वच्छं चैतन्यमव्ययम् वामे च रुक्मिणीं
नित्यां रक्तां रजोगुणान्वितां सर्वाभरणभूष्या-
णां सर्वतो दद्यात् शुक्लचंदनपंकिलाश्चेन
तुलसी रक्तचंदनपंकिलां रक्ततुलसीमूलेन
दक्षिणवामपार्श्वयोर्दद्यात् एवं हृदये करा
वीरद्वयेन मूर्ध्नि परद्वयेन तथा तुलसीद्वयं
करवीरद्वयम् पद्मद्वयम् शिरसि दद्यात्
तथा च गौतमीये ततश्चावरणपूजा पूर्वे
दामाय नमः दक्षे सुदामाय नमः पश्चिमे वसु-
दामाय नमः उत्तरे किंकिणये केसरेषु अग्नि
कोणे आचक्राय स्वाहा हृदयाय नमः नैर्ऋ
त्ये विचक्राय स्वाहा शिरसि सुचक्राय स्वाहा
वायव्ये सोचक्राय शिखायै ईशाने त्रैलोक्यर
क्षणचक्राय स्वाहा कवचाय हुम् चतुर्दि
क्षु असुरान्तकचक्राय स्वाहा अस्त्राय फट्
ततः पत्रेषु पूर्वादिक्रमेण रुक्मिण्ये सत्य-
भामायै नाग्नजित्यै मित्रविन्दायै सुभद्रायै
जाम्बवत्यै सुशीलायै पत्राग्रेषु पूर्वादिक्रमे
ण वासुदेवाय देवकीनन्दाय यशोदायै ब
लभद्राय सुभद्रायै गोपालादींश्च पूजयेत्
तद्बहिर्मध्ये च पूर्वादिक्रमेण ओं मन्दाराय न
मः ओं संतानकाय ओं पारिजाताय ओं कल्प-
वृक्षाय ओं हरिचंदनाय तद्बहिः इंद्रादीन्व
ज्रादींश्च पूजयेत् ततः कुमाराष्टकं च पूजयेत्

ओं कृष्णाय नमः एवं वासुदेवाय देवकीनन्द-
नाय नारायणाय यदुश्रेष्ठाय वार्ष्णेयाय
धर्मसंस्थापकाय असुराक्रान्तभावहारिणे य-
हेन्द्रांविन्द्रादीन्पूजयेत् तथा च गौतमीये अथ
वांगादिकान्तिभिस्तद्धैरपि वाचयेत् एवंचा-
भ्यर्चयेत्कृष्णं काममहोऽम्बुभाननम् एतय-
जनेष्टाकक्षेन् कृष्णाष्टकेन पूजयेत् ततोऽथ-
पादि विसर्जनांतं कर्म समापयेत् असमाश्र-
याणोदृष्टलदाः तथा च दृष्टलदमदयफ-
लप्रदं मन्त्रप्रतिज्ञाप्य निर्मलपतिर्दृष्टाद्रसम
नरुयास्सिनाममध्यस्थैर्नैवैरक्षणाम्बुजै-
दनवेहदृष्णायुतम् अथ सुखिरस्तु गालवर्णवि
मन्त्रेपवलदम् अमलमनिरलाभमायसे-
स्तुनानांसस्मिनच्छन्नसिसिकैरारभेत्कर्म होमं
दृष्टाद्दरादौ श्रीमायाकामः मायाश्रीकामः
कामोमायाश्रीरितित्रिधात्रयोदशाक्षरोभ-
वति तथा च श्रीशक्तिमारपूर्वश्च शक्तिश्री
मारपूर्वकाः कामशक्तिरमापूर्वो दशार्णोम-
नवस्त्रयः इति सनत्कुमारकल्पोक्तेः एतेषां
प्रमाप्रयोगः प्रातः कृत्यादि वैसवोक्तपीठ
न्यासं विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् यथा।
शिरसि नारदऋषये नमः मुखे गायत्री छ-
न्दसे नमः हृदि श्रीकृष्णदेवतायै नमः ततः
करांगन्यासौ आचक्रायस्वाहा श्रीं गणाध्यानं।

ते
सा:
८२

मरुत्यादिदृग्गान्तावत् ततः फलार्थी चेत् द
ष्टुतत्रमूर्तिपंजरं न्यसेत् ततः किरीटमंत्रेण
व्यापकं कृत्वा यथाशक्ति मुद्रां बद्ध्वा ॐ नमः
सुदर्शनायास्त्राय फट् इति मंत्रेण दिग्बंध
नं विधाय ध्यानं कुर्यात् आद्ये सतोरणाद
रवद्ध्याने द्वितीये रत्नाभिषेकवत् तृतीये
तुध्याने शंखचक्रधनुर्बाणपाशांकुशधरे
हस्ताः येनं दमोदरं दोर्भ्यां ध्येयः कृत्स्नादिवा
करे गौतमीये दृग्गान्तरवद्ध्यानम् तथा च र
मादिकाम्रादि मंत्रद्वयमप्यधिकृत्य अनयोर्मं
त्रयोर्मंत्री आवकाद्यैः षडंगकम् कुर्याद्दृग्गा
र्णवत्सर्वं ध्यानपूजादिकं सुधीः एवं ध्यात्वा
मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् वैष्णवो
क्तपीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वावाहनादि पं
चपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय पूर्वोक्तवेद
एवादिपूजां कृत्वावरणपूजामारभेत अस्या
वरणादि अंगं इन्द्रवज्रादीन् ततः कृत्स्नाष्ट
केन संपूज्य धूपादि विसर्जनांतं कर्म समाप्या
येत् एतेषां पुरश्चरणं पंचलक्षजपः तथा
च पंचलक्षं जपेन्नावदयुतं पायसेन तु हुत्वा
यपरं मामाभ्यसो विदाय ततः परम् गोपीज
नपदस्यान्ते वल्लभाय द्विठावधिः कामबी
जादिराख्यातो मनुरष्टादशाक्षरः अस्यपूजा
प्रयोगः प्रातःकृत्यादि वैष्णवोक्तपीठमंत्रं

विन्यस्य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् यथा शिरसि
नारद ऋषये नमः मुखे गायत्री छन्दसे नमः हृ
दि श्रीकृष्णदेवतायै नमः गुह्ये क्लीं बीजाय न
मः पादयोः स्वाहा शक्तये नमः ततः प्रणवपु
टितं मंत्रं त्रिधाः करयोर्व्यापकं करोन्यासं कु
र्यात् क्लीं कृष्णाय अंगुष्ठाभ्यां नमः गोविंदाय तर्जनी
भ्यां स्वाहा गोपीजन मध्यमाभ्यां वषट् वल्लभा
य अनामिकाभ्यां हुम् स्वाहा करतलपृष्ठाभ्यां
फट् ततो मूलेन मूर्धादिपादपर्यंतं त्रिर्व्या
पकं न्यसेत् ततो नयनमुखहृदयगुह्यांघ्रिषु मं
त्रस्य पदपंचकेन मोनेन्यसेत् पदपंचकेन चतु
र्थ्यंतस्वाहाद्यम् ततोंगन्यासम् हृदयाय क्लीं
कृष्णाय नमः गोविंदाय शिरसे गोपीजन शि
खायै वल्लभाय कवचाय स्वाहा अस्त्राय फट् त
तो दशमूर्तिन्यासं पंजरन्यासं विधाय किरीटमं
त्रेण व्यापकं विधाय यथाशक्ति मंत्रो बह्वा ॐ
नमः सुदर्शनाय अस्त्राय फट् इति मंत्रेण दि
ग्बंधनं कृत्वा दशाक्षरोक्तं ध्यानं कृत्वा मानसैः
संपूज्य पूर्णावस्थापनं कुर्यात् ततो वैष्णवीकपी
ठमंत्रं विधाय क्लीं इत्याद्यष्टादशांगोपन्या
सक्रमेण संपूज्य पंचपुष्पांजलीन्दद्यात् ततो
वेणवादिपूजनं कृत्वा दशाक्षरोक्तावरणपूजां
च कृत्वा धूपादिविसर्जनांतं कर्मसमापयेत् अ
स्याष्टादशार्णे दशार्णवत्पटलक्रमम् प्राक्तिश्रीपूर्वं

कोथ्याष्टादशाक्षरो विंशार्णकः श्रस्यमृताम्
योगः प्रातःकृत्यादि वै स्वैवात्कपीठमवंते पी
ठन्यासं कृत्वा ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि
ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छन्दसे नमः
हृदि कृष्णाय देवताये नमः गुह्ये क्लीं बीजाय नमः
पादयो स्वाहा शक्तये नमः ततः करांगन्यासो
ह्रीं श्रीं क्लीं अंगुष्ठाभ्यां नमः कृष्णाय तर्जनीभ्यां
स्वाहा गोविंदाय मध्यमाभ्यां वषट् गोपीजन अ
नामिकाभ्यां हुम् वल्लभाय कनिष्ठाभ्यां वौषट्
स्वाहा करतलपृष्ठाभ्यां फट् ततो मंत्रन्यासः मू
र्ध्नि ह्रीं नमः कपाले श्रीं नमः भ्रूमध्ये क्लीं नमः
नेत्रयोः कृं नमः कर्णयोः ष्णं नमः नसोः यं नमः
वदने गों नमः चिबुके विं नमः कंठे दां नमः
दोर्मूले यं नमः हृदि गों नमः उदरे पीं नमः ना
भौ जं नमः लिंगे नं नमः आधारे वं नमः कट्यां
ल्लं नमः जान्वोः भां नमः जंघयोः यं नमः गुल्फ
योः स्वां नमः पादयोः हां नमः इति सृष्टिः हृदि
ह्रीं नमः उदरे श्रीं नमः नाभौ क्लीं लिंगे कृं आधा
रे ष्णं कट्यां यं जान्वोः गों जंघयोः विं गुल्फयो
र्दां पादयोः यं मूर्ध्नि गों कपोलयोः पीं भ्रूमध्ये जं
नेत्रयोः नं कर्णयोः वं नसोः ल्लं वदने भां चिबुके यं कं
ठे स्वां दोर्मूले हां इति स्थितिः पादयोः ह्रीं नमः गु
ल्फयोः श्रीं जंघयोः क्लीं जान्वोः कृं कट्यां ष्णं
आधारे यं लिंगे गों नाभौ विं उदरे दां हृदि यं दो

मूले गं कण्ठे पीं चिबुके जं नेत्रयोर्नं भं कर्ण
योः हं नेत्रयोः भं भ्रूमध्ये यं भाले रां मस्तके
ह्रां मन्त्रन्तिसंहारः पुनः ऋषिछिन्नीव कृत्वा
मूर्त्तिपञ्जरं विन्यस्य षडङ्गानि समाचरेत् श्रीं।
श्रीं ह्रीं हृदयाय नमः इति षडङ्गानि विन्यसेत्
ततः पूर्ववन्मुद्रां बद्ध्वा कीरीटमुद्रां च बद्ध्वा ध्या
येत् ध्यानं यथा उद्यद्व्योमसहस्रार्कभासुरे
भवनोत्तमे: अनल्पैकलस्वर्द्देवस्परीतेमणि
मण्डपे ज्वलद्रत्नमयस्तम्भद्वारतोरणाकु
स्के फुल्लस्रगुल्लसच्चित्रवितानालम्बि।
मौक्तिके पद्मरागस्थलीराजद्रत्नवेद्योश्च
मध्यतः अनारतगलद्रत्नधारास्यसलरो।
थः रत्नप्रदीपावलिभिः प्रदीपितदिगन्तरे
उद्यदादित्यसंकाशमणिसिंहासने शुभे स
मासीनो चतुर्ध्यायेद्द्रुतकांचनसन्निभः स
मानोदितचन्द्रार्कतडित्कोटिसमद्युतिः स
र्वाङ्गसुन्दरः सौम्यः सर्वाभरणभूषितः पीत
वासाः शङ्खचक्रगदापद्मोज्ज्वलत्करः अना
रतोच्छलद्रत्नधारौघकलशं स्पृशान् वाम
पादाम्बुजाग्रेण मसांतपल्लवस्य विं रुक्मि
णीसत्यभामेस्य मूर्ध्नि रत्नौघधारया सिंचंत्यौ
दक्षवामस्थे सैरोम्यकमलोद्ये नाग्नजितीसु
नन्दाया दिपोत्पौ कलशौ तयोः नाम्यां वद
द्वामस्थे मित्रविन्दा सहस्तदला रत्नवद्योःस

तं.
रा.
८४

मदूर्मत्तघूर्णौविदौनयोः जाम्बवतीलक्ष्मी
लावदिशौ तौ दक्षवामके बहिः षोडशसा
हस्रसंख्याताः पत्निः स्त्रियः ध्येयः कनक
रत्नौघधारयाकमलोज्ज्वलाः तद्बहिश्चाष्ट
निधयः पूरयंतोधनैर्धराम् तद्बहिर्वृष्ण
यः सर्वे पुरोवश्रमहादयः एवंध्यात्वामान
सैः संपूज्यपंचविध्यापनं कुर्यात् तत्सपूजा
यंत्रम् अष्टकोणमध्ये षट्दलं पद्मं विलिख्य
षट्कोणमध्ये कामबीजं विलिख्य तं शिष्टैः
समभिवेष्टयेत् ततः षट्कोणस्याग्रहे
निलकोणेषु श्रीबीजं शिष्टेषु भुवनेश्वरीं।
विलिखेत् ततः षट्संधिषु क्लीं कृष्णायन
मइति षड्वर्णान् लिखेत् ततः केसरेषु का
मदेवाय विद्महे पुष्पबाणाय धीमहि तन्नो
नगः प्रचोदयात् त्रीणि त्रीणि पदवर्णानि पू
र्वादिक्रमेण लिखेत् ततः पत्रेषु पूर्वादि
नमः कामदेवाय सर्वजनप्रियाय सर्वसं
मोहनाय ज्वल २ प्रज्वल २ सर्वजनस्यहृद
यं ममवशं कुरु २ स्वाहा इतिमालामंत्रस्य
षट् षड्वर्णान् दलेषु विलिखेत् तद्बहि-
मातृकया संवेष्टयेत् ततो भूबिंबे दिक्षु श्री
बीजं विदिक्षु मायाबीजं विलिखेत् बाह्ये
ष्ववज्राणि तथाच विलिख्य गंधपंकेन लि
खेत्पट्टलाम्रजेन कीर्णाकार्यात्र षट्को।

णो समाग्नेन्त्रमन्मथम् शिष्टैस्तैः समदशाभि
रक्षरैर्वेष्टयेत्स्मरम् प्राग्रक्षोनिलकोणेषु श्रि
येशिष्टेषुमं विदम् षडक्षरं षडस्रसन्धिषु केसरे
षु त्रिशस्त्रिशः विलिखेत्स्मरगायत्रीमाला
मंत्रं दलाष्टके षट्शः सौलिखेत्तद्वहिर्वेष्टये
न्मातृकाक्षरैः भूबिम्बं विलिखेद्वाह्ये श्रीमा
येदिग्विदिक्षु च भूगृहं चतुरस्रं सादष्टवज्र
विभूषितम् एतद्यंत्रमष्टादशार्णदशाक्षरदशा
र्ण विंशार्णद्वाविंशार्णदशचतुर्दशार्णक
रैकादशाक्षराणामभिनियोगानमीये पद्ममष्टपत्रं
श्रीवचतुरश्रं सलक्षणम् चतुर्दशाक्षरमायुक्ते
कामगर्भितकर्णिकाम् समाप्यंत्रमुद्दिष्ट
मष्टादशाक्षरेष्मरण चतुरश्रं चतुर्द्वारं पद्मम
ष्टदलान्वितम् षट्कोणं कामगर्भाख्यं समन्
दशार्णविष्ठितम् षडक्षरमनुवरं षट्कोणो
विलिखेन्नतः इतिपद्दिष्टाषयंत्रमुक्तं नदश
कविषयम् ग्रन्थानुतामिन्यादेवविवेशेयस्या
न् ततः पीठमन्त्रं पीठपूजां विधायपद्दिष्टं
श्यतिं षडंगं च संपूज्य ॐ कीरीटाय नमः एवं
कुण्डलाभ्यां नितम्बे पीतवस्त्राय चक्राय पा
ञ्चजन्याय गदायै पद्माय वनमालायै श्रीवत्साय
कौस्तुभाय प्रणवादिनमोन्तेन पूजयेत् पुनः
पंचपुष्पांजलीन्दत्वा वरणपूजामारभेत षट्
कोणाव्याप्यादिक्रमेण ह्रीं श्रीं क्लीं हृदयाय नमः

नं·
सा·
५५

965

कल्लायशिरसेइत्यादिपूजयेत् ततोविदि
क्षुत्वस्यमूले ॐवासुदेवायनमः एवंसंकर्ष-
णायइत्यादिप्रणवादिनमोन्तेनपूजयेत् प
वेदिक्पत्रमूलेषु ॐश्रांश्रियैनमः श्रियैलक्ष्म
म्यै रत्यै पत्रेषुपूर्वादिक्रमेणपूर्ववद्धक्तिएपा
द्याःपूजयेत् अग्रेषोडशसहस्रमहिषीभ्यो-
नमः तद्बहिःपूर्वादि ॐइंद्रनिधयेनमः ए
वंनीलनिधये मुकुन्दनिधये मकरनिधये
आनंदनिधये कच्छपनिधये शंखनिधये
पद्मनिधये तद्बहिरिन्द्रादीन्वज्रादींश्चपूज-
येत् ततोधूपादिविसर्जनान्तंकर्मसमापयेत्
अस्यपुरश्चरणेचतल्लक्षजपः तथाच ध्यात्वै-
वंपरमात्मानंविष्णुंत्र्यर्णमनुंस्मरेत् चतुर्लक्षं
ऊनेदाल्येश्वतारिंशात्सहस्रकम् वाग्भवंका
मबीजंचकृष्णायपदंततःस्त्रीम् गोविंदायर
मागोपीजनवल्लभेत्यनेनमिरः चतुर्दशाक्ष
रोपोक्तः .... द्वाविंशत्यक्ष
रोमंत्रोवाणीशक्तिप्रदायकः अस्यपूजाप्रयो
गः प्रातःकृत्यादिवेसबोकपीठमन्त्रान्तंपी
ठन्यासंविधाय अष्टादशाक्षरवत्ऋष्यादिन्यास
करन्यासौविधायमुद्राद्विग्बन्धनंकृत्वा
ध्यायेत् तद्यथा वामोर्ध्वहस्तेदधतेविद्यास
र्वस्वपुस्तकम् अक्षमालांचदक्षोर्ध्वेस्फाटिकीं
मातृकामयीं शब्दब्रह्ममयंवेणुमधःपाणि

हृदयंगमम् ध्यायेत्तं पीतवसनं श्यामलं कोमल
च्छविम् बर्हिबर्हकृतोत्तंसं सर्वं तं सर्ववेदिभिः
उपासितं मुनिगणैरुपनिषद्भिर्हरिं सदा एवं ध्या
त्वा विंशत्यर्णवन्स्तु जपेत् विशेषस्तस्य षिस्य
स्याः पूजनेनास्ति अस्य पुरश्चरणं वन्नलेदः व
लेदं जपेन्मंत्रं सहस्रं मंत्री समेयतः पलाशपुष्पैः
सुप्रोक्षैश्चत्वारिंशत्सहस्रकम् जुहुयात्कर्म
णानेन मंत्रः सिद्धो भवेद्ध्रुवम् वाग्भवं कामबी
जं च मायां लक्ष्मीमनेन तोम् दशार्णो मन्त्रवैनै
स्य भवेत्कल्पद्रुमः परः अस्य पूजाप्रयोगः प्रा
तः कृत्यादि वैष्णवोक्तपीठन्यासं कृत्वा ऋष्या
दिन्यासं कुर्यात् तद्यथा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये
नमः मुखे गायत्रीछन्दसे नमः हृदि कृष्णा
य देवतायै नमः न्यासपूजाजपहोमादिस
र्वं दशार्णवत् ध्याने तु विशेषः ध्यायेद्बृ
न्दावने रम्ये कांचनभूमिमध्यगे नानापुष्प
लताकीर्णे हृदंबंधैश्च मंडिते कल्पाटवीतले
सम्यक्क्रीमन्माणिक्यमण्डपे नारदाद्यैर्मुनि
श्रेष्ठैः स्तवद्भिः परिवारिते रत्नसिंहासने ध्या
येदुपविष्टाम्बुजोपरि सजलजलदप्रभं
त्पद्मनिभेक्षणम् रक्तपद्मप्रभपादपाणि
म्भोपरिमंडितम् नवरत्नसमारब्धभूषणैः प
रिभूषितम् श्रीयुक्तवक्षसि श्रीवत्सकौस्तु
भोद्भासितांबरम् तारहारावलीरम्यग्रीव

ते॰
सा॰
८६

सोक्तिनवदनम् रोचनातिलकश्रोत्रे शोभया
भ्रमरायितम् कन्दर्पचापसदृशभ्रूविभ्रमाला
विराजितम् अनेकरत्नसंरब्धस्फुरन्मकरकु
ण्डलम् वर्हिवर्हकृतोत्तंसं सर्वतः सर्ववेदि
भिः उपासितम्सुरागणैस्तोरूपमतिच्छेडुरिंसदा
इतिध्यानम् अनयासर्वदृशाद्रावयत् कामा
त्वरंयशसस्थशोभितिबिंदुविभूषितम् त्रैलो
क्यमोहनोविश्वः कथितस्तवयत्नतः अस्य
पूजाप्रयोगः अतः कल्पादिवैस्तवोक्तपीठ
शक्तिपर्यंतं विन्यस्य तदुपरि पद्मराजायर
वाहायेतिपीठमन्त्रं न्यसेत् ततः ऋष्यादि
न्यासः तद्यथा संमोहनऋषयेनमः शिर
सि गायत्रीछन्दसेनमोमुखे त्रैलोक्यमो
हनायविश्वदेवतायैनमः हृदि ततः क
रन्यासौ क्लींअंगुष्ठाभ्यांमित्यादिनाव त
थावतिबंधे दीर्घषट्कसंयुक्तनाद्येनकामबी
जेनकल्पयेत् ततो बाणन्यासः क्लींशोषण
बाणायनमः एवंततोन्यासेषु क्लींसम्मोह
न क्लींसंदीपन क्लौंतापन क्लौंमदन न्यासे
तु सर्वत्र बालप्रयोगः तथाच मस्तकमुख
हृदयलिंगपादेषु नाम्न्यसेत् ततोध्यायेत्न म
णविद्रुमसंकाशं सर्वतेजोमयंवपुः किरीटि
नं कुण्डलिनं केयूरवलयान्वितम् मुक्तास
रत्नसन्नद्धं त्रैलोक्यकोटिसंमुज्वलम् नाना

लंकारसुभगं पीताम्बरयुगावृतम् गरुडो
परिसन्नद्ध रत्नपंजरमध्यगम् अनमहेमसंका
शं लक्ष्मीवामोरुसंस्थितम् सर्वालंकारसु
भगं शुक्लवासोयुगावृतम् सकामो लीलया
देवीमोहयंतं पुनः पुनः शंखचक्रगदापद्म
पाण्यो ऋष्यथनुःशराम् धारयंतं जगन्नाथं र
क्षमार्हणोद्भवम् एवं ध्यानावाहनैः संपू
ज्य शंखस्थापनं विधाय न्यासक्रमेण पीठा
पूजां कृत्वावाहनादि पंचपुष्पांजली दत्वान्या
सक्रमेण शरीरे बाणान्संपूज्य ओं किरीटाय
नमः एवं कुण्डलाभ्यां मूर्ध्नि कर्णयोः शंखा
य चक्राय गदायै पद्माय पाशाय अंकुशा
य धनुषे शराय हस्तेषु पूजयेत् स्तनाधे
श्रीवत्साय कौस्तुभाय गले वनमालायै
नितम्बे पीतवसनाय वामांगे लक्ष्म्यै नमः
ततः केसरेषु अग्न्यादिकोणमध्ये दिक्षु च
क्रों हृदयाय नमः इत्यादिना पूजयेत् ततः पू
र्वादिदिक्षु बाणेन पूजयेत् केसरेषु पंचबाणं
पूजयेत् पत्रेषु पूर्वादिदिक्षु ओं लक्ष्म्यै नमः
एवं सरस्वत्यै रत्यै प्रीत्यै कीर्त्यै कान्त्यै तुष्ट्यै
पुष्ट्यै नमः ततो हि लोकपालान्पूजयेत् ना
वेद्यादिपूजनं कुर्यात् ततो धूपादि विस
र्जनांतं कर्म समापयेत् अस्य श्रवणात्फलादा
पालनतत्परः तथा च रविलक्षणमंत्रेण

कुर्यात् दशांशतः अथ मन्त्रयसिक्तेन पाय-
सेन विधानवित् अथवा रविसाहस्रं कृत्वानेत्रा
वश्च तर्पयेत् कामबीजे हृषीकेशाय हृन्म
त्रो द्वादशाक्षरः अस्य विधानं पूर्ववत् लक्ष्मी-
मायाकामबीजैर्ङेन्ते कमलापदं तथा स्वाहेति
मंत्रराजोयं जनतोसुरपादपः अथ पूजाप्रयोगः
प्रातः कृत्यादि वैष्णवोक्तपीठमन्त्रेण विन्यस
ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् तद्यथा शिरसि नार
दऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छन्दसे नमः हृ
दि श्रीकृष्णदेवतायै नमः ततः करांगन्यासौ।
क्लीं हृदयायेत्यादिना ततो ध्यानम् कलाय
कुसुमश्यामं वृन्दावनगतं हरिं इत्यादिना ध्या
त्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात्।
ततो वैष्णवोक्तपीठमन्त्रेण पीठं संपूज्य पुन
र्ध्यात्वा आवाहनादि पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं
विधाय आवरणपूजां कुर्यात् तद्यथा केसरे
षु अग्निनैरृतिवायवीशानकोणेषु मध्ये दि
क्षु च क्लीं हृदयायेत्यादिना पूजयेत् तद्बहि
रिन्द्रादीन् वज्रादींश्च पूजयेत् ततो धूपादिवि
सर्जनांतं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं वत्
लक्षजपः तथा च ध्यात्वैवं परमात्मानं वत्
लक्षं मन्त्रं जपेत् दशांशं जुहुयान्मंत्री कुसु-
मैर्बिल्वदलैः श्रीशक्तिस्मरकृष्णाय गो
विंदाय द्विठो मनुः अस्य पूजाप्रयोगः प्रातः

क्त्वादिपीठमवंनेपीठन्यासंविधायरत्नाभि
षेकवदृष्यादिन्यासंविधायकरन्यासंकुर्या
त् तद्यथा श्रींअंगुष्ठाभ्यांनमः क्लींतर्जनी क्लीं
मध्य कृष्णायअना गोविंदायकनि स्वाहा
करतल एवंहृदयादिषु ततोमूर्तिपंजरा।
न्यासंविधाय विष्णुपर्णोक्तध्यात्वा तद्विधा
नेनपूजयेत् विशेषवस्तुस्थितिक्रमेण
योजयेत् तद्गुणोस्मभवान् अस्यशुश्रूषणे
जयोहोमः तारंहृद्भगवतीरुक्मिणीवल्लभा
यद्वयम् अस्यपूजाप्रयोगः प्रातःकृत्या
दिवैष्णवोक्तपीठमवंनेपीठन्यासंविधाय
ऋष्यादिन्यासंकुर्यात् शिरसिनारदऋषये
नमः मुखेअनुष्टुप्छन्दसेनमः हृदिरुक्मि
णीवल्लभायदेवतायैनमः ततःकरन्या
सं ॐअंगुष्ठाभ्यांनमः नमस्तर्जनीभ्यांस्वा
हा भगवतीमध्यमाभ्यांवषट् रुक्मिणीव
ल्लभायअनामिकाभ्यांहुम् स्वाहा कनि।
ष्ठाभ्यांवौषट् एवंहृदयादिषु ततोध्यानं
ध्यानंध्यावेति एवंमानसैःसंपूज्य वैष्णवो
क्तपीठमवंनेपीठपूजांविधायपुनर्ध्या।
त्वावाहनादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतंवि
धायावरणपूजामारभेत अग्निनिर्ऋति।
वायीशानकोणेषुदिक्षुच ॐहृदयायेनमः
इतिपूर्ववत् ततोष्टदलेषुपूर्वादिक्रमेण

गो.
स्ता.
८८

..........यनमः जिह्वं निषण्णं उद्धतं दाहकं
द्वौर्यं विश्वकेसेनं च पूजयेत् अग्रे विनतासुताय
नमः तद्दक्षिणे द्वांद्वीन्चत्वारो दीक्षसे पूज्य धूपदीपा
दिविसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य ष्टरस्वरणां
लद्रसंख्यानपः तथाच ध्यानेवेदं किंणोना
यं जपेछतमसंमतं समिद्भिर्जुहुयाद्द्वाहेव
हरोमधुरत्रुतैः श्रीशक्तिकामपूर्वो गंजत्वपा
किरमंतिकः दशाक्षरःस्यवाक्सा वादेष
किरमावितः अनयोरुष्यादिपंचांगानिद
ष्यादस्वत विंप्रान्पौंणकवन्यजोक्तयोन्
ध्यानंत्र वरदाभयहस्ताभ्यांश्लिष्यंतं स्वांगेन
श्रियम् .... गो
त्रलम् अनयोःपुरश्चरणान्त दशलक्षंजपेद्द
शैलसहस्राणिहोमयेत् प्रणवं मनसायुक्तं
कलगोविन्दकोनया श्रीपूर्वोड़ेनातुसार्यं
हुंफट्स्वाहेतिकीर्तयेत् अस्य नारदऋषिः अ
नुष्टुप्छन्दः परमात्माहरिर्देवता आचक्रा
द्यैरंगकल्पना दशार्णवदस्यजपपूजाहोमा
दयः बीजशक्तीवनन्तस्मे अथवा गोपालमं
त्रः चक्रीवह्निस्थवामाक्षितः मधीकामकलाकाम
कलायनमोन्तः कामकलायस्वाहा गोपाला
यस्वाहा कामबीजकलायकामबालवपुषे
कलायठद्वयम् बालवपुषेकामबीजकला
यस्वाहा कामबीजत्रैलोक्यकामबीजप्राप्यमलोगाय

नमः दधिभक्षणाय ठठ इयम् सुप्रसन्नाभिनेहृ
दयम् कृष्णगोविंदकौ ईं गो नौ कामार्थी श्री
प्राप्तिकामः कृष्णायस्मारः एतेषां यंत्रं अष्टदल
पद्मं भूपुरं हृन्नमध्यस्थम् कामबीजं।
नध्याच गोजनमीये पद्ममध्ये दैपलाश्रं जवचव
श्रेष्ठलक्षणाम् चन्द्रौरसमाप्तकं कामगाभि
तकर्णिकम् अथ पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्या
दिवैस्मवोक्तपीतपीठमवंतं पीठन्यासंविधा
य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि नारद ऋषये
मुखे गायत्रीछन्दसे हृदि कृष्णाय देवतायै
ततः करांगन्यासौ क्लीं अंगुष्ठादिन्यासः एवं
हृदयादिषु पूर्ववन्मन्त्रं पदपूर्वं ध्यानं कुर्यात्
अव्याहः केषवीलाम्बुजरुचिरकृणामर्मांजनेभौ
मुजश्चौबालांजवाकरीरस्पलिककलितनरणाकिं
किणीकोमलकंठः दोर्भ्यां हैयंगवीनं दधदति
विमलंपायसं विश्ववंद्यो गोगोपीगोपवीतो
रुणावेन विलसत्कण्ठभूषश्चिरं नः एवं ध्या
नामानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततो वै
सवोक्तपीठमवंतं पीठं संपूज्य पुनर्ध्यात्वा वा
हनादि पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावर
णपूजामारभेत अग्न्यादिकोणचतुष्टये षुन
ध्योरिदलव क्लीं हृदयाय नमः इत्यादिना संपूज्ये
न्द्रादीवज्रादींश्च पूजयेत् ततो धूपादि विसर्ज
नांतं कर्म समापयेत् एतेषां प्रयोगपलत्वनमः

तं॰
सा॰
८५

तथाच ध्यानैवमेवमेतेषां स्वदेतस्मात्मनंततः
सर्पिस्सितेनाप्लैर्मोतोः पायुसैरयुतैर्हरेत् का
मयोरंतः कुस्तुपदंमंत्रोयंसद्यः फलप्रदः ॥ अ
पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादि वैश्वदेवाकपीठस
वेतं विधाय पूर्ववदृष्यादिन्यासकरांगन्यासौ
कृत्वा ध्यायेत् यथा श्रीमत्कल्पद्रुमूलोद्गल
कमललसत्कर्णिकासंस्थितो यस्तत्त्वाबो
लक्ष्मिपद्मोदरविसरदसंख्योनरत्नाभिषेकः
हैमभस्मप्रभाभिस्त्रिभुवनमखिलं भासयन्वा
सुदेवः पायाद्वः पायसादेनवरजनवनीता
स्तनाशीवपीसः एवंध्यात्वामानसैः संपूज्य
शंखस्थापनं कुर्यात् ततो वैश्वदेवाकपीठमर्व
नं विधायावरणपूजामारभेत पूर्ववदग्न्या
दिकोणेषु मध्ये दिक्षु च क्रोंहृदयाय नमः इ
त्यादिना पूजयेत् पत्रेषु पूर्वादिक्रमेण वृ
तियोनिं संपूजयेद्वादीन्वज्रादींश्च पूजयेत् ततो
धूपादि विसर्जनांतं कर्म समापयेत् अस्य पुर
श्चरणं चतुर्लक्षजपः तथाच ध्यानैवं प्रजप
स्वदेववत्सकं तु कुर्याज्ञतः त्रिमध्वक्तैर्बिल्वफ
लैश्चत्वारिंशत्सहस्रकम् अस्य मंत्रस्य कामबी
जस्य ककारलकारयोरंते रेफश्चेन्दादामंत्रचू
डामणिः पूर्ववदृष्यादिन्यासं कृत्वा करांगन्या
सौ कुर्यात् तद्यथा करालोग्रंगुष्ठाभ्यां नमः इ
त्यादि अस्य पूजादिकं सर्वं पूर्ववत् ध्यानेन वि

शेषः अथास्य ध्यानं कल्पद्रुमतलविलसद्र-
त्नशैलाधिरूढं गोपीभ्यां श्रेयमाणं विकसित
नवबन्धूकसिंदूरभासम् बालं नीलालकान्तं क
टितटविलसद्दुकूलं ... वन्दे पूर्णेन्दु
लकान्तं कपालसिनगलाकल्पदीप्तं मुकुन्दम्
ध्यात्वैवं पूर्वबीजेनं नमस्कारकोपसैनैवैः मधुर
यनैर्दैवासंनध्यामपर्वयेद्धरिम् प्रणवोहृद्भ
गवते वासुदेवाय कीर्तितः प्रधानं वैसवेनं
मंत्रोयं कल्पपादपः अस्य पूजाप्रयोगः प्रातः
कृत्वादि पीठमवेनं विन्यस्य पीठन्यासे ऋष्या
दिन्यासं च कुर्यात् शिरसि प्रजापतये ऋषये
नमः मुखे गायत्री छन्दसे नमः हृदि वासुदेवा
य देवतायै नमः ततः करांगन्यासो ओं अंगुष्ठा
भ्यां नमः नमस्तर्जनीभ्यां स्वाहा भगवते मध्य-
माभ्यां वषट् वासुदेवाय अनामिकाभ्यां हुम्
नमस्तेकनकनिष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु न
तो मंत्रन्यासः मूर्ध्नि भाले दृशोः नासोगले दो-
हृदयाविते ऊरौ नाभौ ध्वजे जानुद्वयोः पादद्वये
तथा द्वादशाक्षराणि न्यसेत् ततो मूर्तिपंजरं
न्यसेत् किरीटमंत्रेण व्यापकं कृत्वा ध्यायेत् वि
ष्णुं शारदचंद्रकोटिसदृशं शंखं रथांगं गदाम्
म्भोजं दधतं सिताब्जनिलयं कान्त्या जगन्मोहनं
आबद्धांगदहारकुण्डलमहामौलिस्फुरत्कंक
णं श्रीवत्सांकमुदारकौस्तुभधरं वंदे मुनीन्द्रैः स्तु

तं. सा. वै. ५.

90

तम् एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततो सामान्यार्घ्यपीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यन्तं विधाय आवरणपूजामारभेत यथा अग्निनिरृतिवाय्वीशानकोणेषु दिक्षु च ॐ हृदयादिना पंचांगेन पूजयेत् ततः पूर्वादिदलेषु वासुदेवादीन् अग्न्यादिकोणेषु शान्त्यादीन् तद्बहिः इन्द्रादीन् वज्रादींश्च संपूज्य धूपादिविसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं द्वादशलक्षजपः तथा च वर्णलक्षं जपेन्मंत्री दीक्षितो विजितेन्द्रियः तत्सहस्रं प्रजुहुयात्तिलैराज्यपरिप्लुतैः मायाद्यं रमाद्यं लक्ष्मीवासुदेवाय नमः प्रणवादिरयं मंत्रः अस्य पूजादिकं वासुदेवमंत्रवत् करांगन्यासस्तु ॐ ह्रीं श्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः ॐ श्रीं श्रीं तर्जनीभ्यां ॐ लक्ष्मी। मध्यमाभ्यां ॐ वासुदेवायानामिकाभ्यां ॐ नमः कनिष्ठाभ्यां एवं हृदयादिषु ध्यानं तु विद्युत्सन्निभं वपुः कमलजावैकुण्ठयोरेकतो श्रान्तं ते हवपेन रत्नविलसद्भूषाभयालंकृतम् विद्यावं कंजदर्पणमणिमयं कुंभं सरोजं गदां शंखं। चक्रममिति बिभ्रतमिदं दिप्याच्छ्रियं नः सदा अस्य पुरश्चरणं चतुर्लक्षजपः तथा च वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं तत्सहस्रं सरोरुहैः मधुत्रयसंयुतैः होमं कुर्याद्धिकमितैः वर्णलक्षं मंत्रवर्णसंख्यलक्षम् अस्य दधिवामनमंत्रः ॐ नमो विष्णवे सुरपतये म

हाबलाय ठद्वयम् नारो हन्ति सर्वे भूपाङ्कुडे
नः सुरपतिर्भवेत् महाबलाय ठद्वयं मनुराण
दश्याक्षरः अस्य पूजा प्रातःकृत्यादि ॐ सोम
मेडलाय नम इत्यंते विन्यस्य ऋष्यादिन्यासं कु
र्यात् शिरसि इन्द्र ऋषये नमः मुखे विराट् छ
न्दसे नमः हृदि दधिवामनाय देवतायै नमः
नयावनिर्वेये वंशांतकलिते पीठे प्रागुक्तेन
समर्चयेत् ततः करांगन्यासौ ॐ अंगुष्ठाभ्यां न
मः नमस्तर्जनीभ्याम् विस्तवे मध्यमाभ्याम् ।
सुरपतयेनामिकाभ्याम् महाबलाय कनिष्ठा
भ्याम् स्वाहा करतलपृष्ठाभ्याम् एवं हृदया
दिषु ततो मंत्रन्यासः अथ हयग्रीवमंत्रः उद्गि
रत्पादमाभाष्य प्रणवोद्गीथप्राहृतः सर्ववा
गीश्वरेत्यंते प्रवदीदीर्घेरेत्यात्र सर्ववेदमया
चिन्त्यपदांते सर्वमुच्चरेत् बोधयद्वितयांतोऽयं
मंत्रस्ताराद्दिरीरितः अस्य पूजाप्रयोगः प्रातः
कृत्यादि पीठमर्चनं विधाय ऋष्यादिन्यासं कु
र्यात् शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे अनु
ष्टुप् छन्दसे हृदि हयग्रीवदेवतायै ततः करांग
न्यासौ ॐ अंगुष्ठाभ्यां उद्गिरत्प्रणवोद्गीथत
र्जनीभ्यां सर्ववागीश्वरमध्यमाभ्यां सर्ववेदमया
चिन्त्य अनामिकाभ्यां हूम् सर्वबोधय बोधय क
निष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु एवं ध्यात्वा मन
सैः संपूज्य प्राक्स्थापने कृत्वा वैसर्बोनकपीठ

ने॰
मा॰
५१

पूजां विधाय ब्रह्मास्मिन्न्यासं ॐ हृन्यानन मूर्त्तिं
संकल्प तनर्थां नावाहनादि पंच पुष्पांजलिदा
नपर्यन्तं विधायावरणपूजामारभेत निर्वये
बीजेन मूर्त्तिं संकल्प बीजमद्द्रियते यथा।
वियद्गुरुस्थमध्वीश बिन्दुमद्बीजमीरितम्
यथा केसरेष्वग्न्यादिकोणेषु दिक्षु ॐ हृद॰
याय नमः इत्यादि पंचांगानि पूजयेत् ततो॰
दिग्दलेषु चतुर्वेदान् ऋग्यजुः सामाथर्वा
व विदिग्दलेषु स्मृतिमायमीमांसासर्वशा
स्त्राणि तथाच केसरेषु चतुर्वेदांश्चतुर्दिक्षु
समर्चयेत् विदिक्षु तु स्मृतिमायसर्वशा॰
स्त्राणि पूजयेत् अर्चयेत्पत्रमध्येषु विधाने॰
ताङ्गदेवताः तद्बहिरिन्द्रादीन्वज्रादींश्च पू
जयेत् ततो धूपादि विसर्जनान्तं कर्म अस्य
पुरश्चरणं त्रयस्त्रिंशल्लक्षजपः वर्णलक्षं ज
पेन्मंत्रं क्रूरदुष्टेर्म धृमुनैः दशांशं पायसैर्व॰
वह्नौ जुहुयान्मंत्रसिद्धये अथैकाक्षरः हका
रसकारषट्स्वरबिन्द्वात्मकः वियद्गुरुस्थ
मध्वीशबिंदुमद्बीजमीरितम् एकाक्षरो म
हामंत्रश्चतुर्वर्गफलप्रदः चतुर्दशाक्षरयुक्तः
कल्पांतरे अस्य बला ऋषिः त्रिष्टुप्छन्दः ह
यग्रीवरूपो विसर्गदेवता हकारो बीजं उकारः
शक्तिः हंसां हंसीं हंसूं हंसैं हंसौं हंसः इति
षडङ्गकल्पना ध्यानम् धवलनलिननिभं

ह्रीं रंगोरां कराग्रे जपवलयसरोजे पुस्तकाभी
ष्टदाने दधतममलवस्त्राकल्पजालाभिरामं
तुरगवदनविष्णुं नौमि विद्याधिराजम् प्रथ
म आरक्षणकांक इति पूर्ववद्ध्यानम् एवं ध्या
त्वा मानसैः सम्पूज्य शंखस्थापनं कृत्वा पीठपू
जां कृत्वा पुनर्ध्यात्वा आवाहनादि पंचपुष्पांजलि
दानपर्यन्तं विधाय आवरणपूजामारभेत तत्रा
ग्नेः प्रथमावरणम् अस्त्राहयमेधहयस्तुति ह
यविद्या हयलक्ष्मीः हयवागीश्वरी हयविद्या
विशाल हयनाद विमर्द हयैरष्टभिर्द्वितीयम्
लक्ष्मी सरस्वती रति प्रीति कीर्ति कान्ति तुष्टि
पुष्टिभिस्तृतीयम् ॐ मदादिभिर्गजैश्चतुर्थम्
इन्द्रादिभिः पंचमम् ततो धूपादि विसर्जनान्तं
कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं च तत्त्वलक्षजपः
तथा च वेदलक्षे जपे मंत्री दशांशं शुद्धयाज्यतः
अन्येन तद्दशांशं च होमः हयग्रीव एकाक्षरविद्या
ध्यानं तद्धयशिरः श्रुहोतमोतः तथा च कल्पे हय
शिरः पञ्चैव प्रोक्तं हृदयं च समडोल सर्वीता
दिर्महामंत्रश्चतुर्वर्गफलप्रदः ब्रह्मा ऋषिः अ
नुष्टुप्छन्दः हयग्रीवरूपो विष्णुर्देवता अस्मत्स
र्वसिद्धिकामार्थे उँ ह्रीं त्रिगुणात्मकाय इति स्वाहान्तो
मन्त्राख्यातो बीजसंप्रणवसंपुटः मंत्रोत्तरम्
विद्याधीशाय तद्रूपाय विस्मयात्तद्रूपिणे त
मं नमो हयग्रीव विद्याराजाय विष्णवे स्वाहा अ

ने॰ ता॰ ९२

92

यंमंत्रो हंसादिः सोऽहंमंत्रकः तथा च स्वाहांतो
मन्त्रराजो नो हंसेन संपुटीकृतः एतयोर्मंत्रयोः
पूर्वोक्तानुष्टुप् हयग्रीवमंत्रवत् सर्वं ज्ञातव्यम् अ
थ नृसिंहमंत्रः उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्व
तोमुखं नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं वदेत्त
तः नमाम्यहमिति प्रोक्तो मंत्रराजः सुरद्रुमः अ
यं मंत्रो मयि प्रदिनोपि भवति अस्य पूजा प्रा-
तः कृत्यादिपीठमंत्रांतं पीठन्यासं विधाय ऋ
ष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि ब्रह्मणे ऋषये
नमः मुखेऽनुष्टुप्छंदसे हृदि नृसिंहदेव
तायै ततः करांगन्यासौ चतुर्भिर्द्वंद्वयं वर्णैः
शिखावभिरद्वैः शिरो ललाटनेत्रमु
खबाहंगसंधिषु साग्रेषु ॐ ह्रौं हृदयेगलेपा
संहृदयेषु नः अपरे ...... ककुदिन्यासवर्णा
मथाक्रमम् ध्यानम् माणिक्यादिसमप्रभं
निजरुचासंत्रस्तरक्षोगणं जानुन्यासकरांबु
जं त्रिनयनं रत्नोल्लसद्भूषणाम् बाहुभ्यां धृत
शंखचक्रमनिशं दंष्ट्राग्रवक्त्रोल्लसज्ज्वालाजि
ह्वमुदग्रकेशनिचयं वंदे नृसिंहं विभुम् एवं
ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं विधाय
वैष्णवात्मकपीठन्यासं कृत्वा पुनर्ध्यानावाहना
दि पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावरणपूजा-
मारभेत तथाहि केसरेषु षडंगादिकोणेषु मः
ध्ये दलेषु नामानि पूजयेत् उग्रवीरं हृदयाय।

महाविस्तं शिरसे ज्वलंतं सर्वतोमुखं शिखा
यै नृसिंहं भीषणं कवचाय भद्रं मृत्युमृत्युं
नेत्राणां नमाम्यहमस्त्राय फट् ततः पूर्वादि
दले गं हं ऽं पं कं रं थं षं ब्रह्माणं च पूजयेत् वि
दिग्दलेषु श्रियं ह्रियं धृतिं पुष्टिं च श्रवणादि
नमोंतेन पूजयेत् तद्बहिरिन्द्रादीन् वज्रादींश्च
पूजयेत् ततो धूपादि विसर्जनांतं कर्म समाप
येत् अस्य पुरश्चरणं द्वात्रिंशल्लक्षजपः तथा
च वर्णलक्षजपेन मंत्रेण तत्संख्यकस्तैः पाय
सान्नैश्च जुहुयात् हि पिबन् सूर्जितेन तले पाशाः श
क्तिश्च क्रोंवर्मं फट् तथा च तिर्यक्ये पाशाः श
क्तिर्नाहरे ...... वर्मं फलमंत्रः षड्दशेन रह
रैः सर्वकामफलप्रदः अस्य पूजा प्रातः कृत्वा
द्विवेस्ववात्मपीठमंत्रेण विन्यस्य ऋष्यादिन्या
सं कुर्यात् पूर्ववत् ऋां अंगुष्ठाभ्यां नमः क्रीं त
र्जनीभ्यां क्रूं मध्यमाभ्यां क्रैं अनामिकाभ्यां
क्रौं कनिष्ठाभ्यां क्रः करतलपृष्ठाभ्यां फट् ए
वं हृदयादिषु ततो ध्यानम् कोपादालोल
जिह्वं विवृतनिजमुखं सोमसूर्याग्निनेत्रं पादा
दानाभिरक्तप्रभमुपरिसितं भिन्नदैत्येन्द्रगा
त्रम् शंखं चक्रं सपाशांकुशकुलिशगदादा
रुणान्युद्वहंतं भीमं तीक्ष्णाग्रदंष्ट्रं मणिमयवि
विधाकल्पमीडे नृसिंहं एवं ध्यात्वा मानसैः सं
पूज्य शंखस्थापनं कृत्वा वैष्णवात्मपीठपूजां वि

ने.
सा.
४३

93

पायसुनर्धामावाहनादि पंचपुष्पांजलिदान
पर्यंतं विधायावरणपूजामारभेत ततः केस
रेष्वग्न्यादिकोणेषु च ओं हृदयाय नम
इत्यादिषडंगानि पूजयेत ततः पत्रेषु पूर्वादि
क्रमेण शंखचक्रपाशांकुशगदाखड्गाखे
टकांश्च पूजयेत तथा च निबंधे शंखाद्यनेर्व
हिश्चक्रं शंखं पाशांकुशा पुनः वज्रं कौमो
दकी खड्गा खेटकं चात्र पूजयेत ततः इंद्रादी
वज्रादींश्च पूजयेत ततो धूपादि विसर्जनां
तं कर्म समापयेत अस्य पुरश्चरणे षट्लक्ष
जपः तथा च अनलदें जपेन्मंत्री चैतेनजु
ह्यात्ततः तत्सहस्रं समिद्ध्मो नोषयेद्धमना
गुहम हकारो वह्निमात्रौं फ्रौं मनुस्वर विभू
षितो [illegible]र्दशाक्षरैर्युतः बिंदुमानेकाक्षरो
मंत्रः तथा च हकारो वह्निमात्रफ्रौं मनुस्व
रविभूषितः बिन्दुमात्रलसन्मूर्धा बीजं मा
हरोमंत्रम पकारो रामत्रः प्रोक्तः सर्वकाम
फलप्रदः अस्य पूजादि सर्वं मंत्रराजवत् अ
स्य ऋषिः गायत्री छन्दः हकारो बीजम
ओंकारः शक्तिः षड्दीर्घयुक्तमंत्रेणांगाक
ल्पना जपहृदयं श्रीनृसिंहः तथा च जय
हृदयं स्मृतम् ऋषिश्रीपवीरसिंहस्यापि यश्च
दैवोमत्रः प्रोक्तोभजतां कामदायकः ब्रह्मा
ऋषिः अस्य सर्वं वत् षड्दीर्घयुक्तेन श्री

बीजेनांगकल्पना ध्यानार्चनेमंत्रराजवत् अ
स्यपुरश्चरणमष्टलक्षजपः बहुलक्षंजपेन्मंत्र
मित्यादिवचनात् अथहरिहरमंत्रः मंत्रदे
वताकाशिन्याम् तारंमायाप्रसादंशंकरना
रायणायनमः प्रसादमायानाराः अस्यम
त्रा प्रातःकृत्यादिवैष्णवोक्तंशैवोक्तंवापी
ठपूजांविधायऋष्यादिन्यासंकुर्यात् शिरसि
नारायणऋषयेनमः मुखेअनुष्टुप्छन्दसे
नमः हृदिहरिहरायदेवतायैनमः गुह्येह्रीं
बीजायनमः पादयोः क्लींशक्तयेनमः ततः
करांगन्यासौ ह्रामंगुष्ठाभ्यामित्यादिना एवं
हृदयादिषु ततोध्यानम् शूलंचक्रमित्यादि
ना एवंहृदयादिषु ततोध्यानम् शूलंचक्र
मित्यादि एवंध्यात्वामानसैःसंपूज्यशंख[illegible]
स्थापनंकुर्यात् वैष्णवोक्तंशैवोक्तंवापीठ
पूजांविधायपुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचपुष्पां
जलिदानपर्यंतंविधायावरणपूजामारभेत्
केसरेष्वग्न्यादिकोणमध्येदिक्षुच ह्रांहृदया
येत्यादिपूजयेत् ततःपत्रेषुपूर्वादिक्रमेण
ओंलक्ष्म्यैनमः नारायण्यै धरायै अम्बिकायै
अम्बिकायै गंगायै गंगाधरायै ततइं
द्रादीन्वज्रादींश्चपूजयेत् ततोधूपादिविसर्ज
नांतंकर्मसमापयेत् अस्यपुरश्चरणंलक्षज
पः घृतपायसेनाघृतहोमः तथाचलक्ष्मी

ने०
ला०
९४

केनपेनमंत्रीतद्रूपांशोच्चनाख्यैः पायसैर्हव
नंकुर्यात् संस्कृतेहव्यवाहने अथवराहमंत्रः
तारंनमोभगवतेवराहरूपायभूर्भुवःस्वःपत
येभूपतित्वंमेदेहिददापयस्वाहा अयंमंत्रस्त्रिप
ष्टरः अस्यपूजा प्रातःकृत्यादिवैष्णवोक्त
पीठमन्त्रांतंविन्यस्यऋष्यादिन्यासंकुर्यात् शि
रसि भार्गवायऋषयेनमः मुखेनुष्टुप्छन्दसे
नमः हृदिवराहायदेवतायैनमः ततःकरा
गन्यासो एकदंष्ट्रायांगुष्ठाभ्यांनमः व्योमो
ल्कायतर्जनीभ्यांस्वाहा तेजोधिपतयेमध्यमा
भ्यांवषट् विश्वरूपायानामिकाभ्यांहुम् म
हादंष्ट्रायकनिष्ठाभ्यांवौषट् ...... अ
स्त्रायफट् एवंहृदयादिषु ततोध्यानम् आ
पादंजानुदेशादिन्यादि एवंध्यात्वामानसैः
संपूज्य शंखस्थापनादिपंचपुष्पांजलिदान
पर्यंतंविधायावरणपूजामारभेत केसरेषु
पूर्वादिदिक्षु एकदंष्ट्रायहृदयायनमः व्यो
मोल्कायशिरसेस्वाहा तेजोधिपतयेशिखा
यैवषट् विश्वरूपायकवचायहुम् अग्निनै
रतिवायवीशानकोणेषु महादंष्ट्रायास्त्रा
यफट् ततोबहिः पत्रेषु ॐचक्रायनमः पूं
खायचक्राय खेटकाय गदायै शार्ङ्गायै व
णाय अभयाय ततोबहिरिन्द्रादीन्वज्रादींश्चपू
जयेत् विशेषबलिंचपंचसारे धूपादिविसर्जं

नोतं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं लक्षजपः

नयाव लक्षमेकं जपेन्मंत्रं मधुराक्तैः समिद्भिः

रैः जुहुयात् तद्दशांशेन पीठं विन्यस्य पूजये

त् विन्यसमेत्रं तु दशांशेन जपेत् नयाव नजपो

है लवं यात्रो मानि मेत्रोनइष्यति प्रयेन्सारे

अथ यवक्ष्ये महे प्रास्य मंत्रान्सर्वसमृद्धिदान् यां

जप्त्वा मानवः प्रामाः शिवसायुज्यमंजसा अ

थ भगवच्छिवमंत्राः सोत्तमोकारसंयुक्तं बि

न्दुभूषितनमस्तकम् प्रसादाख्यो मनुः प्रोक्तो

भक्तानां कामदायकः अस्य पूजा प्रातः कृत्या

दि मातृकान्यासांते विधाय प्राणायामं कृत्वा

श्रीकंठन्यासे मातृकास्थानेषु कुर्यात् नय

था अं श्रीकंठपूर्णोदरीभ्यां नमः आं अनंत

विजयाभ्यां नमः इं सूक्ष्मशाल्मलिभ्यां नमः

ईं त्रिमूर्तिलोलाक्षीभ्यां नमः उं ईश्वरवर्तुला

क्षीभ्यां नमः ऊं दीर्घघोणादीर्घघोणाभ्यां नमः

ऋं भारभूतिसुदीर्घमुखीभ्यां नमः ॠं ति

थीशगोमुखीभ्यां नमः लृं स्थाणुदीर्घजि

ह्विकाभ्यां नमः लॄं हरकुम्भोदरीभ्यां नमः एं

क्षिएवीशोर्ध्वकेशीभ्यां नमः ऐं भौतिकवि

कृतमुखीभ्यां नमः ओं सद्योजातज्वालामुखी

भ्यां नमः औं अनुग्रहेश्वरोल्कामुखीभ्यां नमः

अं क्रूरश्रीमुखीभ्यां नमः अः महासेनवि

द्यामुखीभ्यां नमः कं क्रोधेशमहाकालीभ्यां

तं॰
सा॰
९५

95

नमः ऐं चण्डीशसर्वसिद्धिसरस्वतीभ्यां नमः
गं पंचांतकगौरीभ्यां नमः चं शिवोत्तमत्रै
लोक्यविद्याभ्यां नमः ङं एकरुद्रमंत्रशक्ति
भ्यां नमः वं कूर्मीत्मशक्तिभ्यां नमः छं एक
नेत्रमातृकाभ्यां नमः जं चतुराननेशलंबो
दरीभ्यां नमः झं अजेशद्राविणीभ्यां नमः
ञं शर्वनागरीभ्यां नमः टं सोमेशनागरी
भ्यां नमः ठं सोमेशनागरीभ्यां नमः डं दारु
करूपिणीभ्यां नमः ढं अर्धनारीश्वरवीरि
णीभ्यां नमः णं उमाकांतकाकोदरीभ्यां न
मः तं आषाढिपूतनाभ्यां नमः थं दंडिभद्रका
लीभ्यां नमः दं अद्रियोगिनीभ्यां नमः धं मी
नशंखिनीभ्यां नं मेषगर्जिनीभ्यां पं लोहित
कालरात्रीभ्यां नमः फं शिखिविकुब्जिनीभ्यां
बं छागलासपद्मिनीभ्यां भं द्विरण्डवज्राभ्यां
मं महाकालजयाभ्यां यं त्वगात्मरागिसम
लीश्वरीभ्यां रं असृगात्मशारावनीभ्यां लं
मांसात्मपिनाकिप्रमथरीभ्यां [illegible]
प्रारावनीभ्यां वं मेदात्मखगेशवाहली
भ्यां शं अस्थ्यात्मभववायवीभ्यां षं मज्जात्म
श्वनरान्तोविदरीभ्यां सं शुक्रात्म
हस्तनाभ्यां हं प्राणात्मनगरीपाम
नात्मशिवव्यापिनीभ्यां ळं लम्बीभ्यां
वर्तकमायाभ्यां क्षं क्रोधात्मकसं
नमः सामान्यपद्मस्थकक

मेत्रापीठन्यासं कृत्वा पीठशक्तीर्न्यसेत् यथा
ॐ वामायै नमः एवं ज्येष्ठायै रौद्र्यै काल्यै क
लविकरण्यै बलविकरण्यै बलप्रमथिन्यै ।
सर्वभूतदमन्यै एता हृत्पद्मस्य पूर्वादिकेसरे
षु विन्यसेत् मध्ये ॐ मनोन्मन्यै नमः तदुपरि ॐ
नमो भगवते सकलगुणात्मशक्तियुक्ताया न
न्ताय योगपीठात्मने नमः ततः ऋष्यादिन्या
सः शिरसि वामदेवऋषये नमः मुखे पंक्ति
छन्दसे नमः हृदि सदाशिवदेवतायै नमः त
तः करन्यासं कृत्वा हां अंगुष्ठाभ्यां नमः हां
हृदयाय नम इत्यादि हकारेण षड्दीर्घयुक्ते
नैव कुर्यात् ततः ईशानाद्यान् पंच विन्यसेत् यथा
अंगुष्ठयोः हौं ईशानाय नमः तर्जनीभ्यां हैं त
त्पुरुषाय नमः मध्यमयोः हूं अघोराय नमः
अनामिकयोः हिं वामदेवाय नमः कनिष्ठयोः
हं सद्योजाताय नमः ततस्तदंगुल ...... ना
य नमः इति शिरोवदनहृद्गुह्यपादेषु मूर्तीर्न्य
सेत् ततः ऊर्ध्वप्रागदक्षिणोत्तरपश्चिमेषु तत्तदं
गुलीभिस्तर्ज्जनीमूलतन्मूर्तीर्न्यसेत् मूलं कणि
लमिति ध्यात्वा न्यसेत् ततः ऊर्ध्वपूर्वदक्षिणप
श्चिमोत्तरेषु ईशानस्य पंच कला ब्रह्मरूपः प
दात्मिकाः प्रणवाद्या नमोन्ता न्यसेत् तद्यथा
ईशानः सर्वविद्यानां ॐ शशिन्यै कलायै नमः
ईश्वरः सर्वभूतानां ॐ अंगदायै कलायै नमः अ

नं: सा: ९६

96

ह्माधिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिः ॐ ब्रह्मेष्टदायै
कलायै नमः ॐ शिवो मे अस्तु मरीच्यै कलायै न
मः ॐ सदाशिव ॐ आनंदायै कलायै नमः
ततः पूर्वपश्चिमदक्षिणोत्तरेषु वक्रेषु तत्पुरु
षस्य चत्वारः कला विन्यसेत् यथा तत्पुरुषा
य विद्महे शांत्यै कलायै नमः महादेवाय धी
महि ॐ विद्याकलायै नमः तन्नो रुद्रः ॐ प्र
तिष्ठायै कलायै नमः प्रचोदयात् ॐ निवृत्यै
कलायै नमः ततो हृदये ग्रीवायां अंसद्वये ना
भौ कुक्षौ पृष्ठे वक्षसि अघोरस्याष्टौ कला विन्य
सेत् अघोरेभ्यः तमायै कलायै नमः अथ घोरे
भ्यः मोहायै कलायै नमः घोर ॐ क्षमायै क
लायै नमः घोरेभ्यः मायायै कलायै नमः
घोरतरेभ्यः ॐ निद्रायै कलायै नमः
सर्व ॐ व्याधये कलायै नमः सर्वतः
कलायै नमः सर्वेभ्यः मृत्यवे
नमस्तेस्तु ॐ क्षुधायै कलायै न
मः रुद्ररूपेभ्यः तृष्णायै कलायै नमः गुह्ये
मध्ये ऊरुद्वये जानुद्वये जंघाद्वये स्फिग्द्वये
कट्यां पार्श्वयोः वामदेवस्य त्रयोदश कला
न्यसेत् यथा ॐ वामदेवाय नमः ॐ रजायै
कलायै नमः ॐ ज्येष्ठायै नमः ॐ रुद्राय
ज्ञाय नमः ॐ रत्यै नमः ॐ र... रु
कपालिन्यै नमः ॐ कमलाय नमः ॐ
कर्णाय नमः ॐ कलकामायै नमः ॐ वि
ॐ संयमिन्यै नमः ॐ बलवि

यायैनमः ॐविकरणायनमः ॐबुद्ध्यैनमः
ॐबलस्थिरायैनमः ॐप्रमथनायनमः ॐए
स्यैनमः ॐसर्वभूतदमनायनमः ॐग्रामिण्यै
नमः ॐमनन्यैनमः ॐमोहिन्यैनमः ॐउन्मना
यनमः ॐज्वरायैनमः कमलायैनमः ततःपा
र्श्वयोः स्तनद्वयेनामिकायांमूर्ध्निबाहुयुग्मे
सद्योजातस्याष्टौकलाविन्यसेत् यथा सद्यो
जातंप्रपद्यामि ॐसिद्ध्यैकलायैनमः सद्योजा
तायवैनमः ॐऋद्ध्यैनमः भवे ॐधृत्यैनमः अ
भवे ॐलक्ष्म्यैनमः अनादिभवेमेधायैनमः भ
जस्वमां ॐप्रज्ञायैनमः भव ॐप्रभायैनमः उद्भ
व ॐसुधायैनमः ततः पंचाङ्गुलीभिरीशानाद्याः
पंचमूर्तीर्विन्यसेत् तद्यथा ईशानःसर्वविद्या
नामीश्वरःसर्वभूतानांब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो
धिपतिःशिवोमेस्तुसदाशिवोम् ॐतत्पुरुषा
यविद्महेमहादेवायधीमहितन्नोरुद्रःप्रचोद
यात् २ ॐअघोरेभ्योथघोरेभ्योघोरघोरत
रेभ्यश्चसर्वतःशर्वसर्वेभ्योनमस्तेरुद्ररूपेभ्यः
ॐवामदेवायनमोज्येष्ठायनमोरुद्रायनमःका
लायनमः कलविकरणायनमो बलविक
रणायनमः सर्वभूतदमनायनमः उन्मनाय
नमः ॐसद्योजातंप्रपद्यामिसद्योजातायवैन
नमः भवेभवेनादिभवेभजस्वमांभवोद्भवाय
नमः मूर्ध्निवक्त्रेहृदय...... न्यसेत् त

नोंगन्यासानंतरं कुर्यात् तद्यथा ऐं क्लीं सौः ह्री
मः सर्वज्ञतायै हृदयाय नमः श्रटनेनेत्रामा
लिनि नित्यतृप्तमयै ब्रह्मशिरसे स्वाहा ज्वलिना
...... अनादिबोधशिखायै वषट् वज्रिणि
वज्रहस्ताय स्वतंत्राय कवचाय हुम् श्रौं वौं
हौं परतोलमशक्तये अस्त्राय फट् एवं विन्य
स्य ध्यायेत् यथा मुक्तापीने नित्यानामासनैः
सेपूज्यं श्रीचक्रस्थापनं कुर्यात् ततः श्रीचक्रपी
ठपूजां कुर्यात् पुनर्ध्यानावाहनादि पंचपुष्पां
जलिदानपर्यंतं विधायावरणपूजामारभेत
यथा ऐशान्यामीशानाय नमः पूर्वे ॐ तत्पु
रुषाय नमः दक्षिणे ॐ अघोराय नमः उत्तरे
ॐ वामदेवाय नमः पश्चिमे ॐ सद्योजाताय न
मः ततः ईशानादिकोणेषु ॐ निवृत्त्यै नमः
ॐ प्रतिष्ठायै नमः ॐ विद्यायै नमः ॐ शान्ता
यै नमः ततोष्टपत्रेषु पूर्वादिक्रमेण ॐ अ
नन्ताय नमः ॐ सूक्ष्माय नम इत्यादि तदा
ग्रे उत्तरादिक्रमेण ॐ उमायै नमः ॐ चंडेश्व
राय नमः ॐ नन्दिने नमः ॐ महाकालाय
नमः ॐ गाणपत्याय नमः ॐ वृषभाय नमः ॐ
भृंगिराजाय नमः ॐ स्कन्दाय नमः इति प्रण
वादिनमोन्तेन पूजयेत् ततो होमं पूर्वादिक्र
मतोन्मादींश्च पूजयेत् ततोर्घ्यादि विसर्ज
नेन कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं पंचल

दनपः तथाच एवंध्यात्वाजपेन्मंत्रंपंचला
क्षमथस्तुतैः प्रसूनैःकरवीरोत्थैर्भक्त्यान्नद
शाप्नुतः भुवनेश्वरीप्रणवनमःशिवायश्च
वनेश्वोमतः तथाचनिबंधे षडक्षरःशाक
क्तिरुद्धःकथितोक्षादवरःपरः अस्यपूजा
प्रातःकृत्यादिपूर्वोक्तमीहन्यासांतंविधाय
ऋष्यादिन्यासंकुर्यात् तद्यथा शिरसिवाम
देवायऋषयेनमः मुखेपंक्तिछन्दसेनमः
हृदयेउमापतयेदेवतायेनमः ततःकरांग
न्यासैः ॐअंगुष्ठाभ्यांनमः ततर्जनीभ्यांस्वा
हा मःमध्यमाभ्यांवषट् शिंअनामिकाभ्या
हुम् वांकनिष्ठाभ्यांवौषट् यंकरतलपृष्ठा
भ्यांफट् एवंहृदयादिषु ततोध्यानम् बं
धूकाभंत्रिनेत्रमिति एवंध्यात्वामानसैःसं
पूज्यपश्चात्स्थापनंकुर्यात् ततःशैवोक्तपी
ठपूजांविधाय पुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचप्र
कारांजलिदानपर्यंतंविधायावरणपूजामा
रभेत यथाकेसरेषुशक्तिनिवृत्तिवाद्यीशा
नकोणेषुमध्येदिक्षुच ॐहृदय नमित्य
त्यादि ततोमध्येपूर्वादिदिक्षु ॐहृल्लेखा
येनमः गंगणायेनमः रक्ताये करालिन्यै
महोच्छुष्मायनमः सर्वत्रनमः प्रयोगः ततः
पत्रेषुपूर्वादिक्रमेणवृषभादीन्पूजयेत् ॐ
वृषभायनमः क्षेत्रपालाय दुर्गाय कार्त्तिके

ते.
सा.
९८

९८

याय नदिने विघ्ननायकाय श्यामाय से-
नाधिपतये ततः पूर्ववन्मन्त्राग्नेयमादीन्पू-
जयेत् तद्बाह्ये ब्राह्म्याद्या मातरः पूज्याः त-
द्बहिरिन्द्रादींवज्रादींश्च पूजयेत् ततो धूपा-
दिविसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्च-
णं वर्णलक्षजपः तथा च मन्त्रलक्षं जपे-
न्मन्त्रं तद्दशांशं यथाविधि जुहुयान्मधु-
णसिक्तैरारग्वधसमिद्वरैः तारमायाप्रसा-
दं नमः शिवायाष्टादशो मनुः यथा ॐ ह्रीं-
हौं नमः शिवाय तथा च निबन्धे तारो मा-
यावियद्बिन्दुमनुस्वरसमन्वितः पंचाद-
रसमायुक्तो वसुवर्णो मनुः स्मृतः अस्य पू-
जा प्रातःकृत्यादि शैवोक्तपीठन्यासान्तं
विधाय ततः पूर्ववदृष्यादिकरन्यासान्कृ-
त्वा ततो ध्यानम् वन्दे सिन्दूरवर्णमित्यादि
एवं प्रथमं ध्यात्वा मानसैः सम्पूज्य शंखस्था-
पनं कुर्यात् ततः पीठपूजां विधायावाहना-
दिपंचपुष्पाञ्जलिदानपर्यन्तं वि-
धायावरणपूजामारभेत पत्रेषु नन्त्यादी-
न्मन्त्राग्नेयमादींश्च पूजयेत् तद्बहिरिन्द्रा-
दीन्वज्रादींश्च पूजयेत् ततो धूपादिविस-
र्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणमष्ट-
लक्षजपः तथा च वसुलक्षं जपेन्मन्त्री मन्त्र-
विद्दशांशतः तन्मन्त्रविधानेन जुहुयात्पायसा-

मैर्वर्णात्मकैः तारं स्थिरणसकर्णेन्दुभृगुसर्गा-
समन्वितः अष्टाक्षरात्मा निगदितो मन्त्रो मृत्युंज-
यात्मकः स्थिरो जकारः कर्णो उकारः भृगुः स-
कारः सर्गो विसर्गः अस्य पूजा प्रातःकृत्या-
दिषोढोक्तपीठन्यासान्तं विधाय ऋष्यादिन्या-
सं कुर्यात् तद्यथा शिरसि कलहऋषये नमः
मुखे देवी गायत्री छन्दसे नमः हृदि मृत्युंजय-
देवताय नमः करांगन्यासो यथा सां अंगुष्ठा-
भ्यां नमः सीं तर्जनीभ्यां सूं मध्यमाभ्यां सैं अना-
मिकाभ्यां सौं कनिष्ठाभ्यां सः करतलपृष्ठा-
भ्यां एवं सकारेण हृदयादिष्वपि तथावति-
बंधे भृगुणा दीर्घयुक्तेन षडंगानि समाचरे-
त् ध्यानं तु चन्द्रार्काग्निविलोचनं स्मितमुखाम्बि-
न्यादि एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं
कुर्यात् ततः पीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वावा-
हनादि पंचपुष्पांजलिपर्यन्तं विधाय यावरण-
पूजामारभेत तद्यथा केसरेष्वग्निनिऋति-
वायवीशानकोणेषु मध्ये दिक्षु च सौं हृदयाये-
न्यादि पूर्ववत् संपूज्य तद्बहिः इन्द्रादीन् वज्रादी-
श्च पूजयेत् ततो धूपादि विसर्जनान्तं कर्म समा-
पयेत् अस्य पुरश्चरणे लक्षत्रयं जपः तथा च
लक्षत्रयं जपेन्मंत्री तद्दशांशं विप्रणलसुधीः जु-
हुयादमृतावल्लैः मधुरत्रयान्वलोडितैः पु-
एवो हृदयं पश्चान्नमो भगवते पदम् ॐ तं वरदि

नं॰
मा॰
५५

99

णामूर्तिमहासेवमुदीरयेत् प्रयच्छद्वयांतो
यंष्टाविंशत्यक्षरोमन्त्रः ॐनमोभगवतेदक्षि
णामूर्तयेमह्यंवसुप्रयच्छस्वाहा अस्यपूजा
प्रातःकृत्यादिशैवोक्तपीठमन्त्रेविन्यस्य ऋ
ष्यादिन्यासमाचरेत् शिरसिचन्तमेवाक्षरऋषये
नमः मुखेगायत्रीछन्दसेनमः हृदिदक्षिणामू
र्तयेदेवतायैनमः ततःकरांगन्यासौ ॐआंॐअं
गुष्ठाभ्यांनमः ॐईंॐतर्जनीभ्यांस्वाहा ॐऊंॐ
मध्यमाभ्यांवषट् ॐऐंॐअनामिकाभ्यांहुम्
ॐऔंॐकनिष्ठाभ्यांवौषट् ॐअःॐकरतलपृ
ष्ठाभ्यांनमः एवंहृदयादिषु तथाचविधेये
नायकैःस्वैर्दीर्घैःषड्भिरंगानिकल्पयेत् ।
अथवामंत्रसंभूतैःपदैर्वाकल्पयेद्बुधः ततोध्या
नम् वटहृदमहेशाक्षायमित्यादि एवंध्यात्वा
मानसैःसंपूज्य शंखस्थापनादिशैवोक्तपीठ
पूजांविधायपुनर्ध्यानावाहनादिपंचपुष्पांज
लिदानपर्यंतंकृत्वावरणपूजामारभेत केस
रेष्वग्निनिर्ऋत्यनिलवायवीशानकोणेषुमध्येदिक्षु
च ॐआंॐहृदयायनमः इत्यादिना पूजयेत् प
त्रेषुपूर्वादि ॐसनकायनमः ॐसनन्दनायनमः ॐ
सनातनायनमः ॐसनत्कुमारायनमः ॐ
ब्रह्मणेनमः ॐगणेश्वरायनमः ॐ
व्यासायनमः तद्बहिः ॐशुक्रायनमः ॐ
गांधर्वाय योगीन्द्राय पूर्वादिक्रमेण सिद्धाय
विद्याधराय तद्बहिः

द्रादीनवगांदीश्च पूजयेत् ततो भूपादिविस
र्जनांतेकर्मसमापयेत् अस्य शुरश्वरणोलद्ज
पः तस्याव लक्षमेकं जपेन्मंत्रं ब्रह्मचारी विजि
तेन्द्रियः तद्दशांशतः पद्मैर्द्रपाणसंस्कृते
नले अग्निसंवर्तकादित्यरानिलोषष्ठविन्दु
मत् चिंतामणिरिति ख्यातं बीजं सर्वसमृद्धि
दम् अग्नीरकारः संवर्तकः क्षकारः रसस्वरूपः
अनिलो यकारः औ षष्ठस्वर ऊकारः अस्य
पूजा प्रातः कृत्यादि शैवोक्तपीठपूजां समवा
तं विन्यस्य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि क
श्यपऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छन्दसे नमः
हृदि अर्धनारीश्वरदेवतायै नमः ततः करा
ङ्गन्यासौ रं अंगुष्ठाभ्यां नमः क्षं तर्जनीभ्यां
स्वाहा ईं मध्यमाभ्यां वषट् मं अनामिकाभ्यां
हुम् रं कनिष्ठाभ्यां वौषट् यं करतलपृष्ठा
भ्यां फट् एवं हृदयादिषु रकारादिव्यञ्जनैः
षड्भिः कुर्यादंगानि षट्क्रमात् ततो ध्याने
नीलप्रवालरुचिरमित्यादि एवं ध्यात्वा मान
सैः संपूज्य प्राणस्थापनं कृत्वा शैवोक्तपीठ
पूजां विधाय पुनर्ध्यात्वावाहनादि पंचपुष्पां
जलिदानपर्यन्तं विधायावरणपूजामारभे
त तद्यथा केसरेष्वग्निनिरृतिवायवीशान
कोणेषु मध्ये दिक्षु च रं हृदयाय नम इत्यादि
ना पूजयेत् ततः पत्रेषु पूर्वव ब्राह्म्यादीनां

पत्राग्रेषु पूर्वादिक्रमेण ब्राह्मीमाहेश्वरीत्या-
दि तद्बहिरिन्द्रादीन्वज्रादींश्च पूजयेत् ततो
धूपादि विसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य पु-
रश्चरणं लक्षजपः तथा च लक्षमेकं जपेद्दी-
जेश्चैवं मन्त्री विविंतयेत् अयुतं मधुरासिक्तै-
र्जुहुयात्तिलतण्डुलैः पार्श्वं वह्निसमारूढला-
न्त्वामायबीजकः धान्तो वह्निसमारूढस्व-
र्धेन्दुसमन्वितः बिन्दुमांस्तद्द्वितीयस्याद्रू-
ढान्तः सर्गी तृतीयकम् नीलकण्ठाख्यको
मन्त्रो विषज्वरहरः परः अस्य पूजाप्रयोगः
प्रातः कृत्यादि शैवोक्तपीठन्यासं विधाय
ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि अरुणऋ-
षये नमः मुखे त्रिष्टुप्छन्दसे नमः हृदि।
नीलकण्ठाय देवतायै नमः ततः करन्या-
सो यथा हा हृ स्वाहा अङ्गुष्ठाभ्यां नमः क-
पर्दिने स्वाहा तर्जनीभ्यां स्वाहा नीलकण्ठा-
य मध्यमाभ्यां वषट् कालकूटविषभक्षणा-
य हुंफट् अनामिकाभ्यां हुम् नीलकण्ठे
स्वाहा कनिष्ठाभ्यां वौषट् एवं हृदयादिष्व-
पि मस्तके प्रीं नमः कण्ठे ह्रीं नमः हृदये
वह्निजायाया हृदयं परिकीर्तितम् कपर्दिने
हृदयं च शिरोमन्त्र उदीरितः नीलकण्ठाय
वहृदयं शिखामन्त्रोऽयमीरितः कालकूटपद
स्थाने विषभक्षणाद्यन्तम् हुंफट्कवचमादि

हेविद्धाङ्गिनीलकण्ठने स्वाहान्तेन मन्त्रमीशा-
निन्यासोयंपरिकीर्तितः मूर्ध्निकण्ठेहृदिबीजे
क्रमाद्बीजत्रयंन्यसेत् ततोध्यानम् बालार्का-
रुणाजेजसमित्यादि एवंध्यात्वामानसैःसंपू-
ज्यशंखस्थापनंकुर्यात् ततःशैवोक्तपीठपू-
जांविधायतत्रतन्मूर्त्तावाहनादिपंचपुष्पांजलि
दानपर्यंतंविधायावरणपूजामारभेत ततः
केसरेष्वग्न्यादिकोणेषुदिक्षुहृदाहहराहृदया-
यनमः इत्यादिनापूर्ववत् मत्रइंद्रादीन्वज्रा-
दींश्चपूजयेत् ततोधूपादिविसर्जनांतंकर्मस-
मापयेत् अस्यपुरश्चरणेलक्षजपः तथा
व लक्षत्रयंजपेन्मंत्रेनद्रोणेणसहर्पिषा हवि
षान्नंजुहुयात्सम्यक्संस्कृतेहव्यवाहने प्रणवोहृ
न्नीलकण्ठायाष्टादशः स्फुटम् ॐनमोनील-
कण्ठाय तथावकल्पे नारोहन्नीलकण्ठाय
मेत्रेष्टाष्टादशःपरः अस्यपूजादिकंसर्वंपूर्वव
त् विशेषस्तु ब्रह्माऋषिः गायत्रीछन्दः हृ
दयेवपरमाद्विलोनोनेनाविनेमहत् पंचा-
क्षरोमन्त्रः प्राक्तलाराध्योयंपरमादरः नमःशि
वाय ॐनमःशिवाय अस्यपूजा प्रातःकृत्या-
दिशैवोक्तपीठमन्त्रांतेकर्मसमाप्यऋष्यादि-
न्यासंकुर्यात् तद्यथा शिरसिवामदेवायऋष
येनमः मुखेपंक्तिछन्दसेनमः हृदि ईशानाय
देवतायैनमः ततोमन्त्रन्यासः तर्ज्यंतः ततस्तु

नं. सा ९८

१०१

रुषायनमः मध्यमयोः ओं अघोरायनमः का
निष्ठयोः ओं सद्योजातायनमः अनामिकयोः
वावामदेवायनमः अंगुष्ठयोर्य ईशानायनमः
तथाचनिबंधे मंत्रवर्णादिकान्न्यसेत्पंचमूर्तीः
र्यथाक्रमम् तर्जनीमध्यमाहृस्वानामिकांगु
ष्ठकेनमः एवंबाह्वोर्हृदये पादे गुह्ये मूर्ध्नि नान्य
सेत् एवंप्राणायामोदीचीवरुणामध्यवक्त्रेषुन्या
न्यसेत् ततः करांगन्यासौ ओं अंगुष्ठाभ्यामित्या
दिना तथाचनिबंधे षडंगैर्वर्णैः षडंगानि
कुर्यान्मंत्रस्पष्टदैशिकः ततोगोलकन्यासः ह
दिओंनमः वक्त्रेनेअंसयोर्मे शिखामूर्ध्वोः वोंनमः
एवंकण्ठनाभौ पार्श्वहृदये हृदि पृष्ठे
एवंमूर्ध्नि वदने नेत्रयोः अंसयोः एवंकरप
स्तनयोः एवंशिरोवदनहृत्कुक्षिऊरुपादद्व
ये एवंहृदिवक्त्रे एवंवक्त्रांसहृत्पादोरुजघने
षु तथामूर्धभालोदरांसहृदयेष्वताः पंचमू
र्तीन्यसेत् अनेन व्यापकं कुर्यात् नमोस्तुस्था
णुरूपायज्योतिर्लिंगामृतात्मने वन्दे शिवपुः
स्थाय भासितांगाय शंभवे ततो ध्यानम् ध्या
यन्नित्यं महेशं रजतगिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं
रत्नाकल्पोज्ज्वलांगं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्र
सन्नम् पद्मासीनं समंतात्स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृ
त्तिं वसानं विश्वाद्यं विश्वबीजं निखिलभयहरं
पंचवक्त्रं त्रिनेत्रम् एवंध्यात्वा मानसैः संपूज्य पंचख

स्थापनं कुर्यात् ततः श्रीवीकपीठपूजां विधाय
पुनर्ध्यात्वावाहनादिपंचपंचोजलिदानपर्यं
तं विधायावरणपूजामारभेत तद्यथा कर्णि
कायां पूर्ववदीशानादिपंचमूर्तीः संपूज्य को॥
णेषु निवृत्त्यादिकलाः पूर्ववत्पूज्याः ततो त्रि
निर्ऋतिवायीशानकोणेषु मध्ये दिक्षु च षडंगा
नि पूजयेत् तद्यथा ॐ हृ नशिर मशिखाकवचा
दि ततः पूर्ववदनंतादीन्पूजयेत् ततश्चत्रादि
धूमादीः पूजयेत् तद्वाह्ये इन्द्रादीन्वज्रादींश्च पू
जयेत् ततो धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापये
त् अस्य शरभस्य स्मरणे षट्त्रिंशल्लक्षजपः पाय॥
सैराज्यसंमिश्रैः षट्त्रिंशत्सहस्रहोमः तथाव
तत्सहस्रं जपेन्मंत्री इति श्रीवचनेन तावत्सं
ख्यसहस्राणि कुर्यात्पायसैः शुभैः अत्र तन्त्र
शाख्येन षट्त्रिंशत्तत्त्वानि महेशस्य षट्त्रिंश॥
त्तत्वमिति सूचितः तत्त्वमुख्यानेन रंगतान् अधो।
शैवद्विशिखिवेरोदंतस्याधानं ईरितः फडंत
स्वरेडमंत्रोयं त्रिवर्णात्मा समीरितः अस्य पूजा
शान्तः कृत्यादि श्रीवीकपीठन्यासान्तं समाप्य॥
ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् शिरसि त्रिककृषये नमः
मुखे त्रिष्टुप्छन्दसे नमः हृदि वंडेरूपाय देवता
यै नमः ततः करांगन्यासः ह्रीं फट् अंगुष्ठाभ्यां
नमः स्वलफट् तर्जनीभ्यां स्वाहा ज्वलिनि फट्
मध्यमेय फट् अनाहतफट् कनि सर्वज्वालिनि

ने.
सा.
१०२

102

फट्कार एवं हृदयादिषु ततो ध्यानम् चंडेश्वर
मित्यादि एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य पुष्पाविस्था
पनं कुर्यात् ततः शैवोक्तपीठपूजां विधाय।
वमिति बीजेन मूर्तिं संकल्प्य पुनर्ध्यात्वावाह
नादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावर।
णपूजामारभेत अंगैः प्रथमावरणे इन्द्रादि
भिर्द्वितीये वज्रादिभिस्तृतीयम् ततो धूपादि
विसर्जनांतं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणं।
त्रिलक्षजपः तथा च वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं होमं कु
र्याद्दशांशतः मधुरत्रयसंयुक्तैः सैमुडैस्तिल
तण्डुलैः इति श्रीभगवच्छिवमंत्रपरिच्छेदः

अथ क्षेत्रपालमंत्रः मंत्रदेवप्रकाशिकायाम्
स्वदीर्घोमिति बीजादि क्षेत्रपालाय नमोन्तः प्र
णवादिकोयं मंत्रः तथा च ह्रांतमो बिंदुसंयु
क्तं क्षेत्रपालाय हृन्मनुः नाराद्योवसवर्णोयं
क्षेत्रपालस्य ईरितः ह्रौं क्षेत्रपालाय नमः ओं
गं ह्रौं क्षेत्रपालाय नमः अस्य पूजा प्रातः कृ।
न्यादि प्राणायामान्तं विधाय धर्मादिकल्पि
तपीठे विन्यस्य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् अस्य ब्र
ह्मा ऋषिः गायत्रं छन्दः क्षेत्रपालदेवता ह्रौं
मिति बीजं आयेति शक्तिः बीजेनैवांगन्यासः
ततो ध्यानम् भ्राजन्मज्जटाधरं त्रिनयनमीशा
नि एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य पुष्पाविस्थापनं कु
र्यात् ततो धर्मादिकल्पितपीठपूजां कृत्वा पुन

ध्योक्त्वावाहनादि पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधा
यावरणपूजामारभेत् अंगैः प्रथमावरणम्
अनलाद्याग्निकेशकरालचण्डारावमहाको
पपिशिताशनपिंगलादोर्धकेशैरष्टभिर्द्वि
तीयम् इंद्रादिभिस्तृतीयम् वज्रादिभिश्च
तुर्थम् अस्यपुरश्चरणे लक्षजपः तथा वर्ण
ख्यायाम् लक्षमेकं जपेन्मंत्रं कुर्यात्तर्पणं
तः वरुणाचनसिक्तेन ततः देवेशमर्चयेत्
मंत्रदेवप्रकाशिकायान्तु प्रणवरहितो मंत्र
स्तस्य पुरश्चरणे मयुतजपः ततो बलिविधिः
रात्रौ गृहांगने स्थंडिले कृत्वा तत्र देवं सपरिवा
रं संपूज्य देवस्य करस्थकपाले बलिमंत्रेण शिवा
रे बलिं दत्वा परिवारगणेभ्यः स्वस्वनामभिर्बलिं
दद्यात् बलिमंत्रस्तु एह्येहि विड्डषिमरु २
भंजय २ नर्तय २ विघ्नपद २ महाभैरव क्षेत्र
पाल बलिं गृह्ण २ स्वाहा यद्वा एह्येहि तरु
लक २ भंज २ हन २ विघ्नं नाशय २ महा
बलिं क्षेत्रपाल गृह्ण २ स्वाहा बलिमपि शाम
देशाहहत्पिंडेन कुर्यात् फलं तु बलिदानेन
संतुष्टः क्षेत्रपालः प्रयच्छति कांतिं मेधां बलं
रोग्यं तेजः पुष्टिं यशः श्रियम् मंत्रदेवप्रकाशि
कायाम् प्रणवरहितो मंत्रः तस्य पुरश्चरणे ल
क्षसंख्यो जपः रात्रौ गृहांगने स्थंडिले कृत्वा ।
तत्र देवं सपरिवारं संपूज्य देवस्य करस्थकपाले ब

नै.
सा.
१०३

103

लिमंत्रेणाविर्बलिं दत्वापरिवारेभ्यः स्वस्वनामभि
भिर्बलिं दद्यात् एवमनेनमन्त्रपिण्डबलिवि
धिः सर्वग्रहनिवारको विजयश्रीकरश्च भव
ति अथापदुद्धारवटुकभैरवमंत्रः लिख्यते उद्
देहटुकंडें नमापदुद्धारणं तथा ॐ हृदयं पुन
ईनं वटुकं जेसमुद्धरेत् एकविंशत्यक्षरात्मा
प्रोक्तो रुद्रो महामंत्रः ह्रीं वटुकाय आपदुद्
रणाय कुरु कुरु वटुकाय ह्रीं ॥ अस्य पूजा
प्रातः कृत्यादि प्राणायामान्तं विधाय ततः पी
ठन्यासं कुर्यात् तद्यथा धर्मायनेत्यादि ततो देहि
विन्यस ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् तद्यथा बृहदार
ण्यकऋषये नमः मुखे गायत्रीछन्दसे नमः
हृदि वटुकभैरवाय देवतायै नमः ततो मूर्ति
न्यासः ह्रां वां ईशानाय नमः अंगुष्ठयोः ह्रीं
वीं तत्पुरुषाय नमः तर्जन्योः ह्रूं वूं अघोराय
नमः मध्यमयोः ह्रैं वैं वामदेवाय नमः अना
मिकयोः ह्रौं वौं सद्योजाताय नमः कनिष्ठ
योः ह्रः वः ...... करतलपृष्ठयोः पुनस्त
ङ्गुलीभिः शिरोवदनहृद्गुह्यपादेषु ततस्तद्वी
नादिकास्तनमध्ये न्यसेत् तद्यथा ऊर्ध्वप्राग्दक्षि
णोदीच्यपश्चिमेषु मध्ये विष्णुनाम्ना सेन तथा वनि
न्वेये अंगुलीरेहृदवक्त्रेषु मूर्तीन्यसेद्यथा पुरा स
न्यादि पंचवक्त्रसाध्याभ्यासिकीर्तितमस्तरम वक्रा
ष्ठं वक्त्रसाध्याभिमाणानादिषु योजयेत् ततः करं

गन्यासः तद्यथा ह्रांवांअंगुष्ठाभ्यांनमइत्यादि
गेह्रांवांहृदयायनमः इत्यादिषड्दीर्घयुक्तबीज
द्वयेनकुर्यात् तथाचनिबंधे षड्दीर्घयुक्तयाश
ल्याबकारेणचतत्त्वतः अंगानिजातियुक्तानिप्र
णवाद्यानिकल्पयेत् ततोध्यानम् तत्तध्यानंत्रि
धाप्रोक्तंसात्त्विकादिप्रभेदतः तत्रसात्त्विकंयथा
वन्देबालेस्फटिकसदृशमित्यादि राजसंयथा
उद्यद्भास्करसन्निभमित्यादि तामसंयथा ध्याये
न्नीलाद्रिकांतमित्यादि तत्रसात्त्विकंरूपमाख्या
तमपमृत्युविनाशनम् आयुरारोग्यजननमपव
र्गफलप्रदम् राजसंरूपमाख्यातंधर्मकामार्थ
सिद्धिदम् तामसंशत्रुनाशार्थंकृत्याभूतगदा
पहम् एवंध्यात्वामानसैःसंपूज्यमावेस्थापनं
कुर्यात् ततःपूर्ववद्ध्यात्वावाहनादिकंकुर्यात्
तत्क्रमः मूलादिसद्योजातमंत्रेणावाहनम्
मूलादिवामदेवेनस्थापनम् मूलेनसान्निध्यम्
अघोरेणसन्निरोधनम् तत्पुरुषेणमुद्राप्रदर्श
नम् ईशानेनवन्दनमितिविशेषः ततःक
र्णिकायां दिक्षुकोणेषु ईशानादीन्पूजयेत् प्र
थमावरणम् तत्रव्योमपंकजदलेषुसितांगा
दीन्भैरवान्पूजयेत् यथा असितांगोरुरुश्चंडः
क्रोधउन्मत्तभैरवः कपालीभीषणश्चैवसंहार
श्चाष्टभैरवाः एतैरष्टभैरवैर्द्वितीयावरणम् त
तः षट्कोणेषुपीठादिक्रमेण ह्रांवांहृदयाय।

ते
मा॰
१०४
104

नमः इत्यादिषडङ्गैस्तृतीयावरणम् ततो बहिः पू
र्वादि डाकिनी शाकिनी लाकिनी काकिनी हा
किनी याकिनी देवीपुत्रान् षट्दिक्षु पूजयेत् उ
मापुत्रान् हरपुत्रान् मातृपुत्रान् दक्षिणतो
यजेत् ऊर्ध्वे ऊर्ध्वमुखीपुत्रान् अधो अधोमुखीपुत्रा
न्यजेत् एवं त्रयोदशपुत्रैश्चतुर्थावरणम् ततो ब
हिः पञ्चमस्याष्टपत्रेषु लोकेशान्पूजयेत् ततो बहि
पूर्वे ब्राह्मीपुत्रम् ईशाने माहेश्वरीपुत्रम् उत्तरे
वैष्णवीपुत्रम् अनिले कौमारीपुत्रम् पश्चिमे इ
न्द्राणीपुत्रम् नैरृते महालक्ष्मीपुत्रम् याम्ये वा
राहीपुत्रम् अनिले चामुण्डापुत्रम् इति ब्रा
ह्म्याष्टपुत्रैः पञ्चमावरणम् तथा वक्ष्ये ब
ह्माणीपुत्रकं पूर्वे माहेश्वरीपुत्रमैश्वरे वैष्णवी
पुत्रकं सौम्ये कौमारीपुत्रमानिले इन्द्राणीपुत्र
केभ्यः पश्चिमे पूजयेत्ततः महालक्ष्मीसुतं प
श्चाद्रक्षोदिशि समर्चयेत् वाराहीपुत्रकं याम्ये
चामुण्डापुत्रमानले ततो बहिर्दशदिक्षु हेरुकं
त्रिपुरान्तकं वेतालं वह्निजिह्वं कालान्तकं करा
लं एकपादं भीमरूपं अचलं हाटकेश्वरमपू
जयेत् एतैः षष्ठावरणम् सकलेश्वरमनन्त
त्रिनेत्रलोकनिधान् ईशानाख्यनिरन्तनिवा
श्विनाख्ययोगिनीशान् योगिनीसहितान्पूज
यत् एतत्सप्तमावरणम् सकलेश्वराय भूमि
भावयोगिनीशक्तिसहिताय योगीशाय नमः

एवंक्रमः अस्य पुरश्चरणं मन्त्रस्य ख्यलक्षजपः
वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं हविष्याशी जितेन्द्रियः तद्द
शांशं च जुहुयात् तिलैर्मधुरसंयुतैः ततो बलि-
दानपूर्वं विघ्नदुर्गां समाराध्य बलिं दद्यात् प्रा
त्तवं मलले सर्पिर्लाजचूर्णानि शर्करा गुड-
मिश्ररसापूपैर्भक्ष्यकैः परिमिश्रितैः हत्वाके
वलमाराध्य देवं श्रीवटुकवर्मेना रक्तचन्दनपु-
ष्पाद्यैर्निक्षिप्तं नमेव बलिं हरेत् अस्मिन्नागमजं-
हत्वा राजसं श्रीगुरीरितम् बलिदानस्य समये
रिपूणां सर्वसैन्यकम् निवेदयेद्बलिं बेन वटु-
काय विशिष्टधीः विद्मयेत्तु तेनाब्धा ब-
लिः मन्त्रेयथा सुधीः पातुमदसरुथितं पि-
पिनेव दिने दिने भक्तयस्वगणैः सार्थं सारमे
यसमन्वितः बलिमन्त्रोयमाख्यातः सर्वदा-
विजयप्रदः अनेन बलिना हृष्टो वटुकः पर
सैन्यकम् सर्वगतो भयादि भजेत्सा भिषक्कुद
एवसः एवं कृते पर बले दीयते नात्र संशयः
मङ्गपायसादिभक्ष्यैः क्षेत्रपालोक्तबलिविधा-
नेस परिवार वटुकं सम्यक्समाराधनपूर्वकम् ए-
ष बलिविसर्गान्ते सकलाभीष्टफलप्रदम् अ-
थ वटुकभैरवयन्त्रो यथा धर्माधर्मादिभिर्ल्क
सपीठे पंकजे प्रोभिते षट्कोणान्त त्रिकोण
स्यकोमपंकजं प्रोभिते वटुकं पूजयेद्देवं मूर्ति
मूलेन कल्पयेत् इति वटुकभैरवपूजा श्रीवि

ने॰
सा॰
१०५

105

प्रसन्नदायै नमः यत्पादपंकजरजोमरहन्नव-
धेयद्योगतः परशिवः परमेष्ठिरोभूत् यास
ष्टिपालनलयं मनुते त्रिधा क्वासा श्याम्भवी वि
जयते जगदेकमाता अज्ञानतिमिरध्वंसिसंसा
राणवतारकम् आनन्दबीजमवनादनकं चैप
रंमहः अथ वक्ष्ये महाविद्यां त्रिपुरामतिगोपि
ताम् यां ज्ञात्वा सिद्धसंघानामधिपो जायते नरः
तत्र श्रीत्रिपुरायास्त्रैविध्यम् श्रीबालाश्रीभै
रवीश्रीसुन्दरीभेदात् अथ श्रीत्रिपुरभैरवीमं
त्रः ऐं वियदृग्रहस्तामास्यो भौतिको बिंदुशे-
खरः वियन्नदादिकेन्द्रादिस्थितं वामादिबि
न्दुमत् आकाशो भृगुवह्निस्थो मनुसमेन्दुखेर
वान् पंचकूटात्मिका विद्या वेद्या त्रिपुरभैरवी
प्रथमे वाग्भवं बीजं द्वितीयं कामराजकम् तृ
तीयं शक्तिबीजाख्यं त्रिभिर्बीजैरुदाहृतम् अ
स्तार्थः शिववेदवह्निवाग्भवम् शिववेदका
मपृथिवीवह्निवनर्थसरबिन्दुमत् शिववेद्रे-
रेफयुक्तं चन्द्रमासरविसर्गः हसरैं हसकल
रीं हसरौः अयं भैरवीमंत्रः अस्याः पूजा ध्यानः
कल्यादिप्राणायामांते विधाय पीठन्यासे कुर्या
त पूर्वोक्तक्रमेणाधारशक्त्यादि ह्रीं ज्ञानात्मा
नेनमः अनेन विन्यसेदन्यमस्य पूर्वादिकेसरेषु
ऐं रक्ष्यायै नमः एवं शान्त्यै क्रियायै कामिन्यै।
कामदायै रत्यै रतिप्रियायै आनन्दायै मध्ये

मनोमन्मै तडुपरि ऐंपरायैनमः एवं अपरा
यैह्रीं: सदाशिवमहाप्रेतासनायनमः इति
विन्यस्य ऋष्यादिन्यासंकुर्यात् तद्यथा शि
रसिदक्षिणामूर्तियेऋषयेनमः मुखेपंक्ति
छन्दसेनमः हृदि श्रीमहात्रिपुरभैरवीदेवता
येनमः गुह्ये वाग्भवबीजायनमः पादयोस्ता
र्तीयशक्तयेनमः सर्वांगेकामराजकीलका
यनमः ततोनाभ्यादिचरणपर्यंतं हसैंनमः
हृदयान्नाभिपर्यंतंकामबीजंप्रविन्यसेत् शि
रसोहृत्प्रदेशांतंतार्तीयंविन्यसेत्ततः आद्यबी
जंदक्षकरे द्वितीयंवामकरे तृतीयंसुभयकरे
ततोमूर्ध्निमूलाधारेहृदियथासंख्येनबीजा
न्विन्यसेत् तथाचनिबंधे नाभेश्चरणमस्त
काम्भवमंत्रविन्नमः हृदयान्नाभिपर्यंतंकाम
बीजंप्रविन्यसेत् शिरसोहृत्प्रदेशांतंतार्तीयं
विन्यसेत्ततः आद्येद्वितीयंकरयोस्तार्तीयमु
भयोर्न्यसेत् मूर्धाधारेहृदिन्यसेदेतद्बीजत्र
यंक्रमात् ततोनवयोनिन्यासः आद्यंबीजंद
क्षे द्वितीयबीजंवामकर्णे तृतीयंबीजं चिबु
के एवंगंडयोर्वदनेनेत्रयोर्नसि अंसयोर्जठ
रे कूर्परयोः कुक्षौ जान्वोः लिंगेपादयोःगु
ह्ये पार्श्वयोःहृदि स्तनयोः कण्ठे तथाचा
निबंधे नवयोन्यात्मकन्यासंकुर्याद्बीजैस्त्रि
भिःक्रमात् कर्णयोश्चिबुकेभूयोगण्डयो

नं.
सा.
१.६
106

वैदन्नेषुनः नेत्रयोर्नेत्रविन्यसेदं सद्योजातं वे
षुनः ततः ऊर्ध्वयोः ऊर्ध्वोतावनोर्धेजन्मूर्धं
नि पादयोर्गुह्ये देहे च पार्श्वयोर्हृदयाद्भुजे
लनहृदयेकण्ठदेशे त्रिषु बीजानि विन्यसेत्
अथ रत्यादिन्यासः मूलाधारे ऐं रत्यै नमः
हृदि क्लीं प्रीत्यै नमः भ्रूमध्ये सौः मनोभवायै
नमः भ्रूमध्ये सौः अमृतायै नमः हृदि क्लीं
योगिन्यै नमः मूले ऐं विश्वयोन्यै नमः तथा
वनिबंधे मूले रतिं हृदि प्रीतिं भ्रुवोर्मध्ये मनो
भवाम् बालाबीजैस्त्रिभिर्न्यसेत्स्थानेष्वेषु वि
लोमतः अमृं प्रीं च योगेशीं विश्वयोनिं क्रमा
दिमाः विलोमबीजैर्विन्यसेन्मूर्तिन्यासमथा
वेत अथ मूर्तिन्यासः मूर्ध्नि सहस्र ईशानम
नोभवाय नमः वक्त्रे सहस्रतत्पुरुषफुं तत्पुरुष
मकरध्वजाय नमः हृदि स्फ्रौं अघोरकुमारा
कन्दर्पाय नमः गुह्ये स्फ्रैं वामदेवाय मन्मथा
य नमः पादयोः स्फ्रौं सद्योजाताय कामदे
वाय नमः पंचऊर्ध्वप्राग्दक्षिणोत्तरपश्चिम
मुखेषु ईशानमनोभवादिपंचमूर्तीस्तत्तद्दी
नादि पूर्वविकाम्यसेत् तथावनिबंधे प्रवि
न्यसेद्यथापूर्वं भस्रगुरोमामादिसंस्थितः मत्वा
दिपवहूस्लाद्भाबीजमामांसाद्यकल्पयेत् ततो
सोऽहं विलोपनमः श्रीगुरुपादुकाः ह्रीं ह्रौं भिलोप
नमः ततोन्याः सः संमोहिलोपनमः कनिष्ठ

यो: तथा चतानार्णवे पंचबाणक्रमेणैवा।
विकरांगुलिषु न्यसेत् अंगुष्ठादिक निष्ठांतक्र
मेणाय परमेश्वरि ततस्तेषु स्थानेषु यथाक्रमम्
ह्रीं कामाय नमः क्लीं मन्मथाय नमः ऐं कंद
र्पाय नमः ब्लूं मकरध्वजाय नमः स्त्रीं मीनके
तनाय नमः ततः करांगन्यासं कुर्यात् तथा।
च नित्यंषे षट्दीर्घयुक्तेनाद्येन बीजेन नागक्रि
यामता ह्रां अंगुष्ठाभ्यां नमः इत्यादिकरन्या
सः एवं क्रमेण हृदयादिषु न्यसेत् अस्तमथ
मैन द्वंत एव न्यासो नित्यः ततो मूर्ध्नि पादेव
क्त्रे गुह्ये हृदि पूर्वोक्तबाणकामांश्च न्यसेत्
तथा चतानार्णवे ध्यानहृदयं समालिख्य वक्षि
तस्य क्रमेण हि मूर्धवक्त्रेणैव नेत्रेण वामेन पा
रिमाण्डम् बाणहृदयमिदं प्रोक्तं मारुतं भू
मिसंस्थितम् चतुर्थं स्वरबिंदाढ्यं नादरूपं
वराननं फांत पाक्रम समारूढं वामकर्णविभू
षितम् बिंदुनाद समायुक्तं सर्गवांश्च द्रमाः प्रि
ये पंचबाणा महेशानि नामानि शृणु पार्वति
शोभणो द्रावणश्चैव वश्याकर्षणसंतकः
तथोन्मादः क्रमेणैव नामानि परमेश्वरि मा
सेतु सर्वत्र स्त्रीलिंगं द्रामाद्यां द्राविणीं मूर्ध्नि
द्रीमाद्यां शोभिणीं पदे क्लीं वशीकरिणीं।
वक्त्रे गुह्ये ब्लूः बीजपूर्विका आकर्षिणी हृदि
पुनः सर्गादौ मन्मथेपूर्वनम संमोहिनी क्रमात्

तं॰
सा॰
९२

107

वबाणान्यामोयमीरितः परबीजेमध्यबाणं
वाग्भवंपरमेश्वरि क्लींबीजंवतथादेविस्त्री
बीजंवक्रमात्प्रिये पंचकामाइमेदेविनामा
निशृणुवल्लभे काममन्मथकन्दर्पमकार
ध्वजस्तकः मीनकेतुर्महेशानि पंचमःपरि
कीर्तितः उन्मादसंमोहनयोरेकपर्यायता
अतःसुभगादिन्यासः भाले ऐं क्लीं ब्लूं स्त्रींसः
सुभगायैनमः भ्रूमध्ये ऐं सुभगायैनमः वद
ने ऐं ऐं भगमर्दिन्यैनमः कर्णिकायां ऐं भग
मालिन्यैनमः कण्ठे ऐं ऐं अनंगायैनमः हृ
दि ऐं ऐं अनंगकुसुमायैनमः नाभौ ऐं ऐं अ
नंगमेखलायैनमः लिंगमूले ऐं ऐं अनंगम
दनायैनमः नथावन्निबंधे भालभ्रूमध्यव
दनचिबुककाकण्ठहृन्मेच नाभिमध्यचिह्ना
नयोः पंचनारायाः सुभगादिकाः का
मबीजं ब्लूंस्त्रींसस्ताराः पंचोदितास्तमी
ननामृणान्यासः नथावनेत्रे शिरसि अंनमः
भाले आंनमः इंईंनमः कर्णयोः उंऊंनमः
नेत्रयोः ऋंॠंनमः नासिले नमः गंडयोः
मः ओष्ठयोः एंऐंदंतपंक्तौ ओंऔंनमः मुखे
अंनमः अः नमः कंखं कंठे गंघं पार्श्वयोः चंछं
लनयोः चंछं हार्मूलयोः जंझं कूर्परयोः ञं
टं पाण्योः टंठं पृष्ठयोः डंढं नमोनंगुष्ठे
यस्यौः दंधं नालयोः नंपं जंघयोः फंबं भं

स्थिस्थानयो भंमं ऊरुमूलयोः यंरं चरणाग्रहयोः
लंवं कोंच्चं रं ग्रीवायां लंकण्ठके वं हृदि शेश
से षंकर्णयोः संगंडयोः हंसौ लौ देनमः सर्व
त्र नमोंतान्यसेत् न्यसेच्छिरसि भाले भ्रूकर्णा
दि युगलेन क्षि गंडयो रोष्ठयोर्दंतपंक्तावास्ये
न्यसेत्स्वरान् चिबुके च गले कण्ठ पार्श्वयोः स्त
नयुग्मके दोर्मूलयोः कूर्परयोः पाणिपालस्त
हृदे श्रुतः नाभौ च हृदे पुनश्चाधो जानुनोर्जंघयो
स्तथा स्फिजोः ऊरुमूलयोः पश्चाच्चरणाग्रहयो
ष्ठयोः कादिठान्तान्यसेत्सर्वान्स्थलेष्वेषु समा।
हितः कंचं ग्रैवेयके पश्चाकटिके हृदि गुह्य
के कर्णयोर्गंडयोमौं लौ रलवाः श्रादभाः सहे
क्ष प्राविमेषु विन्यसेद्देवं दैशिकसत्तमः श्रुषा
कश्चैक तोगणानामपर्यंतं कुर्यात् ततस्त्रिखंडा
मुद्रां बद्ध्वा ध्यायेत् उद्यद्भानुसहस्रकांतिमरु
णो हौमां शिरोमालिकां रक्तौ लिमपयोधरा।
जपवटीं विद्यामभीतिं वराम् हस्ताब्जैर्दधतीं
त्रिनेत्रविलसद्वक्त्रारविंदश्रियं देवीं बद्धहिमां
शुरत्नमकुटां वंदे रविंदस्थिताम् एवं ध्यात्वा
मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् ततस्त्राय
स्थानस्यादि ह्रीं नानाम्नेनेनमः इत्यंतेन संपूज्यपू
र्वादिकोणेषु मध्ये च रक्तानानं क्रियावैवका
मिनी कामदायिनी रती रति प्रियानंदा मध्ये
वै वोमनोन्मनी पूजाः पूजावसूर्वंतमोंतेनपू।

ने॰
मा॰
१०७
108

जयेत् ततः पंपरायै अपरायै परापरायै ह्‌सौः सदाशिवमहाप्रेतासनाय नमः इति संपूज्य आग्नेयादिमध्ययोन्यां तत्र त्रिकोणे श्रीविद्यास्वरूपं किंपूजयेत् तथा च निबंधे वामभेदतः हितेवायां श्रीकंठोलोहितो ततः ह्रींचवामे परापराय श्राद्य पराये ह्‌सौः पुनः सदाशिव महाप्रेतद्वंद्वे पद्मासनेन नमः अनेनमन्त्रनादयारक्षं श्रीगुरुक्रमम् पूमध्ययोन्यंतराले पूजयेत् ततः पंचभिः प्रणवैर्मूर्तिं तत्स्थाना वाह्य देवीं नमं पूजयेदागमोक्तेन विधानेन सम्यक् ततः तद्दक्षिणे ॐ गुरुभ्यो नमः ॐ गुरुपादुकाभ्यो नमः ॐ परमगुरुभ्यो नमः ॐ परमेष्ठिगुरुपादुकाभ्यो नमः ॐ परमः ॐ आचार्यपादुकाभ्यो नमः ॐ आचार्येभ्यो नमः ॐ गुरुभ्यो नमः अस्याः पूजायंत्रं तु शारदादिकम् वामे तद्दक्षिणे द्वारसमापूर्वक मध्य पञ्चदलो पेतं नवयोन्यादिकीर्तितः ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्‌सौः ह्‌स्क्लह्रीं ह्‌सौः इति मन्त्रेण देवीं ध्यात्वावाहयेत् देवेशि भक्तिसुलभे परिवारसमन्विते यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरा भव इत्यावाह्य आवाहनादि पञ्चमुद्राः प्रदर्श्य तत्र तत्र विधिवत् ततः पूजामारभेत् ।

तद्यथा देव्या वामकोणे ऐं स्मै नमः दक्षिणे
क्लीं प्रीत्यै नमः अग्निकोणे सौं मनोभवायै
नमः कर्णिकयामग्नीशानरक्षोवायुमध्ये दिक्षु
च पूर्वादिकोणमन्त्रेण पूजयेत् तथा च तन्त्रार्ण
वे अग्नीशानरक्षोवायव्यमध्ये दिक्षु गणपूजनमि
ति ततः पंचबाणान्पूजयेत् उत्तरे द्रां द्राविण्यै
नमः द्रीं क्षोभिण्यै नमः दक्षिणे क्लीं वशीक
रण्यै नमः ब्लूं आकर्षिण्यै नमः अग्रे सः सम्मो
हिन्यै नमः तथा च तन्त्रार्णवे उत्तरस्यां हृदये
देवि दक्षिणस्यां हृदये दिशि अग्रे चैव क्रमेणै
व पंचबाणांस्ततो यजेत् पंचकामांस्ततो देवि
बाणवत्परिपूजयेत् तथा च पराबीजं मध्य
बाणे वाग्भवं परमेश्वरि ब्लूं बीजं च ततश्चैव
ह्रीं बीजं च ततः प्रिये काममन्मथकन्दर्पमक
रध्वजसंज्ञकाः मीनकेतुर्महेशानि पंचमः प
रिकीर्तितः ततोष्टयोनिषु पूर्वादिक्रमेण ऐं
क्लीं ब्लूं ह्रीं सः सुभगायै नमः एवं भगायै भगस
र्पिण्यै ऐं भगमालिन्यै ऐं अनंगायै ऐं अनंग
कुसुमायै ऐं अनंगमेखलायै ऐं अनंगमद
नायै ततोष्टपत्रेषु पूर्वादिक्रमेण असितांग
ब्राह्मीभ्यां नमः रुरुमाहेश्वरीभ्यां चंडकौमा
रीभ्यां क्रोधवैष्णवीभ्यां उन्मत्तवाराहीभ्यां भी
षणचामुण्डाभ्यां संहारमहालक्ष्मीभ्यां नमः
तथा च निबंधे मातृभैरवांकस्थाः सदविभ्र

पै

ने
त्रा
९४

109

मविह्वलाः अष्टपत्रेषु संपूज्या यथावत्क्रमा
दिभिः तद्बहिरिन्द्रादीन् वज्रादींश्च पूजयेत् ।
अत्र श्रीविद्यापडङ्गक्रमबलिवचनद्वयदानं सति
संभवे कार्यं ततो पूर्वं दिविसर्जनं तत्कर्म समा
पयेत् अस्य पुरश्चरणे रुद्रलक्षजपः होमस्त
द्दशांशतः तथा च शारदायाम् दीक्षां प्रा
प्य जपेन्मंत्री तत्त्वलक्षं जितेन्द्रियः पुष्पैर्भानु
सहस्राणि जुहुयाद्ब्रह्मवृक्षजैः अथ सम्पत्प्र
दाभैरवी ज्ञानार्णवे यथा श्रीत्रिपुराबाला ।
तथा त्रिपुरभैरवी सम्पत्प्रदानामतस्याः स्मृता
निर्मलमानसे शिवचन्द्रो वह्निसंस्थो वाग्भवं
तदनन्तरम् कामबीजं तथा देवि शिवचन्द्रावि
तं ततः पृथ्वीबीजान्त ...... फान्तात्रीयं सुर
वल्लभे शक्तिबीजमहेशानि शिवचन्द्राग्नि नियो
जयेत् क्रमार्थाः परमेशानि ....
त्रिपुराभैरवीदेवीमहासम्पत्प्रदाप्रिये, अस्या ।
र्थः त्रिपुराभैरवीविसर्गरहिता चेत्सम्पत्प्रदा ।
भवति तस्याध्यानम् आताम्रार्कसहस्राभां ।
स्फुरच्चंद्रजटाधराम् किरीटरत्नविलसच्चि ।
त्रविचित्रमौक्तिकाम् स्रवद्रुधिरपंकाढ्यांमुं
ण्डमालाविराजिनीम् नयनत्रयशोभाढ्यां पू
र्णेन्दुवदनान्विताम् मुक्ताहारलताराजत्पीनो
न्नतस्तनीम् रक्ताम्बरपरीधानां यौवनोन्म
त्तरूपिणीम् पुस्तकं चाभयं वामे दधितो वाद

मालिकाम् वरदानरतोनित्यांमहासम्पत्प्रदां
स्मरेत् न्यासपूजादिकंतत्पूर्ववत् श्रंगमंत्रेतु
विशेषः हित्के स्वरैस्त्रिभिर्बीजैः करांगन्यास
कल्पना श्रस्यपुरश्चरणेत्रिलक्षजपः बालाव
दस्याः पूजादिकमित्युक्तवान् तथावत्ताना
र्णवे न्यासपूजादिकंसर्वंकुमार्याश्चवत्प्रश्चते
एकलक्षजपः श्रस्यपुरश्चरणमितिकेचित् सिद्धा
विद्यावान् कौलेशभैरवीम् महायामसर्वरे
वेषित्रिषुबीजेषुपार्वति श्यंसहरायावेत्
न्यासध्यानादिकेनया श्रस्यार्थः त्रिकूटेमहा
दिष्टेत्रदाकौलेशभैरवीभवति श्रस्याःध्या
ध्यानादिकेनसम्पत्प्रदाभैरवीवद्बोद्धव्याम् स
म्पत्प्रदाभैरवीश्राद्यंतेरेफवर्जिताचेद्भवति
तदाभयविध्वंसिनीभवति दक्षिणामूर्तौतथा
दर्शितात् श्रथसकलसिद्धिदाभैरवीतानार्ण
वे पंचस्यापवविद्यायाश्राद्यंतेरेफवर्जिते त
देयंपरमेशानिनाम्नासकलसिद्धिदा सम्पत्प्र
दाभैरवीवध्यानपूजादिकंनया श्रस्यार्थः कौ
लेशभैरव्या श्राद्यंतेरेफवर्जितेचेत्तदासकलं
सिद्धिदा सम्पत्प्रदाभैरवीतिध्यानपूजादिकं
तु सोम्पत्प्रदावत् श्रथचैतन्यभैरवी तानार्ण
वे वाग्भवंबीजमुच्चार्यजीवप्राणसमन्वितम्
सकलाध्रुवनेशानीद्वितीयंबीजमुद्धरेत् प्रा
णबीजंवह्निसंस्थंप्राक्कसराविभूषितम् वि

नं॰
मा॰
११॰

110

सर्गाढ्यं महेशानि विद्या त्रैलोक्यमातृका प्र
स्तार्थः ह्सैं ह्स्क्लीं ह्सौं संपत्प्रदाभैरवी ह्सैं
ह्स्क्लीं ह्सौं भयविध्वंसिनी सकलसिद्धिदा
व सैं सकलीं सैं इति कौलेशभैरवी
व सहैं सहकलीं सहौं चैतन्यभैरवी वेद्भ-
शिवद्वादशस्वरयुक्तं बिन्दुनादकलाढ्यं व
ह्कामपृथिवीमहामाया वं इ शिववह्नि-
बीजे चतुर्दशस्वर विसर्गाढ्यं च प्रसादयंत्रम
त्रिकोणं चैव षट्कोणं च ह्यष्टपत्रं च वरानने च
तुरस्रं चतुर्द्वारमेवं मण्डलमालिखेत् इति
यंत्रम् अस्य पूजा आधारशक्त्यादि ह्रीला
नान्तेनेन मध्ये तं समाप्य पूर्वादिक्रमेणा के
सरेषु ॐ वामायै नमः ज्येष्ठायै रौद्र्यै अम्बि
कायै रक्तायै लानायै क्रियायै कुब्जिका
यै चित्रायै विषघ्निकायै भद्रवयै आनंदा
यै मध्ये ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतासनाय
नमः सम्पत्प्रदाबालाकौलेशसकलेष्टद
विद्यानामितः पीठस्थानकयः ततश्च ऋष्यादि
न्यासः शिरसि दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः
मः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदि चैतन्यभै
रवै देवतायै नमः ततः करांगन्यासः पूर्वं
बीजं मध्यमाय अंगुष्ठाभ्यां नमः द्वितीयं तर्ज
नीभ्यां स्वाहा तृतीयं मध्यमाभ्यां वषट् प्र
नः प्रथमबीजं अनामिकाभ्यां हुम् द्वितीं

येकतिष्ठाभ्योवौषट् तृतीयंकरतलपृष्ठाभ्यां।
फट् एवंहृदयादिषु ततोध्यानम् उद्यद्भानु
सहस्राभांनानालंकारभूषितां मुकुटाग्रलस
च्चंद्ररेखां रक्ताम्बरधारिणीम् पाशांकुशधरांनि
त्यांवामहस्तकपालिनीम् वरदाभयशोभाढ्यां
पीनोन्नतघनस्तनीम् एवंध्यात्वामानसैःसंपूज्य
पात्रस्थापनंकुर्यात् पीठपूजाआधारशक्त्यादि
वामाद्येष्टदिक्पीठशक्तिःपीठमंत्रेणयजेत् त
तोभैरवमूलमंत्रेणपंक्तिसंपूज्यपुनर्ध्यात्वावाहना
दिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतंविधायावरणपूजा
मारभेत यथा प्रथमंषट्कोणपूजा अग्निकोणेत्र
यमबीजमस्त्रार्थंअस्त्रायफट् ततःपूर्ववत् र
त्यादिकंसंपूज्य अग्रे ओंवसंतायनमः वामे ओं
कामदेवायनमः दक्षिणे ओंवायवनमः ततः
पूर्ववद्बाणान्संपूजयेत् ततःषट्कोणेपूर्वा
दि ओंडाकिन्यैनमः एवंराकिण्यै लाकिन्यै का
किन्यै शाकिन्यै हाकिन्यै अष्टदलेषुपूर्वादि
पूर्वोक्तानंगकुसुमादीन्पूजयेत् पत्रेषुपूर्वादि
ओंपरमात्मनेनमः एवंशरीरप्राणाय [illegible]काय मेघजा
यायमेघायेतिवा अपांगाय भ्रूविलासाय हा
राय भावाय ततइंद्रादीनस्त्रादींश्चपूजयेत् त
तोधूपादिविसर्जनांतंकर्मसमापयेत् अस्यपुर
श्चरणेलक्षः तथाचकुलार्णवे लक्षसंख्यंमये
नेत्रमित्यादि अथकामेश्वरीभैरवी कुलार्णी।

ने॰
सा
१११

111

वे कामेश्वरीचक्रराज्ञीपूर्वसिंहासनस्थितापा
नस्तापवविद्यायाबीजहम्सदाहानम् नदंतेप
रमेशानिनित्यक्लिन्नेमदद्रवे पनस्तापवना
मीयंरुद्राणीपरमेश्वरी पूजाध्यानादिकंदे
विवैतन्याश्वपूर्ववत् त्रिकोणोन्तविशेषोस्ति
कथयामितवानघे अग्रकोणेक्रमेणैवनित्य
क्लिन्नामदद्रवाम् षडंगावरणेपश्चात्सजये
सर्वसिद्धये अथषट्कदलभैरवी ऊलाली
वे डाकिनीयाकिनीबीजेलाकिनीकाकिनी
श्रुतम् शाकिनीहाकिनीबीजेश्राहृपिहर
तसरि शायमेकारमंत्रक्रमनदीकारमेरि
नम् शाकसराविनेदविताम्रीयंबीजमालि
क्लिन् बिंदुनादकलाक्रांतं त्रिनयेवैलसम्भ
वे पंचविद्यामहारे विपश्चिमासनगाभवे
त् स्त्रीयबीजेसविसर्गामित्यमिनेत्रांतरेमा
ऐक्लामदनेजीवशिवमत्रविधालिखेत् अ
कैशाशाक्रकलयाक्रमारंत्रेमणिउनेऊरु बिं
दुनादाविनेवाद्यप्रणममंविसर्गवत् ध्या
सर्वयंत्रमंदेवीनयाऊसमसन्निभाम् सवरी
कलशाकारपीनोन्नतपयोधरम् मणिमा
लावलीसम्पान्नालसर्वसमांशुकाम् पापांऊ
शनिशापः हिताब्जमालिकाम् ददती
फासमानदलविद्यायमेदसे

श्वरि यंत्रमस्यावदामि हे त्रिकोणान्तरष्टं लिखेत्
वहिरष्टदलं पद्मं रविपत्रं ततो लिखेत् चतुरस्र
चतुर्द्वारमेवं मंडलमालिखेत् षट्कोणे वेणावेद
विपूर्वं वसृजयेच्छिवे रत्यादि त्रितयं देवि वि।
कोणोपरि पूजयेत् डाकिन्याद्यास्तु षट्को
णेव सुपत्रे ततःपरं ब्राह्म्यादि युगलेपश्चाद्र।
विपत्रे ततःपरम् बालायाः पीठशक्तीस्तु वा
मायाः पूजयेत्क्रमात् चतुरस्रे लोकपालान्स
प्रुधा परमेश्वरि अनेनैव विधानेन नित्यामोभे
देवीं यजेत् अथ भोगमोक्षदा ज्ञानार्णवे एत
स्या एव विद्यायाः षट्कोणक्रमशः स्थितान्।
विपरीतान्दहेशि विद्येयं भोगमोक्षदा मा
सपूजादिकं सर्वमस्याः पूर्ववदाचरेत् अथ
भैरवी ज्ञानार्णवे शिवचन्द्रो मादनोत्तं वह्नि
समन्वितम् शक्तिभिन्नं बिंदुनादकलाक्रान्तं वा
ग्भवं प्रिये सम्प्रदायाभेरव्याः कामराजं तदे
वहि सदाशिवस्य बीजं तु महासिंहासनस्य।
वे एषा विद्या महेशानि वर्णितं तेनैव शक्तिते
अस्याश्चैः शिवचंद्रकांतपांतपकाद्यमास्व
रविभूषित बिन्दुनादकलाक्रान्तं वाग्भवं बीज
वेद्रकामसृष्टिवीवह्नि चतुर्थम् स्वरविभूषि।
तनादबिन्दुकलान्वितं कामराजं द्वितीयं बी
ते भेजबीजं शक्तिकूटं तृतीयं अस्याः पूजा
यंत्रम् त्रिकोणं चैव चतुरस्राष्टदलपंकजं।

पांते^

ने॰
सा
११२

हृत्रे श्रमैण्डले अस्यपूजा प्रातःकृत्यादिस्नाना
यामान्तं विधाय चैतन्मध्ये स्वीयं पीठन्यासं कु
र्यात् अत्र पीठमन्त्रस्तु अघोरेभ्यं घोरे ह्रूं सर्वतः
शर्व सर्वेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः श्रीं श्रीं नमस्ते रु
द्ररूपेभ्यः ह्रूं ह्रीं फें फें अथ ऋष्यादिन्यासो यथा
शिरसि दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः मुखे पं
क्तिछन्दसे नमः हृदि भैरव्यै देवतायै नमः ब
न्तःकरांगन्यासः प्रथमबीजमङ्गुष्ठाभ्यां गुह्या
भ्यां नमः द्वितीयेन तर्जनीभ्यां स्वाहा तृतीयेन मध्य
माभ्यां वषट् पुनः प्रथमेन अनामिकाभ्यां हुम्
द्वितीयेन कनिष्ठाभ्यां वौषट् तृतीयेन करतलपृ
ष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु ततो ध्याने उद्यां
द्भानुसहस्राभं चन्द्रचूडां त्रिलोचनाम् नाना
लंकारसुभगीं सर्ववैरिनिकृन्तनीम् वरद्रु
पिरमनालिकलिनो रक्तवासिनीम् त्रिशूलं
डमरुखड्गांतथ्याविरक्तमेवच पिनाकंच
शिरस्त्रैवीपाशांकुशाशुभांकमान् पुस्तकं
वालीमालांवशिवसिंहासनस्थिताम्भिन्दा
टि एवं ध्यानामानसैः सम्पूज्य शंखस्थापनं
कुर्यात् ततश्चैतन्मध्ये स्वपूजकपीठपूजां विधा
येनमंत्रानकपीठमेत्रेणपीठे सम्पूज्य पुनर्ध्यो
नानाहनादिपंचविध्यानलिदानपर्यन्तं विधा
यावरणपूजामारभेत तत्रयथा अग्निकोणे
प्रथमबीजमुच्चार्य ॐ हृदयाय नमः ईशाने ।

द्वितीयमुच्चार्य शिरसे स्वाहा नैर्ऋते तृतीयं
मुच्चार्य ॐ शिखायै वषट् वायव्ये पुनः प्रथ
ममुच्चार्य ॐ कवचाय हुम् मध्ये द्वितीयमुच्चा
र्य ॐ नेत्रत्रयाय वौषट् तृतीयं बीजमुच्चार्य
ॐ अस्त्राय फट् ततस्त्रिकोणे रत्यादिकमभ्य
र्च्यमेत्रमूलेन नाडिकाः पूजयेत् पत्रेष्वसितां
गादीन् ब्राह्म्यादींश्च पूजयेत् भूगृहे इन्द्रादीन्
लोकपालान्वज्रादींश्च पूजयेत् ततो धूपादि
विसर्जनान्तं कर्म समापयेत् अस्य पुरश्चरणे त
द्वज्जपः अथ भुवनेश्वरी भैरवी तत्रतानार्णवे
हंसाद्यं वाग्भवाद्यं वा हसकान्ते ह्सरेश्वरि भुवि
नेश्वरी शानी द्वितीयं बीजमाहृतम् शिवचं
द्रोमहेशानि भुवनेशीव भैरवी ह्सैं हसकल
ह्रीं ह्सौः भुवनेशी भैरवी तथा हसैं स्त्रियामी
हसकैरक्षाव सर्य पंक्तिस्वरसंविभिन्ना प्रा
ग्रेसविंदुः परतो विसर्गी मध्ये विरिंवीन्दुहणा
त्रिपुरकः अस्यार्थः शिवचंद्रवाग्भवाद्युतिप्र
थमबीजम् शिवचंद्रकामपृथिवीमहामाया
इति द्वितीयं बीजं शिवचंद्रचन्द्रदर्पास्वरविस
र्गा इति तृतीयम् शिरसि दक्षिणामूर्तये ऋ
षये नमः मुखे पंक्तिछन्दसे नमः हृदि भुवने
श्वर्यै देवतायै नमः पूर्ववत्करांगन्यासौ षड्
दीर्घभाजा मध्येनैऋत्यादंगक्रियां मन्त्रोः तेन प्र
हदीर्घ एकेन मध्यबीजेन करांगन्यासः हसक

भैरवी.

ने
त्रा.
११३

113

लक्ष्मीं अंगुष्ठाभ्यां नमः हसकलह्रीं तर्जनीभ्यां।
स्वाहा इत्यादिन्यासः एवं हृदयादिषु तन्त्रोक्त्या
ने जपाकुसुमसंकाशां दाडिमीकुसुमप्रभाम्
वंदे देवीं जटाजूटां त्रिनेत्रां शशांकवासमम् नाना
लंकारसंभूषितां पीनोन्नतघनस्तनीम् पाशांकु
शवराभीतिधारयंतीं शिवां भजे अन्यत्सर्वं चै
तन्मभैरवीवत्करणीयम् भुवनेश्वरीभैरव्या
भेदान्तरमथोच्यते महाद्यासैव देवेशि नदासा।
समयोच्यते महाद्यासैव देवेशि नदासा सकले
श्वरी ध्यानपूजादिकं सर्वमेतस्या एव पार्वति ॥
यं महाद्याचैन सकलेश्वरी ध्यानपूजादिकं तु पू
र्ववत् अथ त्रिपुरबालामंत्राः तत्र शारदायां
प्रथमेति विमानानां वायं ब्रह्मेन्दुस्याः शशीयुताः
हिनीयं रक्तसमंशो [illegible] मनोत्ता श्रीयमुच्यते
एषा बालेति विख्याता त्रैलोक्यवशकारिणी
तानां णांवे सम्बुद्धार्थं विंदुनादकलात्मकम् स
र्णां पृथिवी सेव्यं तु यंत्रे विभूषितम् बिन्दुना
दकालाक्रांतं सर्गो वाग्भवः स्मृतः त्रिपुराया
श्वबालाया विशेषं यत्तदीमना पंक्तीसाः प।
षाबाला अस्यार्थः वाग्भवं कामबीजं चन्द्र।
बीजं विसर्गवत् ईश्वरयुक्तं अस्य पूजादि।
केन त्रिपुरभैरवीवत् शारदायां सकलादि।
तानां णांवेन विशेषसंकेतः न्यासादिकं तु पन
हीं जे नवकं तानां न्यासमस्तदिक्कन्या अस्य पूजा

रणोन्त्रिलक्षजपः श्रीविद्यायामकृतात् तथा
वसानार्णवे वर्णोलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं हवनं।
चरेत् तर्पणं चततः कुर्यात्सर्वसौभाग्यभाग्भ।
वेत् इतरेषु लक्षजपः तथा श्रीक्रमे वाग्भवं क्ली
द्वितीबीजं कामराजं ततः पठेत् शक्तिमौकार।
संयुक्तं विसर्गान्तं तृतीयः पठेत् नादबिन्दुशिखाक्रा
न्तं बीजं परमदुर्लभम् एतद्बीजत्रयं भद्रे सौः क्ली
चनदन्तरम् इतिपञ्चाक्षरी विद्या कथिता भु।
विदुर्लभा तत्रैव बालाबीजत्रयं देवि हसाद्यं वा
जपेत्सुधीः हसान्ते वा महाभागे समादि वा प्रा
न्ते ऐं क्लीं सौः सौः क्लीं ऐं हसकलीं ह्सौः तत्रैव।
पाशबीजं महेशानि सशक्तिशिववह्निकम् शा
न्तिसर्गसंयुक्तं नादबिन्दुसमन्वितम् कामराजं
प्रवक्ष्यामि ह्रींकारं शक्तिशैवकम् सदन्तं वह्निबी
जं च वह्निवामाक्षिबिन्दुमत् शक्तिकूटं महादे।
वि क्रोंकारं शक्तिशैवकम् वह्निबीजमनोयुक्तं
नादबिन्दुसमन्वितम् चतुर्दशाक्षरी विद्या षोड
शी मन्त्रराजाम्बिके हंसबीजं ततः पश्चात् षोडशी
कथिता मया तत्रैव बालाबीजत्रयं देवि भैरव्या
नवकूटकम् ग्रस्ताग्रस्त्ररणो त्रिलक्षजपः तथा
वसानार्णवे वर्णोलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं हवनं भ
वेत् तर्पणं चततः कुर्यात्सर्वसौभाग्यभाग्भवेत्।
मन्त्रान्तरं श्रीक्रमे शिवः शक्तिश्च वाग्बीजं नादबि
न्दुकलान्वितं वाग्भवं कथितं देवि कामराजं स्मरण

ने
सा
११४

114

त्रिये शिवशक्तिमदनेन्दुवह्निमयासमन्वितम् ।
नादबिन्दुकलाक्रान्तेकूटपरमदुर्लभम् शिवा
न्द्रप्रसन्ध्यानः सर्गबिन्दुकलान्वितः एवानवा
द्येबालासर्वदोषविवर्जिता अस्यार्थः शिव
वेन्दुवाग्भवं शिववेन्दुकामभूवह्निनयं स्वरविं
दुयुक्तं द्वितीयं शिवचन्द्रवन्द्रशास्वरविन्दुवि
सर्गयुक्तं तृपरश्रेष्ठादि भैरवीयमुदिताकुलपू
र्वादैशिकेयंदिभवेत्कुलप्रजा सेवशीघ्रफल
दाभवविद्याप्रोक्तेनपाशिजनेनपतिगोप्या वि
ग्रामारे शिवाहमेकेवलमादिबीजेभगास्वपू
र्णामेकेनविद्यागुरुवक्त्रगम्या अस्यार्थः शि
वइकाराः नम्याहमः पेकारः केमत्तकेवलते
केवलमत्नखारः नडुकमित्यर्थः एवंभगाः पू
र्णाः एवंशिवोहकारः सोपिकेवलमिम
सोपित्रयमर्थः मेत्रोत्तरम शक्तिःशिवोव
क्लिबीजेद्वादशस्वरबिन्दुकम शक्तिःमहेशाः
कामसंज्ञेवक्लीं इमायया शक्तिःशावस्य
क्लिमंत्रनसारविसर्गकः नादबिन्दुकलाद्या
केबीजेमतत्त्वकीर्तितम् एतासांयंत्रप्रजा
दिकेभैरवीवन कौलेमामैरवी पूर्वसारणान्
लजपः श्रीक्रमादौनपादर्शनात् एतासा
दीपिनीविद्याश्रीक्रमे वरप्रणमहेशानिवा

स्वादिनितिनतः परम पञ्चान्तषोडशीविद्या।
वाग्भवाद्येति योजयेत् क्लिन्ने क्ले इति द्वेपि
महादेवोभनथ्या ऊरू कामबीजं समुच्चार्य प्रण
वेन दत्तेन रम महामोदे ऊरूपञ्चाक्ष क्लिन्ने
नयोश्चरेत् जपेदादौ जपेन्त्यपञ्चान्तसमवारमनु
क्रमात् एवं दद्वदवाग्भवादि क्लिन्ने क्ले इति
महादेवोभे ऊरूऊरूलो गों महामोदे ऊरूरूक्ष
रूसौः २२ अथान्नपूर्णाभैरवी नामाण्वे
मां तंभुवने पूर्णानी श्रीबीजे कामबीजकम्
हृदयान्ते भगवति माहेश्वरि पदं ततः अन्नपू
र्णे हृच्चान्तं विद्यो ये विंशार्ण्यदशी अन्नपूर्णा
कालिके कामबीजं विना देवि त्रिबीजी पूर्विका
यदा ऊनविंशार्णादशी देवि घनयामलसडि
ता यथा ओं ह्रीं श्रीं क्लीं नमो भगवति माहे
श्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा २ ओं ह्रीं श्रीं नमो भग
वति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा १६ अस्याः पू
जा प्रातः कृत्यादिन्यासं विधाय केसरेषु ओं
वामायै नमः एवं ज्येष्ठायै नमः रौद्र्यै काल्यै
कलविकरण्यै बलविकरण्यै बलप्रमथि
न्यै सर्वभूतदमन्यै मनोन्मन्यै ततः मध्ये ओं ज
यायै विजयायै अजितायै अपराजितायै
नित्यायै विलासिन्यै दोग्ध्र्यै अघोरायै मध्ये मं
गलायै प्रणवादिनमोन्तेन सर्वत्र समेतत् ततः
ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः न

तं॰
सा
११५

नऋष्यादिन्यासः शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः
मुखे पंक्तिछन्दसे नमः हृदि अन्नपूर्णेश्वर्यै
भैरव्यै देवतायै नमः गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पा
दयोः श्रीं शक्तये नमः सर्वांगे क्लीं कामरा
जाय नमः ततः करांगन्यासः ह्रां अंगुष्ठाभ्यां
नमः इत्यादि एवं हृदयादिषडंगन्यासः तथा
वर्णार्णवे भुवने श्यामहेशानि षट्दीर्घ
स्वरभिन्नया षडंगानि महेशानि कुर्यान्न्यासमा
दनंतरम् ततः पदन्यासः मूर्ध्नि ॐ नमः व
दनेषोः ह्रीं श्रीं नमः कर्णयोः क्लीं नमः नमो
नमः नमो भगवति नमः माहेश्वरि नमः अ
वि अन्नपूर्णे नमः गुह्ये स्वाहा नमः अन्नपूर्णे
स्यादिमूर्धान्तं न्यसेत् तथैव एकैकं पुनस्त्रि
कंठयेततः वर्णस्वरभिर्हीं भावय
नानि पार्वति पदान्येतानि देवेशि पुन
र्विन्यसेत् मूर्धादिगुह्यपर्यंतं पुनर्ले
भुवनेने गुह्यादिमूर्धं धोन्नपदानानव
केन्यसेत् तथा वर्णार्णवे ब्रह्मरंध्रास्य
हृदयेमलाधारेष्वनुक्रमात् वर्णबीजा
निविन्यसपरेषन्नाशुविन्यसेत् भ्रूमध्यना
सिकाकंठनाभिलिंगेषु पंचसु पूर्ववत्क्रम
श्रोत्रादिनमः प्रभृतिकं न्यसेत् ततो ब्रह्मा
पशुमाहृदयमलाधारेषु वर्णबीजानिवि
न्यस्यांशुगुह्यनमोनेनसर्वं न्यसेत् ततो

मूलेन व्यापकं कृत्वा ध्यायेत् नवकोवनवर्णा
भां बालेन्दुकृतशेखराम् नवरत्नप्रभादीप्त
मुकुटाङ्कमाहरणाम् विचित्रवस्त्रपरीधानांश
फरादीं त्रिलोचनाम् सुवर्णकलशाकारपी
नोन्नतपयोधराम् गोक्षीरधामधवलं पंचा
वक्त्रं त्रिलोचनम् प्रसन्नवदनं शंभुं नीलकण्ठ
विराजितम् कपर्दिनं स्फुरत्सर्पभूषणं कुन्द
सन्निभम् रत्नं तेमनि श्रोहद्देहस्थानरमयी
पराम् मानेद्रसुखेलोलाद्दीमेखलाद्यांनि
नक्किनीम् प्रमदाननरतोनित्यं भूमिश्रीभ्यामा
लेकृताम् एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्था
पनं कुर्यात् अस्याः पूजायंत्रम् त्रिकोणं चचतु
ष्पत्रं वसुपत्रं ततः परम् कलापत्रं च भूबिम्बं
चतुर्द्वारं समालिखेत् ततः पीठपूजां विधाय
पुनर्ध्यात्वा वाहनादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं
विधाय आवरणपूजामारभेत कर्णिकायां अ
ग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु च हृदयाय नमः
इत्यादिना पूजयेत् त्रिकोणाग्रे ॐ ह्रौं नमः
शिवायेति शिवं पूजयेत् वामकोणे ॐ नमो भ
गवते वराहरूपाय भूर्भुवः स्वः पतये भूपतित्वं
मे देहि दापय स्वाहेति मंत्रेण वराहं पूजयेत् द
क्षिणकोणे ॐ नमो नारायणायेति नारायणं पू
जयेदिति ततो वामे दक्षिणे च रत्नौ श्री अत्रमध्य.
कै मे देहि प्रजाधिपतये समाज्ञं ददापय स्वाहा श्री

ने.
सा
११६

116

ग्लौं इत्यनेनभूमिश्रियंपूजयेत् ततस्तत्रदले
पूर्वतआरभ्य ॐपराविद्यायैनमः ह्रींपरमेश्व
र्यैनमः श्रींकमलायैनमः क्लींसुभगायैनमः
तथाचवामार्णवे तारेणापराविद्यांचभुवनेशी
तदात्मनः कामकलारमयाभद्रेकामेनसुभगां
यजेत् अष्टपत्रेषुआद्यादिमातॄः पूजयेत् षो
डशपत्रेषु अंअमृतायै अन्नपूर्णायैनमः प
वेगामदनायै भंलक्ष्म्यै गंपुष्ट्यै वंप्रीत्यै तिंर
त्यै ॠंऋद्ध्यै हूंश्रियै श्रंसुधायै रिंरात्र्यै अं
ज्योत्स्नायै ऊंहैमवत्यै ऐंछायायै ऐंपूर्णि
यै सावित्र्यै होंअमावस्यायै पुनःअन्नपू
र्णांगैतः पूजयेत् तथाचकुलार्णवे षोडशदे
तैः षडंगमातृश्च अन्नपूर्णान्तयाहिकः चन्द्र
शेलाकपालान्क्रमेणपरिपूजयेत् ततोधू
पादिविसर्जनान्तेकर्मसमापयेत् अस्यपुरश्च
र्णालक्षजपः तथाच पंचप्राणजपेन्मंत्रंल
क्षमेकमनन्यधीः साज्येनान्नेनजुहुयाद्द
शांशमनेनतम् इतिमन्त्रपूर्णाभैरवी इतिश्री
नेत्रतन्त्रेपूर्णाभैरवीप्रकरणंसमाप्तं ॥१॥
श्रीगणेशायनमः अथश्रीविद्याप्रकरणं
तत्रकुलार्णवे मेरुःभूमिश्चइन्दुः शिवोमाया
प्राक्तिकलस्याष्टमादयौ अर्धचंद्रश्चबिंदुश्चव
र्गोमेरुहृत्वने महात्रिपुरसुन्दर्यामंत्राक्षा
हसमद्रवः सकलाभुवनेशानीकामेश्वरी-

समुद्धितम् अनेन सकला विद्या कथयामि त
वानघे शान्तं तत्त्वं वर्णं ये करमध्ये सलोचने
वाग्भवं पंचवर्णाढ्यं कामराजमथोच्यते माद
ने शिवबंद्राढ्यं शिवांतं मीनलोचने कामरा
मिदं भद्रे षड्वर्णं सर्वमोहनम् शक्तिबीजं वरारो
हे चंद्राढ्यं सर्वमोहनम् एतामुपासते देवि शिवका
मः सर्वोपहरः कामराजो भवेद्देवि विद्येयं
ब्रह्मरूपिणी अस्यार्थः शक्तिरेकारः तत्त्वं व
र्णो ईकारः तेन ककारएकारः ईकारलकार
महामायावाग्भवकूटम् मादनं ककारः शि
वो हकारः चंद्राढ्यः सकारः तेन हकारसकारक
कारलकारमहामाया इति कामबीजं चंद्रः स
कारः तेन सकारककारलकारमहामाया इति
शक्तिकूटम् कामराजविद्येयम् कामराजा
ख्यविद्यायाः शक्तिस्तुर्यवर्ण इति ह्रिवा सवि
शिवे हौं वा लोपामुद्राप्रकाशिता अस्यार्थः
कामराजाख्यविद्याया वाग्भवे एकारमीश्वरं
वत्पकादौ हकारं सकारं दद्यात् अन्यत्समानम् इ
यमगस्त्येपासिता अनयोर्भेदमग्रे वक्ष्यामः
कामराजाख्यविद्याया वाग्भवेन वरानने विद्या
ईं प्रवक्ष्यामि शक्तिमादनमध्यगम् शिवं ऊर्ध्व
द्वाग्भवेन शिवाद्यं कामराजकम् चंद्राद्यं तत्र
नीयेस्याद्विद्येयं मनुपूजिता अस्यार्थः कामरा
नः शिवस्तत्त्वं तस्य मेकारः ततईकारादित्रयं गा

ने॰ सा
१८

ग्भवकूटमध्यकूटं शिवाद्यन्तृतीये चंद्राद्यं
महाद्यं वाग्भवं देवि चंद्राद्यं शिवमध्यगम्
मादने कामराजे तु शक्तिबीजे महानने चं
द्राद्यमिति विद्येयं भोगमोक्षफलप्रदा अस्या
र्थः सकारहकारादिकामराजविद्याया वाग्भ
वकूटं वाग्भवे सकारः ततो हकारः ततः कामः
ततः शिवः ततपकारः ततईकारः ततो लका
रः ततो महामायेति कामराजकूटम् अस्य वा
ग्भवकूटमेव शक्तिकूटम् महानने वाग्भवं
नेशिवाद्यं शिवमध्यगम् मादने कामराजे तु
तातीये श्रूयतां पार्वति महाद्ये शक्तिबीजे त्वा
ऽवेवेनाश्रूपूजिता अस्यार्थः कामराजविद्या
यावाग्भवे सहाद्यमस्य वाग्भवेम् शिवचंद्रौ
ततः कामः ततः शिवः ततैकारः ततैकारः
ततो लकारस्ततो लकारः ततो महामायेति
कामराजकूटम् अस्य वाग्भवकूटमेव शक्ति
कूटं कामराजाख्यविद्यायास्तृतीयं स्तवे॰
दिने महाद्यं शक्तिबीजं स्याद्विद्यागणस्य प्रपूजि
ता अस्यार्थः कामराजाख्यविद्याया वाग्भवे
मादनेत्यन वेदं तत्रैव संयोज्य कामराजस्ततः
परम् हित्वा वेदंतत्रैव संयोज्य कामराजस्ततः
ता अस्यार्थः कामराजविद्यायां हित्वा येन दिपूजि
मेनमात्रां चंद्राद्यं उक्तीत कामराजविद्याया वाग्भवका
नामाख्यविद्यायाः उक्तीत अन्यत्समाने कामरा
विद्याया हित्वा भमिन्नतीयके शक्तिबी

मेस्थितो देवि वेद्याद्यं ऊरुतत्रव तेन शक्तिकू-
टवेद्देन्दुकाममाहामायात्मकम् विद्येयमिंद्रे
णार्चिता लोपामुद्राख्या विद्याया द्वितीयाया
महेश्वरि कामराजेमनुं द्विवानानीयेमकरः
शिवः दक्षिणामूर्तिसंहिताया च महाय-
मोनेमहृद्योर्मध्यकः सूर्यपूजितः अस्यार्थः
द्वितीयलोपामुद्रायाः कामराजकूटे सकारं
त्यजेत् द्वितीयकूटे सकारं त्यजेत् तृतीय-
कूटे त्व मकारोपरि ककारं दद्यात् विद्येषा-
सूर्यपूजिता लोपामुद्रो द्वितीया तु विलि-
ख्य हहस्हरि पुनर्विलिख्य तामेव वत्सर्थे-
पंचमे स्थितानाम् स्थिरत्ति भुवनेशानीमको-
शोरेणाचास्त्रेन वत्सकूटम हाविद्यापं-
केरेणाउमपूजिता अस्यार्थः द्वितीयालोपा-
मुद्रा विलिख्य पुनरपितां विलिख्य वत्सकू-
टपंचकृतैः स्थितां भुवनेशीत्यकौ कोस्त्रा-
णाचाश्वेन उत्सारणेन पूर्वं त्रिकूटम् अस्यार्थः
कामपकारत्वर्थ इन्दुणीधशाणाककन्दर्पशि-
वेन्दुकन्दर्पेन्दुमहामायाउडरेन लोपामुद्रा
पुनर्देवि विलिखिन्ने नेतरम् नन्दिकेश्वर
विद्यावषट्कूटावेत्सवीभवेत् अस्यार्थः पु-
नः पाहृवप्राग्द्वितीयालोपामुद्रां भित्यर्थः।
कामराजाख्यविद्यायास्त्रिकूटेषु वाननेया
स्थिताभुवनेशानी हियाऊरुमहेश्वरि विंद

ने॰
सा॰
११८

११८

हीनानादहीनाडुकीसः पूजिताभवेत् दक्षि
णाम्नायैव मायास्थाने हरीरंत्रयुग्मतेन्दुक
मालिवेत् अस्यार्थः त्रिकूटस्यभुवनेश्व
रीद्विगुणीकृत्यनादबिंदुहीनांकृत्वोच्चरेत्
अथपारिभाषिकषोडशीमाह वेदांतेवरु
णान्तेवश्राक्रादिमहिनेष्टयक् वामादिबिं
दुनादाढ्यं विश्वमातृकयात्मकम् विद्या
दौयोजयेद्देवि सादाख्या जायन्नद्रूपिणी त्रि
कूटासकलाभेदानेव कूटाभवंतिहि वैस
वीवस्यकूटास्थानस्यकूटाख्याकरीभवेत् अ
स्यार्थः वेदांतेहकारः वरुणांतेसाकारः
साक्रारीरेफः वामान्तेईकारः विद्यादौपू
वीजविद्यादौ वेदादिमेदिनादेविविद्यावधू
क्तिमयीसदा तस्याभेदान्सकलाषट्कू
टापरमेश्वरी वैसवीबीनवकूटास्यास्समकू
टानंशकरी अस्यार्थः सर्वबीजद्वयवतीवि
दिमंडेनाप्रणवमंडिता आदौभूषिता अथ
श्रीमहोषाडशी आद्यबीजद्वयंभद्रे विपरी
तक्रमेणाहि विलिख्यपरमेशानितत्रान्या
निसमुद्धरेत् अंतमंविवराराहेक्रमाद्विशु
नीश्वरी पाभिस्तपंचसंख्याकैर्बीजैः संपुटि
नेयजेत षट्कूटापरमेशानीविद्यायंबाडो
याविद्या त्रिकूटासकलाभेदापरमेशानीविद्यायंबाडो
वंतिहि वैसम्यकेनविप्रारतोपूपाशीतामाद

मात्वरी अस्यार्थः आद्यबीजहयेमायारमा
त्मकेनसविपरीतक्रमः आदौरमापश्चान्मा
याअनुमध्येस्थितकामबीजमन्वे आदौयस्याः
ऊमायोः पंचैःपंचभिर्बीजैः षट्कूटंसमस्कृ।
टानवकूटंवासम्पुटितामस्यटवकृता नेना
त्वलोमविलोमतः आमभिमर्थः केचित्तनुलो
मतः स्फुटितामाहुः तथाचयोगिनीतंत्रे श्री
बीजमायास्मरयोनिमालिकासार्थमायासक
लाद्यविद्या प्रान्तारिबीजेस्र्वविलोमतः सा
श्रीषोडषीयेवपिवप्रदीसा तथाचरुद्रया
मले श्रीमायामदनावाणीपरानारीशिवप्रिया
हरिप्रियात्रिकूटासापरावीलीमनोभवः माया
लक्ष्मीमहाविद्याश्रीबीजाषोडषीपरा ह
ल्लेणमन्त्रौ द्वितीयस्याद्युग्मंचविपरीते
लिखेत्सुधीः बालावन्मंतोकृत्वाविलि
खेन्मदानेनतस्म नारमायातनोलक्ष्मीनथाह्
दन्वयंलिखेत् कलयासंपुटोऊर्योद्रामायांप
रमेश्वरीम् कलयाशक्तिपूर्वीकमात्मादिपं
चकलया ऊमायांप्रणवादिषट्कूटा ऊमा
द्योमितिपाठंकुर्वंतामयमेवार्थः केचित्क
लायाः पाठंकुर्वंतः तत्रपरमेश्वरीमितिवबा
लयांतम्यद्योसंपुटंवदंति रमायाश्रीपरमे।
श्वरीह्रींमितिवेतनेनात्रदले पेंक्लींसौः श्रीह्रीं
रतिवदंति तत्रसंपुटमाह्लाद्योपरितानान्तम

ने
स्रा·
११५

119

तन्त्रयापेन:सर्वतंत्रविरोधाश्च तथाच श्रीक्रम
संहितायाम् श्रीमयामदनोयोनिःपरैनाति
नविक्रम वेदादिभुवनेशानीश्रीबीजंचत्रिकू
टकम् षट्कूटंसंपुटेऊर्योरयःपंचभिरक्ष
रैः मायातंत्रे लक्ष्मीपरामदनयोनिशुमाच
शक्तिस्ताराःपरावकमलाप्यथमूलविद्या
शक्त्यादिभिश्चविपरीतनयाप्रदिष्टश्रीमंत्र
राजमुक्तिंपरदेवतायाः एतेनानुलोमतः
पंचबीजैःसंपुटितमितिज्ञेयम् श्रुतैव रमा
मायानारापरःलक्ष्मीःकुमारिकाचकलाबा-
लाश्रीःपरातथा चलाविपरीतानथेति
बलेत्यर्थः कुमारीचांतर्भवेद्वि अत्रकुमारिका
नेनरंतारादिबीजसंबंधः तत्रैकवाक्यताबा-
लात्र श्रीपरावेतिपाठेनकेवलेबालाचला
श्रीःपराचेति विद्यायांषोडशबीजानांस्वरू
पकथनंचानेनश्रीमायातारमाश्रीबाला
त्रिकूटं श्रंतर्भवेद्बाला रमामायेतिमतेच
ज्ञेयम् कलाक्षरेश्रीबीजेशक्तिबीजंचकामबी
नेचवाग्भवम् वामांतः संस्थितेबीजेश्रणावं
जततःपरम् शक्तिबीजंरमांचैवविद्याचपर
मस्यरि लोपावाकामराजंवात्रिकूटामथवा
परम् विन्यस्यपुनरस्यानिबीजानिपंचदशा-
दरि विपरीतक्रमेणोचविन्यासेषोडशश्रीपरा
यामलेच लक्ष्मीःपरामदनवाग्भवशक्तिबी

नेनाख्यं मन्त्रिकमले कथितापि विद्या कूट
त्रियं च विपरीतक्रमयानि युक्ते श्रीषोडशार्णा
मिहाभाम सुप्रसिद्धम् त्रिकूटं कामादिवा
ग्वाद्याः चकारादिं शाभमायांच निबंधे सांतांते
शिवपूर्वं समभमयुतं स्लान्तमलान्वितम् दे
वीदक्षिणबाहुशाकृतनयनेवामं कलालांछि
तम् दंतांतार्धमुखेस्जीवदशानं श्रोत्रंमवि
नान्वितं बीजपंचकमिदमेवमुदितं सर्वार्थ
सिद्धिप्रदम् वेदाद्यंत्रिगुणंरमामथवैदेन
कामेन संसेवितम् लोपामुद्रानेवं पंचक
मथोपूर्वं विलोमक्रमैः एषाश्रीपरमापरा
त्परतरा सर्वार्थसिद्धिप्रदा साक्षात्सारतरा सम
स्तजगतामत्यन्तिभूता शिवा सेयं श्रीकुलसु
न्दरी सकलगुणमयी निर्गुणा निष्प्रपंचा।
साक्षाद्ब्रह्मकामदोग्ध्रीश्वरहृन्निवहैर्वंदिता
नन्दरूपा अस्यार्थः सपर्वान्तेयस्य तेन सान्तः
षकारः षपर्वान्ते यस्य स तेन शकारः शिवो
हकारः नभःपूर्वं सभमोरेफः सूक्ष्मान्तमीका
रः समस्तमनुस्वारः तेनरमाबीजं देवीमा
दक्षिणबाहुः ककारः शाकिर्ललकारः वाम
नयनमीकारः कलाबिंदुस्तेन लांछितं का
मेनेनकामबीजं दंतांतःपकारः ऊर्ध्वमुखं
मुखस्याधं बिंदुः जीवः सकारः श्रोत्रदशानं
औकारः मुखं विसर्गः तेन पराबीजं विद्याद्यं

तं॰
सा॰
१२॰

120

प्रणवः त्रिगुणामाया श्रीज्ञानार्णवे वक्त्रको
टिसहस्रैस्तु जिह्वाकोटिशतैरपि वर्णितुं नै
व शक्येयं श्रीविद्याषोडशाक्षरी देवदेवीवा
गवाचनात् शक्तिगुणवर्णने यत्नो निरर्थितं
वत्तपराननैवकारणम् मूकीभूताहिपश्यं
तीमध्यमामध्यमाभवेत् ब्रह्मविद्यास्वरूपाहि
भुक्तिमुक्तिफलप्रदा एकोच्चारणाद्देवि श्रीवाज॰
पेयसकोटयः अश्वमेधसहस्राणि प्रदक्षिणाश
तानिच काश्यादितीर्थयात्रास्नाः सार्धकोटित्र
यात्विना नलानांयांति देवेशि नात्रकार्याविचार
णा एकोच्चारणाद्देवि गिरिजे किंपुनर्बहुलकेवले
षोडशार्णामहाविद्या न प्रकाश्या कदाचन गो
पितव्या त्वया भद्रे स्वयोनिरिव पार्वति सिद्धया
मले कामा माया रमा वाला त्रिपुरा श्रीभगांकु
शा कामी कामकलारूपैः सर्वदोषप्रणाशे प्रिये
श्रीमहाषोडशीयं वयाख्याता भुवनत्रये तावे
न मुख्यमहाविद्या सर्वाम्नायैर्नमस्कृता समल
व महाविद्यास्तोत्रास्तैः कथिताः प्रिये सारात्सं
न्त्रायायाविद्याश्चानि सर्वेगोपिताः बहूनाकि
मिहोक्तेन नामंसा सारात्रिषोडशी स्वयामले
लोपामुद्राचाकामेवेन ईश्वरि क्रिमावयोजनाति
सकारं कामराजाने नोपाना षोडशाक्षरी श्र
नयासह श्रीविद्यान विद्याणैवगोपरी नत्रैव
विद्याणैत्रेवप्रभवेत्कांतेनांतिं योजयेत षोड

ग्णतांमहाविद्याविद्धलैकमपीशुभा लांतोहका-
रः लोपामुद्राभवशाक्तांतेशिवबीजेनियोजयेत्
नथैवशक्तिबीजेपिलोपामुद्रासदृशान्तरी अस्याः
स्मरणमात्रेणशिवोभवतिनान्यथा श्रीमाय
र्यसिद्धीशः साक्षाद्भूमिष्ठान्तराः नन्याबाह्यदशा-
न्तरी यथालोपामधिकृत्यअपरंबिन्दुनायुक्तंवा
रभवाद्येनियोजयेत् मदंकामराजोद्येनानी
याद्येमहेश्वरि मन्तुसर्गांबिनोदेविमन्तुनावस
मविनोः अष्टादशाक्षरीयेषाश्रीविद्यागुविद्यु-
र्लभा श्रीगुरोरस्यानित्यंदेविसिद्धिप्रदायिनी
नकलखहेनपिवान्लोपामुद्रांमहेश्वरीम् अष्टा-
दशाक्षराविद्यापञ्चाद्याख्यावरानने अन्याया
पमाभेनिकुलेनसाविनश्यति सर्वकल्याणदोर्वे
विद्यासर्वविघ्नविनाशिनी सर्वसौभाग्यदेदेवि
वंमंगलकारिणी अनयासदृशीविद्यात्रैलोक्ये
नास्तिदुर्लभा तत्रैव कामराजाख्यविद्यायावा-
रभवाद्येनवाग्भवेम् भुवनेशीकामराजेशाबीजे
शक्तिसर्वेनः एवाभ्यन्तरादिश्रीकामसर्वसिद्धिप्र-
दायिका भोगमोक्षप्रदासादाम्मुहबार्थप्रदायि-
नी अनयासदृशीविद्यानविद्याशिवगोचरी ना
स्तिनास्तिपुननास्तिसत्यंसत्यंवदाम्यते तत्रैव
वर्णावंपूर्वमुद्धृत्यततोवैकुलसुन्दरीम् कामाद
ंर्णाक्विर्लीपुरन्दरहरौतनः भुवनेशीसमद्धृत
विलोमंबालिकांननः वर्णावंसविसर्गंततोवैकु

नं.
मा.
१३।
१४

लसुन्दरीम् लोपामुद्राभवमकुट्य विलोमांबालि
कांनन: प्रणवं सविसर्गं तु नतो वै कुलसुन्दरीम
शक्तिकूटमध्यभागे हकारं योजयेच्छिवे विलो
मांबालिकांन त्र्यक्षराणां सविसर्गकः इयं श्रीपरा
माविद्याकेवलामोक्षदायिनी अस्माल्लक्षजपेनै
किं न सिध्यति साधकः अस्याः स्मरणमात्रेण शि
वो भवति नान्यथा कुलसुन्दरीबाला अक्षराणि:
प्रणवः श्रीक्रमेणतो विद्यास्मरणं देवेशि कामभिं
डसमन्वितम् नादबिंदुकला भेदान्वीयसुं
संयुतम् श्रीमहाषोडशीविद्यामहात्रिपुरसुं
दरी ककारे सर्वमन्त्रे कामकैवल्यदायकम्
लकारे सकलैश्वर्यं मीकारे सर्वसौभाग्यदम् एवंबी
नत्रयं भद्रे विद्यानां सारसंग्रहम् वाग्भवं काम
राजं च शक्तिकेन नियोजयेत् एकाक्षरीलोक
ख्यना बलविद्यैव केवला कामबीजं त्वाग्भ-
द्रा विशेषमाह कलाधीपीसमयांके यथा
वकामराजस्य प्रकारः परिकीर्तितः अपिभा
.सिन्नि लोपामुद्रायाः प्रकार ईदृशाः स्मृतः श्रीपरा
वाग्भवाद्यैश्चापीश्वरीतारसमन्वितैः आद्यभूतै
भिंधमाना सुन्दरी बहिर्धा भवेत् तथान्ययोर
द्यामाया श्रीकामबीजं काममाया श्रीबीजं श्री
मायाकामबीजेन तथाविधा वाद्यशाक्षरी तथा
व काममायारमापूर्वं मायालक्ष्मीः स्मरलक्ष्मी
रमामायान याकामोवसुवं द्राक्षरी त्रिधा स्मृतं

योनिंलदंमीमितिभगवताशंकराचार्येणाप्रति॰
पादितंच शाक्तेकामबीजेन श्रीक्रमेमायाबी
जेनतो ····· कामेशाक्ते पूर्वयोःक्रमात् जातवेद
स्पोकेनलांछितापरमेश्वरी एतद्दाम्भवकूटंच
पूर्ववत्कामराजकम् तथैव शाक्तिबीजेनसूर्यै
षाश्रकीर्तिता अत्रापिपूर्ववद्बीजसंयोगः माया
ईकारः `` लईकारःपुनः शाक्तमाह एतद्भगोत
तोमायाब्रह्मा शक्रोहरोग्निना वामनेत्रेणसेतु॰
क्रोनादबिंदुविभूषितः एतद्दाम्भवमुद्दिष्टंपू
र्ववत्कामशाक्तिकम् भगामेकारः अत्रविशेषः
ब्रह्मबीजेयदादद्यात्रिकूटेदेबिंदुर्लभे प्रथमा
त्स्वरसीदीना द्वितीयाब्रह्मसुन्दरी शाक्तिकूटेम
हेशानिहसंतस्सुन्दरीमता पश्चात्षोडशीविद्या
मनभेदेनदर्शिता त्रिकूटान्तेहंसबीजेबिन्दुसर्गे
विभूषितम् एषाश्रीश्रीणसंयुक्ता दारिद्र्यदुःख
मोचिनी शाक्तलोपेनशाक्तिमेहेशीकामंवदेद
बीजेनेनःपरम् महामायानतःपश्चात्तवसेहाद
दाम्यहम् पूर्ववत्कामशाक्ताख्योवसौनिष्कीलि
तान्यकौ इतिशाक्तामहाविद्यापश्चिमाम्नाययो
जिता शाक्तिःसकारःपूर्ववत्कामराजविद्यावत्
अत्रापिपूर्ववद्बीजैसंयोगः शिवबीजंशाक्तिसो
मेमदनेवपुरन्दरम् व्योमवह्निसमायुक्तेनतुरी
यस्वरबिंदुकम् पूर्ववत्कामराजेनशाक्तिबीजे
समुद्धरेत् एषाविद्यामहेशानिवाणीतेनैवशा॰

तं॰
सा॰
१२२

क्वेते शक्तिः सकारः सोमः सकारः पूर्ववत्काम
राजविद्यावत् शिवशक्तीभुवनेशीवाग्भवंबी
जमन्त्रमम् कामेशोमवदेवेशिमहामायोन्नतः
परम् सोमव्योममहामायान्वतो : परिकीर्ति
तः रुद्रशक्तिरियं देवि स्वर्वीमायेहिनायिका
मार्तण्डं गोत्रभिन्मीनेरेफवामाक्षिबिन्दुवान् नाद
बिन्दुसमायुक्ता कथिता परमेश्वरी ब्रह्मावगाग
नेशाक्रान्तज्वलेशानलस्तथा मायाबिन्दुसना
देनकामराजंसमुद्भवेत शक्तिमार्तण्डशाक्रस्वह
येवह्नीन्दुमायया बिन्दुनादसमाक्रान्तः कथितः
कामेशमन्त्रः एषाविद्यामहेशानि कथिते कार
शीहरी मार्तण्डंयेवलोहिना रुद्रयोगिनी पुं
रहोमहामायावाग्भवबीजमन्त्रमम् पूर्ववत्काम
शक्त्याख्यमन्त्रंहीं हे विमलरी लोहिताः हकारः
रुद्रयोगिनीसकारः पूर्ववत्कामराजवत् भगवी
शिवानाने हंतं कालमिन्दुमहेश्वरम् वामाक्षिब
क्षि बिन्द्वाढ्यं वाग्भवं परमेश्वरि कामराजं शाकि
न्दं पूर्ववन्मन्त्रमुद्धरेत भगवीशः सकारः हंतः
हकारः कालेमकारः पूर्ववत्कामराजविद्या
वत् विमलीशान्तनोहंति: कालेशः पृथिवीत
नः भुवनेशीनन्तः पश्चाद्वाग्भवं कथितं प्रिये ।
विमलीशः प्रकारयुक्तो हकारः सुभगोदया
ह शक्तिहृदयं च शाम्भुस्वशक्तस्तभुवनेश्वरी शि
वामादनहृदयं हंसमहामयान्नतः परम् कामः शिव

सौमो ब्रह्मा हीन्द्र भुवनेश्वरी पञ्चान्तपरमे
शान्ति सुन्दरी हसभेदाद्या त्रिकूटान्ते हसश
क्तेन घ्यासमष्टीभवेत् वाग्भवं विजयामाया
ब्रह्माशक्रस्तपार्वती मन्मथं शिवशक्तीच
मादनो हरश्चन्द्रकः महामायान्ततः पञ्चाक्षा
त्मिमन्त्रः सम्पर्गकः चन्द्रः प्रजापतिः स्तकोम
हामायान्ततः परा प्रोक्ताद्दशाक्षरीविद्यामहा
त्रिपुरसुन्दरी सर्वानेमं संसंयुक्ता विंशाक्षरी
उदाहृता श्रीदेव्युवाच सैषा सृष्टिस्थितिसं
त्तिनिरोधाख्यापंचसुन्दरी कथ्यतस्वप्रभोदेवप
दिनेश्रीतिरस्तिमे श्रीईश्वरउवाच शिवोमा
दनश्चन्द्रश्च शक्तिश्च भुवनेश्वरी ब्रह्माशिवेन्द्रः
शक्तिश्च महामायान्ततः परम मादनेन्द्रोमा
क्तिशिवौ महामायान्तदंतिकम् शक्तिःसका
रः पञ्चापंचदशीमायासाद्यात्रिपुरसुंदरी ।
शिवश्चंद्रस्ततः कामः शक्रश्च भुवनेश्वरी शि
वेन्द्रकामरुद्राश्चचन्द्रश्चपरमेश्वरी शक्तिःका
मश्चरुद्रश्चमहामायान्ततःपरा इयंसृष्टिः ।
शिवेन्द्रौकाम शक्तीच महामायान्ततःपरम
कामश्चन्द्रोमहेशश्चहीन्द्रशक्तिश्चपार्वती ।
ब्रह्मामहेश्वरः शक्तिःशक्रस्तभुवनेश्वरी इ
यंस्थितिः शिवेन्द्रकामशक्तिश्चततःपरभुवने
श्वरी शिव शक्तीमादनेन्द्रोशिव वह्नीनमाय
या शिवशक्तिश्चमलत्रावह्निमायेन्द्रश्चपिता

तं.
सा.
१२३

पद्मासंहतिः शक्रो ब्रह्मा ईड्बीजं महामाया
ततः परम् वाग्भवं कथितं चैतत्कामराजं त
तः स्मृतम् शक्तिः शिवो मारनेन्द्रो तत्परा भुव
नेश्वरी शिवः शक्तिश्च सोमश्च स्मृतं ब्रह्मा महे
श्वरी पद्मा निराख्या स्मृतं हकारः श्रीदेव्युवाच
लक्ष्मावतीमधुमतीं कथयस्व मयि प्रभो इदानीं
श्रोतुमिच्छामि यदि वास्ति कृपा मयि श्रीई
श्वर उवाच शिवमारनशक्राख्य शक्तिश्च भु
वनेश्वरी महेशो ब्रह्मा हंसश्च वन्होपि परमेश्व
री महेशः शक्तिकामश्च प्रान्तरो वियच्च पाश्च
ग्निमायाकलायुक्तं नादबिन्दुविभूषितम् हंसो
हकारः मायाकलाईकारः पद्मालक्ष्मावती ब
ह्मामहेशश्चेन्दुश्च शक्तिश्च भुवनेश्वरी ब्रह्मा
वियन्महेशेन्दुः शक्तिश्च भुवनेश्वरी ब्रह्मावि
यन्महेशश्चकमलानपराभुवनेश्वरी मारनेसोमवं
दैवशक्तश्च भुवनेश्वरी मरुयकारः पद्माम
धुमती वामकेश्वरविद्यैव त्रिकूटक्रमपाटि
ता सौभाग्यया त्रिकूटेन पंचम्या पंचकूटकं
त्रिपुरया महाविद्या कूटैकारशक्तिनिर्मिता।
श्यपंचमी कामं विलयुतं देवि शक्तिमोहेड्
एवं च महामाया ततः पश्चाद्वाग्भवं बीजंमु
हेन विलयुतं सकारसेयुक्तमिन्दुयुः शाक
कैकारः मायाईकारः वियच्चन्द्रस्ततःप
श्याकालेनकालिवह्निको मायाललेरासंयुक्तं

नादबिन्दुकलान्वितम् प्रथमे कामराजस्य बी
जे परमदुर्लभम् वियद्धिस्वयुतं कामो हंसः
शक्रस्ततः परम् महामायान्ततः पश्चात्तथा
वनीति कथ्यते हंसो हकारः एतद्द्वितीयं का
मकूटं मादनं शिवभूमिश्च वाग्बीजं ततः
परं इन्द्रबीजं ततः पश्चान्महामायां समुद्धरेत् इ
ति तृतीयम् इयं मधुमती शिवबीजं तथा काम
मिन्दुं देवी नियोजयेत् महामायां ततः पश्चाच्छ
क्तिकूटं समुद्धरेत् देवीमकारं। क्लीमीशो वा
ग्भवं प्रथमे कूटे शक्तिकूटं च पञ्चमम् मध्यकू
टत्रये देवि कामराजे मनोरमम् जीवः प्राणो
महादेवि मादनेन ततः परम् इंद्रबीजं ततः प्राड्
वनेशी मनं ततः परम् इति वाग्भवाक्तिकूटम् जीवः
सकारः प्राणो हकारः अथवा देवदेवेशि शैलो
भारण्यां चवाग्भवम् कूटत्रयं कामराजं शक्ति
बीजं च पूर्ववत् वामनेत्रादि कूटं वा भगादि कू
टमेव वा श्रीरीं सिद्धिदानित्यां सर्वदोषविवर्जि
ता भगपकारः नेनाद्याथं च मीवावाग्भवेश
क्तिकूटभेदेन तथा च यामले हि विद्यायं च
मी विद्यायं च पञ्चाहरीपरा मध्ये षड्दरा वेव
शक्तिश्च वतस्त्वरा षडिति कामराजविद्या
या मध्यकूटम् शक्तिकूटमिति कामराजस्य
शक्तिकूटमित्यर्थः एषा च ज्ञाता वाग्भवं कूट
भेदात् एतस्याः कामराजस्य तृतीयं कूटं तत्रैव

ने
सा॰
१२४

124

कामबीजेनमहेशानिशिवबीजेनततःपरम् तदा
योहंसबीजेनतुरेद्रबीजेनततःपरम् महामायात
नःपश्चात्कूटपरमङ्गलेभम् पद्मापूर्ववदस्या
श्रम्यावनयो नेथावनवबोये कामाकाशपर
णकसेस्यानहंसस्वरूपिणी नेथैव कामराजे
महेशानिभूबीजेनचततःपरम् तदथखंडबीजेवा
वेन्दुबीजेविचिंतयेत् महामायेनततःपश्चात्कूटं
परमङ्गलेभम् पद्मास्या श्रम्यावनयोनेनषट्
त्रिंशद्रूपिणी एतासांचैवविद्यानांप्राणेश्वरि
वरानने रमांमायाहंसबीजेवाग्भवाद्येनयोजये
त् शान्तंतेनमहेशानिहंसमायारमानया पा
भियुक्तेनदेवेशिविद्याजपनमाचरेत् जपश्चसा
मवारमेवदीपिन्मादर्शनात् पद्मामितिपूर्वोक्त
विद्यानांपंचमंविशेषः तद्यथा रमांमायांहं
सबीजेवाग्भवाद्येनियोजयेत् शान्तंतेपरमेश्वा
निहंसमायारमानया कामराजेनचयेदेविककारं
शक्तिसंयुतम् मायाबिंदीश्वरयुतंसूर्यकोटिस
मप्रभम् प्रथमंकामकूटमवाद्येनियोजयेदिदम्
वीजेनवह्निसमायुक्तंवामनेत्रविभूषितम् नादबि
डसमायुक्तंश्रियैबीजेमुदाहृतम् द्वितीयंकाम
राजेनवजपेडल्कोवसनरति गगनेवह्निसंयुक्तंवाम
नेत्रसमन्वितम् नादबिंदुसमायुक्तंमायाबीजेन
कीर्तितम् मधुमतीजपेच्चापिसर्वकामफलप्रदा
म अथदीपिनी नादेलंक्ष्मीववाग्बीजंममस्थंश्रा

वनेश्वरीम् एतज्जप्त्वा ततः पश्चाद्वाग्भवाख्यं स्म
रेत् प्रणवं भुवनेशानीं रमां कामं च वाग्भवम्
कामराजं ततो न्यस्य त्रैलोक्यक्षोभकारकम् ऐंका
रं चैव वाग्बीजं रमां मन्मथमायया सम्भावतीम
हादेवि जपेत्तत्र समाहितः प्रणवं चाथरं कामं र
मां च भुवनेश्वरीम् ततो मधुमतीं जप्त्वा मायां श्री।
कूर्चबीजकम् प्रणवाद्यं च देवेशि हंसबीजपु।
टीकृतम् एतद्बीजं समस्यार्थं शक्तिबीजेन तेन ता।
जपेत् जपनियमस्तु जपेद्दाहे जपेत्पश्चात्सम
वारेमनुक्रमात् कामराजादिविद्यानां दीपि
नीं चैव कारयेत् वाग्भवे कामराजे च शक्तिकू
टे महेश्वरि तत्क्रमः पंचम्या बोद्धव्याः वाग्भ
व पार्श्वकूटयोर्दीपिनीमिति कामकूटे पुनः
प्रणवं भुवनेशानीं रमां कामं च वाग्भवं दीपि
नीमिति सर्वत्र कूटे स्वरसंधिः सौभाग्यादि।
विद्यामयि कृत्वा योगिनी हृदये स्वरव्यंजनभे
देन समत्रिंशत्स्वरूपिणी समत्रिंशत्प्रभेदतश्च
हत्रिंशत्तत्त्वरूपिणी समत्रिंशत्प्रभेदेन ज्ञातीत
स्वभावावच्छिन्ना भावयेत्सदा श्रीकंठदक्षांके
तदर्धात्कस्यात्रिवावकम् प्राणाभ्रतानेतोर्दे।
वितहदेकादशात्पुनः अथ श्रीचक्रम् यथा बि
दुस्थत्रिमष्टकोणादशारयुग्मकं एतत्त्रयं संहा
रचक्रम् अष्टपत्रं षोडशपत्रदले चिह्नं भूसदनत्र
यं चतुर्दशारयुक्तं एतत्स्थानमकम् तद्युक्तं यामले

नें॰
सा॰
१२५

विंदंत्रिकोणवसुकोणदशारयुग्ममन्वस्त्र
नागदलंसगनषोडशारम् हेमत्रयेवयथापीम
दनत्रयेवश्रीचक्रमेतदुदितंपरदेवतायाः व
कान्तेस्मिन्नूरंक्रमादिनालिखितं सौवर्णे
रजतपंचरत्नस्फाटिकनामाद्युत्कीर्णंवाका
र्येण योगिनीसहितास्तस्यहिंसांकुर्वंतिभै
रवाः इतिवचनान्नात्रकेसमाणि हृदयभैरवी
क्रयांश्चस्पणिलेयंत्रंकृत्तमात्रंसमंदिरम् य
त्नादिवविनिर्माणेमानमिक्षावधाङ्गवेत् य
केनरजसापृथ्वंश्रीचक्रेभविघ्नजयेत् न भूय
तिसर्वविघ्नानिप्राप्यतेचयथेप्सितम् दृष्टा
गेसौवर्णस्यनाभ्रस्पहिदशंनया बङ्गाराजे
तस्यापिवैतहोहृत्रयेयंत्रशुभं वक्रेसिनस्तृजये
यादिहृसमौमायपमवाशुयात् श्रीणमायुष
सिद्धीनामपिपोजायपतेविराजन् विद्रुमेतजे
यंत्रेपमणोगेयवापिप्रिये इंद्रनीलेयवैहूर्यस्फा
टिकमरकैतेपिच यतेगुहेतथारारायश्रुणा
सिलभतेध्रुवम् नाभ्रेतंकोतिर्दयंत्रेसौजं
प्रात्रनाष्टानम् एतनेदेमदंवैवस्फाटिकंस
वंशिदिदम् एततयंत्रमात्रेसेयम् श्रयश्रीव
कादिनाशुनायविप्रिनमाह दद्यंचस्फाटिके
यंत्रंदंतेवोयणवापिप्रिये उपवासेप्रकुर्वीतटि
नमेकमनन्दिनः लहमात्रांनयेहियांह्नामन
पेताशूर्विकाम गुरुंसंतोषयत्सद्भक्त्याब्रलणा

नपिभोजयेत् तदंतमानहपोमाततोहोमः त
दपांशतोतोहोमात्तर्पणादितदमयुतमितेके
कदाचित्तमविद्भवास्फाटिकादिबिम्बम् म
ग्रकेरीतियामत्यीमस्तुतस्यधुवं भवेत् तस्मा
च्छ्रीतीर्थराजेवागंगादिसरितोवेर समदेवादि
पेदविवान्यथादुःखमाप्नुयात् इदंतपंत्रमात्र
विषयम् अथश्रीचक्रपादोदकमाहात्म्यम् गं
गाप्रभृकरनर्मदामधुमतीगोदावरीगोमतीगंगा
द्वारकाप्रयागबदरीवाराणसीसिन्धुषु रेवा
सेतुसरस्वतीषुमस्तिषुब्रह्माण्डभाण्डोदरी ती
र्थानि [illegible] सिन्धुषु र्थस्नानसहस्रकोटिफलदं श्री
चक्रपादोदकम् अथश्रीचक्रदर्शनफलम् अश्व
केष्टुनकान्कृत्वा यत्फलेनमवाप्नुयात् तत्फ
लेलभतेमर्त्याः कृत्वा श्रीचक्रदर्शनम् महाश्वा
दशाहानानिकृत्वायल्लभतेनरः तत्फलंसमवा
प्नोति कृत्वा श्रीचक्रदर्शनम् सार्धत्रिकोटि
तीर्थेषुस्नात्वायत्फलमश्नुते तत्फलेलभतेम
र्त्याः कृत्वा श्रीचक्रदर्शनम् इतिश्रीविद्यास
र्वेभैरवक्रमादिनिर्णयः अथसंक्षेपतः श्रीवि
द्यापद्धतिः प्रातःकृत्यादिप्राणायामांतंवि
धायवशिन्यादिन्यासंकुर्यात् तद्यथा अं १६
क्लींवशिनीदेवतायैनमो ब्रह्मरंध्रे कं ५ क्लीं
कामेश्वरीवाग्देवतायैनमो ललाटे चं ५ लेमा
द्रिनीवाग्देवतायैनमो [illegible] भ्रूमध्ये टं ५ विमला

वाग्देवतायैनमः कण्ठे नं ५ यीं ग्रहणीवा
ग्देवतायैनमो हृदि ५५ ह्लीं जयिनीवाग्दे
वतायैनमो नाभौ ये ४ म्रीं सर्वेश्वरीवाग्देव
तायैनमः आधारे पं ५ क्ष्रीं कौलिनिवाग्दे
वतायैनमः सर्वांगे अथ ऋष्यादिन्यासः अ
स्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीमंत्रराजस्य श्रीदक्षि
णामूर्त्तिऋषिः पंक्तिश्छन्दः श्रीमहात्रिपुरसुं
दरीदेवता ऐंबीजं सौः शक्तिः क्लीं कीलकम् पु
रुषार्थचतुष्टये विनियोगः कामबीजं महे
शानि बीजन्यासस्ततः परम् शिरसि दक्षि
णामूर्त्तिऋषये नमः मुखे पंक्तिश्छन्दसे नमः
हृदि श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीदेवतायै नमः गुह्ये
वाग्भवबीजाय नमः पादयोस्तार्तीयशक्तये
नमः सर्वांगे कामराजकीलकाय नमः ह
हित्राणामूर्त्ती निस्सारंति महामंत्रा महात्रैवि
स्फुलिंगवत् तथैव मातृकावर्णानिस्स्तना
वाग्भवाद्रिये अनपवतरेव स्वाहाग्भवंबी
जमध्यगते योषित्पुरुषरूपेणास्फुरंतीविश्वमा
नका महामोहिन देवश्री
यम् अनलकीलकं देवश्री कीलयंतीजगत्त्र
पालयंतीजगत्सर्वं नेत्रे विनेन सौभाग्यदायिता
न्यासः ऐं अंगे क्लीं नेत्रे शक्तिहृद्याते पृथक्
क्लींकारं सौः कर क्लींनेत्रे सौः मध्यमा ऐं अना
नव्यापकं कृत्वान एवं षडंगन्यासः ततो मले
न नेना ध्यानम् मालार्कमण्ड

लाभासं चलबीजं त्रिलोचनम् पाशांकुशोपन्न
वीणान्याव्यं नीलशिवं भजे एवं ध्यात्वा मानसैः
संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात् श्रीचक्रेश्वरतः स
व्ये षट्कोणमध्ये च त्रिकोणं विलिख्य तत्र त्रि
पादिकां संस्थाप्य मूलेन षट्कोणां पूजयेत् फ
डिति शंखं प्रक्षाल्य तत्र गंधपुष्पादिकं निक्षिप्य
मूलेनापूर्य मंडलादिकं पूजयेत् रं वह्निमण्ड
लाय दशकलात्मने नमः इति त्रिपादिकायां
ग्रे सूर्यमंडलाय द्वादशकलात्मने नमः इति शं
खे ॐ सोममण्डलाय षोडशकलात्मने नम इति
जले गंगे च निनी र्थमावाहय इभिन्नवरुणालय ष
डंगेन संपूज्य धेनुमुद्रां प्रदर्श्य मूलमष्टधा जप्
त्वा तज्जलं शंखाद्विष्णुपात्रे निक्षिप्य तेनोदकेना
त्मानं पूजोपकरणं चाभ्युक्षयेत् तद्दक्षिणपा
द्यादिपात्रं संस्थाप्यासनपूजामारभेत तत्र प
द्मपरिवृतस्य ॐ आधारशक्तये नमः एवं कूर्मा
य पृथिव्यै अनंताय रसाम्बुराय रत्नद्वीपाय
नन्दनोद्यानाय रत्नमण्डपाय कल्पवृक्षाय र
त्नवेदिकायै रत्नसिंहासनाय नमः पीठोपरि बैं
दवे चक्रे ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय
नमः सर्वत्र प्रणवादिनमोंतेन पूजयेत् बैन्दवे
ह्सवे ह्सकलरीं ह्सौः इति मूर्तिं संकल्प्य त्रिख
ण्डां बद्ध्वा तन्ध्यात्वा प्रवहन्नासापुटेन तेजोमयीं
पुष्पांजलावानीय ॐ महापद्मवनांतःस्थे करु

ने॰
स्रा॰
१२२

127

णानंदविग्रहे सर्वभूतहितेमातरेह्येहिपरमे
श्वरि इतिमूलेनांसेस्थाप्यावाहनादियथोपचा
रेणपूजांसमाप्यषडंगानिपूजयेत् देवीपश्चा
त्स्कन्ताग्नावीप्रनीबीत्रिपुराशुरः नेहद्विणोद
द्विणोस्यास्त्रस्यावामस्तथोनरम् अनरालेश्रे
श्रीभ्रामहस्वायुमध्येदिक्षुच ऐंहृदयायनमः
ह्रींशिरसेस्वाहा इत्यादिनाषडंगानि ततो
मध्यश्राज्ञश्रमध्ये सगुरुपंक्तिंपूजयेत् ओंह्रीं
श्रीस्वगुरुभ्योनमः एवंगुरुपादुकाभ्यः परम
गुरुभ्यः परमगुरुपादुकाभ्यः परम
परापरगुरुपादुकाभ्यः परापरगुरुभ्यः
मेष्ठिगुरुपादुकाभ्यः परमेष्ठिगुरुभ्यः पर
माचार्यगुरुपादुकाभ्यः परमाचार्यगुरुभ्यः पर
शाम्भवायां ततश्चतुरस्रप्रथम
ओंऐंह्रींश्रीं अणिमाद्यष्टसिद्धि
श्रीपादुका मध्यरेखायां ऐं ब्रह्माण्याद्य
ष्टश्रीपादुका अन्तरेखायां ऐं सर्वसंक्षोभि
ण्यादिमुद्राश्रीपादुका सर्वचक्रावरणपूजांप
रंश्रीपादुकापदप्रयोगः तथाचतन्त्रे श्रीपदं
सर्वमन्त्रार्थपादुकापदमुद्धरेत् पूजयामिन
मः पश्चात्तर्पयेद्देवताः यथोक्तेन त्रिपुर
चक्रनायिकाश्रीपादुका अत्रत्रैलोक्यमो
हनेचतुरस्रचक्रे त्रिपुराचक्रनायकाधिष्ठि
तेपमाना अणिमाद्याः प्रकटयोगिन्यः समुद्राः
सायुधाः सपरिवाराः सवाहनाः पूजितास्तर्पि

तास्तेन रत्नपात्रेणनलेनमूलदेव्यैसमर्पयेत्
त्रिपुरापदयुक्तस्तवाग्भवीय ब्रह्मविष्णुमहे
शाद्यैस्त्रिदशैरर्चितापुरा त्रिपुरेतितद्धनाम।
कथितं देवतैरपि तर्पणं वामहस्तेन तथावर्ते
त्रे अंगुष्ठानामिकायोगाद्वामहस्तस्यपार्वति त
र्पयेत्सुन्दरींदेवींसमुद्रांवसवाहनाम् ततःषोड
शदले श्रं १६ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं कामाकर्षिण्याद्यानि
त्याश्रीपा चक्राग्रे ३ त्रिपुरेशीचक्रनायिका
श्रीपा श्रव सर्वाशापरिपूरकेषोडशदलचक्रेत्रि
पुरेशीचक्रनायिकाधिष्ठितेएताः कामाकर्षि
ण्याद्यगुप्तयोगिन्यः समुद्रा इत्यादिमूलदेव्यैसम
र्पयेत् अष्टदले ३ अनंगकुसुमादिष्टदेवीश्री
पा चक्राग्रे ३ त्रिपुरसुन्दरीचक्रनायिकाश्रीपा
श्रव संक्षोभकारकेऽष्टदलचक्रेत्रिपुरसुन्दरी।
चक्रनायिकाधिष्ठितेएता अनंगकुसुमाद्या
गुप्ततरयोगिन्यःसमुद्राइत्यादिमूलदेव्यैस
मर्पयेत् चतुर्दशारचक्रेसर्वसंक्षोभिण्यादि
चतुर्दशदेवीश्रीपा चक्राग्रे ३ त्रिपुरवासिनी
चक्रनायिकाश्रीपा श्रवसौभाग्यदायकेच
तुर्दशारचक्रेत्रिपुरवासिनीचक्रनायिका।
धिष्ठितेएताःसर्वसंक्षोभिण्याद्याःशक्तयः
समुद्राइत्यादिमूलदेव्यैसमर्पयेत् बहिर्दशा
रचक्रे सर्वसिद्धिप्रदादेवीश्रीपा चक्राग्रे त्रि
पु.श्रीचक्रनायिकापाद श्रव सर्वार्थसाधकब

ने॰
सा
१२८

128

ह्रिदं म्रारचक्रे त्रिपुरमालिनी चक्रनायिका-
धिष्ठिते एता: सर्वत्तदेव्यो निगर्भयोगिन्य: स
मङ्गाशन्यादि मूलदेव्यैसमर्पयेत् अष्टार चक्रे
वशिन्याद्यष्टदेवता श्रीपा पू चक्राग्रे ऐं त्रि
पुरसिद्धा चक्रनायिका श्रीपा पू अत्र सर्वरो
गहराष्टारचक्रे त्रिपुरसिद्धा चक्रनायिका-
धिन एव वशिन्याद्या रहस्य योगिन्य: सम
द्राश्न्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत् अंमरालयत्रि
षट्कानि पूजयेत् मनोग्रकोणे ऐं कामेश्वरी
नित्याश्रीपा दक्षिणकोणे ऐं राजेश्वरीनि-
त्याश्रीपा वामकोणे भगमालिनी नित्याश्री
चक्राग्रे ऐं त्रिपुराम्बिकाश्री अत्र सिद्धिप्रदेत्र्य
स्रचक्रे चापबाणपाशांकुशाभूषिते जगले
मेश्वर्याद्या रहस्यातिरहस्ययोगिन्य: समुद्रा
शन्यादि मूलदेव्यैसमर्पयेत् ततो बिन्दुमध्ये
श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी नित्याश्रीपा इति त्रिधा
दं पूजयेत् अथवा ऐं योनिमुद्राश्रीपा चक्रा
त्रिपुरभैरवीश्रीपा अत्र सर्वानन्दमयैपरब्र-
सस्वरूपिणी बैरवैचक्रे त्रिपुरभैरवी चक्र
नायिकाधिष्ठिते सर्वचक्रेश्वरीयोगिन्य: सा
युधा: सवाहना: सपरिवारा: पूजिता: सर्पिता:
मंत्र अस्यपुरश्चर्यांगत्वेन जप: तथा च वामके
श्वरेतत्रे नवलक्षजपेन ... दादुदीसत्र

पथत् किंशुकैर्देवं तं कुर्याद्धृग्रोग्रौवरानने कु
सुमांकुसुमैर्वा पिमधुत्रयभूषितैः अथ श्रीवि
द्याविशेषपूजापद्धतिः ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थायपा
त्रिवासः परित्यज्य गुरुं यथोक्तरूपं ध्यात्वा ऐं ह्रीं
श्रीं हसखफ्रें हसक्षमलवरयूं सहखफ्रें सहक्ष
मलवरयीं ह्सौः सहौः अमुकानन्दनाथ श्रीपा
दुकां पूजयामि अमुकशक्त्यम्बा श्रीपा इति स्व
नामानं सैर्गंधादिभिः पूजयेत् यथा ऐं लं पृथि
व्यात्मकं गंधं समर्पयामि कनिष्ठाभ्यां ऐं हं आ
काशात्मकं पुष्पं समर्पयामि अंगुष्ठाभ्यां ऐं यं
वाय्वात्मकं धूपं समर्पयामि तर्जनीभ्यां ऐं रं वह्न्या
त्मकं दीपं समर्पयामि मध्यमाभ्यां ऐं वं अमृता
त्मकं नैवेद्यं समर्पयामि अनामिकाभ्यां नतो
यान्यां नलिमुद्रे प्रदर्श्य नमस्कृत्य स्तुतिं कुर्यात्
श्रावेदमंडलेत्यादि शेषं सामान्यपद्धतिक्रमेण
कुर्यात् अथ श्रीविद्याविशेषस्नानम् वैदिक
स्नानं विधाय षडंगानि च विधाय क्रोमित्यंकुशमु
द्रयासवितृमंडलात्तीर्थमावाह्य मूलविद्यो शक्ति
बीजमवगुण्ठ्य यानि मुद्रायान जलेनि क्षिप्य धेनु
योनिमत्स्यमुद्राः प्रदर्शयेत् मूलवाग्भवबी
जेन दशवारमभिमंत्र्य नस्त्रवारं बिंदवितिर्गो
नाम्न तथा राकृत्यासमकृत्त्रानमभि षिम्र
ञ्चनेव विंशतिवारं वानि प्राण्याभिषेकं विधाय
नीरमागान्य योनवासमपरिधाय शुद्धयसमा

ते॰
सा
१५५

129

सन्नाविशुण्डके त्रिरेखात्मकं अथचतुरस्रं विधा
य ततो यमर्पणेन कर्म विधाय तर्पणं कुर्यात्
तथाच षडङ्गान्यपि विन्यस्य तीर्थमङ्कुशमुद्रया
क्रोंमन्त्रेण समाकृष्य ततः सविन्दुमण्डलान्तः शा
क्तिबीजं समुच्चार्य निक्षिपेद्योनिमुद्रया धेनु
मुद्रयातिमुद्रे ततस्तत्र प्रदर्शयेत् मूलवाग्भ
वबीजेन मन्त्रयित्वा च देवताम् आनेदात्मनवीर
णामध्यस्योपरि विन्यसेत् ह्रीं वीमादारविंदा
योनिमप्रोनीयं साधकः उचितेवासमीपमान
रिद्ध्यादन्तेतरम् आचम्य प्राङ्मुखो सौतेनामू
लविद्याभिमन्त्रितेन म् पञ्चामा ततले भस्मपूर्वं
वङ्कीशकं स्पृशेत् सर्वमण्डलवासिन्यै देवतायेन
नःपरम् अर्घ्यांजलिं समादाय गायत्र्या च त्रिहा
क्षिपेत् यथाशक्ति जपेद्देवीगायत्रीं ततस्ता
म् तर्पणार्थं समाचम्य प्राणान्संयम्य साधकः व
स्तक्रोडोल्लस्थ्यादिरूपां लक्ष्येवीगिरसं ततः देवाना
वस्त्रेणो ब्रह्मविष्णुरुद्रान्ग्रहानपि लोपमुद्रां मह
ल्पोचानसूयासप्तितीर्थके नक्षत्रराशियोगा
प्रकरणानि यथाक्रमम् वनस्थीव ह्रिज्ञायान्तदे
वनीर्थेन तर्पयेत् मरीचिमत्रिं पुलहं पुलस्त्यं क्र
तुमवच वसिष्ठं भरद्वाजं गौतमं नमागस्त्यनामकौ
प्रभृग्वामान हिंषदः पितृंश्च सपितृंस्तथा त्रिधा
ऐंनानः देवाश्चरे वतीर्थेन तर्पयेत् भैरवान्तित्रया
लोपामुद्रामाशीयामानीराणाम् भक्तानिसर्वसत्ता

निरण्यंमौस्त्विनानितर्पयेत् ततोदेवीतर्पणं
दक्षिणामूर्तिसंहितायां तर्पणंचयथाऽऽ
पोहेवर्षिपितृपूर्वकम् तस्मिंजलेत्रिकोण
मंतरस्थंविभाव्य गणेशवटकौचक्रवामद
क्षिणतःसंतर्प्यपंक्तिंसतत्त्व त्रिकोणमध्येस
ध्यसिद्धासनमंत्रैर्वेदसमागैः संतर्प्यजलेभग
वतींसावाहनपराध्यानयारयामूलपूर्वंक्रमे
णसंतर्प्यत्रिकोणेषुकामेश्वर्यादिदेवीत्रय
समयविद्यासंतर्प्यवसुरस्रकोणेष्वंगदे
वतास्तर्पयेत् ततआवरणदेवतानांतर्प।
णम् ततःसूर्यायेमदोवाहंसःसोहमित्युप
स्थायसवितृमंडलेतीर्थंविसृज्य नियतव
चनोयागस्थानमागच्छेत् यागस्थानेतुकौ
लीकुलसद्भावे आरण्यसर्वकामानांसिद्धि
दंस्नानेनेहितम् निष्कामाणांमधदूण
गृहेशालिसदावनम् ऋषीणामनिमात्वा
नांदीक्षितानांहिजन्मनाम् गृहेपियजनंश्रा
लंमेवाचवेदसंभवैः कुलार्णवे एकांतेनि
र्जनेरम्ये दृष्टबाधाविवर्जिते साधकोसीतसमा
सीनःप्राङ्मुखोवाप्युदङ्मुखः तत्रादौसूर्य
पूजा तदुक्तंरुद्रयामले आदित्यंपूजयेदादौ
प्रत्यक्षंलोकसाक्षिणं अन्यथानैवसिद्धिः
स्यात्कल्पकोटिशतैरपि बृहत्तंत्रराजेपि
स्नानांतेविधिवत्संध्यांतर्पणंसमाप्यपूजनम् हे

नें:
सा
१२:

130

वाग्रोन्नतयेवात्रपंचमीपूजयाम्यहम् इति।
त्वानम् ततोद्वारंगत्वा ॐ श्रामस्त्रायस्वा।
हा एवंविघ्नान्तस्त्रायस्वाहा दिग्बन्धनस्त्रायेत्याव
मस्तामात्यार्घ्यंविधायद्वारपूजांकुर्यात् तद्य
था वामयाद्वारमभ्युक्ष्य दक्षिणवामपार्श्वे।
योरूपर्ययः ॐ ऐं ह्रीं श्रीं गंगणपतयेनमः ऐं
क्षौं क्षेत्रपालायनमः ऐं द्वारश्रियैनमः
ऐं देहल्यैनमः ततोवामपादस्पर्शं ततः प्रवि
श्य प्रथमादिकोणेषु ऐं गंगणपतयेनमः
ऐं दुं दुर्गायैनमः ऐं क्षौं क्षेत्रपालायनमः ऐं
मध्ये रत्नकुठारायनमः दिक्ष्वेव ऐं कामदे
वायरत्यैनमः ऐं वसन्तायप्रीत्यैनमः ऐं गंग
णपतयेनमः ऐं सोमरसायनमः ऐं श्रीश्रि
यैनमः मामभजगारण्या सरस्वतीश्रियं
मायाद्वंगीचरत्नेनरम् भद्रकालीहरि
मनीसाहाचैव शुभकरीम् गौरींचलोक
धात्रींचतथावागीश्वरीमपि एताःपूजयेत्त
ॐ ऐं ह्रीं श्रीं रत्नकुठारदशशक्तियुक्तायदीप
नाथायनमः निप्रध्यानलिंगुवेत्त ततोदि
णवामपार्ष्णिघातेनभौमान्विघ्नानुत्सार्य।
अक्षिणानलेनान्तरिक्षगानुत्सार्य श्रीबाला
पाल्लनयनहष्टावलोकनेन दिव्यान्विघ्नान
नार्थं ततोनेत्रं ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ब्रह्मणेनमः
ति ऐं वास्तवाधिपतयेनमः ऐं आधारशक्ति

कमलासनायनमः इत्यासनंसंपूज्य ततोमे
रुपृष्ठऋषयेत्यादिक्रमेणोपविश्यभूतशु
द्धिप्राणायामौतंविधाय ऋष्यादिन्यासंकु
र्यात् यद्यपिवास्वग्निसलिलामप्राणाया
मैः शोषणदहनाप्लवनंचविधायप्राणाया
मइति तथापिमातृकान्यासानंतरं प्राणा
यामोबोद्धव्यः तथाचतंत्रांतरे भूतशुद्धिं
विधायेत्यंमातृकान्यासमाचरेत् प्राणा-
यामत्रयंकृत्वान्यासानन्यान्समाचरेत् तद्य
था शिरसिदक्षिणामूर्तयेऋषयेनमः मु
खेपंक्तिश्छन्दसेनमः हृदित्रिपुरसुन्दर्यैदेव
तायैनमः गुह्येवाग्भवबीजायनमः पादयोः
शक्तिकूटायशक्तयेनमः सर्वांगेकामरा
जकीलकायनमः तंत्रांतरे ऋषिंन्यसेन्मू
र्ध्नि देशेछन्दस्तुमुखपंकजे देवतांहृदयेबी
जंबीजंतुगुह्यदेशके शक्तिंचपादयोश्चैव
सर्वांगेकीलकंन्यसेत् ततः करन्यासः ऐं
मध्य क्लींअनामि सौःकनि ऐंक्लींसौःतले
सौः करतलकम् एतद्बीजत्रितयंद्विराम
ध्यमाद्यंगुलीषुच करशुद्धिंकुर्वीतलला
सौः एतयोरपि वर्त्तिनीतिसंप्रोक्तानामम
वैः एषकरन्यासः ततोबालामुपास्यमहा
त्रिपुरसुन्दर्याज्ञानेन द ह हृदयंजशिर
यात् पुनः सौः अस्त्रायफट्इतिशिखन्यासं

तं.
सा.
१३।

कुर्यात् तथाच बालाबीजत्रयं पूर्वं तथा त्रि
पुरसुंदरि आत्मानं रक्ष रक्षेति कुर्याद्धृदा हृ
दि स्थापनं तथैवावाहनमुद्राया: कुर्यादावा
हनं ततः ततो बालां नेत्रमस्त्राणां वा समर्पयन
मः पादयो: बालां ते त्रिपुरसुन्दरि प्रेताम्बुजा
सनाय नमः इति न्यासहृदये तथाच यामले अ
स्त्राणां वशात् रूपो नामासनाय नमो नमः पाद
योर्विन्यसेत्पश्चाद्बालां ते त्रिपुरेश्वरि पोता
म्बुजासनायां ते नमो जानुनि विन्यसेत् ह्रीं
क्लीं सौः त्रिपुरेशमहाकालेश्वरीति पदं ततः ह्रैं ह्रीं
वाससनं वां ते नम ऊरुद्वयोर्न्यसेत् हैं हूं क्लीं ह्रौं:
त्रिपुरवासिनी चक्रासनाय नमः स्फिग्द्वये
हसौः हंसः क्लीं हसौः त्रिपुरश्री सर्वमन्त्रास
नाय नमः गुह्ये ह्रीं क्लीं ब्लूं त्रिपुरवासिनी सा
ध्यसिद्धासनाय नमः नाभौ हसैं हसकल
रीं हसैं त्रिपुरा महापर्यंकशक्तिपीठासना
य नमः वक्षसि तथाच यामले हैं हूं क्लीं
हौं ते श्री त्रिपुरावासिनीति च चक्रासना
य नमः इत्यासनं स्फिग्द्वयोपरि न्यसेत् हैं हूं
कलरीं हसौः शैति त्रिपुराश्रीपदं ततः सर्वम
न्त्रासनायां ते नमो गुह्ये प्रविन्यसेत् ब्लीं क्लीं
ब्लूं त्रिपुरामालिन्यै ते ततः साध्यपदं वदेत् न
तः सिद्धासनायां ते नम इति नाभिदेशे प्रविन्य
सेत् हसैं हसकलरीं हसौः ते त्रिपुरा महापर्यं

ततः पर्यंकशक्तिपीठासनाय नमो वृद्धासि विन्यसे
त् त्रिकूटविद्याबीजांते महात्रिपुरभैरवी सदा
शिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः अनेन ब्रह्मरंध्रे
प्रविन्यसेत् अथ षडंगन्यासः ऐं सर्वज्ञाशक्ति
महात्रिपुरसुंदरी हृदयाय नमः क्लीं नित्यातृप्त
शक्तिमहात्रिपुरसुन्दरी शिरसे स्वाहा सौः अना
दिबोधमहात्रिपुरसुन्दरी शिखायै वषट् ऐं स्व
तंत्रशक्तिमहात्रिपुरसुन्दरी कवचाय हुं क्लीं अ
लुप्तशक्तिमहात्रिपुरसुन्दरी नेत्राभ्यां वौषट् सौः
अनंतशक्तिमहात्रिपुरसुन्दरी अस्त्राय फट् तथा
च नवरत्नेश्वरे सर्वज्ञता नित्यतृप्तता अना
दिबोधः स्वतंत्रता च अलुप्तशक्तित्वमनंतता च
षडंगानि शिवयोः शिवायाः तथा बीजा
नैनाम संयोज्य जातियुक्तं षडंगकम् ततो वशि
न्यादिन्यासः संक्षेपप्रयोगाउक्तः ततो नवयोन्या
त्मकन्यासः तथा च बालायास्त्रिपुरेशान्या
नवयोन्यात्मकं न्यसेत् प्रयोगस्तु भैरवीप्रकर
णाउक्तः पुनर्बालासमं ध्यायेद्वत्स तत्त्वं विचिंतये ^गोलकवे^
त् पुनर्बालासमं ध्यायेद्वत्स तत्त्वं विचिंतयेत्
अथ पीठन्यासो मूले अग्निचक्रे कामगिर्यालं
ये मित्रेशनाथात्मने रुद्रात्मशक्तिकामेश्वरी
देवी श्रीपादुकायै नमः मूलाधारे द्वितीयम्
ध्यार्थे सूर्यचक्रे पूर्णगिरिपीठे षष्ठीशनाथा
त्मके विष्ण्वात्मशक्तिकामेश्वरी देवी श्रीपादुका

ते॰
सा॰
१३२

132

यै नमः हृदये तृतीयकूटं सप्तार्णं सोमचक्रे जा
लन्धरोड्डीशानाख्यात्मके भगमालिनीदेवीब्र
ह्मशक्तिश्रीपादुकायै नमः ललाटे तुरीयम
ष्टार्णं ब्रह्मरन्ध्रे उड्डीयानपीठे श्रीचक्रात्मके प
रब्रह्मात्मशक्तिश्रीमच्छ्रीमहात्रिपुरसुन्दरीच
क्रेश्वरीश्रीपादुकायै नमो ब्रह्मरन्ध्रे अथ तत्त्वन्या
सः ऐं आत्मतत्त्वव्यापिकायै श्रीमहात्रिपुरसु
न्दर्यै नमः आधारे क्लीं विद्यातत्त्वव्यापिकायै
श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः हृदि सौः शिवत
त्त्वव्यापिकायै श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः ब्रह्म
रन्ध्रे ततः पञ्चदशीन्यासः तद्यथा मूले हृदि
चक्षुषोः कर्णयोः नसोः मुखे भुजयुगे पृष्ठे
जानुयुगले नाभौ प्रत्येकं न्यसेन्मूलमन्त्रवर्णा
न्यसेत् अथ षोडशीन्यासः ब्रह्मरन्ध्रे संपूर्णां
विद्यामेकवारं विचिन्तयेत् सौभाग्यदण्ड
नीमुद्रां वामांसे कामयेत्सुधीः रिपुजिह्वाग्र
हमुद्रां वाममपादतले न्यसेत् योनिमुद्रां मु
खे दत्वा समभिवंद्य च पुनर्ब्रह्मरंध्रे मणिबन्धे ल
लाटे नासिकायां न्यसेत् ततः पादयोर्जंघयो
र्जान्वोः कट्यां हृदयपृष्ठके नाभौ पार्श्वद्वये वा
पि स्तनयोरंसयोरास्या करयोर्ब्रह्मरंध्रे च व
स्वेन ध्रुविपर्यवेति ततः कर्णोपर्यन्तकर्खेष्व
योः क्रमात् इति संहारन्यासः ततः स्थितिन्या
सः करयोरङ्गुलीषु पञ्चब्रह्मरंध्रे मुखे हृदयं

नाभ्यादिपादपर्यंतमेकं एकेक एठादिना।
भिपर्यंतमपरमेकं ब्रह्मरंध्रात्क एठपर्यंतमपा
दयोरेव अथ षडंगन्यासः ब्रह्मरंध्रे लला
टे नेत्रे श्रवणे घ्राणे ओष्ठे दंते ॐ भों जिह्वायां
चिबुके पृष्ठे सर्वांगे हृदि स्तनयोः ॐ ह्रौं लिंगे
चोड्ड्राणान्यत्र विन्यसेत् अथ नादन्यासः।
शिरसि हंसनादाय नमः ललाटे शून्यनादाय नमः
भ्रूमध्ये स्पर्शनादाय नमः नासाग्रे नादनादाय
नमः वदने ध्वनिनादाय नमः कण्ठे बिन्दुना
दाय नमः हृदये शक्तिनादाय नमः नाभौ बी
जनादाय नमः मूलाधारे शुद्धरात्मकनादा
य नमः तथा च हंसादं प्रथमं चैव शून्यनादं स
मे:पामम् शुद्धरात्मकनादं चरेऽ नमोंत क्रमेण
हि शिरो ललाटे भ्रूमध्ये नासा वदन कण्ठके
हृदि नाभि मूलाधारे च नव नादान्न्यसेत्सुधीः अ
थ गणेशन्यासः ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ग्रं विघ्नेश्वरश्रीभ्यां
नमः शिरसि एवं श्रां विघ्नराजह्रीभ्यां नमः मुख
वृत्ते इं विनायकतुष्टिभ्यां नमः दक्षनेत्रे
ईं शिवोत्तमपुष्टिभ्यां नमो वामनेत्रे उं विघ्न
कृत्सरस्वतीभ्यां नमो दक्षकर्णे ऊं विघ्नहर्तृरतिभ्यां
नमो वामे ऋं विघ्नराजरतिभ्यां नमो दक्षन
सि ॠं गणनायकमेधाभ्यां नमो वामे लृं एक
दंतकान्तिभ्यां नमो दक्षगण्डे लॄं द्विदंतकामि
नीभ्यां नमो वामे एं गजवक्त्रमोहिनीभ्यां नमः

ने॰
सा
१३३

ओष्ठे ऐं मोहिनिनिरंजनजंघाभ्यां नमोधरे ओंप
रिपुघ्नीभ्यां नमऊर्ध्वदन्ते औं दीर्घमखनाला
मालीभ्यां नमो धरदन्ते अं शावककौलिकगठन
दाभ्यां नमो ब्रह्मरन्ध्रे अः हृषधनसरसाभ्यां
नमो मुखे कं गणनायककामिनीभ्यां नमो द
क्षस्कन्धे खं गजेन्द्रशुभाभ्यां दक्षकूर्परे गं ख
ड्ककौलजयिनीभ्यां नमो मणिबन्धे घं त्रिनेत्र
मत्याभ्यां नमोऽङ्गुलिमूले ङं लम्बोदरविद्यो
ध्रीभ्यां नमोऽग्रे चं महानन्दस्वरूपिणीभ्यां नमो
वामस्कन्धे छं चन्द्रमूर्तिकामदाभ्यां नमो वा
मकूर्परे जं सदाशिवसदविज्ञलाभ्यां नमो
मणिबन्धे झं भ्रामोदविकटाभ्यां नमोऽङ्गुलिमू
ले ञं डमरुखचरिणीभ्यां नमोऽङ्गुल्यग्रे टं लम्बा
खविभूतिभ्यां नमो दक्षकस्थः ठं भ्रमोदभू
तिभूतिभ्यां नमो जानुनि डं पक्वपादमतीभ्यां
नमो गुल्फे ढं हिनिकरसाभ्यां नमः अंगु
लिमूले णं श्रमानन्दीभ्यां नमः अंगुल्यग्रे
तं वीरमकरध्वजाभ्यां नमः वामकस्थः थं
रमाविकरिणीभ्यां नमो जानुनि दं वरदगुरु
टिभ्यां नमो गुल्फे धं वामदेवलज्जाभ्यां नमोऽङ्गु
लिमूले नं वक्रनतदीर्घघोणाभ्यां नमोऽङ्गु
ल्यग्रे पं हिरदकपन्दर्पाभ्यां नमः कुक्षि
फं सेनानीयामिनीभ्यां नमो वामकक्षे बं ग्रा
मणीरात्रिभ्यां नमः पृष्ठे भं मत्तवंक्रिकाभ्यां

नमो नाभौ। सें विमलप्रभाम्बांनमः उदरे। यं
मन्त्रवाहिने लोलाक्षीभ्यांनमो हृदि। रं जटिव प
लाक्षीभ्यांनमो दक्षस्कन्धे। लं मूलिहडिभ्यांनमः
ककुदि। वं खेचरिङ्कभगाभ्यांनमो वामस्कंदे। शं
वैराग्यभगाभ्यांनमो हृदादिदक्षहस्ते। षं वृषके
तनसिवाभ्यांनमो हृदादिवामहस्ते। सं भवप्रिय
दुर्गाभ्यांनमो हृदादिदक्षपादे। हं मेघनादका
लिकाभ्यांनमो हृदादिउदरे। लं गणपतिकाल
जिह्वाभ्यांनमः पादादिनाभ्यंतम्। क्षं गणेशवि
महारिणीभ्यांनमो नाभ्यादिशिरोंतम्। इतिगणे
शन्यासः। अथ ग्रहन्यासः। ॐ श्रं ऐं श्रीं आदित्यरु
द्राभ्यांनमो हृदयायः। ॐ यं ॐ सोंसोमामराभ्यान
मो भ्रूमध्ये। ॐ कंप मं अंगारकस्कन्दाभ्यांनमो नेत्रे। ॐ
वंप बुधनारायणाभ्यांनमो हृदयोपरि। ॐ टं प बृ
हस्पतियमशालिनीभ्यांनमो गले। ॐ पं प शुक्रेश्वर
शाक्तिभ्यांनमो नाभौ। ॐ पं ए रां राहुकलाभ्यांनमो
वक्षसि। ॐ लं दं केकेतुवायवीभ्यांनमो गुह्ये। नवग्रा
वस्थानानीवे सूर्यादिकं रक्तादिना सेचय वर्गेणशाश्रीन
या भ्रूमध्यान्यादि। इतिग्रहन्यासः। अथ नक्षत्र
न्यासः। ॐ अं आं अश्विन्यै नमो ललाटे। ॐ इं ईं भर
ण्यै नमो दक्षकर्णे। ॐ ऋं ॠं मृगशीर्षायै नमो वाम
स्कन्धे। ॐ ओं औं आर्द्रायै नमो दक्षनासायाम्। ॐ अं
अः पुनर्वसवे नमो वामे। कं पुष्याय नमो दक्षकरे
खं गं आश्लेषायै नमो दक्षस्कन्धे। घं ङं मघायै नमो।

ने.
सा.
१३४

वामे घे वं पूर्वफाल्गुण्यै नमो दक्षभुजमध्ये बं
जं उत्तरफाल्गुन्यै नमो वामभुजमध्ये फं अं हस्ता
य नमो दक्षमणिबंधे टं ढं चित्रायै नमो वामे ड
स्वात्यै नमो दक्षस्तने ढं णं विशाखायै नमो वामे
तं थं दं अनुराधायै नमो नाभौ धं ज्येष्ठायै नमो द
क्षकट्यां नं पं फं मूलाय नमो वामे बं पूर्वाषाढा
यै नमो दक्षोरौ भं उत्तराषाढायै नमो वामोरौ मं
श्रवणाय नमो दक्षजानुनि यं रं धनिष्ठायै नमो
वामे लं शतभिषजे नमो गुल्फे वं शं पूर्वभाद्रपदा
यै नमो वामगुल्फे षं सं हं उत्तरभद्रपदायै नमो दक्ष
पादतले लं क्षः रेवत्यै नमो। वामपादतले इति न
क्षत्रन्यासः अथ योगिनीन्यासः घे अं १६ डां डीं
डूं डमलवरयऊं डाकिन्यै नमो रक्त २ त्वगात्मने नमः कं
ठे घे कं ५ चं ५ टं ५ रां रीं रमलवरयऊं राकिन्यै
नमो रक्त २ असृगात्मने नमो हृदये घे डं ढं णं तं ५
पं फं लां लीं लमलवरयऊं लाकिन्यै नमो रक्त २ मांसा
त्मने नमो नाभौ घे बं भं मं यं रं लं कां कीं कमलव
रयऊं लाकिन्यै नमो रक्त २ मेदसात्मने नमः स्वाधि
ष्ठाने घे वं शं षं सं शां शीं शमलवरयऊं शाकि
न्यै नमो रक्त २ अस्थ्यात्मने नमो मूलाधारे घे हं
हां हीं हमलवरयऊं हाकिन्यै नमो रक्त २ मज्जात्म
ने नमो भ्रूमध्ये ऊं लाम्बरत्नेन
मस्थितं घे कं ५ माहेश्वर्यै नमः कण्ठे घे चं ५ कौ
घे अं १६ ब्राह्म्यै नमो
मार्यै नमो हृदि टं ५ वैष्णव्यै नमो नाभौ तं ५ वारा।

ह्यैनमो लिंगे ४ यं ५ रुद्राण्यैनमो गुह्ये ४ यं ४ चा
मुण्डायैनमः पादयोः ४ क्षूं ५ महालक्ष्म्यैनमः
सर्वांगे तथा च योगिनीनामथन्यासं ब्रह्माणी च
कमलानने ब्राह्मणी चैव माहेश्वरी तथा कौमा
री रूपिणी वैष्णवी चैव वाराही ऐन्द्री चैव तथा
परा चामुण्डा च महालक्ष्मी योगिन्यः आ क्रमा
दिमाः मातृकाणोनि विमसेदिति च अथ रा
शिन्यासः ४ अं आं इं ईं मेषाय नमो दक्षपादे उं ऊं
ऋं ॠं वृषाय नमो दक्षवृषणे ऌं ॡं मिथुनाय
नमो दक्षगुल्फे एं ऐं कर्कटाय नमो दक्षहृदये ओं
औं सिंहाय नमो दक्षबाहुमूले अं अः कन्यायैन
मो दक्षमस्तके कं ५ तुलायैनमो वामे चं ५ वृ
श्चिकायैनमो वामबाहुमूले टं ५ धनुराशये
नमो वामहृदि तं ५ मकरराशयेनमो वामपा
दे पं ५ कुम्भराशयेनमः पृष्ठे यं ४ मीनराश
येनमः उदरे इति राशिन्यासः अथ पीठन्यासः
४ अं वाराणसीपीठायनमः शिरसि आं कामरू
पपी मुखवृत्ते इं नेपालपी दक्षनेत्रे ईं पौण्ड्रव
र्धपी वामे उं आम्रातकेश्वरपी दक्षगंडे ऊं
एकाम्रपी वामे ऋं त्रिस्रोतपी· ऐं कामकोट
पी· अधरे ओं चैत्रपुरपी ऊर्ध्वदंते औं श्रीपी· अधः
श्रीहट्टनरपी· उत्तमांगे अं केदारपी· मुखे कं
महत्तेश्वरीपी दक्षबाहुमूले खं ओंकारपी दक्ष
कूर्परे गं जालंधरपी मणिबन्धे घं मालवीपी·

तं.
सा.
स्तुप

135

अंगुलिमूले टं भद्रपी॰ अंगुल्यग्रे वं देवोन्नपी
वामस्कन्धे छं गोकर्णपी कूर्परे जं मरुदेशको
टुपी मणिबंधे फं अट्टहासपीठाय अंगु॰
लिमूले जं विरजपी पादांगुल्यग्रे टं राजगृहपी
दक्षकक्षस्थः ठं महापथपी दक्षजानुनि डं को
लगिरिपी गुल्फे ढं एलापुरपी अंगुलिमूले
णं कामेश्वरीपी दक्षपादांगुल्यग्रे तं जयंतीपी
वामकक्षस्थः थं नजगरहपी जानुनि दं चरित्र
पी गुल्फे धं क्षीरिकापी अंगुलिमूले नं हस्ति
नापुरपीठाय वामपादांगुल्यग्रे पं उड्डीशपी
दक्षपार्श्वे फं प्रयागपी वामे बं षष्ठीशपी पृष्ठे
भं मायापुरीपी नाभौ मं जलेश्वरीपी उदरे यं मल
यपीठाय नमः हृदि रं श्रीशैलपी दक्षांसे लं
मेरुपी ककुदि वं गिरिपी वामबाहुमूले शं म
हेन्द्रपी हृदादिदक्षहस्ते षं वामनपी हृदादिवा
महस्ते सं हिरण्यपुरपी हृदादिदक्षपादे हं महा
लक्ष्मीपुरपी हृदयादिवामपादे लं उड्डीयानपी
हृद्युदरे क्षं छायाछत्रपी हृदादिमावि इति
सर्वत्र मातृकास्थानेषु नमोन्तेन न्यसेत् इति पी
ठन्यासः अयं वै पीठन्यासो मातृकान्यासाद
नंतरं कर्तव्य इति संप्रदायः अथ त्रिपुरान्यासः न
ध्यावतंत्रे त्रिपुरान्यासं नमः ॐ यो सर्वकामार्थ
सिद्धिदं अस्मान्न्यासमात्रेण जीवन्मुक्तो भवे
त्: यथा वै अकामिनीत्रिपुरायै नमः एवं श्री

मालिनीत्रिपुरायैनमः ईंमदनायै ईंउन्मादिनी
ऐंद्राविणी ॠंखेचरी ॠंचूडिका ऌंऊलावती
ऌंक्लेदिनी ॡंद्रावहन्ती एंमगा ऐंमगावहा
ऐंविच्चेश्वरी ओंमहालक्ष्मी औंकौलिनी अंःका
मेश्वरी कंकुलवारिणी खंव्यापिनी गंमगमा
लैवागीश्वरी ङंकालिका चंपिंगला छंमगम
र्दिनी जंसुन्दरी झंनीलपताका ञंसिद्धेश्वरी
टंमहासिद्धेश्वरी ठंअमोघा डंरत्नमाला ढंमे
गला णंभगमालिनी तंरौद्री थंयोगीश्वरी दं
अम्बिका धंअट्टहासा नंव्योमव्यापिनी पंवा
गीश्वरी फंयोगिनी बंशाकम्भरी भंअनंगा
मंलोकेश्वरी यंरक्ता रंसन्ध्या लंशुक्ला वंअप
राजिता शंरेवती षंविमला संअमोघा हंभैर
वी ळंविमला क्षंसर्वाकर्षिणी त्रिपुरायैनमः ३
तिपंचाशत् त्रिपुरान्यासः मातृकास्थाने पुन्यसे
त् अथ कामरतिन्यासः ओं ऐं क्लीं श्रीं क्लीं अंका
मरतिभ्यां नमः ईं आंकामप्रीतिभ्यां नमः इं
कान्तकामिनीभ्यां नमः ईंभ्रान्तिमोहिनीभ्यांनमः
उंकामकुण्डला भ्यांनमः ऊंकामचरविला
सिनीभ्यांनमः ऋंकामवर्णकल्पलताभ्यां
नमः ॠंकामलम्पामला भ्यांनमः ऌंकामव
र्धनस्थचिरिलनाभ्यांनमः ॡंकामविलासाभ्यां
नमः एंरमणलोविशालाक्षीभ्यांनमः ऐंरमणले
लिहाभ्यांनमः ओंरतिनाथाविश्वाभ्यांनमः

ते॰
ला॰
१२६

औं रतिप्रियरमाभ्यां नमः अं रतिनायककुब्जिकाभ्यां
नमः अः हरकान्ताभ्यां नमः कं रमणासत्याभ्यां
नमः खं निशाचरकल्याणीभ्यां नमः गं नन्दनु
मोहिनीभ्यां नमः घं नन्दीशकामदाभ्यां नमः ङं
मदनसुलोचनाभ्यां नमः चं नन्दिपितसुलोचना
भ्यां नमः छं निशाचरमर्दिनीभ्यां नमः जं रति
हंसकलहप्रियाभ्यां नमः झं पुष्पकादीभ्यांन
मः ञं महाधनुःसुमुखीभ्यां नमः टं ग्रामणी
मालिनीभ्यां नमः ठं भ्रमणाजटिनीभ्यां नमः डं
भ्रमणापाशिनीभ्यां नमः ढं भ्रमणाशिखिनी
भ्यां नमः णं सुणामसुगन्धाभ्यां नमः तं ग्रामणी
रमाभ्यां नमः थं भ्रष्टप्रभाभ्यां नमः दं भ्रान्तवाम
रलोलाभ्यां नमः धं भ्रमाहृद्सुलोचनाभ्यांन
मः नं मोहनदीर्घजिह्वाभ्यां नमः पं मोचकम
तिभ्यां नमः फं मन्मथलोलादीभ्यां नमः बं मोह
वर्द्धनसुंदरीभ्यां नमः भं मोहकचपीठाभ्यां नमः
मं मन्मथनाथाभ्यां नमः यं मनंगपालिनीभ्यां
नमः रं रतिनायकहंसिनीभ्यां नमः लं नायक
विश्वतोमुखभ्यां नमः वं गीतमार्जिननंदिनी
भ्यां नमः शं नर्तकरंजनीभ्यां नमः षं लोलविकाति
काभ्यां नमः सं उन्मत्तमंथाकलकण्ठीभ्यां नमः
हंसंवर्तकहरकोटरीभ्यां नमः ळं मेघश्यामाभ्यां
नमः हं कामवृन्दनसोमसमाभ्यां नमः इति सर्व
क्षमानंदकाम्यानेष्वमभेन इति रतिकामन्यासः

षोडशनित्यायथा तत्रादौ प्रथमा नित्या म
हात्रिपुरसुन्दरी कामेश्वरी समाख्याता त
थैव भगमालिनी नित्यक्लिन्ना च भेरुण्डा
तथैव वह्निवासिनी वज्रेश्वरी च दूती च त्वरि
ता कुलसुन्दरी नित्या नीलपताका च विजया
सर्वमंगला ज्वालामालिनि विचित्रांताः पंचद
श प्रकीर्तिताः एतासां मंत्रा यथा ज्ञानार्णवे
श्रृणु देवि प्रवक्ष्यामि नित्यामंडलमुत्तमम्
बालांतां रांच हंसांते ऐंकारत्रयमालिखेत्पं
च बाणान्समालिख्य संहारेणाऽऽमातृकाम्
एषा कामेश्वरी नित्या प्रसंगात्कथिता शिवे
वाग्भवं भगशब्दांते भगे भगिनि चालिखेत्
भगोदरि भगांते च तथा माले भगावहे भग
गुह्ये भगांते योनिश्चांते भगं ततः निपाति
नि च सर्वांते ततो भगवशंकरि भगरूपे ततो
लिख्य नीरजायतलोचने नित्यक्लिन्ने भगस्व
रूपे सर्वमालिख्य भगानि मे ह्यानयांते
वरदे च समालिख्य रेते सुरेते भगक्लि
न्ने क्लिन्नद्रवे ततः क्लेदय द्रावयामोघे सर्व
सत्वान्भगेश्वरि अमोघे भगविच्चे दद्यान्मा
न्नोभयसर्वदा सर्वांभगेश्वरि ब्लूंयाद्यामभवं
ब्लूंयमातृकम् जें ब्लूं मों ब्लूं हें ब्लूं हें क्लिन्ने च
ततः परम् सर्वाणि च भगान्यंते मे वशमान
येति च स्त्रीबीजं च हरब्लेंते बालामात्रकम्

तं॰
सा॰
९२

137

त्तरम् भुवनेशींसमालिख्यविद्येयंभगमा
लिनी परांबीजंसमुच्चार्यनित्यक्लिन्नेमद
द्रवे अग्निजायान्तितोमंत्रोनित्यक्लिन्नेयमी
रिता प्रणवंपूर्वमुच्चार्यतन्थ्योंऊष्मणा
वदेत् तन्मध्येविलिखेद्वि भवमात्मका
मत्तरम् चवर्गांमंत्यहीनंचविलिखेद्विक्लि
लेत्तम् चतुर्दशस्वरोपेतंबिन्दुनादांकि
तंपृथक् वह्निजायान्तिताविद्याभीरुण्डा
भैरवीभवेत् ४ परांविलिख्यवह्निनेवासि
नेनमस्ततः पि अष्टाणींयमहेशानिदेवता
वह्निवासिनी ५ प्रणवंभुवनेशानींरेफ
मात्मकमत्तरम् सविसर्गःशशीपश्चान्नि
त्यक्लिन्नेमदद्रवे वह्निजायान्तिताविद्या
देवीवज्रेश्वरीभवेत् ६ परांबीजंसमुच्चार्य
शिवदूतीवदेत्ततः हृदन्तोयंमनुर्देविदूती
सर्वसमृद्धिदा ७ ओंकारंबीजमुच्चार्यपरां
कवचमालिखेत् विचक्रेत्तुसमालिख्य
श्रीबीजंचसमालिखेत् हूंकारंचपरांवा
चंविद्येयंत्वरितामवेत् सर्वसिद्धिप्रदानम
श्रीबालेवकुलसुन्दरी ९ बालयापुटितां
कुर्यान्मध्ये तन्मभैरवीम् पंचबाणांश्चदे
वेशिनित्याश्रीक्षालताभवेत् १० अथवा
प्रणवंभुवनेशानीबीजैर्नित्येयमपराभवेत्प्र
णवंभुवनेशानींरेफमात्मकमत्तरम् हैं

मान्मके द्वितीये च भुवने श्यं ऊं ततः नित्यश्री
ह्सम्नार्थं समाख्याच मदद्रवा कवचं बीजं
शविद्या नित्यनीलपताकिनी ११ वं कं काम
समायुक्तं रेफशाक्रस्वराबितम् बिन्दुनादसम
केदेवि विद्येयं विजया भवेत् यद्वा वांतेकाला
मिवायुश्च ततः शाक्रविभूषितः नादबिंदुक
लायुक्तो विद्येयं विजया भवेत् १२ वं द्रवाहा
लासंयुक्तं ताराबीजं समालिखेत् वर्णयुक्ता
ततोदेवि विलिखेत्सर्वमंगलाम् हुं बौंतो
येमन्तदेवि विद्येयं सर्वमंगला १३ मांरहङ्ग
गवंने ज्वालामालिनि देवि हिस्वार्थेव
सर्वान्ते भूतमेहाराकाश्विकि जातवेदं च मलि
ख्येम्लेलिनि पदद्युग्मकम् ज्वलेतिप्रज्वलेहुं हुं
हें कारत्रयमालिखेत् वह्निबीजत्रयं ऊंवश्र
विसाहान्तिनोमनुः इयं विद्यामहादेवि ज्वा
लामालिनिकापरा १४ कं रौं ह्रां नसान्ते चक्र
कसराविभूषितम् बिंदुनादकलाक्रांते वि
चित्रापरमेश्वरी १५ अकारादिक्षसर्वकुलो खु
क्रमतोयजेत् अः सैव परेशानी श्रीविद्या
विश्वमातृकाम् साविद्धि मे महिद्यानीभगा
यतलोचने १६ पनेन षोडश श्रेयानित्यानि पला
विन्यसेद्यथा श्रं ऊं ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ऊं नमः
कामेश्वरि इच्छाकामफलप्रदे सर्वसत्त्व वशंकरि
सर्वजगत्क्षोभणकारिणि हुं हुं द्रीं क्लीं ब्लूं सः सौं

नि॰
सा
१३८

क्लीं ऐं कामेश्वरी नित्याकालायै नमः १ ॐ भ
गभगे भगे भगोदरि भगमाले भगावहे भगगुह्ये
भगयोनि भगनिपातिनि सर्वभगवशंकरि भ
गरूपे नित्यक्लिन्ने भगस्वरूपे सर्वाणि भगानि
मे वशमानय वरदे रेते सुरेते भगक्लिन्ने क्लिन्न
द्रवे क्लेदय द्रावय अमोघे सर्वसत्त्वान् भगे
श्वरि ऐं ब्लूं जं ब्लूं भें ब्लूं मों ब्लूं हें ब्लूं हें क्लिन्ने सर्वाणि
भगानि मे वशमानय स्त्रीं हर ब्लें ह्रीं ह्रीं हर ब्लें ह्रीं
ह्रीं भगमालिनी नित्यकलायै नमः २ ॐ ह्रीं
ऐं ह्रीं श्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे स्वाहा नित्यक्लि
न्ना नित्याकलायै नमः ३ ईं ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ॐ क्रौं
भ्रौं [illegible] स्वाहा भेरुण्डा नित्याकला
यै नमः ४ ॐ ऐं ह्रीं वह्निवासिन्यै नमः वह्निवासिनी
नित्याकालायै नमः ५ ॐ ऐं ॐ ह्रीं क्लीं सः नि
त्यक्लिन्ने मदद्रवे स्वाहा वज्रेश्वरी नित्याकला
यै नमः ६ ॐ ऐं ह्रीं शिवदूत्यै नमः शिवदू
ती नित्याकलायै नमः ७ ॐ ऐं ॐ ह्रीं हुं खे
च छे क्षः स्त्रीं हुं क्षें ह्रीं फट् त्वरिता नित्याकला
यै नमः ८ ॐ ऐं क्लीं सौः कुलसुन्दरी नि
त्याकलायै नमः ९ ॐ ऐं क्लीं सौः हसक
लहसकलवनीहसकल ह्सौं ह्रीं ह्रीं क्ली
ब्लूं स्त्रीं सौः क्लीं ऐं नित्याकालायै नमः १० भग
नि नित्यमदद्रवे ह्रीं क्लीं ॐ ऐं ॐ ह्रीं फें क्रों क्रों
ह्रीं नीलपताकिनी नित्या

कलायैनमः ११ ऐं ध भ्मर्यौं विजयानित्याक
लायैनमः १२ अथवा ऐंभ्मर्यां यौ १२ ओं ह्रीं स
र्वमंगलानित्याकलायैनमः १३ ओं ध ओं नमोभ
गवति ज्वालामालिनि देवदेवि सर्वभूतसंहारका
रके जातवेदसि ज्वलन्ति २ ज्वल २ हुं २ रं २ हुंफ
ट्स्वाहा ज्वालामालिनीनित्याकलायैनमः १४
श्रं ध क्रौं चि चित्रानित्याकलायैनमः १५ श्रंः मू
लविद्यासमस्तार्थ महात्रिपुरसुन्दरीनित्याकला
यैनमः १६ यद्वा श्रंः ध कामेश्वरीनित्याकला
यैनमः अन्यादि नामसमेत इति षोडशनित्यान्या
सः अथ योगिनीप्रकटन्यासः मूलाधारे ओं दं
ह्रीं श्रीं प्रकटयोगिनीभ्यो नमः स्वाधिष्ठाने ध
गुप्तयोगिनीभ्यो नमः नाभौ ध गुप्ततरयोगि
नीभ्यो नमः हृदि ध संप्रदाययोगिनीभ्यो नमः
कण्ठे ध कुलकौलिनीयो भ्रूमध्ये ध निगर्भयो
नादे ध रहस्ययो नादान्ते ध अतिरहस्ययोब्रह्म
रंध्रे ध परापरातिरहस्ययोगिनीभ्यो नमः प्रा
कटयोगिनीन्यासोयम् अथ बाणपृथन्यासः क्रौं
क्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां षां वसंमोहनायकामे
श्वरधनुषे नमः यां रां लां वां षां ह्रूं ह्रीं क्लीं ब्लूं सः बे
संमोहनायकामेश्वरीधनुषे नमः पञ्चकामाये
समले ह्रौं ५ यापजंजनमनेभ्यः कामेश्वरबाणेभ्यो
नमः पो ५ क्ष्रौं ५ जंजंभनेभ्यः कामेश्वरीबाणे
भ्यो नमः इति दक्षिणायः करे ह्रौं ५ यां ५ द्रांव

नं॰
ला
१३८

शीकरणाय कामेश्वरबाणाय नमः यां ५ द्रां ५
क्लीं वशीकरणाय कामेश्वरीबाणाय नमः वामा
र्धे द्रां ५ यां ५ क्लीं सर्वस्तम्भनकराय कामेश्वर
रूपाय नमः यां ५ द्रां ५ क्लीं सर्वस्तम्भनकराय
कामेश्वर्यं रूपाय नमः इति दक्षिणार्धे ततो वह्नि
मार्गक्रमेण कामकालां ध्यात्वा नमसेत् तथा च
पूर्वं कामकलारूपं देवतामयमात्मनः वह्निवि
सर्गशिवयोरायुध्याति समाचरेत् तथा च ह्रीं
क्लीं क्लौं ब्लूं सः स्वनेन कामबाणाः प्रकीर्तिताः या
ङ्लांवां शां स्त्रीं इदं कामेश्वरीबाणपञ्चकम् द्रां वि
निपद्राख्याद्रीति ठक्षेमोहन शोहनः इ.ते कामे
श्वरयन्त्रे नमोस्तं वसमडरोत् अनेन चस्त्रवामायी
हस्तेसंधारयेडनः यादिद्राद्रीनि बंइ.तेसंमो
हनपदोपरि कामेश्वरीयन्त्रे ई.ते नमोस्तमित
यः करे वामेदवामस्यामेत्रीधारयेदन्तं थ
नः द्रारियाद्रीनि जेजम्भनेभ्यः कामेश्वरपदं
तिके बाणेभ्यो नमस्तेवं दक्षिणायः करेनि
जे श्रीवामविसमेहाणामैमोहानसाधकसत्तम
यादिद्रादिजेजम्भनेभ्यः कामेश्वरीपदं ततः बा
णेभ्यो नमस्तेनारदक्षिणायः करेनिजे देव्याः
श्रविस्मसेहाणामैमोह्यानसाधकसत्तमः द्रादि
यादीनि भयाविरायवत्तेसविंदुकम् स्यादि
वशीकरणाय इति कामेश्वरपदंततः यापूणाय न
मस्तेवंवामार्धे विन्यसेत्करे यादिद्रादिनीणा

नेवह्निवामाद्रिबिन्दुमत् स्याद्वशीकरणा
येतिततः कामेश्वरीतिच पाशायनमः स्तेव
वामार्धेविन्यसेत्करे ह्रादियादीनि क्रोंसर्व
स्तम्भनकारणायच कामेश्वरीपदाहूं ॐ शा
यनमोलिखेत् दक्षिणार्धकरेदेव्याविन्यसे
देकंशंततः मूलेनव्यापकं कृत्वानवमुद्राः प्र
दर्शयेत् तद्यथाद्रांसर्वसंक्षोभिणीम् द्रीं
सर्वविद्राविणीम् क्लींआकर्षणीम् ब्लूंस
र्ववशंकरीम् सः सर्वोन्मादिनीम् क्रोंमहांकु
शाम् हसखफ्रेंखेचरीम् सौः बीजमुद्रां
ऐंयोनिमुद्रां न्यासकालस्तु योगिनीहृदये
प्रातःकालेथवापूजासमयेहोमकर्मणि
ला जापकालेपिवानेषांविनियोगः पृथ
क्पृथक् पूजाकालेसमस्तंवाकुर्यात्साधक
सत्तमः ततोध्यानम् ततः पद्मनिभांदेवीं
बालार्ककिरणारुणाम् इत्यादि एवंरूपमा
त्मानंध्यात्वामानसैः संपूज्यहृत्पद्मेदेवीवि
भाव्यकुण्डलिनीपात्रसंस्थानसहस्रदल
कमलस्थामृतेनपाद्यंदेव्याः प्रणोदयात्
ततोमानसोक्तेन दत्वासहस्रदलपद्मं गार
लेलिनपरमामृतजलेनाचमनीयं मधुविषवै
र्विंशतिस्तेनगांधेन अहिंसाविताने दत्वामा
दर्पालोभं अमोहं अमात्सर्यं अमायां अनहं
कारं अरागं अनवं अवेषं इंद्रियाणि दपाप

तं.
सा
१५.

तानिपुष्पाणिनिवापयेत् ततस्तेजोरूपं दीपं
वायुं च दीपं दद्यात् अम्बरं चामरं सूर्यं दर्पणं
वेदं छत्रं पञ्च मेखलाम् आत्मानं हारम्
जलं श्चनाहृतं धनिमयीच एंठानिवेदयेत्
तथास्तथारसाम्बुषिं मासपर्वं नैवेद्यात्
मनोनर्तकमत्तालिशृंगारादिरसोद्भवैः न
तगीतैश्च वाद्यैश्च तोषयेत्परमेश्वरीम् एवं
संपूज्य भेदेन जपः कार्यस्ततो बहिः पूजा
मारभेत ततोर्घ्यस्थापनम् प्रथमं सामान्या
र्घ्यं तत्र क्रमः आदौ जलेन वृत्तं चतुरस्रं विधाय
तदन्तस्त्रिकोणमालिखेत् ॐ मण्डलाय नमः
इति श्वेतमभ्यर्च्य तत्र साधारं पात्रं संस्थाप्य
बालयास्तमभ्युक्ष्य शुद्धजलेनापूर्य पंच
वेदानशक्तिश्रीमन्महात्रिपुरसुन्दरीहृद
याय नमः इत्यादिक्रमेण षडङ्गानि संपूज्य
तदुपरि मूलमष्टधा जपेत् ततो विशेषा
र्घ्यस्थापनम् तत्पात्रं नेत्रान्तरे पात्रं कां
चनकाचरूप्यनिर्मितं मुक्ताकपालोद्भवम्
विश्वामित्रमयं च कामदं मिरहैमस्त्रि यं स्फा।
टिकम् नामं श्रीतिदम् शुद्धिसिद्धिजनकं मौक्ति
कं सौभिककम् श्रीनारिकेलोद्भवं कापालं।
स्फुटमन्त्रसिद्धिजनकं मुक्तिप्रदं मौक्तिकम्
ततोऽनेन वचनेन म्यारे तत्पात्रं महादेवि विते
यंवीजमानमम नारिकेलाभियं दविलेयं

वोत्तमकल्पकम् रत्नपात्रंच सुश्रोणिलेयं वोत्त
ममध्यमम् मध्यमोत्तमसेभित्रं च लहर्दजमेव
वे कल्पसमंध्यमं प्रोक्तंस्त्रमयंकल्पसाधनम् व
श्यपाकर्षणकर्माणि हेमपात्रे हशोभने शांति
कैपौष्टिकेचापि राजतं कारयेत्प्रिये लोहपात्रं
विजानीयान्मारणोच्चाटनेतथा स्तम्भकार्ये
शुपाषाणं विद्वेषे लोहरत्नमयम् सर्वकार्येषु क
र्तव्यं वैचामित्रं च सुभ्रुवे ऊलीत्सादनकार्येषु का
चपात्रं विधीयते काष्ठपात्रं विजानीयान्मंत्रा
राधनकर्मणि नरपात्रं तु गृह्णीयाद्भुक्तिमुक्ति
फलप्रदम् हस्त्यास्थिपात्रं देवेशि ब्रह्मघ्यादेव
तोषदा त्वम्येति सर्वयोगिन्यः शीघ्रं सिद्धिं ददा
त्यपि सामान्यविशेषार्घ्यं द्वयम् स्यात्पूपकं वम्
न्याच नवरत्नेश्वरे एकपात्रेन ऊर्वीत यदि
शानाम्महेश्वरः मंत्राः परांमुखो यान्ति सापदा
पदे पदे इहलोके दरिद्रः स्यात्स्वर्गेव पशुता
भिषपात् ततस्त्वाम श्रीचक्रेयोर्मध्ये सामान्यार्घ्य
मंडलेन त्रिकोणंहृत्तंषट्कोणंचतुरस्त्रमंडलेंक
ना त्रिकोणमध्ये मूलविद्ययामध्यं संपूज्य वि
कोणप्रत्येककूटेन पूजयेत् क्रमादिक्रमेण
ततः षट्कोणेमूल विद्ययामध्यं संपूज्य त्रिको
णाद्यैर्विषडंगानि पूजयेत् वैश्यायार्पणकये
नमरत्न्याधारशक्तिं पूजयेत् पंचक्रिमंडलायय
प्राकलान्मनेर्जांपात्रायाधारायनमः स्याधारंसंपू

ने
सा
१४५

ज्य अग्रत्र कृष्णाकारेणावह्नेर्दशकलाः पूजयेत् धू
म्रायै नमः थं नीला पं कपिला वं विस्फुलिं
गिन्यै शं ज्वालायै षं हैमवत्यै सं हव्यवाहायै
हं कव्यवाहायै लं रौद्रायै क्षं संकर्षिण्यै इति
संपूज्य तदुपरि पात्रं संस्थाप्य पूर्ववत्तत्र यंत्रमा
लिख्य संपूज्य च ॐ ह्रीं अं सूर्यमण्डलाय द्वादशकला
त्मने नमः अर्घ्यपात्राय नमः इति संपूज्य कृष्णा
कारेण सूर्यस्य द्वादशकलाः पूजयेत् यथा
ॐ ऐं ह्रीं श्रीं कं भं तापिन्यै नमः खं बं तपिन्यै न
मः गं फं धूम्रायै नमः घं पं रोचिष्यै नमः
ङं नं रुच्यै नमः चं धं ज्वलिन्यै नमः छं दं शोषि
ण्यै नमः जं थं वरेण्यायै नमः झं तं आकर्षि
ण्यै नमः ञं णं मायायै टं ढं विश्वावत्यै ठं डं हे
मप्रभायै इति संपूज्य सौः सोममण्डलाय षोडश
कलात्मने नमः मूलेन जलादिनापूर्य पू
र्ववद्यंत्रमालिख्य त्रिकोणान्तः कथादिरेखायाम
ध्ये चिंतयेत् ततः पूर्ववत्संपूज्य सौः सोममण्ड
लाय षोडशकलात्मने अमृताय नमः इति सं
पूज्य सोमस्य षोडशकला कृष्णाकारेण पूजये
त् यथा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं अमृतमण्डलायै नमः आं श्री
मानदायै नमः इं तुष्ट्यै नमः ईं पुष्ट्यै नमः उं प्री
त्यै ऊं रत्यै ऋं ह्रियै ॠं समत्यै लृं स्वधायै लॄं रात्र्यै
एं ज्योत्स्नायै ऐं हैमवत्यै ओं छायायै औं पूर्णिमा
यै अं नित्यायै अः अमावस्यायै इति संपूज्यतो।

र्थमावाह्य मध्ये ह्रूं मार्तण्डभैरवाय नमः ततः हस्रा
त्मलवयरूं आनन्दभैरवाय वौषट् सहक्ष
मलवरयऊं सुरादेव्यै वौषट् इति संपूज्य पूर्वा
क्रमेण पंचरत्नं यजेत् ग्लूं गगनरत्नेभ्यो नमः
स्लूं स्वर्गरत्नेभ्यो नमः म्लूं पातालरत्नेभ्यो नमः
न्लूं मर्त्यरत्नेभ्यो नमः मध्ये ह्लूं नागरत्नेभ्यो न
मः इति क्रमेण यजेत् मत्स्यमुद्रया तज्जल
माच्छाद्य मूलविद्यामष्टधा जपेत् ततो धू
पादीन्निवेद्य नवमुद्राः प्रदर्श्य ब्रह्ममयं त
ज्जलं किंचित्पात्रान्तरे निक्षिप्य मूलेन तज्जले
नात्मानं पूजाद्रव्याणि च त्रिः प्रोक्ष्य सर्वं ब्रह्म
मयं सर्वं कुर्यात् पूजासमाप्तिर्यावत्तावत्पात्र
द्वयेन चालयेत् समयोगेसुंदरी विद्यया प्र
तिष्ठेत्वना पूजानं स्थापनानन्तरम् तथा च
स्वात्मानं यागवस्तूनि प्रोक्षयित्वा यथाक्रमं
विन्यस्य तन्मयो भूत्वा विनयेन मन्त्रविन्नमः ते
स्वाच्छकं चतुर्दशाक्रमं च प्राग्निर्माय चक्रे
ऽभ्यर्च्य हस्तिमुखं परं स्मरेत् हरं गोपालमे
वं तथा ध्यात्वावाहयेत्ततो वटुकं विधैः प
द्यैश्च पाद्यादिभिर्नानाद्रव्यसुगंधिमोदकै
र्भक्तैश्च संतर्पयेत्स्वहृदि ततो महाचक्रे प्रस्ता
व्य निधये नमः एवं रत्नद्वीपाय नमः नानावृ
क्षमोदहेतुद्यानाय कल्पवृक्षवाटिकायै ह
रिचंदनवाटिकायै संतानकवाटिकायै मंदा

नं.
सा.
१५२

152

रकवाटिकायै पारिजातकदम्बपुष्परागरत्न
प्रभाकराय गोमेदरत्नप्रा इंद्रनीलरत्नप्राकार
रत्नप्रा माणिक्यमण्डपा सहस्रस्तम्भमण्डपा
यमृतवापिकायै आनन्दवापिकायै विमर्श
वापिकायै बालातपोद्गाराय चन्द्रिकोद्गारका
य महाशृङ्गारपरिखायै महापद्माटव्यै चिंता
मणिगृहराजाय पूर्वाम्नाय पूर्वद्वाराय द
क्षिणाम्नाय दक्षिणद्वाराय पश्चिमाम्नाय
पश्चिमद्वाराय उत्तराम्नाय उत्तरद्वाराय नमः र
त्नद्वीपवलयाय महासिंहासनाय ब्रह्ममयै
कमंचपादाय विष्णुमयैकमंचपादाय रुद्र
मयैकमंचपादाय ईश्वरमयैकमंचपादाय स
दाशिवमयैकपर्यंकाय हंसाय नमः उपधा
नाय कौस्तुभास्तरणाय महावितानिका
यै महायवनिकायै सर्वत्र ॐ ऐं ह्रीं श्रीं आदि
नाममन्त्रेण पूजयेत् तदुपरि सौः सदाशिव
महाप्रेतासनाय नमः ततः पुनर्ध्यात्वा त्रिखं
डामुद्रां शिरसि विरचय्य मानसकार्यं त्रेसमावायं ह्रीं श्री
सौः त्रिपुरसुंदरीमूर्तिं कल्पयामीति बिंदौ क
ल्पितमूर्तिमावाहयेत् हसरौ हसकलरीं ह
सौं इत्यस्यार्थे महापद्मवनान्तःस्थे करुणानं
द विग्रहे सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्व
रि इति बिन्दवैकपारिविनिमावाह्य आवाह
नादिप्रतिष्ठान्ते कर्मसमाप्य बाणकोदण्डमा

योऽङ्कुशादिमुद्राः प्रदर्शयेत् ततो यथोपचारैः
संपूज्य त्रिधा संतर्पयेत् तत्रायं क्रमः सव्यहस्ता
ङ्गुष्ठानामिकाग्रेणोद्धृत श्रीपात्रबिन्दुनामू
लविद्यामुच्चार्य तदन्ते श्रीमहात्रिपुरसुन्द
रीं तर्पयामीति संतर्पयेत् तदुक्तं स्वतन्त्रे अंगु
ष्ठानामिकायोगाद्वामहस्तस्य चार्वति तर्पये
त्परां देवीं समुद्रां च सवाहनाम् तर्पयामि
शुचिस्मिते त्रिवारं मूलविद्यया अंगुष्ठानामि
काभ्यां तु नैवेद्यं निर्दिष्टम् श्रीपात्रस्योद
केबिन्दुं तर्पयेत्कुलनायिकाम् अंगुष्ठाभ्यां स्वा
देवि मध्यमा चण्डिकाप्रिये सव्येन हस्तयोगे
न तर्पयेत्सकलेश्वरीम् विशेषतः अंगुष्ठाना
मिकाभ्यां तु वश्यकर्माणि तर्पयेत् अंगुष्ठम
ध्यमाभ्यां तु शान्तिकर्माणि तर्पयेत् तर्जन्यंगुष्ठ
योगेन तर्पयेदभिचारके कनिष्ठांगुष्ठयोगे
न स्तम्भने तर्पयेत्प्रिये ततो श्रीशाम्भवाय म
ध्यादिषु च षडङ्गानि सृजयेत् तद्यथा ऐं सर्व
ज्ञशक्ति श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी [illegible] हृ
दयाय नमः क्लीं नित्यतृप्तिशक्ति श्रीमहात्रि
पुरसुन्दरी शिरसे स्वाहा सौः अनादिबोधश
क्ति श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी शिखायै वषट् ऐं स्वा
तन्त्र्यशक्ति श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी कवचाय हुम् क्लीं
अनन्तालुप्तशक्ति श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी नेत्रत्र
याय वौषट् सौः अनन्तशक्ति श्रीमहात्रिपुरसु

ने॰
सा॰
१५२

ह्रीं अस्त्राय फट् ततः सशरीरे कामकलां भा
वयेत् तथाच बिन्दुं संकल्प्य वक्त्रं तत्तदधःस्त
नद्वयम् तदधस्ताद्धार्धं च चिंतयेत् त्रैलो
मातृकाम् ततस्तिथिनित्याः पूजयेत् महात्रि
वामावर्तेन अकारादिपंच ऊकारादिपंच ए
कारादिपंच विभाव्य मध्ये विसर्गं वामावर्तेन
शुक्लपक्षे कामेश्वर्यादि विचित्रांतं कृष्ण
पक्षे विचित्रादि कामेश्वर्यंतं पूजयेत् सर्वत्र
त्रितारी त्रितारीयोगाः तथाच तन्त्रान्तरे मा
यालक्ष्मीमयैर्बीजैर्युग्मपूर्वक्रमेण तु कथि
ते यो जपेद् विद्यां वा परमेश्वरि कल्पसूत्रेपि
सर्वेषां मंत्राणां त्रितारीयोगः त्रितारी च रति
मायाकमला तथाच प्रतिपदि अकारे ऐं ह्रीं
श्रीं तत्तन्मंत्रमुच्चार्य कामेश्वरी नित्याकला श्री
पादुकां पू एवमाकारे द्वितीयायां भगमालि
नी इकारे तृतीयायां नित्यक्लिन्ना ईकारे चतु
र्थ्यां भेरुण्डा उकारे पंचम्यां वह्निवासिनी ऊ
कारे षष्ठ्यां विद्येश्वरी ऋकारे सप्तम्यां शिव
दूती ॠकारे अष्टम्यां त्वरिता लृकारे नवम्यां कु
लसुन्दरी लॄकारे दशम्यां नित्या एकारे एका
दश्यां नीलपताका ऐकारे द्वादश्यां विजया
ओकारे त्रयोदश्यां सर्वमंगला औकारे चतुर्द
श्यां ज्वालामालिनी अंकारे पूर्णिमायां पंचदश्यां विचि
त्रा अः विसर्गे त्रिपुरसुन्दरी कृष्णपक्षे विचि

आदिकामेश्वर्यंतं पूजयेत् पूजामंत्रस्तत्रांत
रे श्रीपदं पूर्वमुच्चार्य पादुकापरमुद्धरेत् पू
जयामि नमः पश्चात्पूजयेदंगदेवताः ततोमं
डलाग्रे मध्ये वगुरुपंक्तीः प्रपूजयेत् आनं
दनाथशब्दांता विज्ञेयाः परमेश्वरि अम्बांता
गुरवः प्रोक्ताः स्त्रीलिंगे वीरवन्दिते तद्यथा ऐं
ह्रीं श्रीं परमप्रकाशानन्दनाथ श्रीपादुकां पू०
एवं परमशिव तथा परमशक्तिश्रीपा एवं कौ
लेश्वर शुक्लादेवी परमेशानी कामेश्वर्यम्बा
एते दिव्यौघाः भगांक्रोडासमये देवीम् एते सि
द्धौघाः गगनं विश्वं विमलं मदनं भुवनं नील
मान्मानं प्रियम् एते मानवौघाः ततो गुरुं पर
मगुरुं परमेष्ठिगुरुं केवलं स्वगुरुं वा एते कामा
नविर्धया उद्घाटिता या गुरवः लोपायास्त
दर्घटिता याश्च परमशिवकामेश्वर्यंबिकादि
व्यौघे मानवौघे महोद्यं सर्वानन्द एतादेवी प्रका
शा एते दिव्यौघाः दिव्यं विचित्रं केवलं दिव्याम्बा
महोदयम् एते सिद्धौघाः विद्धिश्च शक्तिरम्बा
कमलापरानन्द मनोहरानन्द प्रतिभानु एते
मानवौघाः ततः सर्वं वटुकं रुद्रं यमेकं वा पूजये
त् अथवा सामान्यगुरुपंक्तिं पूजयेत् यथा ऐं
ह्रीं श्रीं गुरुभ्यो नमः एवं गुरुपादुकाभ्यः पर
मगुरुभ्यः परापरगुरुभ्यः परमेष्ठिगुरुभ्यः प
रमाचार्येभ्यः सर्वज्ञादेशितात्रीद्धिताश्रीवाग्रयो

ते०
सा०
१४४

144

गे ततस्त्रैलोक्यमोहनादिसर्वचक्रे २ हंसी
सक्लीं कल क्लीं पूर्वाम्नायोन्मनी देवीपा० पू० २
स्थितिचक्रे ऐं क्लिं नैं क्रीं मदद्रवी ऊले हेमा दक्षि
णाम्नाय भासिनि देवी श्रीपा० पू० ततः सोमा
ग्यादिसंहारात्मकत्रिचक्रे ऐं ह्रीं श्रीं हसखफ्रें
सौः भगवत्यम्ब हसखफ्रें ऊर्ध्वकेहसा हसौः रु
द्र अघोरायोरम्भाविचक्रा वक्रीं वक्रूं किलि
किलि मतः पूर्वोक्तानि बीजानि पश्चिमाम्नाये
ऊर्ध्विकाश्रीपा० पू० सर्वचक्रे खसखफ्रें महा
चण्डयोगेश्वरि उत्तराम्नाये कालिकाश्रीपा०
पू० ततो भैरवे श्रीवटुकनाथाय नमः ततो श्रीगु
सरवायव्यमध्ये दिव्यक्रमं लविद्याषडंगानि
पूजयेत् ततो देवी पश्चात् प्राचीप्रतीची त्रिपुरा
पुरः तदुत्तरोत्तरदक्षिणस्यां दक्षावामतस्थानु
क्रम ऐं ह्रीं श्रीं अणिमादिसिद्धिश्रीपा० पू० २
महिमादि वायुकोणे चतुष्टयेषु २ वशित्वप्रा
काम्यरक्षा भक्तिः अधः प्राप्ति ऊर्ध्वे सर्वकामसि
द्धि मध्ये चतुरस्त्रस्य पश्चिमादि द्वारचतुष्टये
षु २ ब्राह्माणीश्रीपा० पू० ऐं माहेश्वरी ऊं
कौमारी ऊं वैष्णवी वायुकोणे चतुष्टयेषु
ऐं वाराही ऐं इन्द्राणी ऐं चामुण्डा अधः महा
लक्ष्मीः ऊर्ध्वं ततः चतुरस्त्रस्य पश्चिमादि द्वारच
तुष्टयेषु २ द्रां सर्वसंक्षोभिणी श्रीपा० पू० २ द्रीं स
र्वविद्राविणी क्लीं सर्वाकर्षिणी ब्लूं सर्ववशं

क्षोभिणी

करी वायव्यादिकोणचतुष्टयेषु ३ सः सर्वोन्मा
दिनीमुद्रा क्रों महांकुशा ह्सखफ्रें खेचरी ह्
सौः सर्वबीजत्रयः ऐं योनिमुद्राश्रीपा० पू० अंधे
ऐं क्लीं सौः त्रिखण्डा सम्पूर्णचक्रे त्रैलोक्यमोहन
चतुरस्रचक्राय नमः चक्राग्रे अं आं सौः त्रिपुरा
श्रीपा पू० एतस्य दक्षिणे ३ द्रां सर्वसंक्षोभि
णीमुद्रादेव्या वामे ३ अणिमादिश्री चार्वाक
दर्शनाय नमः अत्र त्रैलोक्यमोहनचतुरस्रच
क्रे त्रिपुराचक्रनायकाधिष्ठितेपता अणिमाद्याः
प्रकटयोगिन्यः समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः स
वाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः पूजिताः सन्तर्पि
ताः सन्तु इत्यर्घ्यजलेन मूले देव्यै समर्पयेत् ततो
द्रामिति सर्वसंक्षोभिणीमुद्रां प्रदर्शयेत् ऐं आ
त्मतत्त्वाय स्वाहा क्लीं विद्यातत्त्वाय स्वाहा सौः शि
वतत्त्वाय स्वाहा इति त्रिवारं मध्योदकेन तर्पये
त् षोडशदलेषु पश्चिमदलादारभ्य वामावर्ते
न ३ अं कामाकर्षिणीनित्याकलाश्रीपादु० पू०
एवं सर्वत्र कलापदप्रयोगः तथा चनवरतेषु
रे विलोमेन यजेद्देताः क्रमान्नित्याः कलाः पु
नः ३ आं बुद्ध्याकर्षिणीनित्याकला ३ इं अ
हंकाराकर्षिणी ईं शब्दाकर्षिणी उं स्पर्शाकर्षि
णी ऊं रूपाकर्षिणी ऋं रसाकर्षिणी ॠं गंधा
कर्षिणी ऌं चित्ताकर्षिणी ॡं धैर्याकर्षिणी ओं बीजा
एं स्मृत्याकर्षिणी ऐं नामाकर्षिणी

तं·
सा·
१४५

105

कर्षिणी ऐं आत्माकर्षिणी अं अमृताकर्षिणी
अः शरीराकर्षिणी सर्वत्रकलाप्रयोगाः चक्रा
ग्रे सर्वाशापरिपूरकषोडशदलायनमः ऐं क्लीं
सौः त्रिपुरेश्वरीचक्रनायिकाश्रीपा· पू पतस्मा
दक्षिणोर्ध्वं सर्वद्राविणीश्रीपा· पू· वामेलघि
मासिद्धिश्रीपा· पू वौड्डदर्शनायनमः अत्रसर्वा
शापरिपूरकचक्रेषोडशदलेत्रिपुरेशीचक्र
नायिकाधिष्ठितपत्राः कामाकर्षिण्याद्याग
प्तयोगिन्यः समुद्राद्यत्पादि मूलदेव्यसमर्पयेत्
द्राभितिसर्वविद्राविणीमुद्राप्रदर्शयेऐं आत्म
तत्त्वायस्वाहेतिपूर्ववत् अष्टदलचक्रेपूर्वादि
वत् दलेषुवामावर्तेन [illegible] के ५ अनंगकुसुमादे
वीश्रीपा· पू खं वं ५ अनंगमेखला टं ५ अनंग
मदना तं ५ अनंगमदनातुरा आग्नेयादिकोणे
षु रं पं ५ अनंगरेखा यं रं अनंगवेगिनी वं षं
षंसंहं अनंगाकुशा र [illegible] लं क्षं अनंगमालिनी च
क्राग्रे सर्वसंक्षोभणाष्टदलचक्रायनमः ऐं क्लीं
क्लींसौः त्रिपुरसुन्दरीचक्रनायिकाश्रीपादु·
कापू पतस्मात्दक्षिणे र क्लींसर्वाकर्षिणीमु
द्राश्रीपादुकांपू· वामे र महिमासिद्धिश्रीपा·
पू· त्रिनेत्रकाद्दर्शनायनमः ततः सर्वसंक्षोभ
णाष्टदलचक्रेश्रीत्रिपुरसुन्दरीचक्रनायि·
काधिष्ठितपत्रा अनंगकुसुमाद्यागुप्ततरायो
गिन्यः समुद्राद्यत्पादिमूलदेव्यसमर्पयेत्क्ली

मिति सर्वाकर्षिणींमुद्रांप्रदर्शयेत् ऐंआत्मतत्वा
यस्वाहेत्यादि पूर्ववत् चतुर्दशारचक्राग्रसमा
रभ्यपश्चिमादि दक्षिणांयावत् ३ सर्वसंक्षो
भिणीशक्तिश्रीपा० पू० सर्वविद्राविणी सर्वा
कर्षिणी सर्वाह्लादिनी सर्वसंमोहिनी सर्वस्त
म्भिनी सर्वजृम्भिणी सर्वसत्ववशंकरी सर्वरंज
नी सर्वोन्मादिनी सर्वार्थसाधनी सर्वसम्पत्ति
कारिणी सर्वमंत्रमयी सर्वद्वंद्वक्षयंकरी इति
सर्वत्रचक्राग्रे सर्वसौभाग्यदायकचतुर्दशार
चक्रायनमः हैं ह्क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनीचक्रना
यिकाश्रीपा० पू० पतस्यादक्षिणे ३ ह्लुं सर्वव
शंकरीमुद्राश्रीपा० पू० वामे ३ ईशित्वसिद्धि
श्रीपा० पू० सोहम्मीमांसकदर्शनाध्यानमः
सर्वसौभाग्यदायकचतुर्दशारचक्रे त्रिपुरवासि
नीचक्रनायकाधिष्ठिते एताः सर्वसंक्षोभिण्या
द्याः शाक्तयः संप्रदाययोगिन्यः समुद्रायत्या
दिमूलदेव्यै समर्पयेत् ह्लुं सर्ववशंकरीमुद्रा
प्रदर्श्य ३ ऐं आत्मतत्वायस्वाहेतिपूर्ववत् ब
हिर्दशारचक्रे समारभ्यपश्चिमादिदक्षिणां
ते ३ सर्वसिद्धिप्रदा सर्वसम्पत्प्रदा सर्वप्रियंक
री सर्वमंगलकारिणी सर्वकामप्रदा सर्वदुः
खविमोचिनी सर्वमृत्युप्रशमनी सर्वविघ्ना
विनाशिनी सर्वांगसुन्दरी सर्वसौभाग्यदायि
नीदेवी श्रीपा० पू० सर्वत्रचक्राग्रे सर्वार्थसाध

नं.
मा
१४६

146

कबहिर्दशारचक्रायनमः ह्सैं ह्सकलरीं
ह्सौः त्रिपुरचक्रनायिकाश्रीपा० पू० तस्माद्दक्षि
णे ग्र॰ सः सर्वोन्मादिनीश्रीपा० वामे र॰ वशि
त्वसिद्धि० बालवैदिकदर्शनाभ्यांनमः अत्रस
र्वार्थसाधकबहिर्दशारचक्रे त्रिपुराश्रीचक्रना
यिकाधिष्ठितेपत्नाः सर्वसिद्धिप्रदादेव्यः कुला
लिनीयोगिन्यः समस्तास्त्वदीयमूले देव्येसम
र्पयेत् सः सर्वोन्मादिनीमुद्रांप्रदर्श्य ऐं आत्म
नेस्वायस्वाहेति पूर्ववत् अन्तर्दशारचक्राग्रप
श्चिमादिदक्षिणान्ते च॰ सर्वज्ञा सर्वशक्तिमयी
सर्वैश्वर्यप्रदायिनी सर्वज्ञानमयी सर्वव्याधि
विनाशिनी सर्वाधारस्वरूपिणी सर्वपापहरा
सर्वानन्दमयी सर्वरक्षास्वरूपिणी सर्वेप्सित
प्रदादेवीश्रीपा० पू० सर्वज्ञचक्राग्रे सर्वरक्षाक
रान्तर्दशारचक्रायनमः क्रीं क्लीं ब्लूं त्रिपुरमालि
नी चक्रनायिकाधिष्ठितेपत्नाः सर्वांगायायो
गिन्योनिगर्भयोगिन्यः समस्तास्त्वदीयमूले दे
व्येसमर्पयेत् क्रों महांकुशामुद्रांप्रदर्श्य ऐं आ
त्मनेस्वायस्वाहेति पूर्ववत् अष्टारचक्राग्रात्स
मारभ्यपश्चिमादिदक्षिणान्तेयावत् र॰ अं ए
ह्लें वशिनीवाग्देवताश्रीपा० पू० रे॰ कं प जम्रीं
विमलावा रे॰ वं प हस्कलव्यूं जयिनीवा रे॰
ठं प वपलव यं सर्वेश्वरीवा० रे॰ पं प दम्रीं
कौलिनीवाग्देवता० चक्राग्रे सर्वरोगहराया

रारवक्रायनमः ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धिदा॰
नित्याश्रीपा॰ पू॰ वामे २ भुक्तिमुक्तिसिद्धिश्री
पा॰ पू॰ २ त्रैलवदर्पणायनमः अग्रसर्वरोगा॰
हरे हारचक्रे त्रिपुरासिद्धिचक्रनायिकायैवि
मेयतावत्रिमाद्यायोगिनः समुद्रारतिपादि
मलैर्हिंद्रैः समर्पयेत् हसखेक्ते खेचरीमुद्रां प्र
दर्शयेत् पंचभ्रामनमनायस्वाहे निपूर्ववत त्रिकोण
बाह्ये अग्रतो वामावर्तेन पश्चिमादिदक्षिणां
तेयावत् द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां शां कामे
श्वरकामेश्वरीजृंभणाभ्यांनमः द्रां ५ यां ५। दृंयंसर्वसंमोहनाय।
क्लीं सर्वस्तंभनाय कामेश्वरकामेश्वरीयन्त्रे
नमः द्रां ५ यां ५ श्रों ह्रीं वशीकरणाय कामे
श्वरकामेश्वरीपदं [illegible] प्रायनमः द्रां ५ यां
क्लीं सर्वस्तम्भनाय कामेश्वरकामेश्वरीं अंकुश्या
यनमः ततस्त्रिकोणाग्रे दक्षिणोत्तरेषु मूल
वाग्भवबीजमुद्धार्य अग्निचक्रे कामगिरीपीठा
ये मित्रेशनाथात्मके रुद्रात्मशक्तिकामेश्वरी
श्रीपा॰ पू॰ कामराजमुद्धार्य सूर्यचक्रे पूर्णगि
रिपीठे षष्ठीशनाथात्मके ब्रह्मात्मशक्तिभ
गमालिनीदेवीश्रीपा॰ पू॰ चक्राग्रे सर्वसि
द्धिप्रदायिचक्रायनमः ह्सौं हसकलरीं हस
सौः त्रिपुराम्बानित्याश्रीपा॰ पू॰ एतस्माद्दक्षि
णे हसौः बीजमुद्धार्य श्रीपा॰ पू॰ वामे रक्षाप्राप्ति
श्रीपा॰ पू॰ प्राकारदर्पणायनमः अग्रसर्वसिद्धि

नं०
सा०
१५८

द्धिप्रदाय चक्रे बाणचापविभूषितोंतराले त्रि
पुराख्या चक्रनायिकाधिष्ठिते पत्राः कामेश्व
र्याद्याश्च त्रिखण्डसायोनिमुद्राः समुद्रा इत्यादि मू
लदेव्यै समर्पयेत् ह्रीः बीजमुद्रा प्रदर्शयेत्
श्रीमन्नाथाय स्वाहेति पूर्ववत् । ततो बैन्दवे
चक्रे मूलमन्त्रान्ते श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी नित्या
श्रीपा० पू० इति त्रिः संपूज्य चक्राग्रे सर्वानन्द
मये बैन्दवचक्राय नमः मूलमन्त्रान्ते श्रीम
हात्रिपुरसुन्दरी श्री चक्रनायिका पू० पत्रा
स्यादन्तिकोणे योनिमुद्रा श्रीपा० पू० वामेश्व
रि सिद्धि श्रीपा० पू० मोदसिद्धि श्रीपा० पू० श्री
वरदर्शनाय नमः षष्ठानवचक्रेश्वरे बीडंश्च
लिनयासी रक्ते वै लबमेव च पाकं षष्ठं च
वितेयं चक्रे षट्दर्शनात्मकं रुद्रयामले पि
वन्द्र श्रीबीजमेदं बालि वैषाद्यपाक्षदम् बै
न्दवं पीठमेदं वमनश्रीमौनमुद्राने वैसबा
ह्रिद्धमांसमध्यशाकं समीलिनम् इत्युक्त्वा
ष्यानेषु षट्दर्शनपूजा अत्र सर्वानन्दमयी
चक्रे परब्रह्मस्वरूपिणी परापरमयी श
मि महात्रिपुरसुन्दरी समस्तनायिका समस्ताप्रि
यसमस्तचक्रनायिकाधिष्ठिते त्रैलोक्यमोह
नसर्वाशापरिपूरकसर्वसंक्षोभकसर्वसौभा
ग्यदायकसर्वार्थसाधकसर्वरक्षाकरसर्वरो
गहरसर्वसिद्धिप्रदश्रीचक्रसमुन्मीलिनसम

लप्रकटगुप्ततरसम्प्रदायकुलकौलिनीनिग
र्भातिरहस्यातिरहस्यसमस्तयोगिनीपरिवृ
तत्रिपुरात्रिपुरेशी त्रिपुरसुन्दरी त्रिपुरवासि
नीत्रिपुराश्री त्रिपुरमालिनी त्रिपुरासिद्धात्रि
पुराम्बाचक्रनायिकाबिन्दुवरणकमलश्री
महात्रिपुरसुन्दरीनित्यादेवीसर्वचक्रेश्वरीस
र्वमन्त्रेश्वरीसर्वपीठेश्वरीसर्वकामेश्वरीसर्व
नवेश्वरी सर्ववीरेश्वरीत्रैलोक्यमोहिनीजग
दुत्पत्तिमातृकासर्वचक्रमयीतच्चक्रनायि
कासहिताः समुद्राः ससिद्धयः सवाहनाः
सपरिवाराःसायुधाः सर्वोपचारैः श्रीमहा
त्रिपुरसुन्दरीपरापराख्याः संपूजितास्तर्पि
ताः सन्तु इति विशेषार्घोदकाद्व्रतउद
केः प्रदानदेव्या वामहस्तेन समर्पयेत् ततो
नवमुद्राः प्रदर्श्य ऐं आत्मने नमः यस्वाहेत्या
दिना पूर्ववत्त्रिरर्घोदकेन तर्पयेत् ततो गं
धपुष्पधूपदीपनमःस्वाहादीन्दत्वा ऐं इति बंठा
नादयन् मूलमन्त्रार्घ्यं धूपदीपादिनैवेद्यां
ते निवेदयेत् ततो नित्यहोमं कुर्यात् परि
सिच्याग्नौ मूलं आत्मने स्वाहेति पंचकं द
द्यात् ततः षडङ्गेनाहुतिषट्कं दद्यात् त
तः स्ववामे त्रिकोणं सवृत्तं चतुरस्रं ऐं ह्रीं
श्रीं व्यापकमण्डलाय नमः अर्घ्यान्नं पूर्णमलि
ले स्थापयेत् तत्र भागन्नम् विधाय ठकलाव

ने॰
सा॰
१४८

148

णमन्त्रेदद्याद्बलिं ततः ॐ ह्रीं सर्वविघ्नकृद्भ्यः स
र्वभूतेभ्यो हुं स्वाहेति सामान्यार्घ्योदकेन दद्या
त न्नमुद्रां प्रदर्शयेत् ततो वटुकादिभ्यो बलिं द
द्यात् ईशानवह्निनिरृतिवायुकोणेषु त्रिको
णवृत्तमण्डलानि कृत्वा तेषु वं वटुकनाथाय
नमः यां योगिनीभ्यो नमः क्षां क्षेत्रपालाय नमः
गां गणपतये नमः इति संपूज्य तेषु द्रव्यभरि
तपात्राणि निक्षिप्य बलिं दद्यात् एह्येहि देवी
पुत्र वटुकनाथेति मन्त्रेण वटुकनाथाय बलिं
दद्यात् वामांगुष्ठानामिकायोगेन मुद्रां प्रदर्श
येत् ऊर्ध्वब्रह्माण्डतो वा दिवि गगनतले भूत
ले निस्तले वा पाताले वातले वा सलिलपवनयो
र्यत्र कुत्र स्थिता वा क्षेत्रपीठोपपीठादिषु च कृ
तपदा धूपदीपादिकेन प्रीता देव्यः सदा नः
शुभबलिविधिना पान्तु वीरेन्द्रवन्द्याः यां यो
गिनीभ्यः स्वाहेति सर्वयोगिनीभ्यो हुं फट् स्वा
हेति वानेन बलिं दद्यात् वामहस्तांगुष्ठतर्ज
नीमध्यमानामाभियोग्याकारेण मुद्रां प्रदर्श
येत् क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं क्षः स्थानक्षेत्रपाल धूप
पादिसहितं बलिं गृह्ण २ स्वाहा इत्यनेन क्षे
त्रपालबलिं हरेत् वाममुष्टिस्तर्जनीमालां कृ
त्वा मुद्रां प्रदर्शयेत् भैरवीविद्यायामन्त्रस्तत्र
यकर्मकर्तव्यम सर्वैतेनैवा सर्वभूतबलिः तेजो
रूप प्रदद्याद्वटुकादीनां यः पूजयति वा एकां।

शनावविफलानस्यदेवीशापः प्रजायते ततो
देव्यैश्चाचमनीयादिकं दत्त्वा सुवासितं ताम्बू
लं दद्यात् ततो प्यारात्रिकं दद्यात् यथा सुव
र्णकांस्यादिरचितभाजने ॐ ऊमादिनाष्टदले
विलिख्य नत्वकर्पूरवर्त्या घृतपूरितान् ष्टदले
षोडशदीपान्मूलात्मनयेत्पिष्टकादिरचितं च
न्वेदीपं समत्स्यकोपरि स्थापयेत् ह्रीं श्रीं स्लूं क्लूं
स्लें स्लें क्लें ह्रीं श्रीं इति मंत्रेणावतनपात्रमभ्यर्च्यं
ततस्तं मामसत्कोनमस्त्स्वनववाराभ्रीराजये
न तथावत्तानार्णवे आरात्रिकामतः ऊर्ध्वा
सर्वकामार्थसिद्धये सौवर्णेराजते कांस्यस्था
ले कपरमेश्वरि ॐ ऊमेनलिखित्वा यवसंपत्रं
मनोहरम् वेंद्रद्रूपं वर्णं कृत्वा नन्वयेमल
कैर्भाव दीपमेकं विनिर्दिश्य वस्तपत्रपुरी
पकम यवगोधूममुद्गादिरचितो शर्करा
क्तनान् वरुकाद्दिनशोभाभिः शोभितान्घृ
तपूरितान् अभिमंत्र्यमहेशानि रत्नैश्चर्यो
त्तनोपराम श्रीबीजेनचपराबीजसंलिख्यव
रवीराणि गमोचमलनापश्चादिन्द्रस्याः ॐ
मनाः स्रिये वामकर्णसमायुक्तोनादबिंदु
समन्विताः बीजपंचकमेतत्तु पंचरत्नानि
स्मरेत् पूर्वबीजविलोमेन रत्नेश्वरीयं नवाद
री ततो मूलमुच्चार्य समस्तवक्रवक्रेशायुता
ने रचितवान्मके आरात्रिकामिमां रचितचक्र

ते॰
सा॰
१४९

मुद्राश्च वश्यितेति नत्वा विसर्जनं तेन कर्मसमाप
येत् इति श्रीविद्यापद्धतिः श्रीगणेशाय न
मः प्रवक्ष्ये चेटिकां वक्ष्ये सर्वकामफलप्रदां
यस्याः प्रसादमात्रेण सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्
अपुत्रो लभते पुत्रं दरिद्रो धनमाप्नुयात् कवि
त्वं च लक्ष्मीपाण्डित्वं लभते नात्र संशयः अथ प्रव
क्ष्यामि चेटिकामंत्रः तत्र विद्याक्रमारे लक्ष्मीं ल॰
ज्जां ततो मायां मायां जौं द्वादशिकामपि वज्रे॰
वैरोचनीये हूं मायै फट् स्वाहा इत्यष्टने मंत्रो
यं वांछितप्रदः अत्र लज्जापदं कामराजपदं
न यात्र अत्र लज्जापदे देविकामराजे विभा
व्यते महाकालमते श्रीकंमंत्रोद्धारे प्रभाव
हं कामाद्यां वाग्भवाद्यं च मायाद्यां वाज
पेन्मधीः लक्ष्म्याद्यां वाजपेद्विद्यां चतुर्वर्ग
फलप्रदाम् पूर्वमायापदे देविकामराजं प्र
नयते इति पाठे पूर्वमायापदे लक्ष्मीबीजं
मन्यते अस्यार्थो नापि रूपाविरोधः स्यात् अ
स्यां कामबीजं च मते सर्वत्र लज्जाबीजं भुवने
श्रीपरम् तत्रैव वान्तं वह्निसमायुक्तं रवि॰
बिंदुविभूषितम् लक्ष्मीबीजमिति श्रीकंस
र्वकामार्थसिद्धिदम् वामाक्षिवह्निसंयुक्तं
बिन्दुनादविभूषितम् शिवबीजं महेश्वानि
लंकाबीजं महादाहनम् ईशानमहत्स्वपुराणि
बीजं सबिंदुकं नादविभूषितं च सर्वकामकं॰

परितः प्रकल्प्य मायां वदंती महनी षिणात्मान्
दादशाक्षरवर्णास्याद्ग्रादबिंदुविभूषितम् वा-
ग्भवंबीजमित्युक्तं सर्ववाक्यविशुद्धये इतिमंत्र
वन्हिबीजमाद्यायोनाद्यं सर्वत्रमायापदं कूर्चंपरम्
शयंनपदः समीचीनः अस्यपूजा प्रातः कृत्वा
दिकं कृत्वा मंत्राचमनं कुर्यात् तद्यथा लक्ष्मीमा
याकूर्चबीजैस्त्रिभिः पीत्वा स साधकः वाग्भवे
नोष्ठौ संस्पृश्य मायाभ्यां वह्निस्तजेत् कूर्चेन
नालयेत्प्राणौ यभिर्मंत्रैश्च विन्यसेत् श्रीमाया
कूर्चवाक्काम त्रिपुटा भगवर्णकैः कामेका
लौ कृपाभ्यां च नालनासादि श्रोत्रयोः नाभि
हृत्स्तनकं चांसौ स्पृष्ट्वा प्रभु भवेत्क्षणात् श्रा
वर्ण्येव छिन्नमस्तावत्स्मरेत् प्रपश्यति ततः प्रा
णायामं तं कर्म विधाय षोढान्यासं कुर्यात्
मंत्रषोढां ततः कुर्यात् त्रैलोक्यवशकारिणीम्
श्रीबालात्रिपुटायोनिः प्रसादप्रणवस्तथा
कालीवदं कूर्चः कामकलाकूर्चास्त्रकैः क्रमा
न् षोडशीमन्त्रवर्णैश्च स्वरैः षड्गाद्यादशी
पभिर्मंत्रैर्मंत्रवर्णान्येषु स्थानेषु विन्यसेत् प
षाब्रलस्वरूपाहि बीजषोडशप्रकीर्तिता श्रणा
श्रन्यामासामैवेवन्नदेहाभवंति हि सर्वैश्चर्य
श्रुनाशिलिपिनीवन्मकाद्यान्नाहृतः ततश्चापादि
न्यासं कुर्यात् तद्यथा शिरसि भैरवऋषये न
मः मुखे सम्राट्छन्दसे नमः हृदि पिप्पलंडवे दि

ने.
मा.
१५.

150

कार्यदेवतायैनमः गुह्ये ह्रौंबीजायनमः पाद-
योः स्वाहाशक्तयेनमः ततःकरन्यासे श्रां
खड्गायहृदयायस्वाहा इतिकनीयसोः ईं
सुखड्गायशिरसेस्वाहेति पवित्रांगुल्योः ऊं
वज्रशिखायैस्वाहामध्यमयोः ऐंपाशायकव-
चायस्वाहातर्जन्योः ऐंअंकुशायनेत्रत्रयायस्वा-
हा अंगुष्ठयोः अः सुरासुरदारणायअस्त्रायफट्
स्वाहाकरतलपृष्ठयोः एवंहृदयादिषु तद्वा-
क्यैर्भैरवतंत्रे उक्तेसर्वमाकारंबिन्दुलांछित
मस्तकम् खड्गायहृदयायेति स्वाहायुक्तंक-
नीयसि ईकारंचततोदेविकोटिवंद्यसमन्वितं
सुखड्गायततोवाच्यंशिरसेतदनंतरम् स्वाहा
युक्तंततोवाच्यंपवित्रांगुलिसंयुतम् ऊकारंच
ततोवाच्यंबिंदुलांछितमस्तकम् श्रीवज्रा-
यततोयुक्तंशिखायैवैततःपरम् स्वाहांतम-
ध्यमायांचविन्यसेत्तदनंतरम् मात्राद्वादशीका
पाशंविन्यसेच्चततःपरम् स्वाहांतंविन्यसेत्तं
तर्जन्यांतदनंतरम् ऐंकारंचततोदेविवांकुशंवै-
तदनंतरम् नेत्रत्रयायस्वाहांतमंगुष्ठकारयोर्द्व-
योः अंकारंचविसर्गांतंनामदारादरसंयुनाम
अमदारायसंयुक्तमस्त्रायेतिततःपरम् फट्व
रसमायुक्तंविन्यसेत्करयोर्द्वयोः हृदिमूर्ध्निशि
खायांनकवचेनेत्रमंडले यावदस्त्रंचक्रादिद्व
विदिक्षुवषण्णाक्रमम् ततोमूलेनमस्तकादि

पादपर्यंतं त्रिवारं स्पृशेत् ततो ध्यानम् सुनाभौ
नीरजे ध्यायेद् ऊर्ध्वं विकसितं सितम् तन्मध्ये को
णमध्ये तु मंडलं वह्नेरो विषः जपाकुसुमसंका
शं रक्तवर्णाण्डसन्निभाम् रजस्सत्त्वतमोयोगा
योनिमंडलमंडितम् मध्ये तं तां महादेवीं सूर्या
कोटिसमप्रभाम् छिन्नमस्तां करे वामे धारयंतीं
समस्तकम् प्रसारितमुखीं भीमां लेलिहानाग्रजि
ह्विकाम् पिबंतीं रौधिरीं धारां निजकण्ठविनि
र्गताम् विकीर्णकेशपाशांश्च नानापुष्पसमा
न्विताम् दक्षिणे च करे कर्त्रीं मुण्डमालाविभूषि
ताम् दिगंबरां महाघोरां प्रत्यालीढपदे स्थिताम्
अस्थिमालाधरां देवीं नागयज्ञोपवीतिनीम् र
तिकामोपविष्टां च सदा ध्यायेत मंत्रिणः सदा
षोडशवर्षीयां पीनोन्नतपयोधराम् विपरीत
रतस्थां च ध्यायेद् इति मनोभवौ वर्णिनीडाकि
नीश्चैके वामदक्षिणयोगतः नागयज्ञोपवी
ताढ्यां ज्वालां तेजोमयीमिव प्रत्यालीढपदां दे
वीं मुक्तकेशीं दिगम्बराम् सदा द्वादशवर्षीया
मस्थिमालाविभूषिताम् डाकिनीं वामपार्श्वे
तु कल्पसूर्यानलोपमाम् विद्युज्जटां त्रिनयनां
दंतपंक्तिबलाकिनीम् दंष्ट्राकरालवदनां पी
नोन्नतपयोधराम् महादेवीं महाघोरां मुक्तकेशीं
दिगम्बराम् लेलिहानां महाजिह्वां मुण्डमाला
विभूषिताम् करस्थितकपालेन भीषणेनातिभी

तं.
ला.
१५१

151

षणाम् ओं ठों नित्यमाणानां ध्यायेद्देवीं वि
वस्त्राणिः पिवंती मिवतेनमखेनेतिशेषः तथा
समस्तकेसरवपं रक्तधाराभिपूरितम् लल्लजि
ह्वं महाभीमं पश्यंतं वामभुजेन तथा इति भैरवीतंत्रे
एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्यता वक्ष्ये अर्घस्थापनं कुर्या
त् अस्याः पूजायंत्रम् त्रिकोणं विसर्गदेन मा
ध्ये मंडलत्रयम् तन्मध्ये विलिखेद्योनिं तद्बहि
समवृत्तम् बहिः षट्दलं पद्मं भूबिंबत्रितयं पुः
नः कूर्चबीजं लिखेन्मध्ये त्रिकोणे फट्समन्वि
तम् यद्वा तत्रान्योक्तयंत्रे वा ततः पीठपूजा आ
धारशक्तये कूर्माय अनंताय पृथिव्यै रत्नद्वी
पाय कल्पवृक्षाय तस्य अधः स्वर्णसिंहाय आनं
दकन्दाय संविन्नालाय सर्वतत्त्वात्मकपद्माय
संसत्त्वाय रं रजसे तं तमसे आं आत्मने अं अंतरा
त्मने पं परमात्मने ह्रीं ज्ञानात्मने पद्ममध्ये रति
कामाभ्यां रतिकामोपरि वज्रवैरोचनीये हि
एहि २ गृह्ण २ मम सिद्धिं देहि २ मम शत्रू
न्नाशय २ करालिके हुं फट् स्वाहा इति पीठमं
त्रः सर्वत्र प्रणवादि नमोऽन्तेन पूजयेत् ततः पू
र्ववद्ध्यानावाहयेत् यथा सर्वसिद्धिवर्णनीये
सर्वसिद्धिडाकिनीये वज्रवैरोचनीये इहागच्छ
इहागच्छ ...मंत्रमुच्चार्य इह तिष्ठ २ इह सन्निधेहि
इह सन्निधत्स्व २ इत्यनेनावाह्य ओं ह्रीं क्रों हूं स
तिमं त्राणप्राणप्रतिष्ठां कृत्वा ओं वज्रायस्वा

हा हृदयायनमः इत्यादिना षडंगानि विन्यस्य या
थाशक्ति पूजां कृत्वा बलिं दद्यात् तद्यथा वम्
वैरोचनीये देहि २ एहि २ गृह्ण २ इमं बलिं
मम सिद्धिं देहि २ करालिके हुं फट् स्वाहेति
मंत्रेण तस्या दक्षिणे ॐ ह्रीं वर्णिन्यै नमः वामे
ॐ डाकिन्यै नमः ततो देव्याग्रे षडंगानि सं
पूज्य दक्षिणे ॐ शं विनियकाय नमः वामे ॐ प
मनि धयेनमः पूर्वादि दिक्षु लक्ष्मी लज्जा मा
याः वाणीं च पूजयेत् विदिक्षु ब्रह्मविष्णु रु
द्रेश्वरान् पूजयेत् मध्ये सदाशिवं सर्वत्र प्रण
वादिनमोन्तेन पूजयेत् ततः पुष्पांजलिं दत्वा
वरणपूजामारभेत प्रथमं श्रीभास्करवायमध्ये दि
क्षु ॐ ओं विरूपाय स्वाहा हृदयायनमः इति ष
डंगानि पूजयेत् अष्टपत्रेषु पूर्वादिक्रमेण ॐ
डाकिन्यै स्वाहा वर्णिन्यै स्वाहा एवं डाकिन्यै
महाभैरव्यै भवान्यै इंद्राण्यै पिंगलाक्ष्यै संहा
रिण्यै पद्ममध्ये ॐ हुं फट् नमः स्वाहा नमः देव्या
दक्षिणे सम्राट् स्कन्दसेनमः उमरेश्वरवा
णीभ्यो नमः पुनर्दक्षिणे ॐ बीजप्राकिभ्यो
नमः पत्राग्रेषु पूर्वादिक्रमेण ॐ ब्राह्मीमा
हेश्वरी कौमारी वैष्णवी वाराही इंद्राणी
चामुण्डा महालक्ष्मी प्रणवादिनमोन्तेन पू
जयेत् ततस्तत्र दिक्षु ॐ हुं करालाय नमः ॐ हं
विकरालाय नमः ॐ हं अनिकरालाय नमः

तं. ॐ ह्रूं महाकपालाय नमः ततो धूपादि विसर्ज
सा. नान्तं कर्म क्षमापयेत् अस्याः पुरश्चरणं लक्ष
१५२ जपः सिद्धविद्यानाम् मन्त्रान्तरम् भुवनीं प्री
कामबीजं कूर्चबीजं च वाग्भवम् भवते प्री कू
र्चबीजं वाग्भवं ततः परम् वज्रवैरोचनीये ह्रूं
फट् स्वाहा च ततः परम् यथा ॐ ह्रीं क्लीं ह्रूं ऐं ह्रीं
ह्रूं वज्रवैरोचनीये ह्रूं फट् स्वाहा अस्याः पूजा
प्रकारः प्रातः कृत्यादि न्यासपूजादिकं बा
उग्रीववद्बोध्यम् मन्त्रान्तरम् हृल्लेखां मदनं
कूर्चं वाग्भवं कूर्चमेव च अस्त्रान्तं छिन्नमस्ता
या महाविद्या प्रकीर्तिता अस्यास्तु सदृशी
विद्या जगत्स्वपि न दृश्यते षड्वर्णोऽयं म
मनुः साक्षान्मोक्षदो नात्र संशयः
यथा ॐ ह्रीं क्लीं ह्रूं ऐं ह्रूं फट् अस्या ध्यानमहं व
दे स्फुरत्पद्मकमलानने ध्यानम् प्रत्याली
ढपदां सदैव दधतीं छिन्नं शिरः कर्त्रिकां दि
गम्बरां स्वकबन्धप्रोत्थितासृग्धारां पिबन्तीं
मुदा नागाबद्धशिरोमणिं त्रिनयनां हृद्यु
त्पलालंकृतां रत्यासक्तमनोभवोपरि दृढां
ध्यायेज्जपासन्निभाम् दक्षे चातिसितां विमु
क्तचिकुरां कर्त्रीं तथा कर्परं हस्ताभ्यां दधतीं
रजोगुणभुवां नाम्नापि सा वर्णिनी देव्याछि
न्नकबन्धतः पतदसृग्धारां पिबन्तीं मुदा नागा
बद्धशिरोमणिं मनुविदा ध्येयं सदा सा सुरैः

152

वामे कमलं तत्रैव तथैव दर्यंती खेड्गां तथा कर्प
रं प्रत्यालीढपदां कबंधविगलद्रक्तं पिबंती
मदा सैषा या प्रलये समस्तभुवनं भोक्तुं क्षमा
तामसी शक्तिः सापि परापरा भगवती नाम्ना
परा डाकिनी अस्याः पूजादिकं सर्वं षोडशी
वद्बोद्धव्यम् तारं लज्जा द्वयं वज्रवैरोचनीये हूं
फट् स्वाहा ओं ह्रीं क्लीं वज्रवैरोचनीये हूं फट्
स्वाहा अस्याः पूजादिकं सर्वं षोडशीवद्बोद्
धव्यम् मंत्रो नरम् विपरीतं त्वप्युनं बिंडनाद्यु
क्तेन नः प्रिये एकाक्षरी महाविद्या त्रैलोक्य
क्षोभकारिणी मरीचिं प्रकारः ठठांतैषाम
हाविद्या त्रैलोक्यमोहकारिणी ताराद्यंता
भवेदेषा चतुर्वर्गफलप्रदा वज्रवैरोचनीये
वक्लीं वर्णयुग्मं स फट् ठठः तारं ऐषा महावि
द्या सर्वतेजोपहारिणी द्वदांतं षोडशीवि
द्या प्रकाशमाह ओं ह्रीं क्लीं वज्रवैरोचनीये हूं
फट् स्वाहा ओं वज्रवैरोचनीये हूं हूं फट् ठठः
नष्या सर्वप्रयत्नेन सर्वोपास्या च षोडशी ल
क्ष्मीबीजादिका चैषा सर्वैश्वर्यप्रदायिनी ल
ज्जाद्या स्वर्गभूनागयोषिदाकर्षणोपमा क्ली
बीजाद्या सर्वजंतूनां महापातकनाशिनी वाग्भ
वाद्याय दा देवी वाग्मीशत्वप्रदायिनी एषा
न षोडशीविद्या विद्या समदर्पणादरी श्री
बीजपूरिता सा च लक्ष्मी हृदि कदरी सदा लज्ज

ते॰
सा॰
१५२

153

यापुष्टिनाविद्यात्रैलोक्याकर्षिणीपरा ह्रूंचैवना-
पुटितासर्वपापिनांपापहारिणी वाग्बीजपुटि
ताचैषाकामिनामिष्टप्रदायिनी चतुर्विधेतिवि-
द्येषाप्रियेसमदृशावरी एषाविद्यामहाविद्या
भुक्तिमुक्तिकरीसदा कमलाभुवनीशाभ्यांकू
र्चबीजेसरस्वती वज्रवैरोचनीयेचपूर्वबीजा-
वाश्रयेत फट्स्वाहांतानामहाविद्याचतुर्वर्गप्रद
दायिका श्रींह्रींहूंऐंवज्रवैरोचनीयेश्रींह्रींहूंफट्
स्वाहा १८ नाराद्येकोनविंशार्णोब्रह्मविद्या
स्वरूपिणी ऐंश्रींह्रींहूंऐंवज्रवैरोचनीयेश्रींह्रीं
हूंऐंफट्स्वाहा एतेविद्येसमेदेवि भुक्तिमुक्ति
प्रदेशुभे लक्ष्म्यादिपुटितापूर्वंरंध्रवेदाब्दीभि
र्वेत वज्रबीजमहाविद्याचतुर्वर्गफलप्रदा प्र
णवाद्याद्यक्षराहिभोगमोक्षकरीसदा विद्यां
तरंप्रवक्ष्यामिमायावधानावधारय हूंह्रोंक्रूं
र्चवाग्बीजेवज्रवैरोचनीयेह्रूंफट्स्वाहा क्रींहूं
ऐंवज्रवैरोचनीयेहूंफट्स्वाहा महाविद्याच
तुर्दशार्णाद्वीमता सर्वैश्वर्यप्रदाचैषासर्वमोह
नकारिणी भुवनीश्रीत्रितयंचवाग्बीजंप्रण
वेमनम वज्रवैरोचनीयेचहूंफट्स्वाहान्तता-
परा चतुर्दशाक्षरीचैषाचतुर्वर्गफलप्रदा ए
षाविद्यामहाविद्यानमस्यपुत्रविनाशिनी ने
त्रांतेरमाकामकलयालज्जावाग्बीजेवज्रवैप
दम रोचनीयेलज्जाहूंमतंस्वाहासमविना १

यें साधोऽस्य श्रीं श्रीं क्रां सर्वकामफलप्रदा कथि
तास्स कला विद्या ख्याता स्मारतेगाः शुभाः यथा
श्रीं क्लीं ह्रीं ऐं वज्रवैरोचनीयें ह्रीं ह्रीं फट् स्वाहा
श्रीमान् खेषिभैरवो हं नाम्नाविकोयभूपतिः स
म्राट्कन्दो देवतावक्ति च्छिन्नमस्ता प्रकीर्तिता
षट्दीर्घभाक्स्वरेणैव प्रणवाद्येन सम्मरी ख
ड्गानि चरठाना निषड्गानि प्रकल्पयेत् ना
तिदेशादिके चासां ताः प्रसिद्धाः स्वाहाहैः स
कलेषु ववर्णेषु सकलेषाश्रमेषुव श्रुतिमेषु
ववर्णेषु भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी प्रणवायाव
याविद्याप्युड्डायान समीरिता अस्याश्चैववि
येषांयं योषिच्छ्रेस्स समापयेत् डाकिनीसाम
वैव डाकिनीभिः प्रजायते पतिहीना पुत्रही
नायया सा सिद्धयोगिनी इति ते कथितं मंत्र
रहस्यमीविलं प्रिये अतिविहृतं योगेण भक्त्या
दासोऽस्मि ते प्रिये पतासांध्यानादिके षोड्षा
वौवत्त इति च्छिन्नमस्ताप्रकरणम् ॐ नमो
देवी भैरवीतंत्रे अथ वक्ष्ये महाविद्याः कालि-
कायाः सद्दलेभाः यासां विज्ञानमात्रेणैव
मसैकाभवेन्नरः नात्र चिन्त विशुद्धिः स्यान्नारि
मिद्धादिहृष्टणाम् नवाप्युयासमवाङ्कलेसमया
समयादिकम् न चित्तमयवाङ्कसंकायक्ले
मामेकरेनव यपनोविंतयेन्मंत्री सर्वं कार्यसम
हिदम् नस्यहस्तेमदेवाशिस्सर्वसिद्धिर्नसंशयः

तं· सा· १५४

154

गद्यपद्यमयीवाणीसभायोन्तस्यजायते नस्य
दर्शनमात्रेणवादिनोनिष्प्रभामताः एतानो
पिबत्रासवंलभतेकिंपरेजनाः वह्निःशैत्यन्त
लत्तम्भगतिस्तेभविवस्वतः दिवारात्रिव्रत
यंचवशीकंर्त्तत्वमोभवेत् अनेनचभजनेदेव्या
गणैवेडलेभनरः अथकालीमंत्राः भद्रका
लीतंत्रे कामत्रयंवह्निसंस्थं रतिबिन्दुसमन्वितं
कूर्चयुगंमत्तयालज्जायुगलेनदनेनतस्म(?) दक्षि
णेकालिकेचेति पूर्वंबीजानिचोच्चरेत् अनेन
ह्रीवधूद्वयासहियाराज्ञीप्रकीर्तिता अस्याः पू
जा प्रातःकृत्यादिकंकृत्वामंत्राचमनंकुर्यात्
तत्राचमनंभैरवीतंत्रे कालिकाभिहितविधा
नाकाल्यादिभिरुपस्पृशेत् हाभ्यामष्ठौवि
कृत्स्नत्वथैकेनवालयेत्करम् मारवग्राणौद्(?)
णश्रोत्रनाभ्युरस्कभुजान्स्पृशेत् आचमेप्वं
भवेत्कालीवत्सरान्तेप्रपश्यति तद्यथा क्रीं
क्रींक्रीं इतित्रिराचमेत् ॐभद्रकाल्यैनमः इति
कोर्ध्वंदा[illegible]नमः इतिवह्निरुन्मृजेत् ॐकु
लायैनमः इतिकरेक्षालयेत् ॐकुरुकुल्लायै
नमोमुखे ॐविरोधिन्यैनमः दक्षिणनासा
या ॐविप्रचित्तायैनमोवामनासायां ॐउ
ग्रायैनमः ॐउग्रप्रभायैनमः इतिनेत्रयोः
ॐदीप्तायैनमः ॐनीलायैनमः इतिश्रोत्रयोः
ॐघनायैनमः नाभौ ॐबलाकायैनमोवा

हृषि ओंमात्रायैनमः पृष्ठे ओंमद्रायैनमः ओं
सितायैनमः अंसयोः इतिमंत्रावमननम् ततः
प्रातः कृत्यादिभूतशुद्ध्यंतेकर्मविधायमाया
बीजेनयथाविधिप्राणायामांतंकर्मकृत्वाऋ
ष्यादिन्यासंकुर्यात् तद्यथा अस्यमंत्रस्यभैरव
ऋषिः उष्णिक्छन्दः दक्षिणाकालिकादे
वता क्रींबीजं हूंशक्तिः क्रींकीलकम् पुरुषा
र्थसिद्ध्यर्थेविनियोगः तथाचकालीक्रमे
कीलकंपाद्यवर्णास्याश्चतुर्वर्गफलप्रदम्
तद्यथा शिरसिभैरवऋषयेनमः मुखेउ
ष्णिक्छन्दसेनमः हृदिदक्षिणाकालिकायै
देवतायैनमः गुह्येक्रींबीजायनमः पादयोः
हूंशक्तयेनमः सर्वांगेक्रींकीलकायनमः ।
ततःकरांगन्यासौ तदुक्तंकालीतंत्रे अंगन्या
सकरन्यासौ यथावदभिधीयते भैरवोऽ
स्यऋषिः प्रोक्तउष्णिक्छन्दउदाहृतम् दे
वताकालिकाप्रोक्ताकालिकाबीजंतुबीजकम्
षड्दीर्घभाजबीजेनप्रणवाद्येनकल्पयेत्त
ति तद्यथा ओंक्रांअंगुष्ठाभ्यांनमः ओंक्रांहृदया
यनमः इत्यादि ततोवर्णन्यासः अंआंइंईंउंऊं
ऋंॠंलृंलॄंनमःइतिहृदये एंऐंओंऔंअंअः कं
खंगंघंङंनमोदक्षिणबाहौ चंछंजंझंञं टंठं
डंढंणंनमोवामबाहौ तंथंदंधंनं पंफंबंभंमं
मोदक्षिणपादे यंरंलंवं शंषंसंहंळंक्षंनमोवा

नं.
मा
१५५

155

मध्यादे विद्रूपाद्यमनेन सबिन्दुरेष न्यासः यथा वी
जं तंत्रे अभ्यां नमो हृदये विन्यसेदित्यादि काली
तंत्रे पुनर्निर्बिन्दुः अत्राद्यमादि हृदयादिस्पृ
शेत् अथ षोढान्यासः तत्र कंकालीतंत्रे केव
लोमातृकाकृता मातृकान्तरं सपुटाम् मातृ
कापुटितेनान्तरं न्यसेत् साधकसत्तमः श्रीबीज
पुटितो नानुमातृकापुटितो नतत् कामेन
पुटितो देवीकामेन संपुटितं न्यसेत् ततः प्रा
क्तिपुटान्न्यसेल्लोमप्राक्तिं च तत्पुटां न्यसेत् ह्रीं हं हे
व पुनर्मस्ताऽऽ ऋ ॠ ऌ ॡ च पूर्ववत् मूलेन
पुटितो देवीनस्पुटमंत्रमेवव अनुलोमविलो
मेन न्यस्तामंत्रं यथाविधि मूलेन ... ने
ऊर्ध्वाद्यापकेन दत्तेनराम् यथा पूर्वकामपु
टितो नत्पुटित कामे पूर्वप्राक्तिपुटितो नत्पु
टितो प्राक्तिं च न्यसेत् ह्रीं हयं ऋ ॠ ऌ ॡ पू
र्ववदिति नत्मंत्र पुटितो प्राक्तिं च न्यसेन्मा
तृकोन्यस्ता मातृकापुटितं मंत्रम् पुनरनु
लोमविलोमेन केवलमंत्रमातृका न्यासेनेवि
न्यस्य मूलेनाङ्गं न्यस्य तेन व्यापकं कुर्यात् अ
ये न्यासस्तारा या अपि कार्यः तत्स्तेन उग्रता
या अयं षोढा प्रकीर्तितम् तारयोः कालिका
यास्तु न्यासो व्याप्त्वा सर्वथा परा एतस्मिन्न्यासव
तोऽस्य सर्वपापं प्रणश्यति ततस्तत्वन्यासः मा
यया मूलत्रिविभागं विधाय प्रथममात्मतत्त्वे

ॐ आत्मतत्त्वाय स्वाहेति पादादिनाभिपर्यन्तं द्विती
यखण्डान्ते ॐ विद्यातत्त्वाय स्वाहेति नाभ्यादिहृ
दयान्तम् तृतीयखण्डान्ते ॐ शिवतत्त्वाय स्वाहे
ति हृदयादिशिरःपर्यन्तम् तदुक्तं स्वतन्त्रतन्त्रे मू
लविद्यात्रिखण्डान्ते प्रणवाद्यैर्यथाविधि आत्म
विद्याशिवैस्तत्त्वैस्तत्त्वन्याससमाचरेत् अथ बीज
न्यासः तदुक्तं कुमारीकल्पे ब्रह्मरन्ध्रे भ्रुवोर्मध्ये
ललाटे नाभिदेशके गुह्ये वक्त्रे च सर्वाङ्गे सप्तबी
जान्क्रमान्न्यसेत् तद्यथा आद्यबीजं ब्रह्मरन्ध्रे द्वि
तीयं भ्रूमध्ये तृतीयं ललाटे चतुर्थं नाभौ पंचमं गु
ह्ये षष्ठं वक्त्रे सप्तमं बीजं सर्वाङ्गे एतत्त्रयं कामप्र
करालवदनां घोरां मुक्तकेशीं चतुर्भुजाम् दक्षि
णां कालिकां दिव्यां मुण्डमालाविभूषितां स
द्यश्छिन्नशिरःखड्गवामाधोर्ध्वकराम्बुजाम्
अभयं वरदं चैव दक्षिणाधोर्ध्वपाणिकाम् महा
मेघप्रभां श्यामां तथैव च दिगम्बराम् कण्ठाव
सक्तमुण्डालीगलद्रुधिरचर्चिताम् कर्णावतं
सतानीतशवयुग्मभयानकाम् घोरदंष्ट्रां करा
लास्यां पीनोन्नतपयोधराम् शवा
नां करसंघातैः कृतकाञ्चीं हसन्मुखीम् सृक्कि
द्वयगलद्रक्तधाराविस्फुरिताननाम् घोररा
वां महारौद्रीं श्मशानालयवासिनीम् बाला
र्कमण्डलाकारलोचनत्रितयान्विताम् दन्तुरां
दक्षिणां नित्यां मुक्तालम्बिकचोच्चयाम् इत्यादि

नं.
मा.
१५६

156

शिवरूपमहादेवहृदयोपरिसंस्थिताम् शिवा
भिर्घोररावाभिश्चतुर्दिक्षुसमन्वितम् महाका
लेन सार्धं तामुपविष्टां रतातुराम् सुखप्रसन्न
वदनां स्मेराननसरोरुहाम् एवं संचिन्तयेत्का
लीं श्मशानालयवासिनीम् इति ध्यानम् आ
युग्मेति घोरबाणावतंसेति प्रेतकर्णविभूषि
तेति सद्यःकृत्तपदिस्मयुक्तबाणाकर्णविभूषिता
मिति च विगतानां किशोराणां हतकर्णावतं
सिनीति दर्शनात् भयप्रपातः इति ध्यात्वा मा
नसैः संपूज्यार्घ्यस्थापनं ऊर्ध्वं सव्यामे भूमौ त्रि
गर्भं त्रिकोणं कैर्णविलिख्यार्घ्यपात्रं संस्थाप्य अस्त्रे
न प्रक्षाल्य तादिनाधारादिपात्रमापूर्य गन्धादि
कं कृत्वा गंगोदेव्यादिनातीर्थमावाह्य रं वह्निम
ण्डलाय दशकलात्मने नमः इति जलेन संपूज्य आ
धारे अं सूर्यमण्डलाय द्वादशकलात्मने नमः
शं उं सोममण्डलाय षोडशकलात्मने नमः इ
ति जलेन संपूज्य ओं ह्रां हृदयाय नमः ओं ह्रीं शिरसे
स्वाहा ओं ह्रूं शिखायै वषट् ओं ह्रैं कवचाय हुम्
इति षडीशामस्तवाप्रेक्ष नेत्रे ओं ह्रौं नेत्रत्रयाय वौ
षट् वक्त्रदिक्षु ओं ह्रः अस्त्राय फट् तदुपरि मंत्रं
दशधा ध्यानमावाहनमुद्रया मूर्ती कृत्वा त्रिशरणं संरक्ष्य
भिनिनी यानि मूलेन पदगन्धपनजलं किंचिन्नोदके णी
प्रपात्रेभिनिक्षिप्य मूलेनेनैवोदकेनात्मानं पूजो
पकरणानि चाभ्युक्ष्य पीठपूजामारभेत अथ पीठपूजा

यंत्रम् आदौ बिन्दुसंवीतं भुवनेशीं च विलि-
ख्य तत्त्रिकोणेन ह्रां ह्रीं त्रिकोणं च तत्पंच
तमष्टदलं पुनर्हृत्तेनैव च तद्बाह्ये लकं भूपुरं हं च वि
लिखेत् कुमारीकल्पे पीठपूजा ततः पश्चाद
धारशक्तिपूर्वकम् प्रकृतिं कमठं चैव शेषं च
पीतं चैव च सुधाम्बुधिं मणिद्वीपं चिंतामणि
गृहं तथा श्मशानं पारिजातं च तन्मूले रत्नवे
दिकां तस्योपरि मनोः पीठं मध्ये साधकसत्त
मः वन्हिदिक्षु मुनीन्द्रं वांछावामरणका
ने ततः पीठस्याग्रादिकोणे धर्मज्ञानवै
राग्यैश्वर्याः ततः पूर्वादिदिक्षु अधर्माज्ञाना
वैराग्यानैश्वर्याणि मध्ये पद्मं सप्तपात्रं च तद्वये ह
दिके देनस्यापरं सूर्यसोमं महेश्वरि वैश्वान
रं तथा सत्वं रजश्चैव तमस्तथा आत्मानं चैव वि
द्यात्मशक्तिहृत्कमलं न्यसेत् ततआधारशक्त्या
दि ह्रीं तात्मने नमः इत्यंते संपूज्य केसरेषु पू
र्वादितः इच्छाज्ञानक्रियाश्चैव कामिनी काम
दायिनी रती रतिप्रियानंदा मध्ये चैव मनोन्मनी
सर्वं च गणावाहिन मौनेन पूजयेत् तदुपरि ॐ
परायै नमः ॐ अपरायै परापरायै ह्सौः सदा
शिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः ततः पुनर्ध्या
त्वा श्यमंजलावानीय मूलमंत्रकल्पितमूर्तौ
वावाहयेत् देवि भक्तिसुलभे परिवारसमा
न्विते यावत्पूजयिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरा भव

तं॰
सा॰
१५०

157

ततो मूलमुच्चार्य अमुकदेवीहावह २ इहति
ष्ठ २ इह सन्निधेहि २ इह सन्निधत्स्व २ ततो
ह्रूमित्यवगुण्ठनमन्त्रैः सकलीकृत्य धेनुमु
द्रयामृतीकृत्य परमीकरणमुद्रया परमी
कृत्य भूतिन्याकर्षिणीयोनिमुद्राः प्रदर्श्य
प्राणप्रतिष्ठां विधाय मूलेन पाद्यादिभिः पू
जयेत् मूलमुच्चार्य एतत्पाद्यममुकदेव्यै नमः
एवं स्वधमर्घ्यं स्वाहा इदमाचमनीयं स्वधा एष
गन्धो नमः एतानि पुष्पाणि वौषट् ततो मूले
न पंचपुष्पाञ्जलीन्विधाय धूपदीपौ दद्यात् त
द्यथा वनस्पतीति मन्त्रं पठित्वा मूलमुच्चार्य ए
ष धूपो नमः दीपमन्त्रस्तु स्वप्रकाशेत्यादि मूल
मुच्चार्य एष दीपो नमः ततो घण्टां पूजयेत्
ॐ जयध्वनिमन्त्रमातः स्वाहेति घण्टां वादया
मीत्येवं धूपं दद्यात् दक्षिणपार्श्वे दीपं दद्यात् ततो
मूलेन पुष्पाञ्जलित्रयं दद्यात् यथाशक्ति नैवे
द्यं दद्यात् ततश्चावरणपूजां दद्यात् श्रीचक्र
के देवि आवरणानि पूजयामीत्याज्ञां गृहीत्वा
केसरेष्वग्निकोणे ह्रां हृदयाय नमः ईशाने
ह्रीं शिरसे स्वाहा नैरृते ह्रूं शिखायै वषट् वा
यव्ये ह्रैं कवचाय हुम् अग्रे ह्रौं नेत्रत्रयाय वौ
षट् दिक्षु ॐ ह्रः अस्त्राय फट् ततो बहिः ष
ट्कोणे ॐ काल्यै नमः ॐ कपालिन्यै नमः ॐ कु
ल्लायै नमः ॐ कुरुकुल्लायै नमः ॐ विरोधिन्यै

मः ॐ विप्रचित्तायै नमः ॐ उग्रायै नमः ॐ उग्र
प्रभायै नमः ॐ दीप्तायै नमः इति प्रथमत्र्यस्रे
ॐ नीलायै नमः ॐ घनायै नमः ॐ बलाकायै
नमः इति द्वितीयत्र्यस्रे ॐ मात्रायै नमः ॐ मु
द्रायै नमः ॐ मितायै नमः इति तृतीयत्र्यस्रे
सर्वाः श्यामाः असिकरा मुण्डमालाविभूषणाः
तर्जनीं वामहस्तेन धारयन्त्यः शुचिस्मिताः दि
गम्बरा हसन्मुख्यः स्वस्वभर्तृसमन्विताः इति ध्या
त्वा श्मशानवासिनीं मन्त्रेन पूजयेत् ततो ऽष्टपत्रेषु पू
र्वादिक्रमेण ॐ ब्राह्म्यै नमः ॐ नारायण्यै नमः
ॐ माहेश्वर्यै नमः ॐ चामुण्डायै नमः ॐ कौमा
र्यै नमः ॐ अपराजितायै नमः ॐ वाराह्यै नमः
ॐ शिवदूत्यै नमः एता गन्धादिभिः संपूज्य मू
लेन पुष्पाञ्जलित्रयं दद्यात् ततः पाद्यादिना म
हाकालं पूजयेत् तथा च कुमारीतन्त्रे देव्या म
द्दक्षिणे भागे महाकालं प्रपूजयेत् हूं हौं यां रां
लां वां क्रां क्रों महाकालभैरव सर्वविघ्नान्नाश
य २ ह्रीं श्रीं फट् स्वाहा इत्यनेन पाद्यादिभिः
संपूज्य विसर्जयित्वा मूलेन देवीं पञ्चोपचारैः सं
पूजयेत् ततः प्राणायामं कृत्वा कामकलां वि
भाव्य शिरसि गुरुं हृदि देवीं ध्यायन् यथाशक्ति
नमाकौ पुनः प्राणायामं कृत्वा गुह्यातिगुह्यगोप्त्रीत्या
दिना जपं देव्या वामहस्ते समर्पयेत् ततः प्राणा
समर्पणं कुर्यात् ततः स्तुत्वा प्रदक्षिणीकृत्याङ्गं

नं.
स्तो.
१५८

गपूर्णामेकुर्यात् श्रीजगन्मंगलानामकवचंप
ठेत् ततस्त्रावरणोदेवतादेव्यंगेविलाप्यसंहार
मुद्रयामकदेवित्मस्तेतिविसर्जयेत्ततोगः पुष्पे
णसार्धंसहयारोपयेत् तत्रैवेयंकिंचित् ॐ
उच्छिष्टचाण्डालिन्यैनमः इत्येशान्यांदिशिदद्या
च्छेषंशिष्येभ्योदत्वाकिंचित्स्वीकृत्यपादोदकंपी
त्वानिर्माल्यंविधृत्ययथेष्टंविहरेत् इति मूल
नाविद्याताभिमंत्रितेपुष्पंचन्दनेष्टत्वात्रैलो
क्यंवशमानयेत् सर्वसिद्धियुतोऽप्यन्तेभैरवो
भवेत्समेवत् अस्यपुरश्चरणंलक्षद्वयजपः
तत्रत्रोक्रमः तथाचाकालीतंत्रे लक्षमेकं
पेठिद्दारुविषाशीदिवाशुचिः अशुचिर्वि
तेतोरात्रौलक्षमेकंतथैव दशांशंहोममये
वंत्रीतर्पयेदभिषेचयेत् इतिसम्प्रदायः व
ल्लितस्तुस्मारीतंत्रे लक्षमेकंजपेद्धान्वि
ष्णासीदिवाशुचिः रात्रौताम्बूलपूरास्यः श
य्यायांलक्षमानतः एवंलक्षद्वयंजप्त्वादशां
शंहोमंकुर्यात् इतिरहस्यार्थः रात्रौतत्रप्र
मेयायांमत्सीयपञ्चहस्तवधि लिङ्गायालिङ्ग
मंत्रात्रिशेषंजपेन्नित्य हिजानीतांतसर्वंसो
दिवाविधिरिहोच्यते मुद्रालग्नसत्याश्रोके
रात्रौविप्रमहाफलम् इति अथमंत्रभेदाः
वर्णाद्यंवह्निसंयुक्तं रतिबिन्दुसमन्वितम् प
कारादामहामंत्रः सर्वकामफलप्रदः त्रिपुरा

णात्वविशेषेणासर्वप्राणहृत्प्रबोधिका अस्य
पूजा ध्यानः कृत्वादिप्राणायामांते विधाय
पूर्वोक्तऋषिछन्दोदेवताविन्यस्य वर्णान्यासं
विधायकरांगन्यासौ कुर्यात् तद्यथा ॐ क्रां
अंगुष्ठाभ्यां नमः ॐ क्रां हृदयाय नमः इत्यादि
क्रमेण तथाचवीरतंत्रे दीर्घषट्कयुजाद्येन
प्रणवाद्येन कल्पयेत् षडंगानि मंत्रोस्य जा
तियुक्तेन देशतः अस्य सर्वं पूर्ववत् अनयोः
पुरश्चरणे लक्षजपः तथाच निबंधरतंत्रे
पूर्वध्यात्वा जपेन्मंत्रं लक्षमेकं विधानतः तद्
शांशं विधानेन होमयेत्साधकोत्तमः मंत्रा
न्तरम् मायाहंहं कूर्चयुग्ममैन्द्रांतं मदनत्रय
म मायाबिन्दुहीशयुक्तं दक्षिणे कालिके पदं
संहारक्रमयोगेन बीजसप्तकमुद्धरेत् एकं
विंशार्णो ह्ययं मंत्रः स्ताराद्यः कालिकामनुः ई
दृशोनः समीपम् उद्धारेफकल्पद्योः तथाच
तंत्रे मायाक्रोधौ त्रयः कामाविलतार रतिसंयु
ताः बिन्दुयुक्ता महेशानि सम्बोधनमद्भुतम्
सप्तबीजानि संहारैः स्वाहान्तः प्रणवादिकः
तथा प्रणवहंहं कूर्चद्वयं निजबीजत्रयं दक्षि
णे कालिके निजबीजत्रयं कूर्चद्वयं मायाद्वा
यम एकविंशार्णात्मकः अस्य पूजादिकं दक्षि
णावत् पुरश्चरणे लक्षजपः होमलक्षदशांशः
स्वाहान्त अत्रयो विशेषस्तद्धोमं त्रजकः विना

ते॰
सा॰
१५९

159

प्रणवं देवेशि सिद्धा विंशत्यक्षरो मनुः विंशत्य-
क्षरो महाविद्या स्वाहा प्रणववर्जिता ध्यानपू-
जादिकं सर्वं दक्षिणावत्प्रचारयेत् प्रणवं पू-
र्वमुद्धृत्य हल्लेखाबीजमुद्धरेत् रतिरवं सम-
द्धृत्य सपंचमभगान्वितम् हृदयेन समायुक्ता
विद्यार्त्तोः प्रकीर्त्तिता रतिबीजं निजबीजं त-
थाकूर्चमणडानंत्रे त्याद्याकालिकायान्त
हाविंशाक्षररूपिणी इतिकवचे प्रतिपादि-
तम् तेन प्रणवो माया निजबीजे पपंचममेका
दशायुक्तं वह्निवल्लभा अस्य पूजा प्राणःका-
न्यादि प्रणायामान्तं कर्मसमाप्य ऋष्यादि-
न्यासं कुर्यात् अस्य मंत्रस्य भैरव ऋषिः विराट्
छन्दः सिद्धकालीब्रह्मरूपा भुवनेश्वरी देव-
ता निजबीजं लज्जाबीजं शक्तिः वर्णन्यास-
करांगन्यासौ दक्षिणावत् ध्यानम् खड्गो-
द्भिन्नेन्दुबिम्बास्रवदमृतजरसाप्लावितांगी त्रि-
नेत्रा सव्ये पाणौ कपालं गलदसृजम थोत्-
त्केवैरीपिवेना दिग्वस्त्राबद्धकांचीमणिम-
यमकुटारोपराती दोमजिह्वा पायान्नीलोत्प-
लाभा रविशशिविलसत्कुण्डली लीढपाद
एवं ध्यात्वा पूजादिकं दक्षिणावत्कार्यम् पु-
रश्चरणमेकविंशतिसहस्रजपः तदुक्तं का-
लिकातंत्रे जपेद्विंशतिसाहस्रं सहस्रैकेन त-
र्पणम् होमयेन रस्यं शोनस मरुपुष्पेणमंत्रवि

न प्रकाशेतरं विस्मरेत मूलबीजं ततो माया
लज्जाबीजं ततः परम् महाविद्या महाकाली
महाकालेन भाषिता वर्गाद्यं वह्निसंयुक्तं रति
बिन्दुसमन्वितम् एतत्त्रयं वह्निवल्लभा मूलत्र
यं फट् वह्निवल्लभा त्रिजबीजत्रयं पुनर्लाय
ग्निवल्लभा वाग्बीजं नमो मूलबीजं पुनर्दक्षि
कालिकायै वह्निवल्लभा एतासां पूजाप्रयोगः
प्रातः कृत्वादि प्राणायामान्ते विधाय ऋष्यादि
न्यासं कुर्यात् अस्य मन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिऋषिः
पंक्तिश्छन्दः श्रीकालिका देवता नयथा शि
रसि दक्षिणामूर्तिऋषये नमः मुखे पंक्तिश्छ
न्दसे नमः हृदि श्रीकालिकादेवतायै नमः त
तो ध्यानम् चतुर्भुजां कृष्णवर्णां मुण्डमाला
विभूषिताम् खड्गं च दक्षिणे पाणौ बिभ्र
तीन्दीवरद्वयम् कर्त्रीं च कर्परं चैव क्रमाद्वामे
न बिभ्रती। द्यां लिखन्तीं जटामेकां बिभ्रती।
शिरसा द्वयीम् मुण्डमालापरां शीर्षे ग्रीवा
यामपि चापराम् वक्षसा नागहारं च बिभ्रती
दन्तैलीबला हस्सवद्धयं रां कटौ काञ्चीमाग्गि।
नमस्मनिता वामपादं शिवहृदि संस्थाप्य द
क्षिणापरम् विलाप्य सिंहपृष्ठे तु लेलिहाना
शिवं स्वयम् साट्टहासां महाघोरां शवयुक्तो
रवीक्षणाम् अन्यत्सर्वं दक्षिणावत्कार्यम्
असाः प्रत्यङ्गालद्वयम् अस्याः सांवर्णों

ने.
सा.
१६.

160

लवनपः नेउक्तंतत्रैव लदहृयंतमेविद्याप्र
श्रवणोकर्मणि अन्यासांवर्णानांलदेवपदिते
पमयोनिना क्रींक्रींक्रींदक्षिणेकालिके
स्वाहा निजबीजेकूर्च्चंमायादक्षिणेकालि
केवह्निवल्लभा क्रींहूंह्रींदक्षिणेकालिकेफ
ट् मूलबीजहृदयम् कूर्च्चंहृदयम् लज्जाहृदयम्
दक्षिणेकालिके पूर्ववद्बीजानिवह्निवल्लभा
अस्यपूजा प्राणायामादिध्यानःकल्पान्तंवि
धायऋष्यादिन्यासेकर्मविधाय षड्दक्षि
णामूर्तेर्ऋषिः पंक्तिश्छन्दः श्रीदक्षिणेका
लिकादेवता अन्यसर्वपूजादिकंदक्षिणाव
त्कार्यं निजबीजेवह्निवल्लभा अस्यभैरवऋ
षिः अन्यत्पूर्ववत् निजबीजंलज्जादक्षिणे
कालिकेहृदयम् मूलबीजंकूर्च्चबीजंनि
जबीजंवह्निवल्लभा नैजबीजहृदयंकूर्च्चंबी
जहृदयंलज्जाहृदयम् वह्निवल्लभा मूलबीजं
कूर्च्चंलज्जावह्निसुन्दरी मूलत्रयंकूर्च्चयुग्मं
लज्जायुग्मंवह्निवल्लभा मूलबीजेदक्षिणेका
लिकेवह्निवल्लभा निजबीजंकूर्च्चंलज्जापुन
स्तान्येवहृदयम् मूलहृदयंकूर्च्चहृदयंमायाहृ
दयंपुनस्तान्येववह्निवल्लभा मूलत्रयंकूर्च्चंहृ
दयंपुनस्तान्येववह्निवल्लभा हृदयंवाग्भवंप्र
लहृदयंकालिकायैहृदयम् एतासामृष्यादि
कंन्यासंपूजादिकंदक्षिणावत्कुर्यात् अप्रा

णेन्दलजपः एतासां पूजाविधिं वै कालीतंत्रे श्रा॥
दौ त्रिकोणं विन्यसेत् त्रिकोणं तद्बहिर्लिखेत् ततो
वै विलिखेत् श्री त्रिकोणत्रयमुत्तमम् ततोष्ट
दलं समालिख्य लिखेद् षट्दलं ततः वृत्तं विलिख्य
विधिवत् लिखेद् भूपुरमेककम् कुमारीकल्पे मा
ययावैर्द्वे वह्नेर्बीजं मायाविभूषितम् पंचति
कोणपात्रे मुण्डमालायाम् ताम्रपात्रे कपाले
वा श्मशानकाष्ठनिर्मिते घृतिभौमदिने वापि
पुरीरसजसंभवे हरणिरूप्यवलोहे वा चक्रं का॥
र्यं विधानतः एतासां विद्यानां प्रमाणे विष्णुसा
रे अथ पंचादशी विद्यां स्मरणे कमलानने प्र
जापतिं समुद्धृत्य वह्निस्थां भूषितं ततः शिवे वन्हधू॥
सरसंयुक्तं सर्वतंत्रसमन्वितम् बीजत्रयं क्रमेणो
वनं दंती वह्नि संदरी पंचादशी महाविद्या कथि
ता पंचयोनिना षडदशी महाकाली वक्ष्या॥
मि स्मरणपार्वति बीजत्रयं समुद्धृत्य त्र्यक्षरमंत्रं॥
समद्देशेन वह्निजायावधिः प्रोक्ता विद्या त्रैलो
क्यमोहिनी अष्टादशी महाविद्या कथ्यते स्म॥
रणपार्वति बीजत्रयं क्रमेणैव पुनर्बीजत्रयं व
धौः साहान्ता कथिता ह्येषा विद्या चतुर्वर्गफले
प्रदा एकादशाक्षरी विद्या कथ्यते स्मरणपा
र्वति वाग्भवं हृदयं पश्चाद्धस्त्यारूढं प्रजापतिं
वन्हर्थस्वरसंयुक्तं नादबिन्दुविभूषितम् हिय
णावनतः हन्तारेखं च कालिकापदम् साहान्ता

कथिताविद्याप्रियेचैकादशाक्षरी ऋषिःस्वा-
दक्षिणामूर्तिश्छन्दःपंक्तिरुदाहृतम् परात्पर
तराशक्तिःकालिकादेवतास्मृता एकादशाक्ष
रीविद्याकालिकायाःसुदुर्लभा लक्षद्वयंजपे
द्विद्यापुरश्चरणकर्मणि अन्यासांवर्णलक्षंस्या
त्कथितंपरमयोगिना अन्यासामप्येकपंचादशी
प्रभृतीनां अथध्यानम् चतुर्भुजांकृष्णवा-
र्णांभिन्नादि मूलबीजेनतेनामायालज्जाबीजेन
नःपरम् दक्षिणेकालिकेचेतितद्देवह्रींसुंदरी
एकादशाक्षरीकालीचतुर्वर्गफलप्रदा कव
चंमूलबीजाद्यन्तंतीभुवनेश्वरी दक्षिणेका
लिकेचेति अष्टांतासमुदीरिता अथापरांप्रव
क्ष्यामिविद्यांविख्यातवर्णिकाम् यस्याःप्रसा
दमात्रेणभवेद्भूमिपुरन्दरः मूलबीजद्वयंकू
र्चात्ततःकूर्चद्वयंपठेत् लज्जाद्वयंसमुद्धृत्यसम्
च्चेनैवद्वयम् सर्वंचस्तनेथाबीजान्तेचव
ह्निसुन्दरी ऋषिःस्याद्दक्षिणामूर्तिःपंक्तिश्छ
न्दउदाहृतम् देवताकथितासद्भिःकालीद-
क्षिणापूर्विका तथापरांप्रवक्ष्यामिविद्यांतां-
भुवनेश्वरीम् निजबीजंसमुद्धृत्यतंतीवह्नि
सुन्दरीम् भैरवोस्याऋषिःप्रोक्तःसर्वतंत्रसमन्वि
तः अष्टाक्षरीतथाप्रोक्तासर्वतंत्रेषुगोपिता नि
जबीजद्वयंकूर्चयुगंलज्जायुगंततः स्वाहांताक
थिताकालीसर्वकर्मफलप्रदा निजंकूर्चंतथा

लज्जानंदंतीवह्निसुन्दरी पंचाक्षरीमहाविद्या
पंचवक्त्रऋषिः स्मृतः नवाक्षरीमहाविद्या
ऐं एं ह्रीं कमलानने निजबीजत्रयं कूर्चयुग्मं
लज्जायुगं ततः स्वाहांता कथिता विद्या सर्वैश्व
र्यदायकरी अथवाष्टाक्षरी विद्या ऐं एं श्री
कमलानने निजबीजं ततः कूर्चं ततो मायांस
मुद्धरेत् पुनस्तान्येव बीजानि स्वाहांतां मो
क्षदायिनी अथ पंचदशाक्षरी मिदं प्राग्वस
मन्वितम् मूलद्वयं कूर्चयुगं ततो मायांस
मुद्धरेत् पुनस्तान्येव बीजानि तदंतीवह्निसुं
दरी चतुर्दशाक्षरी विद्या चतुर्वर्गफलप्रदा
मूलद्वयं समुद्धृत्य रतिवह्निसमन्वितम् नाद
बिन्दुसमायुक्तं लज्जां कूर्चद्वयं ततः पुनः क्र
मेणा चोद्धृत्य वह्निजायावधिर्मनुः षोडशी
यं समाख्याता विद्या कल्पद्रुमोपमा माया
न्ते वै हृद्वयं वाग्भवं देवि निजबीजयुगं ततः ।
कालिकायै ततस्त्रींकानंदंते वह्निसुन्दरी तं
त्रिनेत्रे नमः पाशांकुशौ हृद्ये यां फट् स्वाहा का
लिकालिके ह्रीं चैतन्यरूपं काली मनुः पंच
दशाक्षरः अस्याः प्रसादाल्लभते जपः परा
संपूजनेनैव हृद्विलासो वरेश्वरि अथ गु
ह्यकाली तत्र विस्तारे अत्रवक्ष्ये महेश्वरा
नि विद्यां सर्वफलप्रदाम् चतुर्वर्गप्रदामा
त्मा महापानक नाशिनी सर्वसिद्धिप्रदानि

तं. सा. १६२

162

स्याद्भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी गुह्यकालीमहावि
द्या त्रैलोक्येऽपि दुर्लभा ईश्वाधिध्रूं ळं वर्म
बीजं रतिबिन्दुसमन्वितम् त्रिगुणं च तथा कूर्च
मीशानं च समुद्धरेत् अष्टस्वरसमायुक्तं नाद
बिन्दुविभूषितम् न हुंसकालिकाश्रीकाग्र
घवादद्वितीयवेदृ सर्वबीजेन पुनः पूर्वक्रमेण
योजयेत्ततः वह्निजायावधिः श्रीकाविद्या
त्रैलोक्यमोहिनी अथवेति गुह्यकाकालि
के गुह्ये द्वितीया मंत्रः कामबीजेन ततः कूर्च
न द्वे ते भुवनेश्वरी गुह्येवृकालिकावाचिन ।
या बीजद्वयं भवेत् स्वाहान्ता कथिता विद्या
सर्वतंत्रेषु गोपिता पश्चात्षोडशी श्रीका च
तुर्वर्गफलप्रदा अस्यार्थः आद्यै निजबीजं कू
र्चं ततो मायां ततः संबोधनपदद्वयम् ततो ।
निजबीजं कूर्चं ततो मायां ततः बीजद्वयम् कू
र्चद्वयं मायाद्वयम् वह्निवल्लभा कामबीज
द्वयं हित्वा भवेद्विद्या चतुर्दशी अस्य मंत्रस्ये
ति शेषः समबीजेन शाक्तं गुह्ये च कालि ।
के पुनः स्वाहान्ताः कथिता विद्या सर्वतंत्रेषु
गोपिता पश्चापि चतुर्दशाक्षरी तथा वास्या
नामादिपदं स्यात्कारद्वितीयपदमाभाष्यमवे
च्चतुर्दशाक्षरी तथा कामबीजं परित्यज्य ।
अथ वा षोडशाक्षरी तेन षोडशाक्षरविद्या
याः कामबीजाभावे पंचदशाक्षरी भवति का

मबीजंसमुद्धृत्यसमुद्धृतंपदद्वयम् पुनः
कामंतदनेव दद्याद्धङ्केवसुन्दरीम् एषान
वात्दशीविद्यागुह्यकालिसमविना दवि
लोपदमाभाष्यभवेद्वियादप्राणादशी एता
सापूजनंतत्रनवैव पूर्ववन्न्यासवर्गोत्तपूर्व
वत्पूजयेच्छिवां पूर्ववज्जपेद्विद्यांसर्वंपू
र्ववदेवहि बलिप्रदानंतथायंत्रंपूर्ववत्परि
कल्पयेत् बलिमंत्रस्तु ह्रीं ह्रीं एह्येहिजग
न्मातर्जगत्तोजननि गृह्ण २ जह २ स्फुर
स्फुर २ सिद्धिं देहि २ हुं फट्स्वाहा ध्य
येवामनमंत्रः ॐ ह्रूं सदाशिवमहाप्रेताय
हाकल्पासनायगुह्यकल्यै हूं नमः भद्रका
ल्यादयो विद्याः कथ्यन्तेसुन्दरि कामं
बीजादिकं सर्वं बीजंपूर्वोपरियजेत् भद्रका
लीनवार्णाड्ना बीजमध्येनियोजयेत् साहा
नाकथिता विद्या विंशत्यर्णात्मिकापरा
वसुवर्णाप्रदा विद्याभद्रकालीश्मशानने स
मबीजंसमुद्धृत्य श्मशानकालिकामता शु
नबीजक्रमेणैव स्वाहान्ता सर्वसिद्धिदा विंश
त्यर्णाधिकाविद्या श्मशानकालिकामता
बीजानि चेशानमेसर्वं महाकालिप्रदेततः स
देनममबीजानिस्वाहान्तासर्वसिद्धिदा विं
शत्यर्णामहाविद्यामहाकाल्याः प्रकीर्तिता
एतासांजपपूजनं च दद्यात्पावन विप्राय कल्पयत् पू

गु.
सा
१६३

163

शइन्द्रादीन्वज्रादींश्च पूजयेत् गरुडस्य पा-
वीठद्वारे विघ्नेशं शिवं सूर्यं गणेशं च पूज-
येत् तथा च भूपुरे लोकपाला: सुवलदक्षि-
णावनहरि: भूपुरे चैव नर्हिद्धपूजयेत्क-
मत: सुधी: विघ्नेशं शिवं तथा सूर्यं गणेशं
पूजयेत्तत: यंत्रन्तु त्रिकोणं चैव षट्कोणं
नवकोणं मनोहरम् त्रिवृत्तं साष्टपत्रं च सं-
किंजल्कसमन्वितम् भूपुरत्रयमारूढं यो-
निमंडलमण्डितम् त्रिपंचारमिदं चक्रं स-
र्वतंत्रसमीरितम् त्रिकोणं त्रिकोणाकार
मित्यर्थ: ध्यानं तु महामेघप्रभां देवीं कृष्ण-
वस्त्रापिधायिनीम् ललज्जिह्वां घोरदंष्ट्रां
कोटराक्षीं हसन्मुखीम् नागहारलतोपेतां
चंद्रार्धकृतशेखराम् घोलिखिंनीजयोमे-
कोले लिहानां शिवं स्वयम् नागयज्ञोप-
वीतां गीं नागशय्यानिषण्णीम् पंचाश-
न्मुण्डसंयुक्तवनमालां महोदरीम् सहस्र
फणसंयुक्तमनंतं शिरसोपरि चतुर्दिक्षु
नागफणावेष्टितां गुह्यकालिकाम् आपी-
डितपदैर्नीलैर्वीसकंकणभूषिताम् अनंत
नागराजेनकृतरत्नकंकणाम् नागेन
वमनाकारकटिसूत्रान्नूपुराम् द्विभुजां
चिंतयेद्देवीं नागयज्ञोपवीतिनीम् नागदे-
हसमारब्धकुण्डलद्युतिमण्डिताम् प्रसन्न

वरदांस्मेरांनवरत्नविभूषिताम् नारदाद्यैः
र्मुनिगणैः सेवितां शिवगेहिनीम् अट्टहा
सां महाभीमां साधकाभीष्टदायिनीम् जटा
मेकां धारयंतीमिति शेषः अनंतं शिरसोप
रि दधतीमिति शेषः गुह्येनानुपलक्षणम्
भुजाद्विकं च दक्षिणे कालीवत्सर्वकार्यम्
इति श्यामाविद्याप्रकरणम् अथ ताराप्रक
रणम् श्रीगणेशाय नमः अथ भेदास्त्व
द्याभिन्नास्त्रिगुणाः सर्वसिद्धिदाः येषां विज्ञा
नमात्रेण जीवन्मुक्तस्तु साधकः कवितां
लभते शुद्धामनर्गलविजृंभिताम् पांडि
त्यं सर्वशास्त्रेषु धनैर्धनपतिर्भवेत् राजद्वारे
सभायां च विवादे व्यवहारके सर्वत्र जयमा
प्नोति बृहस्पतिरिवापरः तथा च मत्स्यसूक्ते
मायाबीजं समुद्धृत्य तकारं वह्निसंयुतम् मा
याबीजसंयुक्तं द्वितीयं बीजमुद्धृतम् हू
र्वबीजं तृतीयं तु फट्कारं तदनंतरम् सम्
णां सिद्धमंत्रस्तु रश्मिपंचकसंयुतम् रश्मि
पंचकं वर्णपंचकमित्यर्थः प्रणवं भिन्नाप
रे लीलायावाक्प्रदा चेति तेन नीलसरस्वती
तारकत्वात्सदा तारा सुखमोक्षप्रदायिनी उ
ग्रापन्नाशिनी यस्मादुग्रतारा प्रकीर्तिता तारा
णां च वशिष्ठाराधिता विद्या न तु प्रीतिप्रफला
यतः अतस्तेनापि मुनिना प्राप्तो दत्तः स्वराक्क

ॐ ह्रीं त्रीं हूं फट् ५
रश्मिपंचकं ॐ

तं॰
सा॰
१६४

164

णः ततः प्रभृति विद्येयं फलदात्रीन कस्यचि
त् वंद्रबीजं त्रपान्तस्थं बीजोपरि नियोजयेत्
ततः प्रभृति विद्येयं वधूरिवयमाहिनी फा-
लिनी सर्वविद्यानां जयनी जयकांक्षिणाम्
विघ्नक्षयकरी विद्या ग्रस्तजन्त्र प्रदायिनी मं
त्रस्य ज्ञानमात्रेण विजयी भुवि जायते एका-
क्षरीकल्पेपि लज्जबीजं वधूबीजं कूर्चबीजं
तथास्त्रिफट् एवं पंचाक्षरी विद्या पंचभूत
प्रकाशिनी वधूबीजं स्त्रीबीजं तथा षोडा-
णान्तनेव वह्निवामादिसंयुतं वंद्रबीजसमा-
मा[illegible] [illegible] वधूबीजमिदं स्मृतम् वंद्रः
सकारः विश्वसारं सतारं च महे एवा निवधू
बीजमिति नीरितम् नीलतंत्रे तारायाः पंचवा-
[illegible] श्रीमन्नीलसरस्वती सर्वभाषामयी वि
शुद्धा सर्वा [illegible] [illegible] महता तारा [illegible] वि
[illegible] समुद्भूतमायाजरमनः परम् प पंच
मसमायुक्तं पंचरश्मिप्रकीर्तितम् जीवनी
मध्यमापश्यन्ती काद्दीनदक्षं तरम् उग्रदर्प
ह्रतोद्यारक्तं देवि प्रकाशितम् एकादी-
क्षा एतेन सर्व [illegible] पापोद्धारः पंचाद
शमाय कृत्यं तंत्रे श्रीबीजाद्या यदा विद्यातं
दाश्री सर्वेनामकी एषैव हि महाविद्या मा
याद्या सकलेश्वरी वाग्भवाद्या यदा सैव विद्या
वागीशानप्रदायिनी विलासकजटावेशाम [illegible]

भक्तिकरीमता नाराक्षरहिता अर्णामहानी
लसरस्वती ॐलिकेयं समाख्याता सर्वतंत्रेषु।
गोपिता एषाक्रमागताश्रामामतभैरवेक
था एषा पंचाक्षरीतदेवाह पंचाक्षरीएकज
टाताराख्याश्रीमन्नीलसरस्वती अक्षरीउग्रता
एवमहानीलसरस्वती ॐहकाव अन्यासां
विद्यानामेकजटादेवताप्रकृतिभाव एता
सांसाधनख्याते नीलतंत्रे एकलिंगेश्मशा
ने वा शून्यागारे चतुष्पथे तत्रख्यातासापयेद्या
गी विद्या त्रिभुवनेश्वरीयु तत्रैव पंचक्रोशा
न्तरे यत्र न लिंगान्तरमीक्षते एकलिंगसमा
ख्याते तत्र सिद्धिरनुत्तमा अन्यत्रापि मंत्रे
देवर्वने वापि निर्जने वा वनमध्ये देवागारेथ
श्मशाने च निर्जने कांतवेश्मनि वीरतंत्रे शून्या
गारे श्मशाने यदि वा पर्वते जनवर्जिते एकलिंगा।
नदीके वा गंगागर्भे गिरौ वा शुचिरमलमतिः स
वेदाभक्तियुक्तः विद्याश्रीनीलवाणी एषाभवन
जनपतिः सर्वशास्त्रार्थवेत्ता देहान्ते योगिन
स्वाः परमसुखपदं ब्रह्मनिर्वाणमेति अथ
पूजाध्यानः कल्पादिकं कर्त्तव्यमत्रावमतं कथी
ने नाराचमतं भैरवीतंत्रे नाराभैरवी लिङ्गिभिः
मीनामायया दालये कमल ह्रीं हूं ॐ हेसा
हे तिलिंगिन्वाबंधयं कुर्यात् ॐ वद वद २ हूं फट्।
साहेतिजलसेकाद्दुर्भिषेशावयेत् ॐ सर्वविघ्ना

ने
मा०
१६५
165

नेत्राय ॥ हुं फट् स्वाहेति नाराचमुद्रया दत्त
प्रदीपेण त्रिविधविघ्नान्निर्यात्य शिवभोमातृः
स्थाद्येन ॐ पवित्रवज्रभूमे हुं फट् स्वाहेति भू
मिमभिमन्त्र्य नवकम्बलकोमल विष्टरायास
नानि यथासाधनामासीर्य ॐ आः सुरेखेव
ज्रेखे हुं फट् स्वाहेति गन्धपुष्पादिनानमम
कंसम्बस्तिकादिक्रमेणानन्तोपविशेत् नवकं
मन्त्र्य तस्मिन् प्रकृ कोमलमासीनो ह्यन्येषु कम्ब
लेषु विष्टरे वा समासीन स्नाययेत् सिद्धिमतः
मासम् कोमलं लक्षणमाहुः श्रीक्रमे पञ्चवर्षा
भ्यन्तरं यत्स्तनबालमवृष्टकम् षण्मासान्
नं यावत् कृष्णमासात् अर्धकम् गर्भच्युतं
ते बालं गर्भोष्टमशुद्धः स्मरम् एतत्कोमलमि
त्याहु विष्टरे कुशादौ वा न यावत् तत्र निरा
मवृष्टकं बालं हीनोपनयनः प्रमान् याम
नः पञ्चमे वर्षे तु मे व कोमलं विदुः पञ्चमे वर्षे
पञ्चमवर्षपूर्णे एकहस्तं छिद्रं संयावत्तु हं
लसमन्ततः विष्टडे वा सने कुर्यात् लंकारम्
नेन बुधः क्रमस्मारयाव्र वर्मापि स्यात् समन्तम
नवकं कमस्मार ह्रीं पञ्चमाशुद्धमित्यादि वि
धे स्वत्वादि कृष्णपात्रप्रान्ते नवकं निर्मा
य नत्र शिवशाणशनिर्णं कुर्यात् ॐकारेश्वाः
रांचेवनत्रोचिनेनः परम हुं फट् स्वाहा वक्
रांसं वसमासने नीरासने नोपविश्य संपूज्या

२.

सनमेवच ॐमणिायपतिमैवज्रिणिामेहाप्रति
ष्ठावेरहा १ हूंफट्स्वाहा इतिवह्निं तिकेरहा
ग्रेथिंवंयपयेत् ॐ श्राः सुरेखिवज्ररेखिहूंफ
ट्स्वाहा इतिव्यापकतयाकायवाक्चित्तेष्ण
पयेत् ॐ पुष्पकेतुराजार्हतेप्रणयनायसमुद्रा-
य ॐ पुष्पेपुष्पेमहापुष्पेसुपुष्पेपुष्पसंभवे
पुष्पवर्षंयावकीर्णेहूंफट्स्वाहेतिपुष्पम-
भिमंत्रयेत् ततः सर्गादिपीठेगोरोचनकुंकु
मादिलिमे श्राः सुरेखेवज्ररेखेहूंफट्नमः
इतिमंत्रेणाग्नेयाग्रवत्रिकोणगर्भाष्टदलप-
द्मंचतुरस्रंचतुर्द्वारात्मकंयंत्रमंडलंपद्म
स्यपूर्वादिदलेमंत्राक्षराणिलिखेत् तथाव
ततः कुलकुंडेनैवपीठंनिर्मायपयत्नतः श्राः
सुरेखिवज्ररेखिहूंफट्स्वाहासमन्वितः मं
त्रेणानेनसंलिखेत्सप्तपत्रंमनोहरम् फेत्का
रैरभिसयानिवेष्टनेनाष्टपत्रंयंत्रपत्रहृत्त्रेलि-
खेत्ततः षट्कोणंसमासाद्यमायापूर्ववदा-
लिखेत् मध्यबीजंद्वितीयेवऊमनुरेखाग्रिमे
फट् मध्येबीजंलिखितारेखांतसृष्टिमथो
श्रेत् द्वितीयेदक्षिणेतारंहूंकारंतारश्रेण
वनात् मध्येकूर्चंभितिमेस्वीयवाकाष्ठ
मध्येषट्कोणाकिंतपद्ममभिलिखेत् तदु
मे षट्कोणान्तर्गतंपद्मंभूबिम्बद्वितयंततः
बंचतुरस्रंचतुर्द्वारंसमंवायंत्रमालिखेत् बीज

ने
सा.
१९९

166

बीजलिखितंतत्पूर्ववत् नीलतंत्रेपि साधकानार्थि
नांविशेषयंत्रमाह व्योमेन्द्रासनाणेकालीक
मवांदुन्दुःस्फुरत्केसरो वर्गोल्लासितपत्रकं दव
हमतीगेहेनसंवेष्टितम् नानाथीभूवर्णोवारि
विलसद्दिक्कोणसंशोभितं यंत्रंनीलतनोःपरं
निगदितंसर्वार्थसिद्धिप्रदम् एवंवायंत्रं सवि।
लिख्यपीठमर्चयेत् तथावज्रमारीकल्पे ततो
यंपात्रंविन्यस्यद्वारपात्रंसमर्चयेत् गांबीजा।
यंगणेशानंवामायंबटुकंतथा क्षांमायंदे।
त्रपालंवयामायांयोगिनीस्तथा पूर्वेवामेद
क्षिणेवपश्चिमेचप्रपूजयेत् तंत्रे तेसर्वेधुवदी
र्घाद्याःशक्तिबीजप्रदस्तराः पीठस्यपूर्वेद्वारि ओं
ओंह्रींगांगणेशायनमः पीठस्यदक्षिणे ओं
ह्रींवांवटुकायनमः पीठस्यपश्चिमे ओंह्रींक्षां
क्षेत्रपालायनमः पीठस्योत्तरे ओंह्रींयांयोगि
नीभ्योनमः ततोमध्येभूतानायनमः कर्महंसा
यनमः तन्मध्येमणिपीठायनमः नानालोका
देभ्योनमः मुनिभ्यः देवेभ्यः बहुमांसास्थिमो
दमानचिताभ्योनमः चतुर्दिक्षु शिवमुण्ड
चितांगारास्थिभ्योनमः सर्वत्रप्रणवादिनमोंते
नयजेत् अष्टदलेषु अग्न्यादि ओंलक्ष्म्यै सरस्वत्यै
रत्यै प्रीत्यै कीर्त्यै कान्त्यै तुष्ट्यै पुष्ट्यै प्रणवादि
नमोन्तेनपूजयेत् तन्मध्ये ह्रींसदाशिवमहा
प्रेतासनायनमः तदंकेसिद्धमासनेते लक्ष्मीःस

रसनी चैव श्रीसिद्धतिः तथैव च कीर्तिकांति
श्च पुष्टिश्च तुष्टिरित्येताः शक्तयः देव्या नीलसर
स्वत्याः पीठशक्तय ईरिताः वीरतंत्रे तन्मध्ये
पूजयेद्देव्यावाहनपूर्वमेव च ततो भूतशुद्धिं
कुर्यात् तथा सांगोपांगानीकारोकृत्वा हंसश्चे
मंत्रेणाकुण्डलिनीजीवात्मानं वैलोम्येन चक्र।
विधातिनच्यानि रुपमार्मणाव वर्त्मना परमेतेन
सिसंयोज्य कुम्भकेन क्रींकारं रक्तवर्णं नाभौ
ध्यात्वा तदुत्थेनाग्निना लिंगशरीरं समस्त स्त्री
कारं पीतवर्णं हृदि विचिंत्य तदुद्भूतेन वायुना
भस्मप्रोत्सार्य रेचकेन हूंकारं श्वेतवर्णं शिर।
सि विचिंत्य तदुद्भूतेनामृतेन तद्भस्मप्लावितं कृ ये।
त्वा समस्तं भगवत्यां व्याप्यिं शरीरमाप्लावत्
तथा च श्रुतिः बहिंशान्तवानि शरीरमिति त
तत्स्वात्मानं भगवत्या येनिर्मलं देवताभेदेन।
ध्यायेत् तस्मिन्विश्वव्यापकेवारिणि आः कू
राङ्कजास्वपंकजं तदुपरि जोंकाराक्षौतम
कजे तदुपरि नीलसंबिम्बं हूंकारं ध्यात्वा हूंबी
तभूतं भिन्नकर्णिकां ध्यायेत् तदुपरि देवतां शु
क्लीं क्रीं स्वाहेत्येकादशवारं जपेत् प्राणप्रति
ष्ठांपि ध्यायेन तदुर्के कें कारेयै मायानाभौ रा
कवर्णं ध्यात्वा तज्जाति वह्निना शुष्कवर्णं।
तमकं देहं दग्धं संचिंतयेत्ततः ह्रीं कारं हृदि।
पीताभं तदुद्भूतेन वायुना भस्मप्रोत्सारणं कृत्वा

ने.
मा.
१६२

167

ललाटे चिंतयेन्मनः हृच्चंद्रमारवर्णाभं तड
हृताब्द्रतेनैव तद्दक्षिणा विचिंतं कृत्वा तदात्मा
नं विचिंतयेत् भूतशुद्धिं विधायेत्थं स्वात्मा।
विश्वं विचिंतयेत् निर्लेपं निर्गुणं शुद्धमा
नंदं देवतामयम् अंतरिक्षेन ततो ध्यायेदाका
शे पंकजम् भूतलेस्योपरि ध्यायेत् ष्टका
र्णिकं तत्पंकजम् तस्योपरि शुन्यं ध्यायेत्तं हूं
कारं नीलसन्निभम् ततो हूंकारं ॐकारं प
रेफकमेकाबीजभूषिताम् खर्वां लंबोदरीं।
भीमां व्याघ्रचर्मावृतां कटौ नवयौवनसंपन्नां
पंचमुद्राविभूषितां चंद्रभेनोललज्जिह्वाम
ह्नाभीमां वरप्रदाम् खड्गकर्तृसमायुक्तस
व्येतरभुजद्वयाम् कपालोत्पलसंयुक्तसव्यपा।
णियुगान्विताम् पिंगोर्ध्वैकजटां ध्यायेन्मौ
लावक्षोभिर्भूषिताम् बालार्कमंडलाका
रलोचनत्रयभूषिताम् ज्वलच्चितामध्य
गतां दंष्ट्राकरालिनीम् सावेशस्मेरवदनां स्त्र्य
लंकारविभूषिताम् विश्वव्यापकतोयान्त श्वे
तापद्मोपरिस्थितामित्यादिना ध्यायेत् पंच
मुद्राविभूषितामिति ललाटे श्वेतास्थिपट्टि
काबंधरूपयान्वित कपालमेचकयान्वितामि
त्यर्थः श्रीशंकराचार्येणाप्युक्तं विचित्रास्थि
मौलललाटो कपालसंचारान्वितां धारयंतमिति
ततः प्राणायामः वामनासापुटेन मूलं चत्वा।

वीरेजमावायुंपूरयेत् ततस्तु नासापुटे पुना
वोद्रुष्मावारेणाकुंभयेत् ततस्तु दक्षिणना
सापुटेनाष्टकावृत्तेनरेचयेत् पुनर्दक्षिण
नापूर्यवामेनरेचयेत् पुनर्वामेनापूर्यदक्षि
णेनरेचयेत् इतिमूलप्राणायामत्रयंभवतित
तऋष्यादिन्यासः शिरसिअक्षोभ्यऋषयेन
मः मुखेबृहतीछन्दसेनमः हृदिश्रीमदेक
जटादेवतायैनमः मूलाधारे ह्रूंबीजायन
मः पादयोः फट्शक्तयेनमः शेषस्थानेषु।
णुश्चायसर्वांगेकीलकायनमः ततोदेवी
रांते अक्षोभ्यऋषिरेतस्याबृहतीछन्दईरि
तः नीलासरस्वतीदेवी त्रिषुलोकेषुगोपिता
ह्रूंबीजमस्यशक्तिःस्यात्सर्वार्थफलप्रदात
तः कालीनेत्रोक्तमातृकान्यासः तथाचोक्तं
अथकालीतथानीलातन्त्रोक्तमातृकान्या।
सेन तथाथा अंआंइंईंउंऊंऋंॠंलृंलॄंएंऐंह
दि ओंऔंअंअः कंखंगंघंङं नमोदक्षभुजे ङंचंछं
जंझंञंटंठं डंढं नमोवामभुजे णंतंथंदंधं
नंपंफंबंभं नमोदक्षिणजंघायां मंयंरंलंवं
शंषंसंहंक्षं नमोवामजंघायां ततः करांग
न्यासौ ह्रींअखिलवाग्रूपिण्यै अंगुष्ठाभ्यां
नमः ह्रींअखिलवाग्रूपिण्यै तर्जनीभ्यांस्वा
हा ह्रूंअखिलवाग्रूपिण्यै मध्यमाभ्यांवषट्
ह्रैंअखिलवाग्रूपिण्यै अनामिकाभ्यांहुं ह्रौं

ह्र॰

एंऐं॰

नं॰
सा॰
१६८
168

रुद्रवाग्रूपिण्यै कनिष्ठाभ्यां वौषट् ह्रः सर्ववाग्रू
पिण्यै करतलकरपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु न
थाचतामधिकृत्य सिद्धसारस्वते अखिलवाग्रूपि
णीं ह्रोंह्य हृदयाय नमो भवेत् अखण्डवाग्रूपिणी
वेति शिरसे वह्निवल्लभा ब्रह्मवाग्रूपिणीमन्त्रकाशि
खायै वौषट् इत्यपि विश्ववाग्रूपिणीं ह्रोंह्य कवचा
यहुं मावदेत् रुद्रवाग्रूपिणी नेत्रत्रयाय वौषडिम
पि सर्ववाग्रूपिणीमन्त्रास्त्राय फडिति स्मरेत् षट्
दीर्घमायया चैव बीजेनैवापि योजयेत् न्यासादि
कुर्यात् अंगुलिनियमस्तु पूर्ववदुक्तः अथ नील
सारस्वतोपदेशे सर्वज्ञैकजटायै अंगुष्ठाभ्यां नमः
ह्रीं तारिण्यै तर्जनीभ्यां स्वाहा हूं वज्रोदके मध्यमाभ्यां
वषट् ह्रैं उग्रजटे अनामिकाभ्यां हुं ह्रौं महाप्रतिसरे
कनिष्ठाभ्यां वौषट् ह्रः पिंगोग्रैकजटे करतलकर
पृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु न्यसेत् तथा चैक
जटामधिकृत्य नीलतन्त्रे बीजेनैकजटायै हृदयं
परिकीर्तितम् तारिण्यै शिरसे तद्वज्रोदके शिखा
ततः उग्रजटे हि कवचं महाप्रतिसरे तथा पिंगोग्रैक
जटे तत्र अस्त्रं परिकीर्तितः षट्दीर्घयामायया
च बीजेनैनाम योजयेत् न्यासादि पूर्ववत् षट्दीर्घ
यामायया च बीजेनैनाम योजयेत् अत्र वर्णन्यासमी
हन्यासौ न लिखितावत्र कुर्यात् तथा चैकेकारि
तीये अंगन्यासकरन्यासौ कुर्यात् तद्वैव केवलम् अन्ये
कमादौ समप्रकृत्यन्यासानि सर्वे हृदयः फलार्थिनानाम

याः षोढान्यासः कर्तव्यः सर्वकालीषोढावत् ततो मू-
लमुच्चार्य शिरआदिपर्यन्तं हृदयादिषु मन्त्रविभक्तिव्या-
पकत्रयं न्यसेत् ततोऽर्घ्यस्थापनम् तद्यथा स्ववामभू-
तले त्रिकोणवृत्तचतुरस्रमण्डलं कृत्वा तेन वपुष्प-
मभ्यर्च्य तत्र साधारं पात्रं निधाय मूलविद्यया जला-
दिना पूर्य मूलाविष्टनमात्रेण जलमधिष्ठाय रक्त-
चन्दनबिल्वपत्राद्यादानादि त्रिदिप्य अर्घ्यस्य
अग्नीषोमसूर्यवायुमध्ये दिक्तत्त्व ह्रौं अखिलवाग्भूपि
लैपे हृदयाय नमः इत्यादि ह्रीं एकजटायै नमः इत्यादि
नाषडंगानि विन्यस्यार्घ्यपात्रे मत्स्यमुद्रयाच्छाद्य मू-
लेन सप्तधा जपेत् दशाङ्कृतेन पवियो देवताभावसि-
द्धये तज्जलं तेजोमयं विभाव्य तज्जलं किंचित् प्रोक्षणी-
पात्रे निक्षिप्य तेनोदकेनात्मानं पूजोपकरणं त्रिर-
भ्युक्ष्य पूजामारभेत् भूतशुद्ध्यनन्तरं वा फेत्कारी-
ये. भूतशुद्धिं विधायेत्यर्घ्यादिस्थापनं चरेत् प्रा-
णायामं ततः कृत्वा ऋष्यादिन्यासमाचरेत् ततः पु-
ष्पांजलिं विन्यस्यात्मभेदेन देवीं ध्यायेत् ततो ध्याने
प्रत्यालीढपदार्पितांघ्रिशवहृद्घोराट्टहासारवा
खड्गेन्दीवरकर्तृखर्परभुजा हुंकारबीजोद्भवा
खर्वा नीलविशालपिंगलजटाजूटैकनागैर्युता जा-
ड्यं न्यस्य कपालके त्रिजगतां हन्त्युग्रतारा स्वयम् प
वं विभाव्य करतलेन हृदि दत्तं रक्तचन्दनमिलिता-
दिनकरकिरणारुणकुसुमांजलौ मन्त्रकायं ध्या-
त्वा हृदयान्मूलमन्त्रेण तेजोमयीं शुद्धचैतन्यज्ञानमयीं

नं.
मा
१६५
169

षट्चक्रभेदनविधिः स्थितं सहस्रदलकमलकर्णि
कान्तर्गतपरमशिवं प्रापय्य क्रियासमभिहारेण
तदमृताम्बुधौ विश्राम्य तदमृतलोलीभूतां चैत
न्यानन्दमयीं तां प्रवहन्नासापुटादानीय मूलकलि
तमूर्तौ वावाहयेत् तत्रान्तरे देवीं सुषुम्णामार्गेण
वानीय ब्रह्मरन्ध्रक्रमं प्रवहन्नासापुटेष्वावाति
यांतीसांनलिस्थिनाम पुष्पेसारोप्य तत्पुरु
षे प्रतिमादौ निधापयेत् देवेशि भक्तिसुलभप
रिवारसमन्विते यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावत्त्वं सु
स्थिरा भव. ततः पूर्वोक्तक्रमेणावाहनादिकं कृ
त्वा ॐ आं ह्रीं क्रों स्वाहेति प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा श्रीम
देकजटे वज्रपुष्पं प्रतीच्छ हुं फट् स्वाहा इत्यनेन
षोडशोपचारेण पंचोपचारेण वा पूजयेत् अस्याः
प्रयोगाः आदौ मूलमंत्रेण तत्पत्रमंत्रे ह्रं ह्रं व्योम
व्यापकदेव्यै नमः तथा च फेत्कारिण्यां श्रीमदेकज
टेभैरव्याः पुष्पांजलिं प्रतीच्छ च तारादि वह्नि
जायांतामुदीर्य यजनं चरेत् तारा हूं चैव तारादि हूं
फट् इत्यर्थः स च वह्निजायांतं इति ततो योनिमु
द्रां प्रदर्श्य देव्यास्तापय भगवत्याः परिवारान् पू
जयामीति प्रार्थ्य आवरणं पूजयेत् यथा केसरेषु
अग्नीशासुरवायुमध्यदिक्षु वषडंगानि पूजयेत्
आग्नेय्यां ह्रां एकजटायै हृदयाय नमः ऐशान्यां
ह्रीं तारिण्यै शिरसे स्वाहा नैरृत्यां हूं वज्रोदके
शिखायै वषट् वायव्ये हैं उग्रजटायै कवचाय

ह्रैं मध्ये ह्रौं प्रतिसरे नेत्रत्रयाय वौषट् वन्त्रे दि्व-
ह्रः पिंगाग्रैकजटे अस्त्राय फट् नीलसरस्वतीपदे
ते ह्रां अखिलवाङ्मयि ऐं हृदयाय नमः इति षडं
गानि पूजयेत् ऐं श्रीं मौलौ ॐ अक्षोभ्य वज्रपुष्पं प्र-
तीच्छ ह्रूं फट् स्वाहेति संपूज्य पीठस्योत्तरे वायव्या
देशपर्यन्तं गुरुपंक्तिं पूजयेत् ऊर्ध्वके पूर्णानन्दनाथव
न्नेशुष्पंप्रतीच्छेति ह्रूं फट् स्वाहेति मंत्रतः एतन्मंत्रे
नामसात्रभिन्नाश्चैव न संशयः अनेन मनुना सर्वांस्त्वा
दिव्यान्पूजयेत् सर्वज्ञादेश्च णाव! एवं व्योमके प्रा
नन्दनाथपादं नीलकंठानन्दनाथ कूर्मनाथानन्दा
नाथा मीननाथानन्दनाथ महेश्वरानन्दनाथ हरि
नाथानन्दनाथान्पूजयेत् एते सिद्धौघाः एवं तारव
त्यंब भानुमत्यंब जयांब विद्यांब महोदर्यंबा
स्तंब भानुमत्यंब जयांब विद्यांब महोदर्यंबा।
बालानन्दनाथ परानन्दनाथ पारिजातानन्दनाथ ऊ
लेश्वरानन्दनाथ विरूपाक्षानन्दनाथ केरलांब इति
पूजयेत् एते मानवौघाः न यांव अथ नारायणस्वा
देवदत्तफलप्रदान् ऊर्ध्वके पूर्णो व्योमके पूर्णो नील
कंठो वृषध्वजः दिव्यौघाः सिद्धिदा वत्स सिद्धौघां
कूर्णानन्दः विसिष्टः कूर्मनाथश्च मीननाथाम
हेश्वरः हरिनाथो मानवौघा नाथवत्पामितकुरु
न नारावतीभानुमतीजयविद्यामहोदरी बालान
न्दः परानन्दः पारिजातः ऊलेश्वरः विरूपाक्षः कीर
वीव कथितं नारिणी ऊलम् आनन्दनाथ प्रसन्नो ना
गरवः सर्वसिद्धिदाः शिवयोपि गुरुरूपाल्लभतां ताः

तं. सा १८.

170

रिकीर्तिताः अष्टाक्षेऽदलेष्वमाश्च पूजयेत् ततः पू
र्वादिदलमले महाकालपथहङ्गागीशग्राभीमात
थैकुच योगावश्रामरीवैवमहारात्रिस्तममी अष्ट
मीभैरवीप्रोक्तायोगिन्यास्ताः प्रपूजयेत् ततः पूर्वा
दिवज्रदलेवामावर्तेन वैरोचनशोखपाण्डवपद्मना
सिताभान्पूजयेत् अग्न्यादिकोणदलेषु नामकमा
मकपाण्डवनाणान्पूजयेत् पूर्वादिद्वारचतुष्टयेषु
वामावर्तेन पद्मान्तकयमान्तकविघ्नान्तकनरकान्त
कव्जेत्यादि पूजयेत् तथाच सिद्धसारस्वते वैरोच
नेनतथाशोखपाण्डवैपद्मनाभकम् असितांगया
जेन्मंत्रं दिक्ष्वनहमवदले नामकेमामकैवैवपाण्ड
वंनारकंतथा वज्रादिषुचतुष्कोणे मंत्रैः सैः सैः।
क्रमायजेत् द्वारपूर्वाचितत्तहत्पद्मान्तकयमा
न्तकम् विघ्नान्तकंतथाभ्यर्च्य पूजयेन्नरकान्तकम्
तथाच सिद्धसारस्वते वामावर्तक्रमेणैव पूजयेद्दंग
देवताः ततः स्ववामे त्रिकोणवृत्तचतुरस्रमण्डलं
कृत्वापुष्पैस्तमभ्यर्च्य तत्रविहितद्रव्यभरितं साधा
रं पात्रं निधाय तद्धामोत्तरानामिकाभ्यां धृत्वा ह्रीं
एकजटे महायक्षाधिपतयेनमः उपनीतं बलिंगृ
ह्ण २ गृह्णापयेत् ममसर्वशान्तिं कुरु २ परवि
द्यामाकृष्य २ त्रुटि २ छिन्दि २ ह्रीं स्वाहेति विधिः
पठित्वा बलिंदद्यात् तथाच सिद्धसारस्वते प्रण
वपूर्वं मङ्गलपदहोलोचनततः परम् एकजटेपदा
न्तेमहायक्षमहीरयेत यक्षादिपदमाभाष्यपतः।

येपदेनेनमः उपनीयपदेंवोक्तावलिंगरहस्योतिठहि
या रहस्यायपयहियाप्रोक्तोमेमसर्वपदंतथा प्रोक्त
तिदेऽरूपंचैवपुरविद्यामनंतरम् हियाक्रमेतिव
क्रमान्तु संक्षिनीतिव हिया मायास्वाहेतिमंत्रोयं
वस्यादौहृदिदःस्वना ततोरुद्रस्माक्षमालयानिगदि
तोपांशुनामानेनमेवाष्टोत्तरशतसहस्रंजपेत् तथा
व अष्टोत्तरशतंजाप्यंयावज्जीवितसंख्यया सहस्रं
वाजपेद्देवि नित्यपूजाविधौपुनः अष्टाक्षरेहिंप
न्यामूलंतनजपेत् तथाव सहस्रंशतंविंशंवाजपेद्
रुद्रस्माक्षमालया अत्रजपरहस्यंयथा मूलाधारस्वाधि
ष्ठानमणिपूरकेषुयथासंख्यंबीजत्रयध्यानमिति डा
कोटिकरालोपरस्परानुस्यूतोविभाव्यसर्वतेजोमयं
फट्कारं विश्रान्तिरूपंध्यात्वोच्चरेत् तथावनील
तंत्रे मंत्रध्यानंप्रवक्ष्यामिजपेत्सर्वंतु साधकम् मंत्र
ध्यानानमहेशानिश्रृणुष्वैकाग्रमानसः मूलचक्रेवहृ
होवींवांसूर्यकोटिसमप्रभाम् स्वाधिष्ठानेपीतवर्णं
हिनीयंतुविभावयेत् नाभौजीमूतसंकाशंहूर्वंबी
जंमहाप्रभाम् अत्रबीजंहृदिध्यायेत्कालाग्निसदृ
शीप्रभाम् मूलादिब्रह्मरंध्रेतुसर्वंविहेविभावयेत्
सूर्यकोटिप्रतीकाशंयोगिभिर्दृष्टपूर्विकाम् एवं
यथाशक्तिजपाजपसमर्पणादिविसर्जनांतंकर्म
समापयेत् अस्याःपुरश्चरणोक्तदशसंख्याजपः तथा
च एवंकृत्वाहविद्याश्रीजपेल्लक्षनवाधीः तथा
रुद्रस्माक्षमालामादायलक्षमेकंसदाजपेत् रुद्रस्माला

तं.
सा.
१८८

171

यथा अकस्माद्धि हि नासिद्धिर्महाशंखाक्षमालया
महाशंखाभावे स्फाटिकीमालाकर्तव्या तथा म
हाशंखे विप्रशाकस्य स्फाटिकीमालयाथ जपेत् ता
रामंत्रे पुष्कलावर्त्तकाया ज्ञानस्यावश्यकत्वम् तथाव
मंस्पर्शके ॐ त्यकोश्च नजानानि महामंत्रं जपेन्न
रः पेचवन्नेजायते न स्वाध्यवायाल्लेभवेत् माया
तंत्रे ऊलके धारयेद्धीर्थे लिखिता भूर्जपत्रके य
न्त्रहारे सभायोत्रविजयी भवति ध्रुवम् एवमुक्तेन
न्यासेन तद्दशांशेन होमतः तद्दशांशं ब्राह्मणभो
जनम् तद्दशांशं तर्पणं च. ततो गुरुदक्षिणामाव
रेत् तत्र कौसिद्धसारस्वते एवं तर्पयथा कृत्वा दशा
शमसितोत्पलैः आज्यार्थे तत्क्रियासंत्रीतद्दशांशेन
तर्पयेत् कालागुरुद्रवापीने निर्मितैर्गन्धवारि
भिः तर्पयेत् परां देवीं तत्प्रकारस्तु होद्याते जलेवा
वाह्यविधिवत्पानार्थे रुद्रकामनैकैः संतर्पविधि
वद्देवीपरिवारांस्तत्क्रमात् अभिषेके यथा दे
वीवृंदा समालोकने सं पूज्य साधको नमः तारिणी
सिद्धयामीति जलं मूर्ध्नि विनिःक्षिपेत् अथ मंत्रभेदा
एकवीराकल्पे लिखितं सर्वं संयुक्तं रोहं तत्र गुणप
मेव च विधिविस्तरमहेशानो सम्यक्तया क्रमयोग
तः एवमेषा महाविद्या सर्वसिद्धिप्रदा मता रोहं
श्रामात्रं त्रैगुण्यं प्रणवं विधि शक्ति वाग्भवे विद्य
शक्तिरमाबीजे महेशानी भुवनेश्वरीबीजं प्र
नार्थं तत्प्रयोगश्च तारिण्याः पूर्ववद्भवेत् प्रणवं भव

नेश्वरी ह्रीं कूर्चबीजं नमस्ताराय सकलेंदुस्त्रांताराय
ताराय प्रणवयुग्मं स्वाहा तथा च नीलतंत्रे प्रणवं
पूर्वमुद्धृत्य हल्लेखाबीजमुद्धरेत् गगनं शेषसंयुक्तं बिं
दुनादविभूषितम् कूर्चबीजं च हृदयं तारायै च समु
द्धरेत् सकलेंदुस्त्रांताराय ताराय इति पुनर्वदेत् तार
युग्मं वह्निजायामंत्रोऽयं सुरपादपः ध्यानपूजादिकं स
र्वं पूर्ववत् समुपाचरेत् अस्य पुरश्चरणं च लक्षजपः मंत्रा
केनैव लक्षजपेनास्य सिद्धयो हि भवंति हि माया
तंत्रे श्रीभगवानुवाच ताराबीजं महेशानि वक्ष्यामि नील
सरस्वती कामेश्वरी भद्रकाली चैत्यष्टौ नारायणाः स्मृताः
ऊष्मवर्णगतो जीवो निगमस्वरसंयुतः बिंदुनादसमा
योगेन लक्षरश्मिसमन्वितः कपिलो वामकर्णस्थनाद
व्यबिंदुशेखरम् पार्श्वांते च तथा ज्ञातं प्राणवान्हिपरिकी
र्तितम् मध्यादिमायाकवचं द्वितीयमंत्रमुद्धृतम् वि
परीतं त्रिधा तेयं कूर्चबीजं चतुरीयकम् मायादिकवचा
ते च पंचमं परिकीर्तितम् मायामध्यगतं षष्ठं द्वितीया
ते च सप्तमं अष्टमं कवचं मध्ये देवं भेदाष्टकं भवेत् ऊ
ष्मवर्णो रेफः जीवो हकारः निगमस्वर ईकारः लक्षर
श्मिमं वधूबीजं कपिलो हकारः प्राणवह्निः फकारस्तेन तेन पं
चाक्षरः फडंतश्चैकाविद्या तेन पंचाक्षरः प्रकृतिः
मध्याद्येति तेन वधूमायाकूर्चबीजं फट् विपरीतमि
ति तेन कूर्चं वधूमायाफट् कूर्चं वेति कूर्चं मायावधूफ
ट् मायाद्येति तेन मायावधूफट् कूर्चं मायेति तेन
वधूमायाफट् कूर्चं द्वितीयेति तेन मायाकूर्चं फट्

ने.
मा.
१७२

वधूः प्रह्वमेति वधूः हृर्वे मायाफट् ऋषिः स्या
दृष्टकछन्दो रात्रपुष्पदेवता तथा प्राप्नपत्नीमहे
शानिबन्तर्वर्गेषु योजयेत् कालहर्यं जपेन्मंत्रमे
वमेकेन वर्मणा ध्यानपूजादिकं सर्वं पूर्ववत् अ
न्यस्यैव मेदोयफट्होयत्रननत्रवै जपेत् अदर्दं
वेयं मासेन सर्वं प्रतिष्ठितम् प्रणवं तारेण तारे उग्रा
देवद्विवल्लभा तडंकेणांपर्वे प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य
तारेत्वारेण तथा उग्रास्वाहेति मंत्रोयं दण्डादवउ
दाहृतः अथ ध्यानं मन्त्रेत्रे श्यामवर्णां त्रिन
यनां द्विभुजां वरपंकजे दधानां बहुवर्णाभिर्बहु
रूपाभिराहृताम् शक्तिभिः स्मेरवदनां स्मेरमौ
क्तिकभीषणाम् रत्नपादुकयोर्न्यस्तपादं भुजय
गां स्मरेत् अस्याः पूजादिकं सर्वं पूर्ववत् पुरश्च
रणं दशलक्षजपः तडंकेनैव वर्णलक्षं जपेद्दी
मान्नियमेन यथाविधि दशांशं जुहुयान्मंत्री घृ
तान्तैः रक्तपुष्पकैः वाग्भवं भुवनेशी फट् स्वा
हा तडंकं मार्तकार्णवे वाग्भवं कुलदेवी वना
केवाग्भवेन तथा हृल्लेखा चास्त्रमंत्रो नव वह्निजाया
वधिर्मनुः अष्टादशेनमनुः प्रोक्तो वेदमातृरतं
मः पंचांगान्यस्य मंत्रस्य पंचबीजैः प्रकल्पयेत् अ
रिक्षाचावैर्न्यस्य कृतकृत्यो भवेन्नरः ध्यानपू
जादिकं सर्वं पूर्ववत्समाचरेत् मत्स्यसूक्ते प्र
णवं पूर्वमुद्धृत्य पश्चाद्भगवतश्चैव च महापद्मपदं
ततः पद्मवासिनि पदं ततः मायेस्वाहेति मंत्रोयं प्रोक्तो

सम्मदध्याहरः पूजापूर्ववद्दिष्टा स्वार्थं तत्रा-
वर्तयेथ जपमस्याश्चरेयत्नसस्याद्भुतकवि
त्वया हंसश्च एवं मायावधूं कूर्चं हंसः पंचाद
शीचयाविद्याहंसाद्यंनाममहोदया तदुक्तं सच्छ
न्दसंग्रहे शिवबीजं महेशानि शक्तिबीजं त
तः परम् बिन्दुमार्गसमायुक्तं वदाद्यं तदधः क्र
मात् मायां ह्रीं वर्मबीजं तत्परं हंसबीजमदाहृ-
तम् एषा तु पञ्चदशी विद्या कथिता तु विदुले
भा पंचादशीवसाविद्याहंसाद्यंनाममहोदया
केवलेन त्वत्प्रसादेन नवलेहास्य कीर्तिता अना-
योजनेयपूजादीन्संपादशीवदाचरेत् अथवाह
स्य रक्षणं यथा अथवान्यप्रकारेण पुरश्च
रणमाचरेत् ऊर्जेवाफाल्गुनेवाथवामार्गसा-
माहृतम् पञ्चगव्येन मिलितं चन्दनाद्यैर्विभ्र
मतः निर्दिष्टभूमौ हस्तार्धमानतः कानने वा-
ने नगरे दिवसे रात्रौ सहस्रसंख्यपरिमाणतः एका-
कीयजनेयमंत्रं संभवेत्कल्पपादपः अथवान्यप्र
कारेण पुरश्चरणमिष्यते प्रातःस्नानीयतद्दा
रिनैवेद्यपरिखेलमच नहितानि दिनं यावत्तत्रा
वदृशोत्तरं शतम् संभवेत्सर्वसिद्धीश्वणिनात्रका-
र्यो विचारणा अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरण
मिष्यते अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोर-
पि सूर्योदयं समारभ्य यावत्सूर्योदयान्तरम्
तावज्जप्त्वा निरातंकः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् प्रा-

ते.
सा.
१७३

173

यथाम्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते श्रावणका
ले वत्सरे चादिनवम्यन्ते विशेषतः भक्तितः पू
जयेन्नानातुरात्रौ नानावस्तुसहस्रकम् जपेदेकाकी
विजने केवले तिमिरालये अष्टम्यादिनवम्या
न्तमुपवासपरो भवेत् मुण्डमालातन्त्रे कृष्णा
ष्टम्यां समारभ्य यावत्कृष्णाष्टमी भवेत् सह
स्रसंख्याजपेत्तु पुरश्चरणमिष्यते कृष्णाचतु
र्दशी प्राप्य नवम्यन्तं महोत्सवे अष्टमीनवमीरा
त्रौ पूजां कुर्याद्विशेषतः दशम्यां पारणं कुर्या
न्मत्स्यमांसादिभिर्युतः षट्सहस्रं जपेन्नित्यं भ
क्तिभावपरायणः चतुर्दशीं समारभ्य यावद
न्या चतुर्दशी तावज्जपान्महेशानि पुरश्चरण
मिष्यते केवलं जपमात्रेण मन्त्राः सिद्धा भवन्ति
हि सूर्योदयं समारभ्य यावत्सूर्यास्तगो भवेत्
विश्वसारे पञ्चाशाने विनिक्षिप्य नरमुण्डं तदू
र्ध्वे कोमलासनमास्तीर्य पूजयेत्परदेवताम्
षट्सहस्रप्रमाणेन प्रत्यहं कैन सिद्ध्यति अथ
वीरसाधनम् तन्त्रकेवीरतन्त्रे अष्टम्यां वा चतुर्द
श्यां पक्षयोरुभयोरपि कृष्णपक्षे विशेषेण सा
धयेद्वीरसाधनम् नवमीं च प्रथमे यामे गते च
वरसुन्दरि शवं वापि चिताम्वापि नीत्वा गत्वा
यथासुखम् साधयेत्सहितं मन्त्री मन्त्रध्यानप
रः सुधीः भयं नैव च कर्तव्यं महामन्त्रास्तु विवर्जये
त् चतुर्दिक्षु बलिं दत्त्वा मन्त्रमेव समभ्यसेत् अ.

यष्टुमाइच्छम् सामिषान्नं गुरुंभागं समापायस
पिष्टकम् नानाफलं च नैवेद्यं सत्संकल्पोक्तसा
धितम् चित्राख्यानं समानीय सहृद्भिः गणसमा
णोभिः समानगुणसम्पन्नैः साधकैर्वीतधीः।
स्वयम् तथा च योगिनीहृदये बलिस्थं सामिषा
न्नं च गुरुं स्कन्धं तथा मधु पिष्टकं परमान्नं च पयो
घृतं फलं तथा सम पात्रं बलिं कृत्वा च तत्पात्रं।
वर्तरेखिः पात्रत्रयं सदा समर्पयेत् मन्त्रना।
मना गुरुं वा भ्रातरं वापि ब्राह्मणं वापि सत्र।
तान् अन्यान् वापि च रक्तार्थं कियद्दूरे निवेशये
त् विनालक्षणं यथा असंस्कृता वित्ताग्रासा
न च संस्कारसंस्कृता चंडालादिषु संग्रामाकेव
लं श्रीगुरुसिद्धिदा अथापि कालितम् महाब
लो महाबुद्धिर्महासाहसिकः शुचिः महासत्त्वो
दयावांश्च सर्वभूतहिते रतः ततः सामान्यार्घ्यो
विधाय स्वस्तिवाचनं कृत्वा संकल्पं कुर्यात् अद्यो
त्यादि अमुकगोत्रः अमुकदेवशर्माऽहम् अमुककर्म
सिद्धिकामः श्मशाने साधनमहं करिष्ये इ
ति संकल्प्य वस्त्रालंकरणभूषाद्यैर्भूषितः पूर्व
सम्भावः अस्त्रान्ते मूलमंत्रेण प्रोक्षणं यागभू
मिषु मूलमंत्रेण फट्कारान्तेन ततः पुष्पाञ्ज
लिं क्षिपेत् गुरुपादरजो ध्यानानागतो श्रीवटुकं
तथा योगिनीमातृकां चैव वामपादस्पर्शस्मरम्
अस्त्रमंत्रेण वामानं संरक्ष्य यथा अस्त्रमंत्रेणा

तं.
सा.
१७४

174

मंत्रेणोरक्षामात्मनिकारयेत् तदुक्तंवीरतंत्रे
येचात्रसंस्थितादेवाराक्षसाश्चभयानकाः।
पिशाचाश्चसिद्धयोयेचगन्धर्वाश्चरसागणाः
योगिन्योमातरोभूतास्सर्वाश्चखेचरस्त्रियः सि
द्धिदास्तेभवन्त्वत्रतथाचममरक्षकाः प्रणा
ममनेनानेनपुष्पांजलित्रयंक्षिपेत् श्मशा
नाधिपतिपश्चाद्भैरवंकालभैरवम् महाका
लंयजेभक्त्यापूर्वादिदिक्चतुष्टये पाद्यादिभि
स्वमंत्रैस्तेबलिंपश्चान्निवेदयेत् प्राहुर्बीजंततः
पश्चात् श्मशानाधिपतेपरम् गृहाणगृहाणप
यदंदं विघ्ननिवारणंपरम् कुरुसिद्धिमम
पुत्रेप्रयच्छस्वाहयानेन प्रणवाद्येनमनुना
प्रथमोबलिरीरितः मायांतोभैरवायपश्चाद्द्या
नकनतः परम् श्मशानदिपरेत्येवपूर्ववद्ब।
लिमाहरेत् पूर्ववद्बलिमङ्कृत्यदक्षिणोबलि
माहरेत् हूंमंत्रेचमहाकालायप्रान्ततःपूर्ववद्
हरेत् पश्चिमेकालदेवायप्रणवाद्येनकल्प
येत् प्राह्णेनेकालप्राह्णेनेभैरवेतिततः परम्
श्मशानाधिपत्येपैवंपूर्ववत्प्रान्तरेहरेत् तद्य
था श्मशानाधिपतिंपैवापचारैस्संपूज्य अ
नेनमंत्रेणबलिंदद्यात् तद्यथा ॐ हूं श्मशा
नाधिपतेममाभिमतंबलिंगृहाण २ गृहा
पय २ विघ्ननिवारणंकुरु २ सिद्धिंममप्र
यच्छस्वाहा ततोभैरवंपूर्ववत्संपूज्य दक्षिणा

सोदिशि ॐ ह्रीं भैरव भयानक इमं बलिं मित्या
दि ॐ पं पश्चिमे कालभैरवं संपूज्य पूर्ववत् ॐ हूं
महाकाल श्मशानाधिप इमं बलिमित्यादि उत्त
रस्यां ॐ हूं कालभैरव श्मशानाधिप इमं बलिं
मित्यादि चितामध्ये ततो दद्याद्बलित्रयं मनुत्रमं
कालरात्रिमहाकालिकालिके घोरनिस्वने
रक्ष रक्ष गृह्ण गृह्ण इमं बलिं मातर्देहि सिद्धिमनुत्तमां
कालिकायै बलिं दत्वा भूतनाथाय दापयेत्।
गृहाणेमं भूतनाथ त्वं ते श्मशानाधिपरत्वमपि गृहाण
नाथेन मन्त्रेण दापयेद्बलिमुत्तमम् हूं गृहाणेमं ते
सर्वगणनाथोऽसि त्वं चाधिपाय च श्मशान सर्वलोके
दत्वा पूर्ववत् समस्त मण्डले तु नागेन्द्रेण बलिं दत्वा प्र।
दत्वा शवेन सन्दर्भ प्रेतं संप्रोक्षणं कृत्वा पीनवक्षं
त्वमेव ततः भूर्जे वा वटपत्रे वा नव पीठमन्त्रमालेन
पीठमालीयेन लिखेद्वीरासनं ततः वीरार्द
नेन देवि शिरो दांडादि च प्रकल्पयेत् अस्यार्थः
भूर्जे पत्रे वा तेन नवकोणात्मक पीठमन्त्रं लिखित्वा ततः
चाखं वमोदि पीठमालीयं तत्र वीरासनक्रमेण
पवित्रपवीरार्दनं मन्त्रेणावतत्र दिं दारदांडं कुर्यात्
वीरार्दनमन्त्रस्तु हूं हूं क्रीं क्रीं कालिके घोरदंष्ट्रे
वं देवि श्मशानाधिके दानवान्दारय हन २ पाव श
रीरं महाविघ्नं छेदय २ हूं फट् स्वाहा अनेन म
न्त्रेण लोष्टदण्डादिक विनिक्षिपेत् नमस्ते भैर
वं देवेन विघ्नैः परिभूयते तथा वनीलतन्त्रे हि

तं.
सा.
१७५

175

वेधुगमं ततो देविमायाद्युग्मं ततः परं कालिके वी
रदंष्ट्र च प्रचंडे चंडनायिके दानवान्दारयेत्युक्ता
हनेति द्वितयं ततः हिंहं ततो वर्म चास्त्रं ततो वीरदं
नमनवर्मतः यदि प्रमादाद्देवेशि साधको भयवि
ह्वलः ततस्तैस्तैः सुदुर्दुर्गैरादितैनाभिभूयते।
मितार्कसितवर्त्तेलतैलेवर्त्तिकां निर्माय त
त्र दीपं संस्थाप्य देवास्त्रेभ्यो नमः इत्यस्त्रं संपूज्य
अथ अनलकुलदीपकं निवेदयेत् तथाच अर्कं।
डसितवर्त्तालतैलैर्निर्मितवर्त्तिकम् प्रदीप
तत्र संस्थाप्य चास्त्रं तत्र प्रपूजयेत् ह्ननेन सिम।
हाहेयविघ्नैश्च परिभूयते तदथ आस्त्रमंत्रेण।
निवेदयेन्नलदीपिकाम् ततस्तत्कालोचितम भ्या।
त भुञ्ज्यादिन्यासजाले विधयेष्टदेवतां संपूज्य।
संकल्पमंत्रं जपेत् संकल्पस्तु ॐ अद्येत्यादि अ
मुकगोत्रः अमुकदेवशर्मा अमुकमंत्रसिद्धि
कामः अमुकमंत्रस्यामुकसंख्याजपमहं करि
ष्ये इति संकल्प्य देवताध्यानपुरस्सरं मंत्रं जपेत्
तथाच तत्तत्कल्पविधानेन भूतशुद्ध्यादिकं च
रेत् षोडशावरणकं वापि विन्यसेत्पूजयेत्ततः मं
त्रध्यानपरो भूत्वा जपेन्मंत्रमनन्यधीः जपनिय
मस्तु एकादशदिवसे हि कार्यहस्तं ततो जपेत्
यद्दिवसे हस्तं तदाप्रभृतिवायुतार्द्धकम् अतः
परं तु मंत्रज्ञो गायत्र्यानेकसहस्रकम् निपुणो यो
वा समारभ्याद्ययानेनसमाचरेत् गतं तनकं म।

हेतरसहस्रकम् यदासहस्रदयं कलौ नैवेवा-
विघ्नाबद्धयेत् ततोऽर्थ एवं पर्यन्ते यदि किं विघ्न
लभ्यते जपद्रुगोमववनानेनैवसर्वपाद्विपत्
ॐ ह्रीं गौरी रक्षिणि स्वाहा ॐ तिलोसिलोमदेव
न्योतोसवोसेबल सिकारकः पितृणां सर्वगंध
र्वं मन्त्रो नाम मरस्तकः मन्त्रेणानेन पिष्टावानां
विघ्नेश्वप्रांतिकारकः इति पठित्वा ईशाना
दिवनदिक्षु तिलानादिपेत् ततस्तत्पदं गा
नाद्भुनस्तत्रैवसं विशेत् पुनर्द्देवतां संपूज्य जपे
त् ततोऽपविश्व वरयेद्द्वदेत् तदासत्यं कारये
त् तथाव बरंवरयदनुके साधकः स्थिरमा
नसः सत्यंवकारयित्वब वरयेद्धरमनमम ग
पादेन बलिं दत्वा पश्चात्पिबलिं हरेत् जपंते
जपमध्येवा देहि देहीति भाष्यते तदापिवबलिं
दद्यान्माहिषं वापि छागलम् बलिं वयवापि
षूने यदाबलिं प्रार्थयते नवकुंजरमेववा दि
नोतरेणुदास्यामिसीकृत्यसागरं हंबजेत् अपरे-
द्भितनोदद्यामिष्टेन तरकुंजरान् पिष्टेनेति य
वोद्भवथान्योद्भवेनेत्यर्थः तथावतंत्रोतरे
यवहोममयं वापिष्टालिहोदमयंववा वंद्र
होमेन विधिवत्तन्मंत्रेणाघातयेत् योगिनी
हृदये जपांतेवबलिं दद्याद्देवतायै यथावि-
धि माहिषं छागलं वापि गृहीत्वा वरमेवव
गरंहंताक्षितत्सहस्रदासार्थं सोहहस्रमानसः ततो

ने॰
सा॰
१२६

126

दक्षिणां दद्यात् ॥ समाप्य साधनं देवि दक्षिणां ।
विभवावधि गुरवे गुरुपुत्राय तत्पत्न्यै वा नि
वेदयेत् ॥ अथ शिवसाधनम् ॥ स्थाननियम
माह ॥ भावचूडामणौ ॥ शून्यागारे नदीतीरे
पर्वते निर्जने पि वा ॥ बिल्वमूले श्मशाने
वा तत्समीरणास्थले ॥ दक्षिणां च चत्वरे चतुष्प
थयोरुभयोरपि ॥ भौमवारे निशायां सा
धयेत्सिद्धिमुत्तमाम् ॥ समांसमत्स्यं बल्यर्थं ।
धूपदीपादिकं तथा ॥ तिलाः कृष्णाः सर्षपाः ।
अस्थापनीयाः प्रयत्नतः ॥ गृहीत्वा तत्र गत्वा
वं सर्वं नैव च स्पर्शयेत् ॥ अथ पूर्वोक्तान्यत
मस्थाने गत्वा सामान्यार्घ्यं विधाय पूर्वमुखे
मूलान्ते फट्कारेण नाराचया भूमिं संप्रोक्ष्य ।
गुरुं गणेशं वटुकं योगिनीश्च पूर्वादिक्षेत्र
दिक्षु संपूज्य पूर्वोक्तवीरासनमंत्रं भूमौ वि
लिख्य यद्वात्रेत्यादि पूर्वोक्तवीरासनमंत्रेण ।
भूमौ पुष्पांजलित्रयं दत्त्वा प्रणम्य श्मशाना
धिपतिभ्यः पूर्वोक्तमंत्रेण पूर्ववद्बलिं दत्त्वा
अघोरमंत्रेण शिखाबन्धनं विधाय सुदर्श
नमंत्रांते आत्मानं रक्षो रक्षेति हृदि दिक्षु संद
र्शयन्नात्मरक्षां कुर्यात् ॥ अघोरास्त्रेण मंत्रो यथा ह्री
स्फुर २ प्रस्फुर २ तनुरूप चट २ प्रचट २
कह २ वम २ बंध २ घातय २ हुं फट् स्वा
हा ॐ महाहलायजं फट् ततः पूर्वोक्तमंत्रेण

स्तशुद्धिन्यासजालंविन्यस्यस्त्रयदुर्गामंत्रेण।
दिव्यसर्षपान्विकीर्य तिलोसीतिमंत्रेणति
लांश्चविकीर्य विहितशिवसमीपंगच्छेत
विहितशिवोयथा तडकेभावचूडामणौ
यष्टिविडिंमूलविडिंखड्गविडिंपयोमतं
वस्त्रविडिंसर्पदष्टंचंडालनापिमृतकं तथा।
णोसदृशं भूरंबाणानद्वंसमजूलम् पलाय
नविष्ठंमेचसमंखंबाणावर्तिनाम् भैरव
तंत्रेपि यष्टिप्रभृतिविडिंवाचापिमृतंतले
स्तेन भावमानीयकर्तव्यंनाहरेत्सक्षयात्
नं स्त्रीवत्सपापतितास्पृश्यनयवर्जंहित्वा
श्वयकलिषुऊष्टंवाहडंभित्त्वंशवंहरेत् न
हुभिर्दासस्तंवापिनपर्युषितमेववा हीनज
नैर्वहत्रपंचरूपंसर्वथापरिवर्जयेत् कालेतं
त्रेपि ब्रह्माणंवामयंत्वाकासायमेहोरक्षाय
नम् महाभावाःप्रशस्तास्युःप्रयानेवीरसा
धने ब्रह्माःप्रयोगकार्येणप्रशस्ताःसर्वसि
द्धये एवंमृतकंशिवंगृहीत्वामूलमंत्रेणभू।
नास्थानमानयेत् तत्समीपंगत्वा ॐफडि।
तिमावमभ्युक्ष्य ॐहूंस्तनकायनमः फडि।
तिपुष्पांजलित्रयंदत्वाभावस्त्रूपाप्रणमेत
तडकेभावचूडामणौ प्रणवाद्यमूलमंत्रेण।
पावस्पर्शात्पापंचरेत् प्रणवंकूर्चबीजंवम
नकायनमस्ततः फट्पुष्पांजलित्रयंदत्वा

तं.
सा.
१११

177

प्रणामेत्सर्वोपूर्वकम् प्रणाममंत्रस्तु वीरेश
परमानंदशिवानन्दकुलेश्वर आनंदभैरवा
कारदेवीपर्यंकशंकर वीरोहंत्वांप्रपद्यामि
वोत्तिष्ठचेटिकावेने अनेनमंत्रेणप्रणामदा
लयेत् ओंह्रूंमत्तकायनमः अनेनक्षालयि
त्वा सुगंधिजलेनस्नापयित्वावाससामलंकृ
तोत्यधूपैर्धूपितंकृत्वा चंदनादिनाशवंवि
लिप्य शवस्यकटिदेशेधृत्वा पूजास्थानमा
नयेत् तदुक्तंकालीतंत्रे नाशाह्रूंमत्तकाय
नमोत्कमंत्रमुद्धरेत् शवस्यानमंत्रोयंस्या
दि भावपूजामयो धूपेनधूपितंकृत्वागंधा
दिनाऽनुलिप्यच रक्ताकोयदिदेवि भवेद्ये
कुलसाधनम् ततःकुशशय्यांकृत्वापूर्वशि
रःकृत्वाशवंस्थापयेत् तदुक्तंतत्रैव कुशश
य्यापरिकल्पनत्रसंस्थापयेत्परम् एलालवं
गकर्पूरजातीखदिरमाईकम् ताम्बूलेनन्मु
खौदत्वाकुर्यात्किंचमधोमुखम् स्थापयित्वा
तुनत्पृष्ठेचन्दनेनविलिप्यते नालमूलादिक
संतेचतुरस्रंविधायच मध्येपद्मंचतुर्द्वारंद
लाष्टकसमन्वितम् पीठमंत्रंलिखेन्मध्येतत
कल्पविधानतः ओंह्रींफट्इतिमंत्रेणततंत
कंबलाकपीमंत्रंलिखेत् तदुपरिकंबलाद्या
सनंन्यसेत् तंत्रांतरे गत्वाशवस्यसमीपंपा
धारयेत्कटिदेशेततः यन्त्रपद्मावयेतसदया

त्रिष्टीवनंस्थिते पुनःप्रक्षालनंकृत्वाजनस्थाने
समानयेत् ततोद्वादशांगुलयत्रकोष्ठानि
दशादिक्षुपूर्ववत्संस्थाप्य तत्रक्रमेणेन्द्रादि
दशदेवताः संपूज्यसामिषान्नबलिंदद्यात्
तद्बहिस्तत्रान्तरे द्वादशांगुलमानानियत्र
कोष्ठानि दिक्षुच संस्थाप्यपूजयेत्तत्रवेदा
दिदशदेवताः तत्रायंक्रमः ॐ लां इन्द्रायसु
राधिपतये ऐरावणारूढाय वज्रहस्ता
य शक्तिमारिषदाय सपरिवाराय सवाहना
यनमः इत्यादिभिः संपूजितबलिंदद्यात् ला
मिन्द्रायचसंलिखितसुराधिपतये ततः इमंब
लिंगृहाणयुष्माकंगृहाणपययुग्मंततः विघ्नति
वारणंकृत्वासिद्धिंप्रयच्छठठयव अनेनम
न्त्रेणापूर्वबलिंदद्यात्सामिषम सखनामा
दिकंकृत्वापूर्ववद्बलिमाहरेत् सर्वेषांलोक
पालानांततःसाधकस्ततमः ॐ लां इन्द्रायसु
राधिपतये इमंबलिंगृहाण २ गृहाणापय र
विघ्ननिवारणंकृत्वाममसिद्धिंप्रयच्छस्वाहा
यषमाषभक्तबलिः [illegible]यस्वाहा ॐ रां अग्न
येतेजोधिपतये मेषवाहनाय शक्तिसहिता
यसायुधायसपरिवाराय सवाहनायनमः
इतिपूर्ववत्संपूज्यबलिंदद्यात् अनेन ॐ रं
अग्नयेतेजोधिपतयेसायुधायेत्यादिनाबलिं
दद्यात् ॐ यां यमाय प्रेताधिपतये दण्डहस्ता

ने॰
मा॰
१२८
178

यमहिषवाहनाय सपरिवाराय येत्यादिना गंधा
दिना संपूज्य बलिं दद्यादनेन मंत्रेण ॐ यां
यमाय प्रेताधिपतये सायुधायेत्यादिना बा
लिं दद्यात् ३ ॐ क्षं निर्ऋतये रक्षोधिपत
ये सिंहस्थाय अश्ववाहनाय सपरिवाराये
त्यादिना पूर्ववत् ॐ क्षं निर्ऋते रक्षोधिपत
ये सायुधायेत्यादिना बलिं दद्यात् ४ ॐ वं
वरुणाय जलाधिपतये पाशहस्ताय मक
रवाहनाय सपरिवारायेत्यादिना पूर्ववत्
संपूज्य ॐ वं वरुणाय जलाधिपतये सायु
धायेत्यादिना बलिं दद्यात् ५ ॐ यं वाय
वे प्राणाधिपतये हरिणवाहनाय अंकुशह
स्ताय सपरिवारायेत्यादिना पूर्ववत्संपूज्य
ॐ यं वायवे प्राणाधिपतये सायुधायेत्या
दिना पूर्ववद्बलिं दद्यात् ६ ॐ कुं कुबेराय
यक्षाधिपतये गदाहस्ताय नरवाहनाय स
परिवारायेत्यादिना पूर्ववत्संपूज्य ॐ कुं कु
बेराय यक्षाधिपतये सायुधायेत्यादिना ब
लिं दद्यात् ७ ॐ हं ईशानाय भूताधिपत
ये शूलहस्ताय वृषवाहनाय सपरिवारा-
येत्यादिना पूर्ववत्संपूज्य ॐ हं ईशानाय-
सायुधायेत्यादिना बलिं दद्यात् ८ ईशा-
नयोर्मध्ये ॐ ब्रां ब्रह्मणे लोकाधिपत
ये हंसवाहनाय पद्महस्ताय सपरिवारायेत्या

दिनापूर्ववत्संपूज्य ओं ब्रह्मणे लोकाधिपतये ।
सायुधायेत्यादिना बलिं दद्यात् ९ निरृतिवरु
णयोर्मध्ये ओं अनंताय नागाधिपतये वरू
लाय रथवाहनाय सपरिवारायेत्यादिना पूर्वव
संपूज्य ओं अनंताय नागाधिपतये सपरिवाराय
इत्यादिना पूर्ववद्बलिं दद्यात् १० ततः सर्वभूतब-
लिं दद्यात् सर्वत्र सामिषान्नेन बलिं दद्यात् ततो
धिष्ठातृदेवेभ्यो बलिमुपयावहरेत् चतुष्षष्टि
योगिनीभ्यो डाकिनीभ्योपि संहरेत् अथ पूजा
सामग्रीसमीपे पूर्वोत्तरे संस्थाप्य मूलान्ते ह्रीं फ
ट्शिवाय नमः इत्यादिना समं संपूज्य [illegible]न
मूलमन्त्रेण अन्नायेहन क्रमेण आवापर्युपवि
मपसपादतले ऊर्ध्वान्वा आपावकेशान् प्रसार्य गं
टिकां बद्ध्वा गुरुं गणपतिं देवीं च नमस्कृ प्राणाया
मषडंगन्यासौ कृत्वा पूर्वोक्तक्रमेण पादप्रादिद्क्षलो
ष्टनिक्षिप्य संकल्पं कुर्यात् संकल्पो यथा अद्येत्या
दिना अमुकगोत्रः अमुकदेवशर्मा अमुकदेवता-
सन्प्रीतकामः अमुकमंत्रस्यामुकसंख्यातजपम-
हेकरिष्ये इति संकल्प्य ओं ह्रीं आधारशक्तिकम
लासनाय नमः इत्यासनं संपूज्य स्ववामतः आवस
मीपे अर्घ्यपात्रादिकं संस्थाप्य आवजूटिकायां पी
ठपूजनादिकं कृत्वा षोडशोपचारैः पंचोपचारैर्वा
देवीं संपूज्य आवमपि देवीं गंधादिना संतर्पयेत्
ततः आवाहन्याय समस्तदेवगणानां मंत्रं पठेत् यथाव

तं. सा. १२९

179

श्रीमैभवदेवैश्रीमत्मवीरसिद्धिं देहि मे ममभाग
कृतेनाप्रायपरायणा ततःपटद्मद्यत्रयपरजाभाव
वरोगेहरडिंवंपयेत् मलेन मद्धश्रीमभवदेवैश्री-
वीरसिद्धिकृतोस्मद् भीमभीहृभयाभावरूपा-
लोचनमात्रक ग्राहिमोहदेवदेवैः श्राप्रावानाम-
धिपाधिप अनेन श्रावस्यपादतलेत्रिकोणयंत्रं
उल्लिखेत् ततः श्रीवीपर्युपविष्टपहस्तद्वयंपा
र्श्वयोःप्रसार्यतदुपरिकृपाण्यस्त्वा तत्रस्वपादौ
निधाय पुनःप्राणायामंविधायस्वगुरुं विभाव्य
हृदिदेवींध्यात्वा ओंष्ठौसंपुटीकृत्वा विहितमाल
यामौनीभूत्वाविगतनभीजोपंकुर्यात् अत्र श्म
शानसाधनेनजपः कार्यः मध्यर्धरात्रपर्यन्तं कि
ञ्चिन्नलक्ष्यते तदापूर्वोक्तमन्त्रंवदेत् प्रावाङ्गयंना
स्तिमयेनात्रेमंत्रेवदेत्ततः यस्मात्संभयंयाभिवलिं
नैवात्मभ्युक्तंजपादिकम् दिनान्तेयत्राप्साभिस
नामकथयस्वमे इत्युक्ताप्सहतेनैव निर्भयप्र
नर्जपेत् ततश्चममधुरंवक्तिवक्तव्यंमधुरं ततः त
नःसन्तंकारयित्वावरंतत्प्रार्थयेत्ततः यदि स्व
नकरोतिवरंवातत्प्रयच्छति तदापुनर्जपेद्वी
मातेकाप्रमानसंयथा अयमर्थः यदितपका
लेसाकाश्रमान्यकंनरंप्रार्थयेत् तदादिनान्त
रेपश्यामिममस्थानेकथयेत्स्वका पुनर्जपेत् य
दिस्वनाममधुरंकथयति तदात्वममकइतिसत्यं
कृत्स्नेनेमतेनावरंप्रार्थयेत् यदिकदापिसंत्यनक

रोतिचंवानप्रयच्छन्ति तदाप्रभृतिजंपेत् सतंत्रंकृते
वंलक्षाखत्यजेत्स्वजनपादिकम् फलजातमिति
ताबान्त्रुटिकोमोचयेत्ततः प्राचंप्रदापसंस्थाप्य
मोचयेत्पादबंधनम् पादबंधंमोचयित्वापूजा।
द्रव्यंजलेक्षिपेत् प्राचंजलेनगतैर्वानिक्षिप्यतान
माचरेत् ततस्तस्यदृढेगत्वाबलिंदद्याद्धितांतरे
मंत्रस्तु अग्निमयाश्रोयजमानोहंनेत्रतूणाविमंब
लिं अथयैर्योविनावस्थानराजंजरामूकपान् द
नापिढमयेनेनाकर्तव्यसमग्रपोषणाम् परेह्निनि।
त्यक्रियांकृत्वापंचगव्यंपिवेत्ततः पंचविंशतिसं
ख्यकाब्राह्मणांभोजयेत्ततः परेह्निनित्यमाचा
र्यंपंचगव्यंपिवेत्ततः सप्तपंचविहीनावाक्रमे।
णैवदशावधिः तत्रस्नात्वाचमकारुवनिवसेद्।
समस्थलम् यदिनस्याद्विषमोतंतदानिर्धनतांव्र
जेत् तेनचेन्निर्धनत्वंस्यात्तदादेवीप्रकुप्यति विराजे
वाघटाचेनवाद्यैन्तुगोपयेत् स्त्रीपुरुषायदिगछेच
ततःव्याधिंविनिर्दिशेत् गीतेश्रुतानवधिरोतिश्च
तेरस्पर्शनात् यदिवक्तिदिनेवाकांनदासमक
नाभवेत् पंचदशादिनं यावद्देविदिवससंस्थितिः
नलीकृत्याकृत्यपुष्पैयद्ददातियदायदा नयवसे
परित्यज्यग्रहीयाद्धसनोंतराम् गोब्राह्मणावि
निन्दाचनकुर्याश्चकदाचन दुर्जनंपतितंक्लीवंना।
स्तिकंश्चकदाचन देवीगोब्राह्मणादीश्चप्रत्यहंसं
स्पर्शोकुर्वि: प्रातःकृत्यक्रियांतेचबिल्वपत्रोदकं

ने.
स्मा
१८.

180

पिबेत् ततः स्नात्वा तु गंगायां प्रोक्तेनोडुशावास
रे स्नात्वा तन्मंत्रमुच्चार्य तर्पणेनेन नमः परम प
वेशाव त्रयाहूय देवाः संतर्पयेज्जलैः स्नानतर्प
णाभ्यामस्य तस्माद्देवस्य तर्पणाम् इत्यनेन विधा
नेन सिद्धिं प्राप्नोति मानवः इहमुत्र चावराभोगा
नेते याति शिवपदम् ततो दक्षिणां दत्त्वा छिद्रावा
णं कुर्यात् इति साधनम् अथ विद्याभेदः त
त्रादौ त्रिकालं ते प्रणवं ततो मायां कूर्चबीजमम
ङ्कुशं शिवाय फट् इति प्रोक्तः प्रणवाद्यो यं महा
मनुः वर्णोऽत्र सप्तपापारिरयं सर्वार्थसाधकः
अस्य ब्रह्मर्षिर्गायत्रीच्छन्दः शिवः प्रकीर्तितम् मा
याबीजं कूर्चं शक्तिर्देवः प्रणवोऽग्रे तिनः षट्दी
र्घभाजाबीजेन प्रणवाद्येन कीर्तितम् ओं ह्रीं हूं
शिवाय फट् इति वर्णोऽयं मंत्रः ध्यानं शुद्धस्फटि
कसंकाशं चन्द्रार्द्धकृतकिरीटिनं शूलं कपालं दा
ने तु वामेन पापापह्रूपाम् सुधापानरसाविष्टा
साधकाभीष्टदायकम् इत्यादि ध्यात्वा संपूजये
देवं पंचलक्षं मंत्रं जपेत् दशांशं संहुनेद्वह्नौ उ
ने ड्रकोत्पलैर्नव त्रिमध्वाक्तैर्लभ्यते नक वितो भव
भाग्यवेत् रक्तपद्मस्य होमेन महतीं श्रियमाप्नु
यात् पायसस्य च होमेन वाक्सत्वं नाप्नुयात् ध्रुवम्
शुक्लपद्मस्य होमेन मोहयेदखिलं जगत् षट्को
णाष्टदलं पद्मं मध्ये बिल्वं प्रपूजयेत् केवलं शुद्ध
भावेन हविष्याशी दिवा जपेत् प्रश्रवणमात्रेण

नवविद्यैर्विलिप्यते अस्यैव जपमात्रेण सर्वसि-
द्धिमुपालभेत् इति चण्डाय अस्य लपाणिमविद्धि-
दः वामकेश्वरतन्त्रे ॐ अथ वक्ष्ये महेशानि मा-
तंगीं सर्वसिद्धिदाम् अस्योपासनमात्रेण वाक्सि-
द्धिं लभते ध्रुवम् प्रणवं नमो माया कामबीजं व-
र्द्धकम् मातंगीङेऽन्ता हंवह्निजायावधिर्मंत्रः
अथ मूलम् ॐ ह्रीं क्लीं हूं मातंगि फट् स्वाहा मा-
तंगीमंत्रः अस्य दक्षिणामूर्तिरृषिर्विराट्छ-
न्दः प्रकीर्तितः मातंगी देवता देवी सर्वसिद्धि-
प्रदायिनी अंगन्यासकरन्यासौ कुर्यान्मंत्री स-
माहितः षड्दीर्घभाजा बीजेन प्रणवाद्येन क-
ल्पयेत् षट्कोणाष्टदलं पद्मं लिखेन्मंत्रमनोर-
मे तत्र पूजा प्रकर्तव्या जपपूर्वेण मंत्रवित् अ-
ष्टशक्तीश्च दले पूजयेत्सुसमाहितः रतिप्री-
तिर्मनोभवा क्रिया शुण्डा च शक्तयः अनंगकु-
सुमानंगा मदनानाम मदनालसा इत्यष्टशक्तीः संपू-
ज्याष्टोपचारसमन्वितः ततो देवीं परां ध्यात्वा सा-
धकः स्थिरमानसः ध्याये मातंगीं श्यामवर्णां त्रि-
नयनामिति एवं ध्यात्वा महादेवीं गन्धपुष्पैर्म-
नोरमैः नैवेद्यं तु महादेव्यै पायसं शर्करान्वितं
पुरश्चरणकाले तु फट् सहस्रं जपेत्ततः तद्द-
शांशं जुहुयाद्राज्येः शर्करामधुभिस्सह. ब्राह्मणान्तू-
ष्टवैः काव्यैः साधकः शक्तिभिस्सह एवं पुरस्क्रि-
यां कृत्वा प्रयातो विधिमार्गेण वनमध्ये समसा

ने॰
सा॰
१८र
१८८
181

नेवाकलामध्येचमात्रिकः मत्स्यमांसंपायसंच॰
दध्याज्यंपंचगव्यलम् रात्रियोगेनकर्तव्यंसदापू
र्णोऽस्यसाधकः एवंप्रयोगमात्रेणोकवितांजाय
तेध्रुवम् अग्निस्तम्भंजलस्तम्भंवाक्स्तम्भंजायते
ध्रुवम् मेघोजयेतिशान्तंस्वनाद्यैर्भोगेरुलंय॰
या शास्त्रवादेकवितेवबृहस्पतिरिवापरः अ
नेनैवविधानेनमातंगीसिद्धिदायिनी नूनंत
द्गृहमागत्यकुवीरैर्दीयतेवसुः विनामन्त्रपवि
नामोसैनार्चयेत्परदेवताम् अथोच्छिष्टचण्डाली
मंत्रः उच्छिष्टचण्डालिनीततः ह्रुम ख्रींदेवीम॰
हापिशाचिनीलज्जाबीजं तथाच ठंठंठं त
ठंकंफेत्कारिणी उक्त्वाप्युच्छिष्टशाहेततथा
चण्डालिनीततः ह्रुम ख्रीं ततोदेवीकर्म॰
येत्रदनेतरम् महापिशाचिनीपश्चाल्लज्जाबी
जंततःपरम् नादबिन्दुसमायुक्तंठकारत्रितं
यंपुनः सविसर्गंमहादेविसर्वसिद्धिप्रदायकं
मंत्रोनरेंनयथा उच्छिष्टचाण्डालिनिमातंगि॰
सर्ववशंकरिनमःस्वाहा तथावनेत्रांतरे अथवो
च्छिष्टचण्डालिमातंगिपदमीरयेत् ततःसर्वव
शंवानेकरिह्रुहृद्धिवहाभा एकोनर्विंशनावा॰
र्णोः सर्वाभीष्टकरोभवेत् मंत्रदेवप्रकाशिका
यां वाग्भवंमायाकामः सौः पंचमेस्यामातंगि
नमामि उच्छिष्टचाण्डालिनि त्रैलोक्यवशंकरि
स्वाहा इतिमंत्रः एषांविद्यानपेशानिवापवा॰

इसर्मखिला इयंविद्यामहाविद्यासर्वपापप्रहा
रिणी सर्वदामोदराश्रेवतथासोमोदराबि
का यो योऽप्रार्थ्यैयते सिद्धिं हत्वां तां नामवाप्नुया
त् पेंह्रींक्लींसौः तच्छिष्टं चरुलिहस्वीं देवि
महाविद्याविनिर्द्दीठंठंठं स्वः विद्यानेनवस्त्रा-
वस्त्राभिस्त्रणे देवि वातने भोजनानंतरं देवि
विनैवाचमनेनैव बलिं दत्वा प्रथमतो मूलमं
त्रेणसाधकः ततोमंत्रंजपेध्यात्वादेवीनामसिद्ध
सिद्धये बलिमष्टुच्छिष्टेनतथा ततस्थिनेवन
तत्रैवन्यासपवच नाच्छिचोभानवाविघ्नन
यैवं नियमानच यस्यनिष्टनिमंत्रोयेनववि
वैःसबाध्यैन प्राबोपरिभ्रमासीनां रक्ताम्बरप-
रिच्छदाम् रक्तालंकारसंयुक्तां गुंजाहारविभू
षिताम् षोडशाब्दांचयुवतीं पीनोन्नतपयोध
राम् कपालकर्त्तृकाहस्तां परांज्योतिस्वरूपि
णीम् वामदक्षिणायोगेन ध्यायेन्मंत्रविदुत्त-
मः उच्छिष्टेनबलिंदत्वाध्यायेत्तन्मानसः
च्छिष्टेनचकर्त्तव्यो जपोध्यानः सिद्धिमिच्छता उ
च्छिष्टजपमानस्यजायतेसर्वसिद्धयः अपरं
वक्ष्यामि स्त्रणे देवि फलप्रदम् होमं वस्त्र
पणे चैव सर्वकामार्थसिद्धये स्थंडिले मंडा-
लं कृत्वा च तत्र स्थं समंततः पूजयेन्मंडले देवि
मूलमंत्रेण साधकः ततो मूलमनुस्मार्य मंड-
लायनमस्त्विति मंत्रेण ततोबलिं समर्प्य देवतां-

ते. सा. १८२

ध्यात्वाहोमचरेत् तथाच ततोदेवींसमाराध्य
वह्निरूपव्यवस्थिताम् देवींध्यात्वाचरेद्धोमंद-
धिसिद्धार्थतण्डुलैः सहस्रमात्रहोमेनराजा
नवशगोभवेत् मार्जारस्यतुमांसेनदेव्याहो-
मेसमाचरेत् सप्ताहेनातिपरोविद्यांसर्वप्राज्ञ
वशीकृतो ऊर्णाक्षागस्यमांसेनहोमंमधुस-
मन्वितम् सहस्रैर्वैविधानेनभवतिऊलसिद्ध
येः विद्याकामश्चरेद्धोमंशार्करायतपाय
सैः नूनंतस्यभवत्येवसद्योविद्याश्चतुर्दश ।
बिल्वपत्रैस्समध्वाक्तैर्मासमेकंसमाहितः वं
ध्यापिलभतेपुत्रंचिरजीविनमुत्तमम् कर्कट
ऊसमेकृत्वातन्मधुसमन्वितम् दुर्भगावा
हुत्वाहेविसौभाग्यमद्वितीयकम् रजस्वला
यावस्त्रेणामधुनापायसेनच होमंकृत्वामा-
हादेवित्रैलोक्यंवशमानयेत् इत्येषाकथि-
तादेवीसर्वपापप्रणाशिनी मंत्रस्यास्यास्मरणा
द्देविसर्वपापप्रणाशिनी उच्छिष्टेहूपधराणांक
न्नासविंत्रोभवेद्ध्रुवम् मन्त्रयद्यपिपुरश्चरणं
नोक्तं तथाप्यपेक्षातसहस्रंजपः तद्दशांशहो-
मादिकंबोद्धव्यम् तथाच येषांजपेषुहोमे
षुसंख्यानोक्तामनीषिभिः तेषांमष्टसहस्रा-
णांसंख्यास्याज्जपहोमयोः इत्यभिधानादष्ट
सहस्रमष्टोत्तरसहस्रम् वासिद्धविद्यानां
नत्पुरश्चरणांनाङ्गीतिनिबन्धकारः इत्युक्तएव

ऽलीपरिच्छेदः अथ धूमावती तत्र फेत्का
रिण्यां होता वर्चो धाविंहं तौ बीजं धूमावती
ह्यिथः धूमावतीमनुः प्रोक्तो वैरिनिग्रहकार
कः अस्याः पूजाप्रकारः प्रातःकृत्यादि
कं कृत्वा भूतशुद्धिप्राणायामौ विधाय ऋष्या
दिन्यासं कुर्यात् तद्यथा शिरसि पिप्पलाद
ऋषये नमः मुखे निवृच्छन्दसे नमः हृदि धू
मावत्यै देवतायै नमः ततः करांगन्यासौ धां
अंगुष्ठाभ्यां नमः धीं तर्ज धूं मध्यमाभ्यां धैं
अनामिका धौं कनि धः करत रपृष्ठ हृदया
दिषु ततो ध्यानं विवर्णा चंचला दुष्टा दी
र्घा च मलिनाम्बरा विमुक्तकुंतला रूक्षा वि
धवा विरलद्विजा काकध्वजरथारूढा वि
लम्बितपयोधरा सूर्पहस्तातिरूक्षाक्षा धृ
तहस्ता वरान्विता प्रवृद्धघोणा तु भृशं कु
टिला कुटिलेक्षणा क्षुत्पिपासार्दिता नित्यं
भयदा कलहास्पदा विरलध्वजा विरलदंते
न्यर्थः जपेल्लक्षमेवं तद्दशपापुरश्चरणसिद्ध
ये उपवासरतो मंत्री शून्यागारे दिवानिशं
श्मशाने विपिने वापि जपेल्लक्षं च वाप्यतः
सौसौ श्यामाइदसौ अपुरश्चरणं कर्मणि ।
गाद्योपरि मंत्रमालिख्य तस्मिन् संख्याप्रशा
वेजपेत् अथ हवनप्रकार तुनात्मात तस्मजपे
मंत्रम सहस्रार्धमानतः प्रातः तोणपरित

ने.
शा.
१८४

१८३

हानेः पंचगव्येन शांतिस्याज्जरस्य पयसापि वा
पूर्ववन्मंत्रेणोपचारैः संपूज्य जपेत् कृत्वा मंत्री
यो णाख्याम्भारण्ये यामिनीदले उन्मादेनाय
नेशत्रोः मनोरथयुतजापतः दग्धाकाकश्मशा
नाग्नौ नद्रव्यादाय मंत्रितम् विशेषेणा
माहात्म्याहसमग्रउच्चाटनेरिपोः मंत्रितमष्टो
त्तरशतमिति शत्रुणां पाशाहृदिये स्थितिशोषः श्म
शानेभस्मना कृत्वा श्वेनलेपरिन्यसेत् विरो
धिनामन्मकंठे कुसुमपदे समर्पयेत् महिषीदी
रदीपं च यस्य शत्रुविपक्षकरम् महिषस्य पेण
गन्धकेन शत्रु विनाशयेत् मंत्रेणानेन वि
नेनद्रव्यारिपुमंदिरे शत्रुमुच्चाटयेन्नूनं नात्र
कार्याविचारणा श्मशानेभस्मनालिंगकः
नाशयादिनार्पयेत् भगवन्निति समाभाव्य
मनसा कर्म चिंतयन् निम्बकाकच्छदावकी
कृत्वा तद्रुपरि चाष्टोत्तरशतं जप्त्वा तेन द्रव्येण
श्मकेहविय मूलेमच्चार्य धूपं दद्यात् तथा।
विनाकाष्ठानलेदीरैहोमः शांतिस्सदा भवेत्
तथा राजा धूपप्रधानेन गुग्गुलधूपेण कालिका
मारयन्त्वभिमागतश्शांतिर्निर्माल्यधूपतः व
एहकर्णधूपेन हन्यान्तक रक्षिणी श्रेष्ठा
न्यपत्र धूपेण शांतिर्भवति नान्यथा शांतिः
सर्वाभिचारसर्वगव्येन जायते दीरणावा
पिरेवेशिमध्यार्चितयेनवा कीलदीयतेविद

मेविलिखेमंत्रेणानामाद्यंजसा लिखेद्दल
द्वयेतु निखेनेडुघ्राटनं विद्धिषाम् तन्माद्ड
यश्चलिनीनुहृ विष्माद्याहूनमोवलिंत्
जसा वितिभस्मकीलितपुरेगेहेतडुघ्राटनं
विदर्भितपराध्येत्तु विदर्भितंतत्तन्त्राकंसाध्ये
नामाद्यरभितिवचनात् मंत्रादौनामसंबद्ध
घयोरन्तरेसाध्यानामाद्यंयोजयेत् इतिसु
भगानन्दरम्यादिप्रयोगाः अथभद्रकालीमं
त्रः प्रसादबीजमुद्धृत्यकालीतिपदमुद्धरेत्
महाकालीपदंचोक्त्वाकालिप्रणमम्यतः परम् अ
लमत्रिपिद्ययंनोयंभद्रकालीमहामन्त्रः आरा
ध्यजपेन्नित्यंमहोत्सवरक्षणमव्ययम् जपमाला
विधानन्याचाच्छोत्तरशतेनच ध्यानमेयंमहा
देवीभद्रकालीभयापहा आराध्येति भूतस्थ
ड्डिप्राणायामंकृत्वापंचोपचारादिभिः शिव
लिंगंसंपूज्येत्यर्थः ध्यानमाह ज्वलन्नामाको
टराहीममलिनमुखीशूलमुण्डेवहन्ती ना
हन्त्माबदन्तीसकलरिपुवधंमर्दयन्तीसदेवा।
हस्ताम्भोधारयन्तीज्वलदनलशिखावासस्त्रिभंगा
श्रीमत्रे दंतैर्जैतूफलाभैः परिहरतुभयंपातु
मांभद्रकाली प्रयोगमात्रकर्तुमंवैरिनिग्रह
कारकम् इयंदेवीमहादेवीशत्रुनिग्रहका।
रिणी यथेष्टचिंतयाचिंत्यधर्मकामार्थमुक्ति
दा अत्रपुरश्चरणादिकंदक्षिणाकालीनंत्रवदि

त्तिकेचित् वस्तुतस्तु पुरश्चरणमध्योन्नं समह
स्तेजपः अथोच्छिष्टगणेशमन्त्रः हस्तिपि
शाचिलिखे ठठठ ये हस्तिपदे समुच्चार्य पिशा
चीतिपदं ततः देवराजेसनेत्रेषु कोनमीशस्तु
रान्वितम् वह्निजायावधिर्मन्त्रस्ताराद्योस
र्वकामदः प्रणवस्यानमिति केचित् तथा
नतिथिनचनन्दत्रेनोपवासो विधीयते य
थेच्छवेश्यामन्त्रः सर्वकाले फलप्रदः अस्य पू
जाप्रयोगः प्रातःकृत्यादिभूतशुद्धिप्राणा
यामान्तकर्म विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्
तद्यथा शिरसि सवीरऋषये नमः मुखे
निचृद्गायत्रीछन्दसे हृदि उच्छिष्टगणपतये
देवतायै नमः ततः प्रणवेन कराङ्गन्यासौ कृत्वा
ध्यायेत् रक्तमूर्तिं गणेशानं सर्वाभरणभूषि
तम् रक्तवस्त्रं त्रिनेत्रं च रक्तपद्मासनस्थितम्
वक्रतुण्डं महाकायं द्विदन्तं लम्बिताननम् दे
वदक्षिणहस्ते दन्तं वरदं तं करे पाशाङ्कुशौ
वहस्ताभ्यां जटामण्डलवेष्टितम् ललाटे चन्द्रा
रेखाङ्कं सर्वालङ्कारभूषितम् एवं ध्यात्वा क
रस्थपुष्पेण मूलेन शिरसि संपूज्य बहिः पूजा
मारभेत् अष्टदलपद्मे लिखिते तान्पूजयेत् प्रथमं
मूलेनार्घपात्रं संस्थाप्य दशधा प्रजप्य तेनोद
केनात्मानं पूजोपकरणं चाभ्युक्ष्य पुनर्ध्यात्वा
ष्टदलपद्मं मध्ये प्रपूजयेत् ततः पञ्चोपचारैः।

संपूज्य पंचोपचारैः पूर्वादि ओं वक्रतुण्डाय स्वाहा ओं
एकदंष्ट्राय लम्बोदराय ओं विकटाय विघ्नाय
गजवक्त्राय विनायकाय गणपतये मध्ये स्वाहा।
त्रिमुखाय स्वाहा पंचोपचारैः पूजयेत् ततो देवं संपू
ज्य नैवेद्यमुपनीय दद्यात् ओं उच्छिष्टगणेशाय म
हाकालाय एष बलिर्नमः इति बलिं दत्वा चमनी
यादिकं दद्यात् विशेषफलकांक्षिभिस्तु
ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रैं ह्रौं ह्रः फट् स्वाहा इत्यनेन बलिं
दद्यात् ततः पुष्पमेकं दक्षिणादिशि दत्वा।
मेहेति विसर्जयेत् अस्य पुरश्चरणे तु जपः
न सिद्धादि नियमं त्रिलक्षमेकं जपेद्बुधः तथा
च कृष्णां चतुर्दशीमारभ्य यावत्कृष्णचतुर्थिका
सहस्रं हि जपेन्नित्यं योषिन्नियमपूर्वकम् स्वापा
येन्मधुना नित्यं नैवेद्यं गुडपायसम् भुक्तोच्छि
ष्टो जपेन्नित्यं गणेशोऽहं सदा प्रियः श्वेतार्केणा
कृतिं कृत्वाम्बष्ठवदनकेन वा अंगुष्ठमात्रप्रति।
ष्ठाप्य द्विजाग्निगृहस्तत्र यो जप्त्वा षोडशसाह-
स्रं सिद्धमंत्रो भवेद्ध्रुवम् योषिदुपगमे नियम-
श्च स्मरणमित्यर्थः न तु त्यागनियमः अत्र संश्ला
ष्टौ चिन्तयाद्दत्वा चान्त इति मंत्रदर्शनात् यथात्र
प्रयोगः राजद्वारे तथा गणेषु सभायां गोत्रसंस
दि विवादे व्यवहारे च संग्रामे शत्रुसंकटे नौका
यां विपिने चैव वधुने च श्मशाने तथा ग्रामदाहे चौ
रव्याघ्रसिंहव्याघ्रादिसंकटे स्मरणादेव देव।

ते.
सा.
१८५

समवैवैविद्रुतंभवेत् तत्सर्वेनभूपतिर्दिग्रंस
यैरौवतमोयथा तथा मयोक्तिं होगणोत्रा
तेयत्नराजेनधीमता आराधितस्तापहारैसम
गेषफलप्रदः एवंकृत्वाअवश्यान्तुतइनेसा
तोगतः अपामार्गसमिद्धोमात्सौभाग्यंलभतेध्रु
वम् अशोकस्यानैर्मैत्रीह्यभिमंत्राभिमंत्रितम्।
वानराख्यिसमद्भूतेकीलंसंपाभिमंत्रितम् नि
खनेन्मंदिरेयस्यमरणंनिश्चितंभवेत् उद्धृते
तुभवेत्स्वास्थ्यमितिसर्वंसमन्ततम् यस्यवा
न्नानेपमंत्रंसहस्रंसर्वश्रोभवेत् पंचसाहस्र
होमेनवाहरेश्रवराष्ट्रियम् सहस्रदशजाप्ये
नराजासर्वोवशोभवेत् लक्षजाप्येनराजेवा
ह्लिवैराजपक्षयः दशलक्षेणतत्राष्ट्रंवा
श्येनस्यवसर्वदा अणिमादिमहासिद्धिःको
टिजाप्येनसंशयः खेचरत्वंभवेन्नित्यंसर्वत्रै
वजायते मंत्रोलिखितनाभिरसिकण्ठवाधा
रयेद्यदि सौभाग्यंसर्वरक्षाचभवेन्नेहनि
श्चितम् अथचान्यमंत्रः ॐउत्तूर्यविन्दुसंयु
क्तंलज्जाबीजंसविन्दुकम् लक्ष्मीबीजंततोदे
विसंबुद्धावरतिप्रिया वैधिःश्रीतोमंत्रसंज्ञो
वह्निजायावधिःप्रोक्तोमंत्रराजोत्तमोत्तमः
लक्ष्मीशृणवेश्रीबीजंकुवेरानुमतेयमंत्रः अ
स्यजाप्यप्राणायामान्तेविधायन्यासध्यानादिप्रासं
कयेत् यथा शिरसिकुवेरऋषयेनमः मुखे

पंक्तिच्छन्दसेनमः हृदि पञ्चदशीदेवतायै न
मः ततः करंगन्यासौ ह्रां ह्रीं इत्युभाभ्यां नमस्त्वा
हि एवं हृदयादिषु ततो ध्यानं ॐ अमोद
कगर्भाभां किंचिद्योवनशालिनीम् मृणाल
कोमलभुजां केयूरांगदभूषिताम् तलाको
टिपरिध्वस्तपादपद्मद्वयान्विताम् माणिक्य
हारमुकुटोकुण्डलादिविभूषिताम् नीलो
त्पलदलश्यामां किंचिदुत्थितकुचविराजिताम्
कराभ्यां श्यामकमलारक्तवर्णागरागिनीम्
हेमप्राकारमध्यस्थां रत्नसिंहासनोपरि पा
ये कल्पतरोर्मूले देवीं तां धनदायिकाम् प
वं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य अथ पूजायंत्रम् न
वयोन्यात्मकं चक्रं विलिखेत् कर्णिकोपरि
बयोन्यात्मकं बर्कवे विलिखेत् तस्य बहिः
दिग्दलं पद्मं विलिख्य चतुरस्रं ततो बहिः
कोणेषु वज्रांसं लिख्य नृपबीजं समुद्धरेत्
ततो र्घ्यस्थापनम् फडिति पात्रं प्रक्षाल्य नम
इति मंत्रेण पूर्यं तत्र प्रणवेन गंधपुष्पं निक्षि
प्य तीर्थमंत्रेण तीर्थमावाह्य धेनुमुद्राप्रद
र्श्य ततश्च परिमूलमंत्रं दशधा जपेत् तज्जलं कि
चित् प्रोक्षणीपात्रे संस्थाप्य तेनोदकेनात्मानं
पूजोपकरणं च त्रिधा अभ्युक्षयेत् ततश्चा
धारशक्त्यादि ह्रीं ता नाम नेनमः इत्यंतं पीठ
पूजां विधाय पद्मायनमः इति मध्ये संपूज्य पुन
र्ध्यात्वा पीठे आवाह्य पंचोपचारादिना पूजये

तं. सा. १८६

त् ततोदलेषु पूजयेत् ॐ लक्ष्म्यै पद्मा पद्माल
या श्रीहरिप्रिया कमला चञ्चला चपला लो
ला पुनर्मध्ये देवीं संपूजयेत् ततो यथाश-
क्ति जपेद्वा गुह्येत्यादिना जपं समर्प्य क्षमस्वेति
विसर्जयेत् अस्याः पुरश्चरणं लक्षजपः तथा
च प्रजपेल्लक्षं त्रेणारत्नादिकृतकेन वह्
हन्तभे मन्त्रसिद्धिः पुरश्चर्यां समर्चयेत् वि-
नियोगोन्यथा कुर्यात् साधकः स्वमनोरथान्
पूरयेद्वै जप्त्वैवाष्टसहस्रं समवासरान् प
ञ्चैव सिद्धिः स्यात् पुरश्चर्याधिको विधिः
किमिह बहुभेदे विसाधयेद्यदि मानवम्
भुक्त्वा वाप्यथवाभुक्त्वा पापयुक्तात्रं श्रद्धयाथवद
प्राकृत्वाथवा पोवं कृत्वा वाप्य कुर्वेतताम्
यः स्मरेद्दिविधिं यो नारी दरिद्रो नो भिभूयते का
मदेवं जपेत् पार्श्वे देव्याः प्रत्यहमादरात् तेन
देव्या महाप्रीतिर्वाञ्छितार्थं ददाति च पूजांते
च समायाति राज्ञो देवी यत्र श्रीः सर्वालंकार
भूषा जपदत्त्वा याति निजालयम् धनेन वि-
पुलं दत्त्वा साधकस्य मनोरथान् पूरयेन्मे
नामहे प्राणिवनगाजायुतेस्रुभा यद्दाभ
क्त्या महाहे विचन्दनेनानुलेपनम् दानं
सर्वदानस्य नित्यं दारिद्र्यनाशनं येनैव यं च प्र
दानं च किं यदारिद्र्यनाशनं ये यद्दिवाणि चव
माहेति यामां स्मरति मानवः तस्य दारिद्र्यनाश-

आसंदासीवक्त्रवाज्यहम् सहस्रसमभिर्ये
यन्त्ररश्रुरागात्रच्याते तथाद्यनेनाखिंडेनमधु
मातहृष्णाप्यतः होमेयिवप्रदातव्यः त्राणा
हारिद्रशांतये पूजाकार्यामहादेव्याः संदा
नेनानुलिप्यते मात्रयात्रेनथाकामेमंडलम
मनोहरम् तत्रपूजाप्रदातव्यं न्यासकरन्या
सैनांगंचैवयदेवता ऋषिरस्यमतेनास्याःसू
नापिक्रियतेतथा इतियन्दपरिच्छेदः अथ
श्मशानकाली तदुक्तंतंत्रे वाणीमाया
ततोलक्ष्मीकामबीजेमतःपरम् कालिकेसं
पुटस्थेनवक्त्रैकबीजमालिखेत् एकादशार्णा
महादेवीचतुर्वर्गप्रदायिनी अस्याःपूजायं
त्रम् षडस्रम् षट्दलेवृत्तेनढाभेयरणीतलम्
वत्र्होरसमायुक्तंमध्येमूलंसमालिखेत् दले
ष्वष्टस्विलिखेत्कवर्गाद्यष्टवर्गकम् धरण्या
विलिखेदाद्यंवक्त्रैकंवक्त्रैकके पूर्वादिवक्त्रा
वीतंचमध्येदेवींप्रपूजयेत् अस्याःपूजाक्रमःप्रा
तःकृत्वादिप्राणायामांतंकर्मसमर्प्य ऋष्यादि
न्यासंकुर्यात् शिरसिभैरवऋषयेनमः मुखेनि
वृच्छन्दसेनमः हृदिश्मशानकालिकायैनमः
गुह्येवाग्बीजायनमः पादयोर्मायाशक्तयेन
मः ततःकरांगन्यासौ वैश्रवणक्लींतत्र श्रीमध्य
क्लींअत्रा कालिकेकलि क्लींश्रींह्रींऐंकार प
वेहस्वाहादिः ततोध्यानम् अंजनाद्रिनिभांदे

तं.
सा.
१८१

187

वीं श्मशानालयवासिनीम् रक्तनेत्रां मुक्त
केशीं शुष्कमांसातिभीषणाम् पिंगाक्षीं
वामहस्तेन मद्यपूर्णां समांसकम् सद्यःकृ
त्तशिरो दक्षहस्तेन दधतीं शिवाम् स्मितवा
क्त्रां सदा माममांसचर्वणतत्परम् नानालंका
रभूषांगीं नग्नां मत्तां सदाशवैः एवंध्यात्वा यजे
द्देवीं श्मशाने तु विशेषतः गृहे वापि रहस्यो
पि मत्स्यमांसैः सुभोजनैः नग्नो भूत्वा महाप्रौ
ऊर्ध्वाड्रौ समाहितः स्नानात् ध्यात्वा मानसैः
संपूज्य अर्घ्यस्थापनं कृत्वा पंचोपचारैः पंचैर्वा
वह्न्यादि पूजयेत् तद्बहिरसितांगादि पूज-
येत् अस्य पुरश्चरणमेकादशलक्षजपः तद्द
शांशजपमंत्रेण हुताशेन होमयेत् मंत्रांतरं
तत्रैव कामबीजं समालिख्य कालिकायै स
मालिखेत् नमोन्ते चैव देवेशि समाप्तौ मनु
रुत्तमः षडंग कालिकादेवी ह्यत्र सर्वं तु पूर्व
वत् अथ बगलामुखी तदंके तंत्रांतरे ब्र
ह्मास्त्रं प्रवक्ष्यामि सद्यः प्रत्ययकारकम् साध
कानां हितार्थाय स्तंभनाय च वै द्विषाम्
यस्याः स्मरणमात्रेण पवनोपि स्थिरो भवेत्
प्रणवं स्थिरमायां च ततश्च बगलामुखी ते
द्रुसर्वदुष्टानां ततो वाचं ततो मुखम् स्तम्भ
येति ततो जिह्वां कीलयेति पदद्वयम् बुद्धिं
नाशाय पश्चात्तु स्थिरमायां समालिखेत् ।

लिखेच्च पुनरोंकारं स्वाहेति पदमंततः ॥ षट्
त्रिंशदक्षरा विद्या सर्वसम्पत्करी मता ॥ ऋषि
र्मायां ह्रीं तथा वर्णत्रोनरे वह्निहीनेन्दुमायायां
बगलामुखि सर्वदुष्टानां वाचमित्युक्त्वा
मुखं स्तम्भय कीर्तयेत् जिह्वां कीलय बुद्धिं
विनाशय पदं वदेत् पुनर्बीजं पुनस्तारं वह्निजा
यावधिर्भवेत् नारदोऽस्याः ऋषिश्छन्दस्त्रिष्टुप्दे
ए बगलामुखी इति मंत्रांतरं अस्य पूजाक्रमस्तु
आदि प्राणायामांतं कृत्वा ऋष्यादिन्यासं कु
र्यात् शिरसि नारदऋषये नमः मुखे त्रिष्टु
प्छन्दसे नमः हृदि बगलामुख्यै देवतायै न
मः लिंगे ह्लीं बीजाय नमः पादयोः स्वाहा श
क्तये नमः ततः करांगन्यासौ ह्लीं ॐ बग
लामुखि तर्जनी सर्वदुष्टानां मध्य वाचं मुखं
स्तंभय अना जिह्वां कीलय कनि बुद्धिं नाश
य करत एवं हृदयादिषु ततो मूलेन आत्म
तत्त्वव्याधिनी बगलामुखी श्रीपा पू. त. इ
ति मूलाधारे मूलेन विद्यातत्त्वं शिरसि मूले
न शिवतत्त्वं सर्वांगे ततो ध्यानं मध्ये सुधाब्धि
मणिमण्डप रत्नवेदी सिंहासनोपरि गतां परि
पीतवर्णां पीतांबराभरणमाल्यविभूषितांगी
देवीं नमामि धृतमुद्गरवैरिजिह्वां जिह्वाग्रमा
दाय करेण देवी वामेन शत्रून्परिपीडयंतीं ग
दाभिघातेन च दक्षिणेन पीतांबराढ्यां द्विभु

ने·
सा·
१८८

नो नमामि॥ एवं ध्यात्वात्मानं तैः संपूज्य बहिः पू
जामारभेत् ततः प्रथमं मण्डलस्थापनं तद्यथा
अष्टांगुलचतुरस्रं विधाय ईशानादिकोणे
षु पूर्वादिदिक्षु कुंकुमाक्तचंदनैः ॐ ह्रीं ग
णपतये नमः इत्यनेन गजदानेन संपूज्य तेन
मधुनार्घ्यपात्रमापूरयेत् ततो वारत्रयं वि
धाय संपूज्य अंगानि विन्यसेत् ततो धेनुयो
निमुद्राः प्रदर्श्य तेनामृतेनात्मानं पूजोपक
रणानि च प्रोक्षयेत् अस्यायंत्रं अग्रे षडस्रं वृ
त्तं चाष्टदलं भूपुरान्वितम् ततो मूलमंत्रार्य
आधारशक्तिकमलासनाय नमः ततः पूर्व
वद्ध्यात्वा पीठे आवाह्य षडंगानि पूजयेत्
ततो मुद्राः प्रदर्श्य पुनः षडंगमंडलं यजे
त् ततो मूलेन मंत्रयित्वा धेनुयोनी प्रदर्श
येत् ततश्चामावियाच्छादनतैर्नैवेद्
यं दत्वा ततो जपं गुह्ययोगेन सांगं सावरणा
बगलाम्बिकां तर्पयेत् ततो यथासम्भवमु
पचारैः पूजयित्वावरणपूजामारभेत् षट्
कोणेषु पूर्वे दुर्भगायै नमः आग्नेये भगस
र्पिण्यै नमः ईशाने भगावहायै पश्चिमे भग
विद्यायै नैरृते भगनिपातिन्यै वायव्ये भग
मालिन्यै अष्टपत्रेषु ब्रह्माद्याः पूजयेत् पत्रा
ग्रेषु जयायै विजयायै अजितायै अपराजि
तायै जंभिन्यै स्तंभिन्यै मोहिन्यै ॐ आकर्षिण्यै

ततोहोमेण ॐभैरवाय नमःहांसे इंद्रादीनस्त्रादी
न्संपूजयेत् ततोमूलेनधूपादिकंकृत्वा यथाश
क्तिजपादिकंविधाय त्रिशूलमुद्रांप्रदर्श्य पु
ष्पांजलित्रयंविधाय देव्यैयोनिमुद्रांप्रदर्शयेत्
ततोभैरवायबलिंदत्वाविसर्जनांतंसमापयेत्
अस्यपुरश्चरणेलक्षजपः पीताम्बरधरोभूत्वापू
र्वाशाभिमुखस्थितः लक्षमेकंजपेन्मंत्रीहरि
द्राग्रंथिमालया ब्रह्मचर्यरतोनित्यंप्रयतोध्या
नतत्परः प्रियंगुपायसेनापिपीतपुष्पैश्चहोम
येत् अथप्रयोगाः ऊरुस्तंभंवाकांतिस्तंभंदृष्टा
नांबुद्धिनाशनम् जपहोमप्रयोगेणमंत्रवाण
युतेजपेत् हरिद्राहरितालाभ्यांलवणंग्रथ्या
त्रिविधि स्तंभयेत्परसैन्यानिनात्रकार्याविा
चारणा अथवापीतपुष्पैश्चत्रिमध्वाक्तैश्च
होमयेत् स्तंभनेषुचसर्वेषुप्रयोगःअन्यथा
वहः ॐकारयोःसंपुटेयोऊर्ध्वाधः शिरसो
लिखेत् मध्यगंनाममध्येस्वस्तिकासेचावरह॰
यम बीजंद्वितीयवर्गस्यान्त्यंतीयंबिंदुभूषितं
वेतेद्रष्टाहरोपेतंसंलिखेत्पृथिवीगतम् व
कारेणसमाविष्टंचतुष्कोणपुटंबहिः तत्को।
णेषुचसंस्थैःशूलवज्राष्टकंलिखेत् त्रिशू
लमध्यरेखायाः पृथ्वीबीजानिपार्श्वयोः अ
ष्टासुचिककोणेषुतद्बहिर्बगलींलिखेत् पृथि
व्योनितंबाह्येमातृकापरिमंडलम् आवेष्टवा

तं.
सा.
१८४

189

ष्ठ्यापश्चाज्जुहोतिस्थिरमायया निरुद्धांऽश
बीजेननादसंसेलिखितांछिण्णा लिखेत्सर्वा
बदावैष्णपश्चाश्चबगलामुखीं पटेपाषा
नपट्टेवाहरिद्रोन्मत्ततालकैः दिव्यस्तंभमु
खस्तंभेलिखित्वागाढमाक्रमात् विवादे
मंत्रमालिख्यभूर्जेनैरेवसुभिः ऊमकारस
वक्रस्यभ्रमतोविपरीतनः मृत्तिकांसमुपा
दायहृष्टभंकारयेन्नतः यंत्रेतदुपरिन्यस्ता
लकेनविलेख्यैव नवाम्यांविनिर्दिप्पी
नरंत्रेनिमेगर्हेऽर्चयेनवनुष्कालेनिंपी
नोपचारतः दुष्टस्तंभमयत्नेवमुखेवाव
स्यतेरपि इतिबगलामुखीप्रयोगः कौ
लीनामहाविद्याषोडशीभुवनेश्वरी भै
रवीछिन्नमस्ताचविद्याधूमावतीतथा ब
गलामुखीसिद्धविद्यामहादेव्याःप्रकीर्ति
ताः अथकर्णपिशाचीमंत्रः कर्णपिशाचिदि
शुकृचालयनचश्च्चिकरोववतीनानायतंश्र
वृष्टकैभवनैध्यानीवह्निजायाविना नायघो
मन्त्रयललदजपतोव्यासेनसंसेवितोः सार्व
तैलभवनेविरेणानियत्नेयौपृष्टाविक्रीभक्तिनः
अथध्यानम् कुलांगतकविलोचनांत्रिनयनां
स्वांवालसारदरी वेषकारुणाजिह्विकां
वरकराभीतिकरामुन्मालिनीम् धूम्रांविजेष्टि
लोकपालविलसन्यालाद्वुयांबमुलां सर्वदे

शिवरूपमाधिवसति पिशाचिकीनां नमः अ
थ प्रयोगः निशायामर्धरात्रे वटद्रुमस्य पिशा
चिकीय दत्वा मीनबलिं दत्वा रात्रौ संपूज्य संज
पेत् ॐ कर्णपिशाचिनि दग्धमीनबलिं गृहाण म
म सिद्धिं कुरु कुरु स्वाहा इत्यनेन दग्धमीनबा
लिं दद्यात् रक्तचन्दनं धूपकजपपुष्पादिकं ।
वेयत् अमुं ते कुरु देवि शिवा स्वाहेति प्रादयेत् ग्रा
लैः मध्याह्ने एकभक्ते निशानि षं कुर्वाय किंवि
नापेराजावभिन संख्यं जपेत् अमुकिं विन्मा
धुके नाकुलादिकां हहिः जपस्य दशांशेन त
र्पणं ॐ कर्णपिशाचिनी तर्पयामि ह्रीं स्वाहा इ
ति मंत्रः एवं क्रमेण लक्षमेकं पुरश्चरणं कृत्वा
दशांशं होमयेत् तदभावे दशांशं तर्पणं कृत्वा
दशांशं भोजयेत् मूलं रक्तचन्दनेन लिखित्वा पंचोप
चारैः देवतां पूजयेत् सिद्धिलक्षणमथ वक्ष्यते ।
गगनमंडले झंकारादि शब्दं दीयते निशि ।
स्वात्मप्रसन्नं दर्शनात् सिद्धिं भवेद्ध्यानी तत्स्वाय
...विधिमाचरेत् प्रणवमायाकर्णपिशा
चि मे कर्णे कथय हूं फट् स्वाहा प्रदीपतैलपा
दयोर्दत्वा रात्रौ लक्षं जपेन्नरः सर्वतो भवति ।
तास्य पूजाध्यानम् तथा तारं कामबीजं जया
हविस्वाहा अस्यापि स्यात् साधेभावः पूर्ववल
क्षनमात्रं होमाधिकानि पाद्य तदुपरि जया
देवीय ध्यानात्किंमपूजस्य तावज्जपेद्यावज्जी

नें.
स्वा.
१९.

१०

वति ततः सिध्यति सिद्धिस्तमनमात्रिप्रभ्रैह
तेसध्यायाति ततः तस्याः पृष्ठे सर्वं भूतमविद्या
दिकंसमुपति इतिकालोपिप्राणावीयपरिच्छेदः प्रा
यमेत्रयोमापरिच्छेदः नाडोच्यति सिरं ध्वंसः सं
सारार्णवतारके श्रीमंत्रयोषाजयतीसाध
कानां सर्वोवहः तत्रागमेंतरे मात्रकादिस
मुद्भूयवह्निबीजेसमुद्रेत श्रीनेपावततः
योढामनेत्रेन्दुषड्दलमंतः प्रांकोंक्षींमंत्रयो
षस्यप्राभ्मता इयंतदीपिनी प्रांकातसमंत्रलि
कथ्यते श्रंकुशं प्राक्तिबीजंचमोबीजंततः
प्रिये विद्यास्तुतिकरीप्रांकांपषावर्णात्रया
त्मिका एकारेवह्निमारूढोवामनेत्रेन्दुभूषि
तः प्रांकांसर्वंतविद्येसकवर्णात्मिका
त्मिकाप्रिये सिद्धः साध्यः सुसिद्धोवासाधक
स्यप्रिसदा तदामंत्रोभवज्जकाप्युभदात्रु।
द्धिदोभवेत् मध्याह्नेसलिलेचैवभोजने।
भाजनेनस्था गोमयेनविहिर्ष्टुप्रांमंत्रतस्म
र्णोकंचे गोष्ठेनविलिलोमंत्रंयंत्रंदमहसस्नि
भम् विलिख्यमंत्रवर्णांस्त्रिप्राऊर्ध्वंप्रयल
या लिविस्मरनलेलिखिन्यात्रयत्नात्साधको
तमः उप्पारनेलिखेद्यंत्रंगोवमंत्रिविप्राव
तः सलिलेविनयलिप्यंभोजनेवमहेश्वरः
गोमयेवावपूकरस्याक्षेसर्वंवनोश्वनेत उवे
श्वतियर्निनेगोमाश्वस्वमहाकविः गोमूत्रं

बदरीमूलेवन्दनेपांसमेवच एकीकृत्यप्रय-
नमानितिलकंधारयेत्सदा नमस्कृत्यवरांश्रेष्ठा
थयेद्भक्तितत्परः वरंप्रार्थ्येचतस्माद्धि विहरेत्स
यथासुखं नामदेवार्चनेस्नानंप्रणवोच्चारणे
नत्र वस्त्रावलेन दन्तानांधावनंलक्षेणनत्र ए
त्रिवारमाननंचैतन्नस्फुटिस्यात्कदाचन एवंकृ
तेप्रयत्नेनतावान्गुरुस्तुखोन्नधीः मासैकेन
कवीन्द्रस्याद्द्विमासेश्चैवचेश्वरः त्रिभिर्मासैर्भ
वेन्मन्त्री: सर्वशास्त्रविशारदः पुत्रार्थीलभते
पुत्रंधनार्थीलभतेधनम् आरोग्यकामस्तु
सर्वान्कामानवाप्नुयात् अथध्यानम् शशिप्र-
भमिवशुभ्रंखड्गखट्वाङ्गपाणिं सरुधिरमति
शोणंपेयवक्त्रंकुमारम् एष्युतरवरमुखेपम
पत्राग्रतालेकुमतिदहनदक्षंमंत्रवोधंनमामि
इतिध्यात्वा पीठपूजांततःकुर्यात्पीठासनम
नेनरम स्नानदात्रेनमः पाद्यंतुडियात्रेनपा
मन्त्रम् जाउपलाशस्थाययेति: स्यादर्घंस्यात्तदया
यवै सर्वसिद्धिप्रदायेतिपुष्पंदद्याद्विशेषतः
ओंस्त्र पुष्पंसमादायभैरवाभ्यर्चयेत्ततः श्रीशि
नंगेकरुश्चाण्डक्रोधश्चोन्मत्तसंज्ञकः का-
पालीभीषणश्चैव संहारश्चाष्टमः स्मृतः ततो
यमादिकंरक्षाप्रसूनानि विवर्जयेत् तैःपुष्पैः
पूजयेन्नैव यहितीशाविशेषतः हयारिस
दर्शीचैवमनोहारिणीपनंतरम कनकावतीत

ते.
सा.
१८।

191

थाकामेश्वरीरतिकरीतथा पद्मिनीवनटी।
वैवानुरागिणीततःपरम् पूज्यापूताल्तया।
गिमोहहेलोलाबीजपूर्विकाः एवंसंपूज्यदे
वेशंलद्दषट्कंजपेन्मनुम् त्रूनाक्रकन्दपुष्पै
श्चैकादशगतानिच तद्दूयाद्दूधिनेवक्के
कोनारेपित्रवेश्मनि एवंसिद्धिर्मन्त्रमंत्रीमा
हावागीश्वरोभवेत् ऊंऊटेश्वरतंत्रे मेरुपृ
ष्ठेसुखासीनंदेवदेवंजगद्गुरुम् शंकरंप
र्यपृच्छत्पार्वतीपरमेश्वरम् श्रीपार्वत्युवाच
भगवन्सर्वधर्मज्ञसर्वशास्त्रागमादिषु वांछि
तार्थप्रदंलोकेमंत्रंचोपंब्रवीहिमे विशेषतो
पिजप्ताकिंकलिकेपरदंनराणाम् सर्वकर्मप्रदं
चैवपुनःसिद्धिप्रदंतथा भक्तानांकामदंमंत्रं
कल्पवृक्षमिवापरम् श्रीशंकरउवाच शृणु
देविमहामंत्रंसाधकानांसुखावहम् यस्या
राजउथीष्प्रायेवावसतिसमोमभवेत् श्रीग
न्यासकरन्यासवाह्निन्यासमन्वितम् जपेत्सि
द्धिप्रदंमंत्रंविनाहोमार्चनादिभिः जपेद्वाजा
पयेद्वापिसाधकोविधिपूर्वकम् सर्वतन्त्र
वाङ्मोतिमन्त्रंसत्यंहिपार्वति कार्तिकेयमवि
यावत्तावल्लक्षंजपेन्मनुम् सर्वशास्त्रविमाश्च
हेहस्पतिसमोभवेत् पार्वत्युवाच कोऽस्यत्रा
पिऋषिःछन्दःप्रोच्यतेकोऽत्रदेवताः ध्येयःको
वात्रतत्सर्वंब्रूहिमेभक्तवत्सल श्रीईश्वरउवा

वे हृहदारण्यकोनामर्षिर्विराट्छन्दएवव
सएवमंत्रघोषाख्योभक्तिदानेनमुक्तिदः
ध्यात्वाभैरववत्स्पेणात्तपेन्मंत्रमनन्यधीः तद
भक्तिप्रदोमंत्रोनात्रकार्याविचारणा ध्यानं
मंत्रप्रवक्ष्यामिभैरवस्यमहात्मनः यथाध्या
त्वाजपेन्मंत्रंतन्मेनिगदितःशृणु सात्विकंरा
जसंचैवतामसंतदनंतरम् ध्यानंवक्ष्येमहा
देविक्रमेणाहितकाम्यया भूयःसिद्धिकरं
रूपंध्यात्वाजपेच्चसात्विकम् सिद्धिप्रदंसाध
कानांभक्तानांविहितंपरम् मंत्रोद्धारमिमंदे
वित्रैलोक्यस्यापिदुर्लभम् अप्रकाश्यंपरंगु
ह्येनदेयंयस्यकस्यचित् मंत्रोद्धारंप्रवक्ष्या
मिगुह्याद्गुह्यतरंप्रिये विसर्गाग्निःपाशपा
णिश्चकचनधीस्वरूपः षड्वर्णोमंत्रउदितःज
गन्नाथप्रसिद्धिदः सर्वतंत्रासदस्सिवाकपट्ट
लोप्यस्तेनवेदांतवेदनिरंतस्यवक्षप्रदःस्यात्
श्रीरामकल्पलतायांमंत्रोपाप्रकरणेमंत्रो
द्धारमाह विष्णोरग्निपाशीशाप्रियुक्तवधी
षड्वर्णोमंत्रजगन्नाथप्रसिद्धः सर्वतंत्रासदा
सिवाकपट्टलोप्यस्तेनवेदांतवेदनिरंतस्यवक्ष
प्रदःस्यात् विसर्गअकारः अग्निरेफः पा
शीवकारः प्रशीशाकारः तेनयुक्तस्यका
रः धीरितिसरूपं तेनश्रीवरप्रदस्थधीरिति
मंत्रः व ह श्रादिमंत्रंजपेन्मंत्रीसायुतंयदि

नै.
सा
१९२

साधकः बलिनैवेद्यभक्त्याद्या बृहस्पतिवा
परः मासमात्रेणायः कुर्यात्तु रक्षणेना
भरः तस्यापि वदनाद्वाणी निःसरेद्भव।
णीनी मासमात्रेणासन्तनेकविरेवसंप्र
यः गोमण्डगविपृष्ठेवचक्रेवापिवगोम
ये यंत्रीमंत्रीलिखिद्वाचापश्चान्मंत्रंजपेत्।
नः ध्यानमात्रे विधायायादोभावयितावि
रंस्तधीः निर्जनस्थानमासाद्यजपेन्मंत्रम
योमस्तः पौर्णमासींसमासाद्यकुन्दस्यकु
सुमैःशुभैः अष्टाधिकसहस्रंपूर्णंजपेन्मंत्र
वत्सप्पथे त्रिमण्डलवाहनंकृत्वानिशीथे।
मक्तैकेनवा षण्मासमात्रेणपतियदिष्टे
नाविधानवित् बृहस्पतिसमोवक्तानात्र
कार्याविचारणा कूर्मस्यवमण्डकेमंडं
कोष्ठेवृषभस्यच निर्मण्डमेनसाध्यानेसाध
कानांसद्वाववहम आसनंचैवगोमण्डवा
मेकूर्ममण्डकम् दद्विणोवमपावामण्ड
कृत्वापूजांसमाचरेत् अर्थवंद्रकृतिस्ताद्या
द्वालचन्द्रोपसंस्फुटे यंत्रंलिखितत्रपूजांकु
दस्यकुसुमैःशुभैः सद्यनपाणिकमलेन।
तपादिपूजांशृंगारशीलनविधिर्विल
दद्विणेन गकारस्तथाकरमरीचिलिखासगौ
रैध्यानावनलक्ष्यतरेवृषभमस्तकेस्थम् से
विंतत्कुक्तान्ग्निवापिरसोपिरूढः कुरेन

साधकजनमोजयतिप्रकामम् ॥ गोचर्मणा
विरचितेरसलद्रमात्रेवज्रेणतेनापिनवकुङ्कु
मरोचनाभिः ॥ निर्मायसम्यग्विधिनाविलिने
पूर्वस्थानेसंपूजयेत्कुन्दवरैः शवरैः पलाशैः
संपूर्णमण्डलतन्धारसरीविमध्येबालेविवि
त्पयवलेवरावेड्गाहलम् ॥ उद्दामकेशनि
वहंवरग्लकाञ्चनगंजपेत्तनजपंकजमा
यातादम् ॥ अतिष्टगेहेनिष्ठितैलमेवसाद
ययत्नाकरपल्लवेन नेनांवितेकोवनश्रमे
वनिवेयत्तस्मैजपतिप्रकामम् ॥ आकिंशुका
ल्लोटतरश्चमूलेविन्यस्यपादैवदनाम्बुजेन ।
विमण्डमात्राम्रिनपवरात्रौजपेयथामाकि
नुपैर्णमासाम् ॥ लञ्जवनरुनलस्यामुण्ड
मात्रैकशाग्रौ हिमकरकरगौरं विन्तयिता
निशीथे यदिजपतिजडात्माम्रमेनेत्रि
पदं भवतिजगतिसादाक्षीपतिनात्रविन्न
म् ॥ भुक्तानवोपकदलीतरुमूलसंस्थत्रा
स्तीर्णपुष्परवितासननस्त्रिविष्टः ॥ कारावि
पञ्जनमयेनकरोतियज्जांयस्सोपिजीवइव
वाकगतिरीश्वरः स्यात् ॥ जिह्वांविसृज्यनिज
पाणिसरोरुहाभ्यामास्ताप्रसन्नशानकैः प
रिसृज्यगोष्ठी यावेनपदनुदिनेरसलद्रमा
त्रमीशंयजेत्किमुतवाकतिमेवविद्रम ॥ सि
तानिपीत्यसमयेरजकस्यकेषुंवेड्गानिनो

ने.
सा.
१९३

193

जपतियद्यपिपोऽतोमास्याम् सम्पातोमासम
यवानरमापितस्सवङ्क्रोविनिस्सरतिगीरम
तायमानी योऽदन्तथावनकृतेस्यकंजका
हैस्तस्यापिशीर्षंतिवचोनियन्नह्लभ्यम्
नैतेनमतिमायैकृन्केरवपुष्पेनकृयात्
मंजिष्ठितोयदेवचासितभानुमूलैः सयांग
प्रोणितयुतैस्समकूलकेस्य हृतालला ट
फलकेतिलकेनपस्सोविद्याप्रबोधविधा
येनवगीर्यनिःस्यात् भैरवतंत्रे मंत्रबोधा
ख्यममलेमैत्रमाकर्णयप्रिये यनदृष्टप्र
देवरूपसार्वंतेवाभिमताप्रदम् श्रीदीक्षकवि
नाम्लमममंत्रनिभाप्रदम् देव्युवाच भग
वन्हिप्रिजानार्थकथ्ययस्ममोऽद्यम् मंत्रे
बोधःसकःकीदृक्कस्यानुष्ठानमेवहि श्री
भैरवउवाच मंत्रबोधस्तुयोदेवसोहंदेविन
संशयः एकोऽहंशंकरादेविनानामूर्तिध
रःस्वयम् तस्यानुष्ठानमन्त्रनाश्रूयतांमम
नवतः श्रूयतांदेविमेवाक्यंश्रूयतामतः
ततः मंत्रःषडक्षरःसारःसद्यःऊमतिना
शकः रसलक्षविधिस्तस्यजपस्सवनसंयु
यः त्रिपदंजपनात्देविवाग्मीभवतिमान
वः सकविर्भवेत्तस्यप्रतिभाविश्वजित्व
री मासत्रयंजपेद्यस्तुपरितोऽतांपंडितोयदि
सप्तमासंयस्तुजपतिसमर्वतःऊंप्राग्रथीः

प्रोक्तेनसिद्धयस्सर्वाभवंतिसततंमीश्वरि श्री
हारोस्यरणांवर्णानैवेद्यंचन्द्रबोर्मलम्
सूत्रैः पाद्यंदद्न्स्यगन्धोविंख्विरोद्भवः
पेरंडस्यचपत्राणिपुष्पाणेपवसानिश्रितम्
पेरंडमूलैः कर्पासबीजमध्येप्रचदाने तंरी
कीलालदानेनभवेदाचमनीयकम् ध्या
नेवहृत्सेमहादेविसर्वसिद्धिप्रदायकम् ।
गैषाशिशिरमिवस्तुश्चमित्यादि मंत्रोद्धा
रेप्रवक्ष्यामिनमस्कारोपदेशानः प्रणादे
विमहाभावीकलोसयः फलप्रदम् मंत्रे
सर्वार्थदंसयः वश्रीकरणात्रूपकम् श्र
मलंनिर्गुणंसारंगुणानांसर्वकामदम् तं
नमामिसदानाथंमंत्रबीजंनमाम्यहम्
रवीशंपवनंसारंल्तंब्रह्मादिभिः सुरैः
फ्रेंरजोगुणोग्रंकंमंत्रबीजंनमाम्यहम्
वचनेननजानंतिकायेनवृणकोविदः
नेशांतंनमसायुक्तंपीनवह्नंनमाम्यहम्
वरणोपतिनायस्यदेमानांजयहेतवे वर
णोपतिनायस्यबुद्धयेतेनमाम्यहम् न
नानंतिसुरायस्यतत्त्वमत्रगुणेनवै क्लस्स
समस्तपापंरंवमंत्रबीजंनमाम्यहम् थी
प्रविश्वेश्वरंवैवप्रतिपद्यादिहेतुकम् स
कलंनिष्कलंचैवतंनमामिहितप्रदम् र
हिणांप्राकिनोदयाद्धहस्तेश्वियंयामवेत

ते.
मा.
१९४

194

गुह्यमंत्रोषमात्रेण सिद्धिर्भवति निश्चितम्
इति मंत्रयोषपरिच्छेदः अथ तारिणीका-
ल्पः ईश्वर उवाच श्रूयतां शैलतनये ज्ञा-
नानाक्षाकरी परा चतुर्वर्गप्रदा विद्या मंत्र-
सिद्धिप्रदायिका कवर्गाद्यं वह्नियुक्तं वा-
~~मसिद्धिप्रदायिका कवर्गाद्ये~~मादिपरि-
भूषितम् नादबिन्दुसमायुक्तं सर्वसिद्धि-
प्रदायिकम् पुनस्तन्मे खं देवि लकारेण
विभूषितम् स्वरौरौचचन्त्थेन चन्द्रखा-
ण्डेन चश्रिये लांछितं वै महाबीजं चतुर्वर्ग-
फलप्रदम् ततः कुल्लपदं चोक्तानन्तो दे-
विपदं वदेत् क्रींकारं च ततो दद्यात् स्वपूर्व
मुद्धरेत्ततः ईंकारेण च रेफेण लकारेण
विभूषितम् ततो वाग्भवमुद्धार्य मंत्रमे-
तं समुद्धरेत् नवाक्षरो मनुर्देवि तारिण्याः
समुदीरितः इयमेव महाविद्या सर्वमा-
त्रैव दुर्लभा अष्टसिद्धिप्रदा देवि चतुर्व-
र्गफलप्रदा अनया सदृशी विद्या सना-
या सदृशो मनुः अनया सदृशी सिद्धिर्न
भूता न भविष्यति यो विद्यां लभते भक्त्या
किं वा तस्य न जायते अचिराल्लभते वाणीं ग-
द्यपद्यप्रदायिनीम् ज्ञानमात्रेण विद्यायाः
चित्प्रवर्तकविर्भवेत् विनाक्षुद्रो विनाक्षि-
त्योर्विनाभ्यासेन पार्वति विनातानं विना-

यत्नेविनालापंकवेश्पि निद्रायांजायतेतत
साकवित्वंरसवल्लितम्‌ नवपूजाक्रमः प्र
थमेजलमानीयपादप्रक्षालनंस्मृतम्‌ स्ना
यिष्यानेस्थितंबीजंवाग्भवंसर्वसिद्धिदम्‌
नटडूनाग्निबलिभिः शरीरंदहनेबुधैः न
``` पुष्पमत्सार्यंह्रींमडूनवायुना लला
टेकामबीजंचनडडूनाप्लवेनच तदग्निसं
वितंकृत्वाहृदीक्रियात्रिजंतनम्‌ निर्लेपनि
र्गुणोस्मुद्धात्मानंदेवतामयम्‌ सर्वपा
पविनिर्मुक्तोदेहंसंविन्त्यसाधकः शरीर
स्यविशुद्ध्यर्थेनप्राणायामंचरेत्ततः प्रायेण
मूलबीजेनप्राणायामत्रयंचरेत्‌ मंत्रन्या
सेनतोदेविस्रूयतांमंत्रसिद्धिदम्‌ शक्ति
रस्यऋषिः प्रोक्तोबृहस्पतीश्छन्दईरितः ना
रिणीदेवताप्रोक्ताह्रींकारंबीजमुच्यते वा
ग्भवंशक्तिरित्युक्तमितिऋष्यादिकंन्यसेत्‌
बीजेनचषडंगानिषडंगेषुप्रकल्पयेत्‌ प
श्चादिविन्यसेन्मंत्रीततोथमातृविन्यसेत्‌ उ
पर्युपरिमध्येषुक्रमेणैतान्न्यसेत्ततः कल्प
येद्देहमस्थायेमणिपीठंस्मरेत्ततः शावम्
आरुह्यविन्यात्ततश्चोपरिकपालकम्‌ चता
हिंदुलंमेसदेविविन्नामग्निसमविनाम्‌ ह
स्माहृदलेनचहाहोभाकीन्सेन्नतः उगो
नेयानन्नोमेधाविन्नयामप्रभामता काली
```

तं.
सा.
१९५

195

गौरीशिवाद्वैववेन्यसेद्योन्याकृयः स्वजः तत्र
से वे स्वदेहे हृप्पव योनिं न्यसेद्बुधः केशां
तं दक्षिणे भागे योनिं वीरां न्यसेत्ततः केशां
तं वामभागे च योनिं विश्वां न्यसेत् ना
साम्रूले च देवेशि योनिं रूपां दक्षिभागतः यो
निं कामां योनिं स्वम्भनिद्रावां नेत्रयोः सव्यवा-
मयोः योनिं रूपां न्यसेद्देहे सर्वकामार्थ
सिद्धये भ्रुवकोणे च देवेशि दक्षवामावि
भागतः विद्युकेच महादेवि विन्यसेत्सा-
धकोत्तमः योनिं काम्यां योनिं कामां यो-
निं रूपां ततः परा बाहुमूले ततो वामे हृदि
वैवर्णने योनिं चित्रां योनिं नित्यां यो-
निं रूपां न्यसेद्बुधः स्तनयोर्नाभिदेशे च
योनिं ध्यानेन सदा स्मरेत् योनिं सिद्धां यो-
निं रूपां योन्याकारां न्यसेद्बुधः एताः स्व
न्यासत्रय्येनानमीनाश्रविवर्णाः देह
पीठे ततो देवीं ध्यायेत्तु स्थिरमानसः ह
ष्टालम्बोदरां भीमां नागकुण्डलभूषितां
रक्तमांसोवराकनिहारकाम्बरधरां कटी
पीनोन्नतस्तनीं मध्यां महानागेन वेष्टितां
घोरस्यापरितं देवेशि तत्स्थापरिकपालके
नागाग्रध्यानमिरतां महाकोरांवरप्रदाम
वरभञ्जनदीर्घकेशीर दक्षिणास्यार्धं बाहुना
बिभ्रतीं नलिनीं मकां वामार्धं पाणिपात्रकं

वराभयधरांदेवीमयस्माहृत्कामयोः पि
वंतीमीयेत्यिरीया[illegible]पानपात्रेमहाशिवाम् म
वैलिड्डिप्रदांदेवींनित्यांगिरिनिवासिनीम्
लोचनत्रयसंयुक्तांनागयज्ञोपवीतिनीम्
दीर्घनासांदीर्घजंघांदीर्घांगांदीर्घजिह्विकां
चन्द्रसूर्याग्निभेदेनलोचनत्रयसंयुतनाम् ।
शत्रुनाशकरींदेवींमहाभीमांवरप्रदाम्
व्याघ्रचर्मशिरोबद्धांजगत्त्रयविभाविनीम्
साधकानांसुखंकर्त्रींसर्वलोकभयंकरीम्
एवंभूतामहादेवींतारिणींप्रणमाम्यहम्
एवंध्यात्वामानसैःसंपूज्यस्थापनेत्ततोएव
सर्वम् अस्याःपूजायंत्रम् यंत्रंनिर्मायदे
वेशिस्थापयेद्यंत्रमध्यतः रक्तमलयजे।
नापिवसुपत्रंलिखेत्ततः तद्बाह्येस्यपत्रा।
णिलिखेत्साधकसत्तमः वह्निमण्डलयु
ग्मंतद्यंत्रमध्येलिखेत्ततः पूर्वदलेचदेवे।
शियादिबीजंलिखेत्ततः द्वितीयदलके
पत्रेनत्रीयंपश्चिमेदले उत्तरेचदलेदेवि
फट्चवर्णांस्ततोलिखेत् चतुर्द्वारसमा
मायुक्तमष्टवज्रसमन्वितम् तत्रपूर्वोक्त
क्रमेणपीठंसंपूज्य ततःपुनर्ध्यात्वावास
यजेद्देवंमंत्रमस्मरेत् षडंगेनैवदेवेशिपू
जयित्वातपार्वतीम् क्षेत्रपालभैरवगण
नाथंमहान्तकम् एतत्सर्वंतदेवियजेद्धा

ने॰
सा
१९६

196

रवन्तुष्टये पश्चाद्दिक्षु दले देवि नानासंपूज्य
वसायकः अणिमानं गमहिमां लघिमा
मदनां तथा अनंगकुसुमां देवि ननोच्छके
शिकान्तथा कपालिकां च देवेशि नतो
च्छायां गिनीं तथा तथा घोरप्रपत्रेषु पूज
येत्पारिवारिकाम् सर्वदामोहदां चैव व
क्रिदायनदां तथा आपुरदां सिद्धिदां चैव का
मदां कुलदामपि क्षेमदां भुक्तिदां चापि पू
रदां राज्यदां तथा योगदां भोगदां देवि ता
न्सर्वसिद्धिदाम् अणिमाद्यष्टसिद्धिं च
पूर्वद्वारे यजेत्ततः वज्रदंष्ट्राकला देवि द्वा
रे दक्षिणेन तथा पश्चिमद्वारे देवेशि कला
चन्द्रं प्रपूजयेत् उत्तरे च तथा देवि खेचरी पि
क लोनततः पद्मेशान यजेद्देवीन्ततश्चा ह्वा
णिं पूजयेत् एतानि देवदेवेशि चक्रभ्यंता
स्समीरिताः नमोनाश्च महादेवि श्रीकाः स
कलसिद्धिदाः पुष्पैः बकुलिप्रैश्च चम्पकैः च
न्दनचर्चितैः रक्तपुष्पैर्महादेवि नानागंधस
मन्वितैः बिल्वपत्रैश्च यागं ये जेयापुष्पैः।
विशेषतः श्वेतरक्तपद्मैश्च करवीरैः प
रकैः बिल्वपुष्पैः कृतपुष्पैः लिंगपुष्पैः
सणामनैः अपराजितापुष्पैश्च वल्पकैः के
सरैस्ततः एभिः पुष्पैर्महादेवि पूजयेत्त्रि।
पुरसुन्दरीम् मालतीबकपुष्पैश्च सर्वैः।

नार्चयेत्तथा कदम्बैः श्वेतकुसुमैः ऊसमैः
कोवनैरपि एवं संपूजयित्वा तपसि ईश्मे
हेश्वरि लक्षमात्रं जपेन्मन्त्रं हविष्याशी जि
तेन्द्रियः इति श्रीनारिणीकल्पः अथ सा
रस्वतकल्पः नारद उवाच केनोपायेनेद
वेष्ठि विद्यात्मनिर्भवित्रणाम् वेदविद्या
प्रकाशश्च तन्मे ब्रूहि जगत्प्रभो श्रीब्रह्मो
वाच साधु साधु त्वया पृष्टं लोकानां हित
कारणम् एतद्देवगुरुपृष्टं कल्पादौ वि
ल्लवे मया ब्रह्मणा हंसरूपेण प्रसन्नेनान
रात्मना यत्प्रोक्तं तेन मे ब्रह्मलक्ष्मेवहा।
श्रियमनन्तः श्रीब्रह्मोवाच शृणु ब्रह्म
ष्यं गुरुसंकल्पसारस्वतं मम यस्य विद्या
नमात्रेण जन्तोः पापहरणं भवेत् सर्वथा
त्वप्रकाशश्च सर्वतो जायते विराट् अ
भ्यासश्च भवेत्तस्य वाचस्त्रिग्राम भवन्ति हि अ
वाक्सिद्धिं प्राप्तवान् वागीशत्वं बृहस्पतिः
हैमायनोऽपि यं ताता वेदव्यासोऽभवन्मुनिः
मन्त्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि साम्प्रतं शृणु तन्म
न्त्रं तेन बिन्दुनायुक्तं वाग्भवं गङ्गानभूषितम्
अनन्तं बिन्दुनायुक्तं वाचा मङ्गलं भूषितम्
जपेद्धृदि मूलमन्त्राणां कोटिवाक्पतिर्भ
वेत् नाभौ हृदि मध्ये बिन्दुं तं भवेद्धृदि पादलेस
पीः नन्दयेद्भावयेन्मन्त्री मण्डलानां भया
विराम रक्तसिंहासनं ध्यायेद्वर्णात्मपाणिना

नं.
सा
१९७

[97]

मथेपुनः तस्योपरिष्टान्ध्यायेद्देवीं वागी-
श्वरीं ततः रक्तकांतिनिभां देवीं स्मेरोत्फु
ल्लविकासिनीं मुक्ताहारावृतांगीं श्रीप्र
मिलाद्विमलिनाम् बिभ्रतीं दक्षह
स्ताभ्यां व्याख्यां वर्णस्रमालिकाम् अप
रेण तथा पुस्तं चटिकं च पुस्तकम् दध
तीं वामहस्ताभ्यां पीनस्तनयुगान्विताम्
मध्ये क्षीणां तथा भस्मे नानारत्नविभूषि
ताम् अस्याभेदेन ध्यात्वैवं ततः संपूजये-
त्क्रमात् आद्येन दीर्घयुक्तेन कुर्याद्दंगा-
निहस्तयोः हृदयादौ तथा कुर्याद्बीजे-
नांगक्रियां पुनः भ्रुवोर्मध्ये तथा नाभौ-
गुह्ये च देशिकोत्तमः न्यासबीजं पुनर्बी
जे व्यापकं विन्यसेत्ततः पीठन्यासं ततः
कुर्यात् देवताभावसिद्धये मातृकाया
स्तयन्त्रांके पीठमभ्यर्चयेत्ततः वर्णाब्ज
मानसं दत्वा मूर्तिं मूलेन कल्पयेत् आवा
ह्य पूजयेत्तस्यां देवीं वागीश्वरीं तथा अंगैः
स्वान्तःप्रथमामाहृत्य द्वितीयां शक्तिभिस्त-
था दलाग्रेषु समभ्यर्च्य ब्रह्माण्याद्याय
थाविधिः लोकपालान्बहिः पूज्यास्तेषा
मस्त्राणि ततो बहिः एवं संपूज्य यन्मंत्रं जप
होमरतस्तथा कवित्वं लभते वाग्मी ला
को द्वादशाभिधेवम् ग्रन्थेमासहस्त्रो

तपि वेदग्राहीं वचान्वितान्‌ एवं स्मरति मेधा
वी श्रुतावेदागमानपि कण्ठमात्रोदके स्थि
ता प्याययेन्मानी रदमंडले ज्योतिः पुञ्जनिभां
देवीं परिवारसमन्वितां भयाभययुतां हस्ते
सद्गापुस्तकधारिणीम्‌ जपन्सहस्रमानेन
षण्मासे विजितेन्द्रियः भीमांसंप्राप्नुवाग्मि
नेकवीनामग्रणीर्भवेत्‌ अथ योगं प्रवक्ष्यामि
नाडीस्त्राणांकं परम्‌ रात्रिशेषे समभ्यासस्य
विभूतासमाहितः स्फुटभावेन वाग्भावं
बेच परिकल्पयेत्‌ तत्प्रभामंडलव्याप्तं जग
त्सर्वं विचिंतयेत्‌ मूलाधारे स्थितां देवीं मा
दलीपरदेवनाम्‌ सम्भाव्यात्यापन्नां धात्वा
क्रमात्षद्चक्राणि भेदयेत्‌ ततः परशिवेनी
तां सैंबीव प्रापयेत्ततः ऊर्ध्वग्रंथिं विनिर्भि
द्य बिन्दादीपहृदयिणीम्‌ जीवरूपां हृदण्गा
म्भोजालसंनी पराम्बिकाम्‌ प्राह्णबलह
रूपां च देवीं तां चिंतयेत्सुतः तत्प्रभामंडल
व्याप्तं शरीरं चिंतयेत्स्थितम्‌ नित्यं सहस्रा
मानेन जपेत्संवत्सरं यदि ततः संजायते स
द्वीहस्रपतिर्विवापरः स्फुन्दालंकारतको
दिनानापुण्याद्यार्थविडुंबेत्‌ कवित्वतानम
ध्यानपाशिन्दमपिकं भवेत्‌ अथापरं प्र
वक्ष्यामि योगं शुविस्तडलंभम्‌ नाभिचक्रा
स्थितां सौम्यां कुण्डकाकारां विचिंतयेत्‌ सोमा

तं॰
सा॰
१९८

198

वइतितंवाचरत्कामरणोभूषितनाम् पाशांकु
शाधयंतदिव्यांबराभयप्रतांपुनः हस्तुवाम
नवर्षिणीपाश्रयंतीमनोरथम् एवंध्यात्वा
नयेलक्षंमन्त्रजोविहितंततः होमंकुर्यात्रि
मधाक्तैरक्तोत्पलयुतैर्द्विजः ततःसंतर्पयेद्दे
वींडमयपुष्ककेनसर्पिषा पायसेनबलिंदद्या
द्दीयपिष्टमयुक्तैः एवंकृत्वाविधानंतु
सात्वादैवविवरोभवेत् सिद्धार्थैस्त्रिमधू
पेनैर्जुंवाजनयावशंनयेत् पद्महोमेनमहा
लीप्राप्नुयाच्छ्रियम् जितां देवीहृदयवि
द्यायानास्तिकिंचिन्तुडुर्लभम् स्नेहाभावे
नसंप्रोक्तंनदेयंयस्यकस्यचित् एतत्तेका
थितंगुह्यंविद्यानंत्रेस्वकारणाम् विल्ल
नादत्तमस्यासंनत्वमदत्तमयाद्विज सिद्धम
नोयदामंत्रीवालिपापस्यापिमूर्धनि हस्तं
दत्वादिशेत्सोपिसाधीवाचमनर्गलाम् र
तिस्थायंभुवेमात्रकातंत्रेसारस्वतपटलम्
अथकात्यायनीकल्पः श्रुतिगुह्यनमंत्रप
छवन्त्यपिपार्वति भक्तिभावेनतेदविका
थयामिशृणुविस्मिते प्रसन्नतोयदायाति
देवीकात्यायनीतदा कविनामन्तेरेश्वर्यं
ददातिपरमंत्रमम् स्त्रीणामाकर्षणंचै
वमारणोच्चाटनेरिपोः स्तंभनंचप्रमा
नाचैवजायतेवनयापिये कथयामितया

सर्वं भक्त्याक्रमलमद्भवः आदौ स्मरणमहा
मंत्रं वाग्भवादिमातृकम् वस्त्रासनं पि
वेवांते बिंदुशांतिविभूषितम् वकारवि
ड्डेनायुक्तं चन्द्रेशाभ्यराजितम् देवताचा
डिकाचैव मंत्रः श्रीकोदशाक्षरः चिंताम
णिरिति ख्यातो मया चापि विचिन्त्यते देव
ता चैव शिडकाछन्दो गायत्री कपिलो मु
निः लक्षमेकं जपेन्मंत्रं दशांशं तद्धुयात्त
तः मातृकाकेयजे ... बीजेनांगक्रिया
मता आदावंगानि संपूज्य पश्चाद्धि पूजानतः
परं लोकपालानन्तः पूजयेत्तेषामस्त्राणि
मद्भिः डाकिनीयोगिनीचैव खेचरीशाकि
नीतथा दिक्षुपूज्यास्तथा देव्याः सर्वसिद्धि
फलदायिकाः मध्यपादसरोजेनालंकृतो
हेमाचियाम् वामपादाग्रदलितं महि
षासुरनिर्भयाम् सुप्रसन्नोह्वदनाचाहने
चत्रयाचिताम् हारनूपुरकेयूरजटामकु
टमाणिक्यनाभिताम् विचित्रपट्टवसनामपवि
त्रविभूषिताम् खेटविटंकवल्लाणि त्रि
शूलं त्रिशिखावं तथा धारयन्ती धनुःपाशांकु
शचक्रसरोरुहम् बाहुभिर्निजैर्देवीका
दिवन्दुसमप्रभाम् समाहूतैर्दिविषद्दैर्देवगा
कामासंस्थितैः स्तूयमानां मोदपानैः लो
कपालादिभिस्सदा एवं संचिन्तयेद्देवीं नाय

ने.
सा.
१९९

199

नेन षण्मुखः त्रिविधेषु यथा प्रमोदे वेणुवा ।
पुरन्दरः भुजंगेषु यथानन्तः क्रुधाका ।
येषु यथा शान्तिः शकुनेषु यथा भूपतो मंत्र
तो बलवांस्तथा इदं ते परमं गुह्यं सर्वदेवा
कथितं मया इदानीं जपहोमानां विधा
नं च शृणु प्रिये मंत्रोयं विन्यस्ते देवि सुभा
या पुरतो यदि सूर्यकोटिप्रतीकाशो हृ
ष्यते वाहिभिस्तदा पलायन्ते महादेवि
साध्वसेन त्वरान्विताः रवैर्माक्षिक्षिनेपवै
नवसप्तरमन्ते जपम् सहस्रं प्रत्यहं जपमा
संप्राप्य नवमीं सितनाम् विजयं च दुर्गमा
दाय पूजयेच्च यथाविधि अर्घपात्रे बलिं
दत्वा प्रानयोत्रासमाचरेत् रणभूमिमा
साद्य सहस्रं प्रजपेन्मनुम् तेह मृत्युरुद्रं ।
देवि सहसैवाभीसंजायते रिपोः सम्मुखं यमा
मायान्तं मन्यमाना नराधिपाः पलायन्ते
महादेवि नाशकार्यविचारणा श्रुत्वा च
रथयां गौरीश्वलिचारिव्रते स्थितः श्रुत्वा च
दीं महादेवीं ध्यात्वा शुक्लां विभूषिताम् च
हस्ते मासमेकं तु जपेन्मंत्रं यथाविधि मा
लतीकुसुमैः कुन्दैर्मंत्री मधुरसंलतैः सह
स्रतिविनयं दत्वा वाणी शीघ्रं जायते विराट् हे
तथा कथितं ते देवि विधिमदोऽकृते ध्रुवम् ।
जपं यस्तु कुरुते नित्यं ज्ञानयोगस्तावधि

वन्ध्यापि लभते पुत्रं कार्त्तिकेयमिवापरम्
दुर्भगा च भवेत्तस्याः सुभगा च मनोहरा पू
र्वोक्तरूपमाचिंत्य लक्षं जप्त्वा प्रयत्नतया नीलो
त्पलैः सरोजैर्वा जुहुयाद्वै श्रवणायने आद्या-
वर्णपरीधानां मुण्डमालाविभूषिताम् रा-
क्तवर्णलसद्भीमा लोलजिह्वया लोलया हरान् व
र्षयंती महाकाली कालरात्रिमिवापराम्
क्षोभयंती जगत्सर्वं ससागरपर्वतम् एवं ध्या
त्वा जपेद्विद् श्मशाने वा वने मध्ये समा...
धिस्थं तु कृत्वा ... ततस्थिरमानसः जपेद्योनि
यन्त्रे वापि स्मृतिः पूजा प्राप्नुयाद्ध्रुवम् अनेनैव विधा
नेन बलिं दद्यात्तन्मध्ये गंधमत्स्यसुरकोद्भ-
पिण्डीकृत्य समाहितः आममांसं हरिद्रां के
यं वि चिंत्य प्रदापयेत् समाहाह्यमनेनातु
यमसम्यनसंश्रयः हरिवीशंकरो वापि न-
शक्नोति वांछितं कविन् रमाबीजपुरं वादी-
वामप्रणबीजयुग्मकम् कालिकालिपदं
सुयात्तवाद्यछिन्नयेततः वशीकृतमहास
मोनादविन्दुसनवेदत वह्निजायांततस्तो
को बलिमंत्रः शुभावहः उमाबीजं हरहौ ला
बीजं पणपातिंनं परीधाय सूपवि श्रयनिजा
गने आत्मानं घोररूपं विचिंतयित्वा समाहि
तः श्रृंगारकदिनैवैव निन्दिता हतितिथिश्चा-
पि पूजनं खड्गमादाय निशीथे बलिमाह

तं.
सा.
८.

200

देन अष्टारशोत्तराना वासे दद्यादृद्धिये यथा
विधि अकेथ्याभेदिकायाः स्याद्भिषूणाना
ममंशयः मंत्राणाम् सामबीजं समुद्धृत्य
माबीजेननः परम् कात्यायनिपदं डेनवक्षे।
भीयेननः परम् अष्टाक्षरीमहाविद्यामवे।
कामफलप्रदा ध्यानपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्
जपमावदेत् इतिकात्यायनीकल्पः अथ
दुर्गाकल्पः विश्वसारे अथ दुर्गामन्त्रं वक्ष्ये।
शृणुष्व कमलानने यस्य प्रभावमात्रेण भवे
द्गणपतिः स्वयम् ध्यानबीजे समुद्धृत्य वाम
कर्णविभूषितम् इंदुबिन्दुसमायुक्तं बीजं
परमदुर्लभम् चतुर्वर्गप्रदं साक्षान्महापात
कनाशनम् एकाक्षरीसमानास्ति विद्या
त्रिभुवने प्रिये विना गंधै विना पुष्पै विना
होमपुरस्सरैः विना न्यासैर्महादेवि जपमात्रे
ण सिद्धिदा मंत्रस्यास्य ऋषिर्देवि नारदः
परिकीर्तितः गायत्री छन्द इत्याख्यातं दुर्गा
ह्रीं च देवता चतुर्वर्गप्रदा दुर्गा सर्वमंत्रेषु
संस्थिता विविधा सा महाविद्या लक्ष्मण
भवानि श्री कूर्चाद्या वा जपेद्दिया फट्का
वा जपेच्छ्रीधीः वधबीजादिकं वापि स्वाहां
तं वा जपेच्छ्रीधीः नः लक्ष्म्याद्यं वा जपे द्दिया।
देव वे गेफलाम ये वाग्भवाद्यं जपेद्दियो
भाग्यवाद्यं जपेन्नरः कामबीजादिकं वापि

फडंतां वा जपेत्पुनः अद्रीविविधा विद्याक
ल्पिता ब्राह्मणो ध्रुवा दीर्घस्वरसमायुक्तविन्
दीनानि पार्वति विन्यसेदाम्नादे विहृदा
यादिषु पूर्ववत् पूर्ववन्न्यासवर्गोत्तु नठकंम
समाचरेत् कालीवदावरे ह्रियां जपेद्दि
यामहर्निशम् लक्षद्वादशकैर्देवि पुरश्च
रणमीरितम् यथा स्याल्लेयोथाकालेया
याचैव विधानतः प्रजपेत्सर्वया भक्त्या दु
र्गतिहारिणीम् स्वयंभूकुसुमैः शुक्लैः
सुगंधिकुसुमान्वितैः जपायावकसिन्दू
रैरक्तचन्दनसंयुतैः नानामांसैर्नानाद्रव्यैः
पूजयेत्परमेश्वरीम् काकैः शुकैः पीवकैः
श्चमहिषैश्छागलैस्तथा अजैरौष्ट्रैः खरैः
गरुडैः पूजयेद्दिव्यनाम्ना तदा भवेन्महा
सिद्धिर्नात्र कार्या विचारणा ध्यानेन सिं
हस्कन्धाधिरूढां च नानालंकारभूषिताम्
चतुर्भुजां महाकालीं नागयज्ञोपवीतिनीम्
रक्तवस्त्रपरीधानां बालार्कसदृशीतनुम्
नारदाद्यैर्मुनिगणैः सेवितां भवगेहिनीम्
दुर्गायन्त्रं प्रवक्ष्यामि शृणुष्व हरवल्लभे त्रि
कोणं विन्यसेत्पूर्वं नवकोणसमन्वितम् त्रिरे
खासहितं कार्यमष्टपत्रसमन्वितम् समीरे
खासहितं कार्यं वज्रभूपुरसंयुतम्
रूपध्यानेन विलिखेद्दिव्यनाम्ना नाना

तं॰
सा
१११

स्त्रसंयुतं लेखयेद्वक्रं मंत्रममविनिगम् तत्रतो
पूजयेद्देवीं मूलप्रकृतिरूपिणीम् पश्चा
द्ध्यो पूजयेद्दुर्गां सिद्धएषनिबिडबीज प्र
भायाः शाक्तयः पूज्या गंधाद्यैर्नवकोणके
प्रभामायाजयासूक्ष्मा विशुद्धा नंदिनी पुनः
सुप्रभा विजया सर्वसिद्धिदा नव शाक्तयः
ह्रीं मायाः पूजयेन्नाम्ना गन्धचंदनवारिणा
ॐकारं पूर्वमुच्चार्य ह्रींकारं तदनंतरम्
यथापदं वदन्नन्ते पूजयेत्क्रमतः प्रिये
शंखपद्मनिधी देव्या वामदक्षिणयोर्ग
णः पूजयेन्मयाभक्त्या रक्तचंदनपूर्वकैः
अर्घ्यदानैर्महादुर्गायान्स्वजानेपर्वनामते
ध्यंगहृद्भिः पुनः पूज्या पत्रकोणाग्रमातरः
वज्राद्यायुधसंयुक्ता भूपुरे लोकनायकी
वं इति दुर्गाकल्पः अथ विशालाक्षी
प्रोदियामले ईश्वर उवाच ध्रुवमाद्यं सम
द्धृत्य मायाबीजं समुद्धरेत् विशालाक्षि
पदं ङेन्तं हृदयं मंत्रमुद्धरेत् अष्टादशीमहा
विद्या सर्वसिद्धियुता शिवे प्रसंगात्का
थिता विद्या त्रैलोक्ये दुर्लभा प्रिये ऋषि
रस्या महादेवि समदा शिवो महाप्रभुः पंक्ति
छन्दः अकथिता विशालाक्षी च देवता
शक्तिः प्रणवमित्युक्तं लज्जाबीजं तु बीजकं
धर्मार्थकाममोक्षेषु विनियोगः प्रकीर्तितः

श्रेगन्धाक्षकरन्यासौ यथावदभिधीयते प
ह्रीं ह्रं भान्ताबीजेन प्रणवाद्येन कल्पयेत्
मूलेन व्यापकं न्यस्य ध्यायेद्देवीं परां शिवां
ध्यायेद्धीं देवीं विशालाक्षीं सकाञ्चनसन्नि
भाम् द्विभुजां चण्डिकां चण्डीं खड्गखर्पर
धारिणीम् नानालंकारसुभगां रक्ताम्बर
परिच्छदाम् सदाषोडशवार्षीयां प्रसन्ना
स्यां त्रिलोचनाम् मुण्डमालावलीरम्यां
पीनोन्नतपयोधराम् शिवोपरि महादे
वीं जटामुकुटमण्डिताम् शत्रुक्षयकरीं
देवीं साधकाभीष्टदायिकाम् सर्वसौभा
ग्यजननीं महासम्पत्प्रदां स्मरेत् एवं ध्या
त्वा महादेवीमुपचारैः प्रपूजयेत् पुरश्च
रणकालीनवर्णलक्षं जपेत्सुधीः मंत्रस
ध्यस्मामाबाहप्रतिष्ठाकारयेन्नतः त्रिको
णं चाष्टपत्रं च वृत्तेनाहतं समालिखेत् च
तुरस्रं चतुर्द्वारमेवं मंडलमालिखेत् त
त्रावाहयेद्देवीं नित्यसौभाग्यप्रदायिनीम्
त्रिकोणादौ विशालाक्षीं यथाविधि प्रपूज
येत् त्रिकोणान्ते महादेवीं संपूज्य मानवः
क्रमात् पंकजादौ किन्नपादीं जयादीं
वत्त्रिलोचनाम् एकनेत्रादिनेत्राग्रवकोट
ददीं त्रिलोचनाम् एताः पूज्या महादेवि
पत्राग्रेषु षट्कोणानीः पश्चिमादिक्रमेण

ते.
ला.
२.२

९०२

वज्राघट्टितसर्वांगीम् वज्रास्त्रेमहादेवि
लोकपालान्समर्चयेत् ततहिक्षेववज्रा।
दीन्पूजयेन्नागपद्मेजवे ततोयथाशक्तिज
प्त्वापूर्ववच्छमावरेत् अथगौरीमंत्रः
ह्रींगौरिरुद्रदयितेयोगेश्वरिसवर्मफट्।
द्विठांतःषोडशार्णोयंमंत्रस्सिद्धिरुदीरितः
अस्यपूजा प्रातःकृत्वादिप्राणायामांतं।
कर्मसमाप्यरुद्रास्यादिन्यासंकुर्यात् तद्यः
या शिरसिमर्वतरुषयेनमः मुखेगा।
यत्रीछन्दसेनमः हृदिगौर्यैदेवतायेनमः
ततःकरांगन्यासौ ह्रांग्रंग्रह्मांभ्यांनमइत्या।
दिह्रांहृदयायेत्यादिच ततोध्यानम् हे
माभांविधृतीशेभिदर्पणांजनसाधने पा
शांकुशौसर्वभूषांतांगौरींसदाहंभजे इति
ध्यात्वामानसैःसंपूज्यशंखस्थापनादिज।
यादिपीठमंत्रेसंपूज्यपुनर्ध्यात्वावाह्यपू
जयेत् ततोआग्नादिकोणेकेसरेषु ह्रांहृद।
यादिनापूजयेत् पत्रेषुपूर्वादि ॐसुभगा
येनमः ललिताकामिनीकामदायिनी।
पाशांकुशादर्पणांजनसकला ततइंद्रा
दीन्पूजयेत् अस्यपुरश्चरणेलक्षजपः आ
ज्येनदशांशहोमः तथाच लक्षमेकंज।
पेन्मंत्रंहविष्याशीजितेन्द्रियः दशांशंहो
मयेदाज्यैः पुरश्चरणसिद्धये फलंतु पुष्पा

ननभस्यावन्दनादिकं मूलमंत्राभिमंत्रि
तं सौभाग्यवश्यसम्पत्करम् अथ ब्रलक्ष्मी
मंत्रः मंत्रदेवप्रकाशिकायाम् ह्लें खें नम
स्कारादि ब्रलक्ष्मीः अंगन्यासः ॐ अजिते अ
पराजिते हृदयाय नमः जये विजये शि
रसे स्वाहा गौरि गान्धारि शिखायै वषट् स
र्वलोकवशंकरि कवचाय हुं सर्वस्त्रीपुरु
षवशंकरि नेत्रत्रयाय वौषट् सर्वसम्बन्ध
अघोरगावे स्वाहा अस्त्राय फट् ततो ध्यानम्
अविकलशशिरामौलिराबद्धपाशांकुशा
रुचिरकराब्जा बन्धुजीवारुणांगी अमर।
निकरवंद्या त्रीक्षणा प्रीणालेपांशुकाढ्य
मसृतास्यास्तमम्दे पार्वतीनः अस्यां गौभैर
भिलोकपालेश्वरी एपावरणानि अस्या
लक्षजपः पुरश्चरणं पायसेन दशांशहो
मः शीघ्रवशीकारः प्रातःकाले सूर्यमं
डलस्थां देवीं संचिन्त्याष्टोत्तरशतं जपं त्रि
भुवनवश्यकारः अथेन्द्रमंत्रः मंत्रदेवप्र
काशिकायाम् इं इन्द्राय हुं अस्य ब्रह्मा
ऋषिः पंक्तिश्छन्दः इन्द्रो देवता इं बीजं
णायेति शक्तिः बीजेनांगन्यासः इं अंगुष्ठा
भ्यां नमः इं हृदयाय नमः इत्यादि ध्यानम्
पीतवर्णं सहस्राक्षं वज्रपद्मकरं विभुम्
सर्वालंकारसंयुक्तं नौम्यहं दिक्पतीश्वरम्।

ने॰
स्ना॰
८॰२

203

एवंध्यात्वावाभ्यैः सम्पूजयेत् ततः इं इन्द्राय
नम इत्यादिषडंगेन पूजयेत् ततः पत्रेषु पू
र्वादिकं कार्तिकेयायनमः रं अग्नये यं य
माय वें नैरृत्याय वं वरुणाय यं वायवे सं
सोमाय इं ईशानाय ततो वज्रादीन्पूजयेत्
अस्य पञ्चरणालक्षजपः आज्येन तिलैर्यु
तहोमः ततः प्रयोगः वत्सकोणस्य पश्चि
ने नववस्त्रवेष्टितं कुम्भं स्थापयित्वा गंगोद
केन सम्पूर्य तत्र सपरिवारमाराध्य सहस्रेण
मा तज्जलाभिषेका द्दुष्टराज्यस्य पाप्मभिः
अन्येषां परमश्री अथाद्भुवपटी प्रणवं हृद
यं ततो भगवति चामुण्डे रक्तवाससे अप्रति
हतरूपपराक्रमे अस्मिन्कवधाय विचित्रसेव
क्लिवह्न मा आद्रपटेन रक्तपटेनाहतः सम
द्रगामिनीनदीतीरे भूमिर भूमौ दक्षिणा
भिमुखे ऊर्ध्वबाहुर्जपेत् यावत्स्पष्टः श्रुयं
ति तावच्छ्रवणाः श्रुयन्ति प्राज्ञाः ओं ह्रूं लीं ह्रूं
लैं ह्रूं वैं ह्रूं लैं ह्रूं लीं ह्रूं लौं ह्रूं लं ह्रूं लः स्वाहा ठः ठः
अनेन मन्त्रेण पाठितान् रसहरितेन सिद्धार्थभ
स्माभिमन्त्रितं यस्य गृहे निखनेत् तस्य तत्क्षणा
वति अथ श्मशानभैरवीमन्त्रः श्मशानभै
रवि नररुधिरास्थिवसाभक्षिणि सिद्धिं मे दा
हि मम मनोरथान्पूरय ह्रूं फट् स्वाहा अथ
ज्वालामालिनी ओं नमो भगवति ज्वालामा

लिनिरङ्गणपरिवृते हूं स्वाहा अथ महा-
लकाली ॐ क्रैं फ्रें क्रों क्रों फ्लूं नरहाणा
हूं फट् स्वाहा श्मशानभैरवीमंत्रेणश-
योगकर्तव्यः अथ महाकालीमंत्रप्रयो
गः तत्र न्यासादिकं तु न कर्तव्यम् तथा
व न्यासमुद्रादिकानां च नात्र कार्या वि-
चारणा कुसुमतोयैः सुसम्पूर्णोकृत्लउ
मेथकालिकाम् पंचवक्त्रां महारौद्राम
निरुकविलोचनाम् प्राकित्स्फुलयन्तबो
णखड्गखेटवराभयाम् दन्तादन्तथ
नैर्देवीं विश्वाणां परिभूषणाम् ध्यात्वैवं
साधकः साध्यं साधयेन्मनेप्सितम् ब्राह्म्या
द्याः पूर्वादीशानान्तं ॐ मध्याने पूजयेत्
तथा ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्ण
वी तथा वाराही च तथैवेन्द्री चामुण्डा च
ण्डिकाष्टमी पूर्वादीशानपर्यन्तं ॐ मध्या
नेस्थितारमाः तत्र क्रमः ध्यात्वा देवीयाः
ध्याविध्युपचारैः सम्पूज्य नामोच्चारेण लं
रञ्जावक्रौ प्रज्वलिते सरे तद्भयाद्देवीरिपु
डौ देवीमंत्रं जपेत्ततः सभियः पितृमन्त्रा
स्यन्त्याविभीतकाष्ठिकाः गदहपमम्प
श्मशानानविभीतांगारे होमतः समाहाहे
रितां हन्ति कालिकामंत्रयोगतः ऽस्फोट-
नेवापराहोमं ध्यायामारणां तथा इति

तं.
मा
२०४

२०५

णसंवादिशिष्यित्वा ग्रामादेहद्विणोमावः
इतिमहाकाली अथज्वालामालिनी तत्रां
गन्यासः ॐनमोहृदयेत्रोंके भगवतिज्वा
लेःस्वनम् ज्वालामालिनिवशिखावगरु
गणापरिवृते ततवर्मस्वाहास्त्रमित्युक्तं।
जातिमुक्तिन्यसेन्नैवो प्रयोगस्तु ॐनमो
हृदयायनम इत्यादि अथकानियतं
वैवजपेन्मंत्रंजपाजयी इतिमंत्रेणावे
मंत्रोरिपून्सर्वान्विनाशयेत् कृत्वाए
ये ॐठंठांठिंठींठुंठूंठेंठैंठोंठौंठंठः ठंठं
ठंठंठंठः अनेनमंत्रेणस्वगालाक्षिप्त।
कीलकंपंचांगुलंसहस्रेणाभिमंत्र्य यस्य
गृहेनिखनेयस्यनाम्नाश्मशानेवानि
खनेत्तस्यमृत्युर्भवति उद्धृतेचशांतिः ॐ
डंडांडिंडींडुंडूंडेंडैंडोंडौंडंडः अमृतेग
हण ४ डंडं डः डः अनेनमंत्रेणमनुष्या
स्थिमयंकीलंवितस्तिप्रमाणंसहस्रेणा
भिमंत्रितं श्मशानेयस्यगृहेवानिखने
त्तस्यसमस्तपरिवारोनश्यति उद्धृतेविले
शांतिः यथा ॐमःमंमंयंः अमृतकस्मा
च्छांतिर्भवतिस्मारा अनेनमंत्रेणाश्वत्थमयु
किंकीलंरूपेनेन तेनशांतिर्भवति ॐटं
टांटिंटींटुंटूंटेंटैंटोंटौंटंटः अमृतकेमाय
टःटः अनेनमंत्रेणगर्दभनास्थिमयंकी।

लेकं त्रयोदशांगुलं सहस्रेणाभिमंत्रितं।
यस्य नाम्ना चिताग्र मध्ये निखनेत् स वज्रेण
विनश्यति ॐ णां णां णिं णीं णुं णूं णें णैं
णों णौं णं णः अनेन मंत्रेण खादिरकाष्ठ
कीलकं चतुरंगुलं सहस्रेणानाभिमंत्र्य य।
स्य नाम्ना गृहे श्मशाने वा निखनेत् स सर्वो
नाशयति अथ निगडमोचनम् ॐ नमश्च
नेनिन्दतेनिगमतेनोघमयंबिभेत्ता बन्धमे
नेयमेनदत्तं तस्मात्संविधानेनमेनाके अ
वीणाहवैवम् अस्य निगडभंजनमंत्रस्य
मातोठ्ठयम् हविष्टमंत्रउदाहृतः सम
भिरिंवसैभूपंवशायेद्दिधिनामस्ना विर
यिमाह विलिख्य ताम्रपात्रे तेसाध्यनाम्ना
विदर्भितम् निदिग्धदीस्वंभिश्रेतसिंके
कार्ययविधि वश्योभवति साध्यस्वना।
चकार्या विचारणा तालपत्रे लिखित्वैवं
भद्रकालीगृहे खनेत् वश्याय सर्वजन्तू
नोप्रयोगायमुदाहृतः प्रजापतिऋषिः
निरतिर्दैवता त्रिष्टुप्छन्दः बन्ध्यादि
यमनपरिहारे विनियोगः पवंशस्या।
दिके च विन्यस्य हस्ते प्रजपेत्सुधीः बन्ध्या
नायस्य नाश्रेव मुक्तो भवति नात्र्यथा नारं
विधिहितयं पश्चाश्रुडालिनिपदं ततः म
हेदायं तनो हृत्पादसकेमे ततः परम् वा।

ते॰
सा॰
१०५

205

पूज्यमानपदद्वंद्वं विदितमेत्र उदाहृतः अ
थत्र्यम्बकमंत्रः त्र्यम्बकं यजामहे इत्या
दि वसिष्ठोऽस्य मुनिः प्रोक्तश्छन्दोऽनुष्टुबुदा
हृतः देवतास्य समुद्दिष्टा त्र्यम्बकः पार्व
तीपतिः विभक्तैर्मंत्रवर्णैः स्यात्षडंगानां
च कल्पनम् तत्रप्रयोगः भूतशुद्ध्यादिपी
ठन्यासांतं कर्मसमाप्य ऋष्यादिन्यासं कु
र्यात् शिरसि वसिष्ठऋषये नमः मुखे
अनुष्टुप्छन्दसे नमः हृदि त्र्यम्बकाय दे
वतायै नमः अमुकस्यामुकप्राप्तये विनि
योगः अथ करांगन्यासः त्र्यम्बकमंगुष्ठा
भ्यां नमः यजामहे तर्जनीभ्यां स्वाहा सुगं
धिं पुष्टिवर्धनं मध्यमाभ्यां वषट् उर्वारु
कमिव बंधनादनामिकाभ्यां हुं मृत्योर्मु
क्षीय कनिष्ठाभ्यां वौषट् मामृतात् करत
लपृष्ठाभ्यां फट् एवं हृदयादिषु ततः पू
र्वपश्चान्ययाम्येषु वक्त्रेषु तदनंतरम् उरोग
लास्येषु पुनर्नाभिहृत्पृष्ठकुक्षिषु लिंगेपा
यूरुमूलेन जानुयुग्मेषु ततः परम् उरुस्त
युगस्तनयोः पार्श्वयोः पादयोः पुनः पा
णिपान्नासिकयोः शीर्षमंत्रवर्णान्न्यसेत् क्र
मात् ततः पादादिकादग्रात्मेढ्राद्विरो भ्रू
युगलादिषु वक्त्रांगुष्ठेभ्यो हृदये जठ
रे पुनः गलोरुजानुपादेषु न्यासमेवं समा

वेशेत् ततो ध्यानम् हृल्लाम्भोजकलशाम्भोज्ञा
हृयरसैः संस्रावयन्तं शिवं द्वाभ्यां तोदयन्तं
स्मगाद्वहन्तयेद्वाभ्यां वहेज्जेपरम् .... स्त
करहृयामस्तनयटकौलासकोतेशिवंसहस्रा
म्भोजयातंतवेन्दुमुकुटंज्वालंत्रिनेत्रंभजे ए
वंध्यात्वामानसैः संपूज्यश्रोवेस्यापनंकुर्या
त् ततः शिवोत्कपीठपूजांविधायावाह
नादिसंवशुद्ध्यांजलिदानपर्यंतंविधायाव
रणपूजामारभेत् ततश्चाग्न्यादिकोणेषु
केसरेषु ओंअंकेहृदयायनमः इत्यादिनापू
जयेत् ततोष्टपत्रेषु ॐ अर्कायनमः इन्द्रे
वरुणाये नलाय वह्नये वायवे वियतये
यजमानाय ततश्चाशे पूर्वादि रमाकामाश्र
माज्योत्वाम्पूर्णाम्पूषाम्पूरतीमन्त्रालो वाकं
तु रमायैनमः इत्यादि ततश्चाशे विश्वावि
याश्रिताप्रकाशसमंतांशिवानिशि वाकं
तु विश्वायैनमः ततश्चाशे श्रद्धाप्रकाशः
प्रभामेधाकान्तिशांतिधृतिमति ततोपूः
पादिविसर्जनांतंकर्मसमापयेत् प्रयोगः
ध्यानेश्वरादिने स्वस्य मूलं स्पष्टासहस्रं जपे
त् सर्वोपद्रवानामयाधिर्मुच्येत किमन्यत्
होत्रिकालक्रियाः तथा स्नानासहस्रं प्रज
पेदादित्याभिमुखोमनुम् आधिव्याधि
विनिर्मुक्तोदीर्घमायुरवाप्नुयात् प्रत्यहंच

नं. सा. २.९ 206

ऊष्यान्मंत्रीहृद्वंयावच्छ्रुतिनावधि अमघाति
खिलोजिह्वादीक्षेमाशुरवामृयान् वध्वे
ह्मसमियोन्नृह्यादश्रुतावधि यनथा।
मसमदिः स्यादचिरेणैवसिद्धानि अथ
स्तनंसंजयनी आदौप्रसादबीजेन दन्तम
तिहंनारकंव्याहृतिश्च श्रोत्रसार्यं त्र्यम्बकं
योजयातिसंपुटंचानुलोमम तिहंरं अ।
म्बकमन्त्रंजयमंत्रम् अस्यजपात्सर्वसि।
द्धिर्भविष्यति अथमृत्युंजयपासिनामसंज
यनीमंत्रः तद्यथा गायत्र्याः प्रथमंपादं
प्रथमेत्र्यम्बकस्यच गायत्र्याद्वितीयंपादं
द्वितीयेत्र्यम्बकस्यच तृतीयंपादंगायत्र्या।
स्तृतीयेत्र्यम्बकस्यच मंत्रोयथा ॐतत्स।
वितुर्वरेण्यंत्र्यम्बकंयजामहेसुगन्धिंपुष्टि
वर्धनंभर्गोदेवस्यधीमहिउर्वारुकमिव
बन्धनात् धियोयोनःप्रचोदयात् मृत्यो
र्मुक्षीयमामृतात् ध्यानं हस्ताम्भो
न स्थितमयकरैसंस्थितोमृत्युंजोभोहा
स्यामेनाद्यमालेनितकरकमलेद्योघ।
टानिम्नमूर्तौं द्याभ्यांजोद्धोह्यवनौ प्रीर
सिद्धाधिकलोमात्मनैः सावयंद्यादंदे
वोदिद्यात्त्विश्चादेकस्वनालश्रियंवः
पवंध्यानावाह्यत्र्यम्बकायमहाहृदयाय।
नमः इत्यनेनपूजयेत् अस्यजपात्सर्वंशांति

भवति अथ श्रीव्यासमंत्रः प्रपंचसारे ए
मोरूहेमा निषोद एडीवियंनेमो रिद एडेकः
मायान्तेन निरण्ह्व णोवैसाथकोमनुः
नैन व्यासोग्रकवेदशास्त्रोकथितव्यासाय इत्य
ष्टार्णात्मकः बीजेन तद्दीर्घभाजांगानि
ध्यानम् मुनिव्रन्नाम्रदितधियममोदल
विरचुतिं व्याख्यामुद्राकलितवितसहद्व
णाकरम् पंजानोकमात्... कलिक
सैकविवरं समासीनं व्यासं स्मरत सततं।
प्रणवरितम् षोडशसहस्रजपः आक
षणविधानानि कथयामि समासतः ष
षणविधानानि कथयामि समासतः ष
ह्रंषंत्रैपुरीतेत्रे यहूहेभ्रतडामरे श्रीबीज
मात्मयं बीजं लज्जाबीजं समुद्धरेत् प्रथ
मंप्रणवं दत्वा त्रिपुरादेविपदं ततः अ
कीतिपदं हमाकर्षयद्वियापदम् स
हांतेपदं समुद्धत्य जपेद्दशसहस्रकम् षटा
कोणं च समालिख्य रक्तचंदनकर्दमैः ष
ट्कोणं च समालिख्य... विभूषि
तंदीर्घभाक्स्वरैणोवनादबिन्दुविभूषि
तैः एकपुष्पादलैर्धूपैर्नैवेद्यैः परिपूजि
तान् भावयेच्चैनमां देवीं त्रिनेत्रां चन्द्रशे
खराम् बालार्ककिरणप्रख्यां सिन्दूरा
रुणविग्रहाम् पद्मं वरदं दक्षिणेन
मालां च वामके मंत्रस्यास्य प्रभावेन रम्भा

ने.
सा.
२०२

207

मपिनयोर्वशीम् आकर्षयेन्नसंदेहः किंतु
नमोन्तुपीमिह भूर्जपत्रे समालिख्य कुंकु
मालक्तवारिणा काश्मीरागुरुकस्तूरीरो
चनामिलितेन च धनामारक्तमिश्रेणाक
मलाद्धीमतं लिखेत् ओं श्रीकमलाद्विश्र
म्भकीमाकर्षय हूं फट् इमं मंत्रं जपेदादौ स
हस्रैकं ततः पुनः तद्भूर्जपत्रमादाय गुटि
काकारयेत्सुधीः तेनैव साध्यपादोत्थस
त्तिकायं कवेष्टितम् प्रोषितं तेन सा मानो
वेष्टयेत्त्रिकटुकैः पुनः प्रतिमां सा निर्मा
कृत्वा तस्याः क्षिपेत्तथोदरे गुटिकां पात
येत्पात्रे प्रतिमां साध्यरूपिणीम् तादृशा
भिमतो भूत्वा निर्जने निशि साधकः या
वज्जपति विंशेवना वद्रूपं जपेन्मनुम् या
वदायाति मंत्रज्ञः मदनालसविग्रहा प्र
यविद्वेषणम् अमोघं समतं रम्याद्वेषि
तौ सम्मतौ यौ तदीयतन्वोरेडीन धूलि
मादाय साधकः धूलिना तेन विद्वेषणं स्या
द्विनादभिजायते परस्परं रिपोर्वैरं मित्रा
णां सह निश्चितम् महिषाढगुरीषाणांगा
सूत्रेण समालिखेत् ययोर्नाम तयोः श्री
वे विद्वेषं च परस्परम् रक्तेन महिषाश्वेन
यम घ्राने वस्त्रके लिखेत् यस्य नाम भवेत्त
स्य विद्वेषं च परस्परम् मट्कोतोवकुस्य

तरिपोर्नाममसमविनम् मंत्रेन्नसंपुवदसा-
भिमहाभैरवमंतकम् ॐनमोमहाभैरवाय
श्मशानवासिनी अमुकामुकयाविद्वे-
षंकुरुकुरुस्वाहाहूंफट्फट् एतमंत्रा-
लिखित्वाविद्वेषोजायतेध्रुवम् अनया-
गमहेशावद्वेषतलेभंवद्यथातले स्नानमात्रे
णशत्रूणांविद्वेषोजायतेध्रुवं ॐनमो-
भगवतिश्मशानकालिकेअमुकंविद्वे
षय २ हन २ पच २ मथ २ हूंफट्स्वा
हा अमुनामंत्रराजेनहोमयेत्प्रणमःसु-
धीः वह्निकुंडेनिंबपत्रेकटुतैलान्विते
नय प्रज्वाल्यवोदिरंवह्निंश्मशानजनितं-
तेःपुनः दशसाहस्रंसंपुटंकेतिलयवद
नान्वितम् भावयेत्कालिकांदेवीमिन्दु-
नीलमणिप्रभाम् व्योमनीलामहावंष्ट्रा
हासुरविमर्दिनीम् त्रिलोचनांमहावा
वामवांभरणभूषिताम् कपालकर्तृका
हस्तांचन्द्रसूर्योपरिस्थिताम् शवजाले
गेतांचैवप्रेतभैरववेष्टिताम् वसंतीपिट
कोनारेसर्वसिद्धिप्रदायिनीम् होमयेद्वि
विधैःपुष्पैःबलिकागोपहारकैः पूज
यिनामहेशानीभक्तियुक्तेनचेतसा तड
स्वसमाहायथारयेदभिमंत्रितम् भस्म
नातेनयान्नूनमालिप्योभंतडवेश्णां यदा

तं. मा. ९८

१०४

स्थापितमाथ्योपि शत्रुर्माः पतनेयदि व
ह्निः प्रीतलतांयाति पतेद्भूमौ यदा रविः न
नदा मिथ्याभवेद्विमंत्रराजः सुदुर्लभः
षट्कोणचक्रराजेन शत्रूणां नाम टंकि
तम पूर्वेद्रव्येण विद्वेषं कारयेदथ साध
कः ॐ ह्रां विद्वेषिणि अमुकामुकयोः
परस्परं विद्वेषं कुरु २ स्वाहा वर्कबाहे
लिखिमंत्रमिमं पूर्वोक्तवस्तुभिः परस्प
रं भवेद्वेषो यो गायं कुर्यात्कामतो उच्चा
टने विधिं वक्ष्ये यथोक्तं श्रीमनोद्भवे ति
ल्वपत्रे लिखेन्नाम महिषाक्षपुरीषकैः ।
काकपक्षाग्रलेखन्या लिखनीयमतं
नरम ॐ नमः काकतुण्डि धवलामुखि
अमुकमुच्चाटय २ हुं फट् एतन्मंत्रं रु
ममपत्रे लिखित्वा पूर्ववस्तुभिः निम्बा
हृदा स्थितं सर्वं काकलेयं कुर्वेदथ प्रम
शानवह्निमानीय धत्तूरः काष्ठदीपि
नः वह्निं कृत्वा महातैले रथवा कटुनि
लथा पूर्वोक्तमन्त्रनामपत्रं राजं कटु
लतनम धवलाग्ने वीमसमूलपंचोपचा
पूजया नद्दलमनुदिनं द्वेषकृत्तो मेन्द्रियेमा
रिमंत्रवित् ध्यानयुक्तेन मनसा भ्रुत्रात्रि
श्चाटनं भवेत् भुजवर्णां महादेवीं त्रिने
त्रां शिशिगिकोणाक्षीं महादन्तष्टसमायुक्तां कां

ग्रवर्मपरिच्छदाम् कृष्णांगीमस्थिमाः
लाभः करंकाच्छांवरांबिनाम् कोटरा
क्षीमदंष्ट्रांवपानालसन्निभोदराम् ए
वंविधांधियाभाव्य कार्यमुच्चाटनं रिपोः
एषयोगविधिः प्रोक्तो वीरतंत्रे महेश्व
रि गोपनीयं प्रयत्नेन न प्रकाश्यं कदाने
मुच्चाटनेन तथा मोहरयोर्दिने ग्राहेन
रास्थिवज्रांगुलम् निशावसाने संलि
खिप्रधानभवने द्विपेत् समाहाभ्यंतरे
शत्रोरुच्चाटनकरं भवेत् मंत्रस्तु ॐ अ
मुकस्योच्चाटनं कुरु २ स्वाहा अथमव
प्रसवमंत्रः ॐ मन्मथ २ वाहि २ लम्बो
दरमुंच २ स्वाहा ॐ मुक्ताःपाशाविपा
शाश्चमुक्ताः सूर्येणरश्मयः मुक्तः सर्व
भयाद्गर्भ एह्येहि मारीच २ स्वाहा एतद
मनरे लोभ्यात्तुं जलमभिमंत्र्य देयं
नदाम्सुखप्रसवो भवति अथादर्शनमंत्रः
उर्कपूर्णमलिकापांसपट्टमध्येजनतंत्र
भिः पंचभिर्वर्तिकाभिस्तु नकलापेषु
पंचसु नवनैलेन दीपाः सुकज्जलेनटके
लापकैः ग्राहयेत्तं च भिर्यत्नात्सर्ववः
क्षशिवालये पंचस्थानीयजातेनपकी
कयोश्चनेपुनः मंत्रयित्वा न यंत्रे दैवे
रमिनरूपणे ॐ हूं फट् कालिकालिम

ते॰
सा॰
९॰५

२०१

हाकालिमंत्रस्य प्रणातर्कं खादयदे।
विमोपयप्रंतु मानुषेति ह्रूं फट् स्वाहा १
तिमंत्रेणाष्टोत्तरसहस्रं जपेन मंत्रयेत्
अथमूलमंत्राष्टोत्तरसहस्रेणाभिमंत्रि
तेहूत्वाकज्जलेनैत्रे दत्वा त्रैलोक्याद्दृश्यो
भवति। रिपोर्भाले हृश्चिकंवखेन्निता।
भवति निद्रिपेन् म्रियते भक्तरोपेनउद्द
नेवस्यखावहम् मंत्रस्त स्मिन्नि श्रक
कसमलेत्तमयह्रूंफट् अथयोगिनी।
साधनम् तन्त्रभूतडामरे अथातः संप्रव
क्ष्यामियोगिनीसाधनोत्तमम् सर्वार्थसा
धनंनामदेहिनांसर्वसिद्धिदम् अतिगुह्या
महाविद्यादेवानामपिदुर्लभा यासाम
भ्यर्चनंकृत्वायक्षेशोभूद्धनाधिपः तासा
मांद्याप्रवक्ष्यामिसुरासुंदरीप्रिये य
स्याअभ्यर्चनेनैवराजत्वंलभतेनरः अथ।
प्रातः समुत्थाय कृत्वा स्नानादिकं शुभं
प्रासादं च समासाद्य कुर्यादाचमनं ततः
प्रणवांते सहस्रार ह्रूं फट् दिग्बंधनं चरे
त् प्राणायामं ततः कुर्यान्मूलमंत्रेण मं
त्रवित् षडंगं मायया कुर्यान्न्यासमष्ट
लेलिखेत् अभिमन्त्र्येतत्त्वामंत्री मीवा
न्यासं समाचरेत् पीठदेवीं समभ्यर्च्य ध्या
येद्देवीं नगात्रियाम पूर्वावेद्दाननां देवी

विचित्राम्बरधारिणीम् पीनोन्नतकुचांवा
मां सर्वकामभयप्रदाम् इति ध्यात्वा मूलेन
पाद्यादिकं दद्यात् पुनर्धूपं निवेद्यैवनैवे
द्यं मूलमंत्रतः गंधचन्दनताम्बूलं सकर्पू
रं सुशोभनम् प्रणवान्ते भुवनेशानी साग
ह्नस्मरसुन्दरी वह्निजायां जपेन्मंत्री त्रिसंध्यं
यदिने दिने सहस्रैकप्रमाणेन ध्यात्वा दे
वीं सदा बुधः मासान्ते त्वाप्यदिवसे बलि
पूजां सुशोभनाम् कृत्वा च प्रजपेन्मंत्रं नि
शि वियाति सुन्दरी सहठं साधकं मता
यानि सा साधकालये सुप्रसन्ना साधका-
ध सदा सेरमरंतीतनः दृष्टा देवीं साधकेन्द्रो
देयात्पाद्यादिकं शुभम् सर्वस्वं तं सुमनसो
तात्वाभिलषितं वदेत् मातरं भगिनीं वा-
पि भार्यां वा भक्तिभावतः यदि मानानदा
वितं द्रव्यं च सुमनोहरम् भूपतिं वा प्राप्ये-
ते वन्ह ददाति दिने दिने पुत्रवत्पालितं लो
के सत्यं सत्यं हि निश्चितम् ससादददाति ऽ
षंच दिव्यं च हेमं तथैव च दिव्यकन्यां समानी
य नागकन्यां दिने दिने यद्यद्भवति रूपं च
भविष्यतीति यत्पुनः तत्सर्वं साधकेन्द्राय
निवेदयति निश्चितम् यद्यत्प्रार्थयते सर्वं
ददाति सा दिने दिने प्रीत्या च पालितं लोके
कामनाभिमनोहरा राजेन्द्रं सर्वराजानां च मला

तं.
सा.
११.

210

रे साधकोत्तमः यद्यद्भवति भूतं च भविष्य
तीति यत्पुनः तत्सर्वं साधके ज्ञायति निवेद
यति निश्चितम् यद्यद्ददाति सा देवी कथि
तेनैव शक्यते तया सार्धं च संभोगं करोति
साधकोत्तमः अन्यस्त्रीगमनं त्यक्त्वा चाय-
यावद्विनश्यति ततोऽन्यसाधनं वक्ष्ये नि-
मितं ब्रह्मलाग्र्या नदीतीरे समासाद्य कु
र्यात्स्नानादिकं ततः पूर्ववत्सकलं कार्यं
वेदनैर्मण्डले लिखित्वा मन्त्रं तत्र संलि
ख्य वासय्यायेन्मनोहराम् ॐकारेणैव गौ
शारदिन्दुवक्त्रां विभ्राथांचंदनचर्चि
ताम् नीलोत्पलकरां पीनकुचां मनोहरां प्रणा
मां सदा कामदुघां विचित्राम् एवं ध्या
त्वा यजेद्देवीं गन्धपुष्पदीपकैः गंधपु
ष्परसैश्चैव ताम्बूलादीश्च सकलैः नानाम
यालाद्यैर्मनोहरैः पायसकवल्लभा कन्यासु
लेपनादिकं जपेन्मन्त्रं प्रसन्नधीः मासान्ते
आप्पादिवसं कुर्याज्जपमन्त्रम् आनि-
शीथे जपेन्मन्त्रं तावत्साधकोत्तम गा
वत्साधकाभ्याशे तत्प्रसन्नाम मनोहरा व
रं वरय शीघ्रं त्वं यत्ते मनसि वर्तते साधके
नापि तां भक्त्या पाद्यार्घ्यैरर्चयेत्तदा वर्द्ध
मोदकपुष्पाद्यैः कुलेन च मनोहरा ततो वि
नाप्रसन्ना माता पुष्पादि निवेद्यं तेनैव यत् सा तां प्र

नंसाधकायदद्यात्तिसा दिने दिने सविघ्नौघं।
वयंकुर्यान्नियतेनतत्तुनदास्यति अमहीग
मनंतस्यनभवेत्तस्यमीश्वरि अव्याहतगति
स्तस्यभवतीतिनसंशयः इयंतेकथितावि
द्यासर्वगोप्यायास्ताहरैः नवलेहेनभक्त्या
वाबद्धोहंपरमेश्वरि नतोवदस्वमहाविद्या
स्याएतद्युकमलानने गत्वावटतलंदेवीपू
जयेत्साधकोत्तमः प्राणायामंषडंगंचमा
यथाद्यसमाचरेत् सद्योमांसंबलिंदद्यात्
पूजयेत्तोसमाहितः अजेमनस्तवकेन।
दत्वानसे दिने दिने एवंकुवदनागौरीप
ताकामरथरांमालां
कविमायतांप्रियाम् एवंध्यात्वाजपेन्मंत्रम
सर्वकामप्रदांशुभाम् सप्तदिनंसमभ्यर्च्यअह
एतंसाधकोत्तमाः कायेनमनसावाचापूज
मेविधिवच्चरेत् त्कमीणा
येदिने दिने नारंमायातत्थाद्य
नेद्दाहैः आगच्छकनकांतेवरंनिसाहम
हामन्तुः आनिष्ठीयंजपेन्मंत्रेबलिंदत्वाम।
मोहरम् साधकेदंष्ट्रमत्वाश्रायानिसा
धकालये साधकेब्रोपितद्दष्टादद्याद्यो
दिकंततः ततस्सपरिवारेणाभार्यास्याका
मभोजनैः वंद्धमूषादिकंत्पमायानिसानि
नमन्दिरम् एवंभार्याभवेन्नित्यंसाधकाना
नरपतः आत्मभार्यापरित्यज्यभजेतांवा।

ने॰
मा॰
२१

211

विचक्षणः ततः कामेश्वरीवक्ष्ये सर्वका
मफलप्रदाम् प्रणवे भुवने श्रानीगाङ्क्षा
कामेश्वरि ततः वह्नेर्मायामाहामंत्रेसा
धकानां सुखावहम् पूर्ववत्सकलं कृत्वा
भूर्जपत्रे सुशोभने गोरोचनाभिः प्रतिमां
विनिर्माय सलक्षणाम् प्राण्यामाकल्प्य प्रज
पेन्मंत्रमेकमनास्ततः सहस्रैकप्रमाणेन
मासमेकं जपेत्सुधीः घृतेन मधुना दीपं दद्या
त्सुसमाहितः कामेश्वरीं प्रणम्यां कास्मा
लिविनवेजनलोचनाम् सदा लोलगतिंका
नोऽक्षमालासुसिलीमाखाम् एवं ध्यात्वा ज
पेन्मंत्रीं निशीथे याति सा यदा दृष्ट्वा वसा
धकश्रेष्ठमात्रो रहीति तदा देहि ह्रीभावि
नसुदत्तस्येदयाद्याद्यादिकं ततः सुप्रस
न्नायदादेवी साधकेनार्चयेत्सदा अन्नधैर
तिभोगेन पतिवत्पालयेत्सदा नीत्वाया
ति स्वलोकं ऐश्वर्यैर्दत्त्वासु विपुलं धनम् वस्त्रा
लंकारभूषादीन्सुभाते यौ ति निश्चितम् प
वं प्रतिदिनेन स्यासिद्धिः स्यात्कामरूपतः त
तः पटे विनिर्माय सुत्रलीध्यानरूपतः सु
णां वर्णैन्नयो गङ्गी सर्वालंकारभूषिताम्
नवयौवनदृप्ताङ्गां रम्यां वपुष्करे दूणा
म एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं दद्यात्सुपायमत्रम
म सर्वं दद्या तेन तु ध्यानान्नानि पुण्याणायत्ततः

गुग्गुलगुरुधूपं च दीपं मूलेन साधकः ।
नारेमायान थागच्छति सुन्दरीपदं ततः
वह्निजायावसाहस्रं जपेन्मंत्रं दिने दिने मा
सांते दिवसं प्राप्य कुर्याच्च पूजनं शुभम् च
नदीपेन ध्यात्वा यंत्रं ततो मूलमेव च ताव
मंत्रं जपेद्विद्वान्यावदायाति सुन्दरी साक्षा
दृष्ट्वा साधकेन्द्रं निशीथे याति निश्चितम्
नतस्तामर्घ्ये येद्रकन्या जातीकुसुममालया
हसंतुष्टा साधकेन्द्रं तोषयेत्प्रीतिभोजनैः
भवाभार्या च सा तस्मै ददाति वांछितं वरं
भूषादिकं परित्यज्य प्रभाते याति सा ध्रुवम्
साधकात्तानरूपेण प्रयाति सा दिने दिने ।
तिजनेने प्रातर्देवी सिद्धा स्यान्नात्र संशयः ।
स्वकाभार्या भवेन्नित्यं सर्वमध्यानप्रपतिध्रुवं
ततोस्य साधकं वस्त्रालंकारादिवसत्रियो वे
लायेभुवने धूपीवगच्छपामि निवहुभा पा
वकस्य महामंत्रं पूर्ववत्सकलं ततः मंडले
पैदनैः कृत्वा मूलमंत्रं लिखेत्ततः पश्यात
नौधूपामवगौपीनीनांगपर्यायथणाम् कौ
मलोगीसिरकुवीरकोन्यलदलेदलाणाम्
पवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं सहस्रं च दिने दिने मा
सांते पूर्णिमां प्राप्य विधिवत्पूजयेत्सदा
आनिशीथं जपेन्मंत्रं हठान्मासेन साधकः
सर्वत्र कुशलं याति याति सा साधकालयं ।

तं॰
सा॰
२२२

९२

भुक्त्वा भार्यां साधकस्सम्मोदयेद्धि विधिर्यपि
भोगाद्यैर्भूषणाद्यैः पद्मिनी सा दिने दि
ने पतिव्रतालिनेलोके नित्यं स्वर्गं वसर्व
दा त्यक्त्वा भार्यां भजेन्नैव साधकेन्द्रः सदा
प्रिये तत्तोवदेमहाविद्याविश्वामित्रेण
साधकः तान्त्रायोसाधिताविद्यावला
वानि वलाप्रिये प्रणवेन महामायान
टिनि पावकवल्लभा महाविद्येयं कथि
ता गोपनीया प्रयत्नतः अघोकस्सतटा
गत्वा स्नात्वा पूर्ववदाचरेत् मूलमन्त्रेण
कलेऽकुर्यात्सम्यक्समाहितः त्रैलोक्यमो
हिनीं गौरीं विचित्राम्बरधारिणीम् वि
चित्रालेऽक्वणोरम्यां नानाकीवेणधारिणीं
प्रवक्ष्यावाजपेमन्त्रेस सहस्रं दिने दिने
सोपहारैः सम्पूज्य धूपदीपनिवेदयेत्
गन्धचन्दनताम्बूलं दद्यान्मेस्मे सदा बुधः
मासमेकं तु तो भक्त्या पूजयेत्साधकोत्तमः
मासान्ते दिवसं प्राप्य कुर्याच्च पूजनं महत्
अर्धरात्रे भयं त्यक्त्वा किं विसाधकसत्तमं
स्वर्हद्धि साधकेसत्वार्सयाति साधकालयं
विद्याभिः सकलाभिश्च किं विस्मेरमा
र्त्वीतनः वंवरयप्रीत्रनयमेमनसि
वर्तते नत्रूकावासाधकश्रेष्ठो भावयेत्सन
साधियया मानसं भोगिनी वापि भार्या वा श्री

तिभावतः कृत्वासंतोषयेद्वत्सानदिनीतकोऽ
त्पलम् मातास्याद्यदिसादेवीपुत्रवत्पालि-
नेसदा सुवर्णग्रासंसिद्धिदंददातिसादिने-
दिने भगिनीसाचेद्यदाकन्यादेवस्यनागक
न्यकां राजकन्यांसमानीयददातिसादिनेदिने
अतीतानागतांवार्तांसर्वांजानातिसाधकः भा
र्यास्याद्यदिसादेवीददातिविपुलंधनम् अन्ना
द्यैरुपहारैश्चददातिकामभोजनम् सुवर्णा
नेयदानस्मैददातिसाध्रुवंप्रिये यद्यद्वाञ्छा
तितत्सर्वंददातिनात्रसंशयः महाविद्याप्र
वक्ष्यामिसावधानावधारय ॐक्रमेणसदा
लिखेद्भूर्जपत्रेस्त्रियंसदा ततोऽष्टदलमालि
ख्यकुर्याद्ग्रामादिकेप्रिये जीवन्यासंततःके
माध्यायेत्तत्रप्रसन्नधीः पिण्डस्फटिकसंका
शांनानारत्नविभूषिताम् मंजीरहारकेयू
ररत्नमंडलमण्डिताम् एवंध्यात्वाजपेन्मंत्रं
सहस्रंचदिनेदिने प्रतिपदिसमारभ्यपूजये
त्कुसुमादिभिः धूपदीपविधानैश्चत्रिसंध्यं
पूजयेत्सदा पूर्णिमांप्राप्यगंधाद्यैःपूजये
त्साधकोत्तमः घृतदीपंततोधूपंनैवेद्यंच
मनोहरं रात्रौचदिवसेजाप्यंकुर्यात्ससमा
हितः प्रभातसमयेयातिसाधकस्यान्तिकं
ध्रुवम् प्रसन्नवदनाभूत्वाततोघमायातिभोज
नैः देवदानवगंधर्वविद्याधरपदलालसाम्

तं.
सा.
र.स
213

कन्याभिरत्नभूषाभिः साधकेन्द्रो महेश्वरः
वर्षे चैकाधिके द्रव्यं दिव्यं ददाति साधवे
सर्वेभ्यश्चैव पाताले यदस्ति विद्यते क्वचित्
आनीय दीयते सापि साधकाय तनूपतः स
र्णेशातं सरान स्मैरत्ददाति सा दिने दिने साध
काय वरं दत्वा याति सा निजमन्दिरम् ॥
तस्याः प्रसादेन चिरंजीवी निरामयः सर्व
ज्ञः सुन्दरः श्रीमान्सर्वगो भवति ध्रुवम् ॥ इमे
साधनं यादेवि साधकेन्द्रो दिने दिने नार
मायान्तथा गच्छन्त्राराणिमे थुनप्रियेव
वह्निभार्यामनुः प्रोक्तः सर्वसिद्धिप्रदायकः
एषा मधुमती नित्या सर्वसिद्धिप्रदायिका ॥
गुह्याद्गुह्यतरा विद्या नवक्तव्या प्रकाशिता
देव्युवाच श्रुतं च साधनं प्राप्य यक्षिणीनां
सुखप्रदम् कस्मिन्काले प्रकर्तव्यं विधिना
केन वा प्रभो अत्राधिकारिणः के वा समासे
न वद मे ईश्वर उवाच वसन्ते साधयेद्धीमा
न्हविष्याशी जितेन्द्रियः सदा ध्यानपरो भू
त्वा तद्दर्शनमहोत्सुकः उक्ते वा प्रान्तरे वापि
कामरूपे विशेषतः अनेन विधिना साध्या
दृश्यन्ति न संशयः देव्याः शैवैकाः सर्व
पदं वात्राधिकारिणः नारकब्रह्मलोकान्
अपि विनाप्यत्राधिकारिणः इति योगिनी
साधनम् प्रयत्नमाधाय निरूप्यन्ते नवना

रदीये आपोग्निर्हृदयं चक्रे विष्णोः देवस-
मुद्भवम् यंत्रे च प्रतिमायां न सर्वेन सर्वदा
हरेः गौतमीये सालिग्रामे मणौ यंत्रे प्रति-
मामंडलेषु वा नित्यं पूजा हरेः कार्या न तु के-
वलभूतले सालिग्रामशिलास्पर्शात्को-
टिजन्मार्चनाफलम् किं पुनर्वचनं तत्र हरेः
सान्निध्यकारणाम् बहुभिर्जन्मभिः पुण्यैः
यदि कृष्णशिलां लभेत् गोष्पदेनैव चिह्ने-
नैव जन्म समाप्यते एतेन विष्णुपूजायां
शिलायाः प्राधान्यं मंडलादीनां च सर्वसाधा-
रणत्वात् योगिनीतंत्रे लिंगस्थां पूजयेद्दे-
वीं पुस्तकस्थां तथैव च मण्डलस्थां महामा-
यां यंत्रस्थां प्रतिमासु च जलस्थां वा शिला-
यां वा पूजयेत्परमेश्वरीम् कुलावल्यां ।
यत्रापराजितापुष्पं जपापुष्पं च विद्यते
करवीरं श्वेतरक्तं द्रोणं वा यत्र तिष्ठति
तत्र देवी वसेन्नित्यं न यंत्रे च पिंडकार्चनम्
एतत्सर्वं यंत्राभावे तथा च यंत्रमंत्रमयं
श्रीक्रमे मंत्रात्मा देवतेति च देहात्मनोर्यं
यामे दोयं यत्र देवतयोस्तथा तथा श्रादे
लिखेद्यंत्रपात्रे देवताया विग्रहम् ।
कामक्रोधादिदोषोत्थसर्वदुःखनियंत्र-
णात् यंत्रमित्याहुरेतस्मिन्देवः प्रीणाति
पूजितः विना यंत्रेण पूजायां देवता न प्रा-

ने. सा. २१४

214

सीदति श्रुभे क्लिगुह्यमार्गेऽनदा तावद्भा।
गःसुधीः शिलिपिने संप्रपूज्यादौ वस्त्रगा।
न्धानुलेपनैः तच्छास्त्रतेऽऊलीनेवनिगा।
लस्पमकल्मषम् लेनसंस्थवयेद्यंत्रंथा।
णार्थेवमेत्रवित् नवबद्धमयेपट्टेकु
मेपृष्ठेविधानवित् हेमरौप्यमयेताम्रे
स्फटिकादिशिलामये बहुधातुमये।
वापिश्रीखण्डे रक्तचन्दने लिखितं हैम
लेखिन्या उदयत्यलग्ने लोहया कस्योकर्म
कविधिना हीयाहीयदिनेव शीम् श्री
र्धं रेखेनतत्कुर्याद्यंत्रंतंत्रविशारदः श्री
संधिमेदनोरंध्रेनाभ्युत्थितमथापिवा न
न्यूनरेखेनाधिकं सर्वं हरमनोहरम्। १
तितेकथितं सर्वं मयायंत्राधारमनुत्तमम्।
विधिनाधारणाद्यस्य पूजनाद्वा विधान
तः धर्मार्थकाममोक्षाणामासन्नोना।
यतेनरः ऊर्ध्वरेखे वृद्धः खेम्यात्मस्थिमे
दुरविद्वतः वक्रेतुबलहानिः स्याद्बुद्धि।
नाशास्त्रतुभिन्ने न्यूनरेखेमनतामाहैका।
समाधिकेसूजम अयंयंत्रमकारपडतिः।

वामकेश्वरतंत्रे भैरवउवाच वक्ष्यमेदंमहा
देवभैरवत्वत्प्रसादान्मयाश्रुतम् इदानींश्रो॥
तुमिच्छामिप्रतिष्ठाकर्मनिर्णयम् स्नात्वा
संकल्पयेन्मंत्रीशरवेर्चनमाचरेत् पंचग
व्येनतः कृत्वाशिवमंत्रेणमंत्रितम् तत्रच
कुंक्षिपेन्मंत्रीप्रणवेनसमाकुलम् तदुद्
ग्रतनस्थकुंभंस्थापयेत्स्वर्णपीठके पंचाम्
तेनदुग्धेनशीतलेनजलेनच चंदनेनसु
गन्धेनकस्तूरीकुंकुमेनच पयोदधिच्छ
तक्षौद्रशर्कराद्यैरनुक्रमात् तोयपूर्णा॥
नैः कुर्यात्तंचाप्यत्रविधिंबुधः मौनाकैः
कलशैर्देवीमष्टाभिर्वारिपूरितैः कथा
यजलसंपन्नैः कारयेत्स्नानमुत्तमम् स्ना
नेसमाप्यतोदेवीहोमयेत्स्वर्णपीठके यं
त्रराजायविद्महेमहायंत्रायधीमहितन्नो
यंत्रः प्रचोदयात् स्पृष्ट्वायंत्रंकुशाग्रेणगा
यत्र्याचाभिमंत्रयेत् शुद्धेनतंप्रान्तेदेवि
देवताभावसिद्धये प्राणप्रतिष्ठितंततः कु॥
र्यावरंगोदेवतांयजेत् तत्रावाहयेत्तुदेवी
मीवन्यासेनकारयेत् उपचारैः षोडशाभि

ईश्वर उवाच

ने.
ला
२१५
215

महामुद्रादिभिःसदा फलताम्बूलनैवे-
द्यैर्देवंतत्रसमर्चयेत् पटष्ठसूत्रादिकंद
याद्वस्त्रालंकारमेवच मकरंवामरंचैवा
यध्यायोगंमहेश्वरि सर्वमेतत्प्रयत्नेनद
याद्यामहितेरतः ततोजपेत्महद्भक्तस
कलेप्सितसिद्धये बलिदानंततःकृत्वा
प्रणामेश्वकराजकम् अष्टोत्तरशतंकृत्वा
सम्पातात्र्जंविनिक्षिपेत् होमकर्मण्यश
क्तश्चेद्विगुणंजपमाचरेत् येनमेकांसः
मानीयसर्वाण्यंग्गायलंकृताम् गुरवेद
क्षिणांदद्यात्ततोदेव्याविसर्जनम् तेत्रघ
दीपे फलेभिन्नेतद्यापटेष्ठस्थापनेयंत्र
मीश्वरि धनधान्यपुत्रपौत्र .... वि
मंचति अन्यत्र नभिन्नोस्थापयेयंत्रंतप
टेफलकेतथा अथप्रयोगाः तत्रकृत
कृत्यक्रियः सलिलवचनपूर्वकंसंकल्पं
कुर्यात् ॐअद्येत्यादिअमुकगोत्रः श्री
अमुकदेवशर्म्मा अमुकदेवतायाःपूजा
र्थंममुकदेवतायायंत्रसंस्कारमहंकरि-
ष्ये इतिसंकल्प पंचगव्यमानीय होमि

ति मंत्रेणाघोरास्त्रमभिमंत्र्य प्रणवेन
यंत्रं तत्र निदध्यात् ततः उष्णोदपात्रं तत्र स्थाप
येत् ततः पंचामृतमानीय ह्रौमिति मंत्रेण
पूर्ववच्छोधयित्वा स्थापयेत् तत्क्रमः प्र
थमं क्षीरेण स्नापयित्वा घृततैलेन स्नाप
यित्वार्घ्यं दद्यात् एवं दध्याहृतेन मधुना
शर्करया च ततोष्णशीतलजलेन चंद
नेन कस्तूरीकुंकुमेन च ततोष्टाभिः कलशैः
कषायजलसंपन्नैः कुंकुमगोरोचनचन्दन
मिश्रैस्तैस्तोयैः स्नापयेत् सर्वं तत्स्नानं तन्मू
लमंत्रे ततो यंत्रमस्तोपरि कुशाग्रेण तत्स्पृष्ट्वा
यंत्रराजाय विद्महे महायंत्राय धीमहि तन्
नो यंत्रः प्रचोदयात् इत्यघोरास्त्रशान्त
मभिमंत्र्य प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् अस्य श्री प्रा
णप्रतिष्ठामंत्रस्य ब्रह्माविष्णुमहेश्वरा ऋ
षयः ऋग्यजुःसामानि छन्दांसि चैतन्य
देवता प्राणप्रतिष्ठायां विनियोगः अमु
ष्या आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हों हंसः प्रा
णा इह प्राणाः एवं आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं
षं सं हों हंसः जीव इह स्थितः आं ११ अ
मुक देवतायाः सर्वेन्द्रियाणि आं ११ अ
मुक देवतायाः वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रघ्रा

णाऽरुह्यागत्य सर्वे विरं तिष्ठत स्वाहा इति
प्राणप्रतिष्ठाप्य तत्र कृतदेवतामावाह्य
षोडशोपचारैः पंचोपचारैर्वा पूजयेत्
ततः पटवस्त्रादिकं दत्वाग्रे होतारमहरं
गत्वा प्राक्ग्रहबलिं दद्यात् ततो होतार
शतहोमं कृत्वा प्रतिद्रुतिसम्पातं यंत्रो
दद्यात् होमाभावे द्विगुणो जपः का
र्यः ततो दक्षिणां दत्वाच्छिद्रावधारणं
कुर्यात् इति यंत्रसंस्कारपद्धतिः यमा
हुरेकं पुरुषं पुराणं यं ब्रह्मवेदांतविदो
वदंति विष्णुं विरिंचिं गिरिशेनथा
न्ये भजेहमाद्यं तमहं भजामि

इति महामहोपाध्याय
कृष्णानन्दवागी
शभटाचा
र्यविर।
चितेतत्र
सारेद्विती
यःपरि
च्छेदः
२ ॥
॥

अथप्रकीर्णकम् तत्रपूजयाः दिङ्नियमः
विस्तरविषयेनारदीये स्नातः शुक्लाम्ब-
रधरः स्वाचान्तः पूर्वदिङ्मुखः शुद्धास
नेसमासाद्यभूतो ध्यानमाचरेत् अन्यत्र
निबन्धे उपविश्यासनमन्त्री प्राङ्मुखोऽ
थाप्युदङ्मुखः बद्धपद्मासनोमन्त्रीसमा
हितजितेन्द्रियः सारसमस्थयोपि प्रागान
नोपनतोपनदिगवन्यनोध्यकेचित् ए
तैःपूजनेनायंक्रमः तथाचस्मृतिः रात्रा
वुदङ्मुखः कुर्याद्देवकार्यंसदैवहि शि-
वार्चनेसदाप्येवं शुचिः कुर्यादुदङ्मुखः
अथपूजायांविहितनिषिद्धानि तत्रमत्
प्रकाशे लिङ्गद्वयंतथानार्च्यंगणेशद्व
यमेवच शक्तित्रयंतथासूर्यद्वमेकत्रना
र्चयेत् द्वेचक्रेद्वारकायास्तुसालग्राम-
शिलाद्वयम् एतेषामर्चनान्नित्यमुद्वेगं
प्राप्नुयाद्गृही लैङ्गे एकीकृत्यचलिङ्गा
निदशपञ्चशतानिच प्रत्येकेनाथवा
देविबिल्वपत्रैः प्रपूजयेत् एवंपाशुपतं
लिङ्गंमृच्छिलादिविनिर्मितम् सालग्रा
मशिलामेकांगृहस्थोपिप्रपूजयेत् या
मस्ते नालतैरर्चयेद्धिस्तनतलस्याविर
नायकम् नदूर्वयार्चयेद्दुर्गांबिल्वपत्रैर्दि
वाकरम् उन्मत्तमर्कपुष्पंचविष्णोर्जपसा

तं. सा. २१७

217

दाद्युथैः गौतमीये तरक्तचन्दनं नागरहणी
याद्रक्तपुष्पकम् विल्वपत्रैस्तथा स्रनैनार्च
येद्देवकीसुतम् तत्रैव कमलैःकरवीरैद्रोण॰
लस्योजातिकेतकी नागकेसरयावन्तीकह्ला
रं चाणकोत्पले नंद्यावर्तो स्वयं नासमल्लि
कानयंमल्लिकाकुंदं चन्द्राः केचैव सौगन्धिमं॰
मणिपुष्पकम् विल्वार्जुनं तथा सुदं ययथा॰
लाभं समर्चयेत् इति यह लिविधानम् तत्र
विहितपुष्पाभावे तत्रान्तरे देवीनां चार्कमं॰
दारं द्वादित्येन गरं तथा गणेशायच सूर्याय
रक्तपुष्पमतिप्रियम् शिवे कुंकुं मदंतीचय॰
थीबन्धूककेतकी एवं रक्ताविसन्ध्येवमा
लतीकुसुमं ...... निर्गन्धोग्रोढगन्धं
वटूयांशीववर्ज्यजेत् तथा उग्रगन्धमगन्धं
चक्रमिकेणाविदूषितम् वासोभिः संवृतं नि
तंमतिमान्नार्चयेच्छिवे शिवेउपलद्दलम् त॰
था कालिकाभिस्तथान्याज्यं विनाचम्पकम
यकम् मुष्कं स्तुनार्चयेद्धि स्तुपत्रैः पुष्पैःकै
रपि स्नानैर्मैः स्नानीतैः पर्युषितैर्याचितैःकुस
वणिकैः स्वयंविकसितैः पुष्पैः स्वयं चपतितै
र्भैर्विवर्जयेद्दूतीपुष्पं सुगन्धं चविशेषतः
स्वयंविकसितेरिति स्वयंपुरुषेणविकसितैरि
त्यर्थः त्रिपत्रन्यूनकस्मैनार्चयेत्नकदाच
न भुगंतं [illegible] कीटादिदूषितम्

पर्युषितानि पुष्पाणि वर्जयेद्देवतार्चने ति
ष्टदिनत्रयं पुष्पं पद्ममामलकं तथा तु॰
लसी सर्वदा पुष्पा तथा बिल्वदलानि च
दिवैकं करवीराणि योग्यानि॥ तपोधने स्ना
नार्णवे पुष्पैः पर्युषितैर्देवि नार्चयेत्सलि
जैरपि निर्माल्यभूतैः कुसुमैरुच्छिष्टैः प
रमेश्वरि त्रिपुरामधिकृत्य वाराहीये प॰
लाशकाण्डकुसुमैर्नार्चयेद्दूरतस्त्यजेत्
धात्रीतमालजैः पत्रैस्तुलसीहितयेस्त॰
था पूजनात्पातकी च स्यात्तस्मात्प्रयत्नाद्विवर्जि
येद्दूरेत् तथा त्रिपुरापूजने वर्ज्या तुलसी
सर्वदा बुधैः तुलसीगन्धमात्रेण क्रुद्धा भ
वति सुन्दरी तुलावले रक्तमच्छंदेन
हेनीलकण्ठकुरण्टकम् नदद्याच्च॰
महादेव्यै यदीच्छेच्छुभमात्मनः तथा न॰
त्तविद्यादौ मन्त्रसङ्के पुष्पश्रेष्ठं रक्तको
कं कन्तुकं पूतपुष्पकम् बर्बराहितयं चैव
कर्णिकारद्वयं तथा बकमन्दारवृत्तानि
करवीराणि कुसुम्भने मल्लिकाहितयं जाती
लोमपुष्पं जयन्तिका बिल्वपत्रं कुरवकं॰
गनिपुष्पं च केसरम् वासंतीहितयं चैव का
शपुष्पं मरुवकम् मदनं च लवङ्गं च पृथ्वी
सफलिकां तथा सुगन्धिपुष्पैर्लोहिताकुसु
मैरर्चयेद्दलैः बिल्वैर्मकरकान्तैश्च तुल॰

तं॰
सा॰
११८

२१८

सीदलवर्जितैः यद्यपि तुलसीवर्जितापू
जा निष्फला भवेदिति नियमस्तत्र विष्ण्वादौ
तथा च भैरवीसुन्दरीकालीबगलाविद्यावि
षयेति तुलसीवर्जितापूजा विफला भवे
त् अविफला सफलेत्यर्थः शैवादिपूजायां
तुलसीं सदैव वर्जयेत् पूर्ववचनादिति पूजा
यां तदसत्वे सत्वे वा न कश्चिद्विशेषः नारद
तैरर्चयेद्धि सत्वमिति तत्पुष्पाभावे निर्देशमात्र
मस्य तत्पल्लवस्य निषेधपरं तथा च पुष्पा
भावे जलेनापि पूजयेत्तत्पल्लवेन वा नित्यपू
जा अकर्तव्या भक्तिभावेन सुन्दरि तत्सर्वादि
विशेषपरं तथा च गन्धपुष्पाक्षतयवकु
शाग्रतिलसर्षपैः सदूर्वैः सर्वदेवानामेत
दर्घ्यमुदाहृतमिति एवं तद्दूर्वायाः पार्वती
मिति देवीमधिकृत्य योगिनीतन्त्रे किञ्च
पुष्पाणामीतेन श्वेतेन नगरेण च श्वेतार्क
णचकुसेन वर्जयेत्पूजने तथा तुलसीह
च मन्दारकल्हारैश्च तमालकैः नार्चयेत् महा
लक्ष्मीं उग्रकाशोद्भवेन च तथा च सर्वमधि
कृत्य बकुलस्य वर्जनस्य अशोकस्य मदन
स्यापि पूजयेद्दूर्वावर्जनं सर्वं तेन विवर्जयेत्
शतवर्जं न वर्जयेदिति वृन्तपुष्पैरेतैः पूजये
दित्यर्थः तद्यथा विष्णुक्रान्ता जपा नागके
सरं बालपत्रकम् बन्धूकं चैव मम मन्दारं सर्वं

तेनसमर्चयेत् नस्फुटितं वर्ज्यंचभूगतंच
नसंस्पृशेत् सेफालीबकुलं भद्रे भूगतेनस
मर्चयेत् मालूरं भूगतं देयं तस्य काष्ठस्य चंद
नम् बिल्वस्य मूलकं वर्ज्यं कदल्याः पत्रकं त
तथा बिल्वपत्रं च माद्यं च तमालामलकी
दलम् कल्हारं तुलसी चैव पद्मं च मालिपुष्पक
म् एतत्पर्युषितं नस्याद्यच्चान्यत्कलिकात्
त्मकम् नीरजस्य च बिल्वस्य तुलसीदल
मेवच नद्यच्छिन्नभिन्नं च जातीपुष्पं च पूर्ण
करि तथाचरण्यवभट्ठः सर्वैः पुष्पैस्सर
दापूजा विहिताविहितैरपि विहिताविहि
तैर्वापि भक्तियुक्तेन चेतसा इदंतु विहिताभा
वे त्वंतु भक्तिविषयं तथा च कालीतन्त्रे श्रमा
मार्गैः पुष्पभूर्जैः पुष्पतुलसीवर्जितैः शुभैः वाम
एतत्तन्त्रे पर्थ्यराम्येन बकुलस्येन तहस्यापरा
जिता इति पुष्पनियमः सेतुं विनाजपस्य
वैयर्थ्यत्वात्तन्निर्दिश्यते तत्रकालिकापुराणे
शास्त्राणां प्रणवस्सेतुर्मन्त्रेण प्रणवः स्मृतः
स्रवत्यनोंकृतः पूर्वं परस्ताच्च विशीर्यते य
हन्निःसेतुसलिलं तत्क्षणान्निम्नं प्रसर्पति म
न्त्रस्तथैव निःसेतुः क्षणान्निवरतिज्वलाम्
वर्णदंशस्वरो योसौ सेतुरोंकारसंज्ञितः स
र्वमन्त्रात्सुपर्वाणां सेतुरित्युच्यते ॥
चात्तु स्वात् नादाभ्यां मुद्राणां सेतुरुच्यते
पञ्चशुद्धिं विनापूजायाः फलजनकताभा

तं॰
सा॰
२१९

219

यान्न शुद्ध्यन्ते तथा च कुलार्णवे आत्मस्था
न मन्त्रद्रव्यदेवशुद्धिस्तु पंचमी यावन्न कुरुते
देवि तावद्देवार्चनं कुतः अभिचाराय देवेशि पं
चशुद्धिं विना तथा षडङ्गाद्यखिलन्यासैरा
त्मशुद्धिरितीरिता संमार्जनानुलेपाद्यैर्दर्प
णादेवयशुभम् वितानधूपदीपादिपुष्पमा
ल्यादिशोभितम् पंचवर्णरजोभिस्तु स्थान
शुद्धिरितीरिता ग्रथिता मातृकावर्णैर्मूल
मन्त्राक्षराणि च क्रमोत्क्रमद्विरावृत्त्या मन्त्र
शुद्धिरितीरिता पूजाद्रव्याणि संप्रोक्ष्य मूला
स्त्रैस्तुविधानतः दर्शयेद्धेनुमुद्रां वा द्रव्यशु
द्धिः प्रकीर्तिता पीठे देवीं प्रतिष्ठाप्य सकली
कृत्य मन्त्रवित् मूलमन्त्रेण द्रव्यादीन्माल्या
दीनुदकेन वा त्रिवारं प्रोक्षयेद्धि हा देवशुद्धि
रितीरिता पंचशुद्धिं विधायैवं पश्चाद्यजन
माचरेत् अथ मन्त्रसिद्ध्युपायः गोतमीये
सम्यगनुष्ठितो मन्त्रो यदि सिद्धो न जायते पुन
स्तेनैव कर्तव्यस्ततः सिद्धो भविष्यति पुनर
नुष्ठितो मन्त्रो यदि सिद्धो न जायते पुनस्तेनै
व कर्तव्यस्ततः सिद्धो न संशयः पुनरनुष्ठिते
मन्त्रे यदि सिद्धिर्न जायते उपायास्तत्र कर्तव्याः
सप्तशंकरभाषिताः भ्रामणं रोधनं वश्यं पीड
नं शोषपोषणम् दहनान्तं क्रमात्कुर्यात्ततः
सिद्धो भवेद्ध्रुवम् भ्रामणं वारुणबीजे ग्रथनं क

मयोगतः तन्मन्त्रयन्त्रमालिख्यमिल्लूकर्पूर
गैरुमैः उषीरचन्दनाभ्यांतमन्त्रसङ्कुचितं
लिखेत् क्षीराज्यमधुतोयानांमध्येतल्लिखि
तंभवेत् पूजनाजपनाद्धोमाद्भ्रामितःसिद्धि
दोभवेत् भ्रामितोयदिनसिद्धेद्धोपनंतस्यका
रयेत् मारस्वतेनबीजेनसम्पुटीकृत्यसंज
पेत् एवंरुद्धोभवेत्सिद्धोनचेदेतद्दृष्टीकृत
श्वल्कचचूर्णेनकृष्टंदरिद्रामादनाथिला प
नैस्तमन्त्रमालिख्यभूर्जपत्रेस्फुटोभने धार्यः
कण्ठेभवेत्सिद्धिःपीडनंवास्यकारयेत् अध
रोत्तरयोगेनपदानिपरिटाप्यवै धायेच्छुद्दे
वतांतद्दृदयरोत्तररूपिणीम् विद्यामादित्य
दुग्धेनालिखित्वाक्रम्यतोघ्रिणा तथाभूतेन
मन्त्रेणहोमःकार्योदिनेदिने पीडितोलञ्जर
याविष्टःसिद्धःस्यादथपोषयेत् बालाया
स्त्रितयंबीजमाद्यंतेतस्ययोजयेत् गोक्षीर
मधुनालिख्यविद्यांपाणौविभावयेत् पोषि
तोयंभवेत्सिद्धोनचेत्कुर्वीतशोषणम् ठा
भ्यांवायुबीजाभ्यांमन्त्रंकृत्वाहृदिर्भितम्
एषाविद्यागलेधार्यालिखित्वावीरभस्मना
शोषितापिनसिद्धाचेद्दहनीयाग्निबीजतः
आग्नेयेनतुबीजेनमन्त्रस्यैकैकमक्षरम् श्रा
द्यंचमध्यमंप्रांचयोजयेद्दाहकर्मणि ब्रह्म
वृक्षस्यतैलेनमन्त्रमालिख्यधारयेत् काष्ठ

ते॰
सा॰
२२०

220

देशेन ततो मन्त्रसिद्धिस्सप्ताङ्कुरोदितः एवं ते
कथितं सम्यक्केवलं न च भक्तितः एतेन तु कृता
र्थः स्याद्बहुभिः किम्भवते अथान्यत्सम्प्र
वक्ष्यामि मन्त्रसिद्धेस्तु कारणम् मातृकापुटि
तं कृत्वा स्वमन्त्रं प्रजपेत्सुधीः क्रमोत्क्रमात्पुर
ताद्यन्यातदं ते केवलं मन्त्रम् अवर्णं प्रत्यदं
यो यावल्लक्षं समाप्यते निश्चितं मन्त्रसिद्धिः
स्यादित्युक्तं मन्त्रवेदिभिः अथ मन्त्रसिद्धेर्ल
क्षणम् मनोरथानामक्लेशेन सिद्धेरुत्तमल
क्षणम् मृत्यूनां हरणं तद्वद्देवतादर्शनं तथा
योगानामक्लेशसिद्धिः सिद्धेस्तल्लक्षणं तथा
परकायप्रवेशश्च पुरप्रवेशनं तथा ऊर्ध्वोत्क्र
मणमेवं च चराचरपुरेगतिः खेचरीमेल
नैवं तत्कथाश्रवणादिकम् भूच्छिद्राणि प्रप
श्येत तद्वत्सुस्थलक्षणम् ख्यातिर्वाहनभूष
णादिलाभः सुचिरजीवनम् नृपाणां तद्ग
णानां च वशीकरणमन्तमम् सर्वत्र सर्वलो
केषु चमत्कारकरं सुधीः रोगापहरणं दृष्ट्या
विषापहरणं तथा पाण्डित्यं लभते मन्त्री च
तुर्विधमतन्द्रितः वैराग्यं च मुमुक्षुत्वं योगिता
सर्ववश्यता अष्टाङ्गयोगाभ्यसनं भोगेच्छाप
रिवर्जनम् सर्वभूतेष्वनुकम्पा सर्वसत्यादिगुणो
दयः इत्यादिगुणसम्पत्तिर्मध्यसिद्धेस्तु लक्ष
णम् ख्यातिर्वाहनभूषादेर्लाभः सुचिरजी

वनम् तृपाणामङ्कुनानांचवात्सल्यंलो
कवत्पुना महैश्वर्यंधनितंचपुत्रादिधनं
सम्पदः प्रथमाःसिद्धयःप्रोक्तामन्त्रिणांप्र
थमभूमिकाः सिद्धमन्त्रस्ययःसाधकःसाक्षाच्छि
वोनात्रसंशयः इदानींदोषानिरूप्यन्ते ॥
तत्रमुण्डमालातन्त्रे शङ्करः भुवनेशीम
हाविद्यादेवराजेनवैपुरा आराधितामहा
विद्याबीजहीनाभवेत्तदा एकाक्षरीबीज
हीनावाग्भवेनोज्झितापरा कामराजाख्य
विद्ययाविद्यामातृबद्धपञ्चना पारेणपीडि
तापूर्वंभुवनेशूणप्रतिष्ठिता कुमारीया
चविद्येयंत्वयाप्रज्ञापतिव्रते केवलंशक्ति
रूपेणशिवरूपेणकेवलम् मायाप्रतिष्ठिता
विद्यानाराचैदस्वरूपिणी भैरव्यादिकमः
पिहाय स्मादग्धाकीलिताचसैवसंहार
रूपिणी मदोन्मत्तास्मूर्छिताचहीनवीर्या
चस्तम्भिता छिन्नारुद्धाचवृद्धाचनिर्बीजा
सर्वहीनका तथाविप्रसारे छिन्नोरुद्धः
शक्तिहीनःपराङ्मुखउदासीनः बधिरोनेत्र
हीनश्चकीलितःस्तम्भितस्तथा दग्धःत्र
स्तश्चभीतश्चमलिनश्चतिरस्कृतः भेदि
तश्चसुषुप्तश्चमदोन्मत्तश्चमूर्छितः ह
तवीर्यश्चहीनश्चप्रध्वस्तोबालकःपुनः कु
मारश्चयुवाप्रौढोवृद्धोनिस्त्रिंशकस्तथा

तं· सा·
२११

निर्वीर्यः सिद्धिहीनश्च मंदः कूटः पुनस्तथा
निरंशकः सत्वहीनः केकरो जीवहीनकः
धूमितालिङ्गितौ ख्यातौ मोहितश्च तथार्तकः
अतिवृद्धोङ्गहीनश्च प्रतिक्रुद्धस्समीरितः ॥
अतिक्रुद्धः सव्रीडश्च शान्तमानस एव च स्था
नभ्रष्टश्च विकलो निस्नेहः परिकीर्तितः अ
तिवृद्धः पीडितश्च वक्ष्याम्येषां हि लक्षणम्
मनोर्यस्यादिमध्यान्तेष्वनिलं बीजमुच्यते
संयुक्तं वा वियुक्तं वा स्वराक्रान्तं त्रिधा पुनः
चतुर्धा पंचधा वापि स मन्त्रश्छिन्नसंज्ञकः
आदिमध्यावसानेषु भूबीजद्वयलांछितम्
रुद्धमन्त्रस्स विज्ञेयो भुक्तिमुक्तिविवर्जितः
मयात्रितत्वश्रीबीजं वा विहीनश्च यो मन्त्रः
शक्तिहीनस्स कथितो यस्य मध्ये न विद्यते
कामबीजं स्तवं मायापि रस्यं जरूपमेव वा अ
सौ वा प्रां मखेः प्रोक्तो हकारो बिंदुसंयुतः ॥
आद्यंतमध्येष्वित्रस्स वा संभवेद्बधिरो मन्त्रः पंच
वर्णो मन्त्रयः स्याद्रेफार्येंडुविवर्जितः नेत्रही
नस्स विज्ञेयो डुखशोकामयप्रदः आदिम
ध्यावसानेषु हंसः प्रासादवाग्भवो विंदुयु
क्तं हकारं वा फकारं वा तथैव च अंऊंणं वा त
था मायानमामि च ततः परम् स एव कीलि
तो मन्त्रः सर्वसिद्धिविवर्जितः इति तन्त्रसार
पाठः हकारो बिंदुमान् बीजं रवेश्चापि वन

ष्कलम् मायानमामिचपदंनास्तियस्मिन्म
कीलकः एवंमध्येहृदयंमूर्ध्नियस्मिन्नस्त्रम
द्वयौ नविद्यतेसमन्त्रस्तम्भितः सिद्धिवर्जि
तः वह्निर्वायुसमायुक्तोयस्यमन्त्रस्यमूर्धनि
सप्तधादृश्यतेतंतदग्धमन्त्रंप्रचक्षते अस्त्रद्वा
भ्यांत्रिभिः षड्भिरष्टभिर्दृश्यतेद्वयैः त्रस्तः
सकथितोमन्त्रः सर्वसिद्धिविवर्जितः आदौऽ
मध्येतथावांतेयस्यवर्णोचनदृश्यम् सएवमऽ
लिनोमन्त्रः सर्वसिद्धिविवर्जितः यस्यमध्ये
दकारोवाककवचंमूर्ध्निदृश्यते त्रिविधंदृश्यते
वास्त्रंतिरस्कृतउदाहृतः भोदयंहृदयेश्री
वैवषड्वौषट्चमध्यतः सएवभेदितोमन्त्रः
सर्वशास्त्रविवर्जितः त्रिवर्णोहंसहीनोयः
सस्तुसुप्तउदाहृतः मन्त्रोवाप्यथवाविद्याः
सप्ताधिकदशाक्षराः फंकारपंचकादियोऽ
मदोन्मत्तउदाहृतः सप्तदशाक्षरोमन्त्रोम
ध्येसंचतथाभवेत् मूर्छितः कथितोमन्
त्रः सर्वसिद्धिविवर्जितः पंचफट्यस्यमन्त्रस्य
विरामेस्थानसंयुतः हृतवीर्यस्सकथितो
नास्तिनस्यप्रयोजनम् सप्तवर्णोभवेद्बालः
कुमारोष्टाक्षरःस्मृतः षोडशार्णोयुवाम
न्त्रः सर्वसिद्धिविवर्जितः चत्वारिंशल्लिपिर्यः
स्यात्प्रौढःसपरिकीर्तितः आदौमध्येतथाऽ
वांतेचनरश्मियुतोमन्त्रः सएवदीनमन्त्रस्या

ने॰
सा॰
२२९

न्नथ्याचाष्टदशाक्षरः एकोनविंशो यो मन्त्र
स्ताराममन्त्रस्समान्वितः एकादशोऽक्षरो बीजा
द्यः षडक्षरश्च प्रवर्तते द्वाविंशत्यक्षरी विद्या
मायाकाममविवर्जिता श्रमन्त्रपाचसा विद्यास
र्वसिद्धिविवर्जिता षड्विंशत्यक्षरी विद्या
फट्स्वांतेविवर्जिता मूर्छिता कथिता विद्या
मन्त्रिणां हानिरूपिणी त्रिंशदर्णोऽपनत्रक्षहि
वर्णो मन्त्रः षोडशाक्षरः चतुष्कूतादरस्तु पिर
दृढस्य परिकीर्तिताः नवाक्षरो युवयुतो मन्त्रो
निस्त्रिंशार्ध्वरितः यस्यावमानेच्छदयो यो गृहीतेऽम
त्रैवमन्यतः त्रिशोवर्णं च संयुक्तं वैष ह
कार एव च शिवश्चत्रयाणां ह्रीं नोवास निर्दी
उदाहृताः एषु स्थानेषु फंकारः बोधायसि
न्यरुपते समन्त्रस्सिद्धिदो नस्यान्मत्र
पंचाक्षरो मन्त्रः कूटएकाक्षरो मन्त्रस्य एवोक्तं
निरर्थकः द्विवर्णस्य वहीनस्य पञ्चवर्णा
त्मकेवः षडक्षरो जीवहीनस्सार्धसप्ताक्षर
तोमन्त्रः सार्धद्वादशवर्णो विघ्नमितः सप्त
निरर्थितः सार्धवीजत्रयं तद्वदेकविंशाक्षर
त्मकः विंशत्यर्णे त्रिंशत्यर्णो यस्मादादि
कृतापनः द्वाविंशत्यक्षरो मन्त्रो स्तोत्रहितः
परिकीर्तितः चतुर्विंशाक्षर वर्णो यः सर्व
सर्वविंशार्धवर्णकः द्वापार्श्वस्य नाति विकृष्टयः
सर्वमन्त्रसमन्वितः चतुर्विंशाक्षरवर्णो यस

सविंशतिवर्णकः एकादशाक्षरो वापि पंचविं
शतिसंख्यकः त्रयोविंशतिवर्णो यो मन्त्रो भूः
तरुद्रादृतः अतिकृच्छ्रगदितो निंदितः स
र्वकर्मसु षड्विंशत्यक्षरो मन्त्रः षड्विंशद
र्णकस्तथा एकोनत्रिंशद्वर्णो वा बकुद्दीन
स्स एव च अष्टाविंशत्यक्षरोयमेकविंशत्याः
पि वा अतिकृच्छ्रगदितो निन्दितः सर्वक
र्मसु चत्वारिंशतमारभ्य त्रिषष्टियावता
भवेत् ते सर्वे मन्त्रवर्गास्तु क्रीडिताः सर्वक
र्मसु त्वरादितः ते सर्वे कथिता मन्त्राः स्या
नअष्टानेशोभनाः त्रयोदशाक्षरा ये स्युर्मे
त्रः पञ्चदशाक्षरः ते सर्वे विफला ज्ञेया श
ते सार्धशतं तथा शतद्वयं द्विनवतिरेकदी
नाष्टकापि वा यावच्छतत्रयं संख्यानि स्तेदा
स्ते प्रकीर्तिताः चतुःशतमथारभ्य याव
द्वर्णसहस्रकम् अतिवृद्धः स मन्त्रस्तु सर्व
शास्त्रविवर्जितः सहस्रार्णाधिका वर्णाद :
ण्डकापीडिताह्वयाः द्विसहस्राक्षरा मन्त्रा
खण्डशः शतधा कृताः ज्ञातव्याः स्तोत्रकु
पाले मन्त्रा एते यथास्थिताः तथापि विद्याः
स्वबोद्धव्या मन्त्रिभिः काम्यकर्मसु दोषानि
मानविज्ञाय यो मन्त्रं जपते बुधः सिद्धिर्ने
जायते तस्य कल्पकोटिशतैरपि ब्रह्मदोष
प्नोति: तदर्के भैरवे छिन्नाहडाग्रस्तयोम

तं॰
सा॰
२२३
223

ग्रासलब्धेन तेनैव निष्कृपिताः तेसर्वे सिद्धिमाया-
न्ति मातृकार्णप्रभावतः मातृकार्णैः पुटीकृ-
त्य मन्त्रविद्याविशेषतः शतमष्टोत्तरं पूर्वं प्र-
जपेत्फलसिद्धये तदा मन्त्रो महाविद्या वा-
ञ्छितफलदा भवेत् मातृकापुटितं कृत्वा म-
न्त्रवर्णं निवाय च मन्त्रावर्णान्ततः कृत्वा शो-
धनं मन्त्रसंमतम् तथा ज्ञानयोनिमुद्रां ता-
सं कोणामारपंकजम् तदन्तज्ञान्मन्त्रवर्णै-
न्कुर्वन्नस्य प्रणतापदान् ब्रह्मरन्ध्रावधिं कृत्वा
वायुना पूर्वं कुंभयेत् सहस्रं प्रजपेन्मन्त्रं म-
न्त्रदोषोपशान्तये संप्राप्तेष्वेषु दोषेषु मया
काममथापि वा छिन्नाद्या दोषश्रियं चैव तद्दू-
षणविमुक्तये तथा तारसंपुटितो वापि
दुष्टमन्त्रोपि सिध्यति यस्य यत्र भवेद्भक्तिः
सोपि मन्त्रोपि सिध्यति तथा प्रणवो मातृ-
कादेवीद्भहोलेख्यास्यात्त्रयम् अमृतत्रयसं-
योगाद्दुष्टमन्त्रोपि सिध्यति ॥ अथ होमार्थं
कुण्डनिर्णयः ॥ तत्र तावत्कुण्डनिर्णयः गौ-
तमीये भूमेः परिग्रहं कुर्याद्यावदायतनं भ-
वेत् शुक्लमृत्स्ना तया भूमिर्ब्राह्मी सा परिकी-
र्तिता क्षत्रियारक्तमद्भूमिः हरिद्वैश्या प्रकी-
र्तिता कृष्णा भूमिर्भवेच्छूद्रा वर्णधर्मः प्रकीर्ति-
ता ब्राह्मी सर्वत्र सिद्धिः स्यात् क्षत्रिया राज्य-
दा भवेत् धनधान्यकरी वैश्या शूद्रा च निन्दिता

भवेत् गणेशादिमर्चिन्त्याम् वास्तोः संप्रश्ने
पूर्वस्यामैशान्यामुत्तरे पि वा दिक्षु संकल्प
येन्मंत्री मण्डपं च विभागतः नवदलप्रमा
णं वा समदलमथापि वा पंचदलप्रमाणं
वा चतुरस्रं समंततः पंचदलं तु एककुण्ड
पक्षे तदङ्कं तत्रैव एककुण्डमतेनान्यत्पंदलं
शुद्धं भवेत् तदेककुण्डं गृहस्योत्तरभागे प्रश
स्तं यथा प्रयोगतत्त्वे तथा कुण्डमेकं वेदाश्रम
इरेत् लब्धे होमे तत्तत्कुर्याद्गृहमध्ये नहूष
णम् यथा वसिष्ठसंहितायां वास्तोरीशा
नभागे तु मण्डपं रचयेत्सुधीः षट्हस्तदश
ष्टभिर्हस्तैः षोडशैर्वा समंततः चतुर्द्वारस
मायुक्तं तोरणाद्यैरलंकृतम् ॥ अथ प्रसंगा
न्नवकुण्डानि तत्र प्रकारद्वयम् प्राक्प्रोक्तम
ण्डपे विहाय वेदिकायावद्दिक्षु विदिक्ष्वथवा द्वे द्वे वि
भज्य मध्ये प्राक्पूर्वादि प्रविकल्पयेत् अष्टस्वा
शास्तु कुण्डानि रम्याकाराण्यनुक्रमात् च
तुरस्रं योनिमर्धचन्द्रं त्र्यस्रं सुवर्तुलम् षड
स्रं पंकजाकारमष्टास्रं तानि नामतः प्रा
च्यां कुण्डमध्ये स्याद्गौरीपतिमहेन्द्रयोः ह
स्तमात्रमितां भूमिं पूर्ववत्परिकल्पयेत् स
मंतात्कुण्डमेतत्तु चतुरस्रं सुशोभनम्
चतुरस्रीकृतं देवं पंचधा विभजेत्सुधीः
न्यमेत्सुरस्तादेकांशं कोणार्धप्रमाणतः

भ्रामयेत्कोणमानेन तथान्यदीपमन्त्रवित्
सूत्रयुग्मं ततो दद्यात्कुण्डयोनिनिभं भवेत्
चतुरस्रीकृतं देवि त्र्यंशं विभजन्सुधीः । ए
कमेकं त्यजेदग्रमथ ऊर्ध्वं च तन्त्रवित् । न्यासं
त्रिपातयेदग्रे तन्मानाद्भ्रामयेत्ततः । अर्धचन्द्र
निभं कुण्डं रमणीयमिदं भवेत् । अग्रे संसृवे
वृत्तिमष्टाकारयन्तु वेदनिराचवबद्धया
ख्यानात् तथा च न्यसेत्त्रंपातयेदग्रे कणाग्रा
न्तयोस्ततः । वर्त्तुलाभे दिने देवि न्यसेदुभय
पार्श्वयोः । एकैकं संपातन्मानाद्भ्रामयेल्लां
येत्ततः । सूत्रयुग्मं व धः ऊर्ध्वाद्यथा तत्र सृ
दाकृतम् । अष्टादशांशं देवि न्यसेदेकं बहि
र्बुधः । भ्रामयेत्तेन मानेन वृत्तं कुण्डं सुदाकृते
अष्टधा विभजेत्तत्र मध्ये सूत्रस्य पार्श्वयोः । भा
गं न्यसेदेकमेकं मानं तन्मानेन मध्यतः । ऊर्ध्वा
त्पार्श्वद्वये मन्यच्च तन्त्रकं मन्त्रवित्तमः । सू
त्रषट्कं ततो दद्यात्षडस्रं कुण्डमुत्तमम् । च
तुरस्रीकृतं देवि विभज्याष्टादशांशतः । एकं
भागं बहिर्न्यस्य भ्रामयेत्तेन वर्तुलम् । वृत्तानि
कर्णिकादीनां बहिः सीलिप्रकल्पयेत् । पद्म
कुण्डमिदं प्रोक्तं विलोचनमनोहरम् । बहि
र्वृत्तिमध्ये बहिःशोहोमध्यवा च कोणयाना
मनेकार्थत्वादिति निर्णयः । कृत्वैकं पूर्ववद्वृत्तं
न्मध्ये वर्तुलत्रयम् । भ्रामयेत्पंकजाकारं कार्यं

कारयेत्कर्णिकादिभिरितिक्रियासारव
चनाच्च अन्वयसामानाधिकरण्यपत्तेः कर्णि
कादीनिष्टमानिवर्द्धिर्बहिः कुर्यादितिभट्टः
तथा चतुरस्रेष्टधाभक्ते कुर्याद्वृत्तचतुष्ट
यम् कर्णिकाकेसराभ्यां हेतुनीयेपत्रका
न्यथ तदग्राणि चतुर्थे स्पृष्टेत्तान्येवं प्रक
ल्पयेदित्यपि भट्टः पूर्वोक्तं विभजेत्क्षेत्रं
चतुर्विंशतिभागतः एकभागं वहिस्त्यक्त्वा
चतुरस्रं प्रकल्पयेत् अंतस्य चतुरस्रस्य
कोणार्धार्धप्रमाणतः वाह्यस्य चतुरस्रस्य
कोणभ्रमं परित्यज्य कुर्यात् दिक्षु प्रतियथा
न्याय मध्योत्सूत्राणि पातयेत् अष्टास्रं कुर
ष्व मेतद्धि तन्त्रविद्भिरुदीरितम् कुण्डानां
यादृक्प्रमाणं मेखलानां चतारश्यम् ए
वंप्रोक्तानि कुण्डानि कथ्यन्ते स्रुक्स्रुवौ त
तः प्रकल्पयेत्स्रुचं यागे वक्ष्यमाणेन व
र्त्मना श्रीपर्णीशिंशपाक्षीरवृक्षाविकङ्क
तसंभवः पृथ्वी विभजेद्धस्तमात्रं षट्त्रिंश
ताङ्गुलः हस्तमात्रं बाहुमात्रं तथा चाग
स्य स्रुचं बाहुप्रमाणेन द्रोमार्द्धं विदधी
त वे विंशत्यंगुलो भवेत्कुण्डे वेदिस्तेरष्टभिर्भ
वेत् एकाङ्गुलेन मितः कण्ठः समभागमितं
स्तु खम् वेदीत्र्यंशेन विस्तारः कण्ठस्य परिकी
र्तितः अग्रे कण्ठसमाने स्यान्मुखे मार्गे प्रक

तं॰
सा॰
२२५

ल्पयेत् कनिष्ठाङ्गुलिमूलेन सर्पिषो नि-
गमायत्र वेदीमध्ये विधानज्ञो भागेनैकेन
कर्णिका विपरीतबहिर्लग्ना एकांशेन नाभि-
तो वटम् तस्याबाह्ये त्रिभिर्भागैस्तत्र मध्यात्
तो बहिः अंशेनैकेन परितो दलानि परिक-
ल्पयेत् मेखलामध्यवेद्योः स्यात् परितो यो-
शमानतः दण्डमूलाग्रयोः अंशैर्गुणवे-
दाङ्गुलैः क्रमात् गलीयुग्मं यमांशैः स्यात्क-
ण्डस्थानादर्द्धवितः षड्भिरंशैः १९ भागे
वेद्याः क्रमाकृतिर्भवेत् हंसस्य वा दलिनो वा
पो त्रिकोणवामुखं लिखेत् सर्वस्य १९ भागे
स्याः समप्रोक्तं ललाटं स्तवः स्तब्धश्च गवि-
शानि त्रिभागे रचयेद्ध्रुवम् द्वाविंशत्पाद-
ण्डमानं संरचेत्तस्य कीर्तितम् चतुर्भिरंशै-
स्तनादः कर्णौ ज्यत्रादि नद्धिरः अंशार्धये
न लिखेन्नेत्रं के मृगपदाकृतिः दण्डमूला-
ग्रयोर्गण्डी भवेत्स्कन्धकण्ठभूषिता तयोरभावे
वासिष्ठे पलाशपत्रे निश्छिद्रे तत्र चिरे स्तककल-
वीतच्या विदध्यात्तत्रपत्रे संद्धि मे दोमक
मेलि प्रथमकाण्डानां विशेषफलानि निब-
न्धे ॥ सर्वसिद्धिकरं कुण्डं चतुरस्रमुदाहृत-
म् पुत्रप्रदं योनिकुण्डमर्धेन्दुं शुभप्रदम्
शत्रुक्षयकरं कुण्डं त्र्यस्रं वर्तुलं शान्तिकर्म-
णि छेदमारणयोः कुण्डं षडस्रं पद्मसन्निभं

वृष्टिं रोगशमनं कुण्डमष्टास्रमीरितम् ॥
अथ काम्यहोमार्थं कुण्डनिर्णयः ॥ तदुक्तं
सिद्धसारस्वते ॥ शान्तौ पुष्टौ तथा रोगे कुण्डं
चतुरस्रकम् आकर्षणे त्रिकोणं स्यादुच्चा
टे वर्तुलं तथा मारणे च तथा योज्यं वर्तुलं
मन्त्रिभिः सदा ॥ तन्त्रान्तरे ॥ उदीच्यां पौष्टिकं
कुण्डं वारुणे शान्तिकादिषु उच्चाटे चानिलं
कुण्डं याम्ये च मारणे भवेत् तथा विप्राणां
चतुरस्रं स्याद्राज्ञां वर्तुलमिष्यते वैश्यानां
मर्धचन्द्राभं शूद्राणां त्र्यस्रमीरितम् चतुर
स्रं तु सर्वेषां केचिदिच्छन्ति तान्त्रिकाः चतु
रस्रमदुष्टानि सर्वकर्माणि साधयेत् ॥ त
था ॥ सर्वाधिकारिणां कुण्डं सर्वदं चतुर
स्रकम् गृह्यादिकरणे तु न नियमो यथा ॥
गौतमीये वृत्यादिदोलिकां चैव पोतं सकल
मेव च मानाङ्गुलेन कर्तव्यं नान्येनापि क
दाचन मण्डपं रत्निप्रमाणं नियत्किंचित्क
थितं नान्यथापि यजमानस्य कर्तव्यं नान्यस्यापि
कदाचन तथा मानक्रियायां मन्त्रायाम
त्तैर्मानकर्तरि मानकृद्यजमानः स्यादि
त्थमेष विनिर्णयः चतुर्विंशत्यङ्गुलात्मकहस्तं
तत्तु विदो विदुः कर्तुर्दक्षिणहस्तस्य मध्यमा
ङ्गुलिपर्वणः मध्यस्य दैर्घ्यमानेन मानाङ्गुल
मुदाहृतम् ॥ यजमानासन्निधौ पुनः ॥ ॥

ते॰ स॰ २२८

226

यवानां तूदरैरेकमङ्गुलं चाष्टभिर्भवेत् प्र
दीर्घयोजितैर्हस्तश्चतुर्विंशतिरङ्गुलैः वयसो
ऽत्र मे पुनः अष्टभिस्तैर्भवेज्ज्येष्ठं मध्यमं सप्त
भिर्यवैः कनिष्ठं षड्भिस्तद्धि ष्ठमङ्गुलं मतिस
त्तम सहस्रे वेदहोतव्ये ऽयुतार्धे तु कुण्डं करात्म
कम् द्विहस्तमयुते तस्मिन् लक्षहोमे चतुष्करं
षट्करं वेदलक्षे चाष्टकरे दशलक्षकम् द
दशहस्तं तु कोटौ वै हस्तसंख्या व्यवस्थिता
दशहस्तात्परं कुण्डं नास्ति होमे महीतले
शारदायाम् कोटावष्टकरं स्मृतमिति ॥
द्रव्यस्य गुरुत्वाल्लघुत्वेन योऽद्रव्यम् तथा ॥
एकहस्तमितं कुण्डं लक्षहोमे विधीयते प्र
ज्याज्यहोमे लघुद्रव्यकरवीरादिहोमे वै
द्रव्यम् तथा मुष्टिमात्रमितं कुण्डं शतार्धे
चतुष्चते शतहोमे रत्निमात्रं हस्तमात्रं सहस्र
के द्विहस्तमयुते लक्षे चतुर्हस्तमुदाहृतम्
दशलक्षे तु षड्ढस्तं कोटावष्टकरं स्मृतमि
ति एकहस्तमितं कुण्डं लक्षमेकं विधीयते
लक्षं दशकं यावत्तावद्धस्तेन वर्धयेत् द्वि
हस्तादि कुण्डानां तु गौतमीये ॥ पूर्वपूर्वस्य कु
ण्डस्य कोणाग्रसूत्रं तु यद्भवेत् उत्तरोत्तरकुण्डा
नां मानं तद्धि दीरितम् तथा कर्णसूत्रप्रमा
णेन द्विहस्तं कारयेत् सर्वकुण्डप्रमाणं
वर्धयेद्विधिना मना कुण्डकर्णैर्विशेषमा

द्गोतमीये ततः कुण्डं खनेन्मन्त्रीयथाण
ह्विधानतः न्यक्कासर्पस्यगात्रंचच्छिरोदे
शंप्रयत्नतः शिरोयातेभवेन्मृत्युः पिण्ड
भुपिण्डपातनम् पुच्छेतडः खेसंभूतिः क्रो
डेसर्वार्थसाधनम् नागशिरादिनियमोय
था ॥ वास्तुप्रमाणेनतगात्रकेनवामेनशे
तेखलुनित्यकालम् त्रिभिस्त्रिमासैः परि
वृत्यभूमौतंवास्तुनागंप्रवदन्तिसिद्धाः भा
द्रादिकेवासवदिक्शिराः स्यान्मार्गादिकेषु
त्रिषुयाम्यमूर्धा प्रत्यक्शिराः स्यात्खलुफा
ल्गुणादौज्येष्ठादिकौबेरशिरास्तुनागः या
वान्कुण्डस्यविस्तारः खननंतावदिष्यते ॥
खाताधिकेभवेद्रोगीखातहीनेधनक्षयः
वक्त्रकुण्डेषुसंतापोमरणंछिन्नमेखले मे
खलावृद्धितेशोकोऽधिकेवित्तसंक्षयः
भार्यानाशकरंकुण्डंप्रोक्तंयोन्याविनाकृ
तम् अपत्यध्वंसनेप्रोक्तंकुण्डंयत्कण्ठवर्जि
तम् सात्विकीमेखलापूर्वाद्वितीयाराज
सीस्मृता तृतीयातामसीप्रोक्तामेखला
नोक्तनिर्णयः कुण्डानांमेखलास्तिस्रोम
ष्टिमात्रेन्नताः क्रमात् तत्सदायामतोहे
याह्योकार्याङ्गुलसन्निभा अरत्निमात्रेकुण्डे
भुवित्र्येकात्मिकाष्टाङ्गुलाः एकहस्तमिते
कुण्डेवेदाग्निनयनाङ्गुलाः कुण्डेद्विहस्ते

ते॰
सा॰
२२७

नाभेर्यावस्थवेदगुणांगुलाः चतुर्दशोन्नता
मेयावस्तनके युगांगुलाः कण्ठे रसकरोन्म
लपंचन्यष्टांगुलाः क्रमात् वसुदशमिते
कण्ठे भागत्रयं न्यष्टकांगुलाः दशादशमिते
कण्ठे मत्रभागत्रदशांगुलाः विस्तारोऽन्नाथ
तोऽस्येया मेखलास्सर्वतो बुधैः द्वोनरश्रेयोनि
रसास्मपर्ययस्वद्ररूपत्रवत् मेखलानां भवेदं
तः परितो नेमिरंगुलात् एकदलस्य कण्ठ
स्य वर्धयेत्तां क्रमात्सुधीः दशादलान्नम
ध्यमं योगलवयुगान्नृश्यक एकदलस्येकं
लांतकस्य नाभियोन्यारेकमानस्य द्दष्टवा
न् गोतमीये प्रथमे मेखलेयोनिं कण्ठोर्ध्वे
द्वोनरेश्रतः कुर्यात्लोष्ठवत्तां कण्ठे विस्ता
रे लक्षणम् मत्स्यरत्नैकस्नानां कण्ठमंधी
निरीरिता घट्चतुर्द्वांगुलायाममविस्तारा
वतिधारिणी एकांगुलेनयोन्यग्रे कुर्याद
घटयोमुखम् एकैकांगुलितोयोनिं कण्ठे
छन्नेपवर्धयेत् यवद्वयप्रमाणेन योन्याग्र
मपिवर्धयेत् गणेशविमर्शिन्याम् मेख
लानां बहिस्स्थानं स्थलमित्यभिधीयते
वनरम्रस्थलात्वं नालमध्ये सरन्धकं
स्थलमन्लेन सन्नामाग्रेन नालं स्यान्म नो
हरम् वाहस्थमेखलाबाहस्थलादारभ्य
कारयेत् तथा स्थलादारभ्यनालस्या

योनिमध्ये सरन्ध्रकम् सरन्ध्रमित्युभयत्र
सम्बध्यते तदुक्तं गौतमीये स्थूलादारभ्य
नालं स्यात्सरन्ध्रं योनिमध्यतः स्थूला
ग्रस्थूल ... सरन्ध्रं नालमिष्यते यो
न्यामध्ये विलं कुर्यात्तदाश्वग्रादिसंज्ञकम्
मध्यतो मध्यपर्यन्तमित्यर्थः तथा च वाशि
ष्ठे हस्तोन्नता गजोष्ठवच्छिद्रा मध्यमोन्न
ता सरन्ध्रमिति मध्यमेखलायामिति शे
षः तथा च नालमेखलयोर्मध्ये परि
धिस्थापनाय च रन्ध्रं कुर्यात्तथा विहा
द्वितीयमेखलोपरि परिधिस्तु बाहुमा
त्राः परिधयः कार्या वस्त्रवेष्टिताः मुष्टरते
कद्रस्वानां नाभिरुत्सेधभावतः नेत्रवेदां
गुलोत्सेधां कुण्डेष्वुत्सेधं वर्धयेत् यवद्वय
प्रमाणेन नाभिं हस्तयुगदायधीः योनिकु
ण्डे योनिमब्जकुण्डे नाभिं विवर्जयेत् ना
भिस्थले त्रिपाकृत्वा मध्ये कर्णिकाम्
बहिर्वेष्टयेन्नाभ्यो पत्राणि परिकल्पये
त् नवकुण्डे पद्मे योनिमादशेत् शोभे
इन्द्राग्नियमदिक्कुण्डे योनिः सौम्यमुखी
स्मृता योनिः पूर्वमुखोन्येषु पूर्वेणान्येन
तास्मृता इत्थमास्थिते लेखां संदेयेद्धोम
कर्मणि श्रेयत्नोत्सेधसंयुक्तं वलयं समं
ततः आदाय दद्यात्पाणौ स्वयोनिमधुरं द

तं· सा·
२२८

228

वि: प्रमुखो वह्निजायान्तेन जुहुयात्सुधाशि
ना नमोन्तेन नमो दद्यात्स्वाहान्तेन हि ठमेव च
पूजयामाहुतौ चापि सर्वत्रायं विधिः स्मृतः
नमोन्त इति पौराणिकमन्त्रपरम् तथा च ब
लपुराणे ऐकारादिसमायुक्तं नमस्कारान्त
कीर्तितम् एतन्नाम सर्वदेवानां मन्त्र इत्यभि
धीयते यथा इदं पाद्यं ॐ आदित्याय न
मः इदमर्घ्यमादित्याय नम इत्यादि तन्त्र
ॐ आदित्यायेदं पाद्यं सूर्याय नम इत्यादि।
तान्त्रिकेन नायं नियमो ह्रौं देवैवमस्य स्यात्
किन्त ह्रीं नमः ॐ गूं नमः इत्यत्र द्व्यादेर
पि वेस्यावश्यकत्वात् मन्त्रेणोंकारयुक्तेन
स्वाहान्तेन विचक्षणः स्वाहावमाने जुहु
याद्ध्यायन्वै मन्त्रदेवताम् ॐकारयुक्तेनेति
इदमपि वैदिकमन्त्रपरमन्यथा मन्त्रान्तरप्रसं
गात् तेन स्वाहान्तमन्त्रेण स्वाहान्तरप्रवक्त
व्यं एवं न पंचांगुलीन्यक्ताशं खमुद्रयाधा
र्यं तथा च पंचांगुलवद्धिस्यक्ताधारयेत्स्रु
खमुद्रया यत्र होमे संख्या नोक्ता तत्र संख्याः
त्वकौ शतं साष्टसहस्रं वाजपादिषु अथ हो
मप्रयोगः आचार्योलंकृतो यागमण्डपद्वार
मागत्य सामान्यार्घ्यपूजां च विधाय गृहं प्र
विश्य तत्तत्कल्पोक्तदेवतामेशान्यादिशि क
लशमाणं वैदिकं विधाय तदुपरि यटं संस्था

ष्पपद्याशक्तिं सम्पूज्य वीक्षणादिभिः कुं-
संस्कुर्यात् तथा च ब्रह्मसंहितायां होमसं-
काले येष्ठान्यां वेदिकां हस्तविस्तारेणोन्नति
शालिनीम् कृत्वास्मिन् स्थापयेत्कुम्भं यथा-
थोक्तक्रमयोगतः तत्र संपूजयेद्देवं यथा
विध्युपचारकैः ततो होमं प्रकुर्वीत देवता
सन्निधानतः वीक्षणं मूलमन्त्रेण शरेण
ताडनं सतम् तेनैव प्रोक्षणं कार्यं वर्मणा
भ्युक्षणं मतम् अस्त्रेण रक्षणं कृत्वा ततः
संस्कारदशारभेत् विशेषस्तनीलनं त्री-
मूलमन्त्रेण कुण्डं तां वीक्षणं कुण्डसंस्कृ
तम् ततो मूलमस्त्राय कुण्डयतनम इति
वदेत् कुण्डमध्ये प्रागग्रा उदगग्रास्तिस्र-
स्त्रो रेखाः कुर्यात् प्रागग्रेषु मकुरेष्व
रशां ब्रादक्षिणेन सम्पूज्य उदगग्रेषु ब्र
त्वेवं स्त्रीं च पूजयेत् सच्छपदे सर्वत्र-
षट्ताद्वीयोगः ॥ ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं सौः ब्रह्मणे
नमस्त्यादि ततः कुण्डमध्ये षट्कोणं वृत्तं
त्रिकोणं तद्बहिर्वृत्तं दलपद्मं तद्बहिः स्वस्ति
रं च चतुर्दारसमेतां मध्ये ह्रीं वीजं लिखेत्
तदुपरि मूलेन प्रणवं जलिंदत्वा सच्छरी
पदे बालायास्ततः सर्वाणि प्रणवेन भ्यु-
त्पयोगपीठमर्चयेत् तथा कालिको
पनि आधारशक्त्यादीन् सम्पूज्य प्रागादिको

तं·
सा·
२२५
229

णेषु ॐ धर्मायनमः एवं ज्ञानवैराग्याय ऐश्व
र्याय पूर्वादिदिक्षु ॐ अधर्मायनमः एवं अ
ज्ञानाय अवैराग्याय अनैश्वर्याय मध्ये अन
न्ताय पद्माय अं सूर्यमण्डलाय द्वादशकला
त्मने उं सोममण्डलाय षोडशकलात्मने मं
वह्निमण्डलाय दशकलात्मने ततः केसरे
षु पीता श्वेतारुणा कृष्णा धूम्रा तीव्रा स्फुलि
ङ्गिनी रुचिरा ज्वालिनी एताः पूर्वादिमध्ये
च पूजयेत् ततो वज्रासनायनमः ततः वा
गीश्वरीमृतुस्नातां नीलेन्दीवरसन्निभाम् ॥
वागीश्वरेण संयुक्तेति ध्यात्वा ह्रीं ऐं वागीश्व
रायनमः ह्रीं वागीश्वर्यै नमः इति मन्त्रेण पंचो
पचारैः सम्पूज्य सूर्यकान्तादिसंभूतं श्रोत्रि
यगेहजं वा वह्निमानयेत् गौतमीये पाषा
णभवमग्निं च यदि वा वारणसंभवम् श्रोत्रि
याणां गेहजं वा तस्य मध्यवाहयेत् यदृच्छा
लाभसंप्राप्तो सर्वयोग्यो यागकर्मणि निर
ग्निर्वा लक्षणालब्धो सर्वलाभकरो भवेत् ह
तुरीयपदे कामेश्वरकामेश्वरीं पूजयेत् ल
थः दत्वा स्वनर्थ्यां पुष्पफलं दद्याद्दुत्वा पूर्णः ३
एणप्रद्धात्र विफलं जायते होमकर्मतः ॥
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन वह्नियुक्तं समाहरेत् ए
वं वह्निं प्राप्ते त्रिति दिष्यकस्यादौ कुंडं परित्यजेत्
ततोग्निर्वीक्षणादिभिः संस्कृत्य ॐ दर्यवैश्वा

ग्निभं भौमस्य वह्नेरैक्यं विभाव्य रं वह्निचैतन्
न्यं कल्पयामीति पठन् कचैतन्यं निधाय ओं
कारेणाच्छादनं रक्षणमभिमन्त्र्य धेनुमुद्रयामृ
तीकृत्य फडिति संरक्ष्य इत्यवगुण्ठ्य गन्ध
पुष्पादिभिः रं वह्निमूर्तये नमः इति नमभ्य
र्च्य ज्रण्डस्योपरितः परिभ्राम्य प्रणवेनोत्था
रश्र्वं कं जानुपृष्ठे महीतलः शिववीर्यधि
यात्मानोभिमुखं देव्या योनावेन क्षिपेत्।
ततो वागीश्वरवागीश्वरीभ्यामाचमनादि
कं दत्त्वा तथा गर्भधृतं ध्यायेत् वह्निरूपां
न्देवताम् पश्चाद्गर्भस्य दत्तार्घ्यं प्रदद्याद्ग
र्भकंकणम् चित्पिंगल हन २ दह २ प
च सर्वज्ञाज्ञापय स्वाहा इति मन्त्रेणा वह्निं
प्रज्वालयेत् ततो बद्धाञ्जलिः सन् अग्निं
प्रज्वलितं वन्दे जातवेदं हुताशनम् सुवर्ण
वर्णममलं समिद्धं सर्वतोमुखम् इत्यने
न वह्निमुपतिष्ठेत् ततो जिह्वान्यासं कुर्या
त् तद्यथा लिंगे सरयुं हिरण्यायै नमः
पायौ सर्वयुं गगनायै नमः मूर्ध्नि रवयुं र
क्तायै नमः वक्त्रे वरयुं कृष्णायै नमः घ्राणे
लवयुं सुप्रभायै नमः नेत्रे रयुं बहुरूपायै
नमः सर्वत्र यवयुं अतिरक्तायै नमः पदे स
र्वत्र एतास्मात् विको यागकर्मेह काम्यकर्म
सु पद्मरागा सुवर्णा भद्रा लोहिता श्वेता

ते. सा. २३०

230

रुमिनी करालिका एतारा जसयः क्रूरकर्म
ह विश्वमूर्तिः स्फुलिंगिनी धूम्रवर्णा म
नोज्वाला दीप्ताकराला काली एतास्ता
मस्यः न्यासस्तवीजयोगेन पूर्ववत् एवं म
वेत्रबोद्धव्यम् वह्नेरष्टौ च संयुक्ता मादियां
ताः सबिंदवः वह्नेर्मन्त्राः सप्तदिष्टा जिह्वा
नां सप्तदैशिकैः ततः करांगन्यासौ सदः
से सदस्ता चिषे अंगुष्ठाभ्यां नमः स्वः
स्तिपूर्णाय तर्जनीभ्यां स्वाहा उत्तिष्ठपुरु
षाय मध्यमाभ्यां वषट् धूमव्यापिनेऽना
मिकाभ्यां हुम् सप्तजिह्वाय कनिष्ठाभ्यां
वौषट् धनुर्धराय करतलपृष्ठाभ्यां फट् एवं
हृदयादिषु सर्वत्र प्रणवादि ततो मूर्तिमा
सः दक्षांसे ॐ अग्नये सप्तजिह्वाय नमः दक्ष
पार्श्वे ॐ अग्नये हव्यवाहनाय नमः दक्षकटे
ॐ अग्नये अश्वारूढाय नमः लिंगे ॐ अग्नये वै
श्वानराय नमः वामकक्षे ॐ अग्नये कौमा
रतेजसे नमः वामपार्श्वे ॐ अग्नये विश्वमुखा
य नमः वामांसे ॐ अग्नये देवमुखाय नमः
ततो वह्नेरासनं कल्पयामीति वह्नेरासनं क
ल्पयित्वा मूर्तिं तत्र विचिन्तयेत् इष्टां शक्तिं
स्वस्तिकाभीतिमुच्चैर्दीर्घैर्दोर्भिर्धारयन्तं ज
पाभम् हेमाकल्पं पद्मसंस्थं त्रिनेत्रं ध्यायेद्व
ह्निं बद्धमौलिं जटाभिः ततो मेखलानाभ्यां

रिविभ्रद्वैलोक्ये: सुन्दरीपदे बालयापरिवि
ष्ठ मध्यमेखलायां गर्भपूर्वैर्दर्भैरग्रेणाम्रू
लेमाच्छादयेत्रिः परिस्तरेत ततः प्राचीनव
र्षैर्दिक्षुपरिधीन्विनिक्षिप्य तत्रप्रादक्षिण्ये
नब्राह्मादिदेवताः संपूज्याः पुनर्वह्निंध्यात्वा
नत्रपीठे आवाहनेनमंत्रेणगंधादिभिःपूज
येत् ॐ वैश्वानरजातवेद इहावहलोहिता
क्ष सर्वकर्माणिसाधयस्वाहा इदंपाद्यंवह्न
येनमः इत्यादिक्रमेणपूजयेत मध्येषट्को
णेषु सवयूं हिरण्यायैनमः षवयूं गगना
यैनमः पुवयूं रक्तायैनमः ववयूं कृष्णायै
नमः लवयूं सुप्रभायैनमः रवयूं बहुरूपायै
नमः यवयूं अतिरक्तायैनमः कर्मभेदेका
म्ये सरयूं पद्मरागायैनमः इत्यादि क्रूरकर्म
णि सरयूं विश्वमन्यैनमइत्यादि यद्वागणे
ष्विमर्धन्याम हिरण्यानमहेमाभास्थला
माणोदिशिस्थिताः वैदूर्यवर्णागगनाप्रा
च्यादिशिसमाश्रिता उद्यदादित्यसंकाशा
रक्ताजिह्वाग्निसंस्थिता कृष्णानीलाभसंका
शानैरृत्यांदिशिसंस्थिता सुप्रभापद्मरागा
भावारुणांदिशिसंस्थिता अतिरक्ताजपा
भासावायव्यांदिशिसंस्थिता बहुरूपायथा
सकोदक्षिणोत्तरतःस्थिता मेखलायां वा
केसरेषुयादि
मांऽप्येवमभिकांगांगी संपूज्य

ने.
सा.
२३१
231

कोणेषु मध्ये दिक्ष्वव ॐ सहस्रार्चिषे हृदयाय
नमः ॐ स्वस्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा ॐ उत्ति
ष्ठपुरुषाय शिखायै वषट् ॐ धूमव्यापिने क
वचाय हुं ॐ सप्तजिह्वाय नेत्राभ्यां वौषट् ॐ
धनुर्धराय अस्त्राय फट् ततः पूर्वादिदलेषु ।
ॐ अग्नये जातवेदसे नमः ॐ अग्नये सप्तजिह्वा
य नमः ॐ अग्नये हव्यवाहनाय नमः ॐ अ-
श्वोदरजाय नमः ॐ अग्नये वैश्वानराय नमः
ॐ अग्नये कौमारतेजसे नमः ॐ अग्नये विश्व
मुखाय नमः ॐ अग्नये देवमुखाय नमः इति
वह्निमूर्तीः प्राकिसलिकयारिणीः सम्पू-
ज्य लोकपालान् सम्पदिग्पूजयेत् ततो ह-
स्ताभ्यां स्रुवस्रुचौ गृहीत्वा तावधोमुखौ कृ-
त्वा त्रिवारं प्रताप्य दर्भानादाय यथाक्रमं त
दग्रमूलमध्यानि स्पृष्टाथ यथिनादक्षिणेन तौ
सेचोदपुनः प्रताप्य दर्भान् ग्रा विनिक्षिप्य
स्रुवं दक्षिणभागे कुम्भान्तरे स्थापयेत् तत
आज्यस्थालीमानीयात्र जमेन वारिणानो
संश्रोध्य तत्र स्यासाज्यं विनिक्षिप्य वीक्षणा
दिभिस्संस्कुर्यात् ततो वायव्यं गारमह
स्थ ते पुनः मन्त्रिमन्त्रेणाज्यस्थालीं विनिवे
शयेत् ततो दर्भयुगलं संस्पृश्याज्ये वह्निमान
लेह्निपेत् नमः इति मन्त्रेणा ततो दीप्तेन दर्भयु
गलेनाज्यं प्रज्वलमिति नीराजनं दर्भयुगमग्नौ ।

विसर्जयेत् ततः फडिति मंत्रेणाहृतेन ज्वलि
तान् भागान् दर्भान् समग्रो दीपयेत् ततो हुतं ग
हीत्वा पुनरग्राण्यग्रे संयोज्य जले स्पृष्ट्वा दक्षि
णहस्तोपरि भावनायोगखेनांगुष्ठोपकनि
ष्ठिकाभ्यां प्रादेशप्रमितौ दर्भौ पत्राग्रेणच्छि
न्ने पवित्रीकृत्य नम इति नखपर्वाभ्यामाज्यस्य
खेच्छन्तं संप्लवनं कुर्यात् ततः प्रादेशप्रमाणं स्त्र
स्थितदर्भद्वयं संगृह्योत्तरे दक्षिणाद्वौ भागौ कृत्वा
शुद्धपवित्रकस्य पदे होस्मरेत् ततो वामे इडाना
डी दक्षिणे पिंगला मध्ये सुषुम्णा ध्यात्वा होमं
कुर्यात् तद्यथा नम इति मंत्रेण स्रुवेण दक्षि
णभागादाज्यमादायाग्नेर्दक्षिणलोचने ओं
अग्नये स्वाहेति जुहुयात् ततो वामनेत्राज्यभा
दायाग्नेर्वामलोचने ओं सोमाय स्वाहा नम इ
ति कृत्वा ततो मध्यादाज्यमादायाग्नेर्भाललो
चने ओं अग्नीषोमाभ्यां स्वाहा नम इति जुहुयात्
ततो नम इति मंत्रेण स्रुवेणाज्यं दक्षिणभागा
दादाय वह्निमुखे ओं अग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति
जुहुयात् सर्वत्राहुतिस्थानं ततो व्याहृति
होमः ओं भूः स्वाहा ओं भुवः स्वाहा ओं स्वः स्वाहा
ततो वैश्वानर जातवेद इत्यादि मंत्रेण त्रिवारं
हुत्वाग्नेर्गर्भाधानादिक्रियाः सम्पादयेत् तद्य
था गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तोन्नयनं जातक
र्म नामकरणं निष्क्रमणमन्नप्राशनं चूडाकर

ते
सा०
२३२
93

णमुपनयनं महाव्रतमुपनिषत्स्नानं गोदानं
मुद्वाहकाले क्रूरकर्मणि मरणान्ते तथैव
शुभे चैव विवाहान्ता नामस्त्येना क्रूरकर्मसु तत्र
क्रमः ॐ अग्नये गर्भाधानं संपादयामि स्वाहा।
तिप्रतिकर्मणि क्रमेणाज्याहुतीर्जुहुयात् संद
दीपद्देति ॐ अग्नये गर्भाधानं कर्म कल्पयामि पुन
मः पक्वैकां चाहुतीं दद्यादिति कल्पसूत्रे ना
मकरणान्तं मूलदेवीं समभ्यर्च्य तन्नामकरणा
यव हुनेत्संयमबाणेन स्त्राहुतीनां त्रयं तथा
कामाग्नेस्त्वं हुताशनेति नमे कुर्यादनेन तस्म
ततो वह्नेः पितरौ सम्पूज्यान्मनि योजयित्वा
मूलाग्रमध्यचतुरस्त्रताः समिधः पंच मनसा
ध्यात्वा जुहुयात् ततो विघ्नेश्वरमंत्रेण दशा
हुतीर्जुहुयात् तद्यथा ॐ स्वाहा ॐ श्रीं स्वाहा
ॐ श्रीं ह्रीं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं
क्लीं ग्लौं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं स्वाहा ॐ श्रीं
ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं
ग्लौं गं गणपतये वरवरद स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं
ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं स्वाहा ॐ
श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं
मे वशमानय स्वाहा तथैव प्रपंचसारे नाग
धैर्दशभिर्द्रव्यैः पूर्वसमन्वितैः मनुना ग
णपतेर्मनुना हुनेत्सर्वैर्द्रव्यैराहुतीः ततो देवता
याः पीठं च होमं समर्प्य वह्निं स्वपाणौ विसर्ज्य

पंचोपचारादिभिः संपूजयेत् सुदीपदेस्तथ
गासनमंत्रेणांगमंत्रेण संपूज्य ऐं ह्रीं श्रीं प्रकट
समस्तगुप्तगुप्ततरसम्प्रदायसम्प्रदायकुलकौ
लनिगर्भरहस्यातिरहस्ययोगिनीचक्रश्रीपा
दुकां पूजयामि नागादीन् ब्राह्म्यादिलक्ष्मा
दीशादिवज्रादींश्च पूजयेदिति विशेषः वह्नि
मूर्तिं मूलमंत्रेणाहूतेन पंचविंशतिमाहुती
र्जुहुयात् ततो वह्निदेवतयात्मना सहैक्यं
विभाव्य मूलेनानेनैकादशाहुतीर्जुहुयात्
ततस्तन्महदेवतायास्तेनावरणदेवताया एकै
काहुतीर्जुहुयात् पुनर्बीजाहुतिहोमं कुर्यात्
ततः संकल्पितं तन्त्रकल्पोक्तविहितद्रव्यैर्हो-
मं कुर्यात् तद्यथा वज्रयूपादजिह्वायां जुहु
यात् सर्वकर्माणि यतः समस्तसिद्धीनां साधि
का त्रयी वह्निरूपिकेति यामले काण्डमध्ये हि-
रण्याख्यावह्निरूपा कर्मणि कर्मणि गगनाख्या-
लक्ष्मना होरकाख्या हेमलोमता कृष्णाख्या
माराणे चैव सुप्रभा शान्तिकर्मणि उच्चाटनेति
रक्ताख्या वह्निरूपा सिद्धिदा ओं भूरग्नये पृथि-
व्यै महते स्वाहा ओं भुवो वायवेन्तरिक्षाय दिवा
महते स्वाहा ओं स्वरादित्याय दिवे महते स्वाहा
ओं भूर्भुवः स्वश्चन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यो दिग्भ्यो म
हते स्वाहा काम्यहोमे गुलिनियमस्तु तत्रैव सं-
गृह्य संयोगाख्यां न्यपीठे जुहुयात् । शाहुन्नामि

ने॰ मा॰ १२३

233

वारणमनासांगुष्ठमूर्दया विद्वेषोच्चाटने-
चैवमारणेचप्रशस्यते प्रदेशिनीमध्यमाभ्यां
बाधोपयमनंभवेत् बहुमेयानयाभ्यांगति
नीतिपुष्पादिकेनथा आकर्षणानिसर्वा-
णिहृदादर्शगतानिच नर्जन्यनामिकायो-
गात्स्यादेवंभवेतिहि मोहनंचप्रकामंच
प्रीतिसंवर्धनंतथा प्रदेशिनीकनिष्ठाभ्यांस
र्वेमेनप्रसिद्ध्यति मोहनाकर्षणेचैववश्याभ
नोच्चाटनंतथा विधिप्रकेनमोहेननथाउ
च्चानुयोगतः सर्वेमंत्राःप्रसिध्यंतिमुद्रामंत्र
प्रयोगतः ततोहोमद्रव्याणिस्रुवेनस्रुविनि
धायतेनाच्छाद्यतेनाभोसंस्थाप्य ततःस्रुवं
मिस्यादिमंत्रेणमूलमंत्रेणचपूर्णाहुतिंदत्वा
होरस्तुइत्यादेवतामस्तुतासप्तनर्वाह-
तीऊनाग्रेर्जिह्वानामनीनामकेकाहुतिंदा-
यात् ततःपूर्ववमेखलायांद्भिःपरिषि-
च्यानतिसेहारमत्रइत्यावकंयोजयेत्पाप-
रिधीनसपरिस्तरानग्नोनिदिग्धेत विशेषस्तु
नैमित्तिकेकर्मणिपनात्ददहेनित्यकर्मणिवा-
ददहेत प्रायश्चित्ते नैमित्तिके दहमंत्रीनिने
तनकदाचन ततोदक्षिणातानीमालायाम
स्वर्णमयुतेरत्याहतेदशासवर्णकम दक्षि
णानप्रदानव्याय्याहोमेनत्याजयेत यदिदीक्षा
गहोमःस्यात्तदादेवतायागावरणदेवताया

होमांतरम् आज्याविनैस्तिलैः कल्पविहि
तद्द्रव्यैर्वा होतव्यं सहस्रं पूर्णं वाज्ञं कुर्यात् त
तः सुधीतं तं नाभ्यां स्नातं शिष्यं कुण्डान्तिका
मानीय दिव्यदृष्ट्या तं विलोकयन् श्रोत्रेण तं गुरु
रात्मनि संयोज्य षडध्वविशोधनं कुर्यात् तद्यथा
कुशाङ्गुष्ठेन शिष्यस्य पादे संस्पृश्य ॐ शोधय
यामि कलाध्वानं स्वाहेत्याज्याविनैस्तिलैर
ष्टाहुतीर्जुहुयात् गुह्यं स्पृष्ट्वा ॐ शोधयया
मि तत्त्वाध्वानं स्वाहा नाभिं स्पृष्ट्वा ॐ शोधाय
मि भुवनाध्वानं स्वाहा हृदयं स्पृष्ट्वा ॐ शोधा
यामि वर्णाध्वानं स्वाहा भालं स्पृष्ट्वा ॐ शो
धयामि पदाध्वानं स्वाहा मूर्धानं स्पृष्ट्वा ॐ शो
धयामि मन्त्राध्वानं स्वाहा सर्वगात्राहुतीर्जु
हुयात् एवं क्रमेणापरशिवे संहृत्य पुनः
सृष्टिवर्त्मनानन्तदाहुतिभिः क्रमेणाजनये
त्तद्यथा मन्त्राध्वा मन्त्राध्वानः पदाध्वा पदाध्वा
नो वर्णाध्वा वर्णाध्वानो भुवनाध्वा भुवनाध्वा
नः तत्त्वाध्वा तत्त्वाध्वानः कलाध्वा कलाध्वानः
एवं क्रमेणाजनयेत् ततो दिव्यदृष्ट्या तं शि
ष्यं विलोकयन् स्वनाडीस्थितं तं श्रोत्रेण तं शिष्यं नि
योजयेत् ततः शिवापूर्णाहुतिभिर्दीनादि
कर्म समाप्य पूर्वोक्तक्रमेणादीक्षां कारयेत्
इति होमविधिः अथ नित्यहोमपडले
भुजगावल्याम् नाजमाः शिवरात्रे मन्त्रेनाहुत

भिं

ने॰
सा
२३५

२३५

सुफलप्रदः नाविज्ञाय यजेत्कामांस्तस्मा-
त्रितयमाचरेत् पूजायाल्लभते पूजां जपात्सि-
द्धिर्न संशयः विभूतिं वाग्निकार्येण सर्वसि-
द्धिं विन्दति नीलतंत्रे नित्यहोमं प्रवक्ष्यामि स-
र्वार्थयेन विन्दति सपर्यां सम्यगापाद्य बलि-
पूर्वं समाचरेत् ततो जपं तर्पणं च चरेत्साधक-
सत्तमः बलिवैश्वादिकं चैव ब्राह्मणः समा-
चरेत् विधिवदग्निमानीय कृत्वा देव्या-
नमोस्तथा मूलमंत्रं समुच्चार्य कृत्वैवास्य-
ण्डिले पि वा भूमौ वा संस्कारेद्धि क्रियाहुतिं ति-
लेयेनतु स्वाहान्तेन त्रिधा कृत्वा षडंगहवनं
ततः नतो देवीं समावाह्य मूलेन षोडशोप-
चारैः कृत्वा तु बानमस्कृत्य विसृजेद्धृन्मं-
ले पंचामाद्येन विशेषः भैरवोक्तेन दूहो-
वाज्यान्विते स्तिलैः शुभैः पूर्वादिषु क्रमेणै-
व ततो होमं समाचरेत् अथात्र होमद्रव्या-
णां प्रमाणमभिधीयते कर्षमात्रं घृतं होमे
मे शुक्तिः मात्रं पयः स्मृतं उक्तानि पंचगव्या-
न्यानि तत्समानि मनीषिभिः तत्समं मधु-
दुग्धान्नमक्षमात्रमदाहृतं दधिप्रसृतिमात्रं
स्याल्लाजाः स्युर्मुष्टिसंमिताः एधुकास्तस्तु मा-
णास्तु मकमेतानि तथोदिताः गुडं पलार्थंमा-
नेस्यात्खंडं कंदानि तथा स्मृताः ग्रासार्थं वस्त्रमा-
नेस्यादिक्षुः पर्वांति विधिः स्मृतः एकैकं पत्रपु-

प्राणि तथा भूयानि कल्पयेत् कदलीफलमा
नं फलान्येकैकशो विदुः मातुलिंगं च बदूवे
एरंडपत्रं षट्खण्डं प्राथाकृतं ग्रहणं यथा नारिकेलानि खं
डितानि विदुर्बुधाः त्रिधाकृतं फलं बिल्वं कपि
त्थं खंडितं द्विधा उर्वारुकफलं होमे चोदितं खं
डितं द्विधा फलान्यन्यानि खंडानि समिधः सुदं
शांगुलाः दूर्वास्त्रियं समुद्दिष्टं गुडूचीचतुरंगु
ला व्रीहयोर्मुष्टिमात्राः स्युर्मुद्गामाषायवाश्चापि
तंडुलास्तु न दध्यांभाः कोद्रवा मुष्टिसम्मिताः
गोधूमा रक्तकलमा विहिता मुष्टिमानतः ति
लाश्चुलकमात्रास्तु सर्षिपास्तत्प्रमाणकाः ।
शुक्तिप्रमाणो लवणो मरिचान्यपि विंशतिः ।
ग्रं बदरमाने स्याद्रामठेन ससंस्मृतम् वद
नाशु कर्पूरकस्तूरी कुंकुमानि च तित्रिवी ।
बीजमानानि समुद्दिष्टानि दैविकैः प्रायान
माज्यहोमेषु निर्वाणं प्रोक्तं वस्तुषु असंस्थानगे
कुण्डे होमयेत्क्रियं पश्चिमे सर्वकर्मसु कर्णं होमं भवे
द्यापि नेत्रे त्र्यन्यवन्मदीरितम् नासिकायां मनः
पीडामस्तके धनसंक्षयः यतः काष्ठं ततः श्री
त्रैयं तेन्यमात्रनासिका यत्राल्पज्वलनं नेत्रं
नांगारज्वलनः स्थिरः यत्र प्रज्वलिता ज्वाला ति
हासाजानविदसः स्वर्णसिन्दूरबालार्ककुंकु
माक्षौद्रसन्निभः सुवर्णरेतसो वर्णः शोभनः
परिकीर्तितः मेरी वारिदहंसालीढ निनदोग्निः

ते.
सा.
२३५

शुभावहः नागचम्पकपुन्नागपाटलायूथि-
काजातिभिः पद्मैर्नीलेन्दीवरकल्हारसर्पिर्गुग्गुल-
सन्निभैः पावकसम्भूभोगं तथा रसकांसंश्चे-
दिभिः प्रदक्षिणास्यपकस्याकुत्राभाः शि-
खिनः शिखाः शुभदा यजमानस्य राज्यस्या-
पि विशेषतः ऊर्ध्वेन्द्रयवलोयमोवह्निः शोकः
शुभावहः कृशः कृष्णगतेर्वर्णो यजमानं
विनाशयेत् शोणेनाराष्ट्रं निहन्यात् स्वरोवा-
पसमस्निभाः खरा ह्रस्वमोवह्निर्धनिसर्वे-
विनाशकृत् पूतिगंधोऽरुणवह्नौहोतद्विः ख
प्रदोभवेत् छिन्नाहुता शिखाकुर्यादस्मे सं
नपरिदायम शुकपत्रनिभोधूमोः मोरा वत
समप्रभः हानिं तु राजानीनोगावो वक्रु हने
विरात् एवं विधेषु दोषेषु प्रायश्चित्तायदैशि-
कः मूलेनाज्येनअष्टकृत्यान्येव विप्राविमाकुतीः
इतिहोमप्रकरणम् पूर्णाहुत्याम् अथा-
भिभाषेते त्रैलिससम्पल्लं कर्मनक्षणम् सर्व-
तंत्रानुसारेणप्रयोगफलसिद्धिदम् शांति-
वश्यपुष्टिम्भनानिविद्वेषोच्चाटनेन तथा मार-
णानि शेषं तिषट्कर्माणिमनीषिणः रोग-
हत्याग्रहादीनां वामः शांतिरिनीरिता वश्यं
मनानां सर्वेषां विधेयत्वमुदीरितम् प्रवृत्ति-
रोधः सर्वेषां स्तम्भनंतदुदाहृतम् स्निग्धानां
द्वेषजननं मिथोविद्वेषणं मतम् उच्चाटनं स्व

देशादेर्भ्रशने परिकीर्तितम् प्राणिनां प्राण
हरणं मारणं तदुदाहृतम् षट्देवतादिकाला
दीन्ज्ञात्वा कर्माणि साधयेत् रतिर्वाणीरमाज्ये
ष्ठादुर्गाकालीयथाक्रमम् षट्कर्मदेवता:
प्रोक्ता: कर्मादौता: प्रपूजयेत् ईशाग्नेन्द्रनि
रतिवायवीनां दिशामता: सूर्योदयं समार
भ्यदिकादशाकंक्रमात् ऋतव: सुर्वसंताद्या
अहोरात्रे दिने दिने वसंतग्रीष्मवर्षाख्यशरद्हे
मंतशैशिरा: यथाक्रममजगारणाम् अथ
रात्रेपरकालेहेमंतश्च प्रभातकम् पूर्वाह्णो
ववसंत: स्यान्मध्याह्नेग्रीष्मएवच प्रावृट्का
लोपराह्ण: स्यात्प्रदोष: शिशिर: स्मृत: अथवा
उषायोगेचहेमंत: प्रभातेशिशिरागम: प्रहरा
र्धवसंतश्चग्रीष्मोमध्यन्दिनागमे तुर्ययामेवच
र्षाख्याशरदस्तंगतेरवौ हेमंत: प्रान्तिकेप्रोक्तो
वसंतेवश्यकर्माणि शिशिर: स्तम्भनेतथावि
द्वेषोग्रीष्मऋतु: प्रावृडुच्चाटनेतथाशरण्मा
रणाकर्माणि तिथिनियमस्तु पंचमीचद्वितीति:
पावतृतीयासप्तमीतथा बुधेन्दुवारसंयुक्ता
तेयाविद्वेषकर्माणि क्रमाच्चन्द्रपीनदद्य
मीमरुवारका उच्चाटनेतिथि:शुक्लाप्रदोषे
चविशेषत: चतुर्दश्यष्टमीकृष्णामावस्या
नथैवच शनिभौमदिनेयेताशस्तामारणाक
र्मणि बुधचन्द्रदिनेयेतापंचमीदशमीतथा।

ते॰
सा॰
२३६
236

पौर्णमासमेव विज्ञेया तिथिः स्तम्भनकर्मणि ॥ शु
भग्रहोदये ऊर्ध्वमुखानि च शुभोदये रौद्रक
र्माणि रिक्तार्केऽस्तु योगे च मारणम् ॥ जयेत्तु
वैशुखे वा श्वेतदक्षिणो चाभिचारके ॥ पश्चिमेन
भवेद्विद्यादानार्थं शान्तिके भवेत् ॥ तथाभिचा
रके कार्यो दक्षिणोऽस्य नामही ॥ वसनं लोहितं
प्रोक्तं मसी धूम्रं लोहितं स्मृतम् ॥ भूषणं लोहदं
वैणवामेन पूजनादिकम् ॥ नरलायविशेषे
ण मारणेऽस्तु त्रमीरितम् ॥ स्तनस्य शुद्धस्य मस्यदे
नैनमर्दमस्य च ॥ हृत्वा दमालां नमयं शान्तणो
व धर्मिष्ठान्ता मन्त्रं मन्त्रे गमणिभिर्जपेदा कर्म
कर्मणि ॥ साध्यके प्राप्त त्रपोनैस्त्वरं गरस्तोऽर्द्धैः
श्रुतमात्रो समामासाद्य विद्वेषोच्चाटने जपेत् ॥ पद्मा
स्वस्तिके भूयो विकटं कूर्मं स्वस्तिकं तु नः ॥ वज्रं भद्रं
कमित्याऽऽसनानि मनीषिणः ॥ पद्मासनं तु सं
योगस्थानं वीरं तु रेकयो ॥ विमस्य भूमौ संस्थाप्य
योमस्यं ऊर्ध्वासनम् ॥ श्मानि वक्ष्यामि पंड
द्राः क्रमतोत्तेयाः पद्मपाशादाहृयाः मस्ता
पूनि विज्ञेयाः शान्तिकादिषु कर्मसु ॥ जलपूर्णं
नि विधौ प्रोक्तं वश्ये पवह्निरुदीरितः ॥ स्तम्भने पृ
थ्वी घस्मा विद्वेषे व्योम कीर्तितम् ॥ उच्चाटने
स्तनो वायुर्मृत्योराग्निर्मारणो मतः ॥ नमः शून्यो मोद
येसमसकन्नमं मण्डलसंयुतम् ॥ ततकर्मविधान
वंशं त्रिणानि स्त्रिता ... पीतं शुभ्रसलिलं दी

णीक्ष्मामवाय्वहर्विर्भुजो वर्णास्सुर्मंत्रबीजानि ष
ट्कर्मसु यथाक्रमम् ग्रथनं च विदर्भश्च सम्पुटो
रोधनं तथा योगः पल्लवश्चेति विन्यासाः षट्सु
कर्मसु मंत्रार्णान्तरितो कृत्वा साध्यवर्णान्यथा-
विधि ग्रथनं तद्विजानीयाच्छान्तिके पौष्टिककर्म-
णि मंत्रार्णद्वयमध्यस्थं साध्यनामाक्षरं लिखेत्

प. विदर्भं स विज्ञेयो मंत्रिभिर्वश्यकर्मणि आद्य
न्ते च मंत्राः स्यात्साध्यो सम्पुटः स्मृतः एव स्ता-
म्भने प्रोक्तः सम्पुटो मंत्रवेदिभिः नाम्नश्चाद्यन्त
मध्येषु मंत्रः स्याद्रोधनं मतम् विद्वेषणविधाने-
न तत्र शस्तमिदमुत्तमम् मंत्रस्यान्ते भवेन्नाम योगः
उच्चाटने मतः अन्ते नाम्नो भवेन्मंत्रः पल्लवो मार
णे मतः सितरक्तपीतमिश्रकृष्णधूम्राः प्रकीर्ति
ताः वर्णानां मंत्रसंप्रोक्ता देवताः षट्सु कर्मसु मं
त्राणां लिखने द्रव्यं वेष्टने रोचने निषण्णा गहूयम-
विनोगा रामा रणो हविषाणि च धूपनानि लोन
पिंडानि धूम्रं रसपरसस्तथा मरुद्धूमस्त्रिकटुके
विषाष्टकमुदीरितम् देवताकालमुद्रादीन्सम
स्तान् विविदिषुः षट्कर्माणि प्रयुंजीत यथो
क्तफलसिद्धये कुलार्णवे उच्चाटने वषट्स्यात्कं-
हुंफडन्तं च मारणे स्तम्भने च नमः प्रोक्तं स्वाहा-
शांतिकपौष्टिके हेमंतर्पणयोः स्वाहा स्यात्पू-
जनयोर्नमः मंत्रान्ते योजयेन्मंत्री जपकाले यथा-
स्थितिः अस्यार्थः एतानि तत्कर्माणि जप

ने.
सा.
२३०
237

कालेमंत्रांतेयोजयित्वमंत्रीमंत्रंजपेत् होमादि
ष्वनायेनियमस्त्वाह होमेति कश्चित् तत्र श्र
भिकार्येजपेन्तेहानमः सर्वत्रवार्वेन शांतिपौ
ष्टिवशेद्वेषाकृष्टयुच्चाटनमारणे स्वाहास्वधाव
षट्हुंववौषट्फट्योजयेत्क्रमात् वश्याकर्षणे
ष्वनापनरेस्वाहाप्रकीर्तयेत् क्रोधोपशमनेष्व
मौप्रीतौयोजयेन्नमोवुधैः वौषट्समोहनद्वीप
पुष्टिमृत्युंजयेषुच फट्कारंछेदनेहुंफड्द्वि
ग्रहनिपातने पुष्टौचाप्यायनेवौषड्ग्रंथनेमति
नोकृतौ हुंकारंप्रीतिनाशेचछेदनेमारणेतत
था उच्चाटनेवविद्वेषेवषड्वाकृतौवषट् ग्रं
एतेशीपनकार्येषुनानालामेववषट्स्मृतः स्मृति
विशेषवचनाद्धामेष्वेवविधिःस्मृतः शांति
कादौतुत्रादिनियमः तत्रैव शांतिकेराजनीता
शेभूर्जपत्रेचवश्यके सर्वकार्येषुसौवर्णेकुर्यात्स्रु
ग्येतत्कर्पटम् त्रिकोणेशांतिकेप्रोक्तंपत्रंगोपत्र
वश्यके सर्वकार्येषुपद्मपत्रंकुर्यात्वाहुर्विभा
गेच शांतिकेलेख्यनीहेमीवावश्यादौप्रतिवि
पुष्टिका हेम्नासर्वाणिकार्याणिकुर्यात्स्रुगेका
कपुष्टिका गरुडेच शांतिकर्मस्यादश्वपवर्वाणि
कामदे देवालयेवसर्वाणिश्मशानेक्रूरकर्म
व श्रवणभूतानामुदयः दंष्ट्राकाराणिभूमिः पु
ट्योरुभयोरपि नोपयत्पावकस्यार्धगतिलि
येद्रनभवतः गतिर्योगेनाभवेत्सप्योपभूतानाना

दयः स्मृतः धरणीहृदये कुर्यात्तन्मन्त्रं वर्ण
मात्मवित् प्रान्तिके पौष्टिके कर्मन्तोयस्यसम
येवसः सारणादीनि मन्त्रे विपद्दोषात्
नादिकम् दोडादिना ध्याने शालमद्दये च विग्र
यस्तः भूतानां मेडलानि हृतेऽदिवस्तमखडिस्व
लोक्षितं मातरिश्वनः त्रिकोणे सालिकोपेतं व
कृत्वर्धेन्दु संयुतम् धम्मोजमम्भसो भूमेश्चतुर
श्रेसवज्रकम् ततद्भूतसमाभानि मेडलानि
विदुर्बुधाः वर्णैश्चैर्विनान्याङ्गः हृतनासा
हृतानि च सङ्कविपमहक्लसात्कोपि वि
घटं पयः पीताभूमि रित्यादि प्रयोगाने तत्
कलाणीवे एवलदं जपे मन्त्रं ध्यानन्यास समवि
तम् प्रयोगादोषप्रान्त्यर्थं मालमरहार्थ का
णाम् नवेत्फलेनवाप्नोति देवतापापमाभ्र
यात् यन्नुपिहृमारणं कुर्याश्चेद्युतं जपेत्
तत्रायप्रित्नपरम् ग्रथल वकवचनानि
निरूप्यन्ते वाणहीनं त्रे तमादोषगणावंपश्चा
न्त्रोत्रवासंहितांपठेत् श्रोते च पुणवं दद्यादि
न्युवाचादि पूरुषः एवं सर्वत्र विलेयो ह्यन्यथा
विफलं भवेत् तत्र प्रथमं भुवनेश्वरीकवचम्
श्रीदेव्युवाच भुवनेश पापघ्ने देव्यायाया विद्याः
प्रकाशिताः श्रुताश्चाधिगताः सर्वाः श्रोतुमि
च्छामि साम्प्रतम् त्रैलोक्यमंगलं नामकवचं य
त्पुरोदितम् ईश्वर उवाच पार्वति शृणु वक्ष्या

त्रै.
मा.
१३५
२३८

मिसावधानेनावधारय त्रैलोक्यमंगलंनाम
कवचंमंत्रविग्रहम् सिद्धविद्यामयंसर्वैश्व
र्यसिद्धिप्रदायकम् पठनाद्धारणान्मर्त्यस्त्रै
लोक्यैश्वर्यभाग्भवेत् त्रैलोक्यमंगलस्यास्य
कवचस्यऋषिः शिवः छंदोविराड्जगद्धा
त्रीदेवताभुवनेश्वरी धर्मार्थकाममोक्षेषुवि
नियोगःप्रकीर्तितः ह्रींबीजंमेशिरःपातुभु
वनेशीललाटकम् ऐंपातुदक्षनेत्रंमेह्रींपा
तुवामलोचनम् श्रींपातुदक्षकर्णंमेत्रिवर्ण
त्मामहेश्वरी वामकर्णंसदापातुऐंघ्राणंपा
तुमेसदा ह्रींपातुवदनंदेवीऐंपातुरसनंम
म वाक्पुटाचत्रिवर्णात्माकंठंपातुपरा
त्मिका श्रींस्कन्धौपातुनियतंह्रींभुजौपातु
सर्वदा क्लींकरौत्रिपुटेशानीत्रिपुटैश्वर्यदा
यिनी ओंपातुहृदयंह्रींमेमध्यदेशंसदाव
तु क्रौंपातुनाभिदेशंसात्र्यक्षरीभुवनेश्वरी
सर्वबीजंसदाप्रष्ठंपातुसर्ववशंकरी ह्रींपा
तुगुह्यदेशंमेनमोभगवतिकटिम् माहेश्व
रिसदापातुशंखिनीजानुयुग्मकम् अन्नपू
र्णसदापातुस्वाहापातुपदद्वयम् सप्तदशा
क्षरीपायादन्नपूर्णाखिलंवपुः तारंमायार
माकामःषोडशार्णास्ततःपरम् शिवस्याल
वंतःपातुविंशत्यर्णात्मिकासदा तारंदुर्गे
युगंरक्षिणिस्वाहेतिदशाक्षरी जयदुर्गाघन

स्पामापातु मोसर्वतोमुदा मायाबीजादिकावै
षाटक्षार्णोवतु यापरा प्रतत्म कांचनाभासा
नपडूर्णानलेवतु नारंक्रींडुंदुर्गायैनमोहाव
र्णात्मिकापरा शूंखेचक्रपञ्चवीणेथरामा-
ट्हिरोवतु महिषमर्दिनिस्वाहावसवर्णा
त्मिकापरा नैरन्यांसर्वदापातुमहिषासुर
नाशिनी मायापद्मावतीस्वाहासप्तार्णापा-
रिकीर्तिता पद्मावतीपद्मसंस्थापश्चिमेमां
सदावतु पाशांकुशपुटामायैह्रींपरमेश्व-
रिस्वाहा त्रयोदशार्णार्णेतारायासाश्वकदा
नलेवतु सरस्वतीपंचशिरोनित्यक्लिन्नेमद
द्रवे स्वाहारव्यदशैनित्यामामुत्तरेसदावतु
तारंमायाचकवचं खेचच्छेदनतोवधः ह्रूंदे
ह्रींफट्महाविद्याद्वादशार्णाखिलप्रदा-
त्वरिताहिभिपायाच्छिवकोणेसदावमाम ।
ऐंक्लींसौः स्वाननोबालामांमूर्ध्वदेशतोवतु
विंद्वंताभैरवीबालाभूमौमांसर्वदावतु इ
ति ते कथितं पुण्यं .... त्रैलो
क्यमंगलंपुण्यंत्रैलोक्यमंगलपरम् सारात्सा
रतरंपुण्यंमहाविद्यौघविग्रहम् अस्यापि
पठनात्सद्यः कुबेरोपिधनेश्वरः इन्द्राद्याः
सकलादेवाधारणात्पठनाद्यतः सर्वसिद्धी
श्वराःसंतःसर्वैश्वर्यमवाप्नुयुः पुष्पांजल्यष्ट
केदत्वामूलेनैवसकृत्पठेत् संवत्सरकृ

तं
सा.
१३५
२३९

नायात्तस्पूजायाःफलमाप्नुयात् श्रीत्रिभमो-
मतः हृत्वाकमलानि षड्लाग्रहे वाणीवा-
निवसेद्वक्त्रे सत्यंसत्यंनसंशयः योधारयति
पुण्यात्मा त्रैलोक्यमंगलाभिधं कवचंपरमं
पुण्यं सोपिपुण्यवतांवरः सर्वैश्वर्ययुतोभू-
त्वा त्रैलोक्यविजयीभवेत् पुरुषोदक्षिणे
बाहौनारीवामभुजेतथा बहुपुत्रवतीभूत्वा
वन्ध्यापिलभतेसुतम् ब्रह्मास्त्रादीनिश-
स्त्राणिनैवकृन्तन्तितंजनम् एतत्कवचमज्ञा-
त्वा योभजेद्भुवनेश्वरीम् दारिद्र्यंपरमंप्राप्य
सोचिरान्मृत्युमाप्नुयात् ॥ इतिश्रीरुद्र-
यामलेतंत्रेदेवीश्वरसंवादेत्रैलोक्यमंगलं-
नामकवचंसमाप्तम् अथभुवनेश्वरीस्तोत्र-
म् अथानंदमयींसाक्षाच्छब्दब्रह्मस्वरूपि-
णीम् ईडेसकलसम्पत्यैजगत्कारणमं-
म्बिकाम् आद्यामशेषजननीमरविन्दयो-
नेर्विष्णोःशिवस्यचवपुःप्रतिपादयित्रीम
सृष्टिस्थितिक्षयकरींजगतांत्रयाणांस्तु-
त्वागिरंविमलयाप्यहमम्बिकेत्वाम् १ पृथ्व्या
जलेनशिखिनामरुताम्बरेणहोत्रेन्दुनादि-
नकरेणचमूर्तिभाजः देवस्यमन्मथरिपो-
रपिशक्तिमत्ताहेतुस्त्वमेवखलुपर्वतराज-
पुत्रि २ त्रिलोचनस्यसकललोकसमर्चिता
यावैशिवा... त्वमेवमातः त्वया

दपंकजपरागपविचित्रितासुधाम्भोजदामसंततं
परिवर्तमेयत् २ आनंदयेत्क्रमसुदिनीमपि
पःकलानोनाम्नाभिनःकमलिनीमथनेन
रंवा एकसमोदनवियोगपरमेकरं हेवेन्न
ग्रपंचमभिनंदयसिसहृष्टा ४ आयाम्या
प्रोवजगतांनवयोवनाभिषेलायिराजनव
याप्यतिकोमलासि त्र्याःप्रसूरयितयाव
समीहितासिध्यौयासियोरिमनसानपयि
स्थितासि ५ आसाद्यजन्ममनुजेषुविराड्
राघवेनआपिपाटवमवाप्यनिजेंद्रियाणाम्
नाभ्यर्चयेतिजगतांजननित्रियेन्नानिःश्री
णाकाग्रमधिरुह्यपुनःपतेति ६ कर्पूरख
णोह्मिमवारिविलोडितेनयेवंदनेनक्रमा
मेषुसहजातगंधैः आराधयंतिहिमवानि
सुमनसकाखांनिवेल्लप्रोषभुवनानिभुवःप
येते ७ आविष्पममध्यमपदंवीप्रथमेसरोजे
हस्माहिरानसहप्रीतिविस्वयाविषमम् विषु
लतावलयविभ्रममसृढहेनीपश्यातिपंच
विरलय्यावेमसृबाना ८ तन्निर्गतानामस्त
रसैरभिविच्युतानांमार्गेणतेनविलयेपुनर
स्पवामा येषांहृदिस्फुरसितानतनतेभवेषु
मौतमहिषरिकृतंसि निगामिमाजः ९ आ
लक्षिकृतलमणमभिरामवक्त्रामापीवरल
ननंदीतनुरुहस्तमध्याम् विंतादसस्तकम

तं॰
स्ता
२५०

लक्ष्मालिविलासहलासावर्तयाम्बि मनसा
नवगौरमूर्तिम् १० आम्नायघोषमवति
न्यवपेशिषट्कमावध्यचेन्द्रियगणं मनसि
प्रसक्ते पाशांकुशाभयवराब्जकरां सुवक्त्रा
मालोकयंति भुवनेश्वरि योगिनीनाम् ११
उन्मत्तहाटकनिभां कविभिस्तवाभिरावलि
नाम्बुजवदैरभिषिच्यमाना हृत्तडुयेन नलि
नीह विरेव हैतीप्रसापि साभयवराभव सिव
मेव १२ प्रत्याभिहत्यविविधायुधवाहिनी
भिर्दोर्वल्लरीभिरधिहस्तमृगाधिपाजं हृदी
दलभुगिरमर्त्यविपक्षपक्षान्मकुर्वतीव
मसिदेवि भवानि दुर्गा १३ आविर्निदाघज
लशीकरशोभिवक्त्रां गुंजाफलेन परिक
ल्पितहाररयष्टिम् पद्मांशुकामसितकांति
मनंगतेजामायोश्च लिन्दनरुणीमनसा स्म
रामि १४ हंसैर्गतिक्वणितनूपुर हारहेमै
मूर्तैरिवाभववचनैरनुगम्यमानौ पद्मावि
वोधमवखण्डमजाननालौ श्रीकण्ठपत्नि
शिरसैव दधेन वाग्नौ १५ द्वाभ्यां समीक्षित
मन्तमितमनेवहृदयाम्बुजन्याद्य भालनयनेन वृ
षकेतनेन सांद्रानुरागतरलेन निरीक्ष्यमाणा
ं चेत्रमेव्रपि भवानि न वा नतोस्मि १६ उन्मू
लयामि जिनहस्तिकराव लेपो स्योल्लपनमादे
वनयाप विभिन्नरम्भो शीर्णाभिरस्मि हृनापरि

कैलासदन्तीवलभ्याविविदास्यवयसान्तवमध्यमो।
नैः श्रोणिपौलनोवयुमपत्यस्थयिष्मनोश्रेवी
लामरेणावयसायपरिकृहसाः रोमावली
विलसितेन विभाव्यमूर्तिर्मध्यस्तवस्फुरतमे
हृदयस्यमध्ये १८ संव्योमस्यस्पहूरनेत्रऊता।
प्राभीरोलीवएपवाःभितिंनवयौवनेन श्रा
पायदेन्नमिवपल्लवमप्रपर्शिसनाभिंकया।
पितवदेविनविस्मरेयम् १९ ईश्रापमहूसपि
श्रनेभसितेदथानेकाश्मीरकर्दममनुलनं
कजेते स्वातेनोपितस्यकरिणोः दणालहूके
नोसिनूरितोसरयतः समदस्यकुंभो कंठा
तिरिक्तगलडज्वलकांतिधारामामोभोगुमोनि
नरिपोःमकरध्वजेन कंठाग्रहायरचितोकि
लदीर्घपाशोमानमेमस्मृतिपथेनविलंब
येनाम् २१ मायायतंरचितकंबुविलासचौ
र्यंभूषाभरेणविविधेनविराजमानम् कंठं
मनोहरगुणंगिरिराजकन्ये संचिंत्यनमितमु
पयामिकदापिनाहम् २२ आत्यायतादम
भिमानललाटपटंटेसमन्दस्मितेनदरफुल्लक
पोलरेखम् बिम्बाधरंवदनमुन्नतदीर्घनासं
यस्तेस्मरत्यमवदस्यपवनानः २३ आविस्ल
बारकरलेखमनल्पगंधपुष्पोपमंश्रमदलि
व्रजनिर्विशेषम् यस्तेनसाकलयतेतवकेशपाशाः
शापाशंतस्यहयंगालनिद्रविवशाणापाश्राः

२५

ते· स्तो· १५८

२५

स्तुतिसञ्चरितपाकधीमतां स्तोत्रमेतत्पठति
य इह मर्त्यो नित्यमार्द्रान्तरात्मा स भवति पद
मुच्चैः सम्पदां नम्रपादः क्षितिपमुकुटल
क्ष्मीलक्ष्मणां नो चिराय २५ इति भुवनेश्वरी
स्तोत्रं समाप्तम् ॥ अथान्नपूर्णाकवचम् ॥
श्रीदेव्युवाच ॥ कथिता ह्यन्नपूर्णाया या या
विद्याः सुदुर्लभाः कृपया कथिताः सर्वाः श्रु
ताश्चाधिगता मया साम्प्रतं श्रोतुमिच्छामि क
वचं मन्त्रविग्रहम् श्रीईश्वर उवाच शृणु दे
वि वक्ष्यामि सावधानावधारय ब्रह्मविद्यास्व
रूपं च महदैश्वर्यदायकम् पठनाद्धारणा
न्मर्त्यस्त्रैलोक्यैश्वर्यभाग्भवेत् त्रैलोक्यर
क्षणस्यास्य कवचस्य ऋषिर्विधिः ब्रह्मो विरा
ट् अन्नपूर्णा देवता सर्वसिद्धिदा धर्मार्थकाम
मोक्षेषु विनियोगः प्रकीर्तितः ह्रीं नमो भग
वत्यन्ते माहेश्वरि पदं ततः अन्नपूर्णे ततः
स्वाहा चैषा सप्तदशाक्षरी पातु मामन्नपू
र्णा सा या ख्याता भुवनत्रये विमाया प्रण
वाद्यैषा यथा सप्तदशाक्षरी पातु अन्नपूर्णा स
र्वांगं रत्नकुम्भान्नपात्रदा श्रीबीजाद्या तथा
चैषा द्विरन्यानातथामतावम् प्रणवाद्या भ्रु
वौ पातु कण्ठं वाग्बीजपूर्विका कामबीजादि
का चैषा हृदयं तु महेश्वरी तारं श्रीं ह्रीं नमो
ते च भगवति पदं ततः माहेश्वरि पदं चान्न

ऐं स्वाहान्तिपातु माम् नाभिमेकोनविंशार्णा
पायान्माहेश्वरी सदा तारमायारमाकामः
षोडशार्णास्ततः परम् शिवस्या सर्वदा पातु
विंशत्यर्णात्मिका च या अन्नपूर्णा महाविद्या
ह्रीं पातु भुवनेश्वरी शिरः श्रीं ह्रीं तथा ह्रीं
वद्विभुजा पातु मे गुदम् षड्दीर्घभाजा बीजे
न षडंगानि भुवनन्तु माम् इंद्रो मां पातु पूर्वे च
वह्निकोणेऽनलोऽवतु यमो मां दक्षिणे पातु
नैरृत्यां नैरृतिश्च माम् पश्चिमे वरुणः पा
तु वायव्यां पवनोऽवतु कुबेरश्चोत्तरे पातु मा
मैशान्यां शिवोऽवतु ऊर्ध्वाधः सततं पातु ब्र
ह्मानन्तौ यथाक्रमम् वज्राद्याश्चायुधाः पा
न्तु दशदिक्षु यथाक्रमम् इति ते कवचं पुण्यं
त्रैलोक्यरक्षणं परम् यद्धृत्वा पठनाद्देवाः
सर्वैश्वर्यमवाप्नुयुः ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च प
वनाद्वारुणायतः सृजत्यवति हंत्येव कल्पे
कल्पे पृथक् पृथक् पुष्यां जल्पष्टकं देव्याः
स्तेनैव पठेन्नरः युगायुतकृतायास्तु पूजा
याः फलमाप्नुयात् वाणी वक्त्रे वसेत्तस्य
सत्यं सत्यं न संशयः अष्टोत्तरशतं चास्य पु
रश्चर्या विधिः स्मृतः भूर्जे विलिख्य गुटिकां स्वर्ण
स्थां धारयेद्यदि कण्ठे वा दक्षिणे बाहौ सोऽपि स
र्वदेवतामयः ब्रह्मास्त्रादीनि शस्त्राणि नैव भवंति
प्राण्यपार्वति माल्यानि कुसुमानि

ते.
सा.
२४२

वन्नसंशयः ॥ इतिश्रीभैरवीतन्त्रेअन्नपूर्णाकवचंसमाप्तम् ॥ अथान्नपूर्णास्तोत्रम् ॥ नमः कल्याणदेदेवि नमः शंकरवल्लभे नमोभक्तप्रदे देवि अन्नपूर्णे नमोस्तुते १ नमोमायागृहीतांगि नमः शंकरवल्लभे माहेश्वरि नमस्तुभ्यमन्नपूर्णे नमस्तुते २ उद्यद्भानुसहस्राभे नयनत्रयभूषिते चंद्रचूडे महादेवि अन्नपूर्णे नमोस्तुते ३ विचित्रवसने देवि अन्नपूर्णे रते नघे शिवनृत्यकृतामोदे अन्नपूर्णे नमोस्तुते ४ साधकाभीष्टदे देवि भवदुःखविनाशिनि कुचभारनते देवि अन्नपूर्णे नमोस्तुते ५ षट्कोणपद्ममध्यस्थे षडंगयुवतीमये ब्रह्माण्यादिस्वरूपे च अन्नपूर्णे नमोस्तुते ६ देवि चंद्रकृतापीडे सर्वसाम्राज्यदायिनि सर्वानंदकरे देवि अन्नपूर्णे नमोस्तुते ७ इंद्राद्यर्चितपादाब्जे रुद्रादिरूपधारिणि सर्वसंपत्प्रदे देवि अन्नपूर्णे नमोस्तुते ८ पूजाकाले पठेद्यस्तु स्तोत्रमेतत्समाहितः तस्य गेहे स्थिरा लक्ष्मीर्जायते नात्र संशयः ९ प्रातःकाले पठेद्यस्तु मन्त्रजापपुरस्सरम् तस्यान्नस्य समृद्धिः स्याद्वर्धमाना दिने दिने यस्मै कस्मै न दातव्यं नत्र काश्यं कदाचन प्रकाशात्कार्यहानिः स्यात्तस्माद्यत्नेन गोपयेत् ॥ इत्यन्नपूर्णास्तोत्रं ॥ अथत्रिपुटाकवचम् ॥ श्रीदेव्युवाच ॥

भगवन्सर्वधर्मज्ञ सर्वशास्त्रार्थपारग ॥ त्रिपुर
क्षित्रपल्लवाख्यकवचं यत्प्रकाशितम् ॥ स
र्वार्थसाधनं नाम कथयस्व मयि प्रभो ॥ श्रीभै
रवः ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि कवचं परमाद्भुतं
सर्वार्थसाधनं नाम त्रैलोक्ये चातिदुर्लभम् ॥
सर्वसिद्धिमयं देवि सर्वैश्वर्यप्रदायकम् ॥ प
ठनाच्छ्रवणान्मर्त्यस्त्रैलोक्यैश्वर्यभाग्भवेत् ॥
सर्वार्थसाधनस्यास्य कवचस्य ऋषिः शिवः ॥
छन्दो विराट् त्रिशक्तिश्च पा जगद्धात्री देवता ॥
धर्मार्थकाममोक्षेषु विनियोगः प्रकीर्तितः ॥
श्रीं बीजं मे शिरः पातु लक्ष्मीरूपः लला
टकम् ॥ ह्रीं पातु दक्षनेत्रं मे वामनेत्रं सुरेश्वरी ॥
क्लीं पातु दक्षकर्णं मे वामं कामेश्वरी तथा ॥
लक्ष्मी घ्राणं सदा पातु वदनं पातु केशवः ॥ गौ
रीतु रसनं पातु कण्ठं पातु महेश्वरः ॥ स्कन्धदे
शं रतिः पातु भुजौ तु मकरध्वजः ॥ शंखनिधिः
कक्षौ पातु वक्षः पद्मनिधिस्सदा ॥ ब्राह्मी मध्यं स
दा पातु नाभिं पातु महेश्वरी ॥ कौमारी पृष्ठदेशं
मे गुह्यं रक्षतु वैष्णवी ॥ वाराही शक्तिनी पातु
ऐन्द्री पातु पदद्वयम् ॥ भार्यां रक्षतु चामुण्डा
लक्ष्मी रक्षतु पुत्रकान् ॥ इन्द्रः पूर्वे सदा पातु आ
ग्नेय्यामग्निदेवता ॥ याम्ये यमस्सदा पातु नैरृ
त्यां नैरृतिस्सदा ॥ पश्चिमे वरुणः पातु वाय
व्यां वायुदेवता ॥ सौम्यं सोमस्सदा पातु ऐशान्यां

तं.
सा.
१५३
243

मीम्पुरोवतु ऊर्ध्वंप्रजापतिः पातुअधस्थानेंतदे
वता राजद्वारेश्मशानेचचत्वरेप्रान्तरेतथा
जलेस्थलेचांतरिक्षे प्रान्तरेनिवहेतथा प
ताभिस्सहितादेवीत्रिबी[illegible] पत्नामहेश्वरी
त्रिशक्तिश्चमहालक्ष्मीस्सर्वत्रमांसदावतु
इतितेकथितंदेविसारात्सारंपरात्परम् सर्वा
र्थसाधनंनामकवचंपरमाद्भुतम् तस्यापि
पठनात्सद्यः कुवेरोपिधनाधिपः इंद्राद्यास्स
कलादेवाधारणात्पठनाद्यः सर्वसिद्धीश्वरा
स्संतः सर्वैश्वर्यमवाप्नुयः पुष्पांजल्यष्टकं
दत्वामूलेनैवपठेत्सकृत् संवत्सरकृतायाः
स्तुपूजायाफलमाप्नुयात् प्रीतिमन्योन्यतः
तःकृत्वाकमलानिश्चलागृहे वाणीचनिव
सेद्वक्त्रेसत्यंसत्यंनसंशयः योधारयतिपुंस्
त्वान्नासर्वार्थसाधनाभितम् कवचंपरमंपु
ण्यंसोपिपुण्यवतांवरः सर्वैश्वर्ययुतोभूत्वा
त्रैलोक्यविजयीभवेत् पुरुषोदक्षिणेवाहो
नारीवामेभुजेतथा बहुपुत्रवतीभूत्वावंध्या
पिलभतेसुतम् ब्रह्मास्त्रादीनिशस्त्राणि
नैवकृंतंतितंजनम् एतत्कवचमज्ञात्वायोज
पेत्परमेश्वरीम् दारिद्र्यंपरमंप्राप्यसोचिरा
न्मृत्युमाप्नुयात् इतिश्रीरुद्रयामलेतन्त्रे
त्रिशक्त्याः सर्वार्थसाधनंनामकवचम् ॥
अथत्रिपुटास्तोत्रम् ॥ ॐ वराभीतिहस्तांस्थिता

कोणविष्टम्
देवप्रसंनं शिवं स्वप्रसंनं स्वप्रा
प्रसंनास्य विश्वं प्रकाशस्वरूपं शिवः परमं
मध्ये गुरुं पूजयामि १ स्वके वह्निसंस्थं त्रि
मूर्त्या प्रजुष्टं प्रकाशांकेन युक्तं न वाद्यस्व बीज
म् स्ववर्णप्रभं ये जपंति त्रिकोणे क्रिष्टियं ये सो
भगत्वं लभंते नरास्ते २ नभोवायुमित्रेन
नो वामनेत्रं सुधाधामविश्वं नियोज्यैकरत्नो
म् द्वितीयं स्वबीजे हरक्रोणिवं यं स्वदीयं
विभव्यप्रियं प्राप्नुवंति ३ विरिंचं द्विति
स्यं स्वदीयं ततो वामनेत्रं विंदुनादयुक्तं दि
नेत्राभवीजम् विभाव्यैकसंमोदंति त्रि
लोकीजपादीप्स्वरत्वं लभंते नरेंद्राः ४
त्रयं सत्रियोज्या स्मरारिप्रियाये त्रिकोणाक्षन
पंति त्वदाख्यां विभाव्य नतेभारिपुवाक्षुयो
गं करोति स्वरास्ते गणानां गृहीत्वा तेषाम् ५
हिंसंति मन्त्रविभावंतीगद्यपद्यप्रवक्ता न
हिंसास्तु रास्ताश्च संति नदेशिद्वयं भूरा
णां मूर्ध्नि रत्नाकरोसि द्वयोर्ड्ग्रदास्ता न्य
जेति ६ वने पारिजातद्रुमाणां शतियोमा
स्ववर्णप्रभायां मनुनिव्यूहगेहे स्मरे हृदि
कायं लसद्रत्नसिंहासने पद्ममध्ये रकंस
विचिंत्य ७ स्फुरत्कल्पिकाथांपरं योनि
युगं तरं तन्गतास्य सृष्टेमप्रभायाम् लस
स्फुरत्कल्पामिंदुवक्त्रांत्रिनेत्रां स्फुरत्कस्वक

तं
सा
२५५

न्वांस्वबद्धोजनन्मात्राम् ८ मदाघूर्णवत्रोल्लस
ठाङ्कवृंदैः सपद्मद्वयेपाशकेकामकंच स
वर्णांकुशंपुष्पबाणांदधानांवृदद्दन्तभूषा
स्वमध्यांसकांचीम् ९ नलाकोटिरम्यस्थु
रत्यादपद्मांकिरीटाद्यलंकारयुक्तांप्रस
न्नाम् सितेचामरैरपांगलनकारणैः समग्रै
स्तकर्पूरपूर्णैर्युतानाभिः १० त्रिलोकीविधा
त्रींजगन्नाथपत्नींजगत्क्षोभकर्त्रींजगद्धो
कपत्रीम् सदानन्दपूर्णांदकारार्धवर्णां
त्रिबिंदुस्वरूपांत्रिशक्तिंभजामि ११ चिरं
चिंतयित्वाऽदेतत्स्वरूपांप्रदेयन्नमध्येस
मावात्सभक्त्या स्वयंभूकृतैर्भाऽदिभिःपू
जयित्वाचतुर्वर्गसिद्धिंलभेत्यामहोपि १२
श्रियंश्रीपतिंपार्वतीमीश्वरंचरतिंकाम
देवंषडंगैर्नसार्धम् स्वयोनौनत्यायतत्त्वै
युक्तांभवानींक्रमात्पूजयित्वानरेंद्रोभ
वेत्सः १३ निधिर्वेदपार्श्वद्वयेसंविभा
व्यपूज्यमद्धिश्वमस्तेनोलोकपालाः त
दस्राणिनत्वाद्दलाग्रेषुपूज्यभवस्याष्टसि
द्धिंलभेमानवोपि १४ क्षितिस्त्वंविधा
ताजगन्नाशिकाचीत्वमापोपिविष्णुर्जगत्
त्पालिकाच त्वमग्निस्तुरुद्रोजगत्क्षोभक
र्त्रीत्वमेषुचर्ययुक्ताजगद्व्यायुरूपा १५ त्व
मायात्मिनेत्रेभक्तांतेपुरारात्स्वजगद्व्स्त्व

न्ये सदा वं भ्रमीषि निराधारगम्याभवसि १६
कमुक्षणात्वमाकाशकल्याभवानिप्रसीद
भवांभोधिमध्येनिपात्यैवसर्वंमनीनांवग
वैस्तवेवंकरोषि अनन्त्वांनजानेविदान
न्दरूपेप्रकाशस्वरूपेभवानिप्रसीद १७
नपित्वाभवन्त्याजन्तोमन्दचेताजपिंत्वेकल्प
द्वेकवित्वंकरोति विचिंत्यस्वरूपंत्वदीयं १८
त्रिलोक्यांलभेत्तुलेभवंभवानिप्रसीद
त्वामाधारशक्तिस्त्वमाधेयरूपाजगद्धात्रि
कात्वंजगद्व्याप्यरूपा अभावस्त्वमेकाज
गद्व्याप्यरूपात्वमेवासिभावोभवानिप्रसी
द १९ अणुस्त्वंविभुस्त्वंत्वमेवासिविश्वं
स्त्वतिःकाजगत्त्वांभवन्त्याविभासि नत
स्याविवदीयागुणामादिशांतिस्तुतिंक
तेमेवंभवानिप्रसीद २० इदंस्तोत्रमाद्यं
नगुत्तेनगायेपठेन्नित्यित्वंपंकजात्तेज
पित्वा नतेशाममाद्यंत्रिलोकीजनानां
लभंतेस्वरूपंभवानीप्रसादात् २१ ॥
इतित्रिपुटास्तोत्रम् ॥ अथदुर्गाकवचम्
ईश्वरउवाच ॥ शृणुदेविप्रवक्ष्यामिकव
चंसर्वसिद्धिदम् पठित्वाधारयित्वाचन
रोमुच्यतसंकटात् अज्ञात्वाकवचंदेविदु
र्गामंत्रंचयोजपेत् सनाप्नोतिफलंतस्य
परत्रनरकंव्रजेत् इदंगुह्यतमंदेविकवचं

तं. सा. २५ २५५ ३४५

तवकथ्यते गोपनीयं प्रयत्नेन सावधानम
नाः शृणु उमादेवी शिरः पातु ललाटं शू
लधारिणी चक्षुषी खेचरी पातु कर्णौ चत्व
रवासिनी सुगन्धा नासिकां पातु वदनं स
र्वसाधनी जिह्वां च चण्डिका देवी ग्रीवां सौ
भद्रिका तथा अशोकवासिनी चेतो द्वौ बा
हू वज्रधारिणी कण्ठं पातु महावाणी ज
गन्माता स्तनद्वयम् हृदयं ललिता दे
वी उदरं सिंहवाहिनी कटिं भगवती देवी
द्वावूरू विन्ध्यवासिनी महाबला तु जं
घे द्वे पादौ भूतलवासिनी एवं स्थितासि
देवि त्वं त्रैलोक्यरक्षणात्मिके रक्ष मां सर्व
गात्रेषु दुर्गे देवि नमोस्तु ते इत्येतत्कवचं
देवि महाविद्याफलप्रदम् यः पठेत्प्रात
रुत्थाय सर्वतीर्थफलं लभेत् योन्यसेत्क
वचं देहे तस्य विघ्नं न जायते रणे राजकु
ले वादे सर्वत्र विजयी भवेत् सर्वत्र पूजामा
प्नोति देवीपुत्र इवाहितो ॥ इति श्रीउड्डिका
तन्त्रे दुर्गाकवचम् ॥ अथ दुर्गास्तोत्रम् ॥
ईश्वर उवाच ॥ शतनाम प्रवक्ष्यामि शृणु
ष्व कमलानने यस्याः प्रसादमात्रेण दुर्गा
प्रीता भवेत्सती सती साध्वी भवप्रीता भवा
नी भवमोचिनी आर्या दुर्गा जया चाद्या त्रि
नेत्रा शूलधारिणी चित्रा चण्डघण्टा महा

तथा मनोबुद्धिरहंकाराश्चित्तरूपाचिता१
चितिः सर्वमन्त्रमयीसत्यासर्वानन्दस्वरू
पिणी अनंताभाविनीभाव्याभव्या
सदागतिः शांभवीदेवमाताचचिंतारत्न
प्रियासदा सर्वविद्यादक्षकन्यादक्षयज्ञ१
विनाशिनी अपर्णानेकवर्णाचपाटलापा
टलावती पट्टाम्बरपरीधानाकलमं१
जीरंजिनी अमेयाविक्रमीक्रूरासुन्दरीसु
रसुंदरी नवदुर्गाचमातंगीमतंगमुनिपूजि
ता ब्राह्मीमाहेश्वरीचैंद्रीकौमारीवैष्णवी१
तथा चामुण्डाचैववाराहीलक्ष्मीचपुरु
षाकृतिः विमलोत्कर्षिणीज्ञानाक्रिया१
सत्याचबुद्धिदा बहुलाबहुलप्रेमासर्ववा
हनवाहना निशुंभशुंभहननीमहिषा१
सुरमर्दिनी मधुकैटभहंत्रीचचण्डमुण्डवि
नाशिनी सर्वासुरविनाशाचसर्वदानव
घातिनी सर्वशास्त्रमयीसत्यासर्वास्त्रधारि
णीतथा अनेकशस्त्रहस्ताचअनेकास्त्रस्य
धारिणी कुमारीचैवकन्याचकैशोरीयुवती
यतिः अप्रौढाचैवप्रौढाचवृद्धमाताबल
प्रदा यइदंचपठेन्नित्यंदुर्गानामशताष्ट१ ॥
कम् नासाध्यंविद्यतेदेवीत्रिषुलोकेषुपा ॥
र्वति धनंधान्यंसुतंजायांहयंहस्तिनमेवच
चतुर्वर्गंतथाचांतेलभेन्मुक्तिंचशाश्वतीं

त॰
सा॰
२४६

246

कुमारीं पूजयित्वा तु प्रयाता देवी स्वर्गेश्वरीम्
पूजयेत्परया भक्त्या पठन्नाम शताष्टकम् त
स्य सिद्धिर्भवेद्देवि सर्वैः सुरवरैरपि राजानो
दासतां यान्ति राज्यश्रियमवाप्नुयात् गोरोचना
लक्तककुंकुमेन सिंदूरकर्पूरमधुत्रयेनो विः
लिख्य यन्त्रं विधिना विधिज्ञो भवेत्सदा धारयते
पुरारिः भौमावस्या निशाभागे चन्द्रे शतभिषा
गते विलिख्य प्रपठेत्स्तोत्रं स भवेत्सम्पदां पद
म् ॥ इति श्रीविश्वसारतन्त्रे दुर्गानामशताष्ट
कम् ॥ १०८ नामानि देव्याः ॥ अथ महिषम
र्दिनीकवचम् ॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु वक्ष्ये
महेशानि कवचं सर्वकामदम् यस्य प्रसाद
मासाद्य भवेत्साक्षात्सदाशिवः ॐकारं पूर्व
मुच्चार्य मन्त्री मन्त्रस्य सिद्धये प्रपठेत्कवचं
नित्यं मन्त्रवर्णस्य सिद्धये महिषमर्दिनीकव
चस्य भगवान्महाकालऋषिः अनुष्टुप्छन्दः
आद्याशक्तिः भगवती महिषमर्दिनी देवता
चतुर्वर्गफलावाप्तये विनियोगः ह्रीं पातु म
स्तके देवी कामिनी कामदायिनी मकारः
पातु मां देवी चक्षुर्युग्मे महेश्वरी हिकारः
पातु वदनं दिग्गला हरनायिका षिकारः पा
तु मां श्वेता जिह्वायामपराजिता मकारः पा
तु मां देवी कामिनी कामदायिनी र्दिकारः पा
तु मां देवी सावित्री कण्ठनायिनी निकारः

पातु मां नित्या हृदये वामपार्श्वयोः नाभौ
लिंगे गुदे कण्ठे कर्णयोः पार्श्वयोस्तथा शि
रस्यायां कवचे पादे मांसे नेत्रयुगे तथा सर्वा
पातु मां स्वाहा सर्वशक्तिसमन्विता कामाख्या
या पातु मां स्वाहा सर्वांगे मर्दिनी शिरः द
शाहरी महाविद्या सर्वांगे पातु मर्दिनी म
र्दिनी पातु सततं मर्दिनी हृदये सदा प्रभा
पातु महेशानी कनका पातु सर्वदा नंदिनी
पातु सततं सुप्रभा सर्वदावतु विजया पातु
सर्वत्र देव्यांगे नवशक्तयः शक्तयः पान्तु
सततं संद्राः पातु सदा मम जया पातु सदा
सत्वा विमुद्रा पातु सर्वदा डाकिन्यः पातु
सततं सिद्धाः पातु सदा मम सर्वत्र सर्वदा पा
तु देवी महिषमर्दिनी इति ते कथितं दिव्य
कवचं सर्वकामदम् यत्र तत्र न वक्तव्यं गो
पितव्यं प्रयत्नतः गोपितं सर्वतन्त्रेषु विश्व
सारं प्रकाशितम् सर्वत्र सुलभा विद्या कव
चं दुर्लभं महत् शठाय भक्तिहीनाय नि
न्दकाय महेश्वरि न्यूनांगे चातिरिक्तांगे क्रूरे
मिथ्याभिभाषिणि न स्तवं दर्शयेद्दिव्यं क
वचं सुदुर्लभम् यत्र तत्र न वक्तव्यं शंकरे
ण च भाषितम् दत्वा ते भो महेशानि न पुण्यं
नि सिद्धयः क्रमात् मन्त्राः परांमुखा याणं
निष्फलं दत्वा सदारुणम् शुभं च भवेन्न

तं॰
सा॰
१५७

247

स्यतस्मात्प्रयत्नेन गोपयेत् गोरोचनाकुंकुमे
न भूर्जपत्रे महेश्वरि लिखित्वा शुभयोगेन
बलेन्द्रवैधृतौ तथा आयुष्मत्सिद्धयोगे वा व
वे वा कौलवे पि वा वणिजे श्रवणायां च रेव
त्यां . . . . . उत्तरात्रययोगेषु तथा पूर्वा
त्रयेषु च अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां तृतीया
नवमीतिथौ अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां षष्ठ्यां
वा पंचमीतिथौ अष्टम्यां वा पूर्णिमायां वा नि
शायां प्रान्तरे ऽथवा एकलिङ्गे श्मशाने वा
शून्यागारे शिवालये गृहणा वै स्ववे वापि
स्वयंभूकुसुमैस्तथा शुक्लैर्वा रक्तकुसुमैर्
श्चंदनै रक्तसंयुतैः शिवागारे स्थितां वहि
र्लिखित्वा धारयेत्पुनः तस्य सर्वार्थसिद्धि
स्यात् शंकरेण च भाषितम् कुमारीं पूजयि
त्वा तु देवीसूक्तेन निवेद्य च पठित्वा भोजयेद्
विप्रान्नवान्वेदपारगान् आखेटकतुर
पाख्यानं कुमार्यैव दिनत्रयम् तदा धरेन्मदा
रक्षां कवचं सर्वकामदम् नाधयो व्याधयस्त
स्य हः खशोकभयं क्वचित् वादी मूके भवेद्दृ
ष्ट्वा राजा च सेवकायते मासमेकं पठेद्यस्तु
स्तवं नियतः शुचिः दिवा भवेद्धनाढ्यश्रीर
चौपासिकपरायणः षट्सहस्रप्रमाणेन स्तवं
देवं पूजयेत्सदा षण्मासे चाष्टभिर्मासैः खेचरो
भवति ध्रुवम् अपुत्रो लभते पुत्रमपत्नीको पत्नीं

वान्भवेत् अरोगी बलवां श्चैव राजा वदास्ता मियात् इन स्वल्पा भगेनित्यं जपेद्धिधांविधानतः एवं यः कुरुते धीमान्स एव श्रीसदाशिवः ॥ इति श्रीविष्णुसारेतन्त्रे मद्दिषमर्दिनीकवचं ॥ अथ मद्दिषमर्दिनी स्तोत्रम् ॥ मञ्जिते चरणारविन्दे

वाम्भवेत् अरोगी बलवां श्चैव राजा वदास
तामियात् इन स्वल्पा भगेनित्यं जपेद्धि
धांविधानतः एवं यः कुरुते धीमान्स एव
श्रीसदाशिवः ॥ इति श्रीविष्णुसारेतन्त्रे म
द्दिषमर्दिनीकवचं ॥ अथ मद्दिषमर्दिनी
स्तोत्रम् ॥ मञ्जिते चरणारविन्दे चूर्णितनृत्य
वारप्रचण्डसुरे रुद्रा रयभूरिखंडर्पदर्प
रुद्रोद्ध्रोर्मिमज्जापदः ते नायं निरूपः तुतो
निरूपमश्रीपादपद्माटवीघ्राणानंदरसा
र्णवेमममनो दूंसश्चिरंनन्दतु १ द्विता चार
एडदिर्गुण धारणाप्रद्रोहामदस्रांगुलि
स्याय त्वत्प्रसुमेरु सोदरसटाटोपं चलिंदं
सुराः मातस्त्वत्पदपापपेषणपटुः श्रीपा
पादसंसेविनी सर्वं ते करवैरिणां किमरिभि
भीतिर्भवेत्सेविनः २ वरिष्ठ विशिष्टप्रयोजनार
हल्पदं श्रीगुंजारं चेद् तं तत्वं तंपुरुषप्रकार
त्यनुगतं ब्रह्मादिभिर्गीयते तस्माद्देविसम
स्तदेवतसुधासारैक धामस्फुरच्छ्रीमत्पाद
पयोजचुम्बनपरं सामर्थ्यं संभावय ३ सति
न्दायदिवास्तवत्क्लल्पपद्यावाराहरं मास्त
वाकीर्तिः केशवकौशिकाचनवरीनो वाल
सन्महिषि ध्यातव्ये स्वदरिस्मरारिकृत मुद्दे
त्पादिसेवास्पदं श्रीमत्पादपयोजचिंतनवि
धौचित्ते सदैवास्तु नः ४ निर्दिष्टो क्लियदि

तं. स. २८८

248

त्वदीयपदयुग्मयोःपरमभावना निर्दिष्टस्य
तदाममापिविमलं किंवास्वसिद्ध्याविना
तस्माद्देवि विहृत्याभवंचिंततनुं श्रीपादपद्म
द्वयीमाश्रितैर्नतसम्पदं प्रसरत्प्राणेश्वरि
दम्यताम् ५ आत्मानं परिरम्भयतु नयनिः
रम्युन्मादमासादितः स्मारं जीवनवल्लभस
चवृत्ती नैवास्ति विश्वकुम्भः दैवाच्छिच्युत
वेंद्रचन्द्रनवनप्राणस्वराचाम्रजन्माधीप्स
ेभवत्पदैककमल्लामोदेन नास्वादितः ६
श्राद्धमातरनादिमोहजलधिव्याहारब्रह्मा
खिलब्रह्मानन्दरमातिरेकविवशस्वांतो
त्सवेमादृशि अस्माकं सहृदं निर्भरमनसा
पाभिभूतहृत्समश्रीमड्क्तिरसानिरुद्धिनपा
देवाद्दः सदासर्वत ७ त्वत्पादस्फुरदंबुजा
त्त्वज वाचयेणांशुकोटिस्फुरत्स्वांतध्वांत
विनाशिनिर्मलचिदानन्दत्रयं दैवतम् सर्गं
ं सृजते स्थितिं वितनुते संहृतिं पुनर्लयं पाते
प्रोद्दिंब्रांजननीलनीरदमद्दस्थितेस्मदैवाल
नः ८ यांशुनामहिषहल्लमिल्लसतु जैनि
विघाव त्स्वलडनांतः प्रसरत्समल्लनर
शिवोदैन्यसमालंभते साडुर्गाभवडुगति
डगालंभांतकत्रासनीदैत्यदैवतवैरदास्सत्पद
देनीयाजयाद्भादिनी ९ नृत्यद्वेटककाम
तंचलत्तचलत्स [illegible] द्वीपास्फुरज्जेतल्ला

शिलाग्रवोहत्वदलकाल्पाद्दितासायुर
धौ संस्कारान्परिसर्पिवर्तितशिवंसादो
पङ्कष्ठाद्दिवर्तेटसमुखविवेशितात्विल
लसत्कुंतानहपापोज्वले १० कांचनका
पंचिशामकालकलितप्रोद्दामसंपादको
साद्यन्माद्दिषतिर्यग्गाननतशिरः शृंगं न
शन्तस्थले वक्षतेवस्रपत्रमध्यकलितैः
रक्तप्लुतैमातृभिः सर्वैवासुरगणांगनेशण
मदाघूर्णायमानांस्मरेत् ११ ऊर्ध्वाधःक
मसव्यवामकरयोश्चक्रंवरंकन्तकांखेटंबा
णंधनुस्त्रिशूलभयदत्तम्रुद्रांदधानांशि
वाम् एषामांनीलरत्नोज्वलंतलचलद्गो
हद्दकूटस्वहीरास्फालनलसत्कराल्वद
नांच्योरारुद्दासोद्भवाम् १२ एवंयेनवदे
विमूर्तिमनद्धांध्यायंतिदुर्गादिभिः एका
धैरपिपूजितांत्रिसमवरंद्दोभादिकंऊर्वते
राज्यंस्वस्त्रजयःसदर्थविधिनाकाव्यामृता
कर्षणस्तोभोच्चाटनसारणादिहतिनांनेयां
स्वयंजायते १३ स्तोत्रंतेवरगणारविन्दयुग
लध्यानावधानान्मयामन्त्रोद्धारगुम्फोपर
चारश्चितंगूढोपचारंयदि येशृण्वंतिपठं
तिदेविनरसाश्रीमोहकामादयस्तेषांद्दस्त
गताभवंतिजगतांमातर्नमस्तेजय १४ ॥
इतिश्रीमहिषमर्दिनीस्तोत्रंसमाप्तम् ॥

तं·
सा·
१४५

२५१

ॐ ह्रीं ह्रीं दह्यैकबीजे प्रहसितरुचिकमलाक
ल्पविस्पष्टशोभे भव्ये भव्यानुकूले कुमति
वनदवे विश्ववंद्यांघ्रिपद्मे पद्मे पद्मोपविष्टे
प्रणतजनमनोमोदसंपादयित्रि प्रोल्लसज्ज्ञा
नकूटे हरिनिजदयिते देवि संसारसारे
१ ऐं ऐं ऐं इष्टमन्त्रे कमलभवमुखांभोजभू
तिस्वरूपे रूपारूपप्रकाशे सकलगुणमये
निर्गुणे निर्विकारे न स्थूले नापि सूक्ष्मे
प्यविदिततविषये नापि विज्ञानतत्त्वे विश्वे
विश्वांतराले सुरवरनमिते निष्कले नित्य
शुद्धे २ ह्रीं ह्रीं ह्रीं जाप्यतुष्टे हिमरुचिमु
कुटे वल्लकीव्यग्रहस्ते मातर्मातर्नमस्ते दह
दहजडतां देहि बुद्धिं प्रशस्ताम् विद्ये वेदांत
गीते श्रुतिपरिपठिते मोक्षदे मुक्तिमार्गे मार्गाती
तस्वभावे भव मम वरदा शारदे शुभ्रहारे ३
धीं धीं धीं धारणाख्ये धृतिमतिनतिभिर्नामभिः
कीर्तनीये नित्ये नित्ये निमित्ते मुनिगणनमिते
नूतने वै पुराणे पुण्ये पुण्यप्रवाहे हरिहर
नमिते नित्यशुद्धे सुवर्णे मातर्मात्रार्धतत्त्वे म
तिमति मतिदे माधवप्रीतिदाने ४ ह्रीं ह्रीं धीं
ह्रीं स्वरूपे दह दह दुरितं पुस्तकव्यग्रहस्ते सं
तुष्टाकारचित्ते स्मितमुखि सुभगे जृंभिणि स्त
म्भविद्ये मोहे मुग्धप्रवाहे कुरु मम विमतिध्वा
न्तविध्वंसमीडे गीर्गौर्वाग्भारती त्वं कविवर

सन्नासिद्धिदासिद्धसाध्या ५ स्तौमित्वांत्वा
ववन्दे भजममरसनां माकदाचित्त्यजेथा
मामेबुद्धिर्विरुद्धा भवतु नच मनो देवि मे
यातुपापम् मामेदुःखंकदाचित्क्वचिदपि दि-
वसमयेप्यस्तु मे नाकुलत्वं शास्त्रेवादे कवि
त्वे प्रसरतु मम धीर्मास्तु कुण्ठाकदाचित्
इत्येतैः श्लोकमुख्यैः प्रतिदिनमुषसि स्तौ
तियो भक्तिनम्रो वाणींवाचस्पतेरप्यभिम
तविभवो वाक्पटुर्मृष्टपंकः सस्यादिष्टार-
र्थलाभी सुतमिव सततं पाति तं सा च देवी
सौभाग्यं तस्य लोके प्रभवति कविता विघ्न-
मस्तं प्रयाति ७ ब्रह्मचारी व्रती मौनी त्र-
योदश्यां निरामिषः सारस्वतो नरः पाठाद
स्याः स्यादिष्टलाभवान् ८ पक्षद्वयेपि र-
यो भक्त्या त्रयोदश्येकविंशतिम् अविच्छे
दं पठेद्धीमान् ध्यात्वा देवीं सरस्वतीम् ९
शुक्लाम्बरधरां देवीं शुक्लाभरणभूषिताम्
वांछितं फलमाप्नोति स लोके नात्र संशयः
इति श्रीसरस्वतीस्तोत्रम् ॥ अथ गणेशस्तो
त्रम् ॥ ओंकारमाद्यं प्रवदंति संतो वाचः श्रु
तीनामपि यं गृणंति गजाननं देवगणान
तांघ्रिं भजेहं सर्वेन्दुकृतावतंसम् २ पा-
दारविन्दार्चनतत्पराणां संसारदावानल
भंगदक्षम् निरंतरं निर्गतदानतोयैस्तं नौ

तं॰
स्तो॰
२५॰
250

मिविघ्नेश्वरमम्बुदाभम् २ कृत्तांगरागं
नवकुंकुमेन मत्तालिमालां मदपंकलग्ना
म् निवारयंतं निजकर्णतालैः को विस्मरे
त्पुत्रमनंगशत्रोः ३ शम्भोर्जटाजूटनिवा
सिगंगाजलं समानीय कराम्बुजेन लीले
लाभिरारात्छिवमर्चयंतं गजाननं भक्ति
युता भजेति ४ कुमारमुक्तो पुनरात्मदे
तोः पयोधरौ पर्वतराजपुत्र्याः प्रक्षालय
तं करशीकरेण मुग्धाननं नागमुखं भ
जामि ५ त्वया समुद्धृत्य गजास्यहस्तं ये
शीकराः पुष्कररन्ध्रमुक्ताः व्योमांगने ते
विचरन्ति ताराः कालात्मनो मौक्तिकतुल्य
भासः ६ क्रीडारते वारिनिधौ गजास्ये वे
लामतिक्रामति वारिपूरे कल्पावसानं
परिचिन्त्य देवाः कैलासनाथं श्रुतिभिः स्तु
वंति ७ नागाननेनागकृतोत्तरीये क्रीडा
रते देवकुमारसंघैः त्वयि क्षणं कालग ८
तिं विहाय तौ प्रापतुः कन्दुकतामिनेन्दू ॥
मदोल्लसत्पंचमुखैरजस्रमध्यापयंतं सक
लागमार्थान् देवानृषीन्भक्तजनैकमित्रं
हेरम्बमर्कारुणमाश्रयामि ९ पादाम्बु
जाभ्यामतिवामनाभ्यां कृतार्थयंतं कृपया
धरित्रीम् अकारणं कारणमाप्तवाचां तन्ना
गवक्त्रं न जहाति चेतः १० येनार्पितं सत्यव

तीसनायपुराणमालिख्यविघाणकोटा
नेचंद्रमौलेस्तनयंतपोभिरवाप्यमानं
नृत्यंनंभजामि ११ पदंश्रुतीनामपदंस्तु
तीनांलीलावतारंपरमप्रमूर्तेः नागा
त्मकोवापुरुषात्मकोवेत्यभेद्यमाद्यंभज
विघ्नराजम् १२ पाशांकुशाभयवरदंतरं
भीष्टंकरैर्दधानंकररंध्रमुक्तैः मुक्ताफला
लाभैः पृथुशीकरौघैःसिंचंतमंगंशिव
योर्भजामि १३ अनेकमेकंगजमेकदंतंचै
तन्यरूपंजगदादिबीजम् ब्रह्मेतियंवेद
विदोवदंतितंशंभुसूनुंशरणंभजामि
स्वांकस्थितायानिजवल्लभायाम्मुखा
म्बुजालोकनलोलनेत्रम् स्मेराननं
नाङ्गंमदवैभवेनभद्रंभजेविघ्नविमोहं
नेतम् १५ येपूर्वमाराध्यगजाननंत्वांस
र्वाणिशास्त्राणिपठंतितेषाम् त्वत्तोनचा
न्यत्प्रतिपाद्यमेतत्तदस्तितत्त्वस्यसंसत्य
कल्पम् १६ हिरण्यगर्भंजगदीशितारं
कविंपुराणंरविमण्डलस्थम् गजाननं
यंप्रवदंतिसंतस्तत्कालयोगैस्तमहंप्रप
द्ये १७ वेदांतगीतंपुरुषंभजेहमात्मानमा
नन्दघनंहृदिस्थम् गजाननंयन्महसा
जनानांविघ्नान्धकारंविलयंप्रयाति १८
शंभोःसमालोक्यजटाकलापेशशांकल

२८

तं॰ सा॰ ५८

२५१

एंडं निजपुष्करेण सुभग्रदं तं प्रविचिंत्य
मौग्ध्यादाकुष्ठुकाम: शिवमाननोत् १९
विघ्नार्गलानां विनिपातनार्थं यत्नारिकी
लै: कदलीफलाभै: प्रवादयंतं मदवार
णास्यशाघूर्णेशोभी ष्टमहं भजे तम् २० य:
तैरनेकैर्बहुभिस्तपोभिराराध्यमिष्टं गज
नवक्त्रम् स्तत्यानुयायेविधिनास्तवंतितेन
सर्वलक्ष्मीनिधयो भवंति २१ इति गणे
शस्तव: समाप्त: ॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु
वक्ष्यामि कवचं सर्वसिद्धिकरं प्रिये पठित्वा
धारयित्वा च मुच्यते सर्वसंकटात् अज्ञात्वा
कवचं देवि गणेशस्य मनुं जपेत् सिद्धिर्न
जायते तस्य कल्पकोटिशतैरपि ॐ आ
मोदश्च शिर: पातु प्रमोदश्च शिखोपरि स
म्मोदो भ्रूयुगे पातु भ्रूमध्ये च गणाधिप: ग
णक्रीडश्चक्षुर्युग्मं नासायां गणनायक:
गणक्रीडान्वित: पातु वदने सर्वसिद्धये
जिह्वायां सुमुख: पातु ग्रीवायां दुर्मुख: स
दा विघ्नेशो हृदये पातु विघ्ननाथश्च वक्ष
सि गणानां नायक: पातु बाहुयुग्मे सदा
मम विघ्नकर्ता च उदरे विघ्नहर्ता च लिंगके
गजवक्त्र: कटिदेशे एकदंतो नितम्बके ल
म्बोदर: सदा पातु गुह्यदेशे ममारुण: व्या
लयज्ञोपवीती मां पातु पादयुगे सदा जा

पकस्सर्वदापाल्ल्जानमंचेगणाधिपः हारि
द्रः सर्वदापाल्ल्सर्वांगेगणनायकः यइ
दंप्रपठेन्नित्यंगणेशस्यमहेश्वरि कवचंस
र्वसिद्ध्यर्थं सर्वविघ्नविनाशकम् सर्वसिद्धि
करंसाक्षात्सर्वपापविमोचनम् सर्वसंपत्प्र
दंसाक्षात्सर्वदुःखक्षयंकरम् ग्रहपीडाज्वरो
रोगोयेचान्येगुह्यकादयः पठनाच्छ्रवणा
दस्यनाशमायांतितत्क्षणात् धनधान्यक
रंदेविकवचंसुरपूजितम् समोनास्तिमहे
शानित्रैलोक्यकवचस्यच हारिद्रस्यमहे
शानिकवचस्यचभूतले किमन्यैरसदाला
पैर्यत्रायुःक्षयतामियात् इतिहारिद्रगणे
शकवचम् ॥ अथसूर्यकवचम् ॥ श्रीसू
र्यउवाच ॥ साम्बसाम्बमहाबाहोशृणुमे
कवचंशुभम् त्रैलोक्यमंगलंनामकवचं
परमाद्भुतम् यज्ज्ञात्वामन्त्रवित्सम्यक्फलमा
प्नोतिनिश्चितम् यद्धृत्वाचमहादेवोगणाना
नामधिपोभवत् पठनाद्धारणाद्विष्णुः सर्व
र्वेषांपालकस्सदा एवमिन्द्रादयः सर्वेसर्वै
श्वर्यमवाप्नुयः कवचस्यऋषिर्ब्रह्माछन्दो
नुष्टुबुदाहृतम् श्रीसूर्योदेवताचात्रसर्वदे
वनमस्कृतः आरोग्येचयशोमोक्षेविनियो
गःप्रकीर्तितः प्रणवोमेशिरःपातुघृणिर्मे
पातुभालकम् सूर्योव्यान्नयनद्वंद्वमादि

तं.
सा.
२५८

252

त्यः कर्णयुग्मकम् अष्टादशीमहाविद्यास
र्वाभीष्टप्रदायिका ह्रींबीजं मे मुखं पातु ह
दयं भुवनेश्वरी चंद्रबीजं विसर्गाढ्यं पातु मे
गुह्यदेशकम् अष्टादशोमहामन्त्रः सर्वतंत्रे
षु गोपितः शिवो वह्निसमारूढो वामाक्षि
बिंदुभूषितः एकाक्षरो महामन्त्रः श्रीसू
र्यस्य प्रकीर्तितः गुह्याद्गुह्यतरो मन्त्रो कांक्षि
चिंतामणिः स्मृतः श्रीशीर्षादिपादपर्यंतं सदा
पातु मनूत्तमः इति ते कथितं दिव्यं त्रिषु लो
केषु दुर्लभम् श्रीप्रदं कांतिदं नित्यं धनारो
ग्यविवर्धनम् कुष्ठादिरोगशमनं महाव्याधि
विनाशनम् त्रिसन्ध्यं यः पठेन्नित्यमरोगी
बलवान्भवेत् बहुनाकिमिहोक्तेन यद्यन्म
नसि वर्तते तत्तत्सर्वं भवत्येव कवचस्य च धा
रणात् भूतप्रेतपिशाचाश्च यक्षगन्धर्वराक्ष
साः ब्रह्मराक्षसवेतालाश्चैव द्रष्टुमपि क्षमाः
दूरादेव पलायंते तस्य संकीर्तनादपि भूर्ज
पत्रे समालिख्य रोचनागुरुकुंकुमैः रविवा
रे च संक्रान्त्यां सप्तम्यां च विशेषतः धारयेन्मा
यकः श्रेष्ठस्त्रैलोक्यविजयी भवेत् त्रिलोह
मध्यगं कृत्वा च धारयेद्दक्षिणे भुजे शिखायां
मथवा कण्ठे सोपि सूर्यो न संशयः इति ते
कथितं साम्ब त्रैलोक्यमंगलाभिधम् कव
चं दुर्लभं लोके तव स्नेहात्प्रकाशितम् ॥

यत्वाज्ञाकवचंदिव्यंजपेत्सूर्यमन्त्रमम् सि
द्धिर्नजायतेसम्यक्कल्पकोटिशतैरपि ॥
इतिश्रीब्रह्मयामलेत्रैलोक्यमंगलंनाम
सूर्यकवचंसमाप्तम् ॥ अथश्रीरामकव
चम् ॥ सनत्कुमारउवाच ॥ ध्यात्वानीलो
त्पलश्यामंरामंराजीवलोचनम् जानकी
लक्ष्मणोपेतंजटामुकुटमण्डितम् सा
सितूणधनुर्बाणपाणिंनक्तंचरान्तकम्
स्वलीलयाजगत्त्रातुमाविर्भूतमजंविभुम्
रामरक्षांपठेत्प्राज्ञः पापघ्नींसर्वकामदाम्
अस्यश्रीरामकवचस्य बुधकौशिकऋषिः
अनुष्टुप्छन्दः श्रीरामचंद्रोदेवता श्रीराम
प्रीत्यर्थेमन्त्रपाठेविनियोगः ॥ शिरोमेरा रामकवच
घवः पातुभालंदशरथात्मजः कौसल्ये
योदृशौपातुविश्वामित्रप्रियःश्रुती घ्राणं
पातुमखत्रातामुखंसौमित्रिवत्सलः जिह्
ह्वांविद्यानिधिःपातुकण्ठंभरतवन्दितः स्क
न्धौदिव्यायुधःपातुभुजौभग्नेशकार्मुकः
करौसीतापतिःपातुहृदयंजामदग्न्यजित्
वक्षःपातुकबन्धारिःस्तनौगीर्वाणवंदितः
पार्श्वेरघुपतिःपातुकुक्षिमिक्ष्वाकुनन्दनः
मध्यंपातुखरध्वंसीनाभिंजाम्बवदाश्रयः
गुह्यंजितेन्द्रियःपातुपृष्ठंपातुरघूद्वहः सु
ग्रीवेशःकटिंपातुसक्थिनीहनुमत्प्रभुः ऊरू

हनुमिकृतियस्यैवभयंसमर्थम ... शतः ८५

रा॰
रक्षा॰
२५३

253

ऊरू रघूत्तमः पातु रक्षःकुलविनाशकृत् जा
नुनी सेतुकृत् पातु जंघे दशमुखान्तकः पा
दौ विभीषणश्रीदः पातु रामोऽखिलं वपुः
एतां रामबलोपेतां रक्षां यः सुकृती पठेत्
स चिरायुः सुखी पुत्री विजयी विनयी भवे
त् पातालभूतलव्योमचारिणश्छद्मचारि
णः न द्रष्टुमपि शक्तास्ते रक्षितं रामना
मभिः रामेति रामभद्रेति रामचंद्रेति वा स्म
रन् नरो न लिप्यते पापैर्भुक्तिं मुक्तिं च वि
न्दति जगज्जैत्रैकमन्त्रेण रामनाम्नाभिर
क्षितम् यः कण्ठे धारयेत्तस्य करस्थाः सर्वसि
द्धयः भूर्जपत्रे त्विमां विद्यां गन्धचंदनच
र्चिताम् कृत्वा वै धारयेद्यस्तु सोऽभीष्टफल
माप्नुयात् अव्यादनाशः सर्वत्र लभते जय
मंगलम् आदिष्टवान्यथा स्वप्ने रामरक्षा
मिमां हरिः तथा लिखितवान्प्रातः प्रबु
द्धो बुधकौशिकः रामो दाशरथिः शूरो ल
क्ष्मणानुचरो बली काकुत्स्थः पुरुषः पूर्णः
कौसल्येयो रघूत्तमः धन्विनौ बद्धनिस्त्रिंशौ
काकपक्षधरावुभौ वीरौ मां पथि रक्षतां ता
वुभौ रामलक्ष्मणौ पुत्रौ दशरथस्येतौ भ्रात
रौ रामलक्ष्मणौ शरण्यौ सर्वसत्त्वानां श्रे
ष्ठौ सर्वधनुष्मताम् तरुणौ रूपसम्पन्नौ
कुमारौ महाबलौ पुण्डरीकविशालाक्षौ

पीतकृष्णाजिनाम्बरौ फलमूलाशिनौ दा
न्तौ तापसौ ब्रह्मचारिणौ सन्नद्धः कवची ख
ड्गी चापबाणधरो युवा यच्छन्मनोरथं चास्मा
कं रामः पातु सलक्ष्मणः रक्षःकुलनिहन्ता
रौ त्रायेतां नो रघूत्तमौ आत्तसज्यधनुषावि
षुस्पृशावक्षयाशुगनिषंगसंगिनौ रक्षणा
य मम रामलक्ष्मणावग्रतः पथि सदैव गच्छ
ताम् अग्रतस्तु नृसिंहो मे पृष्ठतो गरुडध्वजः
पार्श्वयोस्तु धनुष्मन्तौ सशरौ रामलक्ष्मणौ
आपदामपहर्तारं दातारं सर्वसंपदाम् लोका
भिरामं श्रीरामं भूयो भूयो नमाम्यहम् दक्षि
णे लक्ष्मणो यस्य वामतो जानकी शुभा पुरतो
मारुतिर्यस्य तं नमामि रघूद्वहम् वेदान्तवे
द्यो यज्ञेशः पुराणः पुरुषोत्तमः जानकी
वल्लभः श्रीमानप्रमेयपराक्रमः एता
नि मम नामानि मद्भक्तो यः सदा पठेत्
अश्वमेधायुतं पुण्यं संप्राप्नोति न संशयः ॥
इति श्रीरामकवचं समाप्तम् ॥ अथ श्रीरा
मनामशताष्टकम् ॥ श्रीवेदव्यास उवाच
शृणु गांगेय वक्ष्यामि रामस्याद्भुतकर्मणः
नामाष्टकशतं पुण्यं त्रिषु लोकेषु विश्रुतम्
नातः परतरं गुह्यं त्रिषु लोकेषु विद्यते कैला
सशिखरे रम्ये नानाद्रुमविचित्रिते एकाग्रम
मुखो भूत्वा विस्मिताध्यमनकिनः उपविष्ट

तं॰
सा॰
२५५

254

स्ततो भोक्तुं पार्वतीं शंकरोऽब्रवीत् पार्वत्येहि
मया सार्धं भोक्तुं भवनवं दिने तमाह पार्वती
देवी जप्यानाम सहस्रकम् ततो वक्ष्याम्यहं
देव भुंक्ष्व त्वं भवता प्रभो ततस्तां पार्वतीं प्रा
ह प्रहृष्टमनाः परमेश्वरः धन्यासि कृतपुण्यासि
विश्वभक्तासि पार्वति दुर्लभा वैष्णवी भक्ति
भागधेयं विनेश्वरि रकारादीनि नामानि शृ
ण्वतो मम पार्वति मनः प्रसन्नतामेति रा
मनामाभिशंकया रमन्ते योगिनो नंते
सदानंदे चिदात्मनि इति रामपदेनासौ पर
ब्रह्माभिधीयते राम रामेति रामेति रमे रामे म
नोरमे सहस्रनामभिस्तुल्यं रामनाम व
रानने रामेत्युक्त्वा महादेवि भुक्त्वा सार्धं म
या पुनः ततो रामेति नामोक्त्वा सह भुंजीत
पार्वती ततो भुक्त्वा महादेवी पतिना सह सं
स्थिता पप्रच्छ श्रीमहादेवं प्रीतिप्रवणमा
नसा सहस्रनामभिस्तुल्यं रामनाम त्वयो
दितम् तस्यान्यान्यपि नामानि संति चेद्ब्रू
वणेहि षः कथ्यतां मम देवेश तत्र मे प्रीतिरु
त्तमा श्रीशंकर उवाच ॥ लौकिका वैदिकाः
सर्वाये केचित्संति पार्वति नामानि रामभद्र
स्य सहस्रं तेषु चाधिकम् तेषु चानन्तपुण्यं
हि नाम्नाम स्थानं रत्नम् विष्णोरेकैकनामा
नि सर्ववेदाधिकं परम् तादृंनामसहस्रे

णरामरामेत्युतंमनम्। जपतः सर्ववेदांश्च
र्वमन्त्रांश्चपार्वति तस्मात्कोटिगुणंपुण्यंरा
मनाम्नैवलभ्यते ॥ अस्यश्रीरामचंद्रस्या
ष्टोत्तरशतनाम्नां ईश्वरऋषिः अनुष्टुप्छं
दः श्रीरामचंद्रोदेवता श्रीरामप्रीत्यर्थे
जपेविनियोगः श्रीरामरामभद्रश्चरामच
न्द्रश्चशाश्वतः राजीवलोचनः श्रीमान्रा
जेन्द्रोरघुपुंगवः जानकीवल्लभोजैत्रोजि
तामित्रोजनार्दनः विश्वामित्रप्रियोदान्तः
शरणत्राणतत्परः वालिप्रमथनोवा
ग्मीसत्यवाक्सत्यविक्रमः सत्यव्रतो
व्रतधरः सदाहनुमदाश्रयः कौसल्येयः
खरध्वंसी विराधवधपण्डितः विभीषणपरि
त्राता दशग्रीवशिरोहरः सप्ततालप्रभे
त्ताचहरकोदण्डखण्डनः जामदग्न्यमहा
दर्पदलनस्ताटकान्तकः वेदान्तसारोवेदात्मा
भववैद्यश्चभेषजः दूषणत्रिशिरोरिश्चत्रि
मूर्तिस्त्रिगुणस्त्रयी त्रिविक्रमस्त्रिलोकात्मा
पुण्यश्रवणकीर्तनः त्रिलोकीरक्षकोधन्वी
दण्डकारण्यपुण्यकृत् अहल्यापावनश्चैव
पितृभक्तोवरप्रदः जितेंद्रियोजितक्रोधोजि
तलोभोजगद्गुरुः ऋक्षवानरसंघातीचित्र
कूटसमाश्रयः जयंतत्राणवरदः सुमि
त्रापुत्रसेवितः सर्वदेवाधिदेवश्चमृतवानर

५

तं.
रा.
११५

255

जीवनः मायामारीचहंता च महाभोगो र-
महाभुजः सर्वदेवस्तुतः सौम्यो ब्रह्मण्यो मु-
निसत्तमः महायोगी महोदारः सुग्रीवेप्सि-
तदायकः सर्वपुण्याधिकफलः स्मृतः सर्वा-
घनाशनः आदिपुरुषो महापुरुषः परमः
पुरुषः पुण्योदयो दयासारः पुराणपुरुषो-
त्तमः स्मितवक्त्रो मितभाषी पूर्वभाषी च रा-
घवः अनंतगुणगंभीरो धीरोदांतगुणोभवः
मायामानुषचारित्रो महादेवाभिपूजितः
सेतुकृज्जितवारीशः सर्वतीर्थमयो हरिः
श्यामांगः सुन्दरः शूरः पीतवासा धनुर्धरः
सर्वयज्ञाधिपो यज्ञो जरामरणवर्जितः पर-
मात्मा परंब्रह्म सच्चिदानन्दविग्रहः परंज्यो-
तिः परंधाम पराकाशः परात्परः परेशः पा-
रगः पारः सर्ववेदात्मकः शिवः ॐ तत्सत्
इत्येतद्रामभद्रस्य नाम्नामष्टोत्तरं शतम् गु-
ह्याद्गुह्यतरं देवि तव प्रीत्या प्रकीर्तितम् यः
पठेच्छृणुयाद्वापि भक्तियुक्तेन चेतसा स स-
र्वैर्मुच्यते पापैः कल्पकोटिशतैरपि जला-
नि स्थलतां यांति शत्रवो यांति मित्रताम्
राजानो वश्यतां यांति वह्नयो यांति शीततां
आनुकूल्यं च भूतानि स्थैर्यं यांति चलाः श्रि-
यः अनुग्रहं ग्रहा यांति शांतिं यांति मायांत्युपद्र-
वाः पठतो भक्तिभावेन जनस्य गिरिसंभवे

यः पठेत्परया भक्त्या तस्य वश्यं जगत्त्रयम् य
यत्कामयते चित्ते तत्तदाप्नोति कीर्तनात् यः
पठेद्रामचंद्रस्य नाम्नामष्टोत्तरं शतम् ग्रहण
कालेषु सर्वेषु पठन्नानंत्यमाप्नुयात् स्नाने
नापि च कुर्वाणो न स पापेन लिप्यते सर्ववेदे
षु तीर्थेषु दानेषु च तपस्सु च तत्फलं कोटि
गुणितं स्तवेनानेन लभ्यते अन्यकालेषु स
र्वेषु पठेन्नामशतात्मकम् कल्पकोटिसहस्रा
णि कल्पकोटिशतानि च वैकुण्ठे वासमा
प्नोति दशपूर्वैर्दशापरैः रामं दूर्वादलश्या
मं पद्माक्षं पीतवाससम् स्तुवंति नामभिर्दि
व्यैर्न ते संसारिणो नराः रामाय रामभद्राय रा
मचंद्राय वेधसे रघुनाथाय नाथाय सीता
याः पतये नमः इमं मंत्रं महादेवि जपन्नेव
दिवानिशम् सर्वपापविनिर्मुक्तो विष्णुसा
युज्यमाप्नुयात् इत्येतद्रामभद्रस्य माहात्म्यं
वेदसम्मितम् कथितं तव गांगेय यत्सर्वं वैस
वोनमः वन्दे राममहेशानं हरकोदण्डखण्ड
नम् जानकीहृदयानन्दचन्दनं रघुनन्दनम्
इति श्रीपद्मपुराणे देवीश्वरसंवादे श्रीरामच
न्द्रस्तोत्रं समाप्तम् ॥ अथ शिवस्तोत्रम् ॥ श्री
दायवेदाः सकलाः समस्तास्त्रिदशारिपुमन्पुर
ग्रम् दत्ताः पुरायेन पितामहाय विसृष्टं तमाद्यं
भज मत्स्यरूपम् १ दिव्यामृतार्थं मथिते महा

तं॰ सा

२५६

256

योदेवासुरैर्वीक्षितमन्तराद्यैः धूमेर्मदावेगवि
घूर्णितायासलक्ष्मेमायारगतंनमामि २ स
मुद्रकांचीमविङ्कुलरीयावसन्नरामेहकिरीट
टभारा दंताग्रतोयेनसमुद्धृताभूस्तमादिको
लंशरणंप्रपद्ये ३ भक्तार्तिभंगेत्वमयावि
धायसंभोनराणांहृदितोनृसिंहः विधुम्ना(?)
णांनिशितैर्नखाग्रैर्विदारयंस्तंनचविस्मरामि
४ चक्रःसमुद्राभरणांधरित्रीन्यासायनालं
वरणस्यतस्य एकस्यनान्यस्यपदंहराणां
त्रिविक्रमंसर्वगतंनमामि ५ त्रिसप्तवारंनृपत
तीन्निहत्ययस्तर्पणंरक्तमयंपितृभ्यः चका
रदोर्दण्डबलेनसम्यक्तमादिशूरंप्रणमामि
विष्णुम् ६ कुलेरघूणांसमवाप्यजन्मवि
धायसेतुंजलधौजलांतः लंकेश्वरंयःशम
यांचकारसीतापतिंतंप्रणमामिभक्त्या ७
हलेनसर्वान्सुरारीन्निहत्यचकारचूर्णांमुस(?)
लप्रहारैः यःकृष्णमासाद्यबलंबलीया
न्भक्त्याभजेतंबलरामभद्रम् ८ पुराणरा
णामसुरान्जेतुंसंभावयंश्चीवरचिह्नवेषं
चकारयःशास्त्रममोघकल्पंतंमूलभूतंप्र
णतोस्मिबुद्धम् ९ कल्पावसानेलिखितैः
खुरैः खैः संचारयामासनिमेषमात्रात् यः
सेनमानिर्दहनातिभीमोविष्णात्मकंतंतुर
गंभजामः १० ध्यात्वंसखचक्रेत्वगदांसरोजेदो(?)

भिर्दधानं गरुडाधिरूढम् श्रीवत्सचिह्नं ज ११
गदादिमूलं तमालनीलं हृदि विष्णुमीडे
क्षीराम्बुधौ शेषविशिष्टतल्पे शयानमन्तः स्मि
तस्मेरभिवक्त्रम् उत्फुल्लनेत्राम्बुजमम्बुदाभ
माद्यं स्मृतीनामसकृत्स्मरामि १२ प्रीणयेद
नया स्तुत्या जगन्नाथं जगन्मयम् धर्मार्थका
काममोक्षाणां प्राप्तये पुरुषोत्तमम् ॥ इति वि
ष्णुस्तोत्रं समाप्तम् ॥ अथ श्रीहंसस्तोत्रम् ॥
प्रसीद भगवन्मह्यमज्ञानात्कुण्ठितात्मने
तवाङ्घ्रिपंकजरजोरागिणीं भक्तिमन्नमम् प्र
ज प्रसीद भगवन्नखिलश्रुतिपंजरः अप्रमेय
प्रसीदास्मद्दुःखदहन्पुरुषोत्तम स्वसंवेद्य प्र
सीदास्मानाज्ञानच्छात्मन्ननामय अचिंत्यसा
र विश्वात्मन्प्रसीद परमेश्वर प्रसीदानंगनं
गानां प्रसीद शिवशोभन प्रसीद गुणगंभी
रगंभीराणां महाद्युते प्रसीद व्यक्तविस्तीर्ण
विस्तीर्णानामगोचर प्रसीदास्मद्द्विजातीना
मन्नस्त्वमंतर्यामिनाम् गुरुर्गरीयः सर्वप्राः
प्रसीदानंतदेहिनाम् जय माधव मायात्म
जय शाश्वतसर्गभृत् जय शंखधर श्रीमंज
यनन्दकनन्दन जय चक्रगदापाणे जय देव
जनार्दन जय रत्नवराबद्धकिरीटाक्रांतम
लक जय पक्षिपतिच्छायानिरुद्धार्ककरारु
ण नमस्ते नरकाराते नमस्ते मधुसूदन न

ते॰
सा॰
२५०

नमस्ते नलिनापांग नमस्ते नरकांतक नमः पा
पद्मेक्षण नमः सर्वभयापह नमः संभृतस
र्वात्मन्नमः संभृतकौस्तुभ नमस्ते नयनातीत
नमस्ते भयदायक नमो विभिन्नदेहाय नमः
स्मृतिपथातिग नमस्त्रिमूर्तिभेदेन सर्गस्थि
त्यंतहेतवे विष्णवे त्रिदशाराति जिष्णवे परमा
त्मने चक्रभिन्नारिचक्राय चक्रिणे चक्रपा
णये विश्वाय विश्ववंद्याय विश्वभूतात्मभूतये
नमोस्तु योगिध्येयात्मन्नमस्ते ध्यानरूपिणे
भूतिप्रदाय भक्तानां नमस्ते मुक्तिदायिने पू
जनेह्यवनं चैव छायाध्यानं प्रस्तान्नमस्क्रिया देवे
शकर्म सर्वं मे भवेदाराधनं तव इति ह्यवनजप्या
श्चाभेदतो विष्णुपूजानियतहृदयकर्माय स्तो
मन्त्रो विचिराय सर्वलुसकलकामानवाप्य
हृस्मां तरात्मा जननमृतिविमुक्तां मुक्तिमा
क्तिमेति गोगोपगोपिकावीतं गोपालं गो
गोप्रदम् गोपगवीशं गोमदस्थैर्मिगोकुल
नायकम् प्रीणयेदनयास्तुत्या जगन्नाथं ज
गन्मयम् धर्मार्थकाममोक्षाणामाप्नुयेपुरु
षोत्तमम् ॥ इति श्रीकृष्णस्तोत्रं समाप्तम् ॥
अथ श्रीगोपालस्तोत्रम् ॥ नारद उवाच ॥
नवीननीरदश्यामं नीलेन्दीवरलोचनम्
वल्लवीनन्दनं वन्दे कृष्णं गोपालरूपिणम्
स्फुरद्बर्हदलोद्बद्धनीलकुंचितमूर्धजम्

कदम्बकुसुमाबद्धवनमालाविभूषितम्
गण्डमण्डलसंसर्गिचलत्काञ्चनकुण्ड
लम् स्थूलमुक्ताफलोदारहारद्योतितव
क्षसम् हेमांगदतुलाकोटिकिरीटोज्ज्व
लविग्रहम् मन्दमारुतसंक्षोभवल्गिता
म्बरसंचयम् रुचिरौष्ठपुटन्यस्तवंशीम
धुरनिःस्वनैः लसद्गोपालिकाचेतोमो
हयन्तं मुहुर्मुहुः वल्लवीवदनाम्भोजम
धुपानमधुव्रतम् क्षोभयन्तं मनस्तासां स
स्मेरपाटलेक्षणैः यौवनोद्भिन्नदेहाभि
संसक्ताभिः परस्परम् विचित्राम्बरभूषा
भिर्गोपनारीभिरावृतम् प्रभिन्नाञ्जनका
लिन्दीजलकेलिकलोत्सुकम् योपयं
न्तेक्षचिक्षेपार्णोद्धरं तं गवां गणम् कालि
न्दीजलसंसर्गिशीतलानिलकम्पिते क
दम्बपादपच्छाये स्थितं वृन्दावने क्वचित्
रत्नभूधरसंलग्नरत्नासनपरिग्रहम् कल्प
पादपमध्यस्थहेममण्डपिकागतम् व
सन्तकुसुमामोदसुरभीकृतदिङ्मुखे गोव
र्धनगिरौ रम्ये स्थितं रासरसोत्सुकम् सव्य
हस्ततलन्यस्तगिरिवर्यातपत्रकम्
खण्डिताखण्डलोन्मुक्तमुक्तासारघना
घनम् वेणुवाद्यमहोल्लासकृतहुंकार
निःस्वनैः सवत्सैरुन्मुखैः शश्वद्गोकुलै

तं· सा· २५८

रभिवीक्षितम् कृष्णमेवानुगायद्भिर्ल्लोर
श्चिह्नभवभावनिभिः दण्डपाशोद्यतकरैर्गो
पालैरुपशोभितम् नारदाद्यैर्मुनिश्रेष्ठै
र्वेदवेदांगपारगैः प्रीतिस्निग्धगिरा वाचा
स्तूयमानं परात्परम् य एवं चिंतयेद्देवं भ
क्त्या संस्तौति मानवः त्रिसन्ध्यं तस्य तुष्टो
सौ ददाति वरमीप्सितम् राजवल्लभतामे
ति भवेत्सर्वजनप्रियः अचलां श्रियमा
प्नोति सर्वाग्मी जायते ध्रुवम् ॥ इति श्रीगो
तमतन्त्रे नारदसंवादे श्रीगोपालस्तोत्रं समा
प्तम् ॥ अथ श्रीकृष्णकवचम् ॥ भगवन्स
र्वधर्मज्ञ कवचं यत्प्रकाशितम् त्रैलोक्यमं
गलं नाम कृपया कथय प्रभो ॥ सनत्कुमा
र उवाच ॥ शृणु वक्ष्यामि विप्रेन्द्र कवचं पर
माद्भुतम् नारायणेन कथितं कृपया ब्र
ह्मणे पुरा ब्रह्मणा कथितं मह्यं परमस्ने
हाद्ददामि ते अतिगुह्यतरं तत्त्वं ब्रह्ममन्त्रौ
घविग्रहम् यद्धृत्वा पठनाद्ब्रह्मा सृष्टिं ति
वितनुते ध्रुवम् यद्धृत्वा पठनात्पाति म
हालक्ष्मीर्जगत्त्रयम् पठनाद्धारणाच्छंभुः
संहर्ता सर्वतत्त्ववित् त्रैलोक्यजननी दुर्गा
महिषादिमहासुरान् वरदृप्तान् जघानैव
पठनाद्धारणाद्यतः एवमिन्द्रादयः सर्वे स
र्वैश्वर्यमवाप्नुयः इदं कवचमत्यंतगुप्तं कु

नापि नो वदेत् शिष्याय भक्तियुक्ताय साध
काय निवेदयेत् शठाय परशिष्याय दत्त्वा
मृत्युमवाप्नुयात् त्रैलोक्यमंगलस्यास्य
कवचस्य प्रजापतिः ऋषिश्छन्दश्च गायत्री दे
वो नारायणः स्वयम् धर्मार्थकाममोक्षे
षु विनियोगः प्रकीर्तितः ॐ प्रणवो मे शि
रः पातु नमो नारायणाय च भालं पायात्
नेत्रयुग्ममष्टार्णो भुक्तिमुक्तिदः क्लीं पा
यात् श्रोत्रयुग्मं मे चैकार्णः सर्वमोहनः क्लीं
कृष्णाय सदा घ्राणं गोविन्दायेति जिह्विकाम्
गोपीजनपदं वल्लभाय स्वाहाननं मम अ
ष्टादशाक्षरो मन्त्रः कण्ठं पातु दशाक्षरः गो
पीजनपदं वल्लभाय स्वाहा भुजद्वयम्
क्लीं ग्लौं क्लीं श्यामलाङ्गाय नमः स्कन्धौ दशा
क्षरः क्लीं कृष्ण क्लीं करौ पायात् क्लीं कृष्णा
याङ्गजोऽवतु हृदयं भुवनेशानी क्लीं कृष्णा
य क्लीं स्तनौ मम गोपालायाग्निजायान्तः
कुक्षियुग्मं सदावतु क्लीं कृष्णाय सदा पातु
पार्श्वयुग्ममनुत्तमः कृष्ण गोविन्दकौ र
पातु स्मराद्यौ ङेयुतौ मनुः अष्टाक्षरः पातु
नाभिं कृष्णेति द्व्यक्षरोऽवतु पृष्ठं क्लीं कृष्णकं
कालं क्लीं कृष्णाय द्विठान्तकः सक्थिनी सत
तं पातु श्रीं ह्रीं क्लीं कृष्ण ठद्वयम् ऊरू सप्ता
क्षरः पातु त्रयोदशाक्षरोऽवतु श्रीं ह्रीं क्लीं प

ते. सा. ५२९

दत्तो गोपीजनवल्लपदं ततः भायस्वाहेति रि
पायुं मे क्लीं ह्रीं श्रीं च दशार्णकः जानुनी च
सदा पातु ह्रीं श्रीं श्रीं च दशाक्षरः त्रयोदशाक्षरः
पातु मे चक्रगदायुधः अष्टादशाक्षरो ह्रीं
श्रीं पूर्वको विंशदर्णकः सर्वांगं मे सदा पातु
द्वारकानायको बली नमो भगवते पश्चा
द्वामदेवाय तत्परम् नाराद्यो द्वादशार्णोयं
प्राच्यां मां सर्वदावतु तारो नमो भगवते रुक्मि
णीवल्लभाय च स्वाहेति षोडशार्णोयं नैर्ऋ
त्यां दिशि रक्षतु क्लीं हृषीकेशाय नमः पदं
मां वरुणेवतु अष्टादशार्णः कामान्तो वाय
व्ये मां सदावतु श्रीं माया कामकृष्णाय गो
विन्दाय द्विठो मनुः द्वादशार्णात्मको विष्णु
रुत्तरे मां सदावतु वाग्भवं कामकृष्णाय ह्रीं
गोविन्दाय ततः परम् श्रीं गोपीजनवल्ल
ते भाय स्वाहा च सोनन्तः द्वाविंशार्णात्मको
मन्त्रो ममैशान्ये सदावतु कालियस्य फणा
मध्ये दिव्यं नृत्यं करोति तम् नमामि देवकी
पुत्रं नृत्यराजानमच्युतम् द्वाविंशार्णात्मको
मन्त्रो मामधो मां सर्वदावतु कामदेवाय विद्म
हे पुष्पबाणाय धीमहि तन्नोऽनंगः प्रचो
दयात् इति मां पातु चोर्ध्वतः इति ते कथि
तं ब्रह्मन् सर्वमन्त्रौघविग्रहम् त्रैलोक्यमंग
लं नाम कवचं ब्रह्मरूपिणम् ब्रह्मेण प्रम

रोधीश्चनारायणमपुरोच्छुनम् तवस्तेः
द्वान्मयाख्यातंप्रवक्तव्यंनकस्यचित् गुरो
प्रणम्यविधिवत्कवचंप्रपठेत्ततः विसकृ
द्वायथासांतेसोपिसर्वतपोमयः मन्त्रेषुः
सकलेष्वेवदेशिकोनात्रसंशयः शतमष्टो
त्तरंचास्यपरश्चर्याविधिःस्मृता हवनादी
नृशांशेनकृत्वातत्साधयेद्ध्रुवम् यदिस्या
... चेत्सिद्धिःकवचोविस्तरेवभवेत्तस्य
म् मन्त्रसिद्धिर्भवेन्नस्यपुरश्चर्याविधानतः
स्पर्धामुद्धूयभवनेलक्ष्मीर्वाणीवसन्मुखे
पुष्पांजल्यष्टकंदत्वामूलेनैवपठेत्सकृ॰
तु दशवर्षसहस्राणांपूजायाःफलमा॰
प्नुयात् भूर्जेविलिख्यगुटिकांस्वर्णस्थांधा
रयेद्यदि कण्ठेवादक्षिणेबाहौ

260

ॐ त्रिपुरभैरवीस्तोत्रम् ॥ स्तव्यानयात्वं त्रिपु
रे स्तोष्ये भीष्टफलाप्तये यथा व्रजंति तां ल
क्ष्मीं मनुजाः सुरपूजिताम् ब्रह्मादयः स्तु
तिशतैरपि सूक्ष्मरूपां जानंति नैव जगदादि
मनादिमूर्तिम् तस्माद्वयं कुचनतां नवकुंकुमाभां
स्थूलां स्तुमः सकलवाङ्मयमातृभूताम्
सद्यः समुद्यतसहस्रदिवाकराभां विद्याक्ष
सूत्रवरदाभयचिह्नहस्ताम् नेत्रोत्पलैस्त्रि
भिरलंकृतवक्त्रपद्मां त्वां तारहाररुचिरां
त्रिपुरे भजंति २ सिंदूरपूररुचिरं कुचभार
नम्रं जन्मांतरेषु कृतपुण्यफलैकगम्यम्
अन्योन्यभेदकलहाकुलमानसास्ते जानं
ति किं जडधियस्तव रूपमम्ब ३ स्थूलां व
दंति मुनयः श्रुतयो गृणंति सूक्ष्मां वदंति व
चसामधिवासमन्ये त्वां मूलमाहुरपरे जग
तां भवानि मन्यामहे वयमपारकृपाम्बुरा
शिम् ४ चंद्रावतंसकलितां शरदिंदुशु
भ्रां पंचाशदक्षरमयीं हृदि भावयामि त्वां
पुस्तकं जपवटीं सुमृताढ्यकुंभं व्याख्यां
च हस्तकमलैर्दधतीं त्रिनेत्राम् ५ शंभुस्
त्वमद्रितनयाकलितार्धभागो विष्णुस्त्व
मम्ब कमलापरिबद्धदेहः पद्मोद्भवस्त्वम
सि वागधिवासभूमिस्तेषां क्रियासु जगति
त्रिपुरे त्वमेव ६ आश्रित्य वाग्भवभवांश्च

तं॰
सा॰
२६१
261

नरः परादीन्भावान्परे शुचिहितान्सपदीरे
यंति कण्ठादिभिस्स्वकवर्णैः मम देवतां तां सं
चिन्मयीं हृदि कदापि न विस्मरामि ७ श्रोत्रं
त्वग्वायुमवजित्य च वैरिषट्कमात्मोकानि सुख
लधियानिमज्जनासिकाग्रम् ध्यायंति यत्र भि
कलितेनु कलावतंसं तद्रूपमम्ब कृतिनस्त
रुणार्कमित्रम् ८ तां प्राप्य मन्मथरिपोर्व
पुरर्धभागं सृष्टिं करोमि जगतामिति वेदवादः
सत्यं तदद्रितनये जगदेकमातर्नो चेदशेष
जगतां स्थितिरेव न स्यात् ९ पूजां विधाय
यत्र कुसुमैः सुरपादपानां पीठे तवाम्ब कनका
चलगह्वरेषु गायंति सिद्धवनिताः सह किन्न
रीभिरास्वादितासववशारुणनेत्रपद्माः १०
विद्युद्विलासवपुषां श्रियमुद्वहंतीं यान्तीं
स्ववासभवनाच्छिवराजधानीम् सौषुम्ण
वर्त्मकमलानि विकासयंतीं देवीं भजे हृदि प
रामृतसिक्तगात्रीम् ११ आनंदजन्मभवनं भ
वनं श्रुतीनां चैतन्यमात्रतनुमम्ब तवाश्रया
मि ब्रह्मेशविष्णुभिरुपासितपादपद्मं सौभा
ग्यजन्मवसने त्रिपुरे यथावत् १२ सर्वार्थ
भाविभुवनं सृजतीन्दुरूपा या तद्बिभर्ति पुन
रर्कतनुः स्वशक्त्या ब्रह्मात्मिका हरति तं स
कलं युगान्ते तां शारदां मनसि जातु न विस्म
रामि १३ नारायणीति नरकार्णवतारिणी

ति गौरीति विद्यमनीति सरस्वतीति स्वा
नन्देति नयनत्रयभूषितेति त्वामदिरा
मनये वद्गुप्यामनेति १४ ये स्तवं नित्यम
न्मानः श्लोकैर्द्वादशभिः क्रमात् त्वाम
स्वप्राप्यवाक्सिद्धिं प्राप्नुयुस्ते परां गतिम्
इति श्रीभैरवीस्तवराजः समाप्तः ॥
अथ भैरवीकवचम् ॥ श्रीदेव्युवाच ॥
भैरव्याः सकला विद्याः श्रुताश्चाधिगता
मया साम्प्रतं श्रोतुमिच्छामि कवचं य
त्पुरोदितम् त्रैलोक्यविजयं नाम शस्त्रा
स्त्रविनिवारणम् त्वत्तः परतरो नाथ कः
कृपां कर्तुमर्हति ॥ श्रीईश्वर उवाच ॥
शृणु पार्वति वक्ष्यामि सुन्दरि प्राणवल्लभे
त्रैलोक्यविजयं नाम कवचं मन्त्रविग्रहम्
पठित्वा धारयित्वेदं त्रैलोक्यविजयी भवे
त् जघान सकलान्दैत्यान्यद्धृत्वा मधुसू
दनः ब्रह्मा सृष्टिं वितनुते यद्धृत्वाभीष्ट
दायकः धनाधिपः कुबेरोपि वासवस्त्रिद
शेश्वरः यस्य प्रसादादीशोहं त्रैलोक्यवि
जयी विभुः न देयं परशिष्येभ्यो साधकेभ्यः
कदाचन पुत्रेभ्यः किमथान्येभ्यो दद्याच्चेद्दि
त्युमवाप्नुयात् भैरव्याः कवचस्यापि दक्षि
णामूर्तिरेव च विराट्छन्दो जगद्धात्री दे
वता बाला भैरवी धर्मार्थकाममोक्षेषु वि

नं॰
सा॰
२६२
262

नियोगः प्रकीर्तितः अथरोबिंदुमानाद्यः
कामकलाक्षीप्राचीयुतः भृगुमेनुः स्वरयुतः
मर्गोवीजत्रयात्मिका बालेषामेशिरः पा
तु बिंदुनादयुताचिमा वैभालेपातुकुमारि
यैषासर्गहीनाकुमारिका ह्स्रौंमेपातुवार
ग्बीजंकर्णयुग्मंसदावतु कामबीजंसदापा
तु घ्राणयुग्मंसदावतात् सरस्वतीप्रदाबा
लाजिह्वांपातुशुचिप्रभा ह्सैंकंह्सकल
रीस्कन्धौपातु ह्सौभुजौ पंचमीभैरवीपा
तुकरौह्सौंसदावतु ह्स्रैंयंह्सकलरी
वक्षःपातुह्सौःस्तनौ पातुमांभैरवीदेवी
चैतन्यरूपिणीमम ह्सैंपातुसदापार्श्वर
युग्मंह्सकलरींसदा क्लींह्रींपातुह्सौम
ध्यंभैरवीभुविदुर्लभा ऐंईंओंमेमध्यदेश
बीजविद्यासदावतु ह्स्रैंपातुसदापार्श्वयु
ग्मंह्सकलरींसदा क्लींह्रींपातुह्सौमः
ध्यंभैरवीभुविदुर्लभा ऐंईंओंमेमध्यदेशं
बीजविद्यासदावतु ह्स्रैंह्रह्रसदापातु ना
भिंह्सकलह्रींसदा पातुह्सौः कटीपातु
पट्टगेटाभैरवीमम ह्स्रैंह्समैं सक्थिनीपा
तु ह्स्रौं [illegible] मम ह्सकलरींसदावतु गु
ह्यदेशे ह्स्रौंपातुजननीभैरवीमम सम्पत्प्र
दासदापातु ह्स्रैंजंघेह्सकलरीपदम् पातुः
ह्सौः सर्वदेहंभैरवीसर्वदावतु ह्स्रैंमामव

नप्राच्यां दक्षकल्लीं पातु ह्सौः मे दक्षिणे
पातु भैरवी चक्रसंस्थिता ह्रीं क्लीं ह्रूं मां स
दा पातु नैरृत्यां चक्रभैरवी ह्सैं कल ह्रीं द
सौः पश्चिमे पातु भैरवी ह्रीं ह्रीं ह्रीं पातु वा
यव्ये हूं हूं पातु सदोत्तरे ह्रीं ह्रीं पातु सदैशा
न्ये दक्षिणे कालिकेवतु ऊर्ध्वं प्रागुक्तबीजा
नि रक्षंतु मामधःस्थले दिग्विदिक्षु स्वा
ह्रा पातु कालिका खड्गधारिणी ॐ ह्रीं स्त्रीं
हूं फट् सततां सर्वत्र मां सदावतु संग्रामे
कानने दुर्गे तोये तरंगडस्तरे खड्गकर्त्रि
धरा साग्रा सदा मां परिरक्षतु इति ते कथि
तं देवि सारात्सारतरं महत् त्रैलोक्यविजयं
नाम कवचं परमाद्भुतम् यः पठेत्प्रयतो
भूत्वा पूजायाः फलमाप्नुयात् स्पर्धामु
द्धूय भवने लक्ष्मीर्वाणी वसेत्ततः यः शत्रु
भीतो रणे कातरो वा भीतो वने वा सलिलाल
ये वा वादे सभायां प्रतिवादिनो वा राज्ञः प्रको
पाद्गुह संत्रस्ताहा प्रचण्डे घनक्षुमनाश
भीतो गुरोः प्रकोपादपि कल्मषाध्यात् प्रभ
च्यादेवी प्रपठेत् त्रिसन्ध्यं समस्तान्मदेशात् प्रतिमो
जयी च त्रैलोक्यविजयं नाम कवचं मन्मु
खिदितम् विलिख्य भूर्जे गुटिकां स्वर्णस्थां
धारयेद्यदि कण्ठे वा दक्षिणे वाहौ त्रैलोक्य
विजयी भवेत् तद्गात्रं प्राप्य शस्त्राणि भवंति

तं॰
सा॰
२६३
263

गृहमानिव लक्ष्मीः सरस्वती नस्यति निवसे
द्ववने मुखे एतत्कवचमभ्यासाद्यो भजेद्देवीं
पराम् बालां वा प्रजपेद्धि योदरिद्रो महीमा
भुयात् ॥ इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे त्रैलोक्य
विजयं नाम भैरवीकवचम् ॥ अथ श्रीविद्या
स्तोत्रम् ॥ कल्याणवृष्टिभिरिवामृतपूरिता
भिर्लक्ष्मीस्वयंवरणमंगलदीपिकाभिः
सेवाभिरम्बतव पादसरोजमूले नाकारि किं
मनसि भाग्यवतां जनानाम् १ एतावदेव ज
ननि स्पृहणीयमेतत्वद्वन्दनेषु सलिलस्थ
गितेच नेत्रे सान्निध्यमुद्यदरुणाम्बुजसोदर
स्यत्वद्विग्रहस्य सुधया परयाप्लुतस्य २
ईशत्वभावकलुषाः कतिनाम सन्ति ब्रह्मा
दयः प्रतिदिनं प्रलयाभिभूताः एकः सए
व जननि स्थिरसिद्धिरास्ते यः पादयोस्तव
सकृत्प्रणतिं करोति ३ लब्ध्वा सकृत्त्रिपुर
सुन्दरि तावकीनं कारुण्यकन्दलितकान्ति
भरं कटाक्षम् कन्दर्पभावसुभगास्त्वयि भ
क्तिभाजः संमोहयन्ति तरुणीर्भुवनत्रयेपि
ह्रींकारमेव तव नाम गृणन्ति वेदा मातस्त्रिको
णनिलये त्रिपुरे त्रिनेत्रे त्वत्संस्मृतौ यमभ
टाभिभवं विहाय दीव्यन्ति नन्दनवने सह
लोकपालैः ५ हंतः पुरामधिगलं परि
पूर्यमानः क्रूरः कथं न भविता गरलस्य वे

४

गः श्राव्यामनाययदिमातरिदं नवार्धंदेः
हस्यश्राप्यदमतनुत प्रीतलस्य ६ स
र्वज्ञतां सदसि वाक्पटुतां प्रसूते देवि त्वदं
घ्रिसरसीरुहयोः प्रणामः किं च स्फुरन्मु
कुटमुज्ज्वलमातपत्रं द्वे चामरे च महतीं व
सुधां ददाति ७ कल्पद्रुमैरभिमतप्रतिपा
दनेषु कारुण्यवारिधिभिरम्ब भवत्कटाक्षैः
आलोकय त्रिपुरसुन्दरि मामनाथं त्वय्ये
व भक्तिभरितं त्वयि बद्धतृष्णम् ८ हन्ते
तरेष्वपि निधाय मनांसि चान्ये भक्तिं वह
न्ति किल पामरदैवतेषु त्वामेव देवि मन
सा समनुस्मरामि त्वामेव नौमि शरणं जन
नि त्वमेव ९ लत्तेषु संस्तवपितवादिवि
वे लोकेना नामालोकय त्रिपुरसुन्दरि
मां कथंचित् नूनं मयापि च सदृक्षकरु
णैकपात्रं जातो जनिष्यति जनो न च जाय
ते वा १० ह्रीं ह्रीमिति प्रतिदिनं जपतां तवा
ख्यां किं नाम दुर्लभमिह त्रिपुराधिवासे
माला किरीटमदवारणमाननीयां स्तान्
सेवते मधुमती स्वयमेव लक्ष्मीः ११ सम्प
त्कराणि सकलेन्द्रियनन्दनानि साम्राज्य
दाननिरतानि सरोरुहाक्षि त्वद्वन्दना
नि दुरितापनयोद्यतानि मामेव मातरनि
शं कलयन्तु नान्यम् १२ कल्पोपसंहर

ते॰ स्ता॰ २६५

264

णकल्पिततांडवस्य कोण्डपवङ्गः परभै
रवस्य पाणौ जितैः त्वरङ्गणास्तनपुच्छबा
णमात्रमालिनी विजयते तव मूर्तिरेका
२३ लग्नं सदा भवतु मातरिदं त्वदीयं तेजः
परं बहुलकुङ्कुमपङ्कशोणम् भास्वत्कि
रीटममृतांशुकलावतंसं मध्ये त्रिकोणमु
दितं परमामृताक्तम् २४ ह्रींकारत्रयसं
पुटेन महता मन्त्रेण सन्दीपितं स्तोत्रं यः प्र
तिवासरं तव पुरो मातर्जपेन्मन्त्रवित् तस्य
क्षोणिभुजो भवन्ति वशगा लक्ष्मीश्चिरस्था
यिनी वाणी निर्मलसूक्तिभावभरिता जा
गर्ति दीर्घं वयः ॥२५॥ इति श्रीवत्सचरि ॥
तं कल्याणस्तोत्रम् ॥ अथ किंकिणीस्तोत्रं
अथ स्तवं प्रवक्ष्यामि त्रिपुरार्णवसम्मितम् ॥
किंकिं दुःखं दृढं जगदखिलं दीयते न स्मृता
या काकाकीर्तिः कल्कमखिलं निःप्राप्यते ना
र्चितायाम् किंकिं सौख्यं स्वरवरं तु तेन प्राप्य
ते न स्तुतायां कं कं योगं न यान्ति न चिन्तितं चित्त
मात्वं चिन्तितायाम् १ सर्गे संसर्गसंरम्भ
स्फारितानेकविभ्रमे विश्वं नृमण्डलान्त
स्थे नमस्ते हरवल्लभे २ जगदाह्लादनो
द्योतभोगविन्यासयोगिनि स्थितिभा
वस्थिते देवि नमः स्थाणुप्रिये शिवे ३
भावाभावविपर्यासभावस्वभावोदयकर्मणि

चैतन्यपंचके देवि नमस्तुभ्यं हृदंगने ४
सन्ताभवभयध्वंसि श्रुतिनासिष्णुभंकरी
ल्लनात्वं वांछितं देवि ददामि करुणाकरे ।
परमानन्दबोधाचिद्रूपेतेनः स्वस्वरूपिर
णि देवबृन्दशिरोरत्ननिर्घृष्टचरणाम्बु
जि हि शांतिमदासत्तामात्रे मात्रेन मोस्तु
ते सृष्टिस्थित्युपसंहारबद्धेन श्रूले सनात
नि गुणत्रयात्मिकासित्वं जगतः कारणे
श्वया अनुग्रहाय भक्तानां गृहीतदिव्य
विग्रहे भक्तस्य मे नित्यवृजायुक्तस्य पर
मेश्वरि ऐहिकामुष्मिकीं सिद्धिं देहि वि
दशेश्वरिते नापत्रयपरिम्लानभाजनं
त्राहि मां शिवे नान्यं वदामि न शृणोमि न
चिंतयामि नान्यं स्मरामि न भजामि न ध्या
यामि भक्त्या त्वदीयचरणाम्बुजमादरे
णमां त्राहि देवि कृपया मयि देहि सिद्धिम्
अज्ञानाद्वा प्रमादाद्वा वैकल्यात्साधकस्य
यन्न्यूनमतिरिक्तं वा तत्सर्वं दातुमर्हसि इ
च्छाहीनं क्रियाहीनं श्रद्धामन्त्रविवर्जितं
तत्सर्वं [illegible] मर्हसि कृपयादेवि दमसत्वं
दयानिधे यन्मया क्रियते कर्म तत्सदा त्व
त्पमेव वा तत्सर्वं च जगद्धात्रि त्वन्मम
यमेजलिः ॥ इति किंकिणीस्तोत्रम् ॥
अथ त्रिपुरसुन्दरीकवचम् ॥ श्रीदेव्युवाच

श्री
ते. सा.
२६५
265

देवदेव महादेव भक्तानां प्रीतिवर्धनम्
सूचितं यन्महादेव्याः कवचं कथयस्व मे
श्रीमहादेव उवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्या
मि कवचं देवदुर्लभम् अप्रकाश्यं परं गु
ह्यं साधकाभीष्टदायकम् कवचस्य ऋ
षिर्देवि दक्षिणामूर्तिरव्ययः छन्दः पंक्ति
स्समुद्दिष्टं देवी त्रिपुरसुन्दरी धर्मार्थका
ममोक्षाणां विनियोगस्तु साधने वाग्भवः
कामराजश्च शक्तिर्बीजं महेश्वरि ऐं वाग्भ
वः पातु शीर्षे मां क्लीं कामराजस्तथा हृ
दि सौः शक्तिबीजं सदा पातु नाभौ गुह्ये
च पादयोः ऐं क्लीं सौः वदने पातु बाला मां
सर्वसिद्धये हसैं हसकलरीं हसैः पातु
भैरवी कण्ठदेशतः सुन्दरी नाभिदेशे
व्याच्छीर्षे कामकला सदा भ्रूनासयोर
न्तराले महात्रिपुरसुन्दरी ललाटे सु
भगा पातु भगा मां भगदेशतः भगोदया
तु हृदये उदरे भगसर्पिणी भगमाला ना
भिदेशे लिङ्गे पातु मनोभवा गुह्ये पातु म
हादेवी राजराजेश्वरी शिवा चैतन्यरूपि
णी पातु पादयोर्जगदम्बिका नारायणी
सर्वगात्रे सर्वकार्यशुभङ्करी ब्रह्माणी पातु
मां पूर्वे दक्षिणे वैष्णवी तथा पश्चिमे पा
तु वाराही उत्तरे तु महेश्वरी आग्नेय्यां पातु

कौमारी महालक्ष्मीश्चैन्द्री नैरृते वायव्यां पातु
चामुण्डा इन्द्राणी पातु चैशान्ये जले पान्तु मां
महामाया पृथिव्यां सर्वमंगला आकाशे पा
तु वरदा सर्वत्र भुवनेश्वरी इदं तु कवचं देव्या
देवानामपि दुर्लभम् यः पठेत्प्रातरुत्थाय
य शुचिः प्रयतमानसः नाधयो व्याधयस्त
स्य न भयं च क्वचिद्भवेत् न च मारीभयं तस्य
पातकानां भयं तथा न दारिद्र्यवशं गच्छे
त्तिष्ठेन्मृत्युवशे न च गच्छेच्छिवपुरं देवि स
त्यं सत्यं वदाम्यहम् इदं कवचमज्ञात्वा श्री
विद्यां यो जपेत्प्रिये स नाप्नोति फलं तस्याः
प्राप्नुयाच्छस्त्रघातनम् ॥ इति सिद्धयाम
ले त्रिपुरसुन्दरीकवचम् ॥ अथ महात्रिपु
रसुन्दरीकवचम् ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ भगव
न्देवदेवेश लोकानुग्रहकारक त्वत्प्रसादा
न्महादेव श्रुता मन्त्रास्त्वनेकधा साधनं वि
विधं देव कीलकोद्धरणं तथा शापादिदू
षणोद्धाराः श्रुतास्त्वत्तो मया प्रभो राजरा
जेश्वरी देव्याः कवचं सूचितं मयि श्रोतुमि
च्छामि तत्त्वेन त्वं कथय स्वमयि प्रभो ॥ भैर
वः ॥ त्वत्तवारं सहस्राणि वारितासि पुनः
पुनः स्त्रीस्वभावाज्ज्ञप्यादेवि पृच्छसि त्वं मयि
प्रिये अतस्त्वन्तु गुह्यं कवचं सर्वकामफलप्रद ॥
म् प्रीतये तव देवेशि कथयामि शृणुष्व तत्

ते॰
सा॰
२६६
266

अस्य श्रीराजराजेश्वरी श्रीमन्महादेवी त्रिपु
रसुन्दरी षोडशी विद्याकवचस्य श्रीमहादे
व ऋषिः ब्रह्मा पंक्तिश्छन्दः राजराजेश्वरी
श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी देवता सर्वार्थसा
धने विनियोगः ॥ पूर्वे मां भैरवी पातु बाला
मां पातु दक्षिणे मालिनी पश्चिमे पातु वा
सिनी उत्तरेवतु ऊर्ध्वं पातु महादेवी महात्रि
पुरसुन्दरी अधस्तात्पातु देवेशी पाताल
तलवासिनी आधारे वाग्भवः पातु काम
राजस्तथा हृदि डामरः पातु मां नित्यम
लके सर्वकामदः ब्रह्मरन्ध्रे सर्वगात्रे छि
द्रस्थाने च सर्वदा महाविद्या भगवती पा
तु मां परमेश्वरी ऐं क्लीं ललाटे मां पाया
ह्रीं श्रीं ब्लूं स्तु नेत्रयोः नासायां कर्णयोः
श्च ह्रीं ईं ह्रां ह्रीं चिबुके तथा सौः पातु गले
हृदये सः ह्रीं से नाभिदेशके कलह्रीं स्त्रीं
क्लीं गुह्यदेशे मह्रीं मे पातु पादयोः सह्रीं मां
सर्वतः पातु सक्लीं पातु वसन्धिषु जले स्थ
ले तथाकाशे दिवारात्रगृहे तथा हूं ह्रैं मां
वरितं पातु सह्रीं सक्लीं मनोभवा हूं सः पाया
न्महादेवी परं निष्कलदेवता विजया मंगला
दमी कल्याणी भगमालिनी ज्वाला च मा
लिनी नित्या सर्वदा पातु मां शिवा इत्येवं कव
चं देवि देवानामपि दुर्लभम् तव प्रीत्या मया

ख्यातं गोपनीयं प्रयत्नतः । इदं रहस्यं पर
मङ्गलाद्भुतं शिवे । धन्यं यशस्यमायुष्यं
भोगमोक्षप्रदं शुभम् । दुःस्वप्ननाशनं पुं-
सां नरनारीवशंकरम् । आकर्षणकरं देवि
स्तम्भोच्चाटकरं शिवे । इदं कवचमज्ञात्वा
राजराजेश्वरीं शिवाम् । योऽर्चयेद्योगिनीवृ-
न्दैः सभक्त्या नात्र संशयः । न तस्य मन्त्रसि-
द्धिः स्यात्कदाचिदपि शंकरि । इह लोके व
दारिद्र्यं रोगदुःखभयानि च । परत्र नरकं गा-
त्वा पशुपक्षियोनिमवाप्नुयात् । तस्मादेत-
त्सदाभ्यसेदधिकारी भवेत्ततः । सहस्रनि-
र्गतमिदं कवचं स्मरणं पूजाविधेश्चरतो
विधिना पठेद्यः । सौभाग्यभोगललिता-
नि शुभानि भुक्त्वा देव्याः पदं व्रजति तत्पु-
नरन्तकाले ॥ इति श्रीकुलानन्दसंहितायां
श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीषोडशीकवचम् ॥
अथ प्रचण्डचण्डिकास्तोत्रम् ॥ नाभौ शु-
द्धसरोजमध्यविलसद्बन्धूकपुष्पारुणं भा-
स्वद्भास्करमण्डलं तदुदये योनिचक्रम-
द्गत् तन्मध्ये विपरीतमैथुनरतप्रद्युम्नत-
त्कामिनीपृष्ठस्थां तरुणार्ककोटिविल-
सत्तेजःस्वरूपां शिवाम् १ वामे छिन्नशि-
रोधरां तदितरे पाणौ महत्कर्त्रिकां प्रत्यालो-
ढपदां दिगन्तवसनामुन्मुक्तकेशव्रजाम् ॥

तं॰
सा॰
५६७
२६७

छिन्नात्मीयशिरः स्मरस्फुलदसृग्धारां पि
बन्तीं परां बालादित्यसमप्रकाशविलसन्नेत्र
योल्लासिनीम् २ वामादन्यत्र नालं बहुब
हुलगलद्रक्तधाराभिरुच्चैः पायन्तीमस्थि
भूषां करकमललसत्कर्तृकामुग्ररूपाम्
रक्तामारक्तकेशीमपगतवसनां वर्णिनीमा
त्मशक्तिं प्रत्यालीढैकपादामरुणितनय
नां ~~[illegible]~~ योगिनीं योगनिद्रा
म् ३ दिग्वस्त्रां मुक्तकेशीं प्रलयघनघटा
घोररूपां प्रचण्डां दंष्ट्रादुष्प्रेक्ष्यवक्त्रोदरवि
वरलसल्लोलजिह्वाग्रभासम् विद्युल्लोला
क्षियुग्मां हृदयतटलसद्भोगिभीमां सुमू
र्तिं सद्यश्छिन्नात्मकण्ठप्रगलितरुधिरैर्डाकि
नीर्वर्धयन्तीम् ४ ब्रह्मेशानाच्युताद्यैः शिर
सि विनिहितामन्दपादारविन्दैरात्मज्ञैर्योगि
मुख्यैः प्रतिपदमनिशं चिन्तितां चिन्त्यरूपा
म् संसारे सारभूतां त्रिभुवनजननीं छिन्न
मस्तां प्रशस्तामिष्टां तामिष्टदात्रीं कलिकलु
षहरां चेतसा चिन्तयामि ५ उत्पत्तिस्थितिसं
हृतीर्घटयितुं धत्ते त्रिरूपां तनुं त्रैगुण्याज्जगतो
यदीयविकृतिर्ब्रह्माच्युतः शूलभृत् ताम
द्यां प्रकृतिं स्मरामि मनसा सर्वार्थसंसिद्धये
यस्याः स्मेरपदारविन्दयुगले लाभं भजन्ते स
राः ६ भास्वत्पीपितानस्रवन्ती भोगस्तनाया

हूंबद्धविधज्जलमार्गारंभमेसभाविनोदम्
प्रभुजनविमुखोहंभैरवीमाश्रितोहंगुरुच
रणरतोहंभैरवोहंशिवोहम् ७ ॥ इदंस्तोत्रं
महापुण्यंब्रह्मणाभाषितंपुरा सर्वसिद्धिप्रद
दंसाक्षान्महापातकनाशनम् यःपठेत्प्रा
तरुत्थायदेव्याःसन्निहितोपिवा तस्यसिद्धि
र्भवेद्देविवांछितार्थप्रदायिनी धनंधान्य
सुतंजायांहयंहस्तिनमेवच वसुंधरांमह
हाविद्यामष्टौसिद्धीर्लभेद्ध्रुवम् वैयाघ्रा
जिनरंजितास्वजघनेरम्येप्रलम्बोदरे खर्वे
निर्वचनीयपर्वसुभगेमुण्डावलीमण्डिते
कर्त्रीकुन्दरुचिंविचित्ररचितांज्ञानेदधानेप
देमातर्भक्तजनानुकम्पिनिमहामायेस्तु
तेभ्यंनमः ॥ अथकवचम् ॥ श्रीदेव्युवा
च ॥ कथितास्छिन्नमस्तायायायाविद्याः
सुगोपिताः त्वयानाथेनजीवेशश्रुतास्चा
धिगतामया इदानींश्रोतुमिच्छामिकवचं
पूर्वसूचितम् त्रैलोक्यविजयंनामकृपया
कथयप्रभो ॥ श्रीभैरवउवाच ॥ शृणुवर
दाभिदेवेशिसर्वदेवनमस्कृते त्रैलोक्यवि
जयंनामकवचंसर्वमोहनम् सर्वविद्यामयंसा
क्षात्सुरात्सुरजयप्रदम् धारणात्पठनादीशस्त्रै
लोक्यविजयीविभुः ब्रह्मानारायणोरुद्रोधा
रणात्पठनाद्यतः कर्तापातावसंहर्ताभुवना

तं॰
मा॰
२६८
268

नोमहेश्वरि नदेयं परशिष्येभ्यो भक्तेभ्योपिवि
शेषतः देयं शिष्याय भक्ताय प्राणेभ्योप्यधि
कायच देव्याश्छिन्नमस्तायाः कवचस्य च
भैरवः ऋषिर्विराट् छन्दश्च देवता छिन्नमस्ति
का त्रैलोक्यविजये मन्त्रो विनियोगः प्रकी
र्तितः हूंकारो मे शिरः पातु छिन्नमस्तानल
प्रभा ह्रीं हूं ऐं त्र्यक्षरी भालं पातु रक्तादिगम्ब
री श्रीं ह्रीं हूं ऐं दृशौ पातु मुण्डकर्तृधरापि सा
सा विद्या प्रणवाद्यन्ता श्रुतियुग्मं सदावतु व
ज्रवैरोचनीये हूं फट् स्वाहा च ध्रुवादिका घ्रा
णं पातु छिन्नमस्ता सा मुण्डकर्त्रि विधारिणी श्री
मायाकूर्चवाग्बीजैर्वज्रवैरोचनीये हूं हूं फट्
स्वाहा महाविद्या षोडशी ब्रह्मरूपिणी स्वपा
र्श्वौ वालिकाभ्यां पातु शुहगयावं पाययन्ती सदा
वदनं सर्वतः पातु छिन्नमस्ता च शक्तिका मु
ण्डकर्तृधरा रक्ता साधकाभीष्टदायिनी व
र्णिनी डाकिनी युक्ता सापि मामभितोवतु
मायाः पातु जिह्वां च लज्जा या पातु कण्ठकं कू
र्चबीजाद्धृदयं पातु वाग्याद्यास्तनयुग्मकम्
रमया पुटिता विद्या पार्श्वौ पातु सुरेश्वरी मा
यया पुटिता पातु नाभिदेशं दिगम्बरी कूर्चे
ण पुटिता देवी पृष्ठदेशं सदावतु वाग्बीजपु
टिता चैव मध्यं पातु सशक्तिका ह्रीं हूं वर्णि
नी जानुं श्रीं ह्रीं हूं च डाकिनी पदम् सर्वविद्या

स्थिता नित्या सर्वांगमे सदावतु प्राच्यां पायो
देवलिंगा योगिनी पावकेवतु डाकिनी दक्षि
णे पातु श्रीमहाभैरवी च माम् नैरृत्यां सततं
पातु भैरवी पश्चिमेवतु इन्द्राक्षी पातु वायव्ये
सिताङ्गी पातु चोत्तरे संहारिणी सदा पातु शि
वकोणे सकलेश्वरा इत्यष्टशक्तयः पान्तु दिग्वि
दिक्षु सकलेश्वराः क्रींक्रींक्रीं मां पातु पूर्वे ह्रूं
ह्रूं मां पातु पावके ह्रींह्रीं मां दक्षिणे पातु दे
क्षिणे कालिकेवतु क्रींक्रींक्रीं चैव नैरृत्यां
ह्रूंह्रूं मां पश्चिमेवतु ह्रींह्रीं पातु मरुत्कोणे ह्रें
ह्रा पातु मदोत्तरे महाकाली खड्गहस्ता रक्षः
कोणे सदावतु तारो माया वधूः कूर्चं फट्का
रोयं महामन्त्रः खड्गकर्तृधरा तारा चोर्ध्वदेशे
सदावतु ह्रीं स्त्रीं ह्रूं फट् पाताले पातु नीलस
रस्वती इति ते कथितं देव्याः कवचं मन्त्रविग्र
हम् यद्धृत्वा पठनाद्भीमः क्रोधाख्यो भैरवः
प्रभुः सुरासुरमुनीन्द्राणां कर्ता हर्ता भवेत्स्व
यम् यस्याज्ञया मधुमती याति सा साधकालयम्
भूतिन्याद्याश्च ह्यदिण्यो डाकिन्यो
यो भैरवः शाक्तांगदूर्णान्तितां तस्य कवच
स्य प्रसादतः एतद्देवि परं ब्रह्मकवचं मन्मुखो
दितम् देवीमभ्यर्च्य गन्धाद्यैर्मूलेनैव पठेत्स
कृत् संवत्सरकृतायास्तु पूजायाः फल
मामुयात् भूर्जे विलिखितं चैतद्गुटिकां का

वनस्थितानाम् धारयेद्दक्षिणे वा दोःकण्ठे वा
यदि वाग्यतः सर्वैश्वर्ययुतो भूत्वा त्रैलोक्यं व
शमानयेत् तस्य गेहे वसेल्लक्ष्मीर्वाणी च व
दनाम्बुजे ब्रह्मास्त्रादीनि शस्त्राणि तद्गात्रे या
न्ति सौम्यताम् इदं कवचमज्ञात्वा यो भजेच्छि
न्नमस्तिकाम् सोऽपि शस्त्रप्रहारेण मृत्युमा
प्नोति सत्वरम् ॥ इति श्रीभैरवतन्त्रे त्रैलोक्य
विजयं नाम छिन्नमस्ताकवचम् ॥ अथ
श्यामास्तोत्रम् ॥ कर्पूरं मध्यमान्तः स्वरप
रहितं सेन्दुवामाक्षियुक्तं बीजं ते मात
रेतत्त्रिपुरहरवधु त्रिःकृतं ये जपन्ति तेषां गद्या
नि पद्यानि च मुखकुहरादुल्लसन्त्येव वाचः
स्वच्छन्दं ध्वान्तधाराधररुचिरुचिरे सर्वसिद्धिं
गतानाम् १ ईशानः सेन्दुवामश्रवणपरि
गतो बीजमन्यन्महेशि द्वन्द्वं ते मन्दचेता य
दि जपति जनो वारमेकं कदाचित् जित्वा वा
चामधीशं धनदमपि चिरं मोहयन्नम्बुजा
क्षीवृन्दं चन्द्रार्धचूडे प्रभवति स महाघोर
बाणावतंसे २ ईशो वैश्वानरस्थः शशध
रविलसद्वामनेत्रेण युक्तो बीजं ते द्वन्द्वमन्य
द्विगलितचिकुरे कालिके ये जपन्ति द्वेष्टा
रं घ्नन्ति ते च त्रिभुवनमभितो वश्यभावं नय
न्ति सृक्कद्वन्द्वास्रधाराद्वयधरवदने दक्षि
णे कालिकेति ३ ऊर्ध्वं वामे कृपाणं कर

कमलनिलये छिन्नमुण्डं दधानां सव्ये भीतिं व-
रं च त्रिजगदघहरे दक्षिणे कालिके च जप्त्वै-
तन्नाम ये वा तव विमलतनुं भावयन्त्येतदं-
म्ब तेषामष्टौ करस्थाः प्रकटितवदने सिद्ध-
यस्त्र्यम्बकस्य ४ वर्गाद्यं वह्निसंस्थं विधुर-
तिवलितं तत्त्रयं कूर्चयुग्मं लज्जायुग्मं च प-
श्चात्स्मितमुखि तदधो ठद्वयं योजयित्वा
मातर्ये ये स्मरन्ति स्मरहरमहिले भावयन्तः
स्वरूपं ते लक्ष्मीलास्यलीलाकमलदलदृ-
शः कामरूपा भवन्ति ५ प्रत्येकं वा द्वयं वा त्र-
यमपि च परं बीजमत्यन्तगुह्यं त्वन्नाम्ना
योजयित्वा सकलमपि सदा भावयन्तो जपन्ति
तेषां नेत्रारविन्दे विहरति कमला वक्त्रशु-
भ्रबिम्बे वाग्देवी देवि मुण्डस्रगतिशयल-
सत्कण्ठि पीनस्तनाढ्ये ६ गतासूनां बाहु-
प्रकरकृतकाञ्चीपरिलसन्नितम्बां दिग्वस्त्रां
त्रिभुवनविधात्रीं त्रिनयनाम् श्मशानस्थे
तल्पे शववहृदि महाकालसुरतप्रसक्तां त्वा
ध्यायेज्जननि जडचेताप्यपि कविः ७ शिवा-
भिर्घोराभिः शववनिवहैर्मुण्डास्थिनिकरैः प-
रं संकीर्णायां प्रकटितचितायां हरवधूम्
प्रविष्टां संतुष्टामुपरिसुरतेनातियुवतीं
सदा त्वां ध्यायन्ति क्वचिदपि न तेषां परिभवः
वदामस्ते किं वा जननि वयमुच्चैर्जडधियो न

तं॰
स्तो॰
१०॰
270

धाता नो पीशो हरिरपि न ते वेत्ति परमम् त
थापि त्वद्भक्तिर्मुखरयति चास्माकमपि ते त
देतत्त्वं नत्वं न खलु पशुरोषः समुचितः स
समन्तादापीनस्तनजघनधृग्यौवनवतीव
तासक्तो नग्नो यदि जपति भक्तस्तव मनम्
विवासास्त्वां ध्यायन् गलितचिकुरस्तस्य वश
गाः समस्ताः सिद्धौघा भुवि चिरतरं जीवति क
विः १० समारब्धस्योभृतं जपति विपरीतां य
दि सदा विचिन्त्य त्वां ध्यायन्नतिशयमहाकाल
सुरताम् तदा तस्य क्षोणीतलविहरमाणस्य
स्य विदुषः कराम्भोजे वश्याः सुरहरवधूसिद्धि
निवहाः ११ प्रसूते संसारं जननि जगतीं पाल
यति वा समस्तं क्षित्यादि प्रलयसमये संह
रति वा अतस्त्वां धातापि त्रिभुवनपतिः श्रीप
तिरपि महेशोपि प्रायः सकलमपि किं स्तौमि
भवतीम् १२ अनेके सेवन्ते भवदधिकगीर्वाण
निवहान् विमूढास्ते मातः किमपि न हि जा
नन्ति परमम् समाराध्यामाद्यां हरिहरविरि
ञ्चादिभिरपि प्रपन्नोस्मि स्वैरं रतिरसमहानन्द
निरताम् १३ धरित्री कीलालं शुचिरपि स
मीरोपि गगनं त्वमेका कल्याणी गिरिशरम
णी कालि सकलम् स्तुतिः का ते मातस्तव क
रुणया मामगतिकं प्रसन्ना त्वं भूया भवमनु न
भूयान्मम जडः १४ श्मशानस्थः स्वस्थो ग

लितचिकुरोदिक्पटधरः सहस्रंत्वर्काणां
निजगलितवीर्येणकुसुमम् जपंस्त्वत्प्रत्ये
कंमनुमपितवध्याननिरतोमहाकालिस्वै
रंसभवतिधरित्रीपरिवृढः १५ गृहेसंमार्जे
न्यामपगलितबीजंहिचिकुरंसमूलंमध्याह्ने
वितरतिचितायांकुजदिने समुच्चार्यप्रेम्णा
मनुमपिसकृत्कालिसततंगजारूढोयाति
क्षितिपरिवृढस्सत्कविवरः १६ सपुष्पैःसं
कीर्णंकुसुमधनुषोमन्दिरमहोपुरोध्यायंध्या
यंजपतियदिभक्तस्तवमनुम् सगन्धर्वश्रे
णीपतिरिवकवित्वामृतनदीनदीनःपर्य
न्तेपरमपदलीनःप्रभवति- १७ त्रिपंचारे
पीठेशवशिवहृदिस्मेरवदनांमहाकाले
नोद्यन्मदनरसलावण्यनिरताम् समास
क्तोनक्तंस्वयमपिरतानन्दनिरतोजनोयोध्या
येत्त्वामपिजननिसस्यात्स्मरहरः १८ सलो
लोमास्थिस्वैरंपललमपिमार्जारमसिते
परंचौष्ट्रंमैषंनरमहिषयोश्छागमपिवा ब
लिंतेपूजायामपिवितरतांमर्त्यवसतांनकिं
सिद्धिःसर्वाप्रतिपदमपूर्वाप्रभवति १९
वशीलक्षंमन्त्रंप्रजपतिहविष्याशनरतोदि
वामातर्युष्मच्चरणकमलध्याननिपुणः
परंनक्तंनग्नोनिधुवनविनोदेनचमनुंजपेल्ल
क्षंसस्यात्स्मरहरसमानःक्षितितले २०

इदं स्तोत्रं मातस्तव मनुसमुद्धारणजडः स्वरू
पाख्यं पादाम्बुजयुगलपूजाविधियुतम् नि
शार्द्धे वा पूजासमयमथवा यस्तु पठति प्रला
पस्तस्यापि प्रसरति कवितामृतरसः २१ कु
रंगाक्षीवृन्दं तमनुसरति प्रेमतरलं वशस्तस्य
क्षोणीपतिरपि कुबेरप्रतिनिधिः रिपुः कारा
गारं कलयति च तं केलिकलया चिरंजीवन्मु
क्तः स भवति च भक्तः प्रतिजनः २२ ॥ इति
श्यामास्तोत्रम् ॥ अथ श्यामाकवचम् ॥ श्री
भैरव्युवाच ॥ कालीपूजा श्रुता नाथ तन्त्राणि
विविधाः प्रभो इदानीं श्रोतुमिच्छामि कवचं
पूर्वसूचितम् त्वमेव शरणं नाथ पाहि मां दुः
खसागरात् श्रीभैरव उवाच ॥ रहस्यं शृणु व
क्ष्यामि भैरवि प्राणवल्लभे श्रीजगन्मंगलं
नाम कवचं मन्त्रविग्रहम् पठित्वा धारयित्वा
च त्रैलोक्यं मोहयेत् क्षणात् नारायणोपि यद्धृ
त्वा नारी भूत्वा महेश्वरम् योगेशं क्षोभमनय
द्धृत्वा च रघूद्वहः वरदृप्तान् जघानैव राव
णादि निशाचरान् तस्य प्रसादादीशोपि त्रैलो
क्यविजयी विभुः धनाधिपः कुबेरोपि सुरेशो
भूच्छचीपतिः एवं हि सकला देवाः सर्वसिद्धी
श्वराः प्रिये श्रीजगन्मंगलस्यास्य कवचस्य ऋ
षिः शिवः छन्दोनुष्टुब्देवता च कालिका दक्षि
णेरिता जगतां मोहने दुष्टविजये भुक्तिमुक्ति

ष योषिदाकर्षणे चैव विनियोगः प्रकीर्ति
तः ॥ शिरो मे कालिका पातु क्रींकारैकाक्ष
री शिवा क्रीं क्रीं क्रीं मे ललाटे च कालि
का खड्गधारिणी हूं हूं पातु नेत्रयुग्मं ह्रीं
ह्रीं पातु श्रुती मम दक्षिणे कालिके पातु
घ्राणयुग्मं महेश्वरी क्रीं क्रीं क्रीं रसनां पा
तु हूं हूं पातु कपोलकम् वदने सकलं पा
तु ह्रीं ह्रीं पातु स्वरूपिणी द्वाविंशत्यक्षरी
स्कन्धौ महाविद्यासुखप्रदा खड्गमुण्डध
रा काली सर्वांगमभितोवतु क्रीं हूं ह्रीं चा
क्षरी पातु चामुण्डा हृदयं मम ऐं हूं ऊं ऐं स्त
नद्वंद्वं ह्रीं फट् स्वाहा ककुत्स्थलम् अष्टा
क्षरी महाविद्याभुजौ पातु सकर्तृका क्रीं
क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं करौ पातु षडक्षरी मम ह्रीं
नाभिं मध्यदेशं च दक्षिणे कालिकेवतु
ह्रीं स्वाहा पातु पृष्ठं च कालिका सा दशाक्ष
री ह्रीं ह्रीं दक्षिणे कालिके हूं ह्रीं पातु कटि
द्वयम् काली दशाक्षरी विद्या स्वाहा मम्मो
रुयुग्मकम् ऊं ह्रीं ह्रीं मे स्वाहा पातु कालि
का जानुनी सदा काली हृन्नामविद्येयं च
तुर्वर्गफलप्रदा क्रीं हूं ह्रीं ह्रीं पातु गुल्फौ
दक्षिणे कालिकेवतु क्रीं हूं ह्रीं च स्वाहा पा
तु चतुर्दशाक्षरी मम खड्गमुण्डधराकाली
ली वरदाभयहारिणी विद्याभिः सकला

तं· सा·
५३१
२७२

भिः साः सर्वांगमभितोवतु कालीकपालि
नी कुल्वा कुरुकुल्ला विरोधिनी विप्रचित्ता
तथोग्रोग्रप्रभा दीप्ता घनत्विषा नीलाघ
नाबलाका च मात्रा मुद्रा मिता च माम् एता
सर्वाः खड्गधरा मुण्डमाला विभूषिणाः रक्ष
न्तु सायुधैर्दिक्षु मां विदिक्षु यथा तथा इति ते
कथितं दिव्यं कवचं परमाद्भुतम् श्रीजग
न्मंगलं नाम महाविद्यौघविग्रहम् त्रैलोक्या
कर्षणं ब्रह्मकवचं मन्मुखोदितम् गुरुपू
जां विधायाथ विधिवत्प्रजपेत्ततः कवचं त्रि
सकृद्वापि यावज्जीवं च वा पुनः एतच्छतार्ध
मावृत्य त्रैलोक्यविजयी भवेत् त्रैलोक्यं क्षोभ
यत्येव कवचस्य प्रभावतः महाकविर्भवे
न्मासात्सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् पुष्पांजलीन् का
लिकायै मूलेनैव पठेत्सकृत् शतवर्षसह
स्राणां पूजायाः फलमाप्नुयात् भूर्जे विलि
खितं चैव स्वर्णस्थं धारयेद्यदि शिखायां
दक्षिणे बाहौ कण्ठे वा धारयेद्यदि त्रैलोक्य
मोहयेत्क्रोधात्त्रैलोक्यं चूर्णयेत्क्षणात् पु
त्रवान्धनवान्श्रीमान्नानाविद्यानिधिर्भवे
त् बहुपत्याजीववत्सा भवन्त्येव न संशयः
न देयं परशिष्येभ्यो ह्यभक्तेभ्यो विशेषतः
शिष्येभ्यो भक्तियुक्तेभ्यो ह्यन्यथा मृत्युमा
प्नुयात् स्पर्धामुद्धूय कमला वाग्देवी मं दि

रेत्तवे मोक्षं न स्थैर्यमास्थाय निवसत्येव नि
श्चितम् ॥ इदं कवचमज्ञात्वा यो जपेत्कालि दक्षि
णाम् । शतलक्षं प्रजप्यापि तस्य विद्या न सिद्ध्य
ति । स शस्त्रघातमाप्नोति सोऽचिरान्मृत्युमाप्नुयात्
इति भैरवतन्त्रे श्यामाकवचम् ॥ अथ तारास्तो
त्रम् ॥ मातर्नीलसरस्वति प्रणमतां सौभाग्यस
म्पत्प्रदे प्रत्यालीढपदस्थिते शिवहृदि स्मेरा
ननाम्भोरुहे । फुल्लेन्दीवरलोचनत्रययुते
कर्त्रीकपालोत्पले खड्गं चादधती त्वमेव शरण
णं त्वामीश्वरीमाश्रये १ वाचामीश्वरि भक्त
कल्पलतिके सर्वार्थसिद्धीश्वरि गद्यप्राकृतप
द्यजातरचनासर्वार्थसिद्धिप्रदे । नीलेन्दीवर
लोचनत्रययुते कारुण्यवारांनिधे सौभाग्या
मृतवर्षणेन कृपया सिंच त्वमस्मादृशम् २
खर्वे गर्वसमूहपूरिततनो सर्पादिवेषोज्ज्वले
व्याघ्रत्वक्परिवीतसुन्दरकटीव्याधूतघण्टाङ्कि
ते सद्यः कृत्तगलद्रजः परिमिलन्मुण्डद्व
यी मूर्धजग्रन्थिश्रेणिनृमुण्डदामललिते भी
मे भयं नाशय ३ मायानङ्गविकाररूपल
लनाबिन्द्वर्धचन्द्रात्मिके हुंफट्कारमये
त्वमेव शरणं मन्त्रात्मिके मादृशः । मूर्तिस्ते ज
ननि त्रिधामघटिता स्थूलातिसूक्ष्मा परा वे
दानां नहि गोचरा कथमपि प्राप्तां नु तामाश्र
ये ४ त्वत्पादाम्बुजसेवया सुकृतिनो गच्छन्ति

ते.
ता.
२७३

273

सायुज्यतां तस्य श्रीपरमेश्वरि हरिहरब्रह्मादि
साम्यत्मनः संसाराम्बुजमज्जनेऽपटनन्वदेवे
न्द्रमुख्यान् सुरानातस्त्वत्पदसेवने हि विमुखाः
किं मन्दधीसेवते ५ मातस्त्वत्पदपंकजद्व
यरजोमुद्रांककोटीरिणस्ते देवा जयसंसंगरे
विजयिनो निःशंकमंके गताः देवोऽहं भुवने न
मे मम सदृतिस्पर्धी वदन्तः परे स्तत्तुल्यां नियतं
यथा स्वचिकरी नाशं व्रजन्ति स्वयम् ६ त्वन्ना
मस्मरणात्पलायनपराद्द्रष्टुं समर्था न ते भूत
प्रेतपिशाचराक्षसगणा यक्षाश्च नागाधिपाः
दैत्या दानवपुंगवाश्च खचरा व्याघ्रादिका जन्त
वो डाकिन्यः कुपितान्तकश्च मनुजे मातः क्षणं
भूतले ७ लक्ष्मीः सिद्धिगणाश्च पादुकमुखाः
सिद्धास्तथा वारिणां स्तम्भश्चापि रणांग
ने गजघटास्तम्भस्तथा मोहनम् मातस्त्वत्पदसे
वया खलु नृणां सिद्ध्यन्ति ते ते गुणाः कीर्तिः का
न्तिमनोभवस्य भवति क्षुद्रोऽपि वाचस्पतिः ८
ताराष्टकमिदं पुण्यं भक्तिमान्यः पठेन्नरः प्रा
तर्मध्याह्नकाले च सायाह्ने नियतः शुचिः ल
भते कवितां दिव्यां सर्वशास्त्रार्थविद्भवेत् लक्ष्मी
मनश्वरां प्राप्य भुक्त्वा भोगान्यथेप्सितान् की
र्तिं कान्तिं च नैरुज्यं सर्वेषां प्रियतां भवेत् वि
ख्यातिं चापि लोकेऽस्मिन्प्राप्यान्ते मोक्षमाप्नुया
त् ॥ इति श्रीनीलतन्त्रे तारास्तोत्रम् ॥

अथताराकवचम् ॥ ईश्वरउवाच ॥ कोटिती
र्थेषुगोप्याति विद्यातिभयमोचिनी दिव्यंहि
कवचंतस्याः शृणुष्वसर्वकामदम् ताराकव
चस्य अक्षोभ्यऋषिः त्रिष्टुप्छन्दः ताराभ
गवतीदेवता सर्वमन्त्रसमृद्धयेविनियोगः ॥
प्रणवोमेशिरःपातुब्रह्मरूपामहेश्वरी ह्रींका
रःपातुललाटेबीजरूपामहेश्वरी स्त्रींकारः
पातुवदनेलज्जारूपामहेश्वरी हूंकारःपातु
हृदयेभवानीशक्तिरूपधृक् फट्कारःपातु
वदनेसर्वसिद्धिफलप्रदा खर्वामांपातुदेवी
शीगण्डयुग्मेभयापहा निम्नोदरीसदास्क
न्धयुग्मेपातुमहेश्वरी व्याघ्रचर्मावृतकटीपा
तुदेवीशिवप्रिया पीनोन्नतस्तनीपातुपार्श्व
युग्मेमहेश्वरी रक्तवर्तुलनेत्राचकटिदेशेस
दावतु ललज्जिह्वासदापातुनाभिंभुवनेश्व
री करालास्यासदापातुलिंगेचशिवप्रिया
पिंगोग्रैकजटापातुजंघायांविघ्ननाशिनी
प्रेतखर्वधरादेवीजानुचक्रेमहेश्वरी नीलव
र्णासदापातुजानुनीसर्वदामम नागकुण्ड
लधरादेवीपातुपादयुगेतथा नागहारधरा
देवीसर्वांगेपातुसर्वदा नागकंकणधरादेवी
पातुप्रान्तरदेशतः चतुर्भुजासदापातुगम
नेशोकनाशिनी खड्गहस्तामहादेवीपातु
मांविजयप्रदा नीलाम्बरधरादेवीपातुमांवि

घ्ननाशिनी कालीहल्ला सदापातु विवादेषु त्रुम
प्यतः ब्रह्मरूपधरा देवी संग्रामे पातु सर्वदा ॥
नागरूपधरा देवी भोजने पातु सर्वदा श्वेतक
ली महादेवी शयाने पातु सर्वदा वीरासनध
रा देवी निद्रायां पातु सर्वदा धनुर्बाणधरा दे॰
वी पातु मां विघ्नसंकुले नागांचितकटी पातु
देवी मां सर्वकर्मसु छिन्नमुण्डधरा देवी कान
ने पातु मां सदा चितामध्यस्थिता देवी मारणे
पातु मां सदा द्वीपिचर्मधरा देवी पुत्रदारधना
दिषु अलंकारान्विता देवी पातु मां हरवल्ल॰
भा रक्तरक्तनदी ऐं जे ह्रूं ह्रूं फट् फट् समन्वि
ता बीजरूपा महादेवी पर्वते पातु मां सदा ॥
मणिधरि वज्रिणि देवि महाप्रेतशिवे तथा
रक्तरक्तसदा हूं हूं ॐ ह्रीं स्वाहा महेश्वरी श्म॰
शाने तु जोत्पाता कानने पातु मां सदा ॐ
ह्रीं वज्रपुष्पे हूं फट् रूपा नरे सर्वकामदा ॐ
पुष्पे पुष्पे महापुष्पे पातु पुत्रान्महेश्वरी हूं
स्वाहा शक्तिसंयुक्ता दारान्रक्षतु सर्वदा
ॐ आं ह्रूं फट् स्वाहा महेशानी पातु द्यूते दरा
या ॐ ह्रीं सर्वविद्यानृत्यारिणी देवी विद्या॰
न्मां सर्वदावतु ॐ सर्वविघ्नवज्रधरे हूं फट् स्वा॰
हा समन्विता वरिता पातु मां देवी सर्वविघ्न॰
विनाशिनी ॐ आः हरे वेव ज्रे वि हूं फट्
स्वाहा समन्विता पाताले पातु मां देवी ला॰

किनीनामसंस्थिता ह्रींकारीपातुमांपूर्वेण
रूपामहेश्वरी स्त्रींकारीपातुदेवेशीवधूरूप
महेश्वरी हूंस्वरूपामहादेवीपातुमांक्रोधरू
पिणी फट्स्वरूपामहामायाउत्तरेपातुसर्व
दा पश्चिमेपातुमांदेवीटस्वरूपाहरप्रिया
मध्येमांपातुदेवीश्रीहूंस्वरूपानगात्मजा नी
लवर्णंसदापातुसर्वत्रवाग्भवंसदा · भ
वानीपातुभवनेसर्वैश्वर्यप्रदायिनी विद्या
दानरतादेवीपातुवक्त्रेसरस्वती शुभेवादेव
संग्रामेजलेचविषमेगिरौ भीमरूपासदा
पातुश्मशानेभयनाशनी भूतप्रेतालये
चौरेदुर्गामांभीषणवने पातुनित्यंमहेश्व
रीसर्वत्राधिवर्तिका कवचस्यास्यमाहात्म्य
नाहंवर्षशतैरपि शक्नोमिकथितुंदेविभ
वेत्रस्यफलंचयत् पुत्रदारबन्धूनांसर्वे
देशेचसर्वदा नविद्यतेभयंतस्यनृपपूज्यो
भवेच्छुभः शुचिर्भूत्वाम्बिकेवापिकवचंसर्व
कामदम् प्रपठन्वास्मरन्मर्त्योदुःखशोक
विवर्जितः सर्वशास्त्रमहेशानिकविराट्
भवतिध्रुवम् सर्ववागीश्वरोमर्त्योलोकवर
सोपनेश्वरः द्यूतेविवादेचघटयलस्म
भवेद्ध्रुवम् पुत्रपौत्रान्वितोमर्त्योविलासी
सर्वयोषिताम् शत्रवोदासतांयान्तिसर्वैर्बा
वल्लभः सदा गर्वीखर्वोभवत्येववादीसवर

ते. सा. २३५

275

लतिदर्शनात् मन्त्रस्तु वशगतां याति दासवत्
सार्वनीभुजः प्रसंगात्कथितं सर्वं कवचं सर्व
कामदम् प्रपठन्वा स्मरन्मर्त्यः प्रापानुग्रह
लाद्गमः आनन्दवृन्दसिन्धूनामधिपः कवि
राड्भवेत् सर्ववागीश्वरो मर्त्यो लोकवन्द्यः
सदासुखी गुरोः प्रसादमासाद्य विद्यां प्राप्य
स्वर्गोपिताम् तथापि कवचं देवि दुर्लभं भु
वनत्रये गुरुर्देवो हरः साक्षात्पत्नी तस्य हर
प्रिया अभेदेन यजेद्यस्तु तस्य सिद्धिरदूरतः
मन्त्रो स्याशामहेशानि महिलासंगमं चरेत्
पंचाचाररतो मर्त्यः सिद्धो भवति नान्यथा
शक्तियुक्तो भवेन्मर्त्यः सिद्धो भवति नान्य
था ब्रह्माविष्णुश्च रुद्रश्च ये देवाः सुरसत्त
माः तेह्यसाधकं देवि लज्जायुक्ता भवन्ति
ते स्वर्गे मर्त्ये च पाताले ये देवाः सिद्धिदायकाः
प्रशंसन्ति सदा देवि तेह्यसाधकोत्तमम्
विघ्नात्मकाश्च ये देवाः स्वर्गे मर्त्ये रसातले
प्रशंसन्ति सदा सर्वे तेह्यसाधकोत्तमम्
इति ते कथितं देवि मया सम्यक्कीर्तितम् भ
क्तिमुक्तिकरं साक्षात्कल्पवृक्षस्वरूपकम्
आसाद्याद्य गुरोः प्रसादयद्य इमं कल्पद्रुमालंभ
ते मोदेनापि मदेन वापि रहितो जाड्येन मूढा
लयो सो सिद्धो भुवि सर्वदुःखविपदां पारं प्र
यातं तनको मित्रं तस्य नृपाश्च देवि विपदां न

न्नितस्यास्प्रभाः लिखित्वा धारयेद्यस्तु केयु
रे तस्य सर्वार्थसिद्धिः स्याद्यद्यन्मनसि वा
तेते गोरोचनाकुंकुमेन सुचन्दनकेन वा
यावकैर्वा मद्देशानि लिखेन्मन्त्रं समाहितः
अष्टम्यां मंगलदिने चन्द्रे पूर्णमस्यापि वा
सन्ध्यायां देवदेवेशि लिखेन्मन्त्रं समाहितः
मद्यायां श्रवणायां वा रेवत्यां वा विशेषतः
सिंहराशौ गते चन्द्रे कर्कटस्थे दिवाकरे
मीनराशौ गुरौ जाते वृश्चिकस्थे शनैश्चरे
लिखित्वा धारयेद्यस्तु उत्तराभिमुखो भवन्
ने श्मशाप्रान्तरे वापि शून्यागारे विशेषतः
निशायां तु लिखेन्मन्त्रं तस्य सिद्धिरचंचला
भूर्जपत्रे लिखेन्मन्त्रं गुरुणा च मदेश्वरि
ध्यानधारणयोगेन धारयेद्यस्तु भक्तितः
अचिरात्तस्य सिद्धिः स्यान्नात्र कार्या विचारणा
इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे उग्रताराकवचम् ॥
अथ ताराकवचम् ॥ देव्युवाच ॥ तारापूजा
श्रुता नानाविधाश्च सकलाकलया सामग्रे
श्रोतुमिच्छामि कवचं मन्त्रविग्रहम् त्रैलो
क्यमोहनं नाम सर्वापद्विनिवारकम् पुरे
वस्त्वविनेनाथ कृपया मे प्रकाशय ॥ श्रीभै
रव उवाच ॥ देवदानवविद्याधपूजिते शुभे
नवस्वमे त्रैलोक्यमोहनं नाम कवचं शृणु
तोपरम् सर्वविद्यामयं देवि सर्वमन्त्रमयं धुवं

तं. सा.
२२६
276

सर्वरत्नाकरं सर्वसिद्धिविद्याप्रदायकम् व
दक्षासोपि यया ज्ञात्वा सर्वज्ञः पठनाद्यतः य
हूत्वा पठनादीशस्त्रैलोक्यविजयी विभुः प
नाधिपः कुबेरोपि देवाधिपः शचीपतिः पा
ठनाद्धारणात्तस्य यतः सर्वे दिगीश्वराः
सर्वैश्वर्ययुताः सन्तः सर्वसिद्धिमवाप्नुयुः
यस्य प्रसादादीशोहं भैरवाणां हरेश्वरि
कोपाधिपो महाभीमो देवेषु प्रथितः प्रभुः
नदयात्यपसिद्धिभ्यो दयाच्छिष्येभ्य एव च
प्रभक्तेभ्योपि पुत्रेभ्यो दत्वा मन्त्रमवाप्नुयात्
त्रैलोक्यमोहनस्यास्य कवचस्य ऋषिः शि
वः छन्दो विराट् देवता च सोग्रतारा प्रकीर्ति
ता यत्सर्वेषु विद्यायां विजयेषु प्रकीर्तितः
ॐ ह्रीं स्त्रीं हूं च फट् पातु श्रीतारा मे स्तनहृदयम्
ऐं ह्रीं स्त्रीं हूं च फट् पायात्तारिणी हृदयं मम
ह्रीं स्त्रीं हूं च फट् बीजं तारिणी सदावतु ॥
क्लीं ह्रीं स्त्रीं मे शिरः पातु हूं पातु ललाटकम्
साधं च वाग्वरी तारा पायान्नेत्रयुगं मम ॐ ह्रीं
स्त्रीं हूं श्रुती पातु नमश्च पातु नासिकाम् ता
राख्यडाकिनी पायात् ह्रदं तं मम उग्रतारिणी ह्रीं स्त्रीं
हूं फट् च वदनं जिह्वां पायात् ... ह्रीं
स्त्रीं हूं च गलं पातु स्वामिनी नीलसरस्वती ह्रीं
पातु नित्यं तारा रक्तैकजटारूपिणी हूं पायात् च
सदापातु बीजैकाजटारूपिणी ॐ ह्रीं स्त्रीं हूं

फट् पातु हृत्कुब्जा मे भुजद्वयम् श्रीं ह्रीं स्त्रीं
हूं च फट् पायात्पार्श्वं कामस्वरूपिणी
ऐं ऐं ह्रीं श्रीं हूं नमः पायात्कुक्षिं महाचण्डे
री ऐं सौः ॐ ऐं क्लीं फट् स्वाहा कटिदेशं स
दावतु अष्टादशी महाविद्या सालाहुस्व
स्वरूपिणी ब्लूं हूं द्रौं ऐं श्रीं ह्रीं सा गुह्यदे
शं सदावतु सप्तदशी चोग्रतारा मूलता
रास्वरूपिणी ॐ ह्रीं हां हूं नमस्तारायै सक
लपदं ततः इत्येतं तारयपदं तारययुग
वह्वयम् स्वाहेति च महाविद्या जानुनी मम
वेदावतु ऐं सौः ॐ ऐं क्लीं फट् स्वाहा जंघे
पातु परात्मिका ॐ ह्रीं स्त्रीं हूं फट् तारा हूं
सायं तानवाहरी महोग्रतारा पातु मे पा
दानित्यं महेश्वरी ऐं ह्रीं श्रीं स्त्रौः स्हौः वद
वाग्वादिनीति च कामबीजत्रयं नीलस
रस्वती स्वरूपकम् ऐं ऐं ऐं कादिकादिक
लवी स्वाहेति च वतः स्त्रीं महिलिपिमयी
पातु तारा त्रिलोकवपुः इन्द्रो वामादियु
कुर्वीसरस्वत्यनन्तप्रिया कुर्वीयंता
पातु बोधमूलविद्यादक्षिणाहरी तारंमा
याकुर्वेकाली कामकलाततः उग्रतारे
भगं कामः पातु लक्ष्मीः शिवा ऊर्ध्वे साम
हाचोड श्रीं श्रों कामातारादेव्यामयाधुना वि
पिवक्त्र दत्ताः सन्ध्यान्यासं तु मन्त्रपाठं नयेत्

एषा विद्या मया गुप्ता तारादि यामले पुन
सांप्रतं कथितं तुभ्यं कवचाग्रं तथा प्रिये
इति ते कथितं देवि गुह्याद्गुह्यतरं परम्
त्रैलोक्यमोहनं नाम कवचं मन्त्रविग्रहम्
ब्रह्मविद्यामयं भद्रे केवलं ब्रह्मरूपकम्
मन्त्रविद्यामयं चैतत्कवचं मन्मुखोदितम्
गुरुमभ्यर्च्य विधिवत्कवचं प्रपठेद्यदि
त्रिःसकृद्वा यथाज्ञानं भैरवस्तत्क्षणाद्भ
वेत् सर्वपापविनिर्मुक्तः कुलकोटिसमु
द्धरेत् गुरुः स्यात्सर्वविद्यासु अधिकारी ज
पादिषु शतमष्टोत्तरं चास्य पुरश्चर्या वि
धिः स्मृतः शतमष्टोत्तरं जप्त्वा भवेद्भुवि पु
न्धरः त्रैलोक्यं विचरेद्धीरो गणनाथो यथो
द्रः प्रभुः गद्यपद्यमयी वाणी भवेद्गङ्गाप्र
वाहवत् भूर्जे विलिख्य गुलिकां स्वर्णस्थां
धारयेद्यदि कण्ठे वा दक्षिणे बाहौ योषिद्वा
मे भुजे तथा सर्वसिद्धियुतो भूत्वा विचरेद्भु
वी यथा नद्धात्रे प्राप्य शस्त्राणि ब्रह्मास्त्रादी
नि भैरवि माल्यानि कुसुमान्येव सद्रवेदा
नि भवन्ति हि तस्य गेहे चिरं लक्ष्मीर्वाणीव
क्त्रे वसेद् ध्रुवम् इदं कवचमज्ञात्वा तारां यो भ
जते नरः अल्पायुर्निर्धनो मूर्खो भवत्येव
न संशयः ॥ इति श्रीभैरवतन्त्रे त्रैलोक्यमो
हनं नाम कवचं समाप्तम् ॥ शुभं भद्रम्

अथ गुप्तसाधनं ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि
गुप्तसाधनहृदयं प्रिये न प्रकाश्यमिदं का
पि तावत्याः कार्यरक्षणे तावन्न मात्रकाव
र्णं पुटितं मातृकास्थले तेनैव पुटितं वा
र्णं न्यसेदत्रैव प्रार्थयेत् शक्तिबीजं तथा दे
वि विन्यसेत्कवचं प्रयत्नतः वधूबीजं ततो दे
वि विन्यसेत्कवचं समाहितैः वर्मबीजं महेशा
नि न्यसनीयं तदनन्तरम् अस्त्रबीजं तथा
न्यस्य सकलं तदनन्तरम् गुप्तसाधनहृ
दयं देवि न काश्यं कदाचन इत्थं च सिद्धिदा
लोके तथा देवासुरेषु च अवश्यं प्रत्यहं
कार्यं न प्रजानन्ति यस्तथा इति ते कथि
तं किंचिद्रहस्यं रहस्यं सुन्दरि न प्रकाश्यं
तथा केन देवेषु च यथा त्वयि ॥ इति श्री
रुद्रयामले गुप्तसाधनं ॥ अथ बगला
मुखीस्तोत्रम् ॥ चलत्कनककुण्डलो
ल्लसितचारुगण्डस्थलीलसत्कनक
चम्पकद्युतिमदिन्दुबिम्बाननाम् गदा
हतविपक्षकां कलितलोलजिह्वाञ्चलां
स्मरामि बगलामुखीं विमुखवाङ्मनस्स्त
म्भिनीम् १ पीयूषोदधिमध्यचारुविल
सद्रक्तोत्पले मण्डपे सत्सिंहासनमौलि
पातितरिपुं प्रेतासनाध्यासिनीम् स्वर्णा
भां करपीडितारिरसनां भ्राम्यद्गदां विभ्रमा

तं॰
सा॰
२७८

मिंध्यायतियान्तितस्यसद्यःसद्योथसर्वा
पदः २ देवित्वच्चरणाम्बुजार्चनकृतेयःपी
तपुष्पांजलिंभक्त्यावामकरेनिधायचमनुं
मन्त्रीमनोज्ञाक्षरम् पीठध्यानरतोथकुं
भकवशाद्बीजंस्मरेत्पार्थिवंतस्यामित्रमु
खस्यवाचिहृदयेजाड्यंभवेत्तत्क्षणात् ३
वादीमूकतिरङ्कतिक्षितिपतिर्वैश्वानरःशी
ततिक्रोधीशाम्यतिदुर्जनःसुजनतिक्षिप्रानु
गःखंजति गर्वीखर्वतिसर्वविच्चजडतित्व
द्यन्त्रणायन्त्रितःश्रीनित्येबगलामुखिप्र
तिदिनंकल्याणितुभ्यंनमः ४ मन्त्रस्ताव
दलंविपक्षदलनेस्तोत्रंपवित्रंचतेयन्त्रंवा
दिनियन्त्रणंत्रिजगतांजैत्रंचचित्रंचते मा
तःश्रीबगलेतिनामललितंयस्यास्ति
जन्तोर्मुखेत्वन्नामग्रहणेनसंसदिमुखस्तंभो
भवेद्वादिनाम् ५ दुष्टस्तंभनमुग्रविघ्नश
मनंदारिद्र्यविद्रावणंभूभृ ... शमनंचल
न्मृगदृशांचेतःसमाकर्षणम् सौभाग्यैक
निकेतनंममदृशःकारुण्यपूर्णेक्षणंमृत्यो
र्मारणमाविरस्तुपुरतोमातस्त्वदीयंवपुः ६
मातर्भंजयमद्विपक्षवदनंजिह्वांचसंकी
लयब्राह्मीमुद्रयदेवदैत्यधिषणामुग्रांग
तिंस्तंभय शत्रूंश्चूर्णयदेवितीक्ष्णगदया
गौरांगिपीताम्बरेविघ्नौघंबगलेहरप्रण

मनोंकारस्वरूपेणपूर्णेनलाणे ७ मातर्भैरविभद्र॰
कालिविजयेवाराहिविश्वाश्रयेश्रीतिलयेसम
येमहेशिबगलेकामेश्विवामेरसे मातंगि
त्रिपुरेपरात्परतरेस्वर्गापवर्गप्रदेदासोऽहं
शरणागतःकरुणयाविश्वेश्वरित्राहिमाम् ८
संरंभेचौरसंघेप्रवदनसमयेबन्धनेव्याधि
मध्येविद्यावादे ···· प्रजपतिनृपतौदिव्य
कालेनिशायाम् वश्येवास्तंभनेवारिपुव
धसमयेनिर्जनेवावनेवागच्छंस्तिष्ठंस्त्रिका
लंयदिपठतिशिवंप्राप्नुयादाशुधीरः ९ स
ंविद्यापरमात्रिलोकजननीविघ्नौघसंदा
रिणीयोषाकर्षणकारिणीजनमनःसंमो
हनंदायिनी स्तंभोत्सारणकारिणीपशुम
नःसन्दोहसन्दायिनीजिह्वाकीलनभैर
वीविजयतेब्रह्मादिमन्त्रोयथा १० वि॰
ंधात्लक्ष्मीसर्वसौभाग्यमायुःपुत्रैःपौत्रैःस
ंसाम्राज्यसिद्धिम् मानंभोगंवश्यमारोग्य॰
सौख्यंप्राप्नंतत्तद्भूतलेस्मिन्नरेण ११ त्वत्क
तेनपसमाहंगदितंपरमेश्वरिदुष्टानांनि॰
ग्रहार्थायतंगृहाणनमोस्तुते १२ इतिश्री
रुद्रयामलेबगलामुखीस्तोत्रंसमाप्तम् ॥
अथप्रसंगात्बगलामुखस्यदयोनिरूप्यते ॥
अथबगलामुखपचाराः ॥ सर्वोपचारमन्त्रा॰
लिखितास्तापीपूर्वाःकल्पयामिनमःइत्येताः

तं॰
सा॰
२३५
279

कार्याः ऐं ह्रीं श्रीं पाद्यं कल्पयामि नमः एवं
मर्घ्यं कल्पयामि नमः इति क्रमेण सन्नारोप
णं सुगन्धितैलाभ्यंगं मज्जनशालाप्रवेश
नं मज्जनमण्डपमानपीठोपवेशनं दिव्यस्ना
नीयं उद्वर्तनं उष्णोदकस्नानं कनककल
शच्युतसकलतीर्थाभिषेकं धौतवस्त्रपरिमा
र्जनम् अरुणदुकूलपरिधानं अरुणदुकू
लोत्तरीयं आलेपमण्डनप्रवेशनं चन्दनाग
रुकुंकुममृगमदकर्पूरकस्तूरीगोरोचनादि
व्यगन्धसर्वांगविलेपनं केशभारस्य कालाग
रुधूपमल्लिकामालतीजातीचम्पकाशो
कशतपत्रपूगकुद्दरीपुन्नागकल्हारयुग्मं स
र्वर्तुकुसुममालाभूषणमण्डपप्रवेशनम्
भूषणमणिपीठोपवेशनं नवमणिमुकुटं
चन्द्रशकलं सीमन्तसिन्दूरम् तिलकर
त्नं कालांजनं पालीयुगलम् नासाभर
णम् अधरयावकं ग्रथनभूषणम् कनकचि
त्रपदकम् महापदकं मुक्तावलिं एकाव
लिं देवच्छन्दकं केयूरयुगलचतुष्टयम्
वलयावलीं ऊर्मिकावलीं कांचीधामक
टिसूत्रं शोभाख्याभरणं पादकटकं रत्न
नूपुरं पादांगुलीयकं एककरे पाशं
अन्यकरेंकुशं इतरकरे पुण्ड्रेक्षुचापं
परकरे पुष्पबाणान् श्रीमाणिक्यपादं समावे

णास्त्राभरणदेवताभिः मदमद्रासिंहास-
नाधिरोहणम् कामेश्वरपर्यङ्कोपवेशनं
अमृतासनचषकम् आचमनीयं कर्पूर-
वाटिका आनन्दोल्लासविलासहासं मं-
गलारात्रिकं श्वेतच्छत्रम् चामरयुगलं
दर्पणम् तालवृन्तम् गन्धम् पुष्पम् धू-
पम् दीपम् ताम्बूलम् नैवेद्यम् कल्प-
येत् एतेषामुपचाराणामभावे एते
मन्त्रा जप्याः तथा च नवरत्नेश्वरे चतुः-
षष्ट्युपचाराणामभावेन तन्मन्त्रं जपेत् तत्र
देवकल्पं विंद्यात्साधकः स्थिरमानसः ॥
अथाष्टादशोपचाराः ॥ आसनं स्वागतं
पाद्यमर्घ्यमाचमनीयकं स्नानं वासोप-
वीतं च भूषणानि च सर्वशः गन्धं पुष्पं त-
था धूपं दीपमन्नं च तर्पणम् माल्यानुले-
पनं चैव नमस्कारविसर्जनं अष्टादशोप-
चारैस्तु मन्त्री पूजां समाचरेत् ॥ अथ षोड-
शोपचाराः ॥ पाद्यार्घ्याचमनीयं च स्नानं
वसनभूषणे गन्धपुष्पधूपनैवेद्याचमनं
तथा ताम्बूलमर्चनास्तोत्रं तर्पणं च नम-
स्क्रिया प्रयोजयेत्प्रपूजायामुपचारांस्तु
षोडश ॥ अथ दशोपचाराः ॥ पाद्यमर्घ्यं
तथा चामंमधुपर्काचमनं तथा गन्धाद-
यो नैवेद्यान्ता उपचारा दश क्रमात् ॥

तं॰
सा॰
५८॰
मू॰

280

अथ पंचोपचारमन्त्राः ॥ यथा ॥ उद्यद्भा-
स्करनं ॐ मारुणपयोधाराभिराप्लाविताना-
नारत्नमणिप्रवालघटितां रत्नां गृहाण स्व-
स्तिके श्रांह्रांस्तरसुन्दरीभिरभितो हस्ता-
म्बुजैर्भक्तितो मातः सुन्दरि भक्तकल्पल-
तिकां श्रीपादुकामाचरेत् १ देवेन्द्रादिभिर-
र्चितं सुरगणैरादाय सिंहासनं चंचत्कांचन-
संचयातिरचितं चारुप्रभाभास्वरम् एत-
च्चम्पककेतकीपरिमलतैलं महानिर्मलं
गन्धोद्वर्तनमादरेण तरुणीदत्तं गृहाण स्व-
स्तिके २ पश्चादेवि गृहाण शम्भुगृहिणि श्री-
सुन्दरि प्रायशो गन्धद्रव्यसमूहनिर्भरभरं
धात्रीफलं निर्मलम् तत्केशान् परिशोध्य
कंकतिकया मन्दाकिनीस्रोतसि स्नात्वा प्रो-
ज्ज्वलगन्धकं भवतु ते श्रीसुन्दरि त्वन्मदे ३
सुराधिपतिकामिनीकरसरोजनालीधृतां
सचन्दनसकुंकुमागुरुभरेण विभ्राजिताम्
महापरिमलोज्ज्वलां सरसशुद्धकर्पूरिकां स-
गृहाण वरदायिनि त्रिपुरसुन्दरि श्रीपदे
गन्धर्वामरकिन्नरप्रियतमासन्तानहस्ता-
म्बुजप्रस्तारध्रियमाणमुत्तमतरं काश्मीरजा-
पिंजरम् भातभास्करमण्डलं गलत्कान्ति
प्रदानोज्ज्वलं चैलं निर्मलमातनोतु वसनं
श्रीसुन्दरि त्वन्मदे ५ स्वर्णाकल्पितकुं-

५

४

एतल्लसच्छ्रुतियुगे दलासु जे मुद्रिकामध्ये
सावमनानितस्फलके मंजीरमेखिह
ये द्वारावल्लभिकंकणौष्ठकणरणन्त्वा रैर
करहंहकेविन्यस्तमकुटं शिरस्यनुदिनं
दोलन्मदस्युयताम् ८ ग्रीवायां धृतका
न्तिकान्तपटलाग्रैवेयकं सुन्दरं सिन्दूरं वि
लसल्ललाटफलके सौन्दर्यमुद्रापदम्
रागेनाञ्जनमञ्जुलोत्पल ·· श्रीमो
वेन्दोलोचनेनतद्दिव्यौषधिनिर्मितं रचयतः
तु श्रीशांभवि श्रीपदे ९ अमन्दतरमन्द
रोन्मथितदुग्धसिन्धूद्भवं निशाकरकरो
पमं त्रिपुरसुन्दरि श्रीपदे गृहाणमुखे
मौक्तिकं मकरविम्बसाविद्रुमैर्विनिर्मित
मघच्छिदे वनिताम्बुजस्यायिनम् १०
कस्तूरीद्रवचन्दनागुरुसुधाधाराभिरा
श्रावितं चंचच्चम्पकपाटलादिसुरभिः
द्रव्यैः सुगन्धीकृतम् देवस्त्रीगणमस्तका
स्थितमहारत्नादिकुम्भव्रजैरंभः शांभवि
संभ्रमेणविमलं दत्तंगृहाणाम्बिके ११
कल्हारोत्पलनागकेसरसरोजाख्यावली
मालतीमल्लीकैरवकेतकादिकुसुमैरक्ता
श्वमारादिभिः पुष्पैर्माल्यभरेणवैसुरभि
नानानारसस्रोतमातामाम्भोजनिवासि
नी श्री सुन्दरीमृजये १२ मासीगुग्गुलच

भगवती

तं॰
सा॰
२८२
281

स्नागुरुरजःकर्पूरशैलेयजैर्माधीकैः सह
कुंकुमैः सुरभितैः सर्पिर्भिरामिश्रितैः सौ
रभ्यस्थितिमंदिरे मणिमये पात्रे भवत्प्रीतये
धूपोयं सुरकामिनीविरचितः श्रीसुन्दरि त्व
न्मुदे ११ रत्नद्रवपरिस्फुरद्रुचिरत्नयष्टि
न्वितो महातिमिरनाशनः सुरनितम्बिनी
निर्मितः सुवर्णचषकस्थितः सघनसार
वर्तिकान्वितस्तव त्रिपुरसुन्दरि स्फुरतु देवि
दीपो मुदे १२ लवंगकलिकोज्वलं बहु
लनागवल्लीदलैः सजातिफलकोमलं सघ
नसारपूगीफलम् सुधामधुरिमाकुलं रु
चिररत्नपात्रे स्थितं गृहाण मुखपंकजे
स्फुरितमम्ब ताम्बूलकम् १३ शरत्प्रभव
चन्द्रमः स्फुरितचन्द्रिकासुन्दरं दलत्सुरत
रंगिणीललितमौक्तिकाडम्बरम् गृहाण
नवकांचनप्रभवदण्डखण्डोज्वलं महात्रि
पुरसुन्दरि प्रकटमातपत्रं महत् १४ मात
नस्त्वन्दुदमाननोल्लसुभगस्त्रीभिः समान्दो
लितं धुन्वे चामरमिन्दुकुन्दसदृशं प्रस्वेद
दुःखापहम् सद्योगस्त्यवसिष्ठनारदशु
कव्यासादिवाल्मीकिभिः स्वे चित्ते क्रियमा
णएव कुरुतां शर्म्माणि वेदध्वनिः १५ स्वर्गा
गणे मंगलवेणुवीणाभेरीनिनादैरुपगीय
माना कोलाहलैराकलितातनवास्तुविद्या

परोनित्यकल्याणबोधाय ४८ देविभक्त्या
संभाविनस्तुतेश्रीयन्त्रं यदिशक्तितो विलभ्यते
एतैः षोडशभिः पद्यैरुपचारोपकल्पितैः
यः परां देवतां स्तौति स तेषां फलमाप्नुयात् ॥

अथ द्रव्याणां निर्माल्यकालनिर्णयः ॥

तत्र योगिनीतन्त्रे ॥ मणिमुक्ताप्रवालानि दे
वदत्तानि यानि च न निर्माल्यं द्वादशाहं तु ता
म्रपात्रं तथैव च पटीशाटी च षण्मासं नैवे
द्यं दत्तमात्रतः मोदकं पायसं चैव यामार्धेन
महेश्वरि पट्टसूत्रं त्रिमासान्तं स्वयम्भूतं ब
न्धः स्मृतम् यावदुत्सं भवेदन्नं परमान्नं तथै
व च मस्तकं रुधिरं चैव श्रद्धोत्रात्रेणपार्वति
मद्यं तैदपिष्टगन्धं च याज्ञं याम्येन सुन्दरि
करवीरं मल्लिकां चैव बिल्वपत्रं तथैव च तथा
उत्पलमाल्यं च निर्माल्यं सार्धयामके मा
ल्यं वै करवीरस्य पद्मस्य बिल्वकस्य च य
मार्धेन महेशानि ताम्बूलं दत्तमात्रतः न
निर्माल्यं दाडिमं च तथा बिल्वफलं प्रिये
सौगन्धिकं च कदलीप्रयत्नेन निवेदयेत्
कदलीबीजपूरं च उगन्धकं निवेदयेत् ॥
इति द्रव्याणां निर्माल्यकालनिर्णयः ॥

अथ रुद्राक्षमाहात्म्यम् ॥ श्रीकालिकायां रुद्र
योः कण्ठे कर्णयोश्चापि यो नरः रुद्राक्षधा
रयेद्भक्त्या स शैवं लोकमाप्नुयात् नववक्त्रं

तं॰ सा॰ १८२

नरुद्राक्षं धारयेद्वामबाहुना चतुर्दशान्
वैचैव शिखायां धारयेद्बुधः एकवक्त्रो
शिवः साक्षाद्ब्रह्महत्यां विपोहति ब्रवथ्य
तं प्रतिस्रोतो व द्विक्लिस्तम्भं करोति च द्विवक्त्रो
हरगौरी स्याद्गोवधाद्यघनाशनं त्रिवक्त्रो
ग्निजन्मा स्त्रीपापराशिं प्रणाशयेत् चतु
र्वक्त्रः स्वयं ब्रह्मा नरहत्यां विपोहति पंचव
क्त्रः कालाग्निरगम्याभक्ष्यपापनुत् षड्वक्त्र
स्तु गुहः साक्षाद्गर्भहत्यां विपोहति सप्तव
क्त्रस्त्वनन्तः स्यात् स्वर्णस्त्रीवाद्यनुत्तदा वि
नायकोष्टवक्त्रः स्यात् सर्वानृतविनाशकृ
त् भैरवो नववक्त्रस्तु शिवसायुज्यकारकः
दशवक्त्रः स्मृतो विष्णुर्भूतप्रेतपिशाचहा
एकादशमुखो रुद्रः नानायज्ञफलप्रदः
द्वादशास्यो भवेदर्कः सर्वक्रतुफलप्रदः
त्रयोदशमुखः कामः सर्वकामफलप्रदः
चतुर्दशास्यः श्रीकण्ठो वंशोद्धारकरः परः
निश्छिद्राश्च सुपक्वाश्च रुद्राक्षा धारणे स्मृ
ताः पंचामृतैः पंचगव्यैः स्नानकाले प्रयो
जयेत् रुद्राक्षस्य प्रतिष्ठायां मन्त्रं पंचाक्षरं
तथा ॐ त्र्यम्बकादिमन्त्रस्तु त्र्यम्बकं यजा
महे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनं उर्वारुकमिव बन्ध
नान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् यथा ॐ ह्रौं
अघोरे ह्रौं ह्रं घोरतरे घोरे विना मन्त्रेण योऽर

नैरुद्राक्षंभुविमानवः सयातिनरकंघोरं
यावदिन्द्राश्चतुर्दश ऐंह्रींह्रींसर्वतःसर्वां
गेनमस्तेरुद्रस्वरूपिणे अनेनापिचमन्त्रेणरु
द्राक्षस्यद्विजोत्तमः प्रतिष्ठांविधिवत्कृत्वा
ततोधिकंफलंलभेत् ततोयथास्वमन्त्रै
र्धारयेद्भक्तिसंयुतः तत्रक्रमेणमन्त्राः
ऐंॐभूंफंनमः ऐंऐंनमः ॐह्रींनमः ऐं
ह्रैंनमः ऐंॐह्रूंनमः ॐॐह्रूंह्रूंनमः ॐसः
ह्रैंनमः ॐह्रूंनमः ॐह्रींनमः ॐक्षींनमः
ॐह्रूंह्रींनमः ॐह्लांह्रौंनमः ॐनमोनमः
रुद्राक्षैर्देहसंस्थेननरकूटोम्रियेनयदि ॥
सोपिरुद्रपदंयातिकिंपुनर्मानवागुरु स
र्वविष्णातिरुद्राक्षमालयादेहसंस्थया यः
करोतिनरःपुण्यंसर्वंकोटिगुणंभवेत् यो
ददातिद्विजातिभ्योरुद्राक्षंभुविषण्मुख
तस्यप्रीतोभवेद्रुद्रः स्वपदंचप्रयच्छति ॥
इतिपद्मपुराणेरुद्राक्षमाहात्म्यम् ॥ स्कन्द
पुराणे ॥ कार्तिकेयउवाच ॥ एकद्वित्रिःचतु
ष्पञ्चषट्सप्तवसवोनव दशैकादशद्वादश
त्रयोदशचतुर्दश एतेषांतुमुखानांतुदेव
ताकोत्रशंकर गुणंचकीदृशंतेषांकथयस्व
यथार्थतः ॥ श्रीशंकरउवाच ॥ शृणुष
ण्मुखत्वंनवेनवक्रैवक्त्रैर्यथाक्रमम् ॥ एक
वक्त्रःशिवःसाक्षाद्ब्रह्महत्यांव्यपोहति

नं· सा· २८३

283

हिवक्त्रो देवदेवेशो च गोवर्धंनामधेयेद्भवम् त्रि
वक्त्रो दहनस्साक्षाद्भ्रूणहत्यां व्यपोहति चत्व
वक्त्रः स्वयं ब्रह्मा नरहत्यां व्यपोहति पंचव
क्त्रः स्वयं रुद्रः कालाग्निर्नाम नामतः षड्
क्त्रः कार्तिकेयस्तु धारणाद्दक्षिणे भुजे ब्रह्म
हत्यादिभिः पापैर्मुच्यते नात्र संशयः सप्त
वक्त्रो महासेन अनंतो नाम नागराट् गुरु
हत्यादिभिः पापैर्मुच्यते नात्र संशयः अष्ट
वक्त्रो महासेन साक्षाद्देवो विनायकः पृष्ठोद
करेणापि संस्पृशेद्वा गुरुस्त्रियम् एवमादी
नि पापानि अतिपापानि सर्वशः विघ्नास्त
स्य च नश्यन्ति स नरो याति परां गतिम् गणा
स्तेन सर्वे पुत्र वक्त्रस्य धारणात् नववक्त्रो
भैरवः स्याद्धारयेद्वामके भुजे कपिलं मुक्ति
दं प्रोक्तं मम तुल्यबलो भवेत् लक्षकोटि
सहस्राणि ब्रह्महत्यां करोति यः तत्सर्वं द
हते क्षिप्रं नववक्त्रस्य धारणात् दशवक्त्रो म
हासेन साक्षाद्देवो जनार्दनः ग्रहाश्चैव पिशा
चाश्च वेताला ब्रह्मराक्षसाः पन्नगाश्च विन
श्यन्ति दशवक्त्रस्य धारणात् वक्त्रैकादशमुद्रा
लो रुद्रा एकादश स्मृताः शिखायां धारये
न्नित्यं तस्य पुण्यफलं शृणु अश्वमेधसह
स्रं वाजपेयशतानि च हेमशृंगाश्च लक्ष
सम्यग्दत्तस्य यत्फलम् तत्फलं समवाप्नो

निरुद्रैकादशधारणात् रुद्राक्षैर्द्वादशैर्वक्त्रैः
कण्ठदेशे च धारणात् आदित्यस्तुष्यते नित्यं
द्वादशार्कोऽध्यवस्थितः त्रयोदशमुखः का
मः सर्वकामफलप्रदः चतुर्दशमुखः श्री
कण्ठो वै श्रोङ्कारकरः परः ॥ तत्र क्रमेण मन्त्राः
ॐ ऐं ॐ श्रीं ॐ श्रीं श्रीं ऐं ज्रीं हुः ॐ ह्रीं ॐ ह्रीं ॐ ह्रां
ॐ टं वं ॐ ह्रां ॐ ह्रीं ॐ श्रीं ॐ ह्रां ॐ फ्रां ॐ हौं स्लों
ॐ रुं मां ॥ इति रुद्राक्षसंस्कारः ॥ अथ नैमि
त्तिकादिकर्मभंगे प्रायश्चित्तमाह ॥ गौतमी
ये ॥ यद्यत्कर्मणि वैगुण्यं नित्ये नैमित्तिके
तथा सहस्रं प्रजपेन्मन्त्रं मूलं चायुतमेव
वा नित्ये सहस्रं प्रजपेन्नैमित्तिके तथायुतम्
इति विस्तरविषयम् ॥ अन्यत्र तन्त्रराजे ॥ नि
त्यातिक्रमदोषाणां शान्त्यै विद्याशतं जपेत्
नैमित्तिकातिक्रमेण सहस्रं प्रजपेन्मनुम्
पापसंकेरत्र ॥ सर्वेषामेव पापानां संकरे स
मुपस्थिते प्रायश्चित्तं ततो जपेत्मयुतं मन्त्र
नापतः अथ विस्त्राराधनमन्त्राः ॥ तत्र गो
तमीये ॥ यस्य दर्शनमिच्छन्ति देवाः स्वस्वदृ
दयः कृपया देवदेवेश मदग्रे सन्निधी भव
तस्य ते परमेशान स्वागतं प्रभो कृतार्थोऽ
स्म्यनुगृहीतोऽस्मि सफलं जीवितं मम यः
दागतोऽसि देवेश चिदानन्दमयाच्युत आज्ञा
नाद्वा प्रमादाद्वा वैकल्यात्साधनस्य च

ते॰
सा॰
२८४
284

यदपूर्णं भवेत्तत्त्वं तत्त्वया प्रतिमुखो भव इत्या
वाहनमन्त्राः ॥ सङ्कल्पलेशसंपर्कान्यपरमान
न्दसंभवः तस्मै ते परमेशान पाद्यमावकल्प
ये इति पाद्यं देवानामधिदेवाय देवानां देवता
यच आचामं कल्पयाम्येष स्वधया प्रतिदे
तवे इत्याचमनीयम् तापत्रयदहं दिव्यं पर
मानन्दलक्षणम् तापत्रयविमोहाय तवा
र्घं कल्पयाम्यहम् इत्यर्घ्यम् सर्वकालुष्य
हीनाय परिपूर्णसुधात्मकम् मधुपर्कमिदं
देव कल्पयामि प्रसीद मे इति मधुपर्कम् उ
च्छिष्टोप्यशुचिर्वापि यस्य स्मरणमात्रतः
शुद्धिमाप्नोति तस्मै ते पुनराचमनेविदम्
इति पुनराचमनीयम् परमानन्दबोधाब्धि
निमग्ननिजमूर्तये सांगोपांगमिदं स्नानं क
ल्पयाम्यहमीशाने इति स्नानम् मायाचि
त्रपटच्छन्ननिजगुह्योरुतेजसे निरावर
णविज्ञानवासस्ते कल्पयाम्यहम् इति वा
सः यमाश्रित्य महामाया जगत्संमोहनी
सदा तस्मै ते परमेशाय कल्पयाम्युत्तरीय
कम् इत्युत्तरीयम् यस्य शक्तित्रयेणेदं संप्रो
तमखिलं जगत् यज्ञसूत्राय तस्मै ते यज्ञसू
त्रं कल्पये इति यज्ञसूत्रम् स्वभावसुन्दरा
ङ्गाय सर्वसंस्थाश्रयाय ते भूषणानि विचि
त्राणि कल्पयामि सुरार्चित इति भूषणम्

नमस्ते देवदेवेश सर्वतृप्तिकरं परंअखण्डा
नन्दसंपूर्णं गृहाण जलमुत्तमम् इति
जलम् परमानन्दसौरभ्यपरिपूर्णदिग
न्तरम् गृहाण परमं गन्धं कृपया परमे
श्वर इति गन्धः तुरीयागुणसम्पन्नं ना
नागुणमनोहरम् आनन्दसौरभं पुष्पं
गृह्यतामिदमुत्तमम् इति पुष्पं वनस्प
तिरसोत्पन्नो गन्धाढ्यो गन्ध उत्तमः आ
घ्रेयः सर्वदेवानां धूपोयं प्रतिगृह्यताम्
इति धूपः स्वप्रकाशो महातेजाः सर्वत्र
तिमिरापहः सबाह्याभ्यन्तरंज्योतिर्दी
पोयं प्रतिगृह्यताम् इति दीपः ॥ तथा
च गौतमीये ॥ पूजा च पंचधा प्रोक्ता ता
सांभेदाञ्छृणुष्व मे अभिगमनमुपादानं
योगः स्वाध्याय एव च इज्या पंचप्रकारा
चोक्रमेण कथयामि ते तत्राभिगमनं ना
म देवतास्थानमार्जनम् उपलेपनं नि
र्माल्यदूरीकरणमेव च उपादानं नाम
गन्धपुष्पादिचयनं तथा योगो नाम स्व
देवस्यात्मत्वेनैव भावना स्वाध्यायो ना
म मन्त्रार्थं सन्धानपूर्वको जपः सूक्तस्तो
त्रादिपाठस्सूक्तैः संकीर्तनं तथा तत्त्वादि
शास्त्राभ्यासश्च स्वाध्यायः परिकीर्तितः
इज्या नाम स्वेष्टदेवपूजनं चयथार्थतः

ने॰ मा॰ २८५

285

इति पंचप्रकारा कथिता नव स्वभ्रत सा॰
ष्विमामोघमालोक्य सायुज्यसात्रपदाः
क्रमात् अथ द्वादशशुद्धिश्चैव सर्वाना
मिहोच्यते गृहोपलेपनं चैव तथा चगम
नेष्वे: भक्त्या प्रदक्षिणं चैव पादयोः शो॰
धनं तथा पूजार्थं पत्रपुष्पाणां भक्त्यैवो॰
त्तलनं द्वेः करयोः सर्वशुद्धी नामियं॰
शुद्धिर्विधीयते. तन्नामकीर्तनाश्चैव गुण
नामपि कीर्तनम् भक्त्या श्रीकृष्णदेवस्य
वचसः शुद्धिरिष्यते तत्कथाश्रवणं चै
व तस्योत्सवनिरीक्षणम् श्रोत्रयोर्नेत्रयो
श्चैव शुद्धिस्सम्यगिहोच्यते पादोदकस्य
निर्माल्यमालानामपि धारणम् उच्य
ते शिरसः शुद्धिः घ्राणतस्यद्वेः पुनः घ्रा
घ्राणं गन्धपुष्पादि निर्माल्यस्य तपोधन
विशुद्धिस्स्यादनतस्य घ्राणस्याविविधी
यते पत्रपुष्पादिकं यच्छ्रीकृष्णपादयुग्मा॰
र्पितम् तदेकपावनं लोके तद्धि सर्वं विशो
धयेत् ललाटे च गदाकार्यमूर्ध्वं पुंड्रं॰
शार्ङ्गं मूलमथा नन्दकं चैव हृन्मध्ये शंखं च॰
कं भुजद्वये शंखचक्रांकितो विप्रः श्मश
शाने म्रियते यदि प्रयाणे या गतिः श्रीका
सा गतिस्तस्य गोतम तत्रान्तरे यानेनैव
द्वकामिभिर्या यानेभवनेगृहे देवानत्वेश्रुम

वाचश्चप्रमाणस्तदग्रतः उच्छिष्टे चैव वचा
शौचे भगवद्वन्दनादिकम् एकहस्तप्र
णामस्त्वयन्पुरस्तात्प्रदक्षिणम् पादप्र
सारणं चाग्रे तथा पर्यंकबन्धनम् शय
नं भक्षणं चापि मिथ्याभाषणमेव च उ
च्चैर्भाषा मिथो जल्पो वेदनानि च विग्रहः
निग्रहानुग्रहौ चैव अधोवायुविमोचनं
शक्तौ गौणोपचारश्च अनिवेदितभोजनं
तत्तत्कालोद्भवानां च फलादीनामनर्प
णम् विनियुक्तावशिष्टस्य प्रधानं व्यंज
नस्य यत् पृष्ठीकृत्यासनं चैव परानिन्दा
परस्तुतिः गुरौ मौनं निजस्तोत्रं देवतानि
न्दनं तथा अपराधास्तथा विष्णोर्द्वात्रिंश
शत्परिकीर्तिताः वाराहे केशवाग्रे
न्नृत्यगीतं न करोति दरेदिने वह्निना किं
न दग्धोसौ गतं किं न रसातलम् नारदी
ये श्रवणं कीर्तनं विष्णोः कलौ मन्त्रजप
दिकम् दानं तत्प्रीतये तस्य नान्यथाति
विक्षिप्यते गौतमीये शालिग्रामशिला
तोयमपीत्वा यस्तु मस्तके प्रक्षेपणं प्रकुर्वी
तब्रह्महा स निगद्यते विष्णोः पादोदकं पी
त्वा कोटिजन्माघनाशनम् तदेवाष्टगुणं
पापं भूमौ बिन्दुनिपातनात् आगमस्य ॥
दन्ताद्धेतियदाच्छिनोपितुलसीलेयं चर

ने· सा· २८६ 286

नोयंपदेनैवयंवहुमध्यपानवल्लितंगुर्वं
गनामंगमम् स्वामादीनमतिस्थितिर्दं
रिजनैस्तत्संगजंकिल्बिषंसालिग्रामशि
लयूमिदंमहिमाकिंण्वेषलोकोत्तरः ॥
स्वप्नप्रबोधकालेष्ठमन्त्राणामभिधीयते
मन्त्रविद्याविभागेनद्विविधामन्त्रजातयः
मन्त्राःपुंदेवताःप्रोक्ताःविद्याःस्त्रीदेवताः
स्मृताः पुंमन्त्राहुंफडन्तास्युर्द्विठांताः
स्युःस्त्रियःमताः नपुंसकानमोन्ताःस्यु
रित्युक्तामनवस्त्रिधा एवमन्याभवेद्द्वि
धामदाथाहूनगीयते एवंमन्त्रेपि अग्नी
षोमात्मकामन्त्राविज्ञेयाःक्रूरसौम्ययोः
कर्मणोर्वह्नितारान्त्यवियत्प्रायःसमी
रिताः आग्नेयामानवाःसौम्याभूयिष्ठ
न्दुमतालवाः आग्नेयाःसंप्रबुद्धास्तेप्रा
णेचरतिदक्षिणे भागेन्यस्मिन्स्थितेसम्
सौम्याबोधंप्रयांतिते उभयंप्रतिकले
वैप्रबुद्धासमन्त्रिणःसदा यद्वा प्राणमा
नसमायोगाच्छिवब्राह्मोस्लमेलनम्
प्रबोधकालाविज्ञेयाःस्वापकालस्त्व
तःपरम् तथा वामबाहोयदावायु:
हूस्वानोयोजनंतदा दक्षिणस्यांयदा
वायुस्तदादीर्घाणियोजिताः उभयत्र
स्थोयदावायुस्तदास्यादुभयात्मकः

संपुटीकृतमन्त्रेण प्रदिलान्तात्मबिन्दुका
न् पुनन्तु सविसर्गान्तान्दकारं केवलं त
पेत् एवं न स्नायदिष्टश्चेत् शुभ्रुदः प्रीत्यभिवृ
द्धिदाः ॥ इति स्वप्नप्रबोधकालः ॥ अथ यो
गासनानि ॥ पद्मासनं स्वस्तिकाख्यं भ
द्रं वज्रासनं तथा वीरासनमिति प्रोक्तं क्र
मादासनपंचकम् ऊर्वोरुपरि विन्यस्य स
म्यक् पादतले उभे अंगुष्ठौ च निबध्नीयाद्ध
स्ताभ्यां व्युत्क्रमात्ततः पद्मासनमिति प्रो
क्तं योगिनां हृदयंगमम् जान्वोरन्तरे स
म्यक् कृत्वा पादतले उभे ऋजुकायो विशेद्यो
गी स्वस्तिकं तत्प्रचक्षते सीवन्याः पार्श्व
योर्न्यसेद् गुल्फयुग्मं सुनिश्चितम् वृष
णाधः पार्श्वपादौ पाणिभ्यां परिबन्धयेत्
भद्रासनं समुद्दिष्टं योगिभिः परिकीर्ति
तम् ऊर्वोः पादौ क्रमान्न्यस्य जान्वोः प्रत्यङ्मु
खांगुली करौ निदध्यादाख्यातं वज्रासनम
नुत्तमम् एकं पादमधः कृत्वा विन्यस्योरौ त
थोत्तरम् ऋजुकायो विशेद्योगी वीरासनमि
तीरितम् अथ मुद्राप्रकरणम् ॥ अथ मु
द्राः प्रवक्ष्यामि सर्वतन्त्रेषु गोपिताः याभिर्वि
रचिताभिस्तु मोदन्ते सर्वदेवताः अर्चने ज
पकाले च ध्याने काम्ये च कर्मणि स्नाने चा
वाहने शंखे प्रतिष्ठायां च रक्षणे नैवेद्ये च त

तं· सा· ५८७

९८७

थान्यत्र तन्त्रकल्पप्रकाशिते स्थले मुद्राः
प्रदृष्टव्याः स्वस्वलक्षणलक्षिताः प्राया
दृष्टादिका मुद्रा नवसाधारणा मताः तथा
षडंगमन्त्रास्तु सर्वतन्त्रेषु योजिताः एको
नविंशतिमुद्रा `````` या तथा गरुडा
ख्या तथा मुद्रा विष्णोः सन्तोषवर्धिनी
नारसिंही च वाराही हयग्रीव धनुस्तथा
बाणमुद्रा च परशुर्जगन्मोहनिका तथा
काममुद्रा पराख्याता शिवस्य दश मुद्रिका
लिंगयोनित्रिशूलाक्षमालेष्टाभीमृगा
ख्यिका खट्वांगा च कपालाख्या डमरुः शि
वतोषदाः सूर्यस्यैकैव पद्माख्या सप्त मुद्रा
गणेशितुः दन्तपाशांकुशाविघ्नपरशुल
ड्डुसंज्ञकाः बीजपूराह्वया मुद्रा विज्ञेयाव
ह्निपूजने पाशांकुशवराभीतिखड्गचर्मध
नुश्शराः मौसली मुद्रिका दौर्गी मुद्राः शु
क्रप्रियंकराः लक्ष्मी मुद्रा च नेलक्षणा वा
ग्वादिन्यास्तु पूजने अक्षमाला तथा वीणा
ख्या व्याख्यापुस्तकमुद्रिकाः सप्तजिह्वाह्वया मु
द्रा विज्ञेया वह्निपूजने मत्स्यमुद्रा च कूर्मा
ख्या लेलिहा मुण्डसंज्ञकाः महायोनिरि
ति ख्याता सर्वसिद्धिसमृद्धिदा शक्त्यर्चने म
हायोनिः श्यामादौ मुण्डमुद्रिकाः मत्स्यकू
र्माख्यलेलीहा सर्वसाधारणी मता

दशमा मुद्रिका ज्ञेया त्रिपुरायाः प्रपूजने
संक्षोभद्रावणाकर्षवश्योन्माद महांकुशाः
खेचरी बीज योन्याख्यो त्रिखण्डा परिकीर्ति
ताः ॐ भमुद्राभिषेके स्यात्पद्ममुद्रासने
तथा कालकाली प्रयोक्तव्या विघ्नप्रश
मकर्मणि गालिनी च प्रयोक्तव्या जलशो
धनकर्मणि श्रीगोपालार्चने वेणुः नृह
रौ नारसिंहिका वराहस्य च पूजायां वा
राह्याख्यां प्रदर्शयेत् रामार्चने पञ्चबाण
मुद्रे च परशुलक्ष्या । परशुरामस्य विते
या जगन्मोहनसंज्ञिका वासुदेवाह्वया
ध्याने ॐ भमुद्रावरणे सर्वत्र प्रार्थने
चैव प्रार्थनाख्यां प्रयोजयेत् ॥ मुद्राल
क्षणमाह यामले ॥ मोदनात्सर्वदेवानां
द्रावणात्पापसन्ततेः तस्मान्मुद्रेयमाख्या
ता सर्वकामार्थसाधने उद्दिष्टान्तक्रमान्मु
द्राः प्रोच्यन्ते लक्षणानि च हस्ताभ्याम
ञ्जलिं बद्ध्वानामिकामूलपर्वणोः अंगु
ष्ठौ निक्षिपेत्सेयं मुद्रा त्वावाहिनी स्मृ १
अधोमुखी त्वियं चेत्स्यात्स्थापिनी मुद्रिका
स्मृता २ उच्छ्रितांगुष्ठमुष्ट्योस्तु संयोगा
त्सन्निधापनी ३ अंतःप्रवेशितांगुष्ठा सै
व संरोधनी मता ४ उत्तानमुष्टियुगला
सम्मुखीकरणी मता ५ देवतांगे षडंगा

तं· सा·
१८८

नं न्यासः स्यात्सकलीकृतिः ८ सव्य
दक्षकराङ्गुष्ठौ योयोमवेत्तर्जनी अव
गुण्ठनमुद्रेयमभितो भ्रामिता मता ७ अ
न्योन्याभिमुखौ श्लिष्टकनिष्ठानामिकायु
तः ॥ तथैव तर्जनीमध्यापेन मुद्रा समीरि
ता अमृतीकरणे ह्ययोन्यथा साधकसत्तमः
अन्योन्यग्रथितांगुष्ठा प्रसारितपराङ्गुली
महामुद्रेयमाख्याता परमीकरणे बुधैः
प्रयोजयेदिमां मुद्रां देवताह्वानकर्मणि
अंगन्यासस्य मुद्रायाः तासां लक्षणं पूर्व
मुक्तम् ॥ वैसर्वीणां मुद्राणां कथ्यते ल
क्षणान्यथ वामांगुष्ठं तु संगृह्य दक्षिणे
न तु मुष्टिना कृत्वोत्तानं ततो मुष्टिमंगुष्ठं
तु प्रसारयेत् ॥ वामांगुल्यस्तथाश्लिष्टाः
संयुक्ताः संप्रसारिताः दक्षिणांगुष्ठसं
स्पृष्टा मुद्रैषा शंखमुद्रिका १ हस्तौ तु सम्मु
खौ कृत्वा सम्भग्नौ सुप्रसारितौ कनिष्ठांगुष्ठौ
कालाग्रौ मुद्रैषा चक्रमुद्रिका २ अन्योन्या
भिमुखौ हस्तौ कृत्वा तु ग्रथितांगुलीः
गुल्यौ मध्यमे भूयः संलग्ने सुप्रसारिते
गदामुद्रेयमुदिता विष्णोः सन्तोषकारिणी
३ हस्तौ तु सम्मुखौ कृत्वा सन्नताग्रौ तथाङ्गु
लीः तलान्तमिलितांगुष्ठौ कृत्वैषा पद्ममु
द्रिका ४ उत्तानामकरांगुष्ठोल्लग्नस्य कनि

ष्ठिका दक्षिणांगुष्ठसंयोगात्कनिष्ठास
प्रसारिता तर्जनीमध्यमानामाकिंकि
संकोच्यचालिताः वेणुमुद्राभवेदेषास
र्वमाप्रेयसीहरेः ५ अन्योन्यपृष्ठकरा
ग्रेमध्यमानामिकांगुली अंगुष्ठेनतव
धीयात्कनिष्ठामूलसंस्थिते तर्जन्योका
र्येदेषामुद्राश्रीवत्ससंज्ञका ८ अनामा
पृष्ठसंलग्नांदक्षिणस्यकनिष्ठिकाम्
कनिष्ठयान्ययाबद्धातर्जन्यादक्षयात
था वामानामांचबध्नीयाद्दक्षिणांगुष्ठ
मूलके अंगुष्ठमध्यमावामेसंयोज्यम
लाःपुराः वत्सोण्यग्रसंलग्नामुद्राकौ
स्तुभसंज्ञका ७ स्पृष्टोत्कण्ठादिपादांतं
तर्जन्यांगुष्ठयास्तथा कण्ठयेनमालाव
वन्मुद्रेयंवनमालिका ८ तर्जन्यंगुष्ठ
कौसन्नावबद्धौहृदिविन्यसेत् वामह
स्ताम्बुजेवामजानुमूर्ध्निप्रविन्यसेत् सा
नमुद्राभवेदेषारामचंद्रस्यप्रेयसी ९
अंगुष्ठवाममुष्टिस्थितमितरकरांगुष्ठकेनाथ
बद्धानस्याग्रपीडयितांगुलिभिरथिचना
वामहस्तेंगुलीभिः बद्धागाढंदृढंदिस्था
पयतविमलंधीर्व्याहरन्मा रबीजंविल्वा
व्योमाद्रिकेषास्फुरदमिदकाध्विनागोपनी
यावितिचैः १० हस्लौतविम्बौकृता

तं. सा.
२८५
289

ग्रथयित्वा कनिष्ठिके मिथस्तर्जनिका
श्लिष्टे श्लिष्टा वंगुष्ठकौ तथा मध्यमेना
मिके हेनहौपद्मा विवचालयेत् एषाग
लडमुद्रा व्योविस्मो संतोषवर्धिनी १
गानुमध्ये करौ हत्वा चिबुकोष्ठौ समाहतौ
दत्तौ च भूमिसंलग्नौ कम्पमानः पुनः
पुनः मांखविद्रनकेऽऊसहेलेलिहानश्च
जिह्विकाम् नारसिंही भवेदेषा मुद्रा त
त्प्रीतिवर्धिनी अंगुष्ठाभ्यां च करयोरथा
क्रम्यकनिष्ठिके अधोमुखौभिः सर्वाभिः
मुद्रेयं नृहरेर्मता २ देवोपरिकरं वामं कु
त्वोत्तानमधः स्वधीः नामयेदिति संप्रोक्ता
मुद्रा वाराहसंज्ञिका ३ दद्दक्षं चोर्ध्वमु
खं वामदक्षमधोमुखम् अंगुल्यग्रं तु सं
युक्तं मुद्रा वाराहसंज्ञिका ४ वामदक्षा
तले दक्षांगुली स्तास्त्वधोमुखीः संरो
प्यमध्यमां नानामासूत्रस्याधो विकुंचयेत् ५
हयग्रीवप्रिया मुद्रा नन्दमूर्तिरन्तकारिणी
वामस्य मध्यमाग्रं तु तर्जन्यग्रेण योजयेत्
अनामिकाकनिष्ठं च तस्यांगुष्ठेन पीडये
त् दर्शयेद्वामके स्कन्धे धनुर्मुद्रेयमीरिता
६ दक्षमुष्टिस्थतर्जन्या दीर्घया बाणमु
द्रिका ॥ यद्वा बाणनाले वे ॥ पश्चाद्दल
गतं वा पुनश्चाद्दसंकर्षी वा पमुद्रेय

माख्याता वामहस्ते ध्वजस्थिता कल्प
द्रुमेयमुद्रा यशःकीर्त्तिविवर्द्धिनी य
थाहस्तगता बाणास्तथा हस्तं कार्मुकं प्रिये ॥
बाणमुद्रेयमाख्याता रिपुवर्गनिकृन्तनी
तलेन तलं नकरयोस्तिर्यक्तो योऽन्यवाङ्गु
लीः संहताः प्रसृताः ऊर्ध्वा नमुद्रा पञ्च
संज्ञिका ८ ऊर्ध्वस्यांगुष्ठमुष्टी हेमुद्रा वै
लोकमोहिनी हस्ते तु संपुटीकृत्वा प्र
सृतेनांगुलिकौ तथा तर्जन्यौ मध्यमापृ
ष्ठे अंगुष्ठौ मध्यमास्थितौ काममुद्रेयमु
दिता सर्वदेवप्रियंकरी ९ महादेवप्रि
याणां च कथ्यंते लक्षणान्यथ उच्छ्रितं
दक्षिणांगुष्ठं वामांगुष्ठेन बन्धयेत् १०
वामांगुली दक्षिणाभिरंगुलीभिश्च ब
न्धयेत् लिंगमुद्रेयमाख्याता शिवसान्नि
ध्यकारिणी ११ मिथः कनिष्ठके बद्ध्वा
तर्जनीभ्यां मध्यमानामिके अनामिकोर्ध्वसं
श्लिष्टे दीर्घमध्यमयोरधः अंगुष्ठाग्रद्वयं
न्यसेद्योनिमुद्रा समीरिता १२ अंगुष्ठेन
कनिष्ठां तु बद्ध्वा शिष्टांगुलित्रयम् प्रसा
रयेत्त्रिशूलाख्यो मुद्रेयं परिकीर्तिता ॥ च
अंगुष्ठतर्जन्यग्रेण ग्रथयित्वांगुलित्रयम्
प्रसारयेदक्षमालामुद्रेयं परिकीर्तिता
अधः स्थितो दक्षिणहस्तः प्रसृतो वाममुष्टिः

तं॰ सा॰
२५०
290

का ५ गृहीत्वातोवामदूलः प्रसृतोभय
मुद्रिका ८ मिलितानामिकांगुष्ठमध्य
माग्रेनियोजयेत् क्षिप्तंगुष्ठस्याश्रितेऽथा
न्मुगमुद्रेयमीरिता ७ पंचांगुल्यो दक्षि
णास्तु मिलिता ऊर्द्ध्वमन्नताः खेटमु
द्राख्याख्याता शिवस्यातिप्रिया मता ८
पात्रवद्वामहस्तं तु कृत्वांके वामके तथा
निधायोच्छ्रितवत्कुर्यान्मुद्राकापालिकी
मता ९ मुष्टिं च शिथिलां बद्ध्वा ईषदुच्छ्रि
तमध्यमाम् दक्षिणामूर्द्ध्वमन्त्रस्य कर्णादेशे
प्रचालयेत् एषा डमरुविख्याता सर्ववि
घ्नविनाशिनी १० ततोगलेणमुद्रालक्ष
क्ष्यते लक्षणान्यथ उत्तानोर्द्ध्वमुखीमध्या
सव्लाबद्धमुष्टिका दंतमुद्रासमाख्याता
सर्वागमविशारदैः ११ वाममुष्टिस्तु तर्ज
न्यादक्षमुष्टिस्तु तर्जनीम् संयोज्यांगुष्ठका
ग्रे तु तर्जन्यग्रेग्रके क्षिपेत् एषा पाशाह्वया
मुद्रा विद्वद्भिः परिकीर्तिता १२ ऋज्वीं तु म
ध्यमां कृत्वा तर्जनीमध्यपर्वणि संयोज्या
ङ्कुचयेत् किंचिन्मुद्रेयं चांकुशसंज्ञिका १३ त
र्जनीमध्यमानामाकनिष्ठांगुष्ठमुष्टिका
प्रयोमक्वोदीर्घत्र पामध्यमाविद्धमुद्रिका
१४ पाशमुद्रानिगदिता प्रसिद्धालङ्कमुद्रि
का बीजपूराढ्यया मुद्रा प्रसिद्धमाडेपहिता

शाङ्गीयाणांचमुद्राणांकथ्यंतेलक्षणा
न्यथ पाशांकुशवराभीतिपत्रबाणा
स्तमीरिता: कनिष्ठानामिकेबद्धास्त्वां
गुष्ठेनैवदन्त: श्लिष्टांगुलीनप्रसृतीसं
श्लिष्टेत्वस्कुमुद्रिका १ वामदक्षंतथा
तिर्यक्कृत्वाचैवप्रसार्यच आकुंचांगुलिं
कुर्यास्वन्तुमुद्रेयमीरिता २ मष्टिंकृत्वा
नदक्षाभ्यांवामस्योपरिदक्षिणम् ऊ
र्ध्वान्मुसलमुद्रेयंसर्वविघ्नविनाशिनी
३ मष्टिंकृत्वाकराभ्यांतुवामस्योपरिद
क्षिणम् कृत्वाशिरसिसंयोज्यडगोम
द्रेयमीरिता ४ चक्रमुद्रांतथाबद्धाम
ध्यमेद्वेप्रसार्यच कनिष्ठिकेतथानीय
तदग्रेगुष्ठकोक्षिपेत् शल्यमुद्रापराहे
ष्ठासर्वसम्पत्प्रदायिनी ५ वीणावादन
वद्धस्तौकृत्वासंचालयेच्छिर: वीणामु
द्रेयमाख्यातासरस्वत्या:प्रियंकरी ६
वाममुष्टिंस्थाभिमुखींकृत्वापुस्तकमुद्रि
का ७ दक्षिणांगुष्ठतर्जन्याग्रन्थिलग्ना
परांगुली: प्रसार्यसंदतोज्ञानामुद्राव्या
ख्यानमुद्रिका प्रीतामस्यसरस्वत्याश्च
तंत्रप्रेयसीमता ८ मणिबन्धस्थितौ
कृत्वाप्रसृतांगुलिकौकरौ कनिष्ठांगुष्ठ
युगलेमिलितांत:प्रसार्येत् समजि

तं· सा·

२५१

291

ज्ञात्वेमुद्रेयं वैष्णवानां प्रियंकरी कनिष्ठां
गुष्ठकौ सक्तौ करयोरितरेतरम् तर्जनी
मध्यमेनामा संहता भुग्नवर्जिता मुद्रैषा
मालिनीनाम शंखस्यापरिचालिना १
दक्षांगुष्ठपर्वांगुष्ठे दिग्माद्यस्तहृदयेन व
मानकाग्रात्मकां मुष्टिं कुर्यात्साकुंभमु
द्रिका २ मुष्टेर्धकृतांगुष्ठोतर्जन्यग्रकृति
न्यसेत् सर्वरक्षाकरी सेयं कुंभमुद्रेयमी
रिता ३ प्रसृतांगुलिनैकोद्धलौ मिथः
श्लिष्टौ न संमताहे कुर्यात्सुदृढयेत्सेयंमु
द्राग्रानष्टं संस्थिका ४ अंजलीपंजलिमु
द्रा स्याद्धा सर्वदेवाभिधा वशा ५ अंगुष्ठा
वुन्नतौ कृत्वा मुष्टौ संलग्नयोर्द्वयोः ता
वेवाभिमुखौ कुर्यान्मुद्रा साकल्पकालिरु
का ६ दक्षिणानि विडामुष्टिनासिका
पितर्जनी मुद्रा विस्मयसंज्ञा स्याद्विस्म
यावेशकारिणी ७ मुष्टिरुद्ध्वीकृतांगु
ष्ठादक्षिणा नादमुद्रिका ८ तर्जन्यंगुष्ठ
संयोगदग्रतो बिन्दुमुद्रिका ९ अधोमु
खौ वामहस्ते ऊर्ध्वास्यं वामहस्तकम् क्षि
प्तांगुलीरंगुलीभिः संगृह्य परिवर्तयेत्
एषा संहारमुद्रा स्याद्विसर्जनविधौ स्मृ
ता १० दक्षपाणिपृष्ठदेशे वामपाणितलं
न्यसेत् अंगुष्ठौ चालयेत्सम्यङ्मुद्रेयं म
त्स्य

स्यत्रिपिता ॥ वामहस्तस्य तर्जन्यां द-
क्षिणस्य कनिष्ठिकाम् तथा दक्षिणत-
र्जन्यां वामांगुष्ठं नियोजयेत् उक्तं तद-
क्षिणांगुष्ठं वामस्य दक्षिणादिकाः अंगु-
ल्यो योजयेत् पृष्ठे दक्षिणस्य करस्य च वा-
मस्य चितत्तीर्थेन मध्यमेनामिकेन तथा
श्चयोमुखे विचते कुर्याद् दक्षिणस्य करस्य च
कूर्मपृष्ठसमं कुर्याद् दक्षिणपाणिं च सर्वतः
कूर्ममुद्रेयमाख्याता देवताध्यानकर्मणि
पृष्ठेकोटे ॥ अंतरांगुलिमुष्टिं तु कृत्वा र-
वामकरस्य च मध्यमाग्रं तदत्तस्य तथा
लम्ब्य प्रयत्नतः मध्यमेनाथ तर्जन्या
अंगुष्ठाग्रेण योजयेत् दक्षिणं योजयेत्
नामिकां वा मुष्ठेन साधकः दर्शयेद्द
क्षिणे भागे मुद्रेयमुच्यते तर्जनी
मध्यमानामा समं कुर्याद् अधोमुखम्
कनिष्ठामाया क्षिपेद् मुद्राम् जीवस्तु वा कनि-
ष्ठिकाम् लेलिहाना मुद्रेयं जीवन्या
मेप्रकीर्तिता तर्जन्यनामिका मध्ये क-
निष्ठकमयोगतः करयोर्योजयेत्तथैव
कनिष्ठाम् लदेशतः कनिष्ठाग्रेण नि
क्षिप्यमध्ये योनिः प्रकीर्तिता वामके
वामत्राजाः प्रकारूपते त्रमुद्रिकाः श्र-
एते क्षिप्रवदन्याभिमुद्रामवांश्च सिद्धिदाः

तं. सा.
२९२

292

याभिर्विरचिताभिस्तु सांनिध्यं वै ध्रुवं भवेत्
परिवृत्य करौ स्पष्टावंगुष्ठौ कारयेत्समौ
अनामांतर्गतौ कृत्वा तर्जन्यौ कुटिलाकृती
कनिष्ठिके नियुंजीत निजस्थाने महेश्वरि
त्रिखण्डेयं समाख्याता त्रिपुराख्यानकर्म
णि १ मध्यमामध्यमे कृत्वा कनिष्ठांगुष्ठरो
धिते तर्जन्यौ दण्डवत्कृत्वा मध्यमोपर्यना
मिके एषा तु प्रथमा मुद्रा सर्वसंक्षोभका
रिणी २ एतस्या एव मुद्राया मध्यमे सर
ले यदा क्रियते परमेशानि सर्वविद्रावि
णी तदा ३ मध्यमातर्जनीभ्यां च कनिष्ठा
नामिके समे अंकुशाकाररूपाभ्यां मध्य
मे परमेश्वरि अंगुष्ठौ तु नियुंजीत कनिष्ठा
नामिकोपरि इयमाकर्षिणी मुद्रा त्रैलो
क्याकर्षिणी परा ४ पुटाकारौ करौ कृत्वा
तर्जन्यावंकुशाकृती परिवर्त्य क्रमेणैव
मध्यमे तदधोगते क्रमेण देवि तेनैव कनि
ष्ठानामिकादयः संयोज्य निविडाः सर्वा
अंगुष्ठावग्रदेशतः मुद्रेयं परमेशानि स
र्ववशंकरी मता ५ सम्मुखौ तु करौ कृत्वा
मध्यमामध्यमेनुजेत अनामिके तु सर
ले तद्बहिस्तर्जनीद्वयम् दण्डाकारौ तत
तोंगुष्ठौ मध्यमानखदेशगौ मुद्रैषोन्मादि
नी नाम क्लेदिनी सर्वयोषिताम् अस्याः

स्वनामिकायुग्ममधः कृत्वाङ्गुष्ठाङ्कृती
तर्जन्यावपि तेनैव क्रमेण विनियोजये
त् इयं महाङ्कुशा मुद्रा सर्वकामार्थसा
धनी ७ सव्यं दक्षिणदेशे तु सव्यदेशे तु
दक्षिणम् बाहुं कृत्वा महादेवि दक्षिणे सं
परिवर्त्य च कनिष्ठानामिके देवि युक्त्वा ते
न क्रमेण च तर्जनीभ्यां समाक्रान्ते सर्वो
र्ध्वमपि मध्यमे अङ्गुष्ठेन महेशानि सर
लावपि कारयेत् इयं सा खेचरी नाम्ना
पार्थिवस्थानयोजिता ८ परिवर्त्य क
रौ स्पष्टावर्धचन्द्राकृति प्रिये तर्जन्यङ्गु
ष्ठयुगलं युगपत्कारयेत्ततः अधः कनि
ष्ठावष्टभ्य मध्यमे विनियोजयेत् तथैव
कुटिले योन्ये सर्वोपस्थादनामिके बी
जमुद्रेयमचिरात्सर्वसिद्धिप्रवर्धिनी स
मध्यमे कुटिले कृत्वा तर्जन्युपरि संस्थि
ते अनामिके मध्यगते तथैव हि कनिष्ठि
के सर्वा एकत्र संयोज्य अङ्गुष्ठोपरि पीडिताः
एषा तु प्रथमा मुद्रा योनिमुद्रेति संस्मृता
एता मुद्रा महेशानि त्रिविधा या मयोदिताः
पूजाकाले प्रयोक्तव्या यथानुक्रमयो
गतः बद्धा तु योनिमुद्रैव मध्यमे कुटि
ले कृत्य अङ्गुष्ठेन तदग्रे तु मुद्रेयं भूतिनी
मता वामहस्तेन मुष्टिं बद्धा कालखण्डे

तं॰ सा॰
१५३

293

धर्मार्थ

८

श्रके तर्जनीमरस्तीकृत्वाश्रामयेन्मनुः
विन्नमः सौभाग्यदायिनी मुद्रान्यासका
लेचस्तुविन्ता अन्नं गुरुष्ट मुद्याविनिहत
र्जनीमिमाम् त्रिशूलिहृत्वाश्रुग्रामुद्रान्यासः
मकाले विसृतविन्ता ॥ इति मुद्राप्रकारः॥
अथ यागालयं ब्रूमि ॥ तत्रादौ भुवनेश्वर्याः
श्रालिख्योर्ध्वदिग्गतस्यान्मदलं पाश्वराः
दिकमलं कोष्ठं षड्गमनं न्यरेखुविलिः
खेदष्टाणमन्त्रहयं अम्बुवीथपरंक्रयुग्
पवगान्योपासनं ननस्ले धालिखेन्द्र
मलाधिपादिगुणाष्टाः पंक्तिः दयं तन्मयं
कोष्ठष्टष्टयुगाणं मान्यमदितायुग्मान्व
रान्नं गतमायां के सरगं दे ले षुविलिखे
न्मूलं त्रिपंक्तिक्रमात् त्रिःपाणं कृष्णवे
ष्टितं च लिपिभिर्वीतं क्रमाद्युक्तमान्यथ
स्यनवटेन पंकजमन्त्रलिनावेष्टितं तद्धिः
घटागलमिदं यन्त्रं मन्त्रिणां प्रार्थितं मतं पा
शश्री शक्तिकन्दिर्पकामं बुद्धीदिरांकुः
शाः प्रथमो ह्यादहोमन्त्रस्ततः कामनि
रंजनि स्वाहांतो ह्यदरः सहिपरः की
र्तितो मन्त्रः ह्रीं गौरि रुद्रदयिते योगेश्वरि
सर्वमेफट् हिवांतः शोड् शार्णोयं मन्त्रः
साङ्कितदीरितः ॥ इति भुवनेश्वरीयागाः
लयत्रम् ॥ अथ लक्ष्मीमायाः ॥ तारं हृं वि

लिखेत्सरोजेऽष्टदले साध्याभिधानान्वितंम
न्त्रार्णान्दुसमंव्येकानुस्वदले छालिख्येत
ठास्ततः श्रीकण्ठाद्यैः परिवीष्टितंयदगंतद
यस्यमन्त्रानतंयन्त्रंवश्यकृद्ग्रहादिभयस
हास्दमीप्रदंकीर्तितमिदम् ॥ इतिविधिनायाथार
णयन्त्रम् ॥ पद्मभानुदलान्वितंप्रविलिखे
न्त्रकर्णिकायांपुनस्तारंशक्तिगबीजमाध
मद्दिनंतन्त्वेसरेषुक्रमात् मदिन्यामन्त्रंस
भवान्युगल्लपुष्पोवर्णान्मनुःपत्रगान्मन्त्रार
र्णान्नुणपुष्पोविधायविलिखेदन्त्याद्दन्त्यद
ले ॥ मन्त्रस्तु उन्निष्ठपुरुषिकिंस्वपिषिभयं
मेसमुपस्थितम् यदिशक्यमशक्यंवातन्मे
भगवतिशमयस्वाहा मातृकावर्णसंवी
तंभूपुरद्वयमध्यगम् यन्त्रविंयन्निवासिर
न्याःप्रोक्तंसर्वसमृद्धिदम् रत्नाकरविभोर
घेणद्वद्भूतादिनाशनम् राज्यदंग्रहभूय
ज्ञानावश्यदंवश्यमिच्छताम् स्वताधिनी
नांखनदंरोगिणांरोगशान्तिदम् बहुनाकि
मिदंन्नेनयन्त्रंतत्कामदोमणिः ॥ इतिनव
दुर्गायाः ॥ अथमहात्रिपुरायाः ॥ मध्यादे
नवयोनिपुष्पविलिखेद्धीजानिवर्णाल्लिखेष्णो
गायत्र्यापुनरष्टपत्रविवरप्रालिख्यलिं
प्यावृतम् भूबिम्बावहितयेनमन्मथयुता
कोणेषुसंवेष्टितंयन्त्रंत्रैपुरमीरितंत्रिभुवन

तं॰
मा॰
९५५
३९५

द्दोभनंश्रीपदम् गायत्रीत मन्मथंत्रि
पुरादेविविद्महेपदमङ्गेन उत्कामेः
श्वरिपदंप्रवदेद्धीमहि तदन्तेप्रवदेद्गुय
लन्नः क्लिन्नाप्रचोदयात् गायत्र्येषासमा
ख्यातात्रैपुरीसर्वसिद्धिदा ॥ इतिश्रीत्रिपुरा
धारणायन्त्रम् ॥ अथमहालक्ष्मीः ॥ वेदादि
स्थितमाद्यनामयुगलः श्रींह्रींक्लिंसाद्यं
तंकिंजल्केषुदिनेशपत्रविलसन्मन्त्राद्यं
तदहिः पद्मंबंजनकेसरंस्वलसत्पत्राष्ट
युग्मेपराविद्यांबावषडन्नयावतियाय
त्रंलिखेद्वेष्टितम् ॥ भूपुरद्वयकोणेषुदं
तौलिख्योपुनःपुनः महालक्ष्मीयन्त्रमि
दंसर्वैश्वर्यफलप्रदम् सर्वदुःखप्रशमनं
सर्वव्याधिनिवारकम् बहुनाकिमिहोक्तेन
परमस्मान्नविद्यते ॥ अथगणेशयन्त्रम् ॥
वह्निगेहद्वयमान्तरस्थमदनेमायांलिखेद्धा
रमवंषट्कोणेषुस्यासिद्धिंपूर्वविलिखेद्धंका
रमावेष्टयेत् स्त्रीबीजेनसमीरितेनत्रिभुवन
प्रक्षोभनंश्रीप्रदंयन्त्रंपंचमनोभवात्मकमि
दंसौभाग्यसंपत्करम् ॥ बीजंषट्कोणमध्ये
स्मरदनलपुरेभाणगंदिक्षुलक्ष्मीमायाक
र्णिकमीनदन्तुरसपत्रीद्धालिखेद्बीजषट्
कम् तन्माभिपिष्ठगमन्त्रानन्वस्वदलकमलेस्मृः
लमन्त्रस्यवर्णांकिक्षानपत्रेषुविनाविलि

खेन्दुगुणप्रस्तान्त्रमन्त्रोपलाश्रे आवीर
नेलिखितैः क्रमोत्क्रमवर्णान्यान्तमूर्णा
भ्यामपि ल्लागेदृष्टितयेनवेष्टितमिदं य
न्त्रिगुणपीठिः लाक्षागुरुमरोचना
मृगमदैर्भूर्जे दैवेद्धेश्रिनासंलिख्याभिव
न्दितसकलैः संश्राव्य नीयांश्रियम् मु
केमहागणपतिविधानं सम्पूजितं सर्व
सिद्धिकरं प्रसांसमस्तपुरुषार्थदम् य
यणमवंदस्य नारंमध्ये विलिखेत्तमन्त्र
षट्कोणेषु संपिवंगमायामस्मपि
लिखेत्कोणांतेषु पश्चात् किंजल्केषु स
रणामथोपत्रमध्येषु मालामंत्रांनानानु
त्मपरिमितान्वर्णमेपंवर्णानु दृष्टाद
रणांसेवेष्टकायंवर्णांभूपुरे दिक्षुविदि
लिखेद्बीजे नरसिंहवाहयोः नमोभग
वतेजुयायशत्रुधांरयुनन्दन रक्षोघ्नविश
दायनेमधुरप्रसन्नवदना
यतिपश्चादमितनेजसे बलायपश्चाद्
मायविलम्बेनदनेनरम् प्रणवादिनमो
यंमालामंत्रःसमीरितः इतिरामवंदस्य
वीनेसाध्यसमन्वितं प्रविलिखेन्मध्येप
देष्वथोमन्त्राणां प्रतियोविभूज्यविले
खेत्लिप्वावहिर्विद्येपत् बाह्यकोणगबी
नवमध्यावेहदृयेनाश्रतेपंत्रंदलद्विविमय

ने.
स्ता.
२५७
295

ह्रामयुरिपौं प्रथंस्मिनेश्रीपदम् इतिनृसिंहस्य अ
थकृष्णस्य मिएंऽश्रीलेनवीतंदहनभुग्योको
णाराजन्मद्रणां ऊर्ध्वान्त्यन्दप्राणांस्फुरितदपूर्द
लेश्रीलसन्माउप्राणां किंजल्कव्येजनाक्षिविल
तिपुरादलेकलिपनावेषवृत्तां पाशांकुशाभ्या
मावीतंद्दोर्लीलत्रयुगादिषु अष्टादशार्णालसितं
यंत्रंगोविन्ददैवतम् धर्मार्थकामफलदंसर्वरत्ना
करंस्मृतं पंचान्तकोयरेवस्योमनुविन्दुविभूषि
तम् मिएंऽबीजमिदंप्रोक्तंसर्वसिद्धिकरंपरम् स
रकृष्णायठठन्दषड्र्णोमनुरीरितः गोपीजनो
लेप्रवदेद्वल्लभायाग्निवल्लभा अयंदशाक्षरोमंत्रो
दृष्टादृष्टफलप्रदः प्रणावंहृदयंकृष्णेङेनमकंत:
नःपरम् नाद्दशांदेवकीपुत्रंहूंफट्स्वाहासमवि
तम् षोडशाक्षरमंत्रोयंगोविन्दस्यसमीरितः मि
एंऽइतिपदेबीजंनमोभगवतेनन्तः नन्दपुत्रायबा
लाहिवपुषेश्यामलायच गोपीजनपदस्यान्तेव
ल्लभायद्विठावपि अनुष्टुम्मंत्रआख्यातोगोपाल
स्यमहात्मनः अनेनःकृष्णगोविंदौङेनावष्टदशा
मनुः इतिकृष्णपारायणायंत्रं प्राकुर्यात्सदद्विकोणाद
तिवर्षिवदभिलिखेत्स्फुटरेवाचनवकं कोणाद्या
कृलयंजैवलयप्रगात्रग्रामध्यपूर्वतंदनः स्त्राक्य
स्याणांन्यन्दस्ताहस्तदलकिवरेषुप्रवर्णालिखिता
नष्टहारेडाद्दप्राणौसदनुपरिहृतंदेवकीपुत्रयंत्रम्
नेककोदेवदेवतंतंवैदेववनोवतम् नंवेतोरक्षोत्सा

नेनेध्यानेदेवकीसुतम् लिखित्वेभूर्जपत्रादौयंत्रमे।
तद्यथाविधिः विधत्तेवङ्गनानिमंसर्वकामफलप्र
दम् पलाशाहृदफलकेलिखितंसाध्यसाधिनम् ।
गोस्थानेनिखनेदेतत्कुर्वाण्हिनिर्भवेत्सदा इतिगोपा
लस्यधारणायंत्रम् अथशिवयंत्रम् तत्रादौषट्को
णमंडलंलिखित्वातन्मध्येतन्नामसाध्यप्रकृत्यप्रसादद्यौ।
जेविलिख्यषट्कोणेषुप्रणवसहितंपंचाक्षरवर्णां
न्विलिख्यविवरेषुषडंगमंत्रान् तद्वहिः पंचदलानि
विरचय्य तद्दलेषुईशानायनमः तत्पुरुषायनमः
अघोरायनमः सद्योजातायनमः वामदेवायनमः
इतिसंकल्प्यमंत्रान्प्रागादिक्रमेणलिखेत् तद्वहि
रष्टदलानिविरचय्य तद्दलेषुमातृकावर्णां।
लिखेत् तद्वहिस्त्रैलोक्यमोहनेनवेष्टयेत् एतद्यंत्रंज
पहोमादिनासंपूज्यधारयेत् आयुरारोग्यैश्वर्यादि
सिद्धिर्भवति इतिशिवयंत्रम् अथशांतिकारोगा
रणायंत्रे तदर्कफेकारीये योनिशृंगेलिखेन्मल
मंत्रहेमशलाकया लीवभिन्नान्दीर्घवर्णान्षट्।
कोणेविलिखेत्ततः अष्टपत्रेष्वष्टवर्णांस्तद्वहिर्भू
पुरद्वयम् अष्टवज्रंभूपुरेचलिखेत्साधकसत्तमः
स्ववर्णोपरदेहस्थैर्वारुण्येवाण्यचसंस्थाने विलिखेद्रे
मलेखिन्याराम्यास्टकसमन्वितम् दूर्वाकाण्डेयवा
लिखेऊशामलेनवायुनः एकवीराकल्पे वेष्टितं।
पीतवस्त्रेणानननायपरिवेष्टयेत् वध्नीयान्नीतवस्त्रेण
शिश्नोकाटभूषणम् स्त्रीणांवामभुजेचैवमन्येषां

तं॰ सा॰
२९६

298

दक्षिणेभजे वन्ध्यापिलभतेपुत्रंनिर्धनोर्थंनवाप्नुवे
त् इयंरक्षाधरेद्बद्धातानार्थिगोनमादिभिः श्री
मर्थिभिर्वैश्यात्मैस्तग्रामेजयकांक्षिभिः अस्या
र्थः यानिपुंसेषट्कोणेनमध्येहेमशालाकया
भूर्जेपत्रेहोंकारमगोरोचनादिचन्दनजटामांसी॰
मादिनामंत्रीविधायपंक्तिक्रमेणमूलमंत्रंलिखि
ता नस्पहलेकारेफमध्येग्रमकस्परदोंकार १
अमुकीनेअंभेपुत्रमत्पादय २ अस्यतानेंकार
स्यादिनासाध्यसहितंविलिख्यषट्कोणेहीं॰
वभिजान् दीर्घवर्णान् नडक्रमम् स्वराणांमध्या॰
गंयस्वतस्वनषंकेनपुंसकं दीर्घवर्णाः आईऊॠॡ
इत्येवंलिखेत् अष्टपत्रेष्वष्टवर्णान् ऐंह्रींश्रींक्लीं॰
ह्रींफट्स्वाहा नडक्रमम् वामभंकारलदेवीवता॰
केवामभंवनथा हहेलेखाबाह्यमंत्रोनेवह्निजाया
वधिर्मंत्रः अष्टाक्षरोमंत्रः प्रोक्तोमंत्राणांसारईरि
तः अथयंत्रलेखनद्रव्याणि काश्मीरलेखनाला॰
दामगोमयदर्वदनैः विलिखेद्भूर्जेलिखित्वायंत्रा
णिनानिदेशिकः भूमिस्पर्शेशिवस्पर्शयंत्रंनि
मोल्यसंगतानाम् विशीर्णेलेखितंमंत्रीयंत्रंनाना
नथारयेत् सावर्णोराजतेताम्रभूर्जेवासमागा॰
लिखेत् अथवानामपट्टेवागुटिकांकृत्वाधार
येत् यावजीवंनसावर्णोरोग्यविंशतिवार्षिकं
भूर्जेद्वादशवर्षाणितद्यंत्राम्रपत्रके अथग्रंथा
गांतरंशांतपूदकस्नानम् तद्यथा स्नानमभि॰

षिंचंतु ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः वामदेवो जगन्नाथः।
स्तथा संकर्षणो विभुः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च भवं
तु विभवाय ते आखंडलोग्निर्भगवान्यमो वै निर्
ऋतिस्तथा वरुणः पवनश्चैव धनाध्यक्षस्तथा शि
वः ब्रह्मणा सहितो ह्येते दिक्पालाः पान्तु वः सदा
कीर्तिर्लक्ष्मीर्धृतिर्मेधा पुष्टिः श्रद्धा क्रिया मतिः बु
द्धिर्लज्जा वपुः शान्तिर्माया निद्रा च भावना एतास्त्वा
मभिषिंचन्तु देवपत्न्यः समागताः आदित्यश्चन्द्र
मा भौमो बुधजीवसितार्कजाः एतास्त्वामभिषिंचं
तु राहुः केतुश्च पूजिताः देवदानवगन्धर्वा यक्षर
क्षसपन्नगाः ऋषयो मनवो गावो देवमातर एव च
देवपत्न्यो द्रुमा नागा दैत्याश्चाप्सरसां गणाः अ
स्त्राणि चैव शस्त्राणि राजानो वाहनानि च औष
धानि च रत्नानि कालस्यावयवाश्च ये सरितः सा
गराः शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः एतेत्वामभि
षिंचन्तु सर्वकामार्थसिद्धये इति वसिष्ठसंहितो
काभिषेकमन्त्रः अथ संक्षेपतः सर्वासां देवता
नां नित्यपूजाविधिर्लिख्यते तत्रैव यामले आरा
वृष्यादिविन्यासः करशुद्धिस्ततः परम् अंगुली
व्यापकन्यासो हृदादिन्यास एव च तालत्रयं च
दिग्बन्धः प्राणायामस्ततः परम् ध्यानपूजा
जपश्चेति सर्वतन्त्रेष्वयं क्रमः पूजा च मूलदेवता
या एवं अन्यस्य जपार्थे सर्वमन्त्राणां विन्यासं च
लिपिविना कृतं तन्त्र निष्फलं विद्यात्तस्मादादौ लि

नं.
सा.
१९७
297

पिंन्यसेन श्रीविद्यायां न्यसंक्षेपः तदुक्तं हतं
त्रतंत्रे षट्जाविशेषान्देवेशि न्यासान्नित्यक्रमो
दितान् अशक्तानांच विस्तारेन यावाषत्सुता॰
यते अथवानर्थकारी स्यात्संकोचार्चनमीश्व॰
रि हेतिभिर्मध्यमाद्यं स्याद्द्वितीयेनवयोनिषु॰
चक्रदेशारवध्यमञ्जनर्थं प्रोक्तरूपतः पंचमंसं॰
वेद्यः खेभिर्नाशनं वांछितप्रदम् अयमर्थः
शक्तानां हेतिभिर्मध्यमाद्यं स्यात् हेतिचक्र एय
सहितदेवताचक्रध्यार्चनं कामेश्वरीवज्रेश्वरीभ
गमालिनीमहात्रिपुरसुन्दरीरूपमेव चक्रदाद्यर्चे
नमित्यर्थः द्वितीयमाह नवयोनिष्विति वशि
न्यादिमध्यमांतमिति तृतीयार्चामाह चक्रदेशा
रचक्रस्थितसंहोभिन्यादिमध्यांतासपर्यान्तृती
यावन्नर्थं प्रोक्तरूप इति तत्प्रोक्तरूपेणेत्यर्थः
षोडशारदलादिमध्यमांतमिति यावत् पंचमंभू
गृहादिमध्यमांतमिति यावत् इतिपंचप्रकारा
वीप्रोक्तासर्वार्थसिद्धिदा तत्रादौ मूलमुद्गिप्रा॰
णायामपुरःसरकरशुद्ध्यासनचक्रचतुष्टयं गव
स्त्रिन्यादिचक्रद्वयं विधाय बालयार्घ्यं हृयंविशो
ध्य षडासनविद्यया पीठपूजां विधाय बिन्दौ मह
हे श्रीविद्यापरिचितिमावाह्य यथाशक्ति विधुपा॰
चारैरभ्यर्च्य संघपार्श्वयेकतनामभ्यर्च्य पूर्ववत्सा॰
र्धमत्रवलिं दत्वा जपस्तोत्रैः संतोषयेदिति तदु॰
क्तं नवरत्नेश्वरे न्यासत्रयं समासाद्य चक्रपूजां स

नैवेद्यैः बालयाऽर्घ्यं समालाप्य हृल्लेखामन्त्रनाशि
वे चक्रमध्ये समावाह्य संदेपार्चनमर्चयेदिति ।
अथवा तदुक्ते विश्वेश्वरीतंत्रे पूजासंकेतनं वै
वक्ष्याम्यहं सुरेश्वरि यत्पूजाबोधमात्रेणाजी ।
वन्मुक्तः प्रजायते प्रथमाग्रे प्रथमा द्वितीया ।
त्रिपुरेश्वरी तृतीया चक्रराजेन त्रिपुरादिसमवि
तादेवीपूजाक्रमेणैव सुन्दरीवासिनीति च पंच
मे त्रिपुराश्रीः षष्ठे त्रिपुरमालिनी सप्तमी त्रिपु
रासिद्धा अष्टमे त्रिपुराम्बिका मध्यमाकौ महेशा
नि महात्रिपुरसुन्दरी इति संकेपार्चा अथ नैमि
त्तिकविधिः तत्र गौतमीये नारद उवाच कर्म
त्वं मध्यो वत्से शृणुष्वावहितो मुने यत्कृत्वा मंद
भाग्यापि लभेन्मंत्रफलानि वै शृणु वक्ष्यमध्यंस्य
जपेदयुतसंख्यया त्रिवारं जपमात्रेण हृत्स्था ।
निसमो भवेत् व्याख्याता सर्वशास्त्राणां वेदाना
मपि जायते रविवारे समारभ्य हृत्समालायाऽष्टोत्तरं
शतं भूयो भूयो भवेत्कांतिं जपेदष्टोत्तरं शतम्
न सपर्णादिर्भवेन्नूनं यद्यदिष्टकृता क्रिया अंश्ट
केर्चयेत्कुसुमैर्मासमात्रेण निर्मलैः मुक्तितेम
ल्लिनैः कुन्दैः पायेयौः रत्नैरपि पट्टवस्त्रैर्जपेद्
न्यासार्वभौमसमो भवेत् पद्मरागैर्जपेत्कुसंगा ।
नामवति निश्चितम् दात्रियः सार्वभौमः स्यात्स्ना
पयेत्सकलां महीम् गारुत्मतमयै रत्नैः पूजयं ।
तानवान्भवेत् अपि हाटकरत्नेन पूजयन् किंनमा

नै.
मा.
२५८

298

पयेत् सुवर्णपुष्पैरभ्यर्च्य मासे भक्तिपरायणः
कुबेरसमसंपत्तिं संप्राप्य मोदते चिरम् देहांते
हरितोषं प्राप्य निर्वाणपदमृच्छति रविवारे सु
सितैः कल्हारैः सोमवासरे मंगले रक्तपुष्पैस्तु
बुधेन नागकेसरैः चम्पकैर्गुरुवारे तु शुक्रे का
रसमुद्भवैः शनिवारे शमीपुष्पैः पूजयेद्भक्ति
तोषदि रविवारे घृतान्नाक्तं पयोभक्तं निवेद
येत् सोमवारे पिष्टकादि मिनयासहयाजयेत्
मंगले गुडसंमिश्रमन्नं बहुगुणान्वितम् बुधवा
रे यावकैस्तु गुरौ सूपसमुद्भवैः शुक्लान्नं शु
क्रवारे तु शनौ सघृतपायसम् वैशाखे मासि
विधिवत्तर्पयेद्धिमवज्जलैः ज्येष्ठे मासि प्रयत्नेन
फलैः सम्पूजयेद्धरिम् आषाढे मासि विधिवन्न
वैः पूजयेद्धरिम् पकैकं सूर्यसूत्राणि वस्त्रयु
क्तानि कारयेत् ग्रथवा पट्टसूत्राणि पमह्ला
राणि वै पुनः पूजान्ते देवदेवाय महिषं मोक्ति
वेदयेत् मिथुने भस्मलाटादधामहांतमस्स्ववंधो
न् भिजयेद्द्व्यभोज्यैश्च ब्राह्मणान् संश्रितव्रतान्
एवं सेवन संमंत्री कृत्वाभीष्टमवाप्नुयात् नैवेद्यं
कृत्वा पूजनावासी लाभदायकल्पयेत् श्रावणे मा
सि कृष्णांतं पूजयेत्केन कोद्भवैः रक्तचन्दनका
स्तूरीकुंकुमादिसुवासितैः एलालवंगकर्पूर
फलानि बहुधार्पयेत् भाद्रे मासि यजेद्धिसुम
दैर्बहुगुणान्वितैः आश्विने मासि भजेद्भक्त्या भक्तैर्मौलि

सविस्तरैः कार्पासनिर्मितैर्वस्त्रैर्नानाभरणभूषिता-
नैः तुलास्थे भास्करे कृष्णं संपूजयेन्मासमात्रकम्
रात्रौ प्रदीपैर्होमैश्च दुग्धपिष्टादिसंयुतैः घृतदी-
पमविच्छिन्नं दद्यान्मासं महोज्ज्वलम् एकादश्यां
मुपवसेद्द्वादश्यां पारणे दिने शक्त्या यथाविस्त-
रमभ्यर्च्य वस्त्रालंकारणादिभिः अस्यां तिथौ जन्म
तिमान्वर्षितोत्सवमाचरेत् भोज्यानि बहुमूल्या-
णि ब्राह्मणेभ्यो निवेदयेत् एवं कृते देवनाथस्य तु
ष्टो वैष्टं प्रयच्छति सतां लोकमवाप्नोति पुनरावृ-
त्तिवर्जितम् मार्गशीर्षे यजेद्देवं नवान्नैर्व्यञ्जनैः शु-
भैः नारिकेलामलद्राक्षामिश्रितैर्गुडजीरकैः
सूपकं देवदेवाय भक्त्या तस्मै निवेदयेत् पौषमा-
सि च मासे वै वस्त्रैः धूपैश्च पूजयेत् ग्रहदोषविनि-
र्मुक्तश्च भूयाद्भूपतिसन्निभः माघे मासि यजेत्कृ-
ष्णमन्नैः सशुभैः सितैः दुग्धान्नं शर्करायुक्तमि-
ष्टान्नं च निवेदयेत् अस्मिन्मासि शुभे दिने वस्त्रेणा-
च्छादयेद्विभुम् फाल्गुणे देवकीपुत्रं पूजयेत्सु-
र्णपुष्पकैः घृतसौगन्धिकस्तैर्धूपैर्दीपैः सवि-
स्तरैः चैत्रमासि वासुदेवं सर्वैः पुष्पैः समर्चयेत्
पौर्णमास्यां यजेत्कृष्णं दमनैः समगन्धकैः अस्मि-
न्दिने रतिकामं पूजयेद्भक्तितत्परः न चेत्संवत्सरे पू-
जा विफला तस्य जायते भस्मीभूते स्मरे दृष्ट्वा हृदि
तामाचिन्तामती तां दृष्ट्वा कृपया विष्णो वरं दातोशि-
वस्स्वयं प्रत्युवाच रतिं नेयं सुभगां त्वमवाप्स्यसि स

ने.
मा.
२५५
299

रः सर्वलोकेषु क्रीडार्थं ब्रजमन्दरि ततो भवत्क
न्तनलाभश्छेदमनकेष्वमम तेनपूजनमात्रेण ।
संवत्सरफलं लभेत् होमयेल्लक्षमात्रं यः पिष्टकैः
घृतभर्जितैः गावत्संख्यमन्त्रजप्ता कृत्स्नेप ष्पति
मंत्रवित् इति तेकथितं समस्तकार्यजये ह्यार्षिकोऽद्भ
वे कृत्वानेन विधानेन किं न साधयति साधकः ॥ ना।
नार्णवे अथ वक्ष्ये महादेवि श्रीविद्यापूजनं महत्
ब्रह्महत्यादिदोषाणां प्रशमनं मम समस्त
सिमहितं नित्यानां च प्रशमनम् कुलाचारक्रमा
देवि कर्पूरमौक्तिकौ भसेवितम् मासमात्रेण देवेशि ।
महापातककोटयः जन्मान्तरकृताः सर्वा नाशये
न्नात्र संशयः लक्ष्मीं तेज रहेव सपाल्लक्ष्मियाल्लर सङ्क
रि जपापुष्पैर्महेशानि पूर्ववत्पूजयेच्छिवां मासमा
त्रकमेणैव तेनैव परमेश्वरीम् ब्रह्महत्यादिपापा
नि पूर्वजन्मकृतानि च नाशयेन्नात्र सन्देहो धनवां
नायतेध्रुवः केतकचम्पकैः पत्रैः पूजयेत्पूर्ववच्छि
वे उपपातकमेतस्य मासमात्रेण नाशयेत् सौभा
ग्यमण्डलेन स्याज्जायते नात्र संशयः स्थानपत्रैर्मनोर
मैः पूजयेन्मासमात्रकं पूर्ववत्परमेशानि सर्वपा
पं विनाशयेत् चम्पकैः सुमनोरम्यैः पूर्ववत्पूजये ।
च्छिवां मासमात्रेणादेव पातके ज्ञानजन्मजम् ।
सौभाग्यवान्भवेन्मन्त्री श्रीविद्यायाः प्रसादतः स्थानपुष्पैः
महादेवि महद्भिः पूजयेत्पराम् पूर्वजन्मनाशयेत्पापं
विधाजन्मभवं प्रिये मासमात्रेण सकलं मोहनस्य ।

करोत्यितम् बन्धूककुसुमैर्देवि मासमात्रं प्रपूजये
त्रैलोक्यं वशगं नस्य पूर्वपापं दहेद्ध्रुवः बिल्वपत्रै
श्चलाजैश्च सर्वैः परिपूजयेत् पूर्ववन्य रमीशानि-
मासमात्रं प्रमन्त्रयीः समृद्धिमान्भवेत्सोपि सर्वपा
पहरः सदा मल्लिकामालतीजातीकुन्दैः प्रशानपा
त्रैः श्वेतोत्पलसमस्यैश्च पूजयेन्मासमात्रकम् कु
लाचारक्रमेणैव पातकं शातनन्मनं ब्रह्महत्यादि
जनितं नाशयेन्मात्रसंशयः मल्लिकाकरे देवि
वाचाजीवसमो भवेत् शालवाणबन्धूकजपा
रक्तोत्पलैः प्रिये पूर्वक्रमेणार्चयन्मासमेकं प्रस
न्नधीः पातकं नाशयेन्मंत्री सान्द्रकामसमो भवे
त् चम्पकैः पाटलैर्देवि बकुलैः नागकेसरैः क
ल्हारैः सिन्धुवारैश्च पूजयेत्सर्वतः क्रमात् सोभाग्य
मण्डलं जन्ममासमात्रेणाप्नुयात् पापं विनाशयेद्
विदि दिनसप्तकम् रविवारे कुसुम्भजैः कु
सुमैः सोमवारके भौमे रक्तोत्पलैः सौम्यवारे तगर
संभवैः गुरुवारे बहुल्हारैः शुक्रवारे सितापराजितैः
उत्पलैः शनिवारे च पूजयेदहमादरात् निवेद
येत्क्रमात्केषु वारं वारादिसमेषु पायसं गुडपायसं दधि
लीनवनीतं सितान्नम् एकमहं समाराध्य देवी
गंधादिभिः क्रमात् ग्रहपीडां विजित्याशु सहला
नि समस्तुते सत्यसत्ते ग्रहस्थावचन्द्रे पापाभ्रम
निसमस्तुते सत्यसन्ते प्रयत्नार्थयते मंत्री तन्त्रयामोति नि
येष्टप्रयत्नतः लभते मंत्रलोकाणां रीकलाप्याम सदा जपेत्
न्यायः

ने॰
सा॰
३००
300

अत्र नित्यार्चनानन्तरं नैमित्तिकं कार्यं यत्र काल-
नियमो न दृश्यते तत्र मासे वा मण्डले वापि नैमित्ति-
कानुष्ठानेम ननीयमिति तथा चोक्तं रुद्रयामले
मासार्धमथवा मासं द्विगुणं वा तथाचरेत् याव-
त्फलाप्तिमाप्नोति तावच्चैव समाचरेत् अन्यत्रा-
पि नैमित्तिके तथा काम्ये फलाप्तिमण्डलावधिः
न चेत् द्विगुणं कुर्याद्यथा स्यात्फलभाक् सुधीः अ-
चम्पा पूजयेद्देवीं सर्वकामफलप्रदाम् रम्भापुष्पं
बीजपूरं सुगंधिपरिमिश्रितम् मिश्रीकृत्य बलिं
दद्यादस्याश्च विशेषतः दुर्गामालां महादेव्यै द-
द्याहृयै विशेषतः फलं चीरं तथा दद्याद्दधिकां-
शर्करान्वितम् तस्मात्सर्वप्रयत्नेन तस्यास्तै पूजये-
च्छिवां दानैर्वर्द्धेम सिद्ध्यर्थं दद्याद्देव्यै प्रयत्नतः
तथा नीलतन्त्रे अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पूजयेत्स्वयथा-
विधिः आत्मसिद्धिमवाप्नोति पापुण्यं च वर्णम
चन्दनं वार्कं कुसुमं दद्यात्केतापराजितम् यस्तु
यः पूजयेद्दुर्गां महाष्टम्यां विशेषतः त्रिजन्मवार्जि-
तं पापं तत्क्षणादेव नाशयेत् दुर्गानारिणीम
इति प्रकारान्तरक्रमात् अथ प्रयोगविधिर्लिख्यते
सर्वत्र प्रयोगे प्रयुज्यते तथा च शारदायाम् अ-
द्वैते होमसंख्यो जपस्तावत्प्रकीर्तितम् तत्रादौ
भवन्ति प्रयोगाः तद्यथा मन्त्री त्रिमधुरोपेतैः
कलायप्रसमिद्वरैः ब्राह्मणान्भोजयेत्स्त्रियं या-
स्त्रिवान्यसहोमतः पञ्चाप्नुयोत्तस्यन्त्रीमंत्रिणः

कुमुदैरपि पंचविंशतिसंजप्तैः जालैः स्नानं दिने
दिने आत्मानमभिषिंचेद्यः सर्वसौभाग्यवान्भवे
त् पंचविंशतिसंजप्तैर्जलैः प्रातः पिबेन्नरः आ
रोग्यमतुलं प्राप्य कवीणामग्रणीर्भवेत् कुनाप
लाशकुसुमैर्वा श्रियं लभते ध्रुवम् कर्पूरागरु
संयुक्तं कुंकुमं साधु साधितम् गृहीत्वा तिलकं कु
र्याज्जनवश्यमनुत्तमम् शालिपिष्टमयीं कृत्वा प्र
तिमां मधुराक्तिताम् जप्तां प्रतिष्ठितां प्राणान्मंत्र
येद्दिवावासरे वशं नयति राजानं नारीं वा नरमे
व च कण्ठमात्रोदके स्थित्वा वीक्ष्य तोयगतं र
विम् त्रिसहस्रं जपेन्मंत्रमिष्टां कन्यां लभेत सः
प्रत्येकं मंत्रितं मंत्री भुंजीत श्रीवृद्धये लिखित्वा
भस्मना मायां ससाध्यं फलकादिषु तत्कालेद
र्शयेद्यंत्रं सुखेन सूयेत गर्भिणी ब्राह्मीघृतं पिबे
द्यस्तु मूलमंत्राभिमंत्रितम् कवित्वं लभते मंत्री
वत्सरान्नात्र संशयः सिद्धार्थलवणोपेतां कु
मारीं वशमानयेत् नरनारीनृपत्नीनां त्रैका-
यो विचारणा अथान्यविताप्रयोगाः यथा योनि
कुण्डे प्रकल्प्य कुर्याद्धोमं यथेच्छया मल्लि-
काकुसुमैर्हुत्वा वशयेदखिलं जगत् कल्हा
रादिपद्मसमं पलाशकुसुमैर्हुत्वा रक्तचंदनैः
प्लुतैर्हुत्वा लभते धनमीप्सितम् पुष्पैर्बकुलसम्
भैः कीर्तिः स्यादनपायिनी दीर्घमायुर्भवेद्दाव
स्वापकैः कांचनं लभेत् कुर्वीत सर्षपैर्होमं पात्र

ते. सा.
३.१
३०१

नाशकं सुधीः पत्रैर्बकुलतन्नैर्ज्ञवाशीघ्रंचोन्मा
थयेदरीन् शाल्मलीपत्रहोमेन सपत्नान्नाशयु-
येद्ध्रुवम् मासहोमेन मूकः स्यादुन्मत्तो दैर्मवे
दरिः अथदुर्गाप्रयोगः यथा वश्याये तिलहो
मेन नरान्नरपतीनपि ङयथान्नैर्ज्ञयान्मंत्री रोगा
न्मृत्युनन्नत्वणात् यमेर्ज्ञेवानयेच्छ्रुहूर्वाभिः
शान्तिमाप्नुयात् पलाशाज्ञसमैः पुष्टियान्मैथ्यौ
मेश्वर्यं लभेत् काकपक्षैः कृतो होमो द्वेषं वित
नयाद्रणाम् मरीचहोमज्ञरणांतिशत्रूणांतिद
ध्या अथ सरस्वतीप्रयोगः यथा पीत्वाभिमं
त्रितं तोयं सहस्रं प्रत्यहं जपेत् महाकविर्भवेन्म
त्रीवत्सरेणानसंशयः कुशोमात्रोदके स्थित्वाथ्या
येन्मानोरु मण्डले स्थितां देवीं प्रतिदिनं त्रि
सहस्रं जपेन्मनुम् लभते मेडलोनिसिद्धिं वा वम
प्रतिमामपि समिद्भिर्वा तडन्याभिर्यशः श्रोत्रा
तिवाक्यतेः पलाशाज्ञसमेर्जेवापयांवाक्वा-
ड्मिमाप्नुयात् कदम्बज्ञसमैस्तडत्फलैः श्रीफ
लसमैर्वैः अविराच्छियमाप्नोतिवावाज्ञन्म्रह
मुन्दूर्जैः नाप्यावर्तप्रसूनैर्वाज्ञत्वावावल्ला-
भोमवेत् अथलक्ष्मीप्रयोगः यथा वक्षःप्र
माणेसलिलेस्थित्वामंत्रमिमं जपेत् त्रिलक्षंप्र
जपेन्मंत्रीदेवींध्यात्वार्कमंडले सम्भवेद्दक्ष्यका
लेनरमायावसतिस्थिराम् अथध्यानबदनन्दे
वैदेवीं सरकन्दनादिभिः नयावर्तभवैः पुष्पैः

सहस्रं जुहुयात्ततः पौर्णमास्यां फलैर्बिल्वैर्नरः
यान्मधुराक्तैः पंचम्यां विषदोर्भागैः शुक्रवा
रे सुगंधिभिः अश्वैर्वा बिल्वदैः पुष्पैः प्रतिमासं वि
शालधीः स भवेद्धेममात्रेण सर्वदा सम्पदां नि।
धिः शालिभिर्जुह्वतो नित्यमष्टोत्तरसहस्रकं
ग्रहीमाप्नुयेद्धनं नागवल्लीरसान्वितम् तिल
कं नवयाज्ञेन सर्ववश्यकं भवेत् नागवल्लीपत्रो
अथ गणपतिप्रयोगः यथा तर्पयेत्सलिलैः
शुद्धै दिने श्रीगणनायकम् वत्सरान्नारिं शद्धा
फलवत्तथं ध्यानमंत्रितैः आग ````` माण्डला
दर्वीगाभीष्टमयिकेनरः नारिकेलैः कृतो होमः
वत्सरं श्रीप्रदो भवेत् शुक्लपक्षे प्रतिपदमा
रभ्य दिनशः सुधीः वत्सरं तेनारिकेलसत्कला
नतिलैः क्रमात् वत्सरान्ते प्रजुहुयाद्भूपासुः
सर्वजनवः सतिलैस्तण्डुलैर्होमसत्रसंख्यं श्रीप्र।
दो भवेत् पद्महोमेन रूपाणान्नयनीकृष्यलैः सु
भैः मंत्रिणः ऊर्ध्वैः शुभ्रैर्विप्राग्निप्पलसम्भवैः
समिद्धैर्नरपतिर्द्रुतुर्बाह्यसमद्भवैः सर्वैर्वश्यप।
नटोद्भूतैः ```ग्रामेग्रीवश्यानयेत् मधुनासणोला
भः स्यात्क्रोडयेन लभेत गाः प्राज्यहोमेन मह्नंती
श्रियमाप्नोति मानवः दध्ना सर्वसमृद्धिः स्यादनं
रत्नपतिर्भवेत् अथ सूर्यप्रयोगः यथा एवं संप्र
त्याविधिवद्राक्षरं भक्तवल्लभम् दद्यादर्घ्यं प्रति।
दिनं वा रवन्नत्वोदिते। प्रभाते मंडलं कृत्वा पूर्व

ने.
सा.
३०२

वपीठमर्चयेत् पात्रेताम्रमयेप्रस्थतोयग्राहिम
नोहरम् निधायतत्रमधुनापूरयेत्कुंभोदकैः
ॐ मेरोचनावाजिरक्तचन्दनकेनवा करवीर
यवाशालिकुश्यामाकतण्डुलान् निक्षिपे-
त्सलिलेनसिक्तैकांसंभाव्यभानुना सांगमभ्यर्चा-
येत्सिंभास्करंप्रोक्तलक्षणं गंधपुष्पादिनैवेद्यै
र्यथाविधिविधानवित् अर्घपात्रजेवेमंत्रंस-
मारोप्यान्तरंस्थानम् पुनःसंपूज्यगन्धाद्यैर्जानुभ्या
मवनिंगतः आमस्तकेनउद्धृत्यअर्घमिस्मावरा-
णेरवौ हर्षितंनिधायमेकेनमूलमंत्रंपिधानप
त् दद्यादर्घ्यंदिनेशायप्रसन्नेनांतरात्मना दत्वा
पुष्पांजलिंमूर्योजपेद्धोत्तरंशतम् यावदर्घ्य
स्तंभानुःसमाददेतिजैःकरैः तेनतन्माद्दिन
मणिदद्यादस्मैमनोरथान् अर्घदानमिदंपुं-
सामारोग्यवर्धनंपरम् धनधान्यपशुद्देवपुत्र-
मित्रकलत्रदम् तेजोवीर्ययशःकांतिविद्यावि-
भवभाग्यदम् अथनामसंबद्धप्रयोगाः यथा जा-
तीप्रसूनैर्नेहुत्वाश्मरत्नाभःसमद्धिनैः राजवल्ल-
यकमलैर्धनधान्यादिसंपदे नीलोत्पलानांहोमे
नवशयेद्दीवितंजगत् बिल्वफलैर्नहुत्वाद्दिदि-
राघामयेनरः दूर्वाहोमेनदीर्घायुर्भवेन्मंत्री नि-
रामयः रक्तोत्पलहुतान्मंत्रीधनमाप्नोतिवाञ्छि-
तम् मेधाकामेहोनंधपलाप्राऊसमेनंदैः तज
ममभःप्राप्नोविवेकाविभवतिवत्सरात् तन्मंत्रिणा

त्रैमंत्रेन महद्दारिद्र्यमाप्नुयात् अथश्रीकृष्णस्य
योगाः अथप्रयोगान्वक्ष्यामि मंत्रयोरुभयोरसि
मान् यान्कृत्वा साधकवरो लोकेत्रयस्य पूजितः
वन्हेर्देवकीपुत्रं सद्योजातं शुचिप्रभम् श्रीवत्स
कृगदापद्मधारिणं वनमालिनम् एवंध्यात्वाम
नवांलक्षं ब्राह्मिमुहूर्तके जप्त्वा मेधां परां प्राप्य
कवीनामग्रणीर्भवेत् अर्धस्फाटिकमा‥घे
हिमुत्रे लेखपुस्तकम् धारिणं विशंमाथला
संख्याले मुहूर्तके जप्त्वामेत्रीत्रिकालज्ञो हृष्टस्य
सुमोभवेत् वाक्रोशाणां बालंध्यायेद्ब्राह्मिमुहूर्ते
के जप्त्वा मानवो विद्वान्सर्वशास्त्रार्थविद्भवेत् स
र्ववेदार्थकलोत्तानवान्भवतिध्रुवम् नन्दगोप
यंदनं धूलीनिवयधूसरम् ध्यात्वामंगणादादी
मंयशोदालोवनोन्नकम् एवंध्यात्वामनिवं
जपेन्नियममास्थितः लक्षैकजपनादस्य किंनसि
उत्तिमूलले प्रातःप्रातः पिबेत्तोयमभोमरामंत्रे
जपन् अनेनमूकोड्डायामाजडःपापानोवनदा
अनेनजलपानेन साद्योढाकान्तिसंनिभः जायते
नात्रसंदेहः सत्यंसत्येनवान्यथा लक्षंजमादिति
ध्यात्वाश्रापदोमक्ष्यानेध्रुवम् प्रातर्जानभयेनस्मरा
जनोदस्युतोपिवा नतस्यविद्यतेभीतिः कदावि
दपिसंब्रवते नित्यंकर्मरतः कृष्णैवन्यपुण्योः समा
वेयेत् वपूनामवंतिसवैंश्चिद्यालणानात्रसंस्था
यः गोपालवेषंमनसाजानीपुण्योःसमर्चयेत् व

नं॰
मा॰
३०३

वश्याभवंतिराजानोनात्रकार्याविचारणा नमो
लोद्भवपुष्पैस्तैर्वश्यावश्याभवंतिनम् नीलो
त्पलैश्चश्वेतैश्चमासंव्याप्यसमर्चयेत् गुरुयाद्र
कक्षहुमैर्मिश्रितैस्तिलतण्डुलैः मंत्रेणाष्ट
सहस्रेणजप्त्वामस्यचेद्यदि ललाटेविधृतेन
सर्वेवश्याभवंतिहि अनेनचपूरितेनराजा
नोवशमनामितः स्त्रियोवश्याभवंत्यत्रपुत्रा
मानाश्चसर्वथा विवाहार्थीजपेन्मंत्रंमासमा
ष्टसहस्रकम् रासमण्डलमध्यस्थंकृत्संध्यानता
आजेश्वितम् विवहयेत्तन्मासात्कन्यांसौभा
ग्यवलाम् पुत्रेभ्यस्त्वरदेतिहिजनेनप्रार्थितो
हरिः हृत्यश्वस्थंसमाहृत्यपदद्वीपस्तंविचिंतये
त् पुत्रकामोलभेत्पुत्रंमासेनैकेनसुन्दरम् दी
र्घायुषमशनिस्तंबलवीर्यसमन्वितम् जन्मैः पु
ष्पैःसमाराध्यकृत्संध्यायेत्कन्यकाम् मासमा
त्रंयजेत्तथा.... जपेद्दष्टसहस्रकम् मनोरथप
तिलब्ध्वादीर्घकालंवक्रीडति अंजनेकृतेमंत्र
संतानमूलंवल्लनेनतथा अन्यातिस्वपभोग्यानि
स्पृष्ट्वामंत्रशानंजपेत् दीयतेयस्ययस्येतिसा
विवाहार्थवदती स्त्रियोवश्यास्त्रनेनेतिभवंति
मतिमानम पुरुषेवमाधेत्रारीअनेनैवविधाना
तः अन्नादिकामश्रीपुष्पैःसितनतण्डुलमिश्रि
तैः अष्टोत्तरमसहस्रंतन्नजुयादर्थवान्भवेत् वि
सर्पपांख्यानामानमष्टोत्तरंजपेच्च समाहित

मनामंत्रीयशास्त्रीकीर्तिमान्भवेत् भूतप्रेतपिशा
चाश्च ···· दिग्रहपीडिताः भूतनाशनपानारं-
ध्यात्वामंत्रशतंजपेत् अग्निरूपंतिग्रहाडवाः पला-
यंतेहरप्रियम् सर्पमंडलदंष्ट्रेतम्मूषिकायैश्चदं
ष्टिते कृष्णंकालीयदमनंविचिंत्यानाजपेन्नरः नमे
यंतेविषंचोरंकारेणविनाशयेत् अग्राप्यत्मम
नैवैक्लीबीनांमंस्मरणेनननः कालियस्यमस्तके
नृदिवंन्तंकेरोनितम् नमामिदेवकीपुत्रंनृत्यरा
जानमच्युतम् ज्वरार्तोभ्यर्चयेमंत्रंजपेदष्टशतंतथा
ज्वरेणसंतप्तंकृष्णंबलप्रद्युम्नसंयुतम् दहंतंबा
णनगरीमाहडोपरिसंस्थितं निजज्वरेणसंपिडं-
ध्यात्वानाशयतिज्वराणान् प्रीतिलाकमेतादीनित
ध्यात्वानर्थिकोऽद्भवान् प्लीहगुल्मयकृद्वायुश्चप-
स्मारमवोत्तथा नाप्यायेन्नात्रसंदेहोहष्टिमात्रेण-
मांत्रिकः गोपालयष्टिपालेववेणुवादयनस्थि
तम् ध्यात्वाकृष्णंजपेन्मंत्रंपञ्चमासान्नमःसमः
गज्यपरोयाभवित्तमिनियस्यमतिर्भवेत् मधुसि
के:सितैःपुष्पैर्ध्यात्वानन्मण्डलाद्भवेत् महैश्वर्यमन
प्राप्यभविष्यातोमवेद्धुवम् गोवर्धनधरंकृष्ण-
ध्यात्वामंत्रंजपेन्नरः वातवर्षादिभिर्घोरैर्भयेस-
माउपस्थिते भयमाश्रुविनश्येत्तनात्रकार्याविचा
रणा वृन्दावनगतंकृष्णंहिष्टिकामोविचिंतये
त् जपेदष्टसहस्रंतुदृष्टिमाप्नोत्यसंशयम् एवंव
मनसाध्यात्वाहृष्टिवर्षाश्रनापूर्येत् एवंचमनसा

ते॰
सा॰
३०५

ध्यात्वा नृसिंहं वर्षासु नाशयेत् एवं जलाशयेष्वा-
त्वा जपेद्दशसहस्रकम् वृष्टिर्भवत्यकालेपि
महतीनात्र संशयः गायंतं वेणुनाकृष्णं गानमाने
विचिंतयेत् साष्टमष्टशतं कृत्वा किंचरैः सहगी
यते भयकामो जपेद्यस्तु हंतं कालकं तु राम्
सततं देवनाभिस्तु गारुडारूढमच्युतम् ध्यात्वा
एककरवीरसमिद्भिर्जुहुयाष्टशती अष्टोत्तरसह
स्रं तु पवान्यराजितो रिपुः राजादिभयमापन्नैः
सेशायेद्दुर्गसंसदि कृत्वा दशसहस्रं तु नन्दना
नाशयेद्ध्रुवम् नीलोत्पलादिभिर्हुत्वा अष्टोत्तर
सहस्रकम् शंखचक्रादिनिधिसंयुक्तं द्वारिकामध्य
गं हरिम् ध्यात्वा तण्डुलहर्वीभिर्हुत्वा शांतिक
माचरेत् कदम्बमूले गायंतं गोपालं वनमालि
नम् कदम्बपुष्पैः संपूज्य चिंतयित्वा जनार्दनम्
अपामार्गस्य तैर्हुत्वा जपेद्दशसहस्रकम् सर्वा
लोकान् वशीकृत्य सर्वान् विलोमं विष्णुनि ह्वान
हारे स्वभार्यां च व्यवहारे च मंत्रवित् मंत्रमष्टा
तेन संप्रश्यमेवाकामश्चरेत् अनेनैव विधाने-
न सर्वत्र विजयी भवेत् मोक्षकामो यजेद्यस्तु
पुण्डरीकाक्षमव्ययम् सनकादिस्तुतं कृष्णं
अक्षमालाधरं परम् शंखचक्रधरं ध्यात्वा मंत्र
लक्षं जपेन्नरः नारसंपुटितं कृत्वा विधिवच्छ
लमाश्रितः चक्राब्जमण्डले कृष्णं संपूजयेत्ततः
क्रमावृतं संसारसागरात्तस्यो मुच्यते नात्र सं-

शयः अथदधिवामनप्रयोगः पायसाज्येन।
नरुद्यान्तहुतेश्रियमाप्नुयात् यावहोमेनया
न्यासिः शतपुष्पसमन्वैः बीजैः सहस्रसंख्या
तैः होमोभयविनाशकः दध्योदनेनगुडेनकृ-
तामोचेक्षुदुर्गतिः सप्तवारैविक्रमंत्रं जपेन्म
त्रमनन्यधीः सकोबन्याद्वेन्त्योनात्र कार्या
विचारणा अथहयग्रीवः बिल्वैः फलैः कृतो।
होमः श्रीपदाः परिकीर्तिते ऊन्दपुष्पाणिनव हु
यादिक्षवाश्रियेमत्यी मनुनानेनसंजप्यावृते
वालीरसीप्यनम् कवितामावहेत्सुसामनर्गल
विजृम्भिनीम् वचामनेनसंजप्यामन्दयेत्सान
स्तनस्य सर्ववेदागमादीनांव्याख्यानाजायते
विचारत अथनृसिंहप्रयोगः श्रीपुष्पैरेज्रुया।
मंत्रीबिल्वकाष्ठंदितेनते सहस्रंश्रियमाप्नोति
पत्रैर्वाबिल्वसम्भवैः श्रीपुष्पैलवंगपुष्पैस्स
नैवांफलैस्तत्कृतौ होमाद्रोगिनाम् उत्सवे
निशिस्नातेल्लावामंत्रमसंजपेत् अतितेयाम
त्रवितप्ताप्तान्तहत्नमस्तसपजायते व्याघ्रचौरसमा
दिभ्योमहारण्यभयाकुलम् रुद्रेमनत्रयंजप्त्वा
भयपरस्येगुसंदित्रिलाम् अनेनमंत्रितंभस्सविषत्र
हमहाभयान् नाशायेद्विषादेवमंत्रस्यास्याप्त
भावनः चौराभिचारसोमादेमहोत्पातेमहाम
ये जपेन्मंत्रंस्मरेद्देनं दुःखान्मुक्तोभवेन्नरः सिं-
हरूपंमहाभीमंनखदंष्ट्रातिभीषणम् स्वनाला

ने.
सा.
३०५
305

नेविंशुपक्षाद्यारयेन्म्सातिशृंरिपुम् गृह्णी
ताग्रालदेशेन्नपुनर्दिद्वादिश्येद्भवम् पुत्रमित्र
कलत्राद्यैरुच्चाटोजायतेरिपोः पूर्ववत्सम्पु
टेसाध्यनामकृत्वाह्वयंहरिः निशितैर्नख
दंष्ट्राद्यैः खाद्यमानंरिपुंस्मरन् नित्यमष्टोत्त
रशतंजपेद्भस्मनमंनेद्धितः जायतेमण्डलाद
र्वाक्छत्रुसेनाविदारणम् विभीतकाष्ठैर्ज्वलि
तेपावकेरिपुमर्दनं विचिन्त्यदेवंनृहरिंसम्मु
खस्थंसमाधिभिः सप्तरात्रप्रयोगेणकृताविनया
वदायान्तिसापुत्राः विजित्यनिखिलांछत्रू
न्हवीराश्रयासयम् आगत्यविनयीराजा
प्राणाचेत्रयनादिभिः प्रीणयेन्मंत्रिणांसम्य
ग्विभवैः प्रीतिमानसः मैत्रीयदिनसंतुष्टे
नर्थैःसाम्नहेयतेः अथवराहप्रयोगः रवौ
सिंहगतेपक्षमांशृङ्गपदेभित्वाशिलाम् पंच
गव्येषुनिक्षिप्यसप्तरात्रमथतंजपेत् उत्तरा
भिमुखोभूत्वातांशिलांनिखनेद्भुवि प्रातर्वा
रमहाभूतैः कृतांबाधांविनाशयेत् मानुदा
यभौमवारेसाध्यदेशात्समाहरेत् द्विकाल
जपेमंत्रंतांपुनर्विभजेत्रिधा कुद्दालमर्कसमा
लिख्यपाकमाचेत्तथापरम् गोडंचेप्रपरमालो
ऽसमाधिनानाराङ्कुलान्निखनेत् भूमौचेनेष्टोपव
सम्यक्कृतमंत्रीजपेन्मनुम् अवनार्यवरूपश्चा
दशौदेवंयथाविधिः भूपदीपादिकैर्दिष्टा

नराज्यद्रुतंचरुकम् जुहुयाद्दीपितेवह्नौयावद
होतुरंग्नानम् एवंसमस्तवारेषुजुहुयाद्देवसि
इये प्रातःकालेतुवीरेस्वदेशाध्यमहीतला
न आद्यायहविरापायंपूर्ववज्जुहुयात्सुधीः
विरोधेनध्यानेदेवेसहचौराद्युपद्रवैः राजद
दसमस्वाभिः समिद्भिर्मन्त्रनामना त्रिसहस्रं
प्रजेज्जुहुयान्नसाब्रः सर्वसम्पदः शालिभिर्जुहु
यान्मैत्रीनित्यमहोतुरंशाते समाडेर्यामसंवृतैः
शोभतेनसमेदिरम् तावदाज्येनजुहुयान्मंड
लान्तरगोमाप्नुयात् अथमृत्युंजयस्यप्रयोगः ।
ज्यसिक्तैः कथावेटैर्मैत्रीयामंसहस्रकम् आ
रपितेग्नौजुहुयात्साधको विजितेन्द्रियः सधा
खाटंशुद्धरी.सेनघृताभिवलेनसथाशाविनवि
ग्रहः आग्नारोग्यसम्पत्तिर्धश्राःपुत्रानिवर्धये
न सथावटतिलाहूर्वापयः सर्पिःपयोहविः १
स्रुकैः समभिर्दूर्वाभिर्जुहुयात्समवाप्नरम् क्रमा
हश्रावतंनित्यमहोतुरन्नतेन्द्रियः समाधिका
न्विजानित्यंभोजयेन्मधुरान्वितम् विकारावत्र
रोगमेत्रीवर्धयेड्रामवाप्नयात् गुरुवेदहितादि
घादहुणागाः पयस्विनीः गुरुंसम्पूजयेत्तथा
इनायैदैवताधिया अनेनविधिनासाध्याः कु
मादेहादिभिलक्षतः विमलः सविंशतीवीक्षा
दंशपानतमंजसा अभिषणारेजरेतीबेवोरोन्मादः
शिरोगादे आमाख्यरोगादेटरातैमाहेदाहस्याः

ने.
मा
३०६
306

मधे होमोयंशांतिदः प्रोक्तः सर्वसंपत्प्रदायकः
इक्षुरैतैः प्रजुहुयात्रिनमस्कयथाविधिः मो
नयेन्मधुरैर्भोज्यैर्ब्राह्मणान्वेदपारगान् दी
यमानश्रकाशोनिवोक्तितोविन्दतेश्रियम् एका
दशाहुतीनिंसंहृवोभिर्वह्निजुहुयाद्बुधः अथमृत्यु
जिद्देवमादायगोणपवर्धनः त्रिनमस्कयाव
लीकाश्मीरीवक्रलाङ्गवैः समिद्भिरेकतोहोमः
सर्वग्रहापहः सिद्धार्थैर्विहितोहोमाम
हाप्रवरविनाशनः अपामार्गसमिद्धोमः सर्वामय
निसूदनः अथदक्षिणामूर्तिप्रयोगः भिल्ला
होमनेमासंमन्त्रमेनजिनेन्द्रियः निर्मसह
मर्दंपांविन्दतिवामयम् त्रिवाजमन्त्रेनमन्त्र
नासलिलंपिवेन् नित्यमोदक्षिणामूर्तिध्यांये
साधकसत्तमः षाण्माहुवाव्यानसामर्थ्यालभते
वत्सरान्तरे ब्राह्मीसैन्धवसिद्धार्थवचाकुष्ठकलो
पलैः सर्वौषधिसमृद्धैः कथैः प्रत्नेब्राह्मीसेवनात्
म मन्त्रतानेनसंजमश्चनेसाध्यसाधितम् तिपी
नेकविनाकान्तिरव्याप्तः श्रीवृत्तिप्रदम् अथमेरु
दीपप्रयोगः जुहुयाद्दक्षिणाभाजे रौप्यमेषुवा
तैः लवसंख्येमलद्यंवीप्रत्यहंभोजयेद्विजान्
वनिनाग्रवंशीरम्यांश्रीणायेद्देवनाधिपया होमां
तेषनयान्यायैर्लोपयेद्रुक्मामात्मनः एवंकृते
गहसेवार्मायामवनंभवेत् रक्तोत्पलैर्मिमधालै
रक्तोवीरकर्यारितैः पुष्पैः प्रयातैः सवाने हिमाक्षतां

वशंनयेत् वाक्सिद्धिं लभतेमंत्रीपलाशकुसुमैर्हुत्वान्
कर्पूरागरुसंयुक्तगुग्गुलंजुहुयात्सुधीः तानेंद्रियेमा
वाप्नोतितेनैवसंभवेत्कविः द्रोणपुष्पैरमुनाबिल्वैर्हो
मात्सर्वोपद्रवान्जित हुत्वाभिराज्ञणाहोमःद्रोणपुष्पैर्वा
भिर्दिनत्रयम् गिरिकर्णीभवैःपुष्पैर्ब्राह्मणानवशंनये
द्धुतान् कल्हारैःपार्थिवान्मुखेनलड्डुपकर्णिकारजैः
मालतीकुसुमैर्हुत्वानसुरान्सर्ववशंनयेत् कोरण्टकु
सुमैर्वै पुण्यान्नरपतीन्पाटलोद्भवैः ग्रामानमविला
मांतलिस्थितसाध्याहुयाद्दिने मेरुप्रार्थनेहुयात्मंत्री
मधुरलोडितैः सर्षपैःपटलाभिश्चवेश्यागेहपार्थिवा
नृद्वणान् अनेनैवविधानेनसपत्नीलक्ष्मनानपि
नाशीबिल्वफलैःपुष्पैर्मधुरत्रयसंयुतैः नरनारीन
रपतीर्होमतोवशमानयेद्ध्रुवम् मालतीवकुलोद्भूतैःपु
ष्पैस्त्रन्नलोडितैः जुहुयात्कवितांमंत्रीलभतेवश्य
रांतरे मधुरत्रयसंयुक्तैःफलैर्बिल्वैःसमुद्भवैः जुहु
याद्ब्राह्मयेहोकांक्षियमाप्नोतिवांछिताम् पाटलैः
कुसुमैःकुन्देर्नरपतीन्नागवर्णकैः नद्यावर्तैर्विकसि
तैःकृतमालैर्नरोत्तिपुः नाशनेवश्यारत्वर्वाछिया
विजितपार्थिवः सान्यमंत्रेणजुहुयाद्वेदलक्ष्मा
ड्डिवान् कस्तूरीकुंकुमोपेतंकर्पूरंजुहुयाद्दधी क
र्पूरादधिकंसद्यःसोन्दर्यमधिगच्छति लाजाःप्रज
याम्भश्रीदधिदीर्घनाशनान् विजित्यलोकानवि
लनीवञ्चरदीप्तनम् पारद्धंपमलयजंपाटुंकुम
मा
कस्तम पारंतोगवनायात्रीत्रिणीपिष्टाहिमसा

ने. सा. 30 307

विद्यातिलकं बालेयाम्बुपिष्टैर्विलोकयेत् यां स्त्री
शैलस्य शोते यैर्वा वश्यास्तस्य जायते चिरम् कर्पूरकपिलो
रोणासमभागानि कल्पयेत् चतुर्भागेन जटामांसीता
वतोरोचनामता कुंकुमे सम भागास्याद्धि भागं चन्दनं
मतम् अगुरुस्त्वव भागं स्यादितिभागाक्रमेण तु हिमा
द्रिः कन्यकापि हमेन सर्वे समाधितम् आदाय तिल
कं भाले कुर्याद्भूमिपतीन् नृपान् वशानामदगर्वोच्छ्रान्
मदोन्मत्तान्मतंगजान् सिंहान्व्याघ्रान्महासर्पान्मत्तवे
तालराक्षसम् दर्शनादेव वश्ययेत्तिलकं धारयेन्नरः
अथ सर्वीप्रयोगः तानार्णवे मालतीमल्लिकाजाती
कुसुमैर्मधुमिश्रितैः चतुष्पर्णी कुन्ताद्विविषाणी भावं
प्रजायते मकरस्यापि हि मूत्रस्य पिल्ला(?) रूपमस्य वाम
या जपापुष्परस्याक्तैः करवीरस्य यावियैः हवा
नात्माहयेन्मंत्री लोकत्रय निवासिनः कर्पूरकुंकुमं
देवि मिश्रितमधुमदेन हि हवनान्मदनोदेविमंत्रि
णो विजितो भवेत् सौभाग्येन विनासेन सामर्थ्यो
नापि सद्भवेत् चम्पकैः पाटलैः कुन्दैः शोहि(?)लसिताम्बर
म् प्राप्नोति मंत्री महतीं लक्ष्मीयेजगतीमिमाम् श्री
खंडं गुग्गुलं बन्धुं मगरुं होमयेन्नरः नागेन्द्रपद
रागास्त्रयन्त्रीवशमानयेत् वश्यो लोकाव्रशा(?)लस्या
भवेत्स्य वनसेवायः लद्होमाल्लभेद्राज्यं दारिद्र्येन
पीडितः परार्बुमहाद्वौंशमसत्तस्य वशं नयेत् सर्वी
रेमयद्रप्यान्सपत्त्यस्मुनापवानने आयुर्धनमथारो
ग्यमस्मद्धिमैत्र्यतेन्नृणाम् क्रमेणोत्पलनेदीरमधु

भोगस्तुनाप्नातम् दधिमादिकहोमेनसौभाग्यं
धनमाप्नुयात् सितयाकेवलंहोमाद्वैरिलभ्भना
कारकः होमात्दधिमधुक्षीरलाजाभिर्वीरवंदि
तेगाहूंनाकालहूंनामृत्युहूंतानसंशयः कमलैर
रुणैर्होमःसम्यकसम्पत्तिदायकः रक्तोत्पलैर्ज
गद्वश्यंराजानोवश्यगाःध्रुवात् रक्तोत्पलैर्मरु
लक्षावश्यमायांतिनान्यथा श्वेतोत्पलैःस्त्रियंवा
वेलभतेहवनात्प्रिये तथा प्रतमालोत्प्रसूनाय
वंदनेनप्रसूनिनाम् समाश्रित्यजपेद्धियोलवमा
त्रेयदाश्रविः योषितोरमयत्येवमनलस्पालवि
श्रितम् तदाविजातीयतत्वंतत्पूजयेत्साधकोत्त
मः पातालतलनागेंद्रकन्यकाःक्षोभयंतितम्।
नासोकटाक्षजालैस्तंनमोहयतिसाधकः तदा
लवत्रयेऊर्ध्वंसाधकःस्थिरमानसः तदालवत्र
येसाध्यसर्वपापनिकृंतनम् एवंलवत्रयेजप्तेसा
धकःस्वस्थमानसः संक्षोभयतित्रैलोक्यमुलोक
तलवासिनः भुरुषायोषितोवश्यापाश्चर्यविरमापिश्रि
ये गोरोचनादिभिर्द्रव्यैःसकृदानेनसमालिखेत् श्र
तीवसुन्दरंमंत्रंतन्मध्येप्रतिमांवराम् नवलंनीना
मसहितोमहाबीजविदर्भितम् चिन्तयेत्ततोदे
वियोजनेनांतेमहद्भवतः श्रद्धपूर्वोदेवपिशुनमा
त्रापिदृष्ट्वाभा राजकन्याथवाभार्याभयलज्जाविव
र्जिता आयातिसाधकंसम्यकंलत्रयमुक्तमितिप्रिये
वक्रमध्यगनाभूत्वासाधकःचिंतयेत्सदा उपलक्ष

ने॰
सा॰
३८
308

यं सहस्राममात्मानमरुणां तथा साध्यमध्यरुणीं।
भतेविंतयेत्परमेश्वरि अनेनक्रमयोगेन सर्वकं
दर्पत्र्यपवात् सर्वसौभाग्यसुभगाः सर्वलोकवशं
करः सर्वरक्तोपचारैस्तु सङ्गामसहितविग्रहाः व
केशेष्वनयेद्यस्तु यस्य नाम विदर्भितम् साभवेद्दा
सवदेविधनाढ्यो वापि भूपतिः वक्त्रमध्यगतं शं
योग्रामयस्यास्तु योषितः अष्टाशास्वमहेशानि
यानि सन्ध्याथरेबुधः हृद्दादानीयते शीघ्रं यदि
रोगिराजकन्यकाम् नागकन्यामसुरसेविवंदी।
वासुरांगनाम् विद्याधरीदिव्यरूपां महर्षिकन्यां
रिपुस्त्रियम् मदनोद्भवसेनापस्कृजयनमण्ड।
लाम् कामबाणाभिन्नांतःकरणां लोलवद्भवं
महाकामकलाध्यानयोगात्तेहरवन्दिते लोम
यन्स्वर्गभूलोकपातालतलयोषितम् रोचनाभा
गमेकेन भागमेकेन कुंकुमम् अष्टभागाहयं देवि
वन्दनं मसियेससमम् एकत्रतिलकं कुर्याद्त्रैलोका
वश्यकारणम् अष्टोत्तरशतेर्विद्यां मन्त्रयित्वा व
श्यं नयेत् राजानं नगरं ग्रामं येन येन स्वयम्प्रपते म
त्रिणां परमेशानि तत्सर्वं तत्स्यवश्यगाम् ताम्बूल
पुष्पमुदकं पत्रपुष्पं फलं दधि दुग्धं वस्त्रं चूर्णमा
त्रं वस्त्रकर्परमेवच कस्तुरीचन्दनं चैव लवंगा
जातिपत्रकम् जलं वा वास्तु सकलं यद्यन्त्प्रदामी
श्वरि अष्टोत्तरशतेनैव जप्त्वा यस्मै प्रयच्छति स
वश्यतां याति नेदं विना तत्कार्या विचारणा स्त्रिया।

त्समकलावपुपादक्षीभूताभवंतिहि हठाकर्षो
णेमेतन्नकथितेनान्यथाभवेत् अथवक्ष्येमहेशा
निमहापातकनाशनम् शिवांसंपूजयेद्देविमहां
धैः ऊसमैः प्रिये महापातकमक्ताम्नातल्लणा
त्यापहाभवेत् शमीहवींऊराशान्यपहवैरथ
वार्कैतैः मासेनहंतिकल्मषमस्तन्नकृतंनरः ।
महासमद्रयोगः सपूर्वोक्तध्यानयोगतः लक्ष
मात्रंजपेयस्तुमहापापैः प्रमुच्यते लक्षद्वयेनपा
पानिसप्तजन्मभवान्यपि महापातकमख्यानि
नाशयेन्नात्रसंशयः ततोलक्षत्रयंजप्त्वामंत्रमे
त्रऊलेश्वरि माहापातककोटिस्तुनाशयेन्नात्र
संशयः चतुर्लक्षंजपेद्देविमहावाग्मीश्वरोभवेत्
ऊवेरवारदेवेशिपंचलक्षान्नसंशयः षड्लक्ष
जपमात्रेणमहाविद्याधरोभवेत् सप्तलक्षजपा
न्मंत्रीखेचरीमेलकोभवेत् अष्टलक्षजपान्मंत्री
देवपूज्योभवेन्नरः अणिमाद्यष्टसिद्धीनांनाय
कोभवतिप्रिये वश्यागास्तस्यराजानोयोषित
श्चविशेषतः नवलक्षप्रमाणेनजपेत्त्रिपुरा
सुन्दरीम् रुद्रमूर्तिःस्वयंकर्ताहर्तासाक्षान्नसंश
यः सर्वैर्वन्द्यः सदासम्यः सर्वसौभाग्यवान्भवेत्
अथपापामाटि कालीतंत्रे अथकामदेवंवक्ष्ये
येनसर्वत्रपारगः साधकः साधयेत्सिद्धिंदेवाना
मपिदुर्लभाम् ऊलावारंशुभिनायाहष्टार्थंजप
तेनरः अथनैकप्रमाणेनसाधकः स्थिरमानसः

ते
सा.
३०५
309

केवलेशमभावेन मन्त्रविद्यानिधिर्भवेत् ॥ संस्कृताः
प्राकृताः शास्त्रा लौकिका वैदिकास्तथा ॥ वपूपा।
श्रायोनि ते सर्वे साधकस्य न चान्यथा ॥ ग्रन्थवा सकं
केयाख्लह विधुमासयेयतः ॥ प्रजपेदयुतं प्राज्ञप।
नेदेवफलं लभेत् ॥ लक्षजपेनाप्य पत्र शतेयस्त्वा।
साधकः प्रजपेत् स भवेत्सिद्धो विद्याया वल्लभः स।
यम् ॥ तस्य दर्शनमात्रेण वादिनः कण्ठतो गताः
गद्यपद्यमयी वाणी सभायां तस्य जायते ॥ तत्राप्तः
सधियस्ते सर्वे प्रशंसन्ति सदा विनाः ॥ तस्य वाक्यपरि
वर्याजरा भवेति वाग्मिनः ॥ कुलवृक्षमतो गो रोऽयु
तं समासाद्य तत्रापि विष्टदेवताम् ॥ प्रजपेन्महा
रात्रौ त्रिदिनं प्रजपेत्मनुम् ॥ लभते पीठफले देवितम्
तेनात्र संशयः ॥ वेतालपादुकासिद्धिं खड्गसिद्धिं
च भैरव ॥ प्रजपेत् तिलके युक्ते साधयेत्साधकोत्तमः ॥ प्र
जपेत्त्रिदिनं मन्त्रोत्तरसहस्रमित्यर्थः ॥ यत्र जपेद्वहा
मेघसंख्या नोक्ता मनीषिभिः ॥ तत्रैव गणना प्रोक्ता
गजोत्तकसहस्रकम् ॥ विद्याकामेन होतव्यं पद्मैर्म-
धुसमन्वितैः ॥ धनकामेन होतव्यं तिलाज्यमधुसंयु
तैः ॥ बन्धूकपुष्पहोमेन दासीसाङ्कतेन्द्रपान्
सर्पिर्लवणहोमेन सदाकर्षति कामिनीम् ॥ बकुले
होममात्रेण सौभाग्यं लभते नरः ॥ मल्लिकाजातिपु
ष्पाणां केसरैः पुष्टिमाप्नुयात् ॥ दीर्घायुष्यं तगरैः होमा
मर्त्तीक विनो लभेत् ॥ चन्दनागुरुकाश्मीरकर्पू
राहोमतः पुनः ॥ मन्त्री नीलसरस्वत्याः सर्वाभीष्टमवा

स्यात् नीलसरस्वतीपदमुपलक्षणाम् कपरा।
होमेनामंत्री सर्वाभीष्टानि साधयेत् संपूज्य मूल।
मंत्रेण विल्वपत्रैर्घृताक्तैः सहस्रं प्रत्यहं जुहुया
त्प्राप्नोति परमां गतिम् प्रत्यहमिति मण्डलपर्य।
न्ताकमालतीपुष्पहोमात्पुनः कविर्भवेत् अत्र
मंत्रसंख्यानोक्ताः तत्राप्युक्तसंख्या बोद्धव्या तदुक्त
म् अत्र सर्वस्य होमस्य नियमोप्युक्तसंख्यकः अथ
निग्रहाद्युपायः तत्रादौ लुप्तम् तदुक्तं वीरतंत्रे।
यम श्मशानांगारमादाय मंगलेवासरे निशि कृत्स्न
वेष्टेण संवेष्टनं धीयारकेनैतेन ना सुनाभिमंत्रिते
कृत्वा निक्षिपेद्वैरिवेश्मनि सप्ताहाभ्यंतरेण तस्या
प्युच्चाटनमिदं भवेत् तदुक्तं तन्त्रकारीये तथा
स्थिय निखनेन्मंत्रं दारुपुत्रकं हि दूया सहस्रं परि
संजप्य निशायां यामिनी वासरे निखिप्य तेयस्य गेहे
सस्य तस्य त्रिमासतः होतेऽस्य सद्य हानिः स्यात्र च
हानिस्तत्रं तामे यत्र हानिर्यन्नागारे ग्राममध्ये तत
स्थयः दारु तक्षेण विद्युत्कृतवणो हल्लेखायो
गात्साध्य मम कामकयोर्द्वैधं कुरु २ तदुक्तं द्वेष
णविलिखेन्मंत्रं प्रेतकर्पटके सुधीः अस्य द्वेषक
यानेभवानसप्तद्वेषामहानभवेत् लिखेन्मंत्रमा।
ति मंत्रे लिखित्वा हल्लेखावारेफमध्ये मकंमास्य
इत्यादि साध्यसहितमित्यर्थः अथवा साध्यति
रीविनान्तेन मंत्रे लिखित् सहस्रं परिजप्येति अ
मुकेमारय २ इत्याद्यंते मंत्रजपः द्वेषेन अमुका

२

नं.
मा
३१०
310

सकयोर्हंबंकुरु २ इत्यस्या मंत्रमुच्चार्य सहस्रं ज
पेत् अयुतर्पणम् ततमन्त्रस्य सहस्रके मधुना तर्प
णं कुर्यात्सर्वकामप्रपूरकम् मंत्रसिद्धिकरं सा
क्षान्महापातकनाशनम् नीलतंत्रे कर्पूरमि
श्रितैस्तोयैर्मासमात्रेहि तर्पयेत् वशीकुर्यान्न
पान्सर्वान्भोगी स्याद्यावदायुषम् चूतैः पूर्णैः
षधैः सिद्धैः इष्टैः परिग्रपसिद्धये अगुरुमिश्रि
तैस्तोयैः सर्वकालं सुखी भवेत् नारिकेलोद
कैर्मिश्रैस्तोयैः सर्वार्थसिद्धये मरिचिमिश्रि
तैस्तोयैः शत्रूनपि विनाशयेत् केवलैः सलिलै
पैस्तुष्टाटयेत्तर्पणात् नरोविद्वोभवेन्नि
त्यं पेक्ताक्ष्ममनयेत् सिद्धसारस्वते श्रुता
भिर्नेममात्रेणारोचनातिलकेन रः कृत्वाप-
पतियं मंत्रीतं कुर्याद्दासवत्सुधीः फेत्कारी-
ये उपचारविशेषेणाप्यधिकारमदोहायप्र
तपमात्रेणनि पूजाभावेनेत्यर्थः बलिद्रव्यं
नमस्सत्के रंभाजानीबीजपूर्वं सुरान्वितं पि
मिश्रितम् मिष्टीकृत्य बलिं दद्यात् ह्रस्यां वि
शेषतः बलिमंत्रस्तु प्रणवं पूर्वमुच्चार्य उग्र-
तारे ततः परम् विकटदंष्ट्रे महायपदर्हंस
मुच्चरेत् मायालादयमग्रे बृहद्धयेव वदेत्ततः
योमां हिंसा तममयतायोगिनी वक्रकेलान्वास्य
हुंफट् स्वाहा परविद्यामाकर्षयत्त्रुटत्कपालेन
स्वा २ स्वाहेति इयंतारा विषये कालिकादौ

ततस्पटलोबलिमंत्रोबोद्धव्यः अथवेतालसिद्धिः
नदुके भावचूडामणौ भैरवः वेतालादिमहा-
सिद्धिः कथंभवतिचंडिके तन्मेकथयदेवेशिय
दिस्नेहोस्तिमांप्रति श्रीदेव्युवाच निबद्धदाड
वेकाष्ठस्मशानेस्मायकोनमः ओमवारेमध्यरा
त्रौगत्वागलस्थगात्रिनि: खनित्वावाष्ठलदेवे-
नयेन्महिषमर्दिनीम ततस्सहस्रंकुलेस्मशानचैव
पितृकानने काष्ठेमधुन्यन्नमिवैदंडपाडुका-
विद्धिनम कृत्वाडगोष्ठमीरात्रौस्मशानेनिवि
पेततः नस्मायरिशिवेकृत्वापूजयित्वायथावि
धि एवामलमनसोवीरोजपेदष्टसहस्रकम त
तोमात्रबलिंदत्वाकाष्ठमामंत्रयेत्ततः स्कंस्कंदे
डमहाभागयोगिनीहृदयप्रिय ममहस्तस्थितो
नायममात्तांपरिपालय एवमामेध्यवेतालेयत्रय
त्रप्रसन्ने तेतांवदीतिनिधायायाथपुनरायातिको
लिकः गङ्गाकमहाभोमोपाडुकेवरवदीति
मत्पादस्पर्शमात्रेणगरुकत्वंप्राप्तयोजनम अथ
लोहेममामासाद्यपंचाशदंगुलानिम खड्गंकृत्वा
नत्रमंत्रेलिखित्वाप्रत्ययेन्मनम ततहस्तेनतो
हृत्वा महापापकलेवरे खनित्वाजीवहृत्वात्रैव
डोभक्तेनभावयेत कृत्वास्मशानमध्यरात्रौविनाम
भिसमाहितः प्रतिपर्वेसमामांसंयकृतेतिपिलवनेन
तः मधुत्रयसंयुक्तंबिल्वपत्रेणसंयुतम पारा
दिस्यपंचपर्यंतंहोमांतेबलिमाहरेन वसंतेपरमा

ने. सा. ३११

311

मायादेवीमहिषमर्दिनी आयाति बलिपूर्णासा
हारहस्ताहसन्मावी गृहीत्वा बलिं निशाहावे विद्रु-
मन्त्रोल्पथा रक्षेत् घोरदेहं महाकालिकाबाल
मन्त्रपिठित् आयाति च अरु कल्याणं विपत्तच्छेद-
विस्तरम् एवं मामेत्य आरब्धं गोत्रयमहिषपतिपा-
षरः क्रियाक्रियापूर्णक्रियाक्रमणा लभ्यते
एवं अथवा कुलमार्जारमेकवर्णेन यातय-
त् उत्तैव तस्य शेरा त्रीणि दिनानि तत्र नत्वा ततः न
श्यामाः समारोप्य यावत्पत्रं प्रजायते तावद्भक्ष्य
हविष्याशीत द्वितीयेन दिनीमटे तमानीय महद्
मध्याः चालयेन्मंत्रमुच्चरन् ततः स्रोतोभिमुखि
वं स्वयं दृष्टिप्रतिगच्छति तदानीं यजेत्तत्र का-
लिकां घोराति स्वनाम अभिमंत्रसहस्रेण कालीं
मंत्रं प्रयत्नतः अष्टोत्तरसहस्रेण तन्मांसभक्षितवे
स्थितिः भूमौ भक्षारमात्रेण विद्वज्ञं तत्र जाय-
ते शतयोजनद्दूरे वायद्दसाध्यस्थितिर्भवेत्
तेनैव नामंत्रेण स्तम्भनं ततः प्रसर्पिणः एवं वि
धमयोपेत्य वाद् उत्तरे पि वा कायसंकोचमा
साद्य गच्छन् विकलोनराः दुर्गामंत्रं विनाबलं
कालीमंत्रं तथैव च सिद्धयः उत्तनाथ ममाज्ञाय
तेन कथ्यते न अथ बालकसंस्कारो यथा मधु-
लालाभ्यां नाडी छेदा नाक स्वर्णे बालाकयाय
तस्तारक शिखावयावास्य तद्भूवं यावत् बालस्य निष्क्र-
उषेतां त्रिवारं दक्षिणपाणिना मस्य मांतत्र अपि

नापंक्त्याकारेणमूलमंत्रं विलिख्य देवीं पूजयेत्
नडकेमतस्य सूके अथवा मधुलाजनाभ्यां जिह्वाया
बालकस्यवस्य नारीकेदाग्रया पूर्वं लिखेत्
णीशलाकया ···· मंत्रीलिखेत् मंत्रीयस्यापेक्षेत
दूर्वया वाकेशाग्रेणनोवालोवास्मीडनकवि
भेत् महोग्रनाराकल्पेन नैमित्तकसंस्कारानेन
स्मेवमंत्रलिखितंकार्यं नडके जन्मसंस्कारके
नामपुत्रेजातेप्रथमास्यने जिह्वायांनलिखेमंत्र
यत्नादाहूरुडजोनवा वाप्नुयंतसमाजेपदूढिणी
नैवपाणिना मूलमचार्यप्रत्येकंपंक्तिः ऋयान्ते
शोभनम् गंधवंदनपुष्पैश्चपूजयेन्नारिणीशि
वाम उन्नारभिमुखोगावास्थापयेत्पीठमूलमम
पूजयेन्नारिणीदेवीनानाभक्ष्यैः सुशोभनैः वा
रणीभवतितत्पुत्रः सत्यवादीजितेंद्रियः अथनारि
णीपटमपलत्वं देवीमात्रमेवबोद्धव्यम् इ
हश्रीक्रमादिनेत्रेषु बालसंस्कारदर्शनात् न
डकेनैव बालकस्यनजिह्वायांत्रिदिनाभ्यंतरे
लिखेत् मधुनाज्येनदूर्वाभिर्लिखेन्नारिणीशाला
कया अथवागर्भवकूटेनलिखेदजननोत्तरं
पतेनाथवाक्रौत्रिदिनाभ्यंतरइतिसूचितं अथमि
तिमेरवैश्वादिवाग्भवकूटमित्यर्थः अथैकार
णाहदेवतासंपूज्यमंत्रंलिखेदितिकेचित् अथ
यदिपिनाहारस्योभवतितदापित्रश्रीमात्रलेवा
मंत्रंलिखेदिति नडकेमहोत्रे पित्रश्रीनालिखेन्मे

ने॰
मा॰
३१५

वेमालक्ष्मीनाथायवाधनः पितैवबलिविस्मंत्रेणाम
पवकदाचन मानक्रोडेपिसंस्थाप्यदभीनालीयं
यत्ततः शांतिंकुर्याद्बालकस्यब्राह्मणैः सहसा
धकः अथशांतिमंत्रोयथा इमंपुत्रंकामयतः
कामनानामिहैवेति देवेभ्यः पुत्रानिमर्वमिदं
सजनतेशिवशक्तिस्तारायेकमेभ्यः नारदो
शिवायशामेहत्येतेन ॐशान्तकाम्यो शांतिंकुर्व॰
यात् अथकामादिबलिर्लिख्यते ततःस्थल
लोपशुद्देवाग्रेसंस्थाप्य अर्घोदकेनसंप्रोक्ष्य
अक्षतासहस्रकवचेनावगुंठ्य धेनुमुद्रयामृती
कृत्यगंधपुष्पाक्षतैः संपूज्यकलेमंत्रंइमिनपेत्
पशुपाशायविद्महे विश्वकर्मणेधीमहि तन्नोजी
वः प्रचोदयात् ततः क्लीं कालिकालिवज्रेश्वरि
लोहदंडायैनमः इतिमंत्रेणखड्गंपूजयेत् त
तः खड्गस्याग्रेमध्यमूलक्रमेण पूजयेत् ततः ।
ऐं वागीश्वरीब्रह्माभ्यांनमः क्लीं लक्ष्मीनाराय॰
णाभ्यांनमः ह्रीं उमामहेश्वरीभ्यांनमः गों ब्रह्म
विष्णुशिवशक्तियुतायखड्गायनमः इतिमं
त्रेणपूजयेत् खड्गायखरनाशायशक्तिकार्यार्थ
थंतत्पर पशुश्छेद्यस्त्वया शीघ्रं खड्गनाथनमो॰
स्तुते ततोवाकोकृत्नामककदेवताप्रीतिकामा॰
मकरेवि इमंपशुंतेभ्यसंप्रददे ततोनिवेदयेत्
यथोक्तेनविधानेनतंपशुमस्त्रेणसमर्पितम् ततो
बलिंदद्यात् ततोदद्यांसमांसंदत्वोदद्यात्वाव॰

शिखेवटुकादिभ्यो बलिं दद्यात् द्वारे ह्रूं वटु
काय नमः इति गंधादिभिः पुष्पपूर्वं मंत्रेणैवा
यं वै बलिं दद्यात् इति बलिदानविधिः अथकु
लाचारे निरूप्यते तत्कालीनत्वे अथाचारस्य व
द्याभिषक्तं तस्तनमश्नुते सर्वभूतहिते युक्तस्य
मयाचारपालकः अनित्यकर्मसंत्यागी नित्यान्न
ष्ठानतत्परः परस्मै देवतायां च सर्वकर्माणि वेदा
कः अग्न्यमंत्रार्चनग्रहादन्यमंत्रप्रपूजनम् हीयु
रोपप्रहारं च वर्जयेत् मतिमान् सदा ह्रीमयं च जग
त्सर्वं स्वपेत् नावत्तथा भवेत् पेयं चार्घ्येन यावोप्य
भक्ष्यं तेसेचं तह हस्राव सर्वं च युवतीरूपं भावयेत् म
तिमान् सदा कुलनां युवतीं वस्त्र नमस्कर्यात् समाहि
तः यदि भाग्यवशाद् दृष्टिविकुलदृष्टिः प्रजायते
न दैवमानसी पूजा तत्र तासां प्रकल्पयेत् तासांभ
गादिदेवीनां बालां वा यौवनोन्मत्तां वृद्धां वा सुन्द
रीं तथा कुत्सितां वा महादुष्टां नमस्कृत्य विभाव
येत् तासां प्रहारं निन्दां च कौटिल्यमप्रियं तथा
सर्वथा नैव कर्तव्यमन्यथा सिद्धिरोधकृत् स्त्रि
यो देवाः स्त्रियः प्राणाः स्त्रिय एव हि भूषणम् ।
ह्रीं संगिनां सदा भाव्यमन्यथा स्वस्त्रिया अपि न
पश्या नेम महाशांव निवृत्यार्थं जपं चरेत् स्त्रियं गा
कुस्पष्टं न्यस्य विशेषात् कुलनांगां भ्रमो भत्पत्ता
बूलमन्यच्च मद्यं दुर्व्यन्यथा कवीन् भक्ताव शेष
भक्ष्याणि युक्तानि जपं चरेत् वीरतंत्रे दिक्काल

ते॰
सा॰
११२

३१३

नियमो नात्र स्थित्यादिनियमेनैव जपेन काल
नियमो नार्चनादिबलिष्वपि स्वेच्छानियमः गु
र्वांश्च महामन्त्रस्य साधने वहास्सनतोहृदेहसं
शोदिनिवारिता शुद्धिं न चाचरेदत्र निर्विक
ल्पमनस्थितेन कुलार्णवे कुलाचारस्य हेतवाभ
नापापविशुद्धये यावदेतस्मन्केषु लेन दृभा
वेन लेपि वेत्त कुलाचारेणायत्नवाटपंपात्रस्त
भक्तितः नमस्कृत्य तद्गृह्णीयादन्यथा नरके
व्रजेत् अन्यथापि न हृथागमयेत्कालं यत्नेन क्री
डादिना सुधीः गमयेद्देवतापूजाजपध्यानाल
वादिना वीराणां जपयज्ञस्तु सर्वकाले प्रशस्य
ते सर्वदेशे सर्वपीठेषु कर्तव्यो नात्र संशयः शिवो
गमे शक्तिः शिवो देवः शक्तिः शक्तिर्ब्रह्मा जना
र्दनः शक्तिरिन्द्रो रविः शक्तिः शक्तिश्चन्द्रो
ग्रहा ध्रुवम् शक्तिरूपेण गात्रं सर्वं यो न जानाति ना
रकी वीरवन्द्ये स्नानादि मानसं शौचं मोनतः
प्रवृत्तो जपः पूजनं मानसं दिव्यं मानसं तर्पणा
दिकम् सर्व एव शुभः कालो नाशुभो विद्यते
क्वचित् न विशेषो दिवा रात्रौ न संध्यायां महा
निशि सर्वदा पूजयेद्देवीं मस्नातः कृतभोजनः
महानिशि शुचौ देशे बलिमन्त्रेण दापयेत् य
न रात्रावेव महापूजा कर्तव्या वीरवन्दिते न दि
ने सर्वथा कार्या यामत्रयमतीते न नग्नतः कु
लपूजाविधिं कं महादिग्यातनैव प्रयत्नतः

ण्यं यत्नसमाहृत्तं तद्वयमेवच समहाराज्ञिकहिक्षा
मट्टत्नमलंघ्यंभवेत् गांधर्वे एसत्नमसेनीवीत्व
महस्तेयदितिन्यसा: तदावादीनसिद्धोनहन्तः
क्षितिमतलेहृनेन नित्यशाइतिमोरस्यादिनेना
वन् पर्वतेहस्तमारोण्यनिर्भयोयतमानसः क
वितोलभ्यतेसोपिसामन्तंवगच्छति अत्रापिस
हस्रमितिसंबंधः पृथ्वीकुले पर्वतेस्तने अन्य
स्वनीलतंत्रे पयेरस्थाययथाबिंबंखेजनेनशिवा।
ंतथा वामंरं विबिंबचतिलपुष्पसमोहृदम
त्रिस्थलवीत्वसनमावसानमा:स्वरुद्रभावतः स
खेशसादेसमवेसलोवनेसहासकम सवेश्यस
गतिंगत्यंसगोपेसावमेवच महावीनद्रुमेदेवी।
ध्यानान्तरंप्रभूजयेत् तद्रुमोद्रवपुष्पेणाप्यजये
द्रक्तिभावतः समवेत्कुलदीपश्चऊतत्क्रमगात:
श्रुविः अलतारोमेहापद्येदेवीध्यानाययथावि
धि तन्मथारसमयारेणान्पंचेमात्रकानले म
हावीनद्रुमलतावेष्टितःसाधकोनमः राज्ञोय।
द्विजपेन्मंत्रंसेवकल्पलताभवेत् नियक्रमेण
सेव्योभिर्लतामिर्वेष्टितेयदि तदामासेनसिद्धिः
स्यात्सहस्त्रजपमानतः अन्यभावववतदेपराद्धि
गुणोयदिस्पते तत्रैवमहतीसिद्धिदेवानाम
पिदुर्लभा कुलचूडामणौ पृणपुत्रसहस्रमेव
मयावासेभवम येनहीनानिसिद्धयेतितन्मको
टिसहस्त्रशः मानवाःकुलप्रासादाणांकुलावा।

योनमस्तारिणाम् नटराजवन्द्यसर्वेश्वरैस्तवाचाभक्त
त्वरः परनिंदामहिम्नः साडुपकारस्तेसदा ।
पर्वते विपिने वापि निर्जने प्रान्तमेऽनले वनेच्छा ।
देशे लेशृन्येयदि दैवाद्गतिर्भवेत नत्वा ध्यात्वा
मनेनमानवा नागकेयथा सभवम् गङ्गेवीश्याम
कालीनमस्कुर्यादलाविनम् हेमकांतीनयावी
दाननकीयमहृतिकी कुरश्चेन भक्त काको
कलमालोरणवव कूर्मादरिमहावंडेमक
केषिवलिप्रिये कुलाचारप्रसन्नास्येनमस्तेपु
करप्रिये श्मशानेवसितं हृष्टाप्रदक्षिणामन
कुतन प्रणम्यानेवमंत्रेणामत्रीमावमवान्तया
घोरदंष्ट्रकरालास्येकिटिमाहृप्रणादिनि घोर
घोरारवास्फालेनमस्तेचितिनिवासिनि एकंवह्नि
तथाप्रेक्ष्य विलोक्य त्रिपुरांविकाम प्रणमेदुदु
वदर्मावविमंमंत्रेपठेन्नरः वेधकप्रेक्ष्यसंकाप्र
त्रिपुरेभयनाशिनि मार्गपादद्वयेमनन्यत्रेनमा
लेवरवर्णिनि कुलवह्नितथाप्रेक्ष्यराजानंदा
नपजकम हृत्यश्वरयशाद्धाणिकेनकावी
रपरुपान महिषकुलदेवे वहृष्टामहिषम्दि
नीम प्रणम्यनयडगांभासवविद्यैर्नेलिप्यते ।
नयदेविजगडात्रिपुराघ्नेतिदैवने भकैप्रोव
ददेदेविमहिषघ्नेनमोस्तुते मघमांडंसमाश्री
कामल्पमांसवरप्रियम हृष्टावावावशीदेवी
प्रणम्यविमवमनम वाविद्यविनाशकः

लाचारसमरहते नमामि वरदे देवि मुंडमालावि
भूषिते रक्तपात्रसमाक्रांतिवदने त्वां नमाम्यहं
सर्वविघ्नहरे देवि नमस्ते रुद्रवल्लभे एतेषां दर्श
नेनैव यदिहैव प्रकुर्वते प्राप्नोति मंत्रं रहस्यतां।
स्यात्सिद्धिर्न जायते तथा च कुलचूडामणौ कुल
वारे कुलाष्टम्यां च नर्दर्शनं विशेषतः योगिनीपू
जनं तत्र प्रधानं कुलपूजनम् यथा विस्तृतिथौ।
विस्तृः पूजितो वांछितप्रदः तथा कुलतिथौ दु
र्गापूजिन्या वरदायिनी कुलवारादिनियमस्ता
यामले रविर्वैरोग्रकृत्सौरौ वज्रावश्यकुलाश्रमे।
भौमशुक्रौ कुलाख्यौ तु बुधवाराः कुलाकुलाः।
द्वितीयादशमीषष्ठी कुलाकुलमुदाहृतम् वि
षमाश्चाकुलाः सर्वाः शेषाश्चाकुतिथयः कुलाः
वारुणार्द्राभिजिन्मूले कुलाकुलमुदाहृतम् कु
लानि समयुग्मानि शेषाण्यपि च कुलानि च तिथि
वारेषु नक्षत्रेषु कुलेष्वायिनो नयः कुलाख्येन
यिनो नित्यमाम्यैव कुलाकुले एवं कुलादिवा
दं ज्ञात्वा साधकः कर्म कुर्यात् अथ शिवाबलिप्र
कारः तदुक्तं कुलचूडामणौ बिल्वमूले प्रान्तरे
वा श्मशाने वापि साधकः सोमप्रधाननैवेद्यं
संध्याकाले निवेदयेत् कालिकाले निवकश्यै।
नत्रीमाशिवरूपिणी पश्चात्पथरायानिपरिवा
रजनैसह मकारैरिति यदैतान्पामालवेसनेनाल
समरम तदेवं मंगलेन स्पनात्मथा कुलभूषण।

ते.
सा.
३१५

315

श्रवणमन्त्रदानेन नियन्तेतोषयेच्छिवाम् नित्यं
शोडयथासंख्यावेदनेयित्वार्पणाम् तथैव कु
लेसंख्यानेनित्यताकुलपूजने पशुरूपोशिवा
देवीयोनार्चयतिनिर्जने शिवारवेणतस्या
स्सर्वं नश्यतिनिश्चितम् नपशुनाविधानानि
यत्किंचित्सुकृतानिच गृहीताशापमादाय
शिवंरोदितिनिर्जने एकयाभुज्यतेयत्रशिवा
यादेविभैरवी तत्रैवसर्वंशाक्तीनांप्रीतिपरमेउ
लेभाम् पशुशक्तिःपादिशक्तिर्भैरवशक्तिर्यथा
क्रमम् पूजनादिगुणांसर्वंमुण्णांसाधयेयतः
तेनसर्वप्रयत्नेनकर्तव्यंपूजनंमहत् राजादिभ
यमापद्वोटेश्रांनरभयादिके शुभाशुभानिकर्मा
णिविविधंबलिमाहरेत् गृह्णाद्देविमहाभागी
शिवकालाग्निरूपिणी शुभाशुभफलंव्यक्तं
बृहिरगृह्णाबलिनव एवमस्यार्यदानंयोबलिं
कुलन्नप्रियः यदिनभुज्यतेवस्तदानैवशुभं प
भवेत् शुभंयदिभवेत्तत्रधन्यनेतद्विशोधनः
वेध्यातामहादेवश्रोनिसुस्त्रपयनेवरेत् कुलवा
स्सर्वंत्रगोपयेत् तथाचनेत्रे निर्जनेवैयकर्त
व्यंनेवैवकुलसन्निधौ किंवापद्मपत्रेगादिदपूरी
तेनैवकारयेत् पातालेमण्डलेवापिगहरेशुनि
यंत्रितं निश्छिद्रमेरूपेवापिकर्तव्यंनचसन्निधौ
कुलपूज्यंकुलद्रव्यंकुलसूत्रांकुलेजपम् कुलेकौ
लपानिवैवकुलमान्त्राकुलाकुलम् कुलवक्रेकुला

ध्यानेन सर्वध्यानप्रकाशयेत् प्रकाशात्त्रिविडिहानिस्या
त्प्रकाशात्कुलहिंसनम् प्रकाशान्न्यूनलाभः स्या
त्प्रकाशे कथं च न पूजाकाले च देवि प्रियस्तिको
प्यत्र गच्छति दर्शयेद्देव लब्धवीरदेवि सन्न्यासेन या
लवम् प्रकाशयद्दिग्भि स्यात्प्रकाशात्रहस्याणाम्
गोपनाद्दिव्यशक्तिः स्यात् गुप्तिसाविधीयते कदा
चित्कुलहानिस्तत्र च शक्तिकदाचन वरपूजानक
नैव्यान च शक्तिः कदाचन अतः प्रातः कुलं साध
कः प्रातः कृत्याय कुलवृक्षेषु ग्राम्य च मूलादिब्रह्म
पर्यन्ते कुले ध्यानात्कुलं स्मरेत् प्रहलादानन्दनाथ्या
त्मसनकानन्दभैरव कुमारानन्दनाथ्याख्यवस्था
वानन्दनाथकम् क्रोधानन्दमखानन्दोत्तानानन्देन
नः परम् बोधानन्दम थ्या भक्त्या ध्यायेत् कुलसमाख्या
परि महारसरसोल्लासहृदयामन्तलोचनाः कुला
लिंगनसंभिन्नघूर्णितानाश्रुघनापसः कुलालस्याप
रिरूपाघूर्णिताः करगोचनाः वराभयाद्यनक
रः कुलं त्रार्थवेदिनः पञ्चकुलगुरून्नाविभा
व्यकुलनायिकाम् कुलेश्यानं समालिङ्गपत्नानाथे
तीर्थमाश्रयेत् इति कुलवारः अथ तृतीयागोलि
ख्यते नवरात्रादौ विजयादीकारः न चैव विजया क
ल्पे संविदासवयोर्मध्ये संविदेवगरीयसी संविन्न
यागस्तेन हपूजादौ साध्यकानैः कर्तव्या च महा
पूजाकरणीयाम्नि निश्चितैः अत्रायं प्रयोगः कुली
नैः सर्वत्र पूजादौ कर्तव्यः अन्यत्रापि ध्यानेन विना

प्रेशान्त वत्स्यंति देवताः सा च ब्रह्माणी तु त्रिया वै
ष्णाश्च शूद्रा शुक्लारक्तपीतकृष्णपुष्पभेदैः तासां शुद्धि
र्विजयकल्पे मे विदेवब्रह्मसंमते ब्रह्मणो विसर्जन
वे भैरवाणां च तत्स्पर्शं पवित्रा भव सर्वदा ॐ ब्रह्मण्यै
नमः इति शोधयेत् सिद्धिमूलके देहे विमलायाः
प्रबोधिनि राजवृक्षवशंकारि शत्रुकंटविध्वंसिनि
ॐ देवि विजयायै नमः स्वाहा इति शोधयेत् अस्त्रं तं
नदीमाममालात्रेजालरूपिणि आनंददायिन्यमृतं
मत्तासम्भवकान्तेप्रयच्छमे ह्रीं वैष्णव्यै नमः स्वाहा
नमस्यामि नमस्यामि योगमार्गप्रदर्शिनि त्रैलोक्य
विजये मातस्समाधिफलदा भव श्रीं शूद्रायै नमः
स्वाहा इति शूद्रां च शोधयेत् ततः प्रसन्ने मनसा तु
वेशनवासिनि पदे ततः प्रसन्ने कर्षयेद्धंद्धं सिद्धि
देहि ततः परम् प्रमदां मे ततो नूयाद्दश्यमानयत
तः परम् हितां तोयमन्तः पात्रे सर्वांसामिह साधये
प्रत्येकेन तु मंत्रेण प्रत्येकं शोधयित्वा अनेन सम्यदा
वेशोधयेत इत्यानेन मूलमंत्रेण सम्यक् वा तं तत्र
परितियोजयेत् आवाहनादिमुद्रां च ये ने यो नि
ततः परम् दिग्बन्धने च्छोटिकाभिस्तालत्रयपूर्व
स्सरम् दिव्यदृष्ट्यावलोकयावलोक्य सर्वविघ्नान्नि
र्त्य च समयान् तर्पयेद्धृत्वा ध्येमलं जपेन्मन्त्रं गुरुं च
वै समस्तांश्चैतन्याःसेकेन महत्या त्रिवारं तर्पयेद्गु
रूपाभावकेल्पिसिद्धिहेतवे मूलमिष्टदेवतामनुना
यां भक्त्या देवतां तर्पयामि एवं गुरुं च सेकेन तत्तत्सदा

ननःस्त्रीकुर्यात् तथाच पैङ्खल्वदपदंश्रूयावाग्वादि
निपदेनतः ममजिह्वाग्रेस्थिरीभव सर्वपदेनतः श
त्रुवशंकरिहासाहा मंत्रेणाभिकुर्यान्माव तत्रचूरा
मणौ विनाइन्तकमामाग्रद्रोभयुक्तोमहेश्वरः त
स्नानमसस्त्रीकुर्यात्ध्यानेनापिचिंतनम् तस्माज्ञा
त्वाचपीठावपूजयेत्परमेश्वरीम् पीठेतिविजयाभे
वप्रकारणात् अथयोजनप्रकारः तत्रादौप्रहरेण
नैताम्बूलपूरितमुखादिः सकुलनायिकांपूजयेत्
ततरात्रे यामसमागतेरात्रौकुलगेहंततः प्रमान्
नाम्बूलपूरितमुखोभूपामोदहृगंधितः रक्तचंदन
दिग्धांगोरक्तमाल्यानुलेपनः रक्तवस्त्रपरीधानोला
लारसारहेततः रक्तमाल्येनसंवीतोरक्तपुष्पविभूषि
तः पंचीकरणासैकैतः पूजयेत्कौलिनायिकाम् का
लनायकायथा तड्केनचैव नटीकापालिकीवेश्या
पुक्कसीनापितोगाना रजकीवेधकीचैवसैरंध्रीच
स्वपाकिनीम् चटिकाचटिकाचैवनागगोपालकन्य
का विशेषवैदग्ध्ययुताःसर्वाएवकुलनायकाः गुरुभ
काष्टवमलकाद्युणालज्जाविवर्जिता संगोपनरताप्राय
स्तरूपसर्वसिद्धिदाः अथतनाचारसंपन्नात्रपीलसोभा
मपश्चात्लिनीम् सदानन्दानन्तिरतोसामाजिकीभक्ति
संयुताम् कालक्षारहितांकुर्यात्समयाभक्तिवत्सला
वालयौद्धार्यदाक्षिण्यकरुणागुणान्विताम् रूपयौ
वनसंपन्नाशीलसोभाभपपहासिनीम् सदाप्रियग्रही
नोवायहासेकौतमागानाम् अथश्वानन्दतोयानोमस्त

ते.
सा.
३८

317

लनायितम् विलिमां रक्तगंधेन रक्ताम्बरविभूषि
ताम् स्वयंभूपुष्पितां तन्वीं हृतीकर्मसमयोजयेत् ॐ
मारीतेवे नटीकापालिकी वेश्या रजकी नापिती
गता ब्राह्मणी शूद्रकन्या च तथा गोपालकन्यका
मालाकारस्य कन्यापि नवकन्याः प्रकीर्तिताः ब्रा
ह्मणीति ब्राह्मणी विषये एवं भूतां यजेत्ततः कुल
नत्नलिकोपरि व्यगांगी विकृतां शिवासविका
ल्पकमानसम् वर्षीयसीं पापवर्तीं ऊकामवृ
लोलुपाम् अभक्तमनसादीनां वर्जयेत्साधकोत्त
मः अथवा कामतो वापि मोहाद्वा दर्पितयोनराः ति
गयोनितनो मेश्री गोरवाम्न निवर्तने उपदिष्टायदा
देवितदाप्रत्ति कन्यका पूजार्हा वयसादेवी त
मानानसंशयः एवं विधं कुलमानीय उद्वर्तनादि
के विधाय तल्लिकोपरि नियोजयेत् तथोत्तरतेव
निवेश्य पत्नलिकामध्ये नानापुष्पसुगन्धिना वंदना
गुरुकर्पूरकाश्मीरकुंकुमादिभिः समाकीर्णानि
वेशाय पूजयेत्कुलनायिकाम् ततोभक्त्युद्यादि
के विधाय तत्कुलागान्यां संकुर्यात् तथा श्राग
न्यासकरन्यासौ प्राणायामं ततः परम् विधाया
मातृकान्यासं कुलांगेऽपि प्रविन्यसेत् ततः पंचमा
कारमानीय शोधयेत् तत्र मुख्यायाः शोधनम्
कथयाम्यहं ब्रह्मस्थलं च त्वमयं ध्रुवम् कचोद्वीब
हस्त्यानेनतेपावयाम्यहम् सूर्यमंडलसंभूते वरु
णालयसंभवे अमाबीजमये देवि शुक्रशापाद्विमु

ध्यानम् वेदान्तोक्तप्रणवोबीजंब्रह्मानन्दमयोयदि
तेनसमेननेदेविब्रह्महत्यांव्यपोहत तत्रगौरीह्रीं
गौरः ब्रह्मशापमोविनायैस्वधायैदेव्यैनमः इति
तदुपरिदशधाजपेत् एवंऐंह्रींश्रींक्रांक्रींक्रूंक्रैं
क्रौंक्रः क्रमशापविमोचय२ स्वाहा इतिदशधा
जपेत् ततोमूलमंत्रेतदुपरिअष्टधाजप्त्वादेवता
मयंविभावयेत् इतिद्रव्यशुद्धिः एतद्द्रव्यदानेष्व
इत्थेव तथावश्रीक्रमे मद्यदानाद्ब्राह्मणोमद्यम
हादेव्यैकथंचन वामकामोब्राह्मणोपिमद्यमो
सेनमद्येन देव्यास्तदविशोभागवक्रपार्श्वेनि
वेदयेत् एतद्द्रव्यंतस्य दस्वनाम्येषांनकदाचन
वैश्यस्यमद्यादिकं शुद्धं क्षत्रियस्यतस्माज्यकम् ब्रा
ह्मणस्यगव्यादीनांतस्माद्वापिमद्यमधु नारिकेल
दकेकांस्येस्ववैधोद्द्रव्यशोधनम् क्षत्रियवैश्ययो
स्तु गौडीमाध्वीचदानयोनवतयोरधिकारान् न
दृश्यावैपिअनुकल्पविधाने तथाच गौडीरंब्राह्म
णोदद्यागव्यंसाज्यंववाहृतः वैश्यस्तमाद्धिकेद्र
व्यंशुद्धः पौष्ट्यादिकेपुनः तेनशुद्धस्यापिअनुक
ल्पः कुलार्णवे जलेक्षीरंघृतंमाध्वीमधुमेरयमेव
च पौष्ट्यद्रव्यस्यद्रव्यांतरकनिर्मितम् सहा
कारमंदेविविविधंबहुभेदकम् मारकंअर्थंमे
भेदाद्धन्यंमासीनत्सलोचने तानेनमर्कतेतनमहा
पातकनाशनम् मारकेदफलनंस्यमाद्द्रव्यमेवहि
जातिभिः प्रमादकलादेवेभ्योपेंद्रवंसमुच्यतेबुधैः

ने
सा·
३२८
318

एतेनत्रिविधाद्रिभिरमद्रिकमेवं मारकस्य पापदे
नमुक्तम भैरवतंत्रे मद्यमांसविनावत्सयत्किंचि
त्कुलसाधनम पार्श्वकोदक्वाननः शोषणस्वैव निवेद
येत् तदनुतांमर्थिंकृतामोक्षमात्मनियोजयेत्
दक्षिणाद्रीनेमावस्यदानेऽधिकारः पानोपयन्त।
पीत्वापीत्वापुनःपीत्वापुनर्जन्मनविद्यते भैरवतंत्रे·
पानेप्रीतिमवेद्यस्य कुलाख्याद्धकरेतसः स्रवाव
शुद्धताप्रीतिः पापशंकायमैथुने सप्रपः पूजये
द्देवींवैदीमेत्रेकयंजपेत् तथा मदिरायांमैथुनेव
नातिकृत्तिंनचाचरेत् एतनचनथाश्रमपरम तद्
व्यकरणोजातिविंतानकुर्यात् एतेषांशोधनस्यवा
चरपकत्वात् तथाव मेशोधनमथाचार्यः श्रीगु·
मध्यपसाधकः आचार्यसिद्धिहानिस्यात्कुडाभवः
तिसन्दरी मद्यपुयुक्तान्कल्पेषु तथा कुलपूजा
यामस्याचरपकत्वात् तथा मधुमांसविनादेवि
कुलपूजांसमाचरेत् जन्मांतरसहस्रस्यसुकृतंत·
स्यनश्यति अथमांसादिशोधनम् मांसंत्रिवि
धंदेवि जलस्थलचरमृचरम सप्रोक्तंत्रिविधंमांसंदे
वताप्रीतिकारकम मत्स्यंत्रिविधंदेवि उत्तमाध
ममध्यमम उत्तमंत्रिविधंदेवि शालपैठीनरोहित
म प्राचीनेकेठकैरीनेतैलाकं शल्कलाघुतम
याः प्रीतिकरंचैवमध्यमंतत्त्वविधम् तत्राणि
नानिसर्वाणिअयमानिविदुर्बुधाः मांसाभावेघ्र
नकल्पः समयाचारे लवणाद्रकपिन्याकगोधूम

तिलमाषकम् तथा लग्नेतुमहादेविमांसप्रति
निधिः स्मृतः मुद्रानु द्विविधा कुलार्णवे कूर्परं
मंडलाकारं वेद विंबं निर्मं शुभम् बाह्यमेवमनो
हारि मार्कराद्यै प्रपूरितम् पूजाकाले देवताया
मुद्रेयं परिकीर्तिता यामले अष्टधान्यादिकं या
वत्सर्वं तत्प्रकल्पयेत् तेषां मेकाकृतानामुद्रामहा
भाद्रप्रदायिनी तेषां शोधनं तत्र कृतं तन्त्रे ॐ प्रत
द्विस्त्रिरित्यादिना मांसं ॐ ब्रह्मकमित्यादिनामी
नं ॐ तद्विस्त्रिरित्यादिनामुद्रा अथ शक्तिशोध
ने भावचूडामणौ अष्टादिन कुलांसेया स्विद्धिदा
निः प्रजायते तत्कथाश्रवणावेत्सा तत्रतल्पगामने
यदि मत्कुलीनः कथं देवि पूजयेत्परमेश्वरीम्
श्रीक्रमे संशोधनमनाचार्यं तिकोलिकतंत्रे अ
भिषेकाद्देवेकुडिं मंत्रस्योच्चार विंदुभिः बाला
द्यायन्तनो वापि अभिषेकं समाचरेत् अभिषेका
मंत्रस्य आदौ बालां समुच्चार्य त्रिगुणायेम समाचरेत्
शक्तिशोधने ततः शोधितद्रव्यमध्ये दीपयेत्
श्रीक्रमे अर्घ्यविधौ पूर्वं शोधितद्रव्यं तद्गमेन्ने
ववमेदीपयेत् मतंत्रे आयद्रव्यमर्घ्यपात्रेनिधि
प्य प्रयतः सुधीः कुंडगोलोद्भवं द्रव्यं सयंभुकुसु
मं तथा अर्घ्यं दत्वा महेशानि सर्वसिद्धीश्वरो भ
वेत् सरयाचार्घ्यदानेन योगिनीनां भवेत्प्रियः
महायोगी भवेद्देवि पीठस्थवानितिनेः जनैः भैरवी
तंत्रे एवमानपर्यं नाशि प्राकान्तां सावेमोदयाः

ने.
ता.
३१८

319

केवलैः पंचमैर्वापि सिद्धो भवति साधकः तेन पंच
मकारेण पूजां कुर्यात् ततश्चक्रे स्थापनं ततः पर्यं
कमध्ये पूजयेत् मं ह्रीं कायनमः इत्यादि ततः क्रम
पूजयेत् पर्यंके मध्ये मं कूर्कमः ततः कालाग्नि
रुद्राधारशक्तिं कूर्मं अनंतरम वाराहं पृथ्वीं कं
दं नालं केसराणि पद्मं च कर्णिकां चैव मां[illegible]
[illegible]पि पूजयेत् गंधपुष्पादिभिः समर्चयेत् धर्मं वै
राग्यमैश्वर्यं ज्ञानमज्ञानमेव च अनैश्वर्यमवैराग्य
मधर्ममपि पूजयेत् ज्ञानविद्यात्मकं चैव ममात्मानश्चा
पि पूजयेत् गंधपुष्पादिकं नादीनि दत्वा तत्रैव पूजये
त् अथ त्रिकोणपरिमण्डले स्थापयित्वा पूजयेत्
तथा च तेषां परिमण्डले स्थाप्य पञ्चबाणानेव च
पूजयेत् अनंतं तस्योपरि पंचकामात्मकाहितः क्लीं चैव
कामराजं च क्लीं कंदर्पं चैव मन्मथं नमः ब्लूं मकरध्वजं
चैव स्त्रीं चैव ह्रीं मनोभवम् ऐंकारादि नमोंतं च
उत्तमं पंचपुष्पैः अर्चयित्वा वलिं दत्वा पूजयेत्कंद
र्पकम् वटुकं भैरवं भैरवं चैव वटुगणेशं क्षेत्रपाल
कम् पूजाचाक्रं तत् ॐ ह्रीं कामराजाय नमः इत्यादि
ततः ऐं क्लीं सौः ह्लीं ब्लूं आधार शक्तिं श्रीपादुकां पू
जयामि तस्य ललाटे त्रिकोणं लिखेत् तथा च तंत्रा
न्तरे वाग्भवं कामबीजं च स्त्रीबीजं कामराजकम् ।
ह्रीमान्मंत्रं ततो दत्वा आधारशक्तिं ततः श्रीपा
दुकां ततो दत्वा पूजयामि वदेत्ततः अनेन मनुना
तस्याः ललाटे सुमनोहरम् त्रिकोणं तत्र संलिखेत्

शिरश्चैवेशानेन अग्रतन्त्रे नखाग्रमूर्ध्नि त्रिकोणे
यन्त्रमालिख्यसाधकः महाप्रेतासनेमध्ये बाला
वपूजयेत्ततः ततएवच ह्सौः सदाशिवमहाप्रे
तपद्मासनायनमः इतिपूजयेत् ततोवाणीका
मेशीचपूजयेत् कुलार्णवे गणेशंवकुलाध्यते
दुर्गांलक्ष्मींसरस्वतीम् त्रिकोणेषुवसेपूज्यवसे
तेमदनेप्रिये स्तनयोः पूजयेत्पश्चान्मोचितस्थाः।
स्थाकरे उत्तरतन्त्रे मौलौगणेशंकेशाग्रेकुला
पदेललाटके दुर्गांभ्रुवोस्तथालक्ष्मींरसनाया
सरस्वतीम् इति यन्त्रान्तेचपीठेन्तेदैविकम्।
स्वानार्णवे दक्षपादादिमूर्धान्तेवाममूर्धादिदे
हि पादान्तेपूजयेत्सर्वाः कलाश्चैकामसोमयोः
श्रद्धाप्रीतिरतिश्चैवधृतिकीर्तिर्मनोरमा मनोह
रामनोरमामदनोन्मादिनीतथा मोहिनीदीपि
नीचैवशोषणीचवशंकरी रञ्जनीचैवदेवेशिशो
भनीप्रियदर्शना षोडशासरसंयुक्ताएताः का
मकलायजेत् वाक्येन श्रं श्रद्धायैनमः प्रांप्री।
त्यैनमः इत्यादि ततश्चन्द्रकलाः पूज्याः शिरसि
श्चरणावधि पूषावासश्चसुमनारतिः प्रीतिस्त
थाधृतिः ऋद्धिःसौम्यामरीचिश्चशीतलनावांशु
मालिनी अंगिराचशिवानीचैवछायासंपूर्णमंड
ला तथ्यानष्टारनाचैवकलासोमस्यषोडशा
श्रीणिएष्यान्तेमदिरेतिपाठः उत्तरतन्त्रे ह्सौरेव।
प्रपूज्याहिसर्वकार्यार्थसिद्धये ललितातन्त्रे भक्त।

ते.
ता.
३२०
320

तद्देशे विन्तेयानयाग्निस्तु:प्रवाहिकाः एकाव
वाहिकावांह्रींसौःवान्याचवाहिका आग्नेया
वापराहेयाप्रजयेन्नात्मसाधका अमृतस्ववन्तिवा
ह्रींसात्तुष्मस्रवतिमानवी बीजेस्रवतिचाग्नेयी
नाम्नानामाभिरर्चयेत् वाग्भवाद्येनमोन्तकैः पूज
येत्मप्रसत्रयीः तेन ऐंवांहूंनमः ऐंसौंयैंनमः ऐं
आग्नेय्यैनमः उत्तराते पूजयेत्मदनागारेरकवं
दनवेदिते भगमालोमन्त्रेणाभ्यचिन्तानानेनतं
या ऐंह्रींश्रींऐंनेम्लेक्लिंनेनततःपरम् सर्वाणीतिभ
गानिवशमानयेम्मततः ऐंह्रींभींक्लींम्लें भगमालिन्ये
नमः ऐंह्रींश्रीं इतिमंत्रेणार्णयाद्ये लाममर्चयेत्
ततस्तैवमलेपूजयेत् तेजोन्ते इहाप्यावाहनं
नास्तिनीवत्याशामहेश्वरि प्रत्यचैवेविधानेनतो
ध्येऽग्नेयपचारकैः इष्टादेवीप्रपूज्याथ सर्वसिद्धी
श्वरोभवेत् ततःसलिलेपूजयेत् तथाच अर्चयेद्
पञ्चध्याये स्वशिवेनदन्तेनतरम् मूलमंत्रे ऐंनमः
शिवायततःपंचयेत् नम्र्याचोरस्थानानसंत
कैसविद्यायानि नांरवभवनेस्थानीनयात्रिपु
रसीम नमः शिवायविद्येयस्थणाप्तापरिकी
र्तिता इतिविशेषाः सदेशीमन्त्रोत्रिकूटे तन्त्र
रूपादिमंत्रस्तपूर्वोक्तः निहनिवप्रतिष्ठांतवि
योवतरत्नेनतरम् स्थानिवंशान्यतीनांवनरेरोतन्द
नेतरम् समप्रविद्यासचार्यत्रिकोणांचैवपूजये
त् अवहतीसर्वेरीऊत्रांकामाख्योममयामपि व

धेनेश्वरीं कालिकां वा तथा दिक्करवासिनीम् म
हादेवेश्वरीं नागेशूजयेद् यत्र साधकः न दृष्ट लो ना
नोलब्ध्वा दत्वा तो मूलमेव च शिवेन चनि द्वि
ष्यागानेऽशाखमरुया धर्मार्थमेति स्वाहान्तो येम
हामन्त्रः आरम्भे परिकीर्तितः तनोनपेश्चियेगच्छ
त्तियात्रिभुवनेश्वरीम् जपेदिति अघोर स्महे
शनेवाद्दृष्टे जपेत् प्रकाशाकाशेति स्वाहान्ता
येमहामन्त्रः श्रुकन्यागेप्रकीर्तितः विशेषस्तु
तानार्णवे शिवशक्तिसमायोगीयोगपवनसं
श्रयः स्त्रीकारोमन्त्ररूपेणचवर्तनं स्नवनेभवेत् आ
लिंगनेन कस्तूरीकर्पूरं खम्भनेभवेत् नाखदन्त
नादीनि पुष्पाणि विविधानि च मथनेन तर्पणं वि
ड्बीजपातो विसर्जनम् कुलार्णवे आलिंगने
चुम्बने वस्तनयोर्मर्दने तथा दर्शने स्पर्शने योनि
विकारे लिंगवर्धने प्रवेशे स्थापने शक्ते नं च प्र
णापि शजयेत् यामले सोख्या गायत्र्याद्यने सोऽव्याप
स्मानेदलस्ताम कुलाम्भने प्रयत्नेन गृहणीयो
दुर्लभं नरः तेनाम्भजेन देवेन सर्वं त्वच्छं भवति हि
यक्तामेक कुलतेमन्त्रीन लभ्यते दोर्वसिद्धयति ता
नार्णवे कुलद्रव्येचसंयोग्य शाविपाक्तिसमष्ठि
ये नीवामनेपरं ब्रह्मरूपे निदिप्यंदेवि प्रर्थ
पात्रास्तस्याये पूर्णा निर्विकल्पः सदानयः श्रीविद्या
क्रमसम्भवंतपरंब्रह्ममयो भवेत् श्रीविद्यैतस्य पल
दाणाम् इति तेकथितं ताने मात्रं स्वयं वा ने सवि

ने.
ता.
३२१

कल्पस्तस्तनतेपाप भागनायतेनरः विचिकित्
सापरोमे श्रीजायते गुरुतल्पगः अतएव महेशा
नि निर्विकल्पाः सदा भवेत् समयाचारे कुला
र्चने समादायतद्द्रव्यं निक्षिपेद्बुधः तद्द्रव्येन स
मारभ्य शेषपूजां समापयेत् कुलाचारेण शोधि
ते शोधनमंत्रमन्त्रश्रीक्रमे उग्रमन्त्रेण अमृतेनाङ्गवे
स्तनवर्षितात्रिये देविपदेशकं शापप्रमो
चयन्त्यदृश्यम् अमृतेनाचयद्देहमस्तं कुरु
कुम्भकम् सान्द्रापदेऽन्तो देविमुक्ताबुद्धिमं
वैतृप्ये भक्तैरन्नन्तेऽन्नैः सगोधिकसमेषुतैः
अर्घ्यैर्द्रव्यैश्च देवशिवयानो देवीः प्रपूजयेत् उत्तराते
रे दीपधूपैश्च नैवेद्यैः विविधैः कुलसाधकः वि
धायवेदितां तांवनउच्छिष्टमयंवेन शिवागमो
प्रविचारेण तच्छिष्टं पिबेत्कुरुरेयदि योर्थं
नरकं याति कुलमार्गान्यते ध्रुवम् तस्माच्छिवार्थं
यत्नेन पात्रच्छिष्टं मनेन्सुधीः आनन्दकारणं
र्मलं निर्भीतितत्पिबेत् इति कुलपूजा नैवेद्यंवि
श्रादेव्यावांछितिविबुधास्सदा तस्मादेयं ह
अवेवलतो विलसेपिव महासिद्धायस्तुर्थाय
गणेशायपमायच वटुकेचवहणायवायवे
धनदायच ईशानायमहादेविसाधकायप्रद
पयेत् त्रिधरेस्वपलवलनां इति कुलाचारः अथवा
वीरागणाशयनं निरूपयेते तत्रादीपरकीया या
दीनितेपूजनयेत् तथाच कुलचूडामणौ घृरा

श्रणाकालेपिपर्योधौप्रपूजयेत् दीप्तिनोवस्त्र
भूषाद्यैर्भोज्यैःपायसमेभवैः आरंभकालेनियते
स्वयंपक्वान्नव्यंजनम् नानाविधिपिष्टकैश्चनाना
वेष्टासमन्वितम् दुग्धंदधिघृतंतक्रंनवनीतंसशार्क
उपलाविडवृंदैश्चनानाविधरसायनम् नारिकेल
कपित्थंचनानारंगासहस्रार्पनम् निम्बाकैर्बीजपूरंच
दाडिमीफलमन्नमम् नानावन्यफलैश्चनानातां
यविलेपनम् चंदनंमृगनाभिंचश्रीखंडेनववपा
हलवम् लगनंतैलकैश्चवनलेनंवनजेनथा नानाशे
लसमद्भुतैर्नानालंकारभूषनम् स्वर्णगोहेमसमानी
यवाद्यौदकविष्णाथिनम् अमृतीकरणोकलाः
श्रक्तिंचाभिमवंवेनयेत् आलणीद्रियावेश्यपाश्च
द्रावकेलभषणा वेष्यानापितकन्याचरजकीनट
कीनथा विश्रेषवैदग्ध्ययुतास्सर्वांपवकैलागनाः
ग्रथदीक्षितनाश्राद्यशाकीः क्रमेणसंख्याभ्यांपात्रे
मेस्यापाद्यौदकैनंतामधुपर्क वक्षितियेन्मद्दया
मनीकृत्वापटश्रीकौसुपमेदकृत्वाआलणाय्यच्छणा
कीनोमेसनाभिनोमकारणौकृत्वाक्रमेणामर्दैद्या
केदद्यात् तदकैतवैव ग्रष्टकन्यासुपमेदैर्विलाः
कामर्थंवेष्टितम् आलणाय्यच्छश्राकीनोनामभिः
कृतसंतकाः आसनंवस्त्रमंदत्वाशाणानेवपुनःपु
नः अर्घ्यपाद्यैर्वपानीयंमधुपर्कैजलेनततः स्नापये
द्देयवस्त्राणि केशसंस्कारणवच धूपदीपनानततः
केषाकौशेयंवनिवेदयेत् ततःस्थानोनेयीदृष्मा

ने.
मा.
३११

३२

तीर्थपादुकाद्वयम् दत्वानन्तममासीनान्नानातेका
रम्भबोधः भूषयित्वानुलेपवस्त्रैर्ममासंनिवेद्यै।
न नतस्तानांशक्तिय यथाक्रमेण ब्राह्म्यादिरूपाम
मावाहयेदावन्यासादिकेकृत्वागेयपुष्पदीपधूपपा
नाभोजनादिकंदकंदत्वातासांमयकरणोक्रमेण।
स्तोत्रंपठेन नष्टकेनदैवतासांशक्तिममावाह्य।
मूर्ध्निताभ्यांममानयेन् भोज्यमुरुलमयेन सर्वाया
त्रैषभोजने वर्णचोष्यलेह्यपेयभोज्यमद्यंनिवेद्य
येन श्रीदीक्षितामवेद्यानन्तदामायांनिवेदयेत ता
सांमेघ्युकालेषुततः स्तोत्रं ममावोचत ॐमातर्दे।
विनमस्तेत्वब्रह्मरूपधरेनघे कृपयाहरविघ्नं मे
मेत्रासिद्धिप्रयच्छमे महेशिवरदेदेविपरमानंद
रूपिणि कृपयाहर विघ्नंइति ॐकौमारिसर्ववि
घ्नेशि कुमारिक्रीडनेवरे कृपयेति विश्वरूपध
रेदेविविनतास्मपाहिति कृपया वाराहिवरदे
देविशंकादिमहपूजिते कृपया शांकरूपधरे
विशंकादिमहापूजिते चामुण्डेमुण्डमालासृक्च
र्चिते विघ्ननाशिनि कृपया महालक्ष्मिमहोत्सा
हिदोषसंतानविनाशिनि कृपया मितिमान्नमः
यदेविमितिमानवहिष्कृते एकेवहुत्वरूपेदेवि
विश्वरूपेनमोस्तुते एतत्स्तोत्रंपठेद्यस्तुकर्मानं
धसंयुतः निरपायाशास्समालोकमस्य विघ्नंना
शायते ॐक्लीनम ...... देव्याः कथिता स्तव पत्रक
दीक्षाकालेनित्यपूजासमयेनावश्यदि नम्यपूज

पूजाफलं वक्ष्यतीयते यत्तात्तैः यदि देवीज्ञाप-
रा मांत्रभोजनेन तृह्यद्वहिः स्थितलावत्पवेत्तो
त्रेषावत्रमितिः प्रतायते श्रावस्यमात्ववासादितो व
लं वनिवेदयेत् ततोदयान्तुनर्मालेगर्पवंदत्तप-
किल्म विसृज्य प्रदक्षिणीकृत्य वरं प्रार्थ्ये सुधी
र्भवेत् अन्यायदि न गच्छेत्तन्निजकन्यातिनाश्रुता
अग्रजामातुलानीवामातावानस्पत्निका पूर्वा
भावेपराशून्याः संप्रदायाषितोमताः सर्वाभावे
ह्येकताराप्रजनीयाप्रयत्नतः एकश्चेत्कुलगा
स्तुतः पूजार्हस्तत्रभैरव सर्वेषवस्तुरापूज्यास्तन्यत्र
लिपिवादयः एकाचेद्युवतीतत्रपूजिताचोरलो
किता सर्वाएवशुराद्देव्याः पूजिताः फलभैरव श्रा
द्धां तेवमध्येवलत्वपतौविशेषतः नपूजयतिवै
कांतानदाविघ्नैर्विलिप्यते पूर्वार्जितफलं नास्ति
का कथापरजन्मनि तस्मात्सर्वप्रयत्नेन पूजये
त्कुलसुन्दरीम् अथैवं क्रमेणालक्षनमारोमध्ये
नैवशक्तिं पूजयेत् लक्षमी त्वपलक्षणाम् ततो
रात्रौ पंचमेन देवीं संपूज्य रक्तस्यमालया कुलगुरो
गुहे शिरसि हृदि देवीं च ध्यात्वा शिवोहमिति भा
वयेत जपं कुर्यात् अरुमालायां गतेनप्रथमेया
मेरत्नीयेप्रहरावधि निशायां च प्रजनसर्वं रात्रि
शेषे जपेत्तथा सतंत्रे रात्रौ मांसासवैर्देवी पूजये
त्नानिधानतः ततोनग्नांस्त्रियं नग्नो रसनेदत्त्व
नो पिवा तयोर्लक्षं ततो देवीं होमये ज्जलदिंयने

ने
सा
३२३

323

यानि ॐ रेणित्तेसर्पिर्मांसमत्स्ययुक्तेभक्ष्याम् दध्यो
दनैर्वेयद्वैर्मांसमिश्रैस्तस्साधकः तर्पणात्सद
शीशेनसर्वसिद्धिञ्चनरान्सर्वान् दध्योदशेभोज
येत्साधुसाधकैर्देवताप्रियम् दिव्यमांसेवमत्स्य
वर्वर्णान्नप्रदापयेत नानत्तनोषयेद्गन्धगुडं
खर्णादिभिःप्रिये एतत्कल्पामहादेविमेत्रःसि
द्धतिमैनिश्चितम् इतिकुलपुरश्चरणम् प्रथयो
गिनीमेत्रस्थानेनिरूप्यते तेत्रोक्तौ स्नायाच्छुचिम
लेतीर्थेपुष्करेहृदयाश्रिते विंदुतीर्थेपिवास्नो
नाशनेनेमनविद्यते इडासुषुम्णाशिवतीर्थेको
सिंस्नानाप्नुपूर्णेवहतःशरीरे ब्रह्मोत्तुभिःस्ना
तितयोस्तदायाःकिंतस्यगांगेरपिपेयाकरैर्वा इ
तिस्नानम् शिवशास्त्रेसमायोगायस्मिन्काले
प्रजायते सासंध्याकुलनिष्ठानांसमाधिस्थप्रजा
यते इतिसंध्या मूलाधारात्मसमुद्यंमिश्रसुषि
शिणी ॐ ढलिनीसमन्यायपरबिंदुनिर्भिद्य न
इडवास्तेनदेवदेवानांतर्पयेत् तडुकंनववर्के
श्वरे वंदाकीनलमेववद्धाङ्कलिनंघन्यवास्तनम् ते
नास्तेनसिद्धेनतर्पयेदिष्टदेवताम् अनिरध्यार
दयामागयस्खेदपात्रमन्त्रमम कलासारैगणेषु
तर्पयेत्तेनविवरीम किरणस्थेनदासिस्थिवं
इमाकरमध्यगम् महाशून्यालयेकृत्वापूर्णोनि
रतियोगिनारात् अथवा निर्गलेभैमादस्त्रेस्थितै
न उपजायते तहमेनमस्थासेवन्निसंध्यानमेतद्धिया।

त्रिनाम तद्गर्भमित्यंतः कमलत्रयमभ्यसेदिति अ
थांतरपूजा मूलाधारात्कुंडलिनीमुत्थाप्य हृदया
कंमंडलेनीत्वा कर्णिकांतर्गतं चंद्रमथायामूलमे
त्रसारान् सिंचेदिति अर्घ्यं यविधिषैः श्रेष्ठैः लतलक्षणा
तन्मयोभवेत् ध्यानमस्तन्मयता बुद्धिः सोहंभावेन पू
जयेत् तन्मयेति तदैकत्वतानसोहमिति मेत्रात्
ह्लादिविस्फुरैकोत्रेनानिनानिभावयेत् नामेवपरमे
धाम्नि परमामृतहृहिते दर्शयेन्यानमसद्भावं स्वला
होमादिभिर्विनेति अथ होमः आत्मनामरसिद्धा
त्रैविभाव आत्मांतरात्मपरमात्मतानात्मसद्रूपेव
वरश्रेविकुण्डमाने दमेवलायुतमर्थमात्राकृति
यानिभूषितेनाभोध्यानानतमध्यस्यतानाग्नेनरूपा
त. तथा मूलांते वैनत्यनूपाग्नेर विष्णामनसात्वा
वानप्रदीपितेनित्यमदहृतीतेहोमयहम् स्वाहा अ
नेनप्रथमाहुतेम मूलांते धर्माधर्मेहविदीमेस्वा.
त्माग्नौमनसात्वचा सुषुम्नावर्तेना नित्यमदहृती
तेहोमयहम् इति द्वितीया मूलांते प्रकाशाकाश
हस्ताभ्यांमवलेख्योन्मनीस्रुचम् धर्माधर्मकला.
स्नेहपूर्णांचवह्नौतहोमयहं स्वाहा इतितृतीया तेतो
मूलांते अंतर्निरंतरनिरिंधनमेधमानेमायांधका
रंप्रथितिमेविद्याग्नौ कस्मांचिदद्भुतमरीचिविका
सिभूमौविश्वंतहोमिवसुधादिशिवावसानम् इ
त्येतर्थजनेकत्वसाक्षात्कृतलमयोभवेत् ततस्तस्य
पापानिजीवन्मुक्तोभवेद्ध्रुवम् अथमेत्र योगोत्ताति

ते.
सा
३२५

नामेव श्रेष्ठा नः पंचमकारयजनप्रकारः तदुक्तं कु-
लार्णवे श्रुतयजने सुराशक्तिः शिवो मांसं तद्भोक्ता
भैरवः स्वयम् तयोरैक्यं समुत्पन्न आनंदो मोक्ष उच्यते
आनंदं ब्रह्मणो रूपं तच्च देहे व्यवस्थितम् तस्याभि-
व्यंजकं द्रव्यं योगिभिस्तेन पीयते लिंगत्रयविशेषवि-
तः षट्चक्रपद्मभेदनः पीठस्थानानि चागम्य महा-
पद्मवने व्रजेत् आमूलाधारमाब्रह्मरंध्रं गत्वा पुनः पु-
नः चिच्चंद्रकुंडलीशक्तिसामरस्यमहोदयः व्योम-
पंकजनिस्यन्दसुधापानरतो नरः मधुपानमिदं दे-
वि येतरन्मधुपानकम् पुण्यापुण्यपशुं हत्वा ज्ञान-
खड्गेन योगवित् परेलयेनयेच्चित्तं पलाशी स नि-
गद्यते मनसा चेंद्रियगणं संयम्यात्मनि योजयेत् मत्स्या-
शी स भवेद्देवि शेषास्युः प्राणिघातकाः परशक्त्यात्म-
मिथुनसंयोगानंदनिर्भराः मुक्तास्ते मैथुनं तत्स्या-
दितरे स्त्रीनिषेवकाः अथ कुमारीपूजा तत्र कुमारी
निर्णयस्तु यामले एकवर्षा भवेत्संध्या द्विवर्षा स-
रस्वती त्रिवर्षा च त्रिधामूर्तिः चतुर्वर्षा तु कालि-
का सुभगा पंचवर्षा तु षड्वर्षा तु उमा भवेत् सप्तभि-
र्मालिनी साक्षादष्टवर्षा तु कुब्जिका नवभिः का-
लसंदर्भा दशभिश्चापराजिता एकादशा तु रुद्राणी
द्वादशाब्दे तु भैरवी त्रयोदशे महालक्ष्मीः द्विसप्त-
पीठनायिका क्षेत्रज्ञा पंचदशभिः षोडशी चांबि-
का मता एवं क्रमेण संपूज्या यावत्पुष्पं न विद्यते ।
प्रतिपदादि पूर्णान्तं वृद्धिभेदेन पूजयेत् महापर्वसु

सर्वेषुविशेषात्पवित्रके महानवम्यां देवि कुमार्य
स्तुप्रपूजयेत् तत्रपूजाक्रमः कुमारीमानीय ऐकारे
णानेतेनतन्नाम्नादेवीबुद्ध्यादद्यात् ह्रींकारेणान॰
यापद्यंश्रीकारेणार्घ्यंहूंबीजेनचंदनं क्लींबीजे
नपुष्पाणि ह्सौः मंत्रेणधूपंदीपंदद्यात् ततःपंचगो
नप्रजयेत् तद्यथा ऐंक्लींश्रींह्रींहैंक्लकुमारिकेहृ
दयायनमः ह्रैंहैंश्रींक्लींऐंशिरसेस्वाहा ऐंश्रींशिखा
येवषट् ऐंक्लवागीश्वरिकवचायहुं वाग्भवकु
लेश्वरिनेत्रत्रयायवौषट् क्लींअस्त्रायफट् ततःऐं
सिद्धजयायपूर्ववक्त्रायनमः ऐंजयायउत्तरवक्त्रा
यनमः ऐंक्लींश्रींकुब्जिकेपश्चिमवक्त्रायनमः ऐंका
लिकेदक्षिणवक्त्रायनमः वाग्भवेनपुनःलोमे॰
मायाबीजेनगुणाष्टकं श्रियाबीजेनश्रियोत्तमः ।
क्लींबीजेनवरिसत्वयः मैवैंनवबीजेनलक्षणावममारा
द्विभिः कुमारिकाहृहेनाथसर्वावहिकुमारिका प्र
ध्यानरूपातेवापियेकावापिप्रपूजयेत् पूजिताःप्रति
रहस्येनिर्दिष्टंसमवमानिताः कुमारीयोगिनीसादा॰
कुमारीपरदेवता प्रमदाउदनागास्त्रयेयेइष्टग्रहा
अपि भूतवेतालगंधर्वडाकिनीयक्षराक्षसाः ।
यात्राम्यदैक्षात्सर्वीभूर्भुवस्वाश्चभैरवा पृथिव्यादी
निमकीणा ब्रह्मलोके समवाप्नुयाम ब्रह्माविष्णुमहेश्वरे
स्थासनस्थाशिवाः तेनध्यानंसर्वत्रयत्नतः कन्याप्रपू
जयेत् विधिपूर्वकं कुमारीमिभोजयेद्वापिभैरवीम पा
यमंत्रेणयापद्यंकुंकुमंचंदनंअधम भक्तिभावेनतेषू॰

ने.
मा
३४५

ग्यकुमारीभ्यो निवेदयेत् प्रदक्षिणात्रयं कुर्याद्दो
मध्ये तथोत्तमः पश्चाद्दक्षिणा देया रत्नसुवर्ण
मौक्तिकैः भूषणानि कुमारीणां दद्यात्पारिकर्मान्त
नः विवाहयेत्स्वयं कन्यां ब्रह्महत्या विनश्यति गो
हत्याभ्रूणस्त्रीहत्या सर्वपापं विनश्यति यो यस्तु पु
ण्यकाले च कन्यादानं प्रकल्पते भुक्तिमुक्तिफलं तः
स्यैवाभायं सर्वसम्पदः रुद्रलोके वसेन्नित्यं त्रिनेत्री
भवान्नरः षष्टिकोटिसहस्राणि वाश्वमेधफला
नि च तत्फलेनमनेसोपि यस्तु कन्यां विवाहयेत्
वालकामाश्रितेयं तावदब्दसहस्रकम् एकैककु
लमुद्धृत्य रुद्रलोके महीयते कन्यादानेन तत्र देवा
नाश्रीधनयशस्तिसम्पदायः वस्त्रैरलङ्कारैर्भूषायाः
कन्यायास्तत्तु ब्रह्माशिवरूपत्वसम्पदानीयवि
भाव्य दद्यादिति रहस्यार्थः अथ योगक्रियायोगात
मीय देवर्षिभिर्योगाश्रमात्मनयोयोगात्मभवदृक्क
सोऽयं योगविशेषतः कर्मयोगं निबवक विनायो
गेन सिद्धान जेतु लीनक्रमः प्रभो मूलपर्ययेकं रुलि
नीयावन्निद्राय्यितासभो नावत्रकिंविलिसिद्धान
मेवं यैश्चावनादिकर्म तस्मात्कर्तव्यो नयं योगं का
र्यस्वसम्बनीश्वर भक्त्याम्नायेन विहरेत्स्वर्गमागो
स्मात्ते जीवन्मुक्तश्च देहान्ते प्रविनिर्वाणमाप्नुया
त् नारदउवाच कथयामि तव स्नेहाद्योगायोगो
मिमोत्तम रेमारोनाराणां भक्तियोगाग्रहेनक्ष
ने एकंभीवाम्मनोगाढ्यं योगं योगविशारदाः न

सम्प्रहासमाध्यानांयोगविघ्नकराःस्मृते कामक्रो
धलोभमोहमदमात्सर्यसंज्ञकाः योगाङ्गैरेभिः।
छित्वातान्योगिनोयोगमाप्नुयुः यमनियमास
नप्राणायामोततःपरम् प्रत्याहारोधारणाध्या
नंसार्धंसमाधिना अष्टावङ्गानियोगस्ययोगिनां
योगसाधने अहिंसासत्यमस्तेयंब्रह्मचर्यंदया।
र्जवम् क्षमाधृतिर्मिताहारःशौचंचेतियमादश
तपसंतोषमास्तिक्यंदानंदेवस्यपूजनम् सिद्धा
न्तश्रवणंचैवह्रीर्मतिश्चजपोहुतम् दशैतेनिय
माःप्रोक्तायोगशास्त्रविशारदैः आसनानिचसर्वा
क्तानि इडयाकर्षयेद्वायुंबाह्यंषोडशमात्रया
धारयेत्पूरितंयोगीचतुःषष्ट्याचमात्रया सुषुम्णा
मध्यमासम्यग्द्वात्रिंशन्मात्रयाशनैः नाड्यापिङ्ग
लयाचैवंरेचयेद्योगवित्तमः प्राणायाममिति।
प्राहुःयोगशास्त्रविशारदाः भूयोभूयःक्रमा
त्तस्यव्यत्यासेनसमाचरेत् मात्रावृद्धिक्रमेणैव
सम्यग्द्वादशषोडश जपध्यानादिभिर्युक्तंसग
र्भंतंविदुर्बुधाः तदपेतंनिगर्भंचप्राणायामप
रंविदुः क्रमादभ्यस्यतःपुंसोदेहेस्वेदोद्गमोऽध।
मः मध्यमःकम्पसंयुक्तोभूमित्यागःपरोमतः
उत्तमस्यगुणावाप्तिर्यावत्कीलनमिष्यते इन्द्रिया
णांविचरतांविषयेषुनिरर्गलम् बलादाहरणंते
भ्यःप्रत्याहारोविधीयते अंगुष्ठगुल्फजानूरुसे
वनीलिङ्गनाभिषु हृद्ग्रीवाकण्ठदेशेषुलंबिका

ते.
सा.
३२६

येनध्यानसि भ्रूमध्येमस्तकेन्द्रियेद्वादशान्तेयथा
विधि धारणाप्राणामरुतोधारणेतिनिगद्यते स
माहितेनमनसावैनन्यालोवर्तिना आत्मन्यभीष्टदे
वानोध्यानेध्यानमिहोच्यते सैवेयमावनानित्यंजी
वात्मापरमात्मनोः समाधिमाऊर्मुनयःप्रोक्तमष्टां
गलक्षणम् इत्यादिकथितेविश्वकामादिषट्क
नाशनम् नित्यःकोशलहृदयेनशरीरेनाडयोम
ताः तेषुमुख्याद्दशप्रोक्तास्तेषुतिस्रोव्यवस्थिताः
प्रधानामेरुदंडेत्रचंद्रसूर्याग्निरूपिणी इडावाम
स्थितानाडीशुक्लाचन्द्रस्वरूपिणी शक्तिरूपाचसा
नाडीसाक्षादमृतविग्रहा दक्षिणेपिंगलाख्यातु
पुंरूपासूर्यविग्रहा दाडिमीकेसरप्रख्याविषाख्या
मतिभिःस्मृता मेरुमध्येस्थितायातुमूलदाब्र
ह्मविग्रहा सर्वतेजोमयीसातुसुषुम्णावह्निरू
पिणी तस्यामध्येविचित्राख्याअमृतस्राविणी
शुभा सर्वदेवमयीसातुयोगिनीहृदयंगमा वि
सर्गाद्विंदुपर्यंतंव्याप्यतिष्ठतितत्तनुः मूलाधारेत्रिकोणा
ख्येइच्छाज्ञानक्रियात्मिके मध्येस्वयंभूलिंगंतुको
टिसूर्यसमप्रभम् तदूर्ध्वेकामबीजंतु कलामान्त
इनादकम् तदूर्ध्वेतुशिखाकाराकुंडलीब्रह्मवि
ग्रहा तद्बाह्येहेमवर्णाभंवसवर्णचतुर्दलम् द्रुत
हेमसमप्रख्यंपद्मंतत्रविभावयेत् तदूर्ध्वेग्निसम
प्रख्यंषड्दलंहीरकप्रभम् वादिलांतषडर्णेनयुक्तंवा
धिष्ठानसंज्ञकम् मूलमाधारषट्कानांमूलाधारं

ततोविंदुः सम्प्राहेनपं लिंगं साधिष्ठानेपरं विंदुः
तदूर्ध्वेनाभिदेशेन मणिपूरं महत्तमम् मेघाभवि
द्युत्प्रभं च बहुतेजोमयं ततः मणिवद्भिन्नं तत्पद्मं मा
णिपूरं तथोच्यते दशभिश्च दलैर्युक्तं डादिफान्ता
क्षराञ्चितम् शिवेनाधिष्ठितं पद्मं विश्वालोकन-
कारकम् तदूर्ध्वेनाहतं पद्मं उद्यदादित्यसन्निभं
कादिठान्तार्णैरर्कपत्रैश्च समधिष्ठितम् तन्मा
ध्ये बाणलिंगं च सूर्यायुतसमप्रभम् शब्दब्र
ह्ममयं शब्दानाहतं तत्र दृश्यते तेनाहताख्यं पद्मं तन्
मुनिभिः परिकीर्तितम् आनन्दसदनं तत्तु पुरुषा-
णाधिष्ठितं परम् तदूर्ध्वं तु विशुद्धाख्यं दलैः षोड
शभिर्युतम् स्वरैः षोडशभिर्युक्तं धूम्रवर्णं महाप्र
भम् विशुद्धं तनुते यस्माज्जीवस्य हंसलोकनात्
विशुद्धं पद्ममाख्यातं आकाशाख्यं महाद्भुतम् आ
ज्ञाचक्रं तदूर्ध्वे तु आत्मनाधिष्ठितं परं आज्ञासंक्र
मणं तत्र गुरोराज्ञेति कीर्तितम् कैलासाख्यं तदू
र्ध्वं तु रोधिनी तु तदूर्ध्वतः एवं तु शिवचक्राणि प्रो
क्तानि तव सुव्रत सहस्राराम्बुजे विंदुस्थानं तदूर्ध्व
मीरितम् इत्येतत्कथितं सर्वं योगमार्गमनुत्तमं
आदौ पूरकयोगेन स्वाधारे योजयेन्मनः गुदमेढ्रा
न्तरे शक्तिं तामाकुञ्च्य प्रबोधयेत् लिंगभेदक्रमेणै
व बिंदुचक्रं च प्रापयेत् शम्भुना तां परां शक्तिमेकी
भावेन चिन्तयेत् तत्रोत्थितामृतं तद्वद्द्रुतलाक्षार
सोपमम् पाययित्वा तु तां शक्तिं कृष्णाख्यां योगसि

हितम् षट्चक्रदेवतास्तत्रमे तर्पणमस्तु यायया ।
श्रानेयेन नमार्गाणाम् लाथारं नन स्सुधीः एवमम
स्यमानसाग्रहान्यहनिमाहतम् जरामरणाद्दुःखा
यैर्मुच्यतेभवबंधनात् पूर्वोक्त हृ विनामेत्रासम।
सिद्धंतिनान्यथा येगुणास्सेतिदेवस्यपेचक्रान्वि
धायितः मेगुणागाथकवोभवेत्तेवनवान्यथा इ
त्येनकथितं विश्ववायोर्वाहणाम्ननमम इदानींया
गणाख्यंतच्छृणुष्व वहितोमम दिक्कालाद्यनव
च्छिन्नेकृत्स्नेवेनानियायच तन्मयोभवति द्विप्रंजी
वत्रैहिकायोजनात् प्रथवासमलेविनेयदाद्वि
पेनसिद्ध्यति तदावयवयोगेनयोगीयोगात्समा।
ध्यसेत् पादांभोजेमनोदध्यात्राव किंतत्क विद्विते
मेचापुग्मेनयावामेकदलीकांडयोभिते ऊरुद्धा
यमनहस्तिकरदंडसमप्रभे गंगावर्तगभीरेतनाभो
सिद्धिविलेनतः उदरेवल्लीचितयाहारेश्रीवत्सको
लभे पूर्णचंद्रायतप्रवालालीलाटवारुकेतले घं
स्वचक्रगदांभोजशंखदंडपरिमंडिते सहस्रादित्यसं
काशकिरीटकुंडलहृदये स्थानेनियोजयेन्मे श्रीवि
स्वड:स्वडवेनसा मनोनिर्विषपकृत्स्नैवेतन्मयो
भवतिध्रुवम् यावमनोलयंयातिकृत्स्नेस्वात्मा।
निर्विमर्य हृत्स्नेरत्नपलदलाणाम् नागवहिमत्र
मंत्रीनपंहोमसमभ्यसेत् मनःपंनकिंचित्क
त्यमनलिरमेहरेः विदितेपानतेनसमस्तैर्नियमे
रलम् नालंबनेन किंकार्यं तवेनमयमाहते मंत्रा

भ्यासेन योगेन हेयं तानायकल्पते न योगेन विना ।
मंत्रो न मंत्रेण विना हि सिद्धः द्वयोरभ्यासयोगो हि ब्रह्म-
संसिद्धिकारणम् तमःपरिवृते गेहे यद्दीपेन दृ-
श्यते एवं मायावृतो ह्यात्मा मननाद्गोचरीकृतः प्र-
वेशकथितेर्ब्रह्ममंत्रयोगमननम् इत्येवं विषया-
शाकैः फलमूलाहरणमपि अथ प्रकारान्तरेण धारणा-
याम् घणावन्त्यं गुदनाभ्यां शरीरमध्यात्मकम्
गुदलिंगान्तरे कंदं स्कंदाद्धो द्व्यंगुलो विदुः तस्माद्विगु-
णविस्तारे वृत्तरूपेण शोभितम् नाड्यस्तस्य समु-
द्भूता मध्यासिताः प्रकीर्तिताः इडा वामे स्थिता ना-
डी दक्षिणे पिंगला मता तयोर्मध्यगता नाडी सु-
षुम्णा वंशमाश्रिता पादांगुष्ठं यत्ता नासिकाभ्यं-
ति सा स्मृताः ब्रह्मस्थानं समारुह्य सोमसूर्याग्निरू-
पिणी तस्या मध्यगता नाडी विज्ञाख्या योगिवल्लभा
ब्रह्मरंध्रे विदुस्तस्याः पद्मसूत्रनिभं परम् आधारा-
श्च विदुस्तत्र मनोभेदादेकथा दिव्यमार्गमिदं प्रो-
क्तममृतत्वेककारणम् इडायां संस्थितश्चन्द्रः पिंगला-
यां दिवाकरः तावेतौ यामिनीनाथदिनेशौ सुषुम्णायां
तमनौ भो आधारकंदमध्यस्थं त्रिकोणमतिसुंदर-
म् ज्योतिषां निलयं दिव्यं प्राहुरागमवेदिनः तत्र
विद्युल्लताकारा कुंडली परदेवता परिस्फुरति स-
र्वात्मा सूक्ष्मातिसूक्ष्मरूपाकृतिः बिभर्ति कुंडलीश-
क्तिरात्मानं हंसमाश्रिता हंसः प्राणाश्रयो नित्यं
प्राणा नाडीपथाश्रयाः आधारादुत्थितो वायुर्यथा

वस्त्र्वं देहिनाम् देहे प्राणस्तु नाडीभिः प्रयाणं कु
रुते बहिः द्वादशांगुलमानेन तस्मात्प्राणायती
ति: स्थिरमद्यासनेन श्रद्धेपद्मानितकधाररे बद्धे
कमासने योगी योगमार्गपरो भवेत् तालामृताद
येदेहे यथा वस्त्राणवायुना यत्नद्धनेयत्ने देहे ह
नावानये सुधीः आसनभ्रेनाद्ये प्राणुके अंगुली
भिर्दृढं बद्धाकरणानि समाहितः अंगुष्ठाभ्याम
भे श्रोत्रे नेत्रे नेत्रीभ्यां विलोचने नासारंध्रे च मध्याभ्या
मन्याभिर्वदनं मृशम् बद्धात्मप्राणमनसामेक
मेसमनुस्मरेत् धारयेन्मोचनं सम्यग्योगाय योगि
वल्लभाः नादस्तेजायते तस्य क्रमादभ्यसतः शनैः
मत्तभृंगावलीगीतसदृशः प्रथमो ध्वनिः वीणा
कांस्यादिनापूर्णोः वंशाधविनिभोपरः घंटार
वसमः पश्चाद्धनमेघसमोऽपरः एवमभ्यसतः पुं
सः संसारध्वान्तनाशनम् ज्ञानमुत्पद्यते पूर्वं हं
सलक्षणमव्ययम् पुष्पकल्पात्मकोऽशोक्तो विंदु
मेत्तोमनीषिभिः नाभ्यां क्रमात्समद्भुतो विंदुः
सेवीवसानकौ सहेसौषंप्रकल्पाद्ध्योहेतुमा
व्यक्तनिलयः अजपाकथितानाभ्यांतीवाया
मपतिष्ठते पुरुषनाश्रमं मन्नाप्रकृतिर्नित्यमा
मनः यदानन्दावमासोऽनितदासोहमेवं भवेत्
सकारान्तो हकारान्तो लोपयित्वा ततः परम् संधिं
कर्योत्सर्वरूपं तदासौ प्रणवो भवेत् यदानंदमयं
निर्मवेत्स्वगुणाकारात्मकम् आत्मानमेदेयितं यो

गीश्रणां भावयेत्सदा आम्नायवाचामतिदूरमा
द्यं वेद्यं स्वसंवेद्यगुणेन संतः आत्मानमानंदरसै
कसिंधुं पश्यंति नारात्मकमात्मनिष्ठम् सत्वेहेत
विवर्जितेन श्रुतिगिरामाद्यं जगत्कारणम् व्याप्त
स्थावरजंगमं निरूपमं चैतन्यमंतर्गतम् आत्मा
नंदविवेद्रवद्धिवपुषं नारात्मकं संततं नित्यानंद।
गुणालयं सुकृतिनः पश्यंति हृद्देंद्रियाः तारांस
पंचविषवैः परिवीयमानं मानैरगम्यमनिशां श्रु
तिमौलिरूपम् सच्चिन्मयमतलगमनस्पवपुषम
सुनेतनपरं भजनसोऽहमथोबुधाभिम् हिरण्म।
यं दीप्तमनेकवर्णं त्रिमूर्तिमूलं निगमादिवी।
जम् श्रेगुरुमात्रे पुरुषं भजेनेवैतन्यरूपं विमर
लक्ष्यम् ध्यायंति डरयाचित्रमंगाभोगप्रपान
मायेकमलासहायम् प्रोत्फुल्लनेत्रोत्पलमंजना
भं चतुर्भुजं विनाशिनं नाभिपद्मम् आम्नायगो।
पितरं घननीलमेघश्रीवत्सकौस्तुभगदां
बुजशंखहस्तम् हृत्पुंडरीकनिलयं जगदेक।
मूर्ति — कंपंति कृतिनः पुरुषं पुराणं बिंदोर्ना
दमयइवः समरवितेनांदेर्जगत्कारणं नारायण
मलांबुजे परिवृतं वर्णात्मकैर्भूतये आम्नाया
ग्निवतन्मूर्ध्नपुरारिपोरानंदमलेवपुः पापापहो
मुकुटेंदुखंडविलसद्दिव्याम्बराभूषणम् पिं
गुभवेदोज्ज्वलिनी शिवात्मापरं नु हंसः सकलो।
नरात्मारूपं स्मरतेविडरमंदकांतिरनीतरूपंभि

ने.
ला.
३२५

३२१

वसामरस्थ पिंडादियोगेपिवसामरस्यात्तज्जीव
योगप्रवर्दनिसेन: पिवेलयेन्निपत्तणामिषु।
कोनिर्बीजयोगंऊरुनिर्ध्येपेत्सम मूलोत्रिश्च
नेगाणुरसहस्रीयांतीसुषमणांतरे भिन्वाधारम
म्हुमायविलसत्सौदामिनीसन्निभाम योगी
मेनगानेंबुमंडलगालहिव्यामृतैीघै:पतिं सभा
वमहारंहणनोग्रनरिमांसविंनयेत्कंडलीम हे
सेतिन्यमनेनमव्यपगणांसायापानेनानिगेना या
ति:कुंडलिनीसमस्तजननीहस्तेवरहीनालयम
पानांत्रभुनिकेतनेपरमाचिनेनामयमव्ययम
शांतासाप्यमर्ककोटिरुचिराध्येयाजगन्मो।
हिनी [illegible] बिंदुसेविनरुचिंनीत्वाषिव
स्यालयं शक्ति:कुंडलिनीगुणत्रयवपु:विद्यु
ल्लतासन्निभा [illegible] गेपुरमितंवंदा
केकोटिप्रभम मेबीसहस्रंगतामयावतीष्व
यानवशागुणौ: मध्येवर्णसमीरणात्रयमिथ:
संघट्टसंसोभितं शाहस्लामममनीवनेजसिन। हु:
इकोटिप्रमाकुंठे उग्रांतासमनुस्मरेहृमन
पांसिन्दूरमेथ्याकरुणां सांद्रानंदमयामयीपर।
शिवभ्राभपदेदेवनाम गमनोगमनेष्वटाविकी
रेषामजनेताकालानिमदिता ऊलकामयेन
या वैराग्यंहितकलावल्ली .... व
मवद्यवनलोपमध्यविपरीतविलोकनेन प्राया।
...तयमा: नङ्कटबीजविभा।

टीकारणेन नानातन्त्राणां समस्तनवपादयुगोष्ठ्या
ने श्रीकृष्णानन्दवागीशभट्टाचार्येण संगृह
म् हृष्टानधीनशास्त्राणि धीराध्यापयतां श्रवणम
इति श्रीमहोपाध्याय भट्टाचार्यकृत तन्त्रसारः
समाप्तः ॥ ॥

३३०

330

ग्रंथपरिमाणं
८५००

काकल
[illegible]